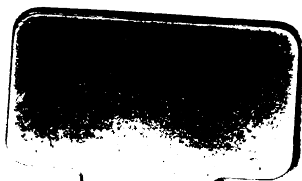

TAYLOR INSTITUTION
DOMI MINA
NUS TIO
ILLU MEA

LUDVIG HOLBERG

Holbergs Comedier

i tre Bind

udgivne

ved

F. L. Liebenberg.

Første Bind.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

(O. H. Delbanco. G. E. C. Gad. F. Hegel. C. C. Lose.)

1869.

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

Den Danske
Skue-Plads

Første TOME.

Den politiske Kandstøber.

Comoedie.

Forestilled første Gang

Paa

Den Danske Skueplads

1722.

Hoved=Personerne

udi Comœdien.

Herman von Bremen.
Geske, hans Hustrue.
Engelske, hans Datter.
Antonius, hendes Beyler.
Henrich, Tieneren.
Aneke, Pigen.

Actus I.

Scen. 1.

Antonius.

Jeg kand svære paa at mit Hierte sidder mig i min Hals; thi jeg skal tale med Mester Herman og begiære hans Datter, som jeg længe har været forlovet med, men hemmelig. Dette er den tredie Gang, jeg har været paa Veyen, men er gaaen tilbage igien. Var det ikke for Skam Skyld og den Bebreydelse, jeg maa lide af min Moer, saa gik det ligesaa til denne Gang. Det er en naturlig Feyl og Frygtagtighed, som jeg ikke let kand overvinde; hver Gang jeg vil banke paa Dørren, er det ligesom een vil holde min Haand tilbage. Men frisk Mod, Antonius! er halv Tæring; det hjelper ikke, du maa dertil. Jeg maa pynte lidt paa mig først; thi Folk siger, at Mester Herman er bleven curiøsk paa nogen Tiid. *Han tar sin Hals-Klud af, og binder den om igien, tar en Kam af Lommen, og kæmmer sit Haar, børster sine Skoe.* Nu troer jeg nok, at jeg saa vidt kand passere; nu maa jeg banke paa. See, saa sandt jeg er ærlig, er det ikke ligesom een holder min Haand. Ey, corrasi, Antonius! jeg veed, du har jo intet Ondt giort. Jeg kand jo ikke faae meer end ney. *Banker paa.*

---

15. Mester Herman er bleven curiøsk] (efter norsk Sprogbrug) indbildsk, storagtig.

Scen. 2.

Henrich. Antonius.

Henrich ædende paa et Smørre=Brød. Serviteur, Mester Antoni! Hvem vil I tale med?

Antonius. Jeg vilde tale med Mester Herman, om han var alleene.

Henrich. Jo mænd, han er endelig alleene, men sidder og læser.

Antonius. Da er han meer gudfrygtig end jeg.

Henrich. Dersom der kom en Forordning ud, at Hercules skulde være en Postill, saa troer jeg, han skulde kunde præke, naar det skulde være.

Antonius. Men har han saa Stunder formedelst sit Arbeyd at læse i saadane Bøger?

Henrich. I skal agte, at Hosbond har to Bestillinger: Han er baade Kandestøber og Politicus.

Antonius. Det rimer sig meget lidet sammen.

Henrich. Vi har og merket det samme; thi naar han giør noget Arbeyd, som sielden skeer, saa seer det saa politisk ud, at vi maa støbe det om igien. Men vil I ellers tale med ham, saa kand I gaae lige ind i daglig Stuen.

Antonius. Jeg har et vigtigt Ærende, Henrich! thi, mellem os at sige, saa vil jeg begiære hans Datter, som jeg saalænge har været forlovet med.

Henrich. Det er sandt, det er min Troe et vigtigt Ærende. Men hør, Mester Antoni! I maa ikke tage ilde op, at jeg varer jer om en Ting: Vil I tænke paa at jer Ansøgning skal lykkes, da maa I sette jere Ord paa Skruer

---

10-11. at Herculus skulde være en Postill] Hercules, en tydsk politisk Roman, hvis religiøse Tone allerede antydes i Titelen: Des christlichen Teutschen Groß=Fürsten Herkules . . . Wunder Geschichte . . . allen Gott= und Tugendliebenden Seelen zur christ= und ehrlichen Ergetzlichkeit ans Licht gestellet. — 15. I skal agte] agte paa, lægge Mærke til.

og føre en ziirlig Tale; thi han er bleven forbandet curiøst paa nogen Tiid.

Antonius. Ney saa mænd giør jeg ey, Henrich! jeg er en god ærlig Handverksmand, som ingen Complimentationer har lært. Jeg siger kun slet og ret, at jeg har Elskov til hans Datter, og begiærer hende til Hustrue.

Henrich. Ikke andet? Ja saa skal jeg give min Hals, om I faaer hende. I det ringeste maa I begynde jer Tale af det Ord: Saasom eller Eftersom. I skal agte, Mester Antoni! at I har med en studeret Mand at bestille, der læser Dag og Nat politiske Bøger, saa han maa blive gall. Det meste, han paa nogen Tiid har haft at dadle paa Folkene her i Huset, er, at der er saadant gemeent Væsen hos os alle, besynderlig hos mig, hvilken han aldrig nævner, uden han kalder mig: Din liderlige gemene Slyngel. Han vilde endelig med Dievels Magt forleden Uge, at Mutter skulde gaae med Adriane; skiønt han kom ingen Vey dermed, thi Mutter er en gudfrygtig gammeldags Kone, som heller lod sit Liv, end lagde sin flasked Trøye af. Han gaaer frugtsommelig med noget, hvad Pokker det ogsaa er; derfor, om I vil lykkes i jer Frieratz, saa maa I følge mit Raad.

Antonius. Jeg agter min Troe ingen Slingring, men gaaer lige til.

Scen. 3.

Henrich alleene.

Den største Vanskelighed ved at frie er at hitte paa hvorledes man skal begynde sin Tale; Jeg har selv eengang gaaet paa Frierie, men kunde i fiorten Dage ikke hitte paa hvad jeg skulde sige. Jeg vidste nok, at man skulde begynde

16-17. at Mutter skulde gaae med Adriane] Adriene eller Adrienne, en opfæstet, fortil aaben Slæbkjole. — 19. lagde sin flasked Trøye af] Flasketrøie, en Trøie med Skjøder, udskaarne i Flige (Flasker).

Talen af det Ord: Saasom eller Eftersom; men det var U-lykken, at jeg ikke kunde hitte paa andre Ord at hefte til dette Saasom. Jeg gad derfor ikke plage mig længer dermed, men gik hen og kiøbte mig en Formular hos Jacob Skole-Mester for 8 ß., thi han sælger Stykket saaledes; men det løb forbandet galt af for mig, thi da jeg kom midt udi Talen, kunde jeg ikke hitte paa Resten, og jeg undsaae mig ved at tage Papiret op af Lommen. Jeg har kundet profect føre den Tale baade før og siden som mit Fader Vor, men da jeg skulde bruge den for Alvor, kom den i Baglaas for mig. Den var saaledes:

Nest tienstlig Salutems Hilsen er jeg Henrich Andersen af velberaad Hu, Drift og Tilskyndelse hidkommen at lade eder vide, at jeg er ey meer af Stok og Steen end andre; og saasom alting i Verden finder hos sig Elskov, endogsaa umælende Bester, altsaa er jeg med GUD og Æren hidkommen uværdig at begiære og forlange eder til min hiertens Allerkiæreste.

Vil nogen give mig 8 ß. igien, vil jeg overlade den. Den er ærlig de Penge værd; thi jeg skulde bilde mig ind, at hvo der fører saadan Tale, kand faae hvilken brav Mands Datter han forlanger. Men der kommer Vatter, jeg maa løbe.

Scen. 4.

Herman von Bremen. Antonius.

Herman. Han skal have Tak, Monsieur Antonius! for sit gode Tilbud; han er en smuk skikkelig Karl, jeg troer nok, min Datter kunde være vel holden med ham. Men jeg vilde gierne have een til Sviger-Søn, der har studeret sine Politica.

Antonius. Min kiære Monsieur Herman von Bremen! men man kand ikke føde Kone og Børn dermed.

Herman. Ikke det? Mener I, at jeg har i Sinde at døe Kandstøber? I skal see det, inden et halv Aar gaaer til

Ende. Jeg haaber, naar jeg har læset den Europæiske Herold igiennem, at man skal nøde mig til at tage en Plads an i Raadet. Den politiske Nachtisch kand jeg allerede paa mine Fingre; men den vil ikke forslaae. Skam faae Autor, han maatte have giort den noget vidtløftigere. I kiender vel den Bog?

Antonius. Ney jeg giør ikke.

Herman. Da skal jeg laane jer min, den er saa god, som den er liden; all min hele Politica har jeg af den Bog samt af Hercules og Herculiscus.

Antonius. Den sidste er jo kun en Roman?

Herman. Ja det er sandt nok; gid Verden var fuld af saadane Romaner. Jeg var paa en vis Sted forgangen Dag, hvor en fornemme Mand hviskede mig i Ørene: Hvo der har læset den Bog med Forstand, kand forestaae den største Bestilling, ja regiere et heelt Land.

Antonius. Ja Vatter! naar jeg skal slaae mig til Læsning, forsømmer jeg mit Handværk dermed.

Herman. Jeg siger jer, Monsieur: jeg agter ikke længe at blive ved Kandstøberiet. Jeg burte for længe siden at have forladt det; thi hundrede brave Mænd her i Byen har sagt mig: Herman von Bremen! I burde være noget andet. Ja det er ikke længer siden end forgangen Dag, at en Bormester lod i Raadet falde disse Ord: Herman von Bremen kunde nok tiene til andet end Kandstøber; den Mand har det inde, som mange af os i Raadet selv maa lede efter. Hvoraf I kand slutte, at jeg ikke døer Kandstøber. Vil derfor gierne have een til Sviger-Søn, der legger sig efter Stats-Sager, saasom jeg haaber med Tiden, at baade han og jeg skal komme i Raadet. Vil I nu begynde paa den politiske Nach-

---

1-2. jeg har læset den Europæiske Herold igiennem; 3. Den politiske Nachtisch kand jeg] To tydske historiske Beskrivelser af de europæiske Stater. — 10. samt af Hercules og Herculiscus] en tydsk politisk Roman af samme Slags som Hercules.

tisch, saa vil jeg examinere jer hver Løverdag=Aften, hvor vidt I er avanceret.

Antonius. Ney min Troe vil jeg ikke; jeg er for gammel til at gaae i Skole igien paa nye.

Herman. Ja saa er I og ikke skabt til at være min Sviger=Søn. Adieu!

Scen. 5.

Geske, von Bremens Kone. **Antonius.**

Geske. Det er forskrekkeligt med min Mand, han er aldrig inde og tar vare paa sit Arbeyde; jeg vilde give noget Got til at jeg kunde faae at vide, hvor han har sin Gang. Men see, Monsieur Antonius! gaaer han her alleene? Vil han ikke komme ind?

Antonius. Ney Tak, Mutter! jeg er for ringe dertil.

Geske. Ey, hvad er det for Snak?

Antonius. Jer Mand har faaet politiske Griller, og gaaer med en Bormester i Maven. Han kaster paa Nakken af Handverks=Folk som jeg og mine Lige; han bilder sig ind, at han er klogere end Notarius Politicus selv.

Geske. Den Nar, den Giæk, vil I agte ham? Jeg troer før, han bliver Staader og kommer til at betle sit Brød, end han blir Bormester. Kiære Antonius! I skal ikke agte ham, og lad ikke den Godhed falde, som I har for min Datter.

Antonius. Von Bremen svær paa at hun skal ingen have uden en Politicus.

Geske. Jeg skal før vride Halsen om paa hende, end hun skal faae en Politicus. I gamle Dage kaldte man jo en Skielm en Politicus.

Antonius. Jeg agter ikke heller at blive saadan een; jeg vil nære mig redelig med mit Hiulmagerie. Det gav min

---

20. vil I agte ham] bryde jer om, ændse.

salig Fader sit daglig Brød, og jeg haaber, det skal ogsaa føde mig. Men her kommer en Dreng, som vil vist tale med jer.

Gesse. Hvad vil I, mit Barn?

Drengen. Jeg vilde gierne tale med Mester Herman.

Gesse. Han er ikke hiemme; vil I sige mig det?

Drengen. Jeg skulde høre fra vor Madame, om det Fad var færdig, som hun bestilte for 3 Uger siden; vi har haft ti og ti Bud derom, men man opholder os kun med Snak.

Gesse. Beed jer Madame, min Søn! at hun ikke bliver vreed, det skal blive vist færdig til i Morgen.

En anden Dreng. Jeg skulde fornemme eengang for alle, om de Tallerkener kand blive færdige. De kunde have været giort og opslidte, siden vi bestilte dem. Mutter svor paa at I faaer ikke saa hastig Arbeyde for os igien.

Gesse. Hør, mit hierte Barn! naar I bestiller noget herefter, skal I bestille det hos mig; Min Mand har somme Tider nogle Sviin paa Skoven, saa det giør ingen Gode at tale med ham derom. Troe mig paa mine Ord, det skal blive færdigt paa Løverdag. Adieu! Her seer I, min kiære Antonius! hvorledes det gaaer til i vort Huus. Vi mister ved min Mands Forsømmelse eet Arbeyd efter et andet.

Antonius. Er han da aldrig hiemme?

Gesse. Sielden; og naar han er hiemme, bygger han Casteller i Luften, saa at han har ingen Tanke til Arbeyd. Jeg forlanger intet af ham, uden at han vil have Indseende med Folkene; thi naar han giør noget, maa Svennene giøre det om igien. See der er Henrich, han skal tilstaae mine Ord.

Scen. 6.

Henrich. Gesse. Antonius.

Henrich. Her er Manden ude, Mutter! som skal have Penge for de 8 Tønder Kull, vi fik i Gaar.

Gesse. Ja hvor skal jeg tage Pengene fra? Han faaer at bie, til min Mand kommer hiem. Kand du ikke sige mig, hvor min Mand har sin Gang om Dagen?

Henrich. Om Mutter vilde holde reen Mund, skulde jeg nok sige det.

Gesse. Jeg svær dig til, Henrich! at jeg ikke skal røbe dig.

Henrich. Der holdes alle Dage et Collegium, som de kalder Collegium Polemiticum, hvor over tolv Personer kommer sammen og snakker om Stats-Sager.

Gesse. Hvor holdes den Forsamling?

Henrich. Mutter maa ikke kalde det Forsamling, det heder Collegium.

Gesse. Hvor holdes da det Collegium?

Henrich. Det holdes vexelviis nu hos een, nu hos en anden; i Dag (men ikke mine Ord igien) skal det holdes her.

Gesse. Ha ha, nu begriber jeg, hvorfor han vil have mig ud i Dag at besøge Smedens Kone Annike.

Henrich. Mutter kand nok gaae ud, men komme tilbage om en Time og overrumple dem. I Gaar holdtes samme Collegium hos Jens Øltapper; der saae jeg dem alle sidde ved et Bord og Hosbond ved Bord-Enden.

2-21. Kand du ikke sige mig, hvor o. s. v. indtil: der saae jeg dem alle sidde ved et Bord] I Stykkets første Udgave (1723) holdes Collegium Politicum ikke hos Herman, men paa et Værtshuus. Holberg har i anden Act ikke heelt gjennemført den ellers heldige Forandring, hvorfor de derhen hørende oprindelige Læsemaader ikke kunne undværes. I denne Scene er det efter disse ikke Henrich, men Peiter, der er inde, og hedder det her:

Kand du ikke sige mig, Peiter! hvor min Mand har sin Gang om Dagen?

Peiter. Omtrent ved disse Tider er han i et Viinhuus hos Jacob von Lübeck ved Mühlenbruck. Der holdes alle Dage et Collegium, som de kalder Collegium Polemiticum, hvor over tolv Personer kommer sammen og snakker om Stats-Sager. Jeg var der inde i Gaar, men i en anden Stue, og saae dem sidde alle ved et Bord

Gesse. Kiendte du nogle af dem?

Henrich. Ja mænd, jeg kiender dem alle; lad see: Hosbond og Verten i Huset var to, Frands Parykmager 3, Christopher Maler 4, Gilbert Tapetmager 5, Christian Farver 6, Gert Bundtmager 7, Henning Brygger 8, Sivert Posekiger 9, Niels Skrivemester 10, David Skolemester 11, og Richart Børstenbinder 12.

Antonius. Det er alle nogle fede Karle at tale om Stats-Sager. Hørte I ikke hvad de talede?

Henrich. Jeg hørte det nok, men jeg forstod kun lidt deraf; jeg hørte nok, at de satte Keysere, Konger og Chur-Førster af og andre i deres Sted igien. Nu talede de om Told, nu om Accise og Consumption, nu om udygtige Folk, som var i Raadet, nu om Hamburgs Opkomst og Handelens Forfremmelse, nu kastede de op i Bøger, nu kigede de udi Landkorte. Richart Børstenbinder sad med en Tandstikker i Haanden, saa jeg troer, han maa være Secreteer i Raadet.

Antonius. Ha ha ha! Det første jeg møder ham, skal jeg min Troe sige: God Dag, Herr Secreteer!

Henrich. Ja men ikke mine Ord igien; gid Fanden have med de Folk at bestille, som kand sette Konger og Førster, ja Bormester og Raad selv af.

Gesse. Taler min Mand ogsaa med?

Henrich. Ikke meget, han sidder kun og grunder, og tar Snuus-Tobak, medens de andre taler, og naar de har udtalet, deciderer han.

Gesse. Kiendte han dig ikke da?

Henrich. Han saae mig ikke, thi jeg var i en anden Stue; og omendskiønt han havde seet mig, saa havde hans Høyhed ikke tilladt ham at kiende mig, thi han havde en Mine som en Kreds-Oberst, som den øverste Bormester, naar han gir Audience til en Minister. Folk, saa snart de komme

---

30-31. en Mine som en **Kreds-Oberst**] Anføreren for Krigscontingentet fra en tydsk Rigskreds.

i Collegier, faaer ligesom en Taage for Øynene, saa de ikke kand see end deres beste Venner.

Geske. Ach jeg arme Menneske!' den Mand fører os vist i U-lykke, om Bormester og Raad faaer at vide saadant, at han sidder og reformerer Staten. De gode Mænd vil ingen Reformation have her i Hamborg. See kun til, om vi ikke faaer Vagt for vort Huus, førend vi veed et Ord deraf, og min gode Herman von Bremen blir trækket i Fængsel.

Henrich. Det kand nok skee; thi Raadet har aldrig haft meer at sige end nu, siden den Tiid Kreds-Tropperne laae udi Hamburg. Det hele Borgerskab er ikke mægtig til at tage ham i Forsvar.

Antonius. Lapperie! Det er kun at lee af saadane Karle; hvad kand en Kandestøber, en Maler eller Børstenbinder vide af Stats-Sager? Raadet vil heller divertere sig end blive bange derover.

Geske. Jeg vil see til, om jeg kand overrumple dem. Lad os gaae ind saalænge.

1-2. ikke kand see end deres beste Venner] endog, selv — 9-11. Raadet har aldrig haft meer at sige o. s. v.] I Anledning af langvarige, heftige Uenigheder imellem Raadet og Borgerskabet i Hamborg indlagdes sammesteds i Aarene 1708-1712 de nedersachsiske Kreds-tropper, for at bringe Borgerskabet til Føielighed. — 17-18. Jeg vil see til o. s. v.] Første Udgave:

Jeg vil derhen samme Øyeblik og læse Texten for dem alle. Kom, lad os gaae.

ACTUS II.

Scen. 1.

Collegium Politicum. Henrich. Herman.

Herman. Henrich! lav nu alting færdig, Kruus og Piber paa Bordet. Ret nu har vi dem.

Henrich giør alting færdig. Een kommer ind efter en anden. De setter sig ned ved Bordet, og Herman von Bremen ved Bordenden.

Herman. Velkommen allesammen! I gode Mænd! hvor var det, vi slap sidst?

Richart Børstenbinder. Det var vist om Tydsklands Interesse.

Gert Buntmager. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Det vil altsammen give sig paa neste Rigsdag. Gid jeg var der en Time; Jeg vilde viske Chur-Førsten af Maynz noget i Ørene, som han skulde takke mig for. De got Folk veed ikke, hvorudi Tydsklands Interesse bestaaer. Hvor har man nogen Tiid hørt en keyserlig Residentz-Stad som Wien uden Flode eller i det ringeste uden Galleyer? De kunde nok holde en Kriigs-Flode til Rigets Forsvar; der gives jo nok Kriigssteur og nok Römer-Monathen dertil. See om ikke Tyrken er klogere. Vi kand aldrig lære bedre at føre Kriig end af ham. Der er jo Skove nok baade i Øster-Rige og

---

3-13. **Collegium Politicum. Henrich. Herman** o. s. v. indtil: Det vil altsammen give sig] Første Udgave:

Collegium Politicum præsenteres i et Vertshuus.

Gert Buntmager. Det vil altsammen give sig

20. og nok Römer-Monathen dertil] en Krigsstat i det forrige tydske Rige.

Prag, dersom man kun vil bruge dem enten til Skibe eller Master. Havde vi en Flode i Øster-Rige eller Prag, da lod nok Tyrken eller Frantzmanden fare at beleyre Wien, og vi kunde gaae lige til Constantinopel. Men ingen tænker paa saadant.

Sivert Pose-Kiger. Ney aldrig nogen Moers Siæl. Vore Forfædre har været langt klogere. Det kommer alt paa Anstalter. Tydskland er ikke større nu, end det var i gamle Dage, da vi ikke alleene forsvarede os berømmelig mod alle vore Naboer, men endog tog ind store Stykker af Franke-rige, og beleyrede Paris self baade til Lands og Vands.

Frantz Parykmager. Men Paris er jo ingen Søe-Sted?

Sivert Pose-Kiger. Saa maa jeg da forstaae mit Land-kort meget ilde. Jeg veed nok, hvor Paris ligger. Saaledes ligger jo Engeland, ret her hvor jeg holder min Finger, her løber jo Canallien, her ligger Bordeus, og her Paris.

Frantz Parykmager. Ney Bruder! her ligger jo Tydsk-land, og her strax ved Frankerig, som er landfast med Tydsk-land, ergo kand jo Paris ingen Søe-Sted være.

Sivert. Er der da intet Hav ved Frankerig?

Frantz. Ney vist; en Frantzmand, som ikke har reyst uden Lands, veed aldrig hverken af Skibe eller Baade at sige. Spør kun Mester Herman. Er det ikke, som jeg siger, Mester Herman?

Herman. Jeg skal strax stille Trætten. Henrich! laan os Landkort[et] over Europa, Danckwarts Landkort.

Verten. Der har I eet, men det er noget i Stykker.

Herman. Det vil ikke sige. Jeg veed nok, hvor Paris

7-8. Det kommer alt paa Anstalter] det kommer alt an paa, hvilke Foranstaltninger der træffes. — 8. Tydskland er ikke større nu] ikke vanskeligere at forsvare. — 25-26. Henrich! laan os Land-kortet over Europa, Danckwarts Landkort] Første Udgave har „Hr. Vert! laan os jer Landkort over Europa. I har jo Danckwarts Landkorte", og ligesom her i Stedet for „Henrich" overalt indtil Actens Slutning i Replikerne „Hr. Vert", og i Overskrifterne „Verten". Danckerts Landkort, der vare simple og billige, brugtes dengang sædvanligt.

ligger, men vil kun have Landkortet for at overbevise de andre. Seer I nu, Sivert! her ligger Tydskland.

Sivert. Det er ret nok; jeg kand see det paa Donau-strømmen, som ligger her.

I det han peger paa Donaustrømmen, støder han Kruset om med Albuen, saa at Landkortet fordærves.

Verten. Den Donaustrøm løb noget for stærk.

De leer allesammen: Ha ha ha!

[**Herman**]. Hør, got Folk! vi taler saa meget om fremmede Sager, lad os tale noget om Hamborg; den Materie kand skye os nok at bestille. Jeg har tit tænkt paa hvoraf det kommer, at vi ingen Stæder har udi Indien, men skal kiøbe de Varer af andre. Det er en Sag, som Bormester og Raad nok burte betænke.

Richart Børstenbinder. Tal ikke om Bormester og Raad, skal vi bie, til de tænker derpaa, kommer vi til at bie længe. Her udi Hamburg berømmes en Bormester alleene deraf, at han kand holde det lovlige Borgerskab i Tvang.

Herman. Jeg mener, I gode Mænd! at det endnu ikke er for sildig; thi hvorfor skulde ikke Kongen af Indien unde os saavel Handel som Hollænderne, hvilke har intet at føre did hen uden Ost og Smør, som gemeenligen blir fordervet paa Veyen? Jeg holder for, at vi giorde vel, om vi indgav et Forslag til Raadet derom. Hvor mange er vi her samlede?

Verten. Vi ere kun 6; thi de andre 6 troer jeg ikke kommer mere.

Herman. Det er alt nok. Hvad er jer Mening, Herr Vert? lad os votere.

Verten. Jeg er gandske ikke for det Forslag; thi slige Reyser bringer mange got Folk af Staden, som jeg har en daglig Skilling af.

Sivert Pose-Kiger. Jeg holder for, man bør see meer paa Stadens Opkomst end sin egen Interesse, og at Mester Hermans Forslag er det ypperligste, som nogen Tiid kand

giøres. Jo mere Handel vi driver, jo meer maa jo Staden florere; jo flere Skibe der kommer hid, jo bedre er det ogsaa for os smaa Betientere. Dog det sidste er ikke meest Aarsag, at jeg raader til dette Forslag, men Stadens Tarv og Fremgang driver mig alleene til at recommendere saadant.

Gert Buntmager. Jeg kand aldeles ikke samtykke dette Forslag, men raader heller til Compagniers Oprettelser paa Grønland og Strat Davids, thi saadan Handel er Staden langt nyttigere og bedre.

Frantz Knivsmed. Jeg merker, at Gertes Votum sigter meer til egen Nytte end Republiqvens Beste; thi til de Indianske Reyser trænger man ikke saa meget til Bundtmageren, som til de Nordiske Reyser. Jeg for min Part holder for, at den Indianske Handel overgaaer alle udi Vigtighed; thi udi Indien kand man undertiden for en Kniv, Gaffel eller Sax faae af de Vilde et Stykke Guld, som veyer ligesaa meget. Vi maa mage det saa, at de Forslag, vi gier ind for Raadet, ikke lugter af egen Nytte; thi ellers kommer vi ingen Vey dermed.

Richart Børstenbinder. Jeg er af samme Mening som Niels Skriver.

Herman. Du voterer som en Børstenbinder; Niels Skriver er jo ikke tilstæde. Men hvad vil den Qvinde herinde? Det er min Troe min Kone.

Scen. 2.

Geske. Collegium Politicum.

Geske. Er I her, Dagdriver? Det var nok saa got, at I arbeydede noget, eller i det ringeste at I havde Ind-

---

11. end Republiqvens Beste] Statens Tarv, Almeenvel. — 27-28. Er I her, Dagdriver? Det var nok saa got, at I arbeydede noget] Første Udgave:

Er det her, man skal finde jer, Dagdriver? Det var nok saa got, at I var hiemme og arbeydede noget

seende med jer Folk; vi mister eet Arbeid efter et andet ved jer Forsømmelse.

Herman. Tie stille, Kone! du blir Frue Bormesters, før du veedst et Ord deraf. Mener du, at jeg gaaer ud for Tiids-Fordriv? Jo jo, jeg har ti Gange meer Arbeyde end I alle udi Huset; I andre arbeyde kun med Hænderne, men jeg med Hiernen.

Geske. Alle galne Folk giør ligeledes, de bygge som I Casteller i Luften, og bryder Hiernen med Galskab og Giækkerie, indbildende sig at giøre vigtige Ting, da det dog i sig selv er intet.

Gert Buntmager. Var det min Kone, hun skulde ikke tale [saa] meer end eengang.

Herman. Ey, Gert! det maa en Politicus ikke agte. For et Aar eller 3 havde jeg smurt min Kones Ryg for saadane Ord; men siden den Tiid, jeg har begyndt at kige i politiske Bøger, har jeg lært at foragte saadant. Qvi nescit simulare, nescit regnare, siger en gammel Politicus, som ingen Giæk var; jeg troer, han heedte Agrippa eller Albertus Magnus; thi det er Fundament til all Politik i Verden, thi hvo der ikke kand taale at høre et ondt Ord af en hidsig og gall Kone, duer ikke til nogen høy Bestilling. Kaaldsindighed er den allerstørste Dyd og den Ædelsteen, som meest pryder Regenter og Øvrighed. Derfor holder jeg for, at ingen burte komme her i Staden at sidde udi Raadet, førend han havde giort Prøver paa sin Kaaldsindighed og ladet see, at han baade kunde tage imod Skieldsord, Hug og Ørefigen. Jeg er af Naturen hidsig, men jeg stræber at overvinde det ved Studering. Jeg har læset udi Fortalen

---

19-20. jeg troer, han heedte Agrippa eller Albertus Magnus] Navnene paa disse to, fordum høitberømte Polyhistorer fra Middelalderen, begge ansete for Dyrkere af den sorte Kunst, vare paa Holbergs Tid endnu neppe gaaet i Forglemmelse hos Mængden. Den anførte Sætning tillægges i Holbergs Heltinde-Historier Jacob I af England. — 29. overvinde det ved Studering] Eftertanke, Selvbetragtning.

af en Bog, som heder: Der politische Stockfisch, at naar een blir overvældet af Vrede, skal han tælle til tyve, imidlertiid gaaer ofte Vreden over.

Gert. Det kunde ikke hielpe mig, om jeg taalte til hundrede.

Herman. Ja saa duer I ikke til andet end til at være Subaltern. Henrich! giv min Kone et Kruus Øll ved det lille Bord.

Geske. Ey, du Slyngel! mener du, at jeg er kommen hid for at drikke?

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. Nu er det alt over. Hør, Mutter! du maa ikke tale saa haardt til din Mand, det lader saa farlig gemeent.

Geske. Er det da fornemme at betle? Har enhver Kone ikke Aarsag til at skielde, naar hun har saadan Dagdriver til Mand, der saaledes forsømmer sit Huus, og lader Hustrue og Børn lide Nød?

Herman. Henrich! giv hende da et Glas Brænde-Viin; thi hun har forivret sig.

Geske. Henrich! giv min Mand, den Slyngel, et Par Ørefigen.

Henrich. Det maa I selv giøre; jeg betakker mig ellers for saadan Commission.

Geske. Saa tør jeg giøre det selv.

Hun gier ham Ørefigen.

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, til 20. Han lader som han vil slaae igien, men begynder paa nye at tælle til 20. Havde jeg ikke været en Politicus, saa skulde du have faaet Skam.

Gert Bundtmager. Vil I ikke holde jer Kone i Ave, saa skal jeg. Fort herud, herud!

Geske skielder udenfor.

---

1. en Bog, som heder: Der politische Stockfisch] en i sin Tid bekiendt Kjærligheds-Roman, i hvis Fortale Intet af det Omtalte findes.

Scen. 3.

Collegium Politicum.

Gert Bundtmager. Jeg skal lære hende at holde sig smukt hiemme en anden Gang. Det bekiender jeg, er det politisk at lade sig trække efter Haaret af sin Kone, saa blir jeg aldrig Politicus.

Herman. Ach ach, qvi nescit simulare, nescit regnare; det er let talt, men ikke ret let practiceret. Jeg bekiender, det var en stor Spot, min Kone giorde mig; jeg troer, jeg løber endnu ud efter hende og prygler hende paa Gaden. Dog 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. Nu er det over; lad os nu tale om andre Sager.

Frantz. Qvindfolk har alt for meget at sige her i Hamborg.

Gert. Ja det er sandt; jeg har tit tænkt paa at giøre et Forslag derom. Men det er vanskeligt at legge sig ud med dem. Forslaget er ellers got nok.

Herman. Hvorledes er det Forslag?

Gert. Det bestaaer af faa Artikler. 1. Vilde jeg, at Ægteskabs-Contract skulde ikke være ævig, men giøres paa visse Aar, saa at naar Manden var ikke fornøyet med sin Kone, kunde han slutte nye Contract med en anden, men skulde være forbunden ligesom med Huus-Leye at sige hende op et Fierding-Aar før Fardag, som skulde være ved Paaske eller Michaelis Tider; hvis han var fornøyet med hende, kunde Contracten forlænges. Troe mig, om saadan Lov blev giort, der skulde ikke findes een ond Kone i Hamborg, men enhver skulde beflitte sig paa at gaae sin Mand under Øyen for at have Contracten forlænget. Har I gode Mænd noget at sige imod den Artikel? Frantz! du smiler saa skalkagtig, du har vist noget at sige derimod; lad os høre.

Frantz. Men kunde ikke en Kone undertiden finde sin Regning ved at blive skildt ved en Mand, som enten var

ond imod hende, eller som var en Dagdriver, der alleene aad og drak, og intet vilde arbeyde til Kones og Børns Underhold? Eller hun kunde faae Lyst til en anden og giøre Manden alting saa broget, at han mod sit Forsæt lod hende fare. Jeg holder for, at større Uleyligheder kand reyse sig af saadant. Der er jo Midler til at tvinge en Kone med. Vilde enhver som I, Mester Herman! naar han faaer et Ørefigen, give sig til at tælle til tyve, saa fik vi en Hob skiønne Koner. Jeg holder uforgribelig for, det beste Middel er, naar en Kone er balstyrisk, at Manden truer hende med at ligge alleene og ingen Seng at søge med hende, indtil hun bedrer sig.

Gert Bundtmager. Det kunde jeg ikke holde. Mangen Mand kand lige saa lidet skikke sig derudi som Konen.

Frantz. Saa kand jo Manden gaae extra.

Gert. Saa kand jo Konen og gaae extra.

Frantz. Men, Gert! lad os høre de andre Artikler.

Gert. Ja see, om han giorde det. Du har maa skee Lyst at skiemte mere; intet er saa got, man jo har noget at sige derimod.

Herman. Lad os nu tale om andre Sager. Folk, som hørte os tale, skulde tænke, vi holdt Consistorium eller Tamper-Ret. Jeg tænkte paa i Nat, da jeg ikke kunde sove, hvorledes Regieringen i Hamborg best kunde indrettes, saa visse Familier, hvorudi Folk hidtildags ligesom fødes til Bormestere og Raads-Herrer, kunde udelukkes fra den høyeste Øvrigheds Værdighed og en fuldkommen Frihed indføres. Jeg tænkte, man skulde vexelviis tage Bormestere nu af eet Laug, nu af et andet, saa blev samptlige Borgerskab deelagtig udi Regieringen, og alle Stænder kom til at florere; thi for Exempel, naar en Guld-Smed blev Bormester, saae han paa Guld-

---

22-23. vi holdt Consistorium eller Tamper-Ret] Tamper-Retten var en af Consistorium ved Kjøbenhavns Universitet bestaaende Ret, som dømte i Ægteskabs-Sager.

Smedenes Interesse, en Skræddder paa Skræddernes Opkomst, en Kandstøber paa Kandstøbernes, og ingen skulde være Borgemester længer end en Maaned, paa det at eet Laug skulde ikke florere meer end et andet. Naar Regieringen saaledes blev indrettet, kunde vi kaldes et ret frit Folk.

Tutti. Det Forslag er herligt; Mester Herman! I taler som en Salomon.

Frantz Kniv-Smed. Det Forslag er got nok; Men = = =

Gert Bundtmager. Du kommer altiid med dit Men; jeg troer, enten din Far eller Moer har været Mennist.

Herman. Lad ham kun sige sin Mening. Hvad vilt du sige? Hvad mener du med det Men?

Frantz. Jeg tænker, mon det ikke skulde være vanskeligt iblant at faae en god Vormester af et hver Handtverks-Laug? Mester Herman er god nok, thi han er vel studeret; men hvor finder vi, naar han er død, blant Kandstøberne en anden, der duer til saadant Regimente? thi naar Republiqven er kommen paa Knæ, er det ikke saa let at støbe den om igien i en anden Form, som at støbe en Tallerken eller en Kande om, naar den er forderbet.

Gert. Ach Pakketel! vi finder nok dygtige Mænd endogsaa blant Handtverks-Folk.

Herman. Hør, Frantz! du est endnu en ung Mand, og derfor ikke kand see saa dybt udi en Ting endnu som vi andre; hvorvel jeg merker, du har et got Hovet, og med Tiden kand blive til noget. Jeg vil kun kortelig forestille dig, at denne din Instantz har ingen Grund, alleene af vore Personer: Vi ere udi dette Laug over 12 Personer, alle Handtverksfolk; enhver af os kand jo see hundrede Feyl, som begaaes af Raadet. Forestill dig nu, at een af os blev Vormester, og

---

10. Far eller Moer har været Mennist] Mennister, Mennonister, Mennoniter ere en Gjendøber-Sect. — 26-27. at denne din Instantz] Indvending.

endrede de Feyl, som vi saa tit har talt om, og som Raadet ikke kand see; mon Hamborger Stad vilde tabe noget med saadan Bormester? Dersom I gode Herrer ere saa sindede, da vil jeg give det Forslag ind.

Tutti. Ja vist.

Herman. Men nok om de Materier. Tiden gaaer bort, og vi har ikke læset Aviserne endnu. Henrich! lad os faae de sidste Aviser.

Henrich. Her er de sidste Aviser.

Herman. Flye dem til Richart Børstenbinder, som pleyer læse.

Richart. Man skriver fra Hovet-Leyeren ved Rhin-Strømmen, at man venter Recruter.

Herman. Ey, det har man skreven 12 Gange i Rad. Spring over Rhin-Strømmen. Jeg kand ærgre mig ihiel, naar jeg hør tale om de Sager. Hvad skriver man fra Italien?

Richart. Fra Italien skrives, at Printz Eugenius har brudt op med sin Leyr, passeret over den Flod Padus og gaaet forbi alle Fæstninger, for at overrumple Fiendens Armee, som derudover i største Hast er retireret 4 Miil tilbage. Duc de Vendosme skiendte og brændte allevegne udi sit eget Land udi Retiraden.

Herman. Ach ach, Hans Durchleuchtighed er slagen med Blindhed, vi er om en Hals; jeg vil ikke give 4 ß. for den hele Armee i Italien.

Gert Bundtmager. Jeg holder min Troe for, at Prindsen giorde Ret; thi det har altiid været mit Forslag. Sagde jeg det ikke forgangen, Frantz Kniv-Smed! at man burde giøre saaledes?

Frantz. Ney jeg kand ikke erindre det.

Gert. Jo min Troe har jeg sagt det 100 Gange; thi hvorfor skal Armeen ligge og lunte? Prindsen har min Troe giort Ret. Det tør jeg forsvare mod hvem det skal være.

Herman. Henrich! giv mig et Glas Brændeviin. Jeg

kand svære paa, Ihr Herren! at det blev sort for mine Øyne, da jeg hørte læse disse Tidender. Jeres Skaal, Mussiørs! Nu det bekiender jeg, det kalder jeg en Hoved-Forseelse, at gaae forbi Fæstninger.

Sivert Pose-Kiger. Jeg havde min Troe giort det samme, om Armeen havde været mig betroed.

Frantz Kniv-Smed. Ja du skal nok see, at man giør Pose-Kigere til Generaler.

Sivert. Du har ikke behov at spotte, jeg torde blive saa god som en anden.

Gert. Deri har min Troe Sivert Ret, at Prindsen har giort vel at gaae lige løs paa Fienden.

Herman. Ey, min gode Gert! I er alt for selvklog, I faaer lære noget endnu.

Gert. Da skal jeg ikke lære det af Frantz Kniv-Smed.

De komme i stærk Skielderie, og taler een i Munden paa en anden, reyser sig af Stolene, truer og stoyer. Herman slaaer imod Bordet, og raaber:

Stille, stille, Ihr Herren! Lad os ikke tale meer om det, hver kand beholde sin Mening. Hør, Ihr Herren! gier dog Lyd. Mener I vel, at det er af Frygt, at Duc de Vendosme har retireret sig og sat Ild paa Landet? Ney den Karl har læset Alexander Magnuses Krønike, thi saa giorde han, da Darius forfuldte ham, og derudover vandt en Seyer ligesaa stor som den, vi vandt for Hochstedt.

Henrich. Nu slog Klokken 12 paa Postmesterens Verk.

Herman. Saa maa vi da gaae.

Paa Veyen disputerer de og stoyer om det Forrige.

ACTUS III.

Scen. 1.

Abrahams. Sanderus. Christoffer. Jochum.

Abrahams. Nu skal jeg fortælle ham et Eventyr, som vil divertere hele Staden. Veed I hvad jeg har overlagt med 3, fire fornemme Folk her i Byen?

Sanderus. Ney jeg veed ikke.

Abrahams. Kiender I ikke Herman von Bremen?

Sanderus. Det er vist den Kandstøber, som er saa stor Politicus, og boer i dette Huus.

Abrahams. Det er den samme. Jeg var nyelig i Selskab med nogle af Raadet, som ivrede sig meget mod samme Karl, efterdi han talede saa dristig udi Verts-Huus imod Regieringen, og reformerede alting. De samme holdt det tienligt at udskikke Spioner for at vidne paa hans Mund, at han kunde blive revsed, andre til Exempel.

Sanderus. Det var at ønske, saadane Karle engang kunde blive straffede; thi de sidder og criticerer over et Kruus Øll Konger, Førster, Øvrighed og Generaler, saa det er forskrekkeligt at høre paa. Det er ogsaa farligt; thi den gemene Almue har ikke den Skiønsomhed, at den kand eftertænke, hvor u-rimeligt det er, at en Kandstøber, Hattemager eller Børstenbinder kand tale med ringeste Grund om slige Sager og see de Ting, som et heelt Raad ikke kand see.

20-21. den gemene Almue har ikke den Skiønsomhed] Menigmand.

Abrahams. Det er sandt; thi samme Kandstøber kand reformere det hele Romerske Rige, medens han støber en Tallerken, og agere baade Landstøber og Kandstøber paa eengang. Men mig behagede ikke samme Raads-Herrers Foretagende; thi at straffe eller arrestere saadan Mand opvækker kun Oprør iblant Almuen, og giør saadan Giæk meer anseelig. Min Mening var derfor at spille heller en Comoedie med ham, som skulde have bedre Virkning.

Sanderus. Hvori skulde den bestaae?

Abrahams. At skikke ham Deputerede som fra Raadet, for at gratulere ham med Bormesterskab, og flye ham strax nogle vanskelige Ting at forrette; saa skal man see, hvor elendig han vil blive, og han selv skal merke, hvor stor Forskiæl der er imellem at raisonnere om en Bestilling og at forestaae den.

Sanderus. Men hvad vil deraf følge?

Abrahams. Deraf skal følge, at han enten af Desperation skal forløbe Byen eller ydmygeligen bede om sin Afskeed og tilstaae sin Udygtighed. Jeg er derfor alleene kommen til Monsr. Sanderus for at begiære hans Hielp i at i Verk sette denne Machine, saasom jeg veed, han er beqvem til saadant.

Sanderus. Det kand lade sig giøre. Vi vil selv agere slige Deputerede og strax gaae til ham.

Abrahams. Ja her er hans Huus. Jochum eller Christopher! bank paa, og sig, at der 2 Raads-Herrer er herude, som vil tale med Herman von Bremen.

De banker paa.

Scen. 2.

Herman. Abrahams. Sanderus. Jochum. Christopher.

Herman. Hvem vil I tale med?

5-6. opvækker kun Oprør iblant Almuen] Røre, Bevægelse, Opstgt.
20-21. at i Verk sette denne Machine] Intrigue.

Jochum. Her er tvende Raads-Herrer, som vil have den Ære at opvarte ham.

Herman. Hillemænt, hvad er det? Jeg seer skiden ud som et Sviin.

Abrahams. Underdanigste Tiener, velbaarne Hr. Bormester! Vi ere hid skikkede af Raadet for at gratulere ham med et Bormesterskab her i Staden; thi Raadet har anseet meer hans Meriter end hans Stand og Vilkor og udvalt ham til Bormester.

Sanderus. Raadet holdt det ubilligt, at saadan viis Mand skulde occuperes med saadane slette Forretninger og grave sit store Pund ned i Jorden.

Herman. Ihr Herren Collegæ! aflegger min Hilsen og Taksigelse til det lovlige Raad, og forsikrer dem om min Protection. Det er mig kiert, at man er falden paa de Tanker, alleene for Stadens Skyld, ikke for min egen Persons; thi havde jeg skiøttet om Høyhed, havde jeg maa skee længe siden været noget.

Abrahams. Velbaarne Hr. Bormester! Raadet og Borgerskabet kand ikke vente andet end Stadens Velstand under saadan en høy-viis Øvrighed.

Sanderus. Og derfor har forbigaaet saa mange andre rige og fornemme Mænd, der har ansøgt om den høye Magistrat.

Herman. Ja ja, jeg haaber, de skal ey heller fortryde paa dette Vall.

Abrahams og Sanderus. Vi recommenderer os da samptlige udi Hr. Bormesters Bevaagenhed.

Herman. Det skal være mig en Fornøyelse at giøre dem nogen Tieneste. Om Forladelse, at jeg følger dem ikke længer.

Sanderus. Ey, det kan ey heller staae Hr. Bormester an at gaae videre.

Herman kalder paa een af Laqvaierne. Hør I Cammerat! der har I til en Kande Øll.

Laqveyen. Ach vi giør det ikke Jeres Velbaarenhed!

Scen. 3.

Herman. Gesse.

Herman. Gesse, Gesse!

Gesse indenfor. Jeg har ikke Stunder.

Herman. Herud, jeg har noget at sige dig, som du aldrig drømte om din Livs-Tiid.

Gesse. Nu, hvad er paa Færde?

Herman. Har du noget Caffee i Huset?

Gesse. Hvad Snak? naar brugte jeg Caffee sidst?

Herman. Du kommer at bruge det herefter da; inden en halv Time faaer du Visit af alle Raads-Herrernes Fruer.

Gesse. Jeg troer, den Mand drømmer.

Herman. Ja jeg drømmer saaledes, at jeg har drømt os et Bormesterskab paa Halsen.

Gesse. Hør, Mand! giør mig ikke vreed igien, du veedst, hvor det gik sidst.

Herman. Saae du ikke de to Herrer med deres Laqveyer, som gik her forbi?

Gesse. Jo jeg saae dem.

Herman. De vare herinde, og lod mig vide fra Raadet, at jeg er bleven Bormester.

Gesse. J er Fanden heller.

Herman. Lad nu see, kiere Kone! at du beflitter dig herefter paa et mere fornemme Væsen, og at ingen af de gamle Kandstøber-Nykker blir tilbage hos dig.

Gesse. Ach er det vist, min hierte Mand?

Herman. Det er saa vist, som jeg staaer her. Ret lige nu har vi Huset fuld af Gratulationer, af skyldigste Tiennere og Tiennerinder, af Jemerecommaner og Baselemaner.

Gesse paa Knæ. Ach min hierte Mand! forlad mig, om jeg har giort dig noget imod tilforn.

28-29. Huset fuld af ... Jemerecommaner og Baselemaner] af Folk, som sige: Je me recommande og Je vous baise les mains.

Herman. Alt forladt; beflit dig kun paa at være noget fornemme herefter, saa skal du have min Naade. Men hvor skal vi faae en Tienner i en Hast?

Gesse. Vi kommer til at kaste nogle af jere Klæder paa Henrich, indtil vi kand faae kiøbt Liberie. Men hør, min Hierte! eftersom I nu er bleven Bormester, saa vilde jeg bede, at Gert Bundtmager maa straffes for den Tort, han giorde mig i Dag.

Herman. Ey, min hierte Kone! Bormesters Frue maa ikke tænke paa at hevne den U-ret, som er vederfaret Kandstøberens Kone. Lad os faae Henrich herind.

Scen. 4.

Gesse. Herman. Henrich.

Gesse. Henrich!

Henrich. Hey.

Gesse. Henrich! du maa ikke svare saa herefter; veedst du ikke hvad os er vederfaret?

Henrich. Ney jeg veed ikke.

Gesse. Min Mand er bleven Bormester.

Henrich. Hvorover?

Gesse. Hvorover? over Hamborg.

Henrich. Han er Pokker heller; det var jo et Fandens Spring af en Kandstøber.

Herman. Henrich! tal mere med Beskeed; du skal vide, du est Laqvey hos en stor Mand nu.

Henrich. Lakey! saa avancerer jeg ikke nær saa meget.

Herman. Du skal nok avancere. Du kand med Tiden blive Reutendiener. Tie kun still. Du kommer paa nogle Dage at agere Lakey, indtil jeg kand faae en Tienner. Han kommer til at bære min brune Kiole, min Hierte! indtil vi kand faae Liberie færdig.

Gesse. Men jeg frygter, den vil blive alt for lang.

---

24. tal mere med Beskeed] betænksomt, studigt. — 27-28. Du kand med Tiden blive Reutendiener] hamborgsk Raadstuetjener.

Herman. Ja vist er den for lang; men man faaer at hielpe sig i en Hast, som man kand.

Henrich. Ach Herre Jeh! den rækker mig ned til Hælene. Jeg vil see ud som en Jøde-Præst.

Herman. Hør, Henrich!

Henrich. Ja Mester!

Herman. Du Slyngel! kom mig ikke med slige Titler mere; du skal herefter, naar jeg raaber paa dig, svare: Herre! og naar nogen kommer at spørge efter mig, skal du sige: Bormester von Bremenfeld er hiemme.

Henrich. Skal jeg svare saaledes, enten Herren er hiemme eller ey?

Herman. Hvilken Snak! naar jeg ikke er hiemme, skal du svare: Hr. Bormester von Bremenfeld er ikke hiemme; og naar jeg ikke vil være hiemme, skal du svare: Bormesteren gier ikke Audience i Dag. Hør, min Hierte! du maa strax lave til noget Caffee, du skal have noget at tractere Raads-Herrernes Fruer med, naar de kommer; thi deri vil vor Reputation bestaae herefter, at man kand sige: Bormester von Bremenfeld gier gode Raad, og hans Frue god Caffee. Jeg er saa bange, min Hierte! at I forseer jer i noget, førend I blir vant til den Stand, I er kommen udi. Henrich! spring du ud efter et Thee-Bord med nogle Kopper, og lad Pigen springe efter fire Skilling udi Caffee; man kand altiid siden kiøbe meer. Det skal være jer en Regel, min Hierte! til videre, at I ikke taler meget, indtil I lærer at føre honnet Discours. I skal ey heller være alt for ydmyg, men staae paa jer Respect og for alting arbeyde paa at faae det gamle Kandstøber-Væsen af Hovedet og bilde jer ind, at I har været Bormesters Frue i mange Aar. Om Morgenen skal der et Thee-Bord være dekket for Fremmede, som kommer, om Eftermiddag[en] et Caffee-Bord; og derpaa spilles Kort. Der er et vist Spill, som kaldes Allumber; jeg vilde

24. springe efter fire Skilling udi Caffee] efter Caffebønner for 4 ß.

give 100 Rixdaler til, at I og vor Datter Frøychen Engelske forstod det. I maa derfor give flittig Agt, naar I seer, andre spiller, at I kand lære det. Om Morgenen skal I ligge til Klokken 9 eller halvgaaen ti, thi det er kun gemene Folk, som staaer op om Sommeren med Solen; dog om Søndagene maa I reyse jer noget tiligere, saasom jeg paa de Dage agter at medicinere. En smuk Snuustobaks-Daase maa I legge jer til, som I maa lade ligge paa Bordet hos jer, naar I spiller Kort. Naar nogen drikker paa jeres Sundhed, skal I ikke sige Tak, men tres humble Servitör. Og naar I gaber, skal I ikke holde for Munden, thi det er ikke meer brugelig blant fornemme Folk; endelig, naar I er i Compagnie, skal I ikke være for meget peen, men sette Honnetteteten noget til Side - - - Hør, jeg glemte noget: I skal ogsaa legge jer en Skiødehund til, hvilken I skal elske som jer egen Datter; thi det er ogsaa fornemme. Vor Nabo-Kone Arianke har en smuk Hund, som hun nok laaner jer, til vi kand selv faae een. Hunden skal I give et fransk Navn, som jeg nok skal hitte paa, naar jeg faaer Stunder at tænke mig om. Den skal idelig ligge i jer Skiød, og I skal i det ringeste en halv Snees Gange kysse den, naar der er Fremmede.

Geske. Ney min hierte Mand! det kand jeg umuelig giøre; thi man veed ikke altiid, hvor en Hund har lagt og sølet sig. Man kand derudover enten faae Munden fuld af Skarn eller Lopper.

Herman. Ey, ingen Snak! vil I være Frue, saa maa I og have Frue-Noder. Saadan Hund kand derforuden give jer Anledning til Discours; thi naar I ingen Anledning har til Materie, kand I fortælle om jer Hunds Qvaliteter og Dyder. Giør kun som jeg siger, min Hierte! Jeg forstaaer mig paa den fornemme Verden bedre end I. Speyler jer kun i mig. I skal see, at der ikke skal være de ringeste gamle Levninger hos mig tilbage. Det skal ikke gaae

12-13. naar I er i Compagnie] Selskab, Gjæstebud.

mig, som det gik en vis Slagter, som blev Raadmand, hvilken, naar han havde skrevet en Side ud og skulde vende Bladet om, satte Pennen i Munden, som han var vant at giøre med Slagter-Kniven. Gaaer I andre nu ind at giøre Anstalter; Jeg har lidt at tale med Henrich alleene.

Scen. 5.

Herman. Henrich.

Herman. Hør, Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Herman. Mener du ikke, at jeg vil faae mange Misundere formedelst denne Ophøyelse?

Henrich. Ey, hvad vil Herren kere sig om Misundere! Gid man ikkun havde giort mig til Bormester paa den Maade, jeg skulde have givet mine Misundere Døden og Dievelen.

Herman. Den eneste Ting, jeg er lidt bange for, er nogle smaa Ceremonier; thi Verden regieres af Pedanterie, og Folk seer meer efter Smaadalier end efter solide Ting. Var ikkun den første Dag over, som jeg skal giøre mit Indtog udi Raad-Huset paa, saa vilde jeg være fornøyed; thi hvad solide Forretninger angaaer, det er som Smørre-Brød for mig. Men jeg maa lave mig paa hvorledes jeg første Gang skal begegne mine Collegujer, og at jeg ikke støder mod de sædvanlige Ceremonier.

Henrich. Ey Lapperie, Herr Bormester! ingen brav Mand binder sig til visse Cermonier. Jeg for min Part giorde intet andet, om jeg skulde giøre saadant Indtog, end gav Raadsherrerne min Haand at kysse, og giorde mig brav Rynker udi Panden, saa at de skulde faae at vide hvad jeg

---

18. Folk seer meer efter Smaadalier] Dette ellers ubekiendte Ord, som maa betyde Smaating, Ubetydeligheder, er maaskee dannet af: smaa Detailler.

førte i min Skiold, og at jeg stilltiende gav dem tilkiende, at en Bormester var ingen Kramsfugl eller Pandekage.

Herman. Men tænk, at der skal ogsaa holdes en Oration paa Raad-Huset den første Dag, jeg bliver introduceret. Jeg kand nok holde en Oration saa god som nogen her i Byen; thi jeg turde obligere mig til at præke, om det skulde være i Morgen. Men saasom jeg aldrig har bivaanet saadan Act tilforn, saa veed jeg egentlig ikke hvad Formularier man pleyer at bruge.

Henrich. Ey, Herre! ingen uden Skolemestere binde sig til Formularier. Jeg for min Part, om jeg var Bormester, lod mig nøye med at sige dem kort og fyndigt saadane Ord som for Exempel: Det falder vel en Deel underligt, ædle og velvise Herrer Raadmænd! at see en usel Kandestøber i en Hast omstøbt til en Bormester = = =

Herman. Fy fy, det var en lumpen Begyndelse.

Henrich. Ney det skulde ikke være Begyndelse. Jeg vilde begynde min Tale saaledes: Jeg takker eder, ædle og velvise Herrer! for denÆre, de have giort en usel Kandestøber som jeg at giøre ham til Bormester.

Herman. Alt kommer du med din forbandet Kandestøber. Det er u-anstændigt at tale saadant paa Raadhuset, hvor jeg maa stille mig an, som jeg var fød Bormester. Skulde jeg holde saadan Tale, vilde jeg kun blive foragted og bespotted. Ney ney, Henrich! du vilde blive en slet Orator. En Skielm skal sige mig paa, at jeg nogen Tiid har været Kandestøber. Jeg har kun øvet mig lidt for Tiidsfordriv paa Støbningen, naar jeg har været kied af at studere.

Henrich. En Skielm skal ogsaa sige mig paa, at jeg nogen Tiid har været Kandstøber-Dreng.

Herman. Hvorfor vil du da, at jeg skal føre saadan Tale?

Henrich. Ach lidt Taalmodighed! Herren er alt for hastig. Jeg vilde tilligemed sige dem paa en høflig Maade, at hvis nogen mocqverede sig derover, efterdi jeg nyeligen havde

været Kandestøber, da skulde de faae en U-lykke. Og hvis jeg fornam mindste moqvante Mine hos nogen, vilde jeg sige: Edle og velvise Herrer! bilder I Phantaster jer vel ind, at I har giort mig til Bormester for at narre mig? og derpaa vilde jeg brav slaae i Cathedra, medens Orationen holdes, saa de nok skulde merke af min Introductions-Tale, at jeg ikke var at skiemte med, og at de havde faaet en Bormester, som var Karl for sin Hat. Thi lader Herr Bormester sig underkuje i Førstningen, vil Raadet holde ham stedse for en Slyngel.

Herman. Du taler som en Slyngel; jeg skal nok hitte paa hvad Tale jeg vil holde. Lad os gaae ind.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Henrich alleene.

Har Lidser paa begge Ermene af sin Kiol, som gaaer ham til Hælene, og er borderet med hvit Papiir.

Jeg er en Hundsvot, om jeg kand begribe, hvorledes Raadet er falden paa de Tanker at giøre min Huusbond til Bormester; thi jeg seer ingen Overeensstemmelse imellem en Kandstøber og saadan høy Embedsmand, uden maa skee det kommer deraf, at ligesom en Kandstøber kaster gamle Tallerkner og Fader udi en Form, og støber dem om til nye, saa kand ogsaa en god Bormester ved gode Love støbe Republiqven om igien, naar den forfalder. Men de gode Mænd har ikke taget i Agt, at min Huusbond var den sletteste Kandstøber udi Hamborg, og derfor, om de ellers har udvalt ham paa det Fundament, vil blive ogsaa den sletteste Bormester, vi har haft. Den eneste Nytte ved dette Vall er, at jeg blir Reutendiener derved; thi det er en Bestilling, som jeg har Naturalier og Lyst til, thi fra jeg var et Barn, har jeg kundet glæde mig ved at see Folk trækkes i Arrest. Det er ogsaa en god Bestilling for een, der veed at snoe sig lidt derudi; thi først maa jeg lade som jeg har meget at sige hos Bormester, og naar Folk faaer den Troes-Artikel i Hovedet, vinder Henrich i det ringeste 100 Daler eller 200 derved

18-19. jeg har Naturalier og Lyst til] Naturgave, Anlæg.

om Aaret, som jeg ikke vil imodtage af Gierighed, men alleene for at lade see, at jeg forstaaer mit Embede og Reutendienerat. Vil nogen tale med Vormester, siger jeg, han er ikke hiemme. Siger de, at de saae ham i Vinduet, svarer jeg, det vil intet sige, han er dog ikke hiemme. Folk i Hamborg veed strax hvad saadan Svar betyder: De stikker Henrich en Daler i Haanden, saa kommer Herren strax hiem; er han upasselig, saa bliv han strax frisk; er der Fremmede hos ham, saa gaaer de strax bort; ligger han, saa staaer han strax op. Jeg omgaaes undertiden med fornemme Laqveyer; jeg veed nok, hvor der tilgaaer udi slige Huse. I gamle Dage, da Folk var dumme som Heste og Esler, da kaldte man saadant Nefas, men nu heder det Extra, Drikke-Penge eller uvisse Indkomster. Men see der kommer Anneke; hun veed endnu intet af denne Forandring, thi hun har saadan gemeen Kandstøberske-Mine og Gang endnu.

Scen. 2.

Anneke. Henrich.

Anneke. Ha ha ha! Ney see hvor det Spøgelse seer ud; jeg troer, det er en Adriane, han har faaet paa sig.

Henrich. Hør, du Kandstøber-Carrონie! har du ikke seet et Liberie eller en Laqvey tilforn? Disse gemene Folk ere min Troe ligesom Bester, de staaer og gaber ligesom Køer, naar de seer et Menneske een Dag udi andre Klæder end en anden Dag.

Anneke. Ney, eet Skiemt og andet Alvor: veedst du ikke, at jeg har lært at spaae i Dag? Her var en gammel Kone i Dag, som seer Folk i Hænderne, hende gav jeg et Stykke Brød, hvorfor hun lærde mig den Konst at see i Folkes Hænder hvad dem skal vederfares. Maa jeg see dine Hænder, saa skal jeg strax sige dig din Skiebne.

Henrich. Ja ja, Anneke! Henrich er ikke saa taabelig, som du bilder dig ind. Jeg lugter alt Lunten. Du har

faaet et Nys om den Forfremmelse, som i Dag er mig lovet.

Anneke. Ney min Troe veed jeg ikke af noget at sige.

Henrich. See ikkun hvor gode Miner hun kand holde. Jo min Troe har du hørt det, og derfor har du og got ved at spaae. Ney Henrich har gammel Been i Panden, han er ikke saa let at tage ved Næsen.

Anneke. Jeg kand giøre min høyeste Eed paa at jeg ikke har hørt ringeste Ting af saadant, som du siger.

Henrich. Har du ikke talt med Frue Bormesters nyelig?

Anneke. Jeg troer, den Dreng er gall, kiender jeg Frue Bormesters?

Henrich. Saa har min Troe Frøykenen sagt dig det.

Anneke. Ey, holdt da op engang med saadant Narrerie, Henrich!

Henrich. See der, Anneke! har du min Haand, spaae nu saa meget, som du vil. Jeg merker nok, at du har faaet et Nys om Sagerne, skiønt du stiller dig saa fremmet an. Men det kand ikke skade, at du est saa polisk; vor hele Huus bør være saa herefter. Nu, hvad saae du nu i min Haand?

Anneke. Jeg seer, Henrich! at Fatters Custos, som henger bag Kakkel-Ovnen, vil dantze en lystig Galiath paa din Ryg i Dag. Er det ikke uforskammet at gaae saaledes at spøge sig ud, da her er saa meget Arbeyd at giøre i Huset, og at rede Fatters Kiole saa til?

Henrich. Hør, Anneke! jeg kand spaae foruden at see i Hænderne: Jeg spaaer dig, at du est en Carnali, og at du for din uforskammede Mund faaer et Par Ørfigen eller to (ligesom det kand falde sig til). See der, der har du Spaadommen opfyldt. Gir hende Ørefigen.

Anneke. Au au au, det skal blive dig dyre Ørefigen...

Henrich. Lær saa en anden Gang at bære Respect for en stor Herres Lakey = = =

Anneke. Bie kun, nu kommer Mutter strax.

Henrich. For Bormesters fornemmeste Tienner = = =

Anneke. Hun vil hevne det paa din Ryg.

Henrich. For en Reutendiener = = =

Anneke. Jo jo, jeg siger endnu, at det skal blive dig dyre Ørefigen.

Henrich. For en Person, der har stor Gehør hos Bormester = = =

Anneke. Ach ach, jeg er ikke bleven slagen her i Huset tilforn.

Henrich. Som hele Borgerskabet vil giøre Caresser og Baselemaner til herefter = = =

Anneke. Jeg troer, den Dreng er bleven gandske gall. Hey Mutter, Mutter! kom ind.

Henrich. St. st. st.! du faaer vist en U=lykke med din Mutter. Jeg merker nok, du veedst ikke hvad her er passeret; derfor tilgier jeg dig som en Christen din Forseelse. Raadet har ved de fleste Stemmer udvalt Hosbond til at være Bormester, Mutter til at være Bormesterinde, dømt Engelke fra sit Jomfrueskab og benaadet hende med Frøkens Titel. Derfor kand du let begribe, at det ikke kand staae mig an at arbeyde meer. Derfor bær jeg ogsaa dette Liberie, som du seer.

Anneke. Ey, staae ikke og fixere mig oven i Kiøbet.

Henrich. Det er som jeg siger, Anneke! See der kommer Frøyken, som skal sande mine Ord.

Scen. 3.

Engelke. Anneke. Henrich.

Engelke. Ach Gud bedre mig arme Menneske, nu seer jeg, all Forhaabning er ude.

Henrich. Ey, Frøyken! er det nu Tiid at græde, da jere Forældre ere komne udi saadan Velstand?

Engelke. Hold din Mund, Henrich! jeg vil ingen Frøyken være.

Henrich. Hvad skal I da være? I er jo ikke Jomfrue mere, saa maa I jo være Frøyken. Det er jo den næste

Æres-Trin, man stiger op, naar man skiller sig ved sin Jomfruedom.

Engelke. Jeg vilde heller være en Bonde-Dotter, saa var jeg vis paa at kunde faae den, til hvilken jeg engang har bortgivet mit Hierte.

Henrich. Eya, er det ikke andet, Frøyken en græder for, end hun vil giftes? Nu kand hun jo allersnarest blive gift og faae hvilken Mand hun peger paa; thi den halve Bye vil storme til Huset for at blive Bormesters Svoger.

Engelke. Jeg vil ingen have uden Antonius, som jeg eengang har lovet Ægteskab.

Henrich. Ey fy, Jomfrue! vil I have nu en Hiulmager, hvilken neppe jeg, som er kun Reutendiener, kand gaae i Lav med? Ney I maa have anden Ambition herefter.

Engelke. Hold du din Mund, din Tølpel! jeg vil før miste mit Liv end lade mig tvinge til nogen anden.

Henrich. Nu gir jer tilfreds, velbaarne Frøyken! vi vil see til, jeg og Bormesteren, om vi kand hielpe Antonius til en Bestilling, og saa kand I gierne faae ham.

Anneke græder.

Henrich. Hvorfor græder du, Anneke?

Anneke. Jeg græder af Glæde over den Lykke, som er vederfaret vor Huus.

Henrich. Det er sandt nok, Anneke! du har Aarsag at glæde dig; hvem Fanden skulde have tænkt, at saadan Soe, som du est, skulde have kundet blive Mammeselle?

Anneke. Hvem Pokker skulde ogsaa have kundet tænkt, at saadan Sviin som du skulde kunde blive Reutendiener?

Henrich. Hør, Børn lille! jeg har ikke Stunder at tale videre med dem denne Gang. Frue Bormesters venter Fremmede; Jeg skal lave Caffee til. See der er hun, lad os gaae; jeg maa løbe at hente Caffee-Bordet.

---

9. for at blive Bormesters Svoger] gifte sig ind i Bormesterens Familie (Ordet Svoger toges forhen i mere udstrakt Betydning end nu).

Scen. 4.

Henrich. Gesse med en Hund paa Armen.

Henrich kommer ind med Caffee=Bordet, og er meget geskæftig.

Gesse. Hør, Henrich! er der kommen Sirup udi Caffeen?

Henrich. Ney Mutter!

Gesse. Ingen Fatter eller Mutter meer, Henrich! det siger jeg dig eengang for alle. Spring ud efter noget Sirup, og kom det i Potten. Henrich gaaer ud. All den Allarm var jeg foruden tilforn. Men jeg kand troe, naar jeg blir vant dertil, falder det mig lettere.

Henrich. Her er Sirupen.

Gesse. Slaae den udi Potten. Hillemænt, det banker. Nu skal man nok see, at Raads=Herrernes Fruer kommer.

Henrich ved Dørren. Hvem vil I tale med?

En Pige. Siig din Mester, at han kand lyve saa stærk som 10 Kandstøbere. Jeg har slidt op et Par Skoe alleene med at løbe efter den Mad=Spand.

Henrich. Jeg siger: Hvem vil I tale med?

Pigen. Jeg vil tale med Mester Herman.

Henrich. Du løber med Liim=Stangen. Her boer Bormester von Bremenfeld.

Pigen. Det er forskrekkeligt, man kand ikke faae fine Sager færdige, og skal lade sig narre oven i Kiøbet af en lumpen Kandstøber.

Henrich. Har du noget at klage paa Kandstøberne, da maa du komme paa Raad=Stuen; der faaer du nok Ret, om jeg ellers kiender Bormester von Bremenfeld.

To Lakeyer. Vore Fruer vilde gierne fornemme, om det faldt Bormesterinden beleyligt, saa vilde de have den Ære at opvarte hende.

Henrich. Til Pigen. Hør du nu, Carnaille! at der ingen Kandstøber boer her? Til Tienerne. Jeg vil fornemme, om Frue Bormesterinde er hiemme. [Pigen gaaer.]

Henrich. Til Geske. Her er to Raads-Herrinder ude, som vil tale med Mutter.

Geske. Lad dem komme ind.

Scen. 5.

Madame Abrahamsens. Madame Sanderus. Geske. Henrich.
De kysse begge paa hendes Forklæde.

Mad. Abrahamsens. Vi ere hidkomne i Dag for at aflegge vor underdanige Gratulation og temoignere den hiertens Glæde og Fornøyelse, vi har over deres Avancement, ligesaade at recommendere os udi deres Affection og Bevaagenhed.

Geske. Tres humble Servitør! Jeg veed ikke, om de vil behage at drikke en Skaal Caffee.

Mad. Abrahamsens. Vi takker Bormesterinden, vi er kun denne Gang kommen for at gratulere.

Geske. Tres humble Servitør! Men jeg veed nok, de drikker gierne Caffee. De vil maa skee lade sig nøde. Vær saa god at sidde ned; Caffeen er gandske færdig. Henrich!

Henrich. Velbaarne Frue!

Geske. Har du kommen Sirupen i Caffeen?

Henrich. Ja jeg har.

Geske. Vær saa god, I gode Madamer! at tage til Takke.

Mad. Sanderus. Frue Bormesters er saa god at excusere os, vi drikker aldrig Caffee.

Geske. Ey, hvilken Snak er det! Jeg veed nok bedre. De behager at sidde.

Mad. Abrahamsens. Ach Masoeur! jeg er færdig at kaste op, naar jeg tænker paa den Sirup.

Geske. Henrich! kom hid og skienk i Kopperne.

Mad. Sanderus. Det er alt nok, Cammerad! Jeg kand kun drikke en halv Koppe.

Henrich. Jeg skulde bede Bormesterinden komme ind et Øyeblik til Bormesteren.

Geske. Forlader mig, I gode Fruer! jeg maa gaae bort et Øyeblik. De skal strax have den Ære at see mig igien.

Scen. 6.

Raads-Herrinderne alleene.

1. Raads-Herrinde. Ha ha ha ha ha ha ha ha ha! Hvem bliver nu meest fixered, Søster! enten hun, som vi sidder og beleer i vore Hierter, eller vi, som maa drikke Caffee med Sirup udi?

2. Raads-Herrinde. Tal for Guds Skyld ikke mere om den Sirup, Søster! min Mave sidder mig op i min Hals, naar jeg tænker derpaa.

1. Raads-Herrinde. Gav du Agt paa hvilken Mine hun giorde, da vi kyssede paa hendes Forklæde? ha ha ha ha ha! Jeg glemmer aldrig, saalænge jeg lever, det Tres humble Serviteur, ha ha ha ha ha ha ha!

2. Raads-Herrinde. Lee ikke saa høyt, Søster! jeg er bange, de kand høre det.

1. Raads-Herrinde. Ach Søster! det er just Konsten at kunde holde sig for Latter. Var det ikke ogsaa en allerkiereste Hund, hun havde paa Armen? den skionneste Lænke-Hund, nogen vil forlange; jeg er vis paa at den blir kaldet Joli oven i Kiøbet. Ach Himmel! er det dog ikke sandt, som man siger, at intet Menneske er mere hofmodig end det, som af Skarnet kommer strax til stor Værdighed? Derfore er intet farligere end slige hastige Forandringer. Een, der er kommen af fornemme Folk og har haft en adelig Optugtelse, blir gierne den samme, ja undertiden forfremmes udi Ydmyghed, ligesom den forfremmes udi Høyhed. Men de Mennesker, som af intet voxe saa hastig op som Champinjoner, i dem har Hoffærdighed som sit rette Sæde.

2. Raads-Herrinde. Hvad mon kand være Aarsag til saadant? Mig finnes, slige Folk burde heller blive ydmyge, naar de tænkte paa deres forrige Stand.

1. Raads-Herrinde. Aarsagen dertil maa være denne: De, som ere af fornemme Folk, har ingen mistænkt at foragte sig, og derfor bekymrer sig ikke om hvorledes de blive begegned. Gemene Folk derimod have alle mistænkt; de synes, hvert Ord, hver Mine sigter hen til at bebreyde dem deres forrige Tilstand, og derfor søger at handthæve deres Værdighed ved Myndighed og Tyrannie. Troe mig, hierte Søster! der er noget i det at være kommen af got Folk. Men der kommer Drengen tilbage; det er best at tie.

Scen. 7.

Henrich. 2 Raads-Herrinder.

Henrich. De gode Mardamer lader dem Tiden ikke falde lang. Hendes Velbaarenhed kommer strax ind igien. Bormester har foræret hende et nyt Halsbaand til hendes Hund, men det var noget for viidt, hvorfor Skræderen er inde at tage Maal af Hundens Hals; saa snart det er bestilt, kommer hun ind igien. Men I gode Mardamer tar ikke ilde op, at jeg beder dem om noget: De er vel saa god og tænker paa mig med en liden Discretion; thi jeg har stor Arbeyde, og slæber som et Bæst her i Huset.

1. Raads-Herrinde. Gierne, Kammerat! der er en Gylden, om han ikke vil forsmaae.

Henrich. Ach største Taksigelse! Jeg vilde ønske, at jeg kunde tiene dem igien. Nu skal de som mænd drikke brav, mens Fruen er ude; hun blir som mænd ikke vreed derfor, og hvis saa er, skal jeg nok giøre det got igien.

1. Raads-Herrinde. Ach Kammerat! den største Tieneste, I kand giøre os, det er ikke at nøde os.

Henrich. Som jeg siger, velbaarne Mardamer! Fruen tar det min Troe ikke ilde op; de skal som mænd drikke. Maa skee det er ikke sødt nok, saa skal vi faae meer Sirup. Men der kommer Fruen selv.

Scen. 8.

Vormesterinden. 2 Raads-Herrinder. Henrich.

Vormesterinden. Om Forladelse, jeg blev saalænge ude! Fruerne har jo intet drukket imidlertiid. Vi skal min Troe have Kanden tømmed, og siden, naar vi faaer drukket Caffee, skal de smage vort Øll; det er saa got, uden at rose det, som nogen Steds i Byen.

Mad. Sanderus. Ach jeg faaer saa hiertelig ont, Fru Vormesters pardonerer mig, at jeg ikke kand blive længer; min Søster bier nok og tar til Takke.

Mad. Abrahamsens. Ney det var Synd, at jeg skulde forlade min Søster. Vi recommenderer os i Vormesterindens Affection.

Gesse. I skal saa min Troe have et Glas Brændeviin, saa blir I strax frisk igien; det fordriver Vinde. Henrich! spring hen efter et Glas Janever, Fruen er ikke vel.

Mad. Sanderus. Ney excusere mig, Fru Vormesters! jeg maa gaae.

Scen. 9.

En anden Raads-Herrinde. Gesse. Henrich.

Raads-Herrinden. Underdanige Tienerinde, velbaarne Frue! Jeg kommer efter min Skyldighed at aflegge min Lyk-Ønskning.

Gesse rækker hende Haanden at kysse, og hun kysser paa Haanden.

Gesse. Det skal være mig en Fornøyelse, om jeg eller Vormester kand være dem til Tieneste. Vil hun ikke sette sig ned? vær saa god. Hun skal ingen Complimenter bruge, men bilde sig ind, at hun er hos hendes Lige.

Raads-Herrinden. Jeg takker skyldigst, velbaarne Frue!

Setter sig ned.

Gesse. Her var nogle af hendes Med-Collegindet nyelig og drak Caffee med mig; jeg troer nok, at her er et Par

Kopper tilovers, om dem behager; det Beste er ved Bunden. Jeg kand min Troe ikke drikke meer, thi jeg har allerede faaet saa meget til Livs, at min Mave staaer som en Tromme.

Raads-Herrinden. Jeg siger underdanigst Tak; jeg har nyelig drukket Caffee.

Geske. Efter Behag; Vi fornemme Folk nøder ingen. Men hør, min kiere Madam! veed hun ingen Franzoise at recommendere mig til Frøykenen? jeg vilde, at hun skulde lære Fransøsk.

Raads-Herrinden. Jo, velbaarne Frue! jeg kiender een, som er meget artig.

Geske. Got; men det vil jeg hun maa vide forud, at jeg taaler ikke, hun kalder mig Madam, som de Franske Folk pleyer at giøre. Ikke fordi jeg er storagtig, men jeg har saa mine Betænkende derved.

Raads-Herrinden. Ney det maa ikke være. Men maatte jeg ogsaa ikke have den Naade at kysse paa Frøkenens Hænder?

Geske. Hiertelig gierne. Henrich! kald paa Frøykenen, og siig, at her er en Raads-Herrinde, som vil kysse paa hendes Hænder.

Henrich. Jeg troer ikke, hun kand komme, thi hun sidder og saaler paa hendes Strømper.

Geske. Hør engang, hvorledes den Tølper staaer og taler hen i Taaget. Ha ha ha! han vilde sige baldyre.

Arianke Grovsmids (som er en forklæd Mands-Person) kommer ind. Ach min leve Søster Geske! er det sandt, at din Mand er bleven Bormester? Det er mig saa kiert, som een havde givet mig 2 Mark. Lad nu see, at du ikke blir storagtig, men kiendes ved dine gamle Du-Søstre.

Geske svarer ikke et Ord.

10-11. een, som er meget artig] dannet, beleven, fiin. — 25. som er en forklæd Mands-Person] d. e. som er Geskes virkelige Nabokone, hvis Rolle Holberg vil have spilt af et Mandfolk. — 26. Ach min leve Søster Geske] kjære.

Arianke. Naar blev din Mand Vormester, Søster?

Geske tier stille igien.

Arianke. Du sidder i Tanker, Søster! jeg spør, naar din Mand blev Vormester.

Raads-Herrinden. I maa bruge lidt meer Respect, lille Madam! for Vormesterinden.

Arianke. Ney min Troe bruger jeg ingen Complimenter med Søster Geske; thi vi har været ligesom eet Liv og Siæl. Men hvor er fat, Søster? mig synes dog, at du er bleven noget storagtig.

Geske. Moer lille! jeg kiender hende ikke.

Arianke. Saa kiender vor HErre mig da. Naar du har trængt til Penge, saa har du nok kiendt mig. Du kandst ikke vide, min Mand kand blive det samme som din endnu, førend han døer.

Geske faaer ont, tar et Hoved-Vands-Æg og lugter til.

Henrich. Herud din Smede-Kielling! mener du, at du staaer i en Smede og taler?

Tar hende ved Haanden, og leder hende ud.

Geske. Ach Madam! det er en Pine at omgaaes med disse gemene Folk. Henrich! du skal faae en U-lykke, dersom du indlader nogen Borger-Kone herefter.

Henrich. Hun var drukken den Soe; thi Brendevinen stod hende af Halsen.

Raads-Herrinden. Den Hendelse giør mig hiertelig ont; thi jeg er bange, at Vormesterinden har forivret sig. Fornemme Folk taaler ikke meget. Jo høyere man kommer i Stand, jo mere delicat blir eens Legeme.

Geske. Ja jeg kand sværge Fruen til, at jeg har langt fra ikke den Hilsen nu, som jeg havde i min forrige Stand.

Raads-Herrinden. Jeg troer det nok; Hendes Velbaarenhed kommer herefter til at medicinere hver Dag, saa har alle andre Vormester-Fruer giort.

Henrich til Spectatores. Mig synes mare ogsaa, at jeg har ikke den Helbred, siden jeg blev Reutendiener, som tilforn.

Jeg har faaet et Sting, aa aa! ret her i min venstre Side. I leer deraf, got [Folk]! men det er min Troe dog Alvor. Jeg er ma foi bange, inden jeg veed et Ord deraf, at jeg har en Podagra paa Halsen.

Raads-Herinden. Vormesterinden maa ogsaa tage sig an en Doctor aar-viis for sit hele Huus, der kand give hende nogle Draaber, som hun altiid i det ringeste maa lade staae i en Flaske, enten hun vil bruge dem eller ey.

Geske. Ja jeg vil min Troe ogsaa efterleve hendes Raad. Henrich! du skal siden springe hen til Doctor Hermelin og bede ham, naar han faaer Leylighed, at giøre sin Opvartning hos mig.

Raads-Herinden. Jeg maa nu tage Affkeed, velbaarne Frue! og recommendere mig i hendes Affection.

Geske. Alt recommenderet, min kiere Fru Raads-Herrinde! hun har kun at tale mig og Mester Herman, jeg siger Vormester von Bremenfeld, frit til; hvad vi kand være hende og hendes Kiereste til Tieneste, skal ikke manqvere.

Raads-Herinden kysser paa Forklædet, og siger: Underdanigste Tienerinde!

Geske. Lad os gaae ind, her vil min Mand give Audiense.

17-18. hende og hendes Kiereste til Tieneste] Ægtefælle, Mand.

ACTUS V.

Scen. 1.

Henrich. 2 Advocater.

Henrich. Hillemænd nu vil min Plaug gaae, nu er Audientz-Timen. Nu skal I see, I got Folk! om nogen, der har været i 20 Aar i Tieneste, kand bedre skikke sig derudi end jeg. Der hører jeg, det banker. Med hvem vil de gode Mænd tale?

Advocat. Vi vilde gierne have den Ære at tale med Vormester.

Henrich. Han er endnu ikke opstaaen.

Advocat. Ikke opstaaen Klokken 4re om Eftermiddagen?

Henrich. Jo han er nok opstaaen, men han er gaaen ud.

Advocat. Nu mødte vi jo en Mand nys i Dørren, som talede med ham.

Henrich. Han er endelig inde, men han er ikke vel. Sagte. Disse Karle ere dumme som Bester, de kand ikke fatte min Mening.

Advocat sagte. Jeg merker nok, Mon Frere! at den Karl vil lade sig smørre; vi maa stikke ham en Gylden i Næven, saa kommer nok Vormesteren strax. Hør, Cammerat! vil I ikke forsmaae et Par Gylden, at drikke paa vor Sundhed?

Henrich. Ney I gode Herrer! jeg tar saa mænd aldrig mod Gaver.

Advocat. Hvad skal vi da giøre, Monfrere? saa maa vi gaae bort til en anden Gang.

Henrich vinker ad dem. Hey Messiørs! de ere saa meget hastige. For deres Skyld vil jeg tage imod de tvende Gylden; de skulde ellers tænke, at jeg var storagtig, og vort Huus derudover skulde blive talt ilde om.

Advocat. See der, Cammerat! er 2 Gylden, om I ikke vil forsmaae dem; nu er I saa god og skaffer os Audientz.

Henrich. Ydmygste Tiener! for deres Skyld vil jeg giøre alt hvad jeg kand. Vormester er endelig friſk nok som en Hest, men dog ey saa vel, at han kand tale med enhver. Men efterdi det er dem, Messiørs! saa er det en anden Sag; ville de behage at bie et Øyeblik, Messiørs! saa skal jeg melde dem an. Men der banker igien. Hvem vil I tale med, min ærlig Mand?

En Mand gribende i sin Buxe-Lomme. Jeg vilde gierne have den Ære at tale med Vormester.

Henrich sagte. Den Mand veed at leve, han griber strax til Lommen. Høyt. Ja min Herre! han er hiemme, nu skal I strax faae ham i Tale.

Henrich rekker Haanden frem, men den anden, i Steden for Penge, tar kun sit Uhrværk op, og siger:

Jeg seer, Klokken er alt fire.

Henrich. Hvem var det, Monsieur vilde tale med?

Manden. Med Vormester.

Henrich. Han er ikke hiemme, Monsiør!

Manden. I sagde jo nylig, at han var hiemme.

Henrich. Kand nok være, Monsiør! men saa har jeg fortalt mig.

Manden gaaer bort.

Henrich sagte. Seer I vel til den Snydere! Du skal nok see, at Vormester staaer paa Pinde for dig. Til Advocaterne. Nu skal jeg strax melde dem an.

Advocat. See ikkun til den Dreng, hvor vel han allerede veed at snoe sig i sin Bestilling. Holdt nu gode Miner, Monfrere! Vi ere de, som skal giøre Begyndelse til at

plage denne gode Kandestøber. Vore Cammerater skal fuldføre Historien. Men see der kommer han.

Scen. 2.

Bremenfeld. 2 Advocater. Henrich.

1. **Advocat.** Vi ønsker af inderste Hiertens Grund velbaarne Herr Bormester Lykke til denne høye Værdighed udi vor Stad, og haaber, at han i Mildhed, Forsigtighed og Aarvaagenhed ikke skal give nogen af sine Formænd efter, saasom hans Velbaarenhed har banet sig Veyen til dette høye Embede ikke ved Rigdom, Slægt eller Venner, men alleene ved sine bekiendte store Dyder, Lærdom og Erfarenhed udi Stats-Sager.

Bremenfeld. Tres humble Serviteur!

2. **Advocat.** I sær glæder vi os over at have faaet saadan Øvrighed, der ikke alleene har fast guddommelig Forstand — — —

Bremenfeld. Jeg takker Gud.

2. **Advocat.** Men som har Navn for at være venlig mod alle og giøre til sin største Fornøyelse at høre Folkes Klagemaal og hielpe dem til Rette; thi jeg kand sige, at jeg var nær daaned af Glæde, da jeg først hørte de Tidender, at Vallet var falden paa Herr Bormester von Bremen.

Henrich. I skal sige von Bremenfeld, Messiørs!

2. **Advocat.** Jeg beder underdanig om Forladelse, jeg vilde sige Bormester von Bremenfeld. Nu er vi i Dag hidkommen først for at aflegge vor underdanige Lyk-Ønskning, derneſt at raadføre os med hans Velbaarenhed udi en Tvistighed, som har reyset sig imellem vore Principaler, hvilken Tvistighed vi havde begge besluttet at lade dømmes udi ved Lands-Lov og Ret, men vi har betænkt os siden, og for at undgaae den Tids-Spilde og de Omkostninger, som fødes af Rettergang, at underkaste os Herr Bormesters Sigelse; Hvorved vi lover at lade det blive.

Bremenfeld setter sig ned, og lader de andre staae.

1. Advocat. Begge vore Principaler ere Naboer, men der er et flydende Vand, som skiller deres Jorde fra hinanden. Nu er hendet sig for 3 Aar siden, at Vandet har løset et stort Stykke Jord fra min Principals Grund og ført det hen til min Contraparts Agre. Skal han nu beholde det? Heder det ikke: Nemo alterius damno debet locupletari? Her vil jo hans Principal berige sig med min Principals Skade, hvilket strider aperte mod æqvitatem naturalem. Er dette ikke saa, Herr Vormester?

Bremenfeld. Jo det er jo ubilligt at begiære saadant; I har Ret, Monsieur!

2. Advocat. Men Justinianus siger jo udtrykkelig libro secundo Institutionum, titulo primo, de Alluvione — — —

Bremenfeld. Hvad Pokker bryder mig hvad Justinianus eller Alexander Magnus siger, som levede maa skee nogle tusinde Aar, førend Hamborg blev bygt? hvor kand de dømme i Sager, som ikke var til i deres Tiid?

2. Advocat. Jeg haaber dog ikke, at Eders Velbaarenhed forkaster de Love, som hele Tydskland har underkastet sig.

Bremenfeld. Det var ikke saa, jeg meente, I forstod mig ikke ret, jeg vilde kun sige — — — Han hoster imellem. Vær saa god at sige videre frem eders Paastand.

2. Advocat. Saadane er Justiniani Ord: Qvod per alluvionem agro tuo flumen adjecit, jure gentium tibi acqviritur.

Bremenfeld. Herr Advocat! I taler saa forbandet hastig; siig mig det meer tydelig.

Advocaten repeterer det samme langsom.

Bremenfeld. Ey, Monsieur! I har en forbandet gal Udtale i det Latinske Sprog; tael jers Moers Maal, det kommer I bedre af med. Jeg siger det ikke derfor, at jeg er en Hader af Latin; thi jeg sidder undertiden hele Timer og taler Latin med min Tiener. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Det er forunderligt at høre Herren tale Latin;

thi jeg kand sværge paa at Taarene staaer mig i Øynene, naar jeg tænker derpaa. Det er ligesom I hører Erter kaage i en Gryde, saa hastig løbe Ordene ham ud af Munden. Fanden kand ikke begribe, hvordan et Menneske kand tale saa expedit. Men hvad giør ikke den lange Øvelse?

2. **Advocat.** Justiniani Ord, velbaarne Herr Bormester! ere saaledes: Hvad som en Flod river fra en andens Ager og kaster til din, det bliver dit.

Bremenfeld. Ja Justinianus har saa vidt Ret, thi det var en brav Mand. Jeg har all for stor Respect for ham, at jeg skulde underkiende hans Domme.

1. **Advocat.** Men, Herr Bormester! min Contrapart læser Loven, ligesom Fanden læser Bibelen. Han glemmer det, som følger strax paa: Per alluvionem autem videtur id adjici, qvod ita paulatim adjicitur, ut intelligi non possit, qvantum qvoqvo temporis momento adjicitur.

Bremenfeld. Messieurs! om Forladelse, jeg maa op paa Raadhuset; nu slog Klokken halvgaaen fem. Henrich! see du til, at du kandst forlige Sagen med dem i Gangen.

1. **Advocat.** Ach Herr Bormester! siig os da med et Ord hans Mening.

Bremenfeld. Messieurs! I har Ret begge to, hver paa sin Maade.

2. **Advocat.** Hvorledes kand vi have Ret begge to? Jeg mener, at naar jeg har Ret, saa har min Contrapart U-ret. Justiniani Lov er udtrykkelig for mig.

Bremenfeld. Forlader mig, jeg maa strax op paa Raadhuset.

1. **Advocat.** Holdende paa Bormesteren. Jeg har jo beviset, at Justiniani Ord er for mig.

Bremenfeld. Ja det er sandt, Justinianus er for jer begge; hvorfor Dievelen forliger I da ikke Sagen? I kiender ikke Justinianus saa vel som jeg; naar han henger Kaaben paa begge Sider, saa er det ligesaa meget, som han vilde sige disse Ord: Gaaer hen, I Skab-Halse! og forliger Sagen.

2. **Advocat.** Herr Bormester! for at begribe Lovgiverens Mening ret, maa man jo conferere een Artikel med en anden; staaer der ikke i nestfølgende Paragrapho: Qvod si vis fluminis de tuo prædio — — —

Bremenfeld. Ey, slipper mig, I Ting-Stude! I hører jo, at jeg skal op paa Raadhuset.

1. **Advocat.** Ey, Herr Bormester! et Øyeblik; lad os nu høre hvad Hugo Grotius siger.

Bremenfeld. Jeg gier baade jer og Hugo Grotius Døden og Dievelen; hvad har jeg med Hugo Grotius at bestille? Han var en Armenianer; hvad kommer os de Love ved, som Folk giør Fanden i Vold hen i Armenien? Henrich! driv dem strax paa Dør. *De gaaer ud.*

Henrich klamrer ude i Gangen, og kommer ind paa sit Hoved, efterfuldt af en Kielling, som maa være en forklæd Mands-Person.

Kiellingen *tar Bormesteren for Brystet, raabende:* Ach er det Øvrighed, som gier saadane forbandede Love ud, at en Mand maa have to Koner? mener I vel, at Guds Straf er ikke over jer?

Bremenfeld. Er du gal, Kielling? hvem Pokker har tænkt paa saadant?

Kiellingen. Hey hey hey, jeg skal ikke gaae bort, før jeg seer dit Hierte-Blod.

Bremenfeld. A = = = = = hielp. Henrich! Peiter!

Peiter kommer ind, og trækker Kiellingen ud. Henrich, som var løbet i Skiul, hielper endelig til med.

Scen. 3.

Bremenfeld. Henrich.

Bremenfeld. Henrich! du skal faae en U-lykke, om du indlader Kiellinger eller Advocater oftere, thi hver af dem dræber mig paa sin Maade. Dersom der kommer andre og

---

11. Han var en Armenianer] Hollænderen H. Grotius hørte til Arminianernes (Remonstranternes) Religionsparti.

vil tale med mig, skal du sige dem, at de maa tage sig vare for ikke at tale Latin, saasom jeg for en vis Aarsag har forsvoret det.

Henrich. Jeg har ogsaa forsvoret det for samme Aarsag.

Bremenfeld. Du kandst sige, at jeg taler ikke uden Græsk.

Der banker igien. Henrich gaaer til Døren, og kommer ind med en stor Pakke Papiir.

Henrich. Her er en Hob Papiir fra Syndicus, som Bormesteren skulde giennemsee og give sine Betænkende over.

Bormesteren setter sig ned ved et Bord, og rager udi Papirerne.

Bremenfeld. Det er ikke saa let at være Bormester, som jeg tænkte, Henrich! Jeg har faaet her nogle Sager at igiennemsee, som Fanden selv ikke kand hitte Rede udi. Begynder at skrive, reyser sig op, og tørrer Sveden af sig, setter sig ned igien, og stryger ud hvad han har skrevet tilforn. Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Hvad er det for Allarm, du giør? kand du ikke staae stille?

Henrich. Jeg rører mig ikke af Steden, Herr Bormester!

Bremenfeld. Han reyser sig op igien, tørrer Sveden af sig som tilforn, og kaster sin Peruqve paa Gulvet, paa det han disbedre kand meditere med blot Hoved. Spadserer over Peruqven, og spender den til Side, setter sig ned at skrive igien. Raaber: Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Du skal faae en U-lykke, staaer du ikke stille; det er den anden Gang, du har forstyrret mine Concepter.

Henrich. Jeg giorde min Troe ikke andet, end jeg stak min Skiorte ind, og maalede paa mine Been, hvor meget min Liberie-Kiol var for lang.

Bremenfeld. Reyser sig op igien, og banker paa sin Hierne med Haanden for at faae Concepter. Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Gak ud og siig til de Kiellinger, som raaber paa Gaden med Østers, at de maa ikke raabe i denne

Gade, hvor jeg boer; thi det forstyrrer mig i mine politiske Forretninger.

Henrich. Raaber ved Døren disse Ord tre Gange: Hør, I Østers-Kiellinger! I Carnalier! I Caronier! I uforskammede Tasker! I Ægtemænds-Horer! er der ingen Skam i jer, at I tør raabe saadan udi Bormesterens Gade og forstyrre ham i hans Forretninger?

Bremenfeld. Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Holdt op igien, dit Beest!

Henrich. Det giør og ingen Gode, at jeg raaber mere, thi Byen er fuld af saadane Folk; saa snart een er gaaen forbi, kommer en anden strax i Steden, thi dersom — — —

Bremenfeld. Ingen Snak meer, staae still og holdt Munden. Setter sig ned, og stryger ud hvad han har skrevet igien, skriver paa nye, reyser sig op, og stamper af Brede paa Gulvet, raaber: Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Jeg var tilfreds, det Bormesterskab var Fanden i Vold. Vil du være Bormester i min Sted?

Henrich. Skam, der giør. Sagte. Og ligesaa faae den, der det begiærer.

Bremenfeld. Vil sette sig ned at skrive igien, men setter sig feyl i Tanker og falder paa Gulvet, raaber: Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremenfeld. Jeg ligger paa Gulvet.

Henrich. Jeg seer det nok.

Bremenfeld. Hid og hielp mig op igien.

Henrich. Bormester har jo sagt, at jeg ikke maa røre mig af Stedet.

Bremenfeld. Det er en forbandet Dreng. Reyser sig selv op igien. Banker der ikke paa Døren?

Henrich. Jo. Hvem vil I tale med?

En Borger. Jeg er Oldermand for Hattemagerne; jeg har noget at klage for Bormester.

Henrich. Her er Oldermanden for Hattemagerne med nogle Besværinger.

Herman von Bremenfeld. Ey, jeg kand ikke have mere end een Ting i Hoved paa eengang. Spørg ham hvad det er.

Borgeren. Det er for vidtløftigt; Jeg maa tale med Bormester selv. Det kand være giort paa en Time; thi mine Klagemaal bestaaer kun i 20 Puncter.

Henrich. Han siger, han maa tale med Bormester selv; thi hans Puncter bestaaer kun i 20 Klagemaal.

Bremenfeld. Ach Gud bedre mig arme Mand, jeg er gandske fortumlet i mit Hoved allerede. Lad ham komme ind.

Borgeren. Ach Herr Bormester! jeg fattig Mand har lidt stor U-ret, som Bormester nu strax skal begribe, naar han faaer det at høre.

Bremenfeld. I maa forfatte det skriftlig.

Borgeren. Her har jeg forfattet det paa fire Ark.

Bremenfeld. Henrich! der banker igien.

Henrich. Hvem vil I tale med?

En anden Borger. Jeg har noget at klage for Bormester mod Oldermanden for Hattemagerne.

Bremenfeld. Hvem var det? Henrich!

Henrich. Det er denne Mands Contrapart.

Bremenfeld. Lad ham flye dig sit Indgivende. Bliver kun, begge I gode Mænd! i Forstuen saalænge. Henrich!

Henrich. Ja Herre!

Bremenfeld. Kand du ikke hielpe mig noget til Rette? jeg veed ikke hvilket jeg skal giøre først. Læs op for mig Hattemagerens Paastand.

Henrich læser op det, som følger.

Velbaarne, høylærde,

strenge, faste Herr Borgemester!

Af denne herlige Byes lovlige Borgerskabs anseelige Laug fremstiller sig som en Første-Grøde jeg underskrevne N. N., uværdig Oldermand for det anseelige Hattemager-

Laug, og næst forhen aflagt saa ærbødig som kienlig Gratulation over at see en saa værdig og høy opliust Mand ophøyet til en saa høy Høyhed, andrager i dybeste Ydmyghed een af de største, farligste og uderstyggeligste Misbruge, som de vanartige Tider og mere vanartige Mennesker have ført i Brug her i denne Stad, i Haab at Eders Herlighed derpaa vil raade Bod. Sagen er denne, at Kræmmerne her i Staden bær aldeles ingen Frygt eller Undseelse for offentlig at sælge og falholde hele Stykker af et Slags Klæde, som de lade væve af Castor, ja falde og til den gruelige Dumdristighed, at de deraf lade væve Strømper, da det dog er bekiendt, at Bever-Haar hører alleene vor Profession til, hvorudover vi arme Hattemagere ikke med Penge kand oppeye de til vor Nærings Fortsettelse behøvende Haar, saa got Folk derover kommer i saadan Vane, at faa nu mere vil give 10 a 20 Rdlr. for en Hat, vores Handverk til ubodelig Skade paa Reputation og Indkomme. Naar det nu maatte behage min Herr Bormester at overveye efterfølgende 24 vigtige Aarsager og Raisons, hvorefter vi Hattemagere formodentlig formene os alleene at være berettigede til Arbeyde af Castor, nemlig (1) at det af Alders Tiid har været en almindelig Skik og Lands-Brug, ey alleene her, men over hele Verden, at bære Castor-Hatte, som med mangfoldige Citationer af Historien som og lovlig derover førte Tings-Vidne kand bevises. 1. Af Historien = = = = =

Bremenfeld. Spring over Historien.

Henrich. 2. Af Tings-Vidner, at Adrian Nilsen, gl. 79 Aar, kand erindre sig, sin Faders Oldefader har sagt = = = = =

Bremenfeld. Spring ogsaa over hvad han har sagt.

Henrich. (2) At det er en umaadelig Overdaadighed at bruge saa kostbare Haar til Strømper og Klæder, som strider imod all god Orden og Skik, besynderlig siden der hidføres saa mange kostbare fine Klæder fra Engeland, Frankerig og Holland, at man vel derved kunde lade sig nøye, uden at falde en ærlig Mand i sin Næring = = =

Herman von Bremenfeld. Nok nok, Henrich! Jeg begriber, at Oldermanden har Ret.

Henrich. Men jeg har hørt, at en Øvrighed altiid maa høre begge Parterne, førend han fælder Dom; skal jeg derfor ikke ogsaa læse Contrapartens Svar?

Bremenfeld. Ja nok.

Han flyer ham efterfølgende Contrapartens Besvaring.

[Henrich.]

Høybaarne Excellentz,

høy oplyste og høyst politiske

Herr Borgemester!

Saa høyt som eders Forstand stiger over andres, saa høyt gaaer min Glæde over andres, nu jeg har hørt, at I er bleven Bormester; men det, jeg kommer for, er, for Hattemagerne giør mig Fortred, og vil ikke, jeg maa sælge Stoffe og Strømper af Castor. Jeg forstaaer nok hvad de vil, de vil have Handelen paa Castor alleene, og at man skal ikke bruge Castor til andet end til Hatte; men de forstaaer det intet. Det er taabeligt at bære en Castors-Hat; den gaaer man med under Armen, den hverken varmer eller nytter, og en Straae-Hat var af samme Nytte. Castor-Strømper og Klæder derimod er baade varme og bløde, og havde Herr Bormester kun forsøgt det, som med Tiden kand skee, skulde I bekiende det selv.

Bremenfeld. Holdt op, det er nok; denne har jo Ret ogsaa.

Henrich. Men jeg veed jo, at de kand ikke have Ret begge.

Bremenfeld. Hvem har da Ret?

Henrich. Det maa vor HErre og Borgemester vide.

Bormesteren reyser sig op, og spatserer. Dette er noget forbandet Tøy. Henrich! kand dit dumme Beest ikke sige mig hvem der har Ret? Hvorfor skal jeg give din Hund Kost og Løn? Derpaa følger Allarm i Gangen, og han spør: Hvad er det for Allarm i Gangen?

Henrich. De to Borgere er i Haar sammen.

Bremenfeld. Gak ud og beed dem have Respect for Bormesterens Huus.

Henrich. Det er best, Herre! de slaaes, saa maa skee de blir dis snarere gode Venner igien. Hillemænd jeg troer, de vil bryde ind; hør, hvor de trommer paa Døren.

Herman von Bremenfeld kryber under Bordet, og skiuler sig.

Henrich. Hvem banker?

En Lakey. Jeg er fra en fremmed Resident; min Herre har noget at tale med Bormester, som er vigtigt.

Henrich. Hvor Pokker blev der af Bormester? Mon Fanden tog Bormesteren? Herr Bormester!

Bormesteren under Bordet, gandske sagte. Henrich! hvem var det?

Henrich. En fremmed President vil tale med Herren.

Bremenfeld. Beed ham komme igien om en halv Time, og siig, at der er to Hattemagere hos mig, som jeg maa expedere. Henrich! beed ogsaa Borgerne gaae bort til i Morgen. Ach Gud bedre mig arme Mand, jeg er saa fortumlet i mit Hoved, at jeg veed ikke selv hvad jeg siger eller giør. Kand du ikke hielpe mig noget til Rette, Henrich?

Henrich. Jeg veed ikke bedre Raad for Herr Bormester, end at han henger sig op.

Bremenfeld. Gak ud og hent mig den politiske Stock-Fisk, som ligger paa daglig Stue-Bordet, det er en Tydsk Bog i hvidt Bind; maa skee jeg kand finde derudi, hvorledes jeg skal tage imod fremmede Presidenter.

Henrich. Vil Bormester have Senep og Smør dertil?

Bremenfeld. Ney det er en Bog i hvidt Bind.

Medens Henrich er ude, gaaer Bormesteren og river i Tanker Hattemagerens Document i Stykker.

Henrich. Her er Bogen. Men hvad er det, Herren river i Stykker? Det er min Troe Oldermandens Klagemaal.

Bremenfeld. Ach jeg giorde det i Tanker. Han tar Bogen

og kaster mod Gulvet. Jeg troer, Henrich! det er best, at jeg henger mig efter dit Raad.

Henrich. Hey saa nu banker det igien. Gaaer ud, kommer ind igien grædende. Ach Herr Vormester! hielp, Herr Vormester!

Bremenfeld. Hvad er paa Færde?

Henrich. Der er et heelt Regiment Matrodser uden for Dørren, som raaber: Faaer vi ikke Ret, da skal vi slaae alle Vormesters Vindver ind. Een af dem slog mig med en Steen udi Ryggen, au = au = au =

Vormesteren kryber under Bordet igien. Henrich! beed Frue Vormesters komme ud at holde Styr paa dem; maa skee de har Respect for Fruentimmeret.

Henrich. Jo jo, I skal nok see, at Baadsmænd har Respect for Fruentimmeret; kommer hun ud, saa maa skee de tar hende med Vold, og det sidste blir da verre end det første.

Bremenfeld. Ey, det er jo en gammel Kone.

Henrich. Matrodser ere ikke saa delicate; jeg vovede ikke min Kone paa det samme. Der banker det igien; skal jeg lukke op?

Bremenfeld. Ney jeg er bange, at det er Baadsfolket. Ah gid jeg var i Graven. Henrich! spring hen til Dørren at høre hvo det er.

Henrich. See her, de gaae min Troe lige ind, det er to Raads-Herrer.

Scen. 4.

Abrahams. Sanderus. Herman. Henrich.

Abrahams. Er Vormester ikke hiemme?

Henrich. Jo han sidder vist under Bordet.

12-13. de har Respect for Fruentimmeret] for Fruentimmer, for Qvindekjønnet. — 19. Matrodser ere ikke saa delicate] kræsne.

Sanderus. Hvad? sidder han under Bordet, Herr Bormester?

Herman von Bremenfeld. Ah I gode Herrer! jeg har jo aldrig søgt om at blive Bormester; hvorfor har I bragt mig i denne U-lykke?

Abrahams. Han har jo engang taget derimod; kom kun frem, Herr Bormester! Vi ere hidkomne for at forestille ham den store Feyl, han har begaaet imod den fremmede Minister, som han saa haanlig har viset bort; hvorover Staden kand komme i Fortræd. Vi tænkte, Herr Bormester bedre forstod Jus publicum og Ceremonialier.

Bremenfeld. Ah I gode Herrer! I kand jo sette mig af, saa blir jeg reddet fra denne Byrde, som jeg er for svag til at bære, og den fremmede Minister faaer Satisfaction tillige.

Sanderus. Det være langt fra, Herr Bormester! at vi skulde sette ham af; han maa følge os strax til Raadhuset, for at overlegge med Syndico, hvorledes denne Forseelse kand got giøres.

Bormesteren. Jeg gaaer ikke til Raadhuset, om man trækkede mig end efter Haaret. Jeg vil ikke være Bormester, jeg har og ikke søgt om at være det; I maa heller tage Livet af mig. Jeg er Kandestøber med Gud og Æren, jeg vil og døe Kandestøber.

Sanderus. Vil I da fixere det hele Raad? Hør, Monfrere! tog han ikke mod Bormesterskabet?

Abrahams. Jo vist, det er jo noget, som vi allerede har rapporteret.

Sanderus. Vi skal nok faae Raad dertil; det hele Senat lar sig ikke saaledes prostituere.

Scen. 5.

Herman. Henrich.

Herman von Bremenfeld. Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Herman. Hvad mener du vel disse Raads-Herrer vil giøre ved mig?

Henrich. Jeg veed det ikke, Herre! De vare meget vrede, det saae jeg nok; mig undredes, at de torde bruge saadan en viis Mund i Bormesters Stue. Havde jeg været Bormester, jeg havde min Troe paa en god Maade sagt dem: Holder jer Snude til, I Skab-Halse! I skal stikke Fingeren paa Gulvet og lugte hvad Huus I er udi.

Herman. Gid du var Bormester, Henrich! gid du var Bormester, ah ah ah!

Henrich. Om jeg maatte falde ind udi Herrens Forretninger, saa vilde jeg ydmygst bede om en Ting, nemlig at jeg maatte kalde mig von Henrich herefter.

Herman. Ey, din uforskammede Knægt! er det nu Tiid at komme med saadan Snak? nu du seer, at jeg er omspendt med lutter U-lykker og fortrædelige Forretninger.

Henrich. Jeg giør det parrol ikke af nogen Ærgierighed, men alleene for at have nogen Respect i Huset af mine Medtienere, besynderlig af Anneke, som — — —

Herman. Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg træde dit Hals-Been i Stykker. Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Herman. Kand du ikke hielpe mig noget til Rette, din dumme Hund? See der, giør mine Sager klar for mig, eller du skal faae en U-lykke.

Henrich. Det er dog underligt, at Herren vil begiære saadant af mig, han som er saadan klog Mand, og alleene for sin Viisdom er bleven udvalt til dette høye Embede.

Herman. Vil du fixere mig oven i Kiøbet?

Tar Stolen og vil slaae ham med. Henrich løber ud.

Scen. 6.

Herman von Bremenfeld alleene.

Setter sig ned med Hænderne under Kinden, og grunder længe.

Springer op af Alteration, og siger: **Bankede det ikke?** Gaaer sagte hen til Dørren, men seer ingen. Setter sig ned at grunde igien, falder i Graad, og tørrer Øynene med Papirerne; af Alteration igien springer op som udi Raserie, og raaber: **En heel Byldt Forestillinger af Syndicus! Hattemagernes Oldermand! Oldermandens Contrapart! Klagemaal i 20 Puncter! Oprør af Matrodser! fremmed President! Tiltale af Raadet! Trudsler! Mon her intet Reeb er ved Haanden? Jo jeg troer vist, at der er eet bag Kakkelovnen.** Tar Rebet, og laver det til. **Det er spaaet mig, at jeg ved mine politiske Studia skal ophøyes. Den Spaadom blir sand, om Rebet ellers vil holde. Lad saa Raadet komme med alle deres Trudsler, jeg blæser af dem, naar jeg er død. Een Ting vilde jeg dog ønske, nemlig at see Author til den politiske Stockfisk henge ved Siden af mig med 16 Stats-Cabinetter og politiske Nach-Tisker om Halsen.** Tar Bogen af Bordet, og river den i Stykker. **Du Canaille skal aldrig forføre nogen ærlig Kandestøber meer. Saa, det er dog en liden Trøst, før jeg døer. Nu maa jeg lede efter en Krog at henge mig paa. Det blir besynderlig merkværdigt at sige efter min Død: Hvilken Bormester i Hamborg var meer aarvaagen end Herman von Bremenfeld, der udi sit hele Bormesterskab ikke sov et Øyeblik?**

Scen. 7.

Antonius. Herman.

Antonius. Hey hey, hvad Pokker bestiller I?

Herman. Jeg har ikke i Sinde at bestille noget, men for at undgaae Bestilling vil henge mig. Vil I giøre Compagnie med, skal det være mig en Fornøyelse.

Antonius. Ney min Troe vil jeg ikke; men hvad bringer jer til saadant fortvilet Forsæt?

Herman. Hør, Antoni! det giør ingen Gode, at I taler derom. Jeg skal henges; skeer det ikke i Dag, saa skeer det

---

14-15. med 16 Stats-Cabinetter] Datidens gjængse Titel for statistiske Skrifter.

i Morgen. Jeg vil kun bede, før jeg døer, at I formelder min Respect til Frue Bormesters og Frøykenen, og befaler dem at giøre mig saadan Gravskrift:

Stat stille, Vandrings-Mand!
Her henger Bormester von
Bremenfeld,
Som i sit hele
Bormesterskabs Tiid intet
Minut sov.
Gak du bort, og giør ligesaa.

I veed maa skee ikke, kiere Antoni! at jeg er bleven Bormester, at jeg har faaet et Embede, hvorudi jeg veed ikke hvad hvidt eller sort er, og hvortil jeg finder mig gandske udygtig; thi jeg har merket af adskillige Fortrædeligheder, som allerede har mødt mig, at det er stor Forskiæl paa at være Øvrighed og at raisonnere om Øvrighed.

Antonius. Ha ha ha ha ha ha!

Herman. Belee mig ikke, Antoni! I har Synd deraf.

Antonius. Ha ha ha! Nu merker jeg, hvor det henger sammen: Jeg var nyelig paa et Verts-Huus, hvor jeg hørte Folk sprikke af Latter over en Comoedie, som man havde spillet Herman von Bremen, i det at nogle unge Mennesker havde bildet ham ind, at han var bleven Bormester, for at see, hvorledes han kunde skikke sig derudi. Det giorde mig hiertelig ont, da jeg hørte saadant. Gik derfor strax hid, for at advare jer derom.

Herman. Ah er jeg da ikke Bormester?

Antonius. Ney det er puur opspunden Tøy, for at vænne jer af med jer Galskab at raisonnere over høye Ting, som I ikke forstaaer.

Herman. Ah er det ey heller sandt om den fremmede President?

Antonius. Ney vist ikke.

Herman. Ey heller om Hattemagernes Oldermand?

Antonius. Det er altsammen opspundet.

Herman. Ey heller om Matrodserne?

Antonius. Ney ney.

Herman. Gid Fanden henge sig da. Geske! Engelke! Peiter! Henrich! herud allesammen.

Scen. 8.

Herman. Antonius. Geske. Engelke. Peiter. Henrich.

Herman. Min hierte Kone! gaae hen til dit Arbeyd igien; vor Bormesterskab er alt til Ende.

Geske. Til Ende?

Herman. Ja ja, det er til Ende; nogle Skalke har rottet sig sammen for at fixere os.

Geske. Fixere os? Da skal de faae en U-lykke, som har fixeret os, og du med. Hun gier ham Ørefigen.

Herman prygler hende dygtig.

Geske. Ah min hierte Mand! slaae mig ikke meer. Ah min hierte Mand! holdt op.

Herman. Du skal vide, Kone! at jeg er ikke Politicus længer, og derfor ikke tæller meer til tiuve, naar jeg faaer Ørefigen. Jeg agter at føre et andet Levnet herefter, kaste mine Bøger paa Ilden og tage alleene vare paa mit Handtverk herefter. Jeg varer ogsaa ad eengang for alle, at dersom jeg seer, nogen af jer læser i en politisk Bog eller bringer nogen i mit Huus, da skal det bekomme dem ilde.

Henrich. Jeg for min Part har ingen Fare derfor, Herr Bormester! thi jeg kand hverken læse eller skrive.

Herman. Lad kun den første Stavelse være ude, og kald mig slet og ret Mester som tilforn; thi jeg er Kandestøber, og vil døe Kandestøber. Hør, Monsieur Antoni! jeg veed, at I har haft Godhed for min Datter. Mine forrige Capricer har hindret jers Kierlighed. Nu har I baade hendes Faders og Moders Samtykke, saa at, hvis I er ved samme Sind og Forsæt, er all Hinder ophævet.

Antonius. Ja jeg blir ved mit Forsæt, og beder, at hun maa blive min Hustrue.

Herman. Gier du dit Samtykke dertil ogsaa, Geske?

Henrich. Ah det er ikke at spørge om; Frue Bormesters har altiid været for det Partie.

Gesse. Holdt Munden til, Giek! jeg kand nok svare selv. Jeg har, min hierte Mand! givet mit Samtykke dertil for 3 Aar siden.

Herman. Jeg vil ikke spørge dig, Engelke! jeg veed, du er saa forliebt i ham, som en Rotte i en Ost; er det ikke sandt?

Henrich. Svar, Frøyken!

Herman. Vidste jeg, at du gav disse Titler af Malice, skulde det bekomme dig ilde.

Henrich. Ney min Troe giør jeg ikke, Mester! men man kand ikke saa hastig komme af Banen igien.

Herman. Gier I To da hinanden Hænder. Saa, nu er det got; i Morgen skal vi holde Bryllup. Henrich!

Henrich. Herr Bormester! Om Forladelse, ja Mester!

Herman. Du skal brænde mig op alle mine politiske Bøger; thi jeg kand ikke see det for mine Øyen meer, som har bragt mig i slige Griller.

Vi Øvrighed med Munden slaae,
Kand dog selv intet giøre;
Eet er, et Søe-Kort at forstaae,
Et andet, Skib at føre.
Af en politisk Bog man kand
Vel lære raisonnere,
Men til at forestaae et Land
Udfordres andet mere.
Af hvad som mig i Dag er skeed
Hver Handverks-Mand kand lære,
At den, der retter Øvrighed,
Just selv den ey kand være;
Thi naar en Kandestøber til
Bormesters Embed løber,
Er som naar Stats-Mand blive vil
I Hast en Kandestøber.

Den Vægelsindede.

Comoedie

udi

3 Acter.

Personerne
i
Comoedien.

Lucretia, den Vægelsindede.
Petronius, en Magister.
Helene, en Jomfrue.
Leonore, en Jomfrue.
Eraste.
Apicius.
Henrich, Lucretiæ Tiener.
Christoffer, Erastes Tiener.
Espen, Apicii Tiener.
[Pernille.]

ACTUS I.

Scen. 1.

Helene. Leonore.

Helene. Tal aldrig derom, min kiære Jomfrue! Vi ere lige vel faren begge, hvorvel vore Oppartere ere af stridige Humeurs, saa at jeg veed ikke hvo af os meest er at beklage.

Leonore. Det er uden Tvil jeg; thi enhver Mands-Person, der er danned som hendes Broder Erafte, kand flye et Fruentimmer nok at bryde sit Hovet med. Det lader som han elsker mig; men jeg kand forsikkre hende, at i all den Tiid, han har søgt min Omgiængelse, har han aldrig erklæret sit Hiertelav uden paa en meget forblommed Maade. Mit Sind, min Opførsel og Levemaade synes at behage ham; ikke desmindre er jeg dog vis paa at hvis han blev kiendt med nogen anden, som var endnu meer stille og oeconomisk, end jeg er, da forlod han mig, hvor ærlig han end er.

Helene. Hvad hendes Broder Apicius angaaer, da kand jeg ikke sige, at hans Tale er forblommed. De allerprægtigste Kiærligheds-Erklæringer koster ham intet; men jeg veed ikke, om jeg kand fæste mindste Troe dertil, saa ubestandig er han. Jeg begynder allerede at blive kiæd af hans Væsen,

---

5-6. vore Oppartere ere af stridige Humeurs] Elskere, Friere ere af modsat Tænkemaade.

og ønsker af mit Hierte, at han kunde treffe en Brud, der var ligesaa gall som han selv.

Leonore. Hun giør min Troe vel derudi, Jomfrue! Jeg skal min Troe følge hendes Exempel.

Helene. Jeg tilstaaer vel, at det er noget vanskeligt gandske at forlade den, som man eengang har giort sig Tanker om.

Leonore. Det er sandt nok; men hvad er herved at giøre?

Helene. Jeg bilder mig ind, at man nok skulde bringe dem paa rette Vey ved at forestille den ene hans alt for store Ærbarhed og Sparsommelighed og at vise den anden, hvor meget han lider formedelst hans flygtige Sind og vellystige Levnet.

Leonore. Ey, mon saadant ikke er sagt dem uden Frugt hundrede Gange tilforn? Jeg var tilfreds, at Monsr. Eraste var kiendt med en vis Dame, som jeg talede med i Gaar, som jeg ikke vil nævne. Jeg troer virkelig, at den samme Kone skulde curere ham. Hun har alle de Qvaliteter, som han forlanger hos et Fruentimmer. Hun er oeconomisk, stille og indgetogen, men paa saadan u-rimelig Maade og udi saadan høy Grad, at han af en kort Omgiængelse med hende skulde faae Afskye for slige Folk, som han holder for de meest fuldkomne. Man curerer ofte Folk paa saadan Maade, naar ingen Formaninger kand hielpe.

Helene. Hvor boer den Dame?

Leonore. Jomfruen forlader mig, at jeg ikke kand sige det. Sagte. Det er den Galanterie-Kræmerske, som her boer.

Helene. Det er endelig ligemeget. Jeg troer vel, at her er meer end een underlig Kone udi Byen. Men eftersom Jomfruen holder for, at saadant skal kunde curere min Broder Eraste, naar han seer udi andre, hvor ilde dislige Qvaliteter lade, naar de tar Overhaand, saa skal jeg ogsaa giøre et Forsøg med Monsr. Apicius; thi jeg talede ogsaa

---

12-13. hans flygtige Sind og vellystige Levnet] overdaadige.

forgangen Uge med en Dame, som synes at have det Sind og de Qvaliteter, som han leder efter, men det samme er udi en saa forskrækkelig høy Grad, at jeg er vis paa at hvor meget han roser saadant, saa skal han skilles med Væmmelse fra hende. Jeg skal ikke kunde sige, om samme Dame er Enke eller Jomfrue endnu.

Leonore. Det er ligemeget; men boer hun i dette Naboelav?

Helene. Jomfruen forlader mig, at jeg ikke kand sige det. Jeg kand tie lige saavel som hun. Sagte. Det er den Galanterie-Kræmerske, som boer i dette Huus.

Leonore. Hvorledes har da Jomfruen fundet hende?

Helene. Hun giør ikke andet end synger, leer, dantzer og taler Galskab. Jeg saae hende aldrig tilforn; men hun aabenbarede mig hemmelige Sager, som hun ikke havde burdt betroe til hendes beste Venner.

Leonore. Menneskets Humeurer ere dog stridige. Jeg skal i det ringeste giøre et Forsøg med den ærbare Kone.

Helene. Og jeg min Troe med den galne.

Leonore. Jeg skal faae Crafte til at giøre Visit der i Eftermiddag.

Helene. Og jeg skal formaae Apicius til at besøge den anden ogsaa i Eftermiddag.

Leonore. Saa kand vi siden fortælle hinanden, hvordan det er løbed af. Men jeg seer een kalde paa mig; jeg maa forlade hende lidt. Hun gaaer.

Scen. 2.

Helene.

Mademoiselle Leonore har min Troe ikke U-ret derudi. Jeg haaber, at Monsr. Apicius, naar han faaer denne underlige Kones Lader at see, jo skal faae Afsmag for hendes Artighed og med Latter siden fortælle mig hans Tanke derover; hvilket skal kunde give mig den beste Anledning at afmale hans eget Portrait og vise, hvor hæsligt det er. Det maa i

det ringeste komme an paa et Forsøg. Men der seer jeg den underlige Kones Tiener. Jeg maa give mig lidt i Snak med ham. Hør, min Ven! har I længe tienet her i Huset?

Scen. 3.

Helene. Henrich.

Henrich. Ungefehr udi 3 Aar.

Helene. I er sommænd lykkelig at tiene hos en Dame, der er altiid saa lystig, saa gavmild og saa aabenhiertig.

Henrich. Hun har Ret, min kiære Jomfrue!

Helene. Den første Gang, jeg havde den Ære at see hende, betroede hun mig alle hendes hemmelige Sager.

Henrich. Ja hvad Ont var derudi? Det er Tegn til et ædelt Hierte.

Helene. Got nok; men man kand dog giøre formeget af saadant.

Henrich. Man maa sige derom hvad man sige vil, saa er det dog en Dyd.

Helene. Jeg beder om Forladelse, alt hvad man giør formeget af, taber Navn af Dyd. Det er ogsaa en Dyd at være gavmild, men naar den gaaer for vidt, og bliver til Ødselhed, er det en Udyd, hvilken er ligesaa lastværdig som Gierrighed.

Henrich. Jeg har kun maadelig studeret, derfor vil jeg ikke agere hendes Sag.

Helene. Jeg beder, at I vil formelde min Respect til hende. Men jeg maa hen at see, hvor Jomfrue Leonore blev af; Jeg glemte at sige hende noget.

Scen. 4.

Henrich. Leonore.

Henrich. Dersom denne Jomfrue kom nu i Formiddag til os, skulde hun ikke meer kiende min Madame, saa ond og

traurig er hun nu, med mindre hun har faaet andet Sind, siden jeg gik ud.

Leonore. Jeg seer, at hun er alt borte. Men der er vist Tieneren til den underlige Kone, jeg nyeligen talede om. Hør, min Ven! tiener I ikke her?

Henrich. Jo jeg giør sommænd.

Leonore. Jeg beklager jer og alle dem, som har saadant Herskab.

Henrich. Hvi saa?

Leonore. Det er den fortrædeligste Kone, som jeg nogen Tiid har seet.

Henrich. Kand nok være.

Leonore. Jeg har aldrig kiendt nogen saa traurig, saa karrig og saa mistænkelig.

Henrich. Det er ikke min Skyld.

Leonore. Jeg skal aldrig sette min Fod inden hendes Dør oftere.

Henrich. Ligesom hun finder det for got.

Leonore. Thi jeg har min Troe ingen Lyst til at over-fuses oftere.

Henrich. Hun har Ret derudi.

Leonore. Men saae I ikke en Jomfrue her nyeligen?

Henrich. Jo jeg saae nyelig et Menneske, klædt som en Jomfrue. Om hun endnu er Jomfrue, det er noget, som jeg ikke skal kunne sige. Hun gik den Vey.

Leonore gaaer.

Scen. 5.

Henrich.

Dersom jeg vilde daglig øve mig i at forsvare min Madame, kunde jeg med Tiden blive en stor Procurator, hvis Hoved-Dygtighed bestaaer nu i at rose en Ting, nu igien at forsvare det, som er lige tvert imod den samme. Jeg behøver intet andet Uhrværk end min Madames Sind; thi naar hun

8 eller 9 Gange om Morgenen har været vexel-viis from, arrig, gudfrygtig, ugudelig, verdslig, geystlig, ødsel, sparsom, aabenmundet, taus, ydmyg, hovmodig, saa veed jeg, det er ikke langt fra Middag; og naar hun om Eftermiddagen har spillet ligesaa længe Bold med hendes Sind, veed jeg ungefehr, at det er Aften. Da hun visede mig i Byen, talede hun om lutter Huusholdning, sukkede over Tidernes Vanskelighed, og skikkede mig efter denne Rug-Simle, hvoraf hun vil æde den halve Deel til Frokost. Jeg har længe grublet paa hvad det kand være, og endelig efter lang Speculatz faldet paa de Tanker, at der maa være en 5, 6 Siæle i hende, som føre Kriig sammen. En gudfrygtig Siæl, hvilken, naar den faaer den ugudelige Siæl under sig, blir Madamen gudfrygtig, saalænge det varer. Den menagerlige Siæl, naar den faaer den ødsele paa Knæerne, saa blir hun menagerlig, og skikker mig i Byen efter en Rug-Simle til Frokost; medens jeg er i saadant Ærende, hender det sig, at den ødsele Siæl faaer Overhaand, saa vil hun have Sukkerlade. Den lystige Siæl faaer Overhaand, saa skal jeg ud i Byen undertiden i saadant Veyr, som en Hund ikke vil gaae ud udi, for at skaffe hende Compagnie; medens jeg er ude, spiller den traurige Siæl Mester, da finder jeg hende græbende over Taare-Persen, naar jeg kommer tilbage. Undertiden har hun to Passioner paa eengang, som for Exempel jeg saae hende i Gaar dantze og græde tillige; da, kand jeg tænke, tvende Siæle paa eengang regierede, og da gaaer det til, ligesom i et Huus, hvor Mand og Kone, som ere stridige og lige stærke, vexelviis regierer, thi da kand man ligesaa liden Grund finde i Huusholdningen, som jeg kand finde udi vor Madames Sind. Mig siunes, at den rette Aarsag er vel nok troffen for en ustuderet Person, som jeg er; thi af Veyrligt kand

---

20-21. at skaffe hende Compagnie] Selskab. — 22-23. græbende over Taare-Persen] Taarepersen er Navnet paa et dengang og endnu længe efter yndet Opbyggelsesskrift.

det ikke komme, eftersom jeg har tiit seet hende græde udi Soelskin og dantze udi Sluus. Men see der er Mag. Petronius. Jeg maa give mig lidt i Snak med ham; Han er en lærd Mand, som kand give mig Aarsag til saadant.

Scen. 6.

Petronius. Henrich.

Petronius. Hør, Henrich! hvem skal have den Simle?

Henrich. Jeg veed min Troe ikke.

Petronius. Hvilken Snak! Hvem har stikket dig efter den?

Henrich. Madamens sparsommelige Siæl, som var Bormester over de andre Siæle, da jeg gik ud.

Petronius. Hvad Pokker er det for Snak, Henrich? du maa ikke have vel udsovet i Nat. Hvorledes lever ellers din Madame?

Henrich. Skam, der veed, om mit Navn det er.

Petronius. Jeg troer, den Dreng er gall. Kandst du ikke sagte svare mig til det, som jeg spør dig om, nemlig hvorledes din Madame lever?

Henrich. Maatte jeg spørge Monsieur først, om vi faaer got Veyr i Morgen?

Petronius. Det kand hverken jeg eller nogen sige forvist, Henrich! Nu er det ondt Veyr, men det seer dog ud til at blive got Veyr i Morgen; ellers er intet mindre at bygge paa end Vind og Veyrligt.

Henrich. Jeg mener dog, at min Madames Humeur er mindre at bygge paa. Det er vel sandt, at Veyrligt løber noget galt, sær udi April-Maaned; men i min Madames Sind regner det og er Soelskin 16 Gange om Dagen, end-

---

4. som kand give mig Aarsag til saadant] forklare mig Grunden til hendes Vægelsindighed.

ogsaa udi Julii Maaned. Hvad kand man kalde saadant paa Dansk?

Petronius. Man kalder slige Folk paa gammel got Dansk: Vægelsindede.

Henrich. Men hvoraf kand saadant komme? mon saadane Mennesker ikke har meer end een Siæl?

Petronius. Ach ney, Henrich! det kommer af Blodet, ex circulatione sangvinis majori vel minori; vitium illud est in sangvine, non in anima, exempli gratia, si — — forstaaer du mig?

Henrich. Erde mirde sirde saarde larde slaarde naarde kaarde, forstaaer I mig?

Petronius. Ney jeg forstaaer ikke Kragemaal.

Henrich. Jeg forstaaer ikke heller Kloster-Latin. I lærde Folk er, med Permission at sige, ligesom I ere galne. Det er jo let at begribe, at man maa ikke snakke Latin med mig. Siig mig derfor paa got Dansk, hvoraf saadant kand komme.

Petronius. Der kand findes en Hob onde, galde-fulde Vædsker i et Menneskes Legeme, som nu regiere meest udi een Deel af Legemet, nu udi en anden, hvorefter Sindet dreyer sig; naar de onde Vædsker setter sig meest for Hiertet, er man melancholisk, og naar de forflytter sig, blir man glad igien.

Henrich. Ey, Monsieur! det er ikke saadant, som jeg spør om. Var det kun saaledes beskaffet, at min Madame var stundum bedrøvet, stundum glad, saa kunde man tilskrive Blodet og Vædskerne saadant. Men hun er stundum saa fortroelig, at hun skulde fortælle end sin Uven, hvor mange Gange hun har ladet sig forlyste siden hendes Mands Død, stundum igien saa mistænkelig, at hun setter [hvert] Ord paa Skruer, endogsaa for hendes beste Venner. Een Dag er hun syg af Sult, en anden af formegen Mad. Een Dag løber

---

14. Jeg forstaaer ikke heller Kloster-Latin] egentlig: slet Latin, som det taltes ved Studenternes Disputereøvelser paa Communitetet (Klosteret).

hun for Mandfolk, en anden løber hun efter dem. Nu kand Folk ikke lide hende, fordi hun er formeget taus, nu fordi hun er formeget snaksom. Nu blir hun vreed, naar man taler vel om Folk; Nu blir hun vreed, naar man taler ilde om de samme. Nu holder hun for, at alting regieres af en Slumpe-Lykke; Nu tilskriver hun Himmelens Direction, at hendes Grød ikke er bleven sveen, eller at hendes Caffee er klar, og har en nye Modens Smag. Nu er hun syg af Arbeyd, nu af Dovenhed.

Petronius. Det kommer altsammen af Vædskerne.

Henrich. Kommer det af Vædskerne, saa skulde jeg tænke, man kunde finde noget paa Apotheket at curere Mistanke og Ugudelighed med.

Petronius. Om saadant kand cureres med noget paa Apotheket eller ey, det maa Docterne sige. Jeg siger kun som en Philosophus, at det kommer af Vædskerne.

Henrich. Og jeg siger som ingen Philosophus, men som et fornuftig Menneske, at det ikke kommer af Vædskerne.

Petronius. Ey, vil du disputere det, som alle lærde Folk ere enige udi?

Henrich. Lærde Folk enige! Jeg har aldrig hørt min Livs-Tiid, at lærde Folk er enige hverken i det eller andet.

Petronius. Jeg følger Aristotelis Mening efter derudi saavel som i andet.

Henrich. Ey, hvad var det for en Mand?

Petronius. Det var en stor Philosophus, som har levet for henved 2000 Aar siden.

Henrich. Og jeg følger Fornuften, som har været til fra Methusalems Tider.

Petronius. Hvad er da din Mening?

Henrich. Hvad vil I da give mig derfor? thi jeg sælger min Viisdom ligesaa dyrt som en anden. I Lærde tar jo Penge for alting, og har det mindre fornøden end jeg og mine Lige. Dog, paa det I skal see, at jeg er ikke misundelig, da vil jeg give tilkiende de naturlige Aarsage, som

jeg efter lang Speculatz har udgrundet. Jeg har hørt sige af lærde Folk (thi jeg tiente hos en Tydsk Balbeer, førend jeg kom her), at eens Siæl undertiden kand forflyttes i en anden. Nu kand det være, at maaskee paa samme Tiid, som min Madame blev fød, en Rev, en Gaas, et Egern, en gammel Kat, en Hiort, en Skielpadde, en Fisk, en Skade, en Ulv, et Lam ere døde, og deres Siæle allesammen har taget Logemente udi Madamen, hvor de endnu er og blir, saalænge hun er saa vægelsindet. Naar nu Gaase-Siælen fører Regiment, saa har hun Gaase-Forstand; naar Ulve-Siælen regierer, faaer jeg Hug og onde Ord for ingen Ting; naar Fiske-Siælen har Magten, sidder hun og maaber i Selskab, og naar Skade-Siælen er Vormester, løber Munden paa hende som Hiulene paa en Post-Vogn.

Petronius. Ha ha ha! det er Skade, Henrich! at du ikke har studeret.

Henrich. I mener maa skee, saa havde jeg end bleven galnere, end jeg er.

Petronius. Men er det vist, at din Madame er saa vægelsindet?

Henrich. Ja min Troe er det vist. Jeg har øvet mig i at efterabe hende, og svær vor Stue-Pige, at hun vil heller see mig agere saaledes end gaae paa den stærke Mand eller høre paa Chilian og Hans Wurst.

Petronius. Ach hierte Henrich! lad see noget ogsaa, hvor du bær dig ad.

Henrich. Ja nok. For Exempel nu er jeg i god Humeur. Hør, Monsieur! den største Fornøyelse for mig er, at jeg kand komme i Selskab med lærde Folk, besynderlig saadane som min Herre, af hvis Mund der flyder lutter Honning, af hvis Tale end Stene maa bevæges. Han tier lidt, og stryger sig om Øyene. Monsieur! I er en lærd Mand, men I er

---

23-24. end gaae paa den stærke Mand . . . Hans Wurst] end see virkelige Forestillinger (af Styrkeprøver eller „tydsk Comedie").

ogsaa en Pedant; jeg hører undertiden heller min Kokke-Pige tale end jer, thi hun taler fornuftigt udi en slet Kokke-Pige-Stiil, og I fører Pølse-Snak udi en lærd Stiil.

Petronius. Ha ha ha!

Henrich. Nu paa en anden Maade. Tar en Stoel. Vil Monsieur ikke behage at sidde ned? Jeg beder ham derom; han skal min Troe ikke staae. Giør mig den Fornøyelse, min Herre! at sette sig. Naar Petronius vil sette sig, trækker han Stolen [bort] under ham, saa han falder paa sin Rumpe; og siger da Henrich: Monsieur! den Stoel er for god for jer; vil I sidde, saa kand I sidde paa Bænken.

Petronius. Hør, Henrich! jeg forlanger paa saadan Maade ikke, at du skal agere længer.

Henrich. Ey, Monsieur! bilder jer kun ind, at det kommer af Bædskerne, saa kand I umuelig blive vreed. Nu vil jeg fare fort; thi det er kun en Begyndelse. Monsieur skal have sin Fornøyelse deraf.

Petronius. Ney Henrich! du kand fuldføre Comoedien for Stue-Pigen.

Henrich. Monsieur maa ikke tage min Driftighed ilde op. Jeg giorde det kun for at forklare ham Sagen saa tydelig, som mueligt var.

Petronius. Man kand aldrig agte hvad Tienere sige om deres Herskab. Jeg holder for, at hun er een af de behageligste Folk i Byen; thi saa tit jeg har havt den Ære at tale med hende, har hun begegnet mig med største Høflighed.

Henrich. Jeg er bange, at Monsieur er bleven vreed paa mig, og jeg har skiemtet for stærkt.

Petronius. Ach ney, jeg kand nok taale Skiemt. Jeg har kun alleene ont af at du taler saa ilde om din Madame.

Henrich. Jeg troer ikke, at Monsieur har Tanke til hende.

Petronius. Jo (her imellem os at sige) Henrich! saa er hun den Dame, jeg har meest Estime for.

2-3. udi en slet Kokke-Pige-Stiil] ligefrem, jævn. — 31. Jeg troer ikke] Jeg skulde dog ikke troe.

Henrich. I har Fanden heller. Havde jeg vidst det, havde jeg min Troe ikke talt saa meget Galskab. Men har Monsieur Tanke til at gaae noget videre end at have en ordinaire Estime for hende?

Petronius. Jeg vil gaae saa vidt, som jeg kand.

Henrich. Ikke vil Monsieur have hende?

Petronius. Det er virkelig mit Forsæt.

Henrich. Ret til Kone?

Petronius. Ja hvad andet?

Henrich. Min Herre! saa tar jeg mine Ord tilbage, og forsikrer, at det er lutter Løgn alt hvad jeg har fortaalt om hende.

Petronius. Jeg troede i Sandhed ey heller det ringeste deraf.

Henrich. Havde min Madame havt nogen af de Qvaliteter, som jeg beskrev, saa havde det været ilde af mig at male hende saadan af; Men efterdi hun just er Exempel paa Bestandighed, saa lider hun ikke derved. Som for Exempel om jeg vilde sige, at Monsieur var en Pedant, det var ilde giort af mig; thi saasom han er en grundlærd Mand, saa kunde Folk tænke: Det kand vel være, han kand maaskee have en Rem af Huden; eftersom en Pedant og en lærd Mand, hvorvel de aldeles ikke ere eet Slags Folk (thi det var Synd at sige), saa blir de dog regnet ligesom Søskende-Børn. Men om jeg sagde, at min Herre kunde hverken skrive eller læse i Bog, det kunde strax alle Folk høre var Giekkerie. Ligesaa er det med min Madame; thi saasom hun er altiid lige eens, ligesom I seer denne Simle, saa lider hun intet ved saadan Tale. Men vil Monsieur tale med hende nu? Det er noget tiligt; Boden er ikke endnu aaben.

Petronius. Ney jeg veed en Steds, hvor hun er buden i Formiddag. Der kommer jeg ogsaa. Adieu!

Henrich. Da jeg hørte, at han var forliebt, salede jeg om. Men det kand jeg sige, at faaer han hende, saa faaer han sexten Lykker og U-lykker om Dagen; Ikke uden han er saa lærd,

---

33. Ikke uden han er saa lærd] med mindre.

at han kand mane nogle af de onde Siæle ud. Men der seer jeg Pernille kommer og aabner Boden. Er Madamen klædt, Pernille?

Scen. 7.

Pernille. Henrich.

Pernille. Ligesom hun skulde gaae til Bryllup.

Henrich. Da hun skikkede mig i Byen efter dette Brød, var hun saa skiden som et Sviin. Maa skee hendes artige Siæl nu spiller Mester.

Pernille. Gak til Blocksberg med din Sladder. Men stod her ikke nyelig en Mand, som du talede med? Vilde han tale med nogen her i Huset?

Henrich. Det er en Mand, som heder Mag. Petronius.

Pernille. Vilde han tale med Madamen?

Henrich. Han vilde min Troe meer end tale med hende, om han maatte raade sig selv. Han er gandske forliebt i hende, og hun er ligesom forstrammereret udi ham i mine Tanker. Dersom hun gaaer ud i Dag, er det for at tale med ham paa det tredie Sted.

Pernille. Hvad siger du? Men har han Midler?

Henrich. Hvad ellers? Han har alle sine Lommer og Lædiker fulde af Philosophie.

Pernille. Der vil min Troe andet end Philosophie til at sette Boe.

Henrich. Sandt at sige, saa kiender jeg ham ikke uden af Person; men han veed mit Navn, og har udspioneret alting her i Huset indtil Hunde og Katte, saa jeg troer, at han kiender dig ogsaa.

Pernille. Men hvoraf veedst du, at han elsker Madamen?

Henrich. Han har sagt mig det selv.

8-9. hendes artige Siæl nu spiller Mester] fine, belevne. — 18-19. tale med ham paa det tredie Sted] paa fremmed Sted, ude.

Pernille. Jeg beklager ham da af mit gandske Hierte. Men der seer jeg Madamen.

Scen. 8.

Lucretia. Henrich. Pernille.

Lucretia. Henrich! hent mig en Portechaise. Jeg vil ud.

Henrich. Vil Madamen lade sig bære udi dette deylige Veyr?

Lucretia. Ingen Raisonnemens! Giør som jeg siger.

Henrich til Porteurene. Hører, I tobenede Heste! kommer hid med jer Æske.

Lucretia. Henrich! gak ind og pynt dig noget, du skal ud med mig.

Pernille. Hun vil da gaae ud, Madam?

Lucretia. Ja Pernille! jeg maa endelig ud.

Pernille. Ha ha ha!

Lucretia. Hvad vil den Latter betyde?

Pernille. Jeg veed den hele Hemmelighed, Madam!

Lucretia. Hvilken Hemmelighed?

Pernille. Der er en vis Magister Petronius. Det er ikke for intet, at han gaaer og støver saa her omkring Huset. Jeg veed, at han er forliebt i Madamen.

Lucretia. Hvem har sagt dig det?

Pernille. Henrich.

Lucretia. Hør, Pernille! du est en Næse-viis. Er det ikke uforskammet, at en Tieneste-Pige tør saaledes tale udi sit Herskabs Nærværelse? Dersom du aabner din Mund for at tale videre derom, da skal jeg kiøre dig paa Døren.

Pernille. Jeg beder om Forladelse. Jeg skal ikke tale meer derom. Undertiden bær Madamen stor Fortroelighed til mig, undertiden igien har hun mig mistænkt. Har jeg vel nogen Tiid røbet hende?

Lucretia. Det siger jeg endelig ikke.

Pernille. Hun maa herefter beholde hendes Hemmelig-

heder for hende selv. Jeg skal aldrig forlange at vide noget deraf.

Lucretia. Nu, giv dig tilfreds, jeg skal aabenbare dig den hele Sag.

Pernille. Ney jeg er ikke nysgierrig, Madam!

Lucretia. Denne Pige er forbandet vanskelig. Lar os gaae ind; jeg skal fortælle dig den hele Sag.

Pernille. Ach.

Lucretia. Nu vil jeg, at du skal vide den. [De gaae.]

Henrich kommer ud igien i Liberie. Jeg var nys et Sviin; nu er jeg bleven til en Lakey. Om en Time blir jeg nok forvandled til et Sviin igien. Min Klæde-Dragt er som et Veyr-Glas paa Madamens Sind. Hun er i mine Tanker med Monsieur Pedants Permission, som nyelig tog hendes Parti, den underligste Qvinde paa Jorden. Naar det er ondt Veyr, saa gaaer hun, og naar det er Soelskin, saa lar hun sig bære. Men det er best at tie. Der kommer hun. Ach Himmel! er det muuligt? Er det Madamen? Nu seer hun jo ud som en gammel Huus-Postill.

Lucretia slet klædt. Henrich! har du bestilt Portechaisen?

Henrich. Ja der staaer den.

Lucretia. Det var ret ilde.

Henrich. Hvi saa?

Lucretia. Jeg har betænkt mig igien. Jeg vil gaae til Fods.

Henrich. Er det mueligt, at et Menneske saaledes — —

Lucretia. Ingen Slidder Sladder! Siig til Porteurene, at de ikke umager sig denne Gang. Naar jeg har besluttet en Ting, maa det staae fast.

Henrich. Men, Madame!

Lucretia. Du kiender jo min Bestandighed. Jeg har besluttet at gaae til Fods. Det er nok.

Henrich. Jeg har aldrig haft den Ære at kiende hendes Bestandighed. Hør, I gode Æskedragere! Madamen har jer ikke nødig denne Gang. Hendes Bestandighed tillader hende ikke at holde sit Løfte. Lucretia gaaer ud, og de andre ind.

ACTUS II.

Scen. 1.

Erafte.

Det er nogle forstyrrede Moder i denne Bye, naar man vil ansee dem med rette Øyne. Det synes vel en Høflighed af en Mand, at han tilbyder mig sin Tienner for at lyse mig, og sin Vogn for at kiøre mig hiem. Men naar man grunder nøye derpaa, saa falder det saaledes ud: Monsieur! vil I ikke være af den Godhed at give min Tienner 8 Skilling for det, at I var her? hvortil jeg svarer: Ney saa min Troe vil jeg ikke; hvorpaa han siger: I skal saa mænd ikke komme af mit Huus, førend I giver min Tienner 8 Skilling; og holder mig saalænge, indtil jeg maa beqvemme mig dertil. Nu hender det sig, at jeg samme Aften har et Ærende hos flere; saa byder en anden mig sin Vogn til at kiøre hiem. Saa raisonnerer jeg ved mig selv: Der 8 ß., der atter 8 ß., og her en Mark til Kudsken, det gaaer ikke an; protesterer derfor af all Magt mod den Høflighed. Men det hielper ikke; thi han giør sin Saligheds Eed paa at jeg skal give hans Kudsk en Mark eller 12 ß. i det ringeste. Nu er een saa høflig og byder mig til sig paa Landet; han svær paa, det skal ikke koste mig en Skilling, skikker derfor sin egen Vogn efter mig. Det er jo meget skikkeligt. Jeg er jo forbunden at giøre den Mand til Gode igien, naar han kommer til Byen. Han paastaaer endelig ikke som en Ret, at jeg skal

giøre ham Vederlag igien i mit Huus, men alleene at jeg skal give hans Kudsk fast lige saa meget i Drikke-Penge og undertiden mere, end jeg kunde give for en Retour-Vogn, og at jeg for Natte-Leye giver hans Stue-Pige en Daler eller to, ligesom jeg har været længe i hans Huus til. En anden har en gammel Hare liggende, den flyer han til en Bonde, som reyser fra Callundborg eller Corsøer til Kiøbenhavn. Det er jo en stor Høflighed; men naar jeg har betalt Fragt, Accise og Drikke-Penge derfor, saa er jeg vis paa at Haren er betalt. Den eneste Forskiæl imellem at kiøbe en Hare og at faae een til Foræring er, at jeg for det sidste maa skrive et Compliment-Brev og give 6, 8 ß. til Post-Penge oven i Kiøbet. Derfor var en vis Mand fordum saa snild i Jylland, at naar han vilde forære Amptmanden et Par Høns, tog han sin Tienners Liberie paa, for at oppebære Drikke-Pengene selv; og saasom Amptmanden var en raisonnable Mand, befandt han sig ikke ilde ved slige Foræringer. Man kand ødelegges her i Landet endogsaa af Folkes Høflighed; thi alting skal være saa stort, den ene vil være meer genereux end den anden, og vi ere dog Staadere tilsammen. Jeg har kun forsøgt den mindste Deel; naar jeg bliver gift engang, faaer jeg at vide meer deraf. Kunde jeg dog ikkun faae en Kone, som var ligesaa sindet som jeg, skulde det have gode Veye. Vi vilde for det første ingen unyttige Gaver skienke hinanden. Vi skulde lade Præsten udi nogle faa Venners Nærværelse vie os sammen, og derpaa uden videre Ceremonie smukt gaae til Sengs. Jeg vilde see paa den, der torde sige, at vi vare ikke derfor rette Ægtefolk eller i alle Maader ligesaa gode som de andre, der dantze til Sengs med Makroner og Masepaner i Maven. Naar min Kone kom i Barsel-Seng, skulde hun ingen lade det vide og derved spare baade paa sine Penge og sin Hilsen, og skulde hverken Præst eller Degn blive fede derved, og vilde jeg see paa den, der torde sige om mit Barn, at det ikke var lige vel døbt for det. Han, som dræber Folk med Sang-

Klokkerne, skulde aldrig bede Livet af nogen af mine Børn; thi ingen af dem skulde efter Tacten føres til Graven. Men hvor finder man saadan Kone i Kiøbenhavn? Jeg finder vel Mademoiselle Leonore at være en fornuftig Jomfrue, hvorfore jeg og prefererer hende for de fleste Fruentimmer, som jeg kiender her. Men der er dog noget at sige paa hendes Opførsel, saa at hvor ofte jeg har sat mig for at aabne mit Hierte for hende, saa dog blir jeg tvilraadig, saa ofte jeg eftertænker hendes Levemaade. Hun har nyelig talt om en Dame, som skal boe i dette Huus, og giort saadan Beskrivelse over hende, saa at jeg brænder af Begiærlighed at tale med den samme; men der maa ingen være hiemme, thi Boden er tillukt. See, kommer der ikke Apicius, Leonores Broder? Det er best, at jeg gaaer min Vey; thi han importunerer mig altiid enten med daarlig Snak, eller han vil laane Penge.

Scen. 2.

Apicius.

Det var pardieu billigt nok. Lad mig see: En Hønse-Kiød-Suppe med Boller, en Kalkunsk Hane, et Fad Karper, et Fad Karusser, en Mandel-Terte, foruden adskillige smaa Bi-Retter, for en Rixdaler pro Persona. Man kand jo aldrig anvende sine Penge bedre. Det var og en herlig rød Viin, vi havde, saa puur, saa syver, som man kand faae den i Bourdeaux. Den Rhinske Viin derimod syntes mig ikke saa vel om; Jeg kunde strax smage, hvor man havde hentet den. Jeg vil ikke rose mig selv, men det kand jeg sige, at saasnart jeg faaer en Viin paa min Tunge, skal jeg ungefehr sige, om den er fra Abesteen, Bech, Soel, Fabricius eller

1. bede Livet af nogen af mine Børn] bede om mine Børns Død, for at have Indtægt af at lade Klokkespillet (i Helliggeistes Kirke) lyde ved deres Begravelse. — 22-23. en herlig rød Viin, vi havde, saa puur, saa syver] reen, ublandet. — 28. om den er fra Abesteen, o. s. v.] De anseeligste Viinhandlere i Kjøbenhavn paa den Tid vare Abestee, Bech, Sohl, Fabritius og Biehl.

Viil. Jeg hører ellers, at man skulde have faaet en skiøn Viin i de 3 Rømere, der vil jeg hen for at prøve den. Kunde jeg have det hele Aar igiennem slige Dage, som jeg har haft i disse 8te Dage i Rad, byttede jeg ikke Stand med en Chur-Første; thi jeg har spiset hver Aften Harer, Agerhøns og Østers. De Østers var excellente, vi fik i Gaar Aftes, men de var ikke tillavet efter min Smag: Østers maa ikke stoves uden i deres egen Sause, ellers vil jeg ikke reyse mig op for dem. Der er ingen Ting, jeg kand ærgre mig meer over end at see god Mad ilde tillavet, som for Exempel den søde Suppe, vi havde i Overgaar paa de skiønne Gedder; jeg kand blive gall, naar jeg tænker derpaa, thi Gedderne vare ellers saa deylige, og laae saa krusede paa Fadet, saa at et halv død Menneske kunde alleene leve op af at see paa dem. Mig synes, at saadant er ligesaa galt som at komme Sirup i Caffee. I Morgen skal jeg hen en Steds, hvor jeg faaer kun faa Retter, men vel tillavede: En god Grillade, som jeg garanterer for er vel stegt, en Ret Fisk med sin rette Suppe, en Kalkunsk Hane, som er jaget en heel Time i Gaarden, førend den blir dræbt, og en Viin, som jeg er vis paa smager ikke af andet end af Druerne; thi jeg har bundet een af mine gode Venner, som skal løse sig i Morgen. Det Beste, som er ved Almanakerne, er disse Navne-Dage; for Resten maatte man skaffe dem af, naar man lystede. Jeg vil sette mig paa en Hest og ride i Morgen Formiddag, alleene for at faae Appetit. Men der seer jeg Jomfrue Helene.

Scen. 3.

Apicius. Helene.

Apicius. Nu, hvor gaaer det? lille Jomfrue! man seer

1-2. faaet en skiøn Viin i de 3 Rømere] De tre Rømere (de tre Rhinskviinspokaler) var et Viinhuus paa Store Kjøbmagergade, hvilket Apicius i Stykkets to første Udgaver, i en siden udeladt Scene, kalder: De Romere i det 3die, Die Römer am Dritten (d. e. Romerbrevets 3die Cap.). — 21-22. thi jeg har bundet .... løse sig] paalistet en af mine Venner et „Bindebrev" paa hans Navnedag, og derved nødt ham til at gjøre et Gilde.

hende saa sielden. Hvad godt Nyt? Hvor mange Barsel-Stuer har hun været udi denne Uge?

Helene. I skal nok see, at man gaaer hen at giøre ham Regenskab for saadant.

Apicius. Ingen nye Partier?

Helene. Jeg troer, han bilder sig ind, jeg gaaer om og føyter i Byen for at høre Nyt; vil I spørge mig, hvor mange Alen Kniplinger jeg har kniplet denne Uge, det kand jeg sige jer.

Apicius. Ey, skulde hun kniple? hun er alt for artig til det.

Helene. Jeg er ikke bedre end hans Søster, Jomfrue Leonore.

Apicius. Ey, min Søster har ikke været i Moden mange Aar; hun er ikke at regne mod Jomfruen. Men veed hun da intet Nyt?

Helene. Ney sommænd veed jeg ikke.

Apicius. Da skal jeg kunde sige hende Nyt.

Helene. Hvad er det?

Apicius. Drengene paa Gaden løbe om med en Spaadom, som er nyelig trykt, at mod Verdens sidste Tider alle Jomfruer skal gaae med Knipling-Skiørt.

Helene. Det er sandt nok, men der staaer og i samme Spaadom, at paa samme Tiid alle unge Karle skal være blinde.

Apicius. Ha ha ha! det kalder jeg et Bon mot; jeg vil saa mænd kysse dig derfor, lille Helene!

Helene. HErre Gud, hvor heftig han faaer det!

Apicius. Ach charmante Jomfrue! maa jeg røre kun med den lille Finger paa hendes Bryst?

Helene. Ey, saa harceleer!

Apicius. Ach ikkun med den lille Finger?

Helene. Jeg troer, den Karl spøger.

---

31. Ey, saa harceleer] Naa, bliv nu reent aflave! — 33. Jeg troer, den Karl spøger] den Mand er fra Forstanden.

Apicius. Har Jomfruen Snørliv paa i Dag?

Helene. Ney vi giør os ikke saa gemeen, at gaae med Snørliv, det er alt gammeldags.

Apicius. Maa jeg ikke føle, om hun har Snørliv paa?

Helene. Ey, see her; jeg skal min Troe sige det til jer Søster.

Apicius. Gud bevare os vel, hvor pene disse Jomfruer er her i Landet; da er Franske og Engelske Jomfruer anderledes. Dersom ikke Jule-Lege var her i Landet, maatte man forsmægte, thi det er den eeneste Tiid paa Aaret, de ere noget tamme; da kand man endelig faae et Kys. Bild eder ind, Jomfrue! at det er Juul; Hvad skal den giøre, som eyer dette Pant?

Helene. Den skal holde sin Mund og skiøtte sig selv.

Apicius. Hvor kand saadan artig Jomfrue give saadan slet Dom?

Helene. Jeg er ikke artig, Monsieur! thi jeg har hverken været i Frankrig eller Engeland. Er han forlegen for artige, lystige Fruentimmer, som veed at leve, see da vil jeg recommendere ham en Dame, som skal være efter hans Sind, og samme er ligesaa tam i Faste-Tider som i Julen.

Apicius. Vil da Jomfruen have den Godhed at føre mig an?

Helene. Han maa føre sig selv an.

Apicius. Jeg har jo ingen Adresse.

Helene. Der kand han let faae Adresse, det er en Kone, som sidder stedse i en aaben Bod; han kand anvende et Par Skilling paa noget smaat Galanterie, saa faaer han baade Varer og Snak for Pengene.

Apicius. Hvor boer hun?

Helene. Her nest ved. Jeg har aldrig været der før i Dag, men hun tracterede og embraserede mig, som vi havde været kiendt i hundrede Aar.

Apicius. Er hun ogsaa kiøn?

Helene. Ja vist hun er temmelig kiøn.

Apicius. Den Dame maa jeg min Troe see engang.

Helene. Det bliver nok ikke ved eengang; thi hun har alle de Qvaliteter, som Monsieur leder, og som han siger ikke er at finde hos Fruentimmer her i Landet.

Apicius. Men hvor boer hun?

Helene. Jeg sagde ham jo nyelig, at hun boer i dette Huus.

Apicius. Jeg har min Troe glemt det.

Helene. Ha ha ha! han er min Troe alt slagen.

Apicius. Forlad mig, Jomfrue! hun bedrager sig derudi. Men a propos er hun ogsaa smuk?

Helene. Ja vist er hun meget smuk, ha ha ha!

Apicius. Fixeer mig ikke, Jomfrue! nu erindrer jeg, at jeg har tilforn eengang spurdt om det samme.

Helene. Adieu, min Herre! Lykke paa Reysen.

Scen. 4.

Apicius. Espen.

Apicius. Saasnart som Boden bliver aaben, skal jeg derind. Men der seer jeg Espen komme meget beleyligt. Hør, Espen! har du nogen Kundskab i dette Huus?

Espen. Ney, Herre! aldeles ingen.

Apicius. Har du aldrig seet Konen i Huset?

Espen. Hverken Konen eller Manden.

Apicius. Der er ingen Mand i Huset.

Espen. Det er saa i alle Huse; thi Konerne agere Mænd, og føre Regimentet allevegne. Men maaskee denne er Enke.

Apicius. Jeg er bleven gandske forlibt i hende, Espen!

Espen. Ha ha, den Kierlighed vil vel vare ligesaa længe som Herrens andre Elskove.

Apicius. Siig ikke det, Espen!

Espen. Jeg vedder, at inden Aften saa er Herrens Hierte logered udi et andet Qvarteer af Byen. Jeg har den

Ære at kiende Herrens Hierte. Det gaaer ungefær ligesaa rigtigt som Holmens Klokke. Men er den Kone saa behagelig og artig, at = = =

Apicius. Det skal jeg endelig ikke kunne sige dig.

Espen. Hvad Pokker vil det sige? Er I forlibt udi een, som I ikke kiender? Men er hun Enke eller Jomfrue?

Apicius. Det skal jeg ey heller kunne sige.

Espen. I giør mig gall, Herre! Er hun da smuk?

Apicius. Bryd mig ikke længer med dine forbandede Spørsmaale. Gid jeg faaer Skam, om jeg min Livs=Tiid har seet hende; men inden et Par Timer skal jeg beskrive hende for dig. Nok er det, at jeg nu siger dig, at jeg er gandske forlibt.

Espen. Hvorfor Fanden er I ogsaa ikke forlibt udi Keyserens Dotter i Maanen? Dette er min Troe det selv samme.

Apicius. Jomfrue Helene, som jeg nys talede med, har beskrevet hende for mig. Kom, lar os gaa hiem. Jeg maa pynte mig noget.

Scen. 5.

Pernille. Henrich. Lucretia.

Pernille. Henrich! Madamen kommer. Jeg maa aabne Boden. See der er hun. Hun gik ud til Fods, og kommer tilbage udi en Portechaise. Det er en Original af en Kone.

Lucretia stigende ned af Portechaisen. Hvordan staaer til i Huset, Pernille? har her været nogen, som har spurt efter mig?

Pernille. Slet ingen. Men hvoraf kommer det, at Madamen seer saa glad og fornøyed ud?

Lucretia. Jeg er i meget god Humeur.

Pernille. Det er mig kiært.

Lucretia. Jeg har aldrig gaaet meer fornøyed af noget Selskab.

Pernille. Hvorledes da?

Lucretia. Monsr. Petronius beviisede mig saadan Høflighed, saa jeg vil længe tænke paa ham.

Pernille. Men, Madam!

Lucretia. Intet Menneske er mægtig til at modstaae en Person af den Artighed.

Pernille. Jeg tænkte, at saadan Philosophus skulde ikke kunne sette nogen Fruentimmers Hierte udi Brand. Men maaskee Madammen er bleven indtagen af hans Lærdom og Veltalenhed?

Lucretia. Jeg skiøtter ikke meget om hans Lærdom.

Henrich. Madamen har Ret; thi det er ikke med de Slags Kugler, man skyder Stormhul paa Fruentimrets Hierter.

Lucretia. Det er min Troe sandt nok; vi vare ikke meer end en Time sammen, og i den korte Tiid = = =

Pernille. Hvad giorde han da den korte Tiid?

Lucretia. Han tog mig til Side udi en Krog.

Pernille. Hvad?

Lucretia. Han kyssede mine Hænder.

Pernille. Videre!

Lucretia. Han faldt paa Knæe.

Pernille. Videre!

Lucretia. Han udøsede dybe Suk.

Pernille. Videre, videre!

Henrich. Videre, videre! Hvad Fandens videre vil du have? Er det ikke alt hvad en ærlig Mand kand giøre udi offentlig Selskab?

Pernille. Det er ikke uden alt formeget.

Lucretia. Du est alt for peen, Pernille! du vil maa skee, at jeg skal giøre ligesom den Heltinde, hvis Navn jeg bær?

Pernille. Hvad giorde hun da?

Lucretia. Da hun blev beængsted af en forlibt Person, stak hun sig selv ihiel med en Dolk.

---

10. Jeg skiøtter ikke meget om hans Lærdom] ændser, bekymrer mig om.

Henrich. Hvilket Taasse-Beest! Man finder nu omstunder ikke flere slige Lucretier, siden Verden er bleven meer polered.

Lucretia. Ney min Troe giør man ey.

Henrich. Mig synes, at det var nok saa heroiskt at stikke den ihiel, der negte et brav Fruentimmer sin Faveur, naar hun trængede.

Lucretia. Det er ikke saa taabeligt sagt; men lar os gaae ind for at aabne Boden.

Scen. 6.

Eraste. Lucretia.

Eraste. Jeg længes efter at see den Dame, som Jomfrue Leonore har beskrevet for mig. Jeg har længe ledet efter et Fruentimmer af den Caractere, men forgiæves; thi de fleste af vort Fruentimmer er saa ilde opdraget og saa hengivne til Vellyst, til Spill og Føxten, saa at gifte sig her i Byen er at komme udi Verden op til Ørene og siden at gaae med Bettelstaven. Men jeg seer, at Boden er aaben. Jeg maa derind. Ydmygste Tienner, min hierte Madame! Jeg skulde kiøbslaae noget med hende, men jeg veed ikke selv hvad det skal være.

Lucretia. Det vil ikke sige, min Herre! han er mig derfor ligevel kiærkommen. Vil han ikke have en Koppe Caffee med? Jeg skal gierne have min Caffee ved disse Tider.

Eraste. Jeg skulde tænke, det Slags Drik var skadelig for Madamen saavel som for alle dem, der af Naturen ere traurige; saa snart jeg drikker kun en Koppe, faaer jeg strax saadan Hierte-Klemmelse, saa jeg synes ligesom jeg havde giort en U-lykke.

Lucretia. Ey, det er min Troe kun Indbilding. Henrich! bring en Koppe hid. For en halv Snees Aar siden

---

5. der negte et brav Fruentimmer] negtede. — 14-15. saa hengivne til Vellyst] Luxus, Overdaadighed.

hørte man nu aldrig tale saadant. Jeg bilder mig ind, det er gaaet saaledes til: En Jomfrue har maa skee engang af en Hændelse faaet ont og bildet sig ind, at det kom af Caffee; hvorfor det hele Naboe-Lav er falden paa samme Griller, og omsider den hele Bye er bleven saaledes anstukken, at de fleste Jomfruer kand faae ont alleene af Lugten. Jeg sidder og læser her en artig Passage om Indbildinger udi denne Bog.

Eraste. Det er maa skee de 12 aandelige Betænkninger?

Lucretia. Ney det er en satyrisk Roman.

Eraste. Ey, bevare os vel! læser Madamen saadane Bøger?

Lucretia. Ach ja, jeg er ikke uden for lystige Skrifter. Jeg har selv giort nogle satyriske Vers, som jeg skal vise Monsieur, om jeg kunde finde dem.

Hun leder, og synger midlertiid en Fransk Vise.

Eraste. Hvor kommer det, at Madamen sidder her i Boen i Dag?

Lucretia. For den samme Aarsag som i Gaar.

Eraste. Hendes Søster pleyer jo ellers sidde udi Boden, hun som er saa meget stille.

Lucretia. Monsieur maa da have seet hende udi Skolen, der er hun nok stille, men naar hun er hiemme, springer hun baade over Borde og Bænke.

Eraste. Ney jeg mener hendes voxne Søster.

Lucretia. Jeg har ingen ældre end paa 6 Aar. Om Forladelse, Monsieur! jeg maa tælle efter mine Penge, hvor meget jeg tabte i Cinqville i Dag.

Hun begynder igien at synge en forlibt Vise.

Eraste. Madame! jeg tænkte at finde en Lucretia her, men = = =

Lucretia. Han har deri ikke taget feyl; thi jeg heder ogsaa Lucretia.

---

8. Det er maa skee de 12 aandelige Betænkninger] Navnet paa et dengang yndet, fra Tydsk oversat Opbyggelsesskrift. — 26-27. hvor meget jeg tabte i Cinqville i Dag] et Slags L'hombrespil.

Erafte. Hun svarer da ilde til hendes Navn; thi hun træder aldeles ikke den Lucretiæ Fodspor, hvis Navn hun bær.

Lucretia. Det giør ey heller nødigt, Monsieur! thi den samme Lucretia var en taabelig Gaas. Det er nu omstunder ikke meer Moden at myrde sig selv for at forsvare sin Kydskhed.

Erafte. Adieu, alamodiske Lucretia!

Lucretia. Adieu, Monsieur Huus-Postill!

Erafte. Adieu, kydske Thais!

Lucretia. Adieu, kydske Joseph!

Erafte. Adieu, Madame la Coqvete!

Lucretia. Adieu, Misantrope!

Scen. 7.

Lucretia.

Jeg har aldrig seet saadan u-rimelig Karl som denne. Han kommer her og skiælder mig Huden fuld udi mit eget Huus. Jeg burte have ladet ham prygle paa Dør, paa det han en anden Gang kunde have dismeer Respect for Fruentimmer. Det synes, at den lumpen Karl var alleene hidkommen for at udøse sin Galde paa mig. Ach hvor slet er dog ikke dens Vilkor, som maa altiid holde sine Dørre aabne og underkaste sig all Slags Folks Grovhed! Jeg vilde ønske, at jeg var indsluttet udi et Kloster, thi jeg finder kun liden Fornøyelse i Verden. S[aas]nart er man ikke udi god Humeur, førend der kommer eet eller andet ont Menneske, som bringer een deraf igien.

Hun kaster Romanen under Bordet, og setter sig til at græde over en geystlig Bog.

Scen. 8.

Apicius. Lucretia.

Apicius. Ach charmante Madam! det er en dobbelt Avantage at kiøbslaae med dem.

Lucretia. Hvi saa?

Apicius. Baade faaer man de beste Varer, saa og kand man tilligemed have den Ære at tale med den artigste Enke her i Byen.

Lucretia. Jeg er aldeles ikke af de Snaksomme, Monsieur! vil heller ikke taale saadant Skiemt.

Apicius. Bevare os, min søde Madam! hvo har bragt hende saa af hendes deylige Humeur?

Lucretia. Min kiære Mand! jeg er altiid, ligesom I seer mig nu.

Apicius. Hvo der troer saadant, har et Steen-Hierte. Men hvad er det for en Bog, Madamen studerer udi? Det er vel af Molieres Comoedier?

Lucretia. Ney sommænd, det er ikke Bog for mig; jeg sidder og læser lidt udi Taare-Persen.

Apicius. Taare-Persen! Ey, man blir saa melancholisk af saadane Bøger.

Lucretia. Ney vist, jeg blir heller i god Humeur af saadane Bøger.

Apicius. Ja i visse Maader har hun Ret derudi; naar Sindet er besværet, kand man u-feylbarlig finde Trøst udi saadane Bøger.

Lucretia. Ach ja; men man maa dog holde Maade ved saadan Læsning, thi man blir visselig noget melancholisk af saadane Bøger.

Apicius. Men hvortil bruger hun denne Bog? jeg seer, det er en satyrisk Roman.

Lucretia. Af den river jeg Blader ud og giør Kræmmer-Huse.

Apicius. Ey, det er Synd, Madame! det er en Bog fuld af nyttigt Skiemt.

Lucretia. Jeg har min Troe ikke fundet et sundt Ord deri.

Apicius. Ja det er ligesom man vil tage det til; mod andre solide Bøger kand den ikke kaldes god.

Lucretia. Saa maa I da, kiære Mand! ikke have læset

den med Eftertænksomhed; thi naar man seer det med rette Øye, finder man dog en mægtig Hob Got derudi.

Apicius. Det er selsom, Madamen roser og fordømmer sin egen Mening, alleene fordi den er i en andens Mund; dersom Madamens Artighed var mig ikke bekiendt, skulde man tænke, hun var noget bizarre. Men maa skee Madamen er ikke vel i Dag?

Lucretia. Ney alle Fredags-Eftermiddage pleyer jeg gierne have Hoved-Pine.

Apicius. Derfor skal jeg sige hende et got Raad: hun skal lade sig trykke en Almanak aparte med ingen Fredag udi.

Lucretia. I skiemter dermed, men det er min Troe dog saa; jeg kand sværge paa at jeg mange Tider har været meget vel, men saasnart jeg har eftertænkt, at det var Fredag, er jeg strax bleven saa elendig, ligesom mit Hoved var kløvet ad.

Apicius. Ha ha ha, hvor disse Fruentimmer kand forstille sig! Hun bilder mig min Troe aldrig ind, Madam! at det er hendes Alvor; thi jeg har alt for god Underretning om hendes Artighed, at jeg skulde troe saadant. Ey, tag Masqven af, Madam! og vær ligesaa artig mod mig, som hun er mod alle andre Mennesker. Apropos, Madam! maa jeg være hendes Galand i Dag og føre hende med paa Comoedien?

Lucretia. Ney Monsieur! det er mod min Religion. Jeg har været der eengang, men kommer der ikke saa hastig igien; thi jeg hørte dem bande engang nogle store Kiød-Eeder, hvorudover jeg ærgrede mig saa, at jeg ikke har forvundet det endnu.

Apicius. Jeg hørte en vis Mand sige det samme nyelig, og der er dog ingen, som bander saa meget som han selv.

22-23. maa jeg være hendes Galand i Dag] Cavaleer, Lebsager. — 27. bande engang nogle store Kiød-Eeder] nogle grove, forargelige Eder.

Jeg troer, der er gandske saa Huse i Kiøbenhavn, hvor der jo blir bandet meer paa en Dag end paa Comoedien i en Maaned. Den Forskiæl imellem de Eeder, som falder paa Comoedien, og dem, der bruges i Folkes Huse, bestaaer fornemmelig derudi, at paa Comoedien forestiller man kun kaadmundede og ugudelige Personer, men udenfor er man det virkelig; paa Comoedien bander man sielden, og det paa Skrømt, kun for at vise Folk, hvor ilde det lader, udenfor bander man for Alvor, og det idelig. Gid jeg havde en Daler, Madam! for hver Gang en Kræmmer her i Byen bander paa at en Alen Klæde koster ham meer i Engeland eller Holland, end han sælger det her for. Men Madamen skiemter herudi saavel som i andet.

Lucretia. Jeg troer min Troe, den Karl spøger.

Apicius. Ikke min Troe saa meget som hun; thi jeg er lystig, men hun eengang saa meget som jeg. Ney lad os nu tale Alvor. Jeg skal forære hende et Par artige Viser, som er nyelig giort; hun skal finde Fornøyelse saavel i Ordene som i Melodien. Den første gaaer saaledes: *Han synger en Vise, og hun læser imidlertiid i Taare-Versen.* Nu er den ude, Madam! thi der er ikke giort flere Vers.

Lucretia. Det er mig usigelig kiært.

Apicius. Den anden Vise gaaer saaledes:

Han synger en anden Vise, og holder paa hende, som vil gaae bort; Hun slider sig endelig løs.

Lucretia. Gaae jer Gang, Næseviis!

Apicius. Men, Madame!

Lucretia. Men, Monsieur!

Apicius. Er det Materien eller Formen, som mishager hende i Versene?

Lucretia. Ingen af Delene; thi jeg har intet hørt derefter.

Apicius. Vil hun da, at jeg skal begynde paa nyt igien?

Lucretia. Den Karl giør mig gall.

Apicius. Ach min søde Engel! plag mig da ikke længer.

Han setter sig udi Positur at kysse hende, hun gier ham et Ørefigen, raaber Huus-Folket til Hielp, som driver ham paa Dør, og lukker Boden.

Scen. 9.

Apicius alleene.

Nu, denne Gang blev jeg mafoi artig pudset; kand jeg spille Mademoiselle Helene et Puds igien, skal det være mig en stor Fornøyelse. Men det er til Pas for os Mand-Folk, efterdi vi ere saa let-troende. Kunde jeg Taasse ikke have eftertænkt, at det ene Fruentimmer aldrig gierne roser det andet? Thi naar de laster hinanden, kand man alleene troe dem; men naar de roser, er det alleene spotviis. Jeg er pardieu saa skamfuld, som jeg havde staaet i et Hals-Jern; havde der været endnu en underligere og meer bizarre og ufasonlig Kone i Byen, havde hun skikket mig derhen.

[Han gaaer.]

Scen. 10.

Lucretia. Pernille. Henrich.

Lucretia med en Stok i Haanden. Jeg seer ham ikke meer; han er borte til sin Lykke, thi jeg skulde have smurt hans Ryg.

Pernille. Men, Madam! betænk dog hvad I giør. I underkaster jer alle Menneskers Had ved jer Opførsel.

Lucretia. Jeg estimerer ikke hans Had.

Pernille. Troer I vel, at et ungt hidsigt Menneske, som han er, kand fordøye saadan Medfart? Han vil visselig søge Leylighed til at hævne sig, og I vil staae Fare for Tort og Fortræd. Det er ikke den første, som I saaledes har handlet med. Madamen maa beflitte sig paa at føre et andet Levnet, for ikke at bevæbne den hele Bye mod sig.

Lucretia staaende længe udi Tanker. Jeg bekiender, lille Pernille, at jeg har gaaet noget for vidt udi denne Sag; men naar Galden begynder først at løbe over — —

Pernille. Madame! I maa holde jere Affecter udi Tømme

---

10. saa skamfuld, som jeg havde staaet i et Hals-Jern] i Gabestokken.

eller forlade jer Handel. See engang til jer Naboe-Kone: Hun hilser alle dem, som gaae hendes Bod forbi, ja hun krummer og bøyer sig end for en Lakey, og derved tildrager sig stor Næring.

Lucretia græder.

Pernille. Forlad mig, Madam! at jeg saa dristig siger min Mening.

Lucretia. Jeg forlader dig det af mit gandske Hierte.

Pernille. Alt det, jeg siger, er af Kiærlighed til Madamen.

Lucretia. Jeg er forsikkret derom, Pernille!

Pernille. Og samme Kiærlighed bringer mig alleene til den Dristighed.

Lucretia. Skiæld paa mig saalænge du gidder, thi jeg har fortient det.

Pernille. I understaaer jer med en Kiep i Haand at anfalde en bevæbned ung Person.

Lucretia. Jeg tilstaaer, at det var en forstyrred Gierning.

Pernille. Hvis I havde slaget ham, han havde omkommet jer paa Steden udi sin Hidsighed.

Lucretia. Mener du det? Pernille!

Pernille. Jeg raader Madamen, at hun tar sig vare; thi han seer ud til at være saadan een, der visselig vil hævne sig.

Henrich. Det er en Fandens Sag denne; thi dersom han ikke faaer Leylighed til at hævne sig paa Madamen, vil han gaae løs paa mig.

Lucretia. Jeg vil indslutte mig nogle Dage udi mit Kammer. Midlertiid vil vi finde Leylighed at stille ham tilfreds.

Henrich sagte. Jeg forlanger i det ringeste ikke at være Ambassadeur til den Freds-Tractat.

Lucretia. Henrich! du skal udspionere, hvor han boer.

Henrich. Det er at sige, Madam: Du skal gaae hen og lade dig slaae Arm og Been i Stykker.

Scen. 11.

Pernille. Lucretia. Henrich. En Lakey.

Pernille. Hvad vil dette Menneske her?

Lucretia og Henrich krybe under Bordet i Boden.

Pernille. Hvad er hans Forlangende?

Lakeyen. Jeg har et Brev fra Mag. Petronius til hende, Madam!

Pernille. Jeg er kun hendes Pige. Vær saa god at bie et Øyeblik, Madamen skal strax komme. Madam! hvor er I?

Lucretia. Hvorfor røber du mig? Pernille!

Pernille. Kom kun frem; Hun har ingen Fare denne Gang. Det er kun en Lakey med et Brev fra Monsieur Petronius.

Lucretia. Ach nu kommer jeg mig igien.

Henrich. Jeg var alt død og begraven, og mig syntes ligesom jeg hørte, Sang-Klokkerne gik for mig; thi jeg tænkte, at det var den unge Jean de France, som nyelig gik vreed bort.

Lucretia læser Brevet, og kysser det. Ach min kiære Monsieur! Jeg har aldrig faaet et meer angenemt Brev. Formæld min ydmygst Respect til Monsieur Petronius, og siig ham, at der er intet Menneske paa Jorden, som jeg elsker og agter meer end ham. Ach Pernille! han lover at fornøye mig i Aften med en Musik for min Dør. Siig til jer Herre, Monsieur! at jeg elsker ham saa inderlig, at — —

Lakeyen. Jeg skal ikke forsømme at sige ham det.

Han gaaer.

[Scen. 12.]

[Pernille. Lucretia. Henrich.]

Pernille. Skiæmmer Madamen sig ikke at giøre saadan forliebt Erklæring?

Lucretia. Hvad? Næseviis! Denne Pige knurrer alle Øyeblik. Nu siger hun, jeg er for stolt, nu igien alt for

høflig. Jeg har aldrig nogen Tiid kiendt saadan vægelsindet Pige.

Pernille. Madamen falder jo fra een Extremitet til en anden. Der fattes ikke andet, end at hun skulde have giort saadan Erklæring: Siig til jer Herre, at jeg er færdig til at accordere ham den yderste Billighed.

Henrich. Du est dog en forbandet Knurrepotte, Pernille! Er ikke Madamen Herre over sit eget Legeme?

Pernille. Jeg tilstaaer det gierne. Derfor skal jeg lade hende giøre herefter alt hvad hende lyster.

Lucretia. Læs kun dette Brev engang, og døm saa, om jeg ikke har Ret.

Pernille, efter at hun har læset sagte. Det er jo Begyndelsen af en Roman, Madame!

Lucretia. Hvad?

Henrich. Pernille har, faae jeg Skam, Ret derudi.

Lucretia. Tør du laste et Brev, som du aldrig har læset?

Henrich. Hvorfor ikke det? Madame! Pernilles Ansigt er mit Veyr-Glas, hvorefter jeg dømmer. De Krøller, hun slog paa Næsen, viser, at Brevet ikke duer for en Pibe Tobak.

Pernille. Han har min Troe udskrevet et Blad af Astrea eller Amadis. Ha ha ha! jo meer jeg læser, jo meer stikker Pedanten frem.

Lucretia. Flye mig Brevet tilbage, at jeg kand læse det end engang. Du har Ret, Pernille! Begyndelsen kommer mig for at være af David Skolmesters Formularier. Hun læser videre. Ha ha ha! denne Expression er tagen af Else Skoleholders Magaziner. Hun læser videre, og kaster Brevet paa Gulvet. Fy for en U-lykke! han maa være en Hoved-Pedant,

---

23-24. et Blad af Astrea eller Amadis] Den franske Hyrderoman Astræa, der havdes i en ufuldendt dansk Oversættelse, og de spansk-franske Amadis-Romaner hørte til Datidens Damelecture.

en fuldkommen Thomas Diaphorius. Det turde jeg sige ham i hans Næse.

Pernille. Nu nu, holdt Maade, Madam! og ivre jer ikke saa meget. Det er de Lærdes Skrivemaade.

Lucretia. Jeg tør vedde, at jeg skal finde det hele Brev udi Talanders politiske Stockfisk. Fy fy! Jeg taaler ikke, at du tar hans Parti, Pernille!

Pernille. Jeg tar ikke hans Parti; tvert imod, jeg finder ingen Smag i Brevet. Jeg siger kun, at Madamen gaaer alt for vidt.

Lucretia. Snik Snak! lar os gaae ind. Til Spectatores: Denne Pige er forbandet vægelsindet.

Scen. 13.

Erafte alleene.

Satyriske Romaner, Comoedier, Cinqville, Thee og Caffee hver Dag, Raillerie, forlibte Viser; den Recommendation var jo god nok. Hun behøvede ikke saa mange Qvaliteter, een af dem alleene var tilstrekkelig til at indplante mig Affskye for saadant Menneske; thi om et Fruentimmer var skikkelig og efter mit Sind i alle Maader, men brugte kun Snuustobak alleene, saa gav jeg hende strax Affskeed. Denne fattedes intet andet for at giøre alting fuldkommen, end at hun ogsaa skulde have taget mig ud paa Gaden at dantze med mig eller anmodet mig selv om Kiærlighed, og maa skee, om jeg havde blevet der lidt længere, saa havde det ogsaa skeet. Nu har jeg levet udi 40 Aar, men er aldrig bleven saa skammelig fixeret. Men jeg har ikke fortient andet; thi naar jeg efter-

---

1. en fuldkommen Thomas Diaphorius] Thomas Diaphoirus, den pedantiske Frier i Molières Indbildte Syge, der i Oversættelse hørte til det ældste kjøbenhavnske Theaterrepertoire. — 5-6. finde det hele Brev udi Talanders politiske Stockfisk] en tydsk Roman, der ikke er forfattet af Talander.

tænker alting, da maa og bør jeg tilstaae og bekiende for hele Verden, at jeg end i mine beste Klær er een af de største Taasser i Byen; thi der behøvedes kun Heste-Forstand at begribe dette, at naar du først har stødt et Fruentimmer for Hovedet, du ikke strax derpaa skal spørge hende til Raads udi Egteskabs-Sager. Jeg vil give alle Folk Lov at bele mig. Min Tiennere Christopher selv maa kalde mig en Nar; jeg vil med Taalmodighed høre derpaa og sige: Christopher! du har Ret. Havde den gode Jomfrue Leonore giort det mod en anden, kunde man have taget det op som en Artighed; men hun veed, at jeg er een af de stilleste og ærbareste Mennesker her i Byen, at jeg taaler ingen Skiemt, men legger en Ting paa Hiertet, som er langt ringere end denne. Jeg er vis paa at Historien er i Morgen over den hele Bye, og blir forbedret i hver Gade, som gemeenlig skeer, og at Autor til de Danske Comoedier rigtig fører min Person paa Theatrum. Han burte i det ringeste giøre det; jeg vil give ham Lov til at forestille saadan Person med en Papiir-Krave om Halsen, med en Tromme for sig. Men der seer jeg min Tiennere Christopher komme.

Scen. 14.

Eraste. Christopher.

Eraste. Skield mig Huden fuld, Christopher!

Christopher. Hvorfor det? Herre!

Eraste. Siig mig de haardeste Ord, som du kand ophitte.

Christopher. Det tar jeg mig vel vare for.

Eraste. Jeg skal ikke tage det ilde op.

Christopher. Gid jeg faaer Skam, om jeg forlader mig derpaa, Herre! Jeg kunde ogsaa komme i en gall Vane derover og skielde paa Herren, naar det faldt ham ikke beleyligt, paa mine Ryg-Beens Bekostning.

10-11. kunde man have taget det op som en Artighed] en Spøg, et lystigt Indfald.

Eraste. Jeg vil min Troe altiid give dig Lov at kalde mig en Slyngel.

Christopher. Det var Synd at give Herren den Caracteer.

Eraste. Jeg har ikke fortient bedre Titel efter den Gierning, jeg har bedrevet.

Christopher. Hvad har I da giort? Herre!

Eraste. Jeg har ladet mig trække ved Næsen. Man har spillet mig et Puds, som vil giøre mig latterlig over den hele Bye.

Christopher. Hvo har spillet Herren det Puds?

Eraste. Jomfrue Leonore, Apicii Søster.

Christopher. Hvorledes da?

Eraste. Hun recommenderede mig en Dame, som hun foregav at have alle de Qvaliteter, som jeg leder efter. Jeg fik derudover stor Lyst at see samme dydige Lucretia.

Christopher. Heder hun Lucretia?

Eraste. Ja men hun svarer ilde til sit Navn; thi jeg fandt hende løsagtig, vellystig, næseviis, bagtalerst. Med et Ord: Originalen var tvert imod det Portrait, som hun giorde mig. Endelig, som jeg begyndte at moralisere noget derover, blev hun vreed, og drev mig med Haanhed paa Døren.

Christopher. Jeg havde aldrig kundet tænke Jomfrue Leonore saadant til.

Eraste. Hun skal min Troe ikke have giort det omsonst. Jeg skal nok finde Leylighed til at hævne mig. Bie lidt her, til jeg kommer tilbage.

Christopher. Hvor vil Herren hen?

Eraste. Jeg vil hen og see, at jeg faaer fat paa hendes Broder, for at sige ham nogle smaa Sandheder.

Christopher. Betænk jer vel hvad I giør, Herre! I faaer at bestille med en ung hidsig Person, som mindste Ord setter i Fyr og Flamme.

Eraste. Des bedre er det. Jeg ønsker kun, at han vil besmykke sin Søsters Gierning.

Christopher. Det er en Person, som er i sin blomstrende Alder og gandske desperat, naar han bliver vreed.

Erafte. Gid han kun vilde blive vreed, saa jeg derved kunde faae disbedre Leylighed til at hævne mig.

Scen. 15.

Christopher. Apicius.

Christopher. Sagen er ikke at giøre meget Væsen af; hvorvel jeg maa tilstaae, at Jomfrue Leonore, saasom hun kiender min Herres Sind, har giort meget ilde. Det er ogsaa ingen Tvil paa at hun jo vil fortælle dette Puds, hun har spillet ham, til andre, saa at min Herre derudover vil blive latterlig over den hele Bye.

Apicius. Jeg søger efter Jomfrue Helenes Broder Erafte; men Pokker kand ikke finde ham. Dersom han ikke udi min Nærværelse heyler sin Søster igiennem, saa skal jeg udøse all min Vrede mod ham.

Christopher. Er der ikke Monsieur Apicius? han seer forbandet fæl ud.

Apicius. Thi jeg lader ikke den Sag gaae uhævned bort.

Christopher. Han er vreed som en Tydsk.

Apicius. Jeg skal lære hende, at hun tar sig en anden Gang vare ikke at drive Spot med en brav Mand.

Christopher. Han maa endelig have været til Ords med min Herre paa Veyen, efterdi han er saa forbittred.

Apicius. Jeg seer, at Boden er alt tillukket.

Christopher. Han taler om Boden. Jeg tænkte det nok, at min Herre maa have visket ham en Dievel i Ørene.

Apicius. Jeg er min Troe ikke den, der kand stikke en Ørefigen i min Lomme.

Christopher. Hillemænd, er det mueligt, at min Herre har givet ham Ørefigen? Det er best, at jeg løber min Vey.

Apicius. Hvem er der?

Christopher. Slet ingen, Monsieur!

Apicius. Saa maa du da være et Echo eller et Spøgelse.

Christopher sagte. Jeg var tilfreds, at jeg var et Spøgels, og at mit Legeme for en halv Time var paa Blocksbierg.

Apicius. Est du der? Christopher! Jeg havde ikke den Ære at kiende dig i Begyndelsen.

Christopher. Æren er min, Monsieur! Men det er ikke mig.

Apicius. Er det ikke dig? hvad Fanden er det for Snak?

Christopher. Ney gid jeg faaer Skam, om det er.

Apicius. Det maa da være din Geyst. Du maa endelig have en ond Samvittighed, efterdi du er saa bange for mig.

Christopher skiælvende. Jeg er min Troe ikke bange, men jeg tog Monsieur for et Spøgelse.

Apicius gier ham et Par Ørefigen. See der til et Beviis, at jeg er intet Spøgelse.

Christopher. Hvorfor slaaer I mig? hvad Ont har jeg giort?

Apicius. Det er kun for at vise, at jeg er ingen Geyst.

Christopher. Min Herre skal vel hævne dette.

Apicius. Hør, Christopher! du kand give dette Par Ørefigen til din Herre igien og bede ham transportere dem paa sin Søster.

Christopher. De Ørefigen skal dog komme dig dyre nok at staae.

Apicius. Tør du give mig knubbed Ord, Slyngel? See der er nok et Par Ørefigen for dig selv.

Christopher skriger, og Apicius gaaer bort.

Scen. 16.

Eraste. Christopher.

Eraste. Christopher! hvad er paa Færde?

Christopher. Det er ingen Konst at gaae bort og lade en anden staae i Stikken.

Erafte. Hvad er det for Snak? Hvem lader dig staae i Stikken? Hvorfor græder du?

Christopher. Ach jeg har faaet over 10 Orefigen.

Erafte. Af hvem?

Christopher. Af den Slyngel . . . Ach gid jeg havde ham nu fat alleene; nu først blir jeg modig, og Blodet begynder at kaage i mig.

Erafte. Du skulde have slaaet fra dig tilforn, nu er det for silde.

Christopher. Ach Monsieur kiender jo min Natur, jeg kand ikke blive vreed, forend man har længe irret mig.

Erafte. Jeg merker paa den Maade, at du vil have flere Orefigen, før du blir vreed; jeg synes, 10 kunde nok ellers komme Blodet til at kaage i en ærlig Karl. Men af hvem est du slagen?

Christopher. Af Apicius.

Erafte. Hvorfor slog han dig?

Christopher. Jeg veed ikke meer Aarsag dertil end det Barn, som ligger i Moers Liv.

Erafte. Ach Herre Jeh! hvad er dog dette? Den hele Familie er udsat paa at giøre mig Spot og Fortræd. Jeg veed ingen Aarsag dertil, uden det skulde være, fordi jeg vægrede mig forgangen Dag at laane ham nogle Penge; dem skulde han dog gierne have bekommet, hvis jeg havde havt dem ved Haanden. I det øvrige begriber jeg aldeles ikke denne Handel.

Christopher. Da begriber jeg i det ringeste det. Mine Kieber vil begribe og føle det i det mindste 2 a 3 Dage. Men, Herre! siig mig ret for Alvor: Har I paa Veyen talt med Apicius om hans Søsters Sager? thi jeg har bildet mig ind, at I have vexlet Ord sammen paa Veyen, og at han derfor har handlet saa ilde med mig.

Erafte. Jeg svær dig, at jeg ikke har talt med ham hverken i Dag, ey heller i Gaar; og det er Aarsagen, hvi

jeg intet fatter af denne Handel. Men lar os gaae; jeg maa hiem og tage en anden Kaarde paa.

Scen. 17.

Petronius med Musicantere.

Petronius. Kand noget Menneske være behageligere i Selskab end den Lucretia? Alt det, som var paa hende, levede. Jeg har nu omgaaes med Fruentimmer her i Byen saa meget som nogen anden, men jeg har altiid staaet Karl førend nu. Det er ikke hendes kiønne Ansigt, jeg er forlibt udi, men hendes Manerer, Fripostighed, Familiaritet, Yndighed, søde Miner og Belevenhed, hvormed hun har betaget mit Sind, at jeg veed ikke, enten jeg staaer paa mit Hovet eller Fødder. Een af mine gode Venner viskede mig i Øret disse Ord: Den Dame synes at være forbandet coqvete; men jeg troer, at han tog forbandet feyl, thi jeg merkede, at det var ikkun en fripostig Artighed. Jeg bød mig til at fornøye hende i Aften for hendes Vindver med en sagte Musiqve; hun takkede mig strax med saadan yndig Mine, at jeg er færdig at blive gall, naar jeg tænker derpaa. Hør, I gode Musicantere! lister jer sagte hen under Vindverne. Jeg vil først have et Syngestykke med en Fiol de Gambe; siden kand I spille med de andre Instrumenter. Jeg vil selv synge Stykket, saasom det er af min egen Composition. Ere jer Instrumenter stemmede? Messieurs!

Musicantere. Ja alting er færdigt.

Petronius. Gaaer kun gandske digt under Vindverne, paa det at Musiqven kand begynde, førend man blir os vaer.

Musicantere. Herren har kun at befale, naar vi skal begynde.

Petronius. Men spiller ikke alt for stærkt. Jeg vil, at

9-10. men hendes .... Fripostighed] Frihed, Ugeneerthed. — 20-21. Jeg vil først have et Syngestykke] et Sangnummer, en Arie. — 23. saasom det er af min egen Composition] digtet af mig selv.

hun skal høre Ordene; thi mellem os at sige, saa er Compositionen excellent.

Musicantere. Det skal efterleves, naadige Herre! Men det er noget kaaldt i Aften.

Petronius. Bekymrer jer ikke derom. I blir nok indbudne udi Huset, hvor I faaer en varm Stue. I kiender ikke denne Dame; hun er genereuse. Rhins-Viin vil flyde som Vand for jer.

Musiqven begyndes med den forlibte Vise, som han synger tilligemed. Lucretia stikker Hovedet ud af Vinduet, og slaaer Vand paa dem.

Musicantere. Hvad Fanden er dette?

Lucretia. Gaaer jer Gang, I Dagdrivere! Skiæmmer I jer ey at giøre saadan Allarm for en Enkes Dør?

Petronius. Det er mig, Madame! Petronius.

Lucretia. Og det er mig, Lucretia.

Petronius. Jeg har componeret dette Stykke for at divertere hende.

Lucretia. Og jeg har slaaet Vand ned for at temperere Heden af jer Hierne.

Petronius. Hun kiender mig da ikke meer, Madame!

Lucretia. Jeg kiender jer alt for meget, Monsieur Pedant! See der er jer narartige Brev, som I skikkede mig.

Petronius. Men er det mueligt, at — —

Lucretia. Har han Lyst til at døbes end engang, saa kand han kun tøve et Øyeblik.

Petronius. I skal betale mig dette dyrt nok. Folk af min Profession fordøyer ikke saadan Haanhed.

Lucretia. Gaae jer Gang, og tag fat paa jer Seneca, og læs derudi et Capitel om Vrede, saa vil I strax befinde jer bedre.

Hun lukker Vinduet til.

Musicantere lugtende paa sin Arm. Dette lugter min Troe i det ringeste ikke af Rhinsk-Viin.

---

28. tag fat paa jer Seneca] Senecas philosophiske Skrifter vare dengang i Birgitte Thotts danske Oversættelse temmelig almindelig bekjendte her.

Petronius. Disbedre er det; thi alt Viin pletter.

2. Musicantere. Fy for en U-lykke! det lugter hverken af Viin eller Vand.

Petronius. Her er intet meer at bestille, Messieurs! Det giør mig ont, at jeg har umaget dem forgiæves.

Musicantere. Aldeles ikke, Monsieur! giv os vore Penge, saa skal vi strax gaae.

Petronius. Hvad? I har jo ikke spillet uden et halv Stykke.

Musicantere. Det er ikke vor Skyld.

Petronius. Det er ey heller min Skyld.

Musicantere. Vi ere accorderede om 6 Rixdaler; betal os dem, saa vil vi ikke regne, at vore Klæder ere fordervede.

Petronius. Jeg vil betale jer 6 Dievle.

Musicantere. Ingen Snak!

Petronius. Gaaer Fanden i Vold.

Musicantere. Gaae I selv den Vey.

Petronius. Hvor meget er det, I begiærer?

Musicantere. Sex Rixdaler.

Petronius. Han gier den ene Musicant et Par Ørefigen. See der er to for dig, efterdi du er den Fornemmeste. De andre maa fornøye sig enhver med eet.

De kommer i Slagsmaal, Vægter-Pibene høres, og Vagten trækker dem ud.

21-22. De andre maa fornøye sig] lade sig nøie, være tilfreds.

ACTUS III.

Scen. 1.

Apicius. Espen.

Apicius. Han fik ma foi en Hob dygtig Ørefigen; jeg kand føle det paa mine Hænder, som svier endnu deraf.

Espen. Ja ja, Herre! jeg er ingen Prophet, men jeg kand dog spaae hvad deraf vil følge.

Apicius. Hvad vil deraf følge? Mener du, at jeg er bange for nogen af dem? Jeg vil gaae mod Eraste med min Stok, skiønt han møder mig med blot Kaarde.

Espen. De stille Folk ere ikke at skiemte med, naar de først blir vreed; seer jeg ret paa Eraste, da er han af de Slags Folk. Men hvad vil den Dreng her? Vil du tale med nogen?

Drengen. Jeg har et Brev til jer fra en Karl, som flyede mig det paa Gaden.

Apicius. Giv hid. Læser Brevet:

Est du en honnet Cavalier, saa møder du mig Klokken 8 i Aften paa Grønland; hvis du ikke møder, holder jeg dig for en Coujon. Adieu!

Eraste.

---

10. skiønt han møder mig med blot Kaarde] om endog, selv naar. — 13. hvad vil den Dreng her] den Tjener. — 15. Brev til jer fra en Karl] Herre, Cavaleer. — 18-19. saa møder du mig . . . . paa Grønland] den vide, dengang øde Plads imellem Citadellet, Østerport og Nyboder.

Espen! hører du det? Hvad er herved at giøre?

Espen. Jeg skal sige Monsieur et got Raad, hvorledes han skal komme reputeerlig derfra.

Apicius. Hvorledes da?

Espen. Han skal gandske stiltiende alleene møde paa Grønland og der slaaes som en ærlig Karl; enten bliver han selv stukken ihiel, og døer som en brav Mand, eller stikker han sin Contrapart ihiel, og bliver hengt derfor med Reputation, saa hvor det falder ud, saa kommer han dog med Æren derfra.

Apicius. Du trøster vel i en Lygte.

Espen. Ja der er intet andet ved at giøre; I skulde have betænkt tilforn hvad I giorde.

Apicius. Ey, mener du, jeg er bange?

Espen. Det siger jeg ikke; gak derfor gandske stiltiende derhen, thi dersom I siger det til nogen, at de søger at hindre det, maa I ligesaa fuldkommen hede Coujon, som I aldrig havde turdt møde. Men der kommer jer Søster; holdt nu gode Miner.

Scen. 2.

Leonore. Apicius. Espen.

Leonore. Hvor forlibt den gode Erafte blev, da han hørte den Madame beskrives! Hun er og paa et Haar efter hans Sind; thi jeg har ikke kiendt nogen ung Kone saa menagerlig, stille og indgetogen som hun. Jeg troer nok, der bliver et Partie imellem dem. See her, Monfrere! hvad bestiller du her?

Apicius. Hør, min hierte Søster! har jeg giort dig noget imod, saa beder jeg om Forladelse.

Leonore. Hillemænd, hvad er det? Ach mit Blod tilsiger

---

5. Han skal gandske stiltiende alleene møde] skal blot ganske stiltiende møde.

mig noget Ont. Siig for Guds Skyld, hvorfor tager du Affkeed med mig?

Apicius. Jeg siger intet; jeg har min Ære kiærere. Jeg beder kun, at saafremt du vil holde mig for din Bror, at hverken du eller nogen anden kommer paa Grønland i Aften Klokken otte. Vender sig til Espen. Espen! er det ikke got nok? kand du nu see, at Hiertet sidder paa det rette Sted, og at jeg kand tie?

Espen. Jo jo, Monsieur tier brav nok; han siger kun: Holdt mig, eller jeg giør en U=lykke.

Leonore. Ach jeg elendige Menneske! jeg merker nok, hvor det hænger sammen, at I vil for Haanden. Espen! jeg formaner dig ved alt det, som helligt er, at du aabenbarer mig den hele Historie.

Espen. Ey, Jomfrue! mener hun, at jeg ikke kand tie lige saavel som min Herre? Jeg siger kun alleene dette, at min Herre skal slaaes i Aften Klokken otte paa Grønland.

Leonore. Med hvem?

Espen. Det siger jeg heller ikke, men første Bogstav er Eraste.

Apicius. Du fortvivlede Skielm! er det ret saaledes at røbe din Herre?

Espen. Hør, Monsieur! naar I har sagt A, saa maa I og sige B. I har jo selv givet Anledning til jer Søster at spørge derom. En retskaffen Cabeleer tar aldrig Affkeed enten med Bror eller Søster, naar han vil slaaes; thi at sige til sin Søster: Har jeg giort dig noget imod? det er at sige paa anden Dansk: Min hierte Søster! jeg staaer i Fare i Dag enten at giøre en U=lykke eller at tage een, hvilket jeg som en retskaffen Cabeleer ikke kand eller tør sige dig, men som jeg er bange for Trøyen, saa gier jeg dig kun Anledning at efterforske, hvorudi Faren bestaaer, at du i Tide kand hindre den. Jeg holder min Troe for, at det er ligesaa got at sige reent ud til sin Contrapart: Monsieur! mit Hierte

sidder mig i Buxene, derfor beder jeg, at I vil undskylde mig for at møde.

Leonore. Det er en smuk Tienner, som raader sin Herre at styrte sig i U-lykke.

Espen. Ney I forstaaer mig ikke ret, Jomfrue! jeg raader ham ikke til at slaaes, men siger kun: efterdi han har besluttet at slaaes, saa skal han slaaes som en retskaffen Cavaleer; saa vilde jeg giøre, om jeg var det. Jeg har kiendt en Officeer, som modtog alle Dueller. Men saasom han altiid sagde til sin Kone, førend han skulde slaaes: Far vel, min Hierte! jeg veed ikke, om vi seer hinanden meer; saa blev der aldrig noget af, thi Konen udspionerede strax Sagen, og hindrede det. Men der kommer min Troe Eraste. Nu blir her en U-lykke af.

Scen. 3.

Eraste. Christopher. Espen. Leonore. Helene. Apicius.

Eraste. Jeg troer nok, han har faaet mit Cartel; er der nu en ærlig Blods-Draabe i ham, saa møder han mig til bestemte Tiid.

Christopher. Hør, Herre! hvad jeg har i Sinde: naar I kommer i Træfning sammen, vil jeg gaae bag til og rende ham min Kaarde ind i Ryggen, og [saa] vinder vi sikker.

Eraste. Fy fy, det duer ikke; vi skal fægte reent og ærligen tilsammen.

Christopher. Ey, hvad Ærlighed? Naar I vil giøre en U-lykke, er det jo ligemeget, paa hvad Maade det skeer. Naar vi vil tale om Christendom og Samvittighed, saa burte I blive hiemme; Men eftersom vi har besluttet at sette i Dag saadant til Side, maa vi være os selv lige. Om en Tyv havde sat sig for at stiæle en Koe, bekymrede han sig aldrig om Maaden, men alleene hvorledes at han sikkerst kunde stiæle den. Naar en Ulv setter først Samvittighed og Christendom til Side, og beslutter at dræbe et Faar = = = dog

det er sandt, en Ulv har endelig ingen Christendom, men jeg vilde alleene sige, naar en Ulv vil dræbe et Faar, og tog i Betænkning at anfalde det bag til, vilde de andre Ulve holde ham for en Pedant; forstaae, om Ulve kunde raisonnere. Det er virkelig noget underligt, som man ikke kand begribe, hos visse Folk, at de søge at føre et ugudelig Forsæt christelig ud. Jeg for min Part, jeg søger aldrig at sette Gud eller Mennesker Vox-Næse paa. Naar jeg er gudfrygtig, saa er jeg gudfrygtig; naar jeg er ugudelig, saa er jeg ugudelig, saa alle kand tage og føle derpaa. Jeg har tit tænkt paa disse Officerer, at naar de vil duellere, det er, bryde Guds og Landets Love, giør de deres Bøn først. Hvad maa vor HErre vel tænke, naar saadanne Bønner kommer for ham: HErre! saasom jeg har i Sinde at dræbe min Næste eller styrte mig selv i U-lykke for ingen Ting, saa beder jeg [om] din Bistand herudi.

Eraste. Ey, holdt op med din Moraliseren. Jeg skal forsvære at tage nogen Latinsk Dreng i min Tienneste meer; de ere ligesom de vare galne.

Christopher. Herre! seer I ikke, hvem her staaer?

Eraste. Jo det er den Mand, jeg leder efter. Her kand vi giøre det strax af. Træk ud, Canaille! est du en ærlig Karl.

De fægter sammen.

Leonore. Mord, Mord!

Helene. Hvad er paa Færde? Ach Gud bedre mig arme Menneske, hvad er det for en U-lykke? Espen og Christopher! hvis I ikke hindrer det, skal I komme i Bødelens Hænder.

De komme alle imellem, og skille dem ad.

Eraste. Hvis I ikke gaaer til Side, skal jeg — —

Helene. Ach min allerkiæreste Broder! siig, hvad er Aarsag til saadan U-lykke?

---

18. forsvære at tage nogen latinsk Dreng i min Tienneste] nogen Tjener, som har gaaet i en Latin-Skole.

Erafte. Synes dig ey, at jeg har Aarsag? Først kommer hans Søster mig til at løbe April; siden prygler han min Tienner.

Apicius. Ney Jer Søster har kommet mig til at løbe April.

Christopher. Espen! denne Sag maa hænge underlig sammen; vi to vil være Mediateurs. Her er Vildfarelse; thi begge beskylde hinanden for een Sag. Hør, Monsieur Erafte! vi tvende Mediateurs eller Opmænd tilspørge eder først, hvorudi eders Prætentioner bestaaer.

Erafte. Hans Søster visede mig April.

Espen. Og eders? Monsieur!

Apicius. Hans Søster giorde ligesaa ved mig.

Christopher. For det andet maa vi spørge, hvorudi den April-Løben bestaaer.

Erafte. Hun visede mig hen til en Dame, som hun berømmede af Gudsfrygt, Menage, Taushed, Stillhed, etc.; men da jeg kom derhen, fandt jeg hende ugudelig, comoedi-antisk, aabenmundet, ødsel, gall.

Espen. Og eders? Monsieur!

Apicius. Hans Søster recommenderede mig en Dame til Brud, som var artig, levende, resolut, beleven og i alting efter mit Sind; men da jeg kom derhen, fandt jeg hende knarvorren, arrig, mistænkelig, gnieragtig, etc.

Christopher. For det tredie maa vi vide den Kones Stand og hvad hun heder.

Erafte. Jeg veed ikke hvad hun heder, men det var en Galanterie-Kræmmer-Enke.

Espen. Og eders?

Apicius. Ogsaa en Galanterie-Kræmmerske.

Christopher. Saasom der er mangfoldige Galanterie-Kræmmersker i Byen, maa vi spørge for det fierde, hvor denne boer.

Erafte. Næst ved her.

Espen. Og eders?

Apicius. Ogsaa her næst ved.

Christopher. Gaaer I nu lidt til Side, Messieurs! nu maa vi examinere Fruentimmeret. Hør, Jomfrue Leonore! hvordan fandt I den Helena at være, for hvis Skyld denne Trojanske Kriig er begyndt?

Leonore. For mig var hun melancholsk, sad og sukkede og græd over Taare-Versen.

Helene. For mig var hun gall og lystig, og holdt en Roman for sin Bibel.

Leonore. For mig var hun taus, gnieragtig, precieuse, varsom.

Helene. For mig var hun aaben-mundet, troehiertig, ødsel, satyrisk.

Christopher. Ha ha ha! nu har jeg løset Knuden. I Giække tilsammen! kand I ey merke, at det er to u-lige Søstre i eet Huus, hvilket har givet Anledning til all den Allarm? ha ha ha!

Scen. 4.

Henrich. Personerne af forrige Scene.

Henrich. Den Kone kand giøre Folk 10 Gange gall om Dagen. Nu skal jeg ud i mit Søndags-Liberie, alleene fordi det er ont Veyr.

Espen. Hør, Kammerat! hvor mange Døttre har I i jer Huus?

Henrich. Der er kun 16 Søstre, som alle ere giftefærdige.

Espen. Men mig synes, at jeg aldrig har seet meer end een udi Boden?

Henrich. De ere der gemeenligen alle sexten.

Espen. Saa maa de da være hinanden meget lige?

Henrich. Ligesom Draaber Vand angaaende Legemet, men hvad Siælene angaaer, da ligner de hinanden meget lidet.

Espen. Men hvem af dem heder Lucretia?

---

2. examinere Fruentimmeret] Fruentimmerne.

Henrich. De heder saa alle sexten.

Espen. Ey, tal dog alvorlig. Jeg troer, ingen skulde være saa gall at give 16 Døttere eet Navn. Siig mig, hvem er den, som er saa stille?

Henrich. Det er den ældste.

Espen. Det er meget naturligt. Men hvem er den, som er saa lystig?

Henrich. Det er den ældste.

Espen. Gak til Blocksbierg, din Spottefugl!

Henrich. For at hielpe dig udaf Drømmen, vil jeg forklare mine Ord mere tydelig. Der er kun een Kone i vor Bod; men i den ene Kone er meer end 16 Siæle.

Espen. Hvad vil den forblommed Snak sige?

Henrich. Har du studeret?

Espen. Ney jeg har ikke.

Henrich. Saa maa jeg da føre mine Ord ud i en borgerlig Stiil. Min Madame er lidt vægelsindet, saaledes at hun forandrer sin Humeur 10 Gange hver Time. Jeg vil ikke tale ilde om hende, efterdi jeg er i hendes Brød; thi ellers skulde jeg beskrive det Bakkelsebeest med hendes rette Farve. Men er der ikke Monsieur Petronius? Hillemænd, jeg maa løbe.

Espen. Tøv dog lidt; Jeg har endnu noget at spørge dig om.

Henrich. Skiul mig da, thi jeg er bange for denne Mand. Jeg skal siden sige dig af hvad Aarsag.

Scen. 5.

Petronius. De andre.

Petronius. Pots Slapperment, hvilket Eventyr var dette! Jeg veed ikke, enten jeg drømmer, eller jeg er vaagen. Hun tar med venlig Mine mod mit Tilbud, berammer Tiden; jeg leyer Musicanterne, kommer til bestemte Tiid, i Forhaabning at recommendere mig ved saadan Artighed; men i Steden

for at faae et Kys eller i det ringeste Tak for saadan Høflighed, faaer jeg Skiældsord og Vand over Hovedet. Hvorudover, saasom U-lykken aldrig er ene, jeg kommer i Klammerie med Musicanterne, faaer Hugg af dem, blir trækket til Raadhuset af Vægterne; saa at jeg maa løse mig med Penge baade fra de første og de sidste.

Christopher. Jeg vil sværge paa at denne Monsieur har haft selv samme Eventyr som vi.

Henrich. Hillemænd, gid jeg var vel hiemme.

Petronius. Der er min Troe hendes Tienner. *Tar ham i Haaret.* Du skal sandelig betale mig Lavet.

Henrich. A = = = a = = = a = = =

Craste. Ach min Herre! slaae ikke den stakkels Dreng saaledes.

Petronius. Messieurs! dersom I vidste mine Aarsager, hialp I mig selv til at prygle ham.

Henrich. Monsieur! jeg har jo aldrig seet ham før.

Petronius. Har du ikke seet mig tilforn? Hvem var det da, jeg talede med i Maares, var det ikke dig?

Henrich. Ney, Monsieur! det var en Kræmmer-Dreng; men jeg er en Lakey.

Petronius. Jeg seer nok, at du har faaet Liberie paa; jeg havde derfor nær i Begyndelsen taget feyl. Tiener du ikke hos den artige Lucretia?

Henrich. Jo somme Tider.

Petronius. Du har et artigt Herskab.

Henrich. Somme Tider.

Petronius. Det er den u-raisonnableste Qvinde, jeg har kiendt.

Henrich. Somme Tider.

Petronius. Svar mig, du Slyngel! tiener du ikke hos hende?

Henrich. Jo somme Tider.

Petronius. Est du ikke Dreng der i Huset?

Henrich. Jo jeg er, go Herre!

Petronius. Saa tiener du der jo stedse hos hende?

Henrich. Ney ikkun somme Tider.

Petronius. Den Dreng har enten Malice, eller det maa være en Taasse. Saaest du ikke, hvordan jeg blev nyeslig medhandlet for jere Vindver?

Henrich. Jo jeg giorde, go Herre! men hvad kand jeg giøre dertil?

Petronius. Det er endelig sandt. Jeg slog dig med U-ret, men i Hidsighed. Jeg burte hævne mig paa hende selv, hvilket og skal skee, inden jeg gaaer til Sengs.

Henrich. Paa hvem vil Herren hævne sig?

Petronius. Paa den gode Madame Lucretia, som boer der.

Henrich. Den Lucretia, som slog Vand paa Herren, boer ikke der meer.

Petronius. Hvor boer hun da?

Henrich. Jeg veed min Troe ikke.

Petronius. Var det ikke dette Huus, hvor man handlede saa ilde med mig?

Henrich. Jo min Troe var det saa.

Petronius. Var det ikke Lucretia, som slog Vand over mig?

Henrich. Ja men ikke den, som boer der nu.

Petronius. Er din Madame da flytted?

Henrich. Ney hun boer der endnu.

Petronius. Ey, saa skalt du faae en U-lykke; vilt du fixere mig oven i Kiøbet?

Henrich. A = = = slaae mig ikke, Monsieur! At Mad. Lucretia slog Vand over jer, det har I jer selv at takke for.

Petronius. Hvi saa?

Henrich. Jeg beskrev jer i Maares min Madames Humeur, men I vilde da ikke troe mig. Min Madam har adskillige Siæle i Maven eller Hiertet. Somme af disse Siæle ere onde og somme gode. Een af de gode Siæle inviterede Herren hid, og een af de onde slog Vand paa ham. Det er derfor ikke Madamens Skyld, men Herrens egen, at han ikke kom et halv Qvarteer tilforn, førend den gode Siæl

gik ud i Byen, og den onde Siæl kom hiem, eller at han ikke biede et halv Qvarteer længer, thi hun har baade for og siden den Tiid været saa mild som en Guds Engel. Begriber I det nu?

Petronius. Jeg begriber alt dette gandske ikke.

Erafte. Min Herre! jeg fatter det meget vel. Drengen tiener hos en Dame, der er vægelsindet, og ved sin foranderlige Humeur har givet Anledning til stor Vildfarelse blant os, som her staae, og ført tvende enige Familier i Harnisk mod hinanden, saa vor største Sorg nu er, hvordan vi kand redressere den Feyl, som vi af Vildfarelse har begaaet.

Petronius. Den Dame er jo mægtig til at opvække en indbyrdes borgerlig Kriig udi Staden. Ha ha ha! nu forgaaer min Vrede. Til Henrich. See der, Cammerat! der har du 2 Mark for de Hugg, jeg gav dig i Hastighed. Gak kun din Vey. Henrich gaaer bort. Det er best, Messieurs! at vi tier paa begge Sider med denne Historie; thi den kunde ellers give Anledning til den beste Comoedie.

Lucretia [kommer]. Henrich! kand du ikke komme ind? Hvem er det, din Slyngel staaer og sladrer med?

Petronius. Der er hun min Troe; nu kand jeg hævne mig paa hende selv.

Erafte. Ey, min Herre! det er kun at lee af. Vi vil alleene fixere hende lidt.

De rykker hende til sig een efter en anden.

Petronius. Madam! er det ikke hun, som bestilte Musiqve i Dag?

Lucretia. Ja det var den Gang, men — —

Helene. Madame! er det ikke hun, som dræbte mig med Høflighed i Formiddag?

Lucretia. Ja det var den Gang.

Leonore. Madam! er det ikke hun, der dræbte mig med Uhøflighed?

Lucretia. Det var den Gang.

Erafte. Madame! er det ikke hun, som var saa coqvete?

Apicius. Madame! er det ikke hun, som var saa kydsk?

Petronius. Madame! er det ikke hun, som slog Vand over mig?

Espen. Madame! er det hun, som er saa klog?

Christopher. Madam! er det hun, som er saa gall?

Lucretia grædende. Men, I got Folk! hvorfor tracterer I mig med saadan Haanhed?

Petronius. Tør I vel klage jer, efter at I har bedrevet saadan Gierning? Har I ikke selv stævnet mig hid i Aften? troer I vel, at — —

Lucretia. Min kiære Monsieur! jeg beder ham med grædende Taare at tilgive mig denne Forseelse. Han kom just paa en Tiid, de havde giort mig Fortræd, og naar Galden engang først løber over (hvilket dog ikke hender mig uden meget sielden), saa veed jeg selv ikke hvad jeg giør. Har dog Medlidenhed med mig, min Herre! og tilregne mig ikke denne Overiling. Jeg har alt for stor Estime for hans Person, at jeg forsættelig skulde føre mig saaledes op mod ham.

Apicius. Forlad hende da denne Forseelse, min Herre!

Petronius. Eders Taare, Madame! udslukker min Vrede. Dersom denne Fortrydelse er af Hiertet, saa er jeg allerede overvunden.

Lucretia. Han veed, min Herre! at jeg ikke alleene estimerer, men endog elsker ham.

Petronius. Kiærligheden begynder at opleve igien. Lar os da fornye det gamle Venskab igien.

De gier hverandre Hænderne.

Craste. Men hvad Satisfaction skal vi give de smukke Jomfruer for den Tort, vi har af Vildfarelse giort dem?

Christopher. Hør, got Folk! lad mig og Espen som Mediateurs raade. I veed jo, her er en Comoedie spillet, og at alle Comoedier bør endes ved Giftermaal. Vi finder for got, at Freden sluttes paa den Maade, at Monsieur Craste gifter sig med Jomfrue Leonore, og Monsieur Apicius med Jomfrue Helene. Er I dermed fornøyet paa alle Sider?

Leonore. Seer man vel, hvor perfect han forstaaer det Handverk at koble Folk sammen.

Christopher. Min hierte Jomfrue! hun maa forlade mig, at jeg gaaer saa lige til. Jeg har ikke gaaet i Skole til Maren Gifteknivs, der kunde giøre saa mange Præludier, naar hun giorde Partier mellem Folk. Jeg veed nok, hvordan Moden er baade for den, som skal frie, og den, der skal sige ja. En Frier eller hans Commissionaire skal lade sig merke, i mange Aar at have baaret hemmelig Kiærlighed til en Jomfrue, omendskiønt han aldrig har seet hende tilforn. Eller han skal foregive, at hans Far eller Moer har aabenbaret sig før ham i Søvne og sagt: Vil du gifte dig, min Søn! saa tag ingen uden den eller den Jomfrue. Eller han skal sige: naar han giør sin Bøn i Kirken om et got Giftermaal, staaer strax den eller den ham for Øyene. Den, som vil sige ja, skal blive rød i Ansigtet og sige: Monsieur! det er noget, som jeg ikke kand svare til; det er for tiligt for mig at giftes, jeg er for min Frihed; jeg kand intet giøre uden mine Venners Raadførsel. Og skal gaae som halv vreed og skamfuld bort, omendskiønt hun er færdig at sprække af Kiærlighed. Jeg er aldeles ikke for slige unyttige Ceremonier; naar jeg skal til at frie engang, saa siger jeg kun: Lille Pige! vil I have mig? Siger hun ja, saa smækker jeg strax til; siger hun ney, saa svarer jeg: Far vel, lille Pige! hils hendes Forældre.

Eraste. Jeg holder med dig, Christopher! derudi; du taler efter mit Sind.

Christopher. Vil I da have disse tvende Jomfruer, som hos eder staaer, til eders ægte Hustruer?

Eraste. Jeg for min Part holdt det for en stor Lykke, om jeg kunde overtale Jomfrue Leonore.

Apicius. Jeg er iligemaade fornøyet med dit Forslag.

Leonore. Du giør Brude-Vielsen noget for hastig, Christopher!

Helene. Mig synes min Troe det samme.

Christopher. I gode Jomfruer! giør mig ikke vreed; I veed jo, at jeg er en hastig Mand. Slaaer kun strax til. I ere alle lige af Stand og Midler. I har derforuden, omendskiønt uskyldig, ophidset tvende Personer til U-enighed, som ikke kand bedre bilegges end ved Giftermaal og Svogerskab. Tilmed er jo spillet en Comoedie, som endelig maa endes med Giftermaal. Allons, giver hverandre Hænder. Jeg vil min Troe ikke begiære en Skilling derfor; hvorvel der er mange Folk her i Staden, som lever af intet andet end det samme.

Espen. Jeg vil min Troe ey heller begiære noget derfor.

Christopher. Du har Ret, Espen! thi du har ikke tált et Ord, men staaet som en Dosmer. I staaer saa pene, I got Folk! Corrasi, giver hverandre Hænder. See jeg skal hielpe jer til Rette. Flye mig kun jer Haand, Jomfrue! ligeledes.

Han tvinger dem til at give hinanden Hænderne.

Petronius. Her er ogsaa min Haand, min Engel! kom lad mig ogsaa kysse dig.

Lucretia. Fy Monsieur! det er noget grønt.

Petronius. O pluma levior mulier!

Lucretia. Jeg forstaaer ikke hans Latin eller Græsk.

Petronius. Hun skal nok lære det, naar hun kommer i Brude-Seng.

Lucretia. Med hvem?

Petronius. Med mig.

Lucretia sagte. Hvilken horribel Pedant!

Petronius. Vil hun da ikke holde sit Løfte, Madame?

Lucretia. Ney der er 3 Raisons, som holde mig tilbage: (1) Har jeg betænkt mig, og for det andet — —

---

20. Fy Monsieur! det er noget grønt] flaut, lapset. (Om en ikke meget sildigere Tid hedder det i L. Holsts „Kjøbenhavn": „Hovedfarven [i Klæder] var grøn, og Benævnelsen grøn brugtes om Modedamer, Lapse o. s. v.")

Petronius. Det er alt nok; Hendes Tiener, naadige Frue!

Lucretia. Hans Tienerinde, naadige Herre!

Hun gaaer.

Erafte. Og vi andre vil hiem at holde Bryllup.

Petronius. Og jeg maa hiem at faae til Livs et Par Capitler af min Seneca, som vise, hvordan man skal skikke sig udi Fortræd. Han vender sig til Spectatores: Denne Kone bør være Generalinde for alle vægelsindede Qvinder.

JEAN DE FRANCE

Eller

Hans Frandsen.

Comoedie

udi

5 Acter.

Hoved-Personerne

i

Comœdien.

Jeronimus, en Borger.

Frands, hans Naboe.

Jean, Frandses Søn.

Ilsebet, Jeronimi Datter.

Antonius, hendes Elsker.

Espen, en Tiener.

Marthe, en Pige.

Arv, en Gaards-Karl.

Magdelone, Frandses Hustrue.

Pierre, Jeans Tiener.

ACTUS I.

Scen. 1.

Jeronimus. Frands.

Jeronimus. God Morgen, Naboe! hvor kommer I fra ſaa tilig?

Frands. Jeg var udi et Ærende paa gammel Torv.

Jeronimus. Hvad got Nyt der?

Frands. Intet uden man førte een til Slutteriet.

Jeronimus. Det kand ikke regnes for Nyt. Men hvorfor blev han bragt did hen?

Frands. Man ſagde mig, at det var for Gield.

Jeronimus. Det er heller intet Nyt.

Frands. Samme Perſon har længe reyſt udenlands, og har ſat en ſtor Hob Midler til.

Jeronimus. Det er heller ikke Nyt. Hør kun, kiære Naboe! ſpeyler eder udi deslige Exempler. I har en Søn = = = jeg vil ikke ſige meer; gid det ikke maa gaae efter min Spaadom. Det rører mig ſaavel ſom eder, thi jeg har lovet min Datter Elſebet bort til ham; men I vilde ikke lyde mit Raad, han ſkulde have ſin Villie, han vilde reyſe, han ſkulde reyſe, ſkiønt han er et Barn paa 19 Aar.

Frands. Forlad mig, Naboe! han blev 20 Aar forleden Januari.

---

18. Det rører mig ſaavel ſom eder] angaaer, vedkommer.

Jeronimus. Jeg kand nok erindre, da han blev fød; det var den samme Tiid, som salig Birthe døde. Men det vil intet sige; lad være, at han er 20 Aar gammel, mon det ikke er Hazard alligevel at lade ham saaledes reyse udenlands?

Frands. Jeg vil ikke disputere, om det er farligt eller ey, men det veed jeg, at de fleste her i Landet reyse ud i den Alder.

Jeronimus. Det gaaer og de fleste som den Karl, I mødte paa gammel Torv. I har saa vidt Ret, kiære Naboe: De fleste ere siden hengefærdige af Armod; hvorfor maa eders Søn ikke hænge sig saavel som en anden?

Frands. Ach det har ingen Fare; han forsikkrede mig, førend han tog Affkeed, om sin Skikkelighed.

Jeronimus. Det giøre alle. Jeg veed ikke, hvordan hans Levnet har været udi Paris, men det kand jeg sige, at hans Breve staaer mig aldeles ikke an: Min Datter Elsebet kalder han Isabelle, sig selv skriver han Jean, og jeg heder Jerome. Han maa kalde sig selv hvad han lyster, han maa skrive sig Fairfax og Soldan, om han vil, naar han ikkun lader mig og min Datter beholde vore Christne-Navne.

Frands. Ach kiære Naboe! det er jo Moden; unge Mennesker giør saadant for at lade see, de have lært fremmede Sprog.

Jeronimus. Jeg disputerer ikke, om det er Moden eller ey; men er det en fornuftig Mode? Om en Fransk Mand her udi Landet forvendte sit Navn Jean og lod sig kalde Hans, naar han kom hiem igien, mon hans Landsmænd ikke tænkte, at han var bleven forrykt? Det er smukt nok at lære fremmede Sprog, men naar vi har lært vort eget først. Det er smukt nok at reyse udenlands, naar man har samlet Aar og Forstand først; naar man har den Capital, at man kand leve af Renterne; naar man reyser paa en vis Profession, som man ikke kand lære hiemme. Men her er det bleven som en fat Ret for fattige Borger-Børn, at de i Fleng ved slige Udenlands-Reyser skal ødelegge deres Familier, for at

lære et Sprog, som de for en Snees Rigsdaler eller mere kand lære af en Sprog=Mester her hiemme. De fleste blive forderdede, og lære intet uden galne Moder og Vellyst, som de siden fylde Landet op med, og glemme det Gode, de ere blevne øvede udi i Skolerne. Jeg kand opregne over Snese smukke Karle, der have studeret deres Præke=Stoel paa Klosteret og giort Prækener, som have været høyt agtede, endog udi vor Frue og Runde Kirke, hvor de lærde Menigheder ere. De samme ere siden efter Moden reyst udenlands, og der efter Moden have glemt bort deres Christendom indtil Catechismum, tilsat deres Midler, ført en Hob politiske Griller med sig tilbage og siden gaaet med deres Bonjour og Comment vous portes vous og creperet, saa de har faaet en U=lykke i Maven, indtil de ere faldne til Melancholie og Brændeviin; saa at Forældrene seer derved deres Børn fordervede og sig selv ødelagde. Ja I leer deraf, kiære Naboe! det er min Troe dog sandt; dersom I saae udi en Sum paa eet Sted de mange Penge, som af unge Mennesker aarligen blive unyttig tilsat udenlands, skulde I ikke forundre eder over at vi ere saa fattige og magtesløse. Eders Søn har allerede fortæret 1500 Rdlr. i Frankrig. I siger, at han har lært Fransk derfor; men I taler ikke om hvor meget Latin han har ogsaa glemt. Narrerie og Galskab merker jeg at han har lært for det første. Det kand jeg see af de Breve, han skriver til mig. Hvad Fanden skal jeg med de Franske Breve, som jeg ikke forstaaer et Ord af? Først koste de mig Post=Penge, siden en Bouteille Viin til Jan Baptist, som setter dem over for mig paa Tydsk, og kand jeg endda neppe forstaae dem.

---

3. galne Moder og Vellyst] Overdaadighed. — 6-7. studeret deres Præke=Stoel paa Klosteret] Communitetet, hvor Studenterne havde fri Kost og holdt deres Disputations=Øvelser. — 8-9. hvor de lærde Menigheder ere] Universitetet var dengang Patron for Frue og Trinitatis Kirke, ligesom det endnu er for den første. — 12-13. gaaet . . . og creperet] ærgret, græmmet sig (smlg. Jacob v. Tyboe, II, Tyboes fjerdesidste Replik).

Frands. Nu giør det ingen Gode, Naboe! at vi tale derom; hvad engang er giort kand ikke forandres. Skylden er ikke hos mig; Min Kone vilde saa have det.

Jeronimus. Fy fy, skyd aldrig Skylden paa eders Kone. Naar I beskylder eders Kone for saadant, beskylder I ogsaa eder selv. Det er haanligt for en Mand, at han siger: Jeg er bleven ødelagt, men det er ikke min Skyld, thi min Kone vilde saa have det.

Frands. Min hierte Naboe! I er alt for knarvurren. Jeg er, Gud skee Lov, ikke endnu ruineret. Vil I ikkun tie still; nu kommer min Søn tilbage, thi han er reyst fra Paris for 4 Uger siden, og saa er det Ende derpaa.

Jeronimus. Ende derpaa? ha ha! Ende derpaa? I skal faae det at vide, Naboe! I skal faae det at vide. Vor Danske Ungdom giør ikke som Ungdommen udi Holland: Myn Heer Kalfs Søn udi Serdam reyste udenlands for nogle Aar siden, førte sig op som en Prinds, tracterede Ministerer ved alle Hoffe; men saa snart han kom tilbage igien, solte han Heste, Vogne, Kudsk, Laqvaier og sin hele Statz, tog sin gamle Serdamske Bonde-Kiol paa igien. Mon vore Cavellerer, vore Dagdrivere vil giøre det samme? Jo jo. Forsøg kun, at give eders Søn reven Øll og Brød til Frokost som tilforn, see om han ikke vil svare: Jeg er vant til Chocolade udi Holland; forsøg at give [ham] en god Dansk Meel-Grød eller Byg-Gryns-Grød, see om han ikke vil grine deraf og en anden Aften soupere hos en Fransk Kok. Vilde de endda ikkun føre een Nations Lyde hiem med sig, var det ikke saa meget at sige; men de kommer tilbage sammensydde af all det Galskab, som findes udi Engeland, Tydskland, Frankrig og Italien. Jeg vil ikke skiære op, Naboe! men saaledes leve ungefehr vore Cavellerer, naar de komme hiem: Om Morgenen skal de have deres Thee eller Chocolade; det, sige de, er paa sin Hollandsk. Om Eftermiddagen deres

30. Jeg vil ikke skiære op] bruge mange Ord, overdrive.

Caffee; det er paa fin Engelsk. Mod Aftenen spille de Allomber hos en Maitresse; det er paa fin Fransk. Naar de gaae et Ærende i Byen, skal de have en Laqvey udi Hælene paa sig; det er paa fin Leipzigsk eller Berlinsk. Skal de gaae i Kirken, spørger de først, om der bliver Music; det er paa fin Italiansk. Alt hvad som er udenlandsk, synes dem at være artigt og fornemme, endogsaa naar de blive trokne til Slutteriet for Gield.

Frands. Nu nu, Naboe! det tør gaae bedre, end I tænker. Er det ellers længe siden, at I fik Brev fra min Søn?

Jeronimus. Ungefehr for fire Uger siden.

Frands. Han var reyst for fire Uger siden fra Paris.

Jeronimus. Det kand nok være. Hans sidste Brev var dateret (med Permission at sige) fra Roven eller Røven; er der nogen Sted, som heder saa i Frankrig?

Frands. Det maa være Roan, som de Franske skrive Roven; thi han gaaer til Skibs.

Jeronimus. Det er et hesligt Navn. Men der kommer Arv Gaards-Karl med Aanden i Halsen. Hvad mon han vil?

Scen. 2.

Arv. Jeronimus. Frands.

Arv. Nu gav jeg nok en Daler til at Hosbond var hiemme; thi Hans Frandsen er kommen hiem, og ingen kand forstaae et Ord hvad han siger. Det første han kom ind ad Døren, spurdte han: Hvor er moen Pere? Jeg blev forbauset over saadant Spørsmaal; thi hvem Fanden kand skaffe ham moedne Pærer udi May-Maaned? Jeg svarede: De ere ikke her udi Landet paa disse Tider. Han forundrede sig meget derover, ligesom han aldrig havde seet en Have her i Landet tilforn, og spurdte siden om hans træ siær mere; hvorfor

---

6-7. synes dem at være artigt] dannet, belevent.

jeg svarede, som Sanden er, at han kand finde hende enten paa Ulfelds Plads eller Hallands-Aas, thi der findes tvende Træ-Mærre. Mig gav han et Hundenavn, kaldende mig Garsong, og andet, som jeg skiæmmes at tale om.

Frands. Arv! hvad Nyt har du?

Arv. En heel Pose fuld.

Frands. Ondt eller Got?

Arv. Baade Ondt og Got. Hans Frandsen er kommen hiem igien fra Vest-Indien, men = = =

Frands. Fra Vest-Indien?

Arv. Jeg mener, det er fra Vest-Indien, efterdi han er gandske forrykt; enten er han gall, eller han laver til Barsel, thi det første, han begiærede, var moedne Pærer.

Frands. Hvorledes seer han ellers ud? Hvorledes er han klæd?

Arv. Han seer underlig ud. Jeg veed ikke, om Fatter har seet Kløver-Knægt. Ligedan seer han min Troe ud. Han gaaer udi en rød Klædes Slaap-Rok, og har en Hat paa Hovedet saa breed som 6 af mine; han er ligesaa breed som den, Hans Wurst havde, da Hosbond var sidst og saae paa den stærke Mand. Han har ikke behov at spøge før Tiid; thi han kand tilig nok blive Hanreder. Men jeg maa løbe med et Brev, som han flyde mig.

Frands. Til hvem skal det Brev?

Arv. Det skal til en Mand, som heder Moens.

Frands. Lad mig see Brevet: A Mons. Monsieur de Pedersen Auditeur de la primiere Classe, in Copenhague. Det maa være til Mons. Pedersen første Lectie Hører, som

---

1-2. han kand finde hende ... paa ... Hallands-Aas] Kongens Nytorv. — 2-3. thi der findes tvende Træ-Mærre] Træheste, hvilke brugtes til Straf. — 22. han kand tilig nok blive Hanreder] Til en Hanreis Attributer hørte dengang en bred nedhængende Hat, som kunde skjule Hornene. — 28. første Lectie Hører] Lærer (Adjunct) ved nederste Klasse i Latin-Skolen.

er hans gode Ven. Du skulde længe løbe og spørge efter Moens. Hvor er min Søn?

Arv. Nu kommer han strax, han staaer inde udi Grønstuen og pukler sin Paryk for Speylet. Jeg maa løbe.

Scen. 3.

Jean. Jeronimus. Frands.

Jean. La la la la la la. Nu kommer jeg ikke ihu den bougre de pagrad, som jeg lærte sidst af Mons. Blondis; par Di, det er en grand malleur. Mais voila mon pere & mon Sviger-Pere; bon matin, Messieurs! coment vive ma chere Jsabelle?

Jeronimus. Hør, min gode Hans Frandsen! jeg er fød i Christen-Bernikov-Stræde, min Fader ligesaa. Der har aldrig nogen Isabelle eller Fidelle været i vort Huus; jeg heder Jeronimus Christophersen og min Datter Elsebet med Gud og Æren.

Jean. Det er alt det samme, mon cher Sviger-Papa: Elsebet, Isabelle eller Belle; alleene det sidste er meer fornemme.

Jeronimus. Hvo der kalder min Datter Belle, skal have med mig at bestille; thi det er et Hunde-Navn. Vil I ikke kalde os ved vore Christne-Navne, kand I see jer om et andet Svogerskab. Jeg er en gammeldags ærlig Borger, og lider ikke saadane nye Allamoder, forstaaer mig ey heller paa saadan høy-traven Parlering.

Jean. Pardonnes moi, mon cher Sviger-Papa! man siger aldrig nye Allamoder; c'est ne pas bon Parisisk, c'est bas breton, par Di. La la la la. Dette er den nyeste Menuet, composé par le Sieur Blondis. Par Di, det er en

---

7-8. den bougre de pagrad, som jeg lærte sidst af Mons. Blondis] Den bougre de pagrad, d. e. den Canaille af pagrad, den Polkers Dands Pagrad (Pas-grave). — Blondis eller Blondy var paa den Tid første Dandser ved den parisiske Opera.

habile homme, le plus grand Dantze-maitre en Europa. Heder ikke Dantze-Maitre paa Dansk ogsaa Dantze-Maitre? jeg har oublieret gandske mit Dansk dans Paris.

Jeronimus. Det er Skade, at I har ikke glemt hver Bogstav; thi nu kand hverken Dansk eller Fransk forstaae jer. Havde I biet 14 Dage længer i Paris, havde I vel ogsaa glemt jer Navn.

Jean. Non ma foi, jeg glemmer aldrig saa let, at jeg heder Jean de France, non par Di, non.

Frands. Jan de France nong Paradis nong, er det Hans Frandsen paa Dansk? Naboe! det Sprog maa være mere riigt end vores.

Jeronimus. Det var bedre, i Steden for at spørge mig om saadant, at I gav eders Søn et Par Ørefigen paa hans Pande-Brask.

Jean. Messieurs! je demande pardon, jeg maa gaae; vi Parisiens kand ikke være længe paa eet Sted. La la la la la. Jeg maa hen at see mig lidt om a la Greve. Adieu si long! Gaaer ud.

Scen. 4.

Jeronimus. Frands.

Jeronimus. Farvel, Naboe! jeg beder om Forladelse, at jeg har giort mig saa dristig at tale med jer; jeg hør, eders Søn vil være Greve, hvorfor jeg og min Datter ere for ringe at omgaaes med eder.

Frands. Ach min hierte Naboe! vær dog ikke saa meget hastig. Hav Taalmodighed udi 14 Dage, jeg haabes, at inden den Tiid de Griller skal forgaae ham. I veed jo, at Herman Frandsens Søn var ligesaa, hvorledes han med sin Parleme-

---

18. see mig lidt om a la Greve] paa det ved Vimmelskaftet — hvor Scenen efter Stykkets første Udgave (III, 2) foregaaer — nærliggende Gammel Torv, hvilket Jean for det dengang derværende store murede Skaffot benævner efter Place de la grève i Paris.

fransø dræbte alle Mennesker. Han var jo saa indtagen deraf, at han vilde end ikke ligge hos en Pige, uden det var paa Fransk. Han aad heller en Suppe koget paa en Skoe-Pind, naar den var tillavet af en Fransøsk Kok, end den beste Kalle-Kiød-Suppe paa Dansk. Naar han talede med de fornemmeste Bestillings-Mænd, kaldte han dem Monsiør, alleeneste fordi det var paa fin Parlemefransøsk, uanseet at han fik mange Uvenner derved. Ja han vilde paa Sikasten ikke gaae i Dansk Kirke mere, men holdt sig til den Calvinske Menighed udi Aabenraae. Den samme blev jo siden saa skikkelig, da han havde udraset, at han nu brænder Franske Bøger indtil Bibler, hvor han faaer fat paa dem, og indvikler sig i Klammerie med Folk, alleene fordi de have Parlemefransøske Ansigter, endskiønt de ere her indfødte Christne. Jeg haabes, min Søn inden stakked Tiid skal blive lige saadan een. Men han maa have noget at bestille. Jeg har i Sinde at sette ham paa Rente-Cammeret, der vil han min Troe faae andet at forrette end synge la la la og dantze Fiol de Spanie om Dagen.

Jeronimus. Nu nu, Naboe! paa det I ey skal sige, at jeg er formeget knarvurren, see da vil jeg have Taalmodighed udi 14 Dage. Bliver han inden den Tiid bedre, seer jeg heldst, at han holder strax Bryllup med min Datter, og tager sig en borgerlig Handtering; thi at lade ham løbe blant de Rente-Cammer-Drenge, det duer ikke meget, Naboe! det duer ikke meget.

Frands. Det maa blive, ligesom I finder det for got. Far vel saalænge!

Jeronimus. Far vel!

5-6. Naar han talede med de fornemmeste Bestillings-Mænd, kaldte han dem Monsiør] Embedsmænd, kaldte han dem blot Monsieur, uden at tilføie deres Titel. — 8-9. han vilde paa Sikasten ikke gaae i Dansk Kirke] paa Sidstningen, tilsidst. — 18-19. dantze Fiol de Spanie] Folie d'Espagne, en konstig, allerede dengang forældet Dands.

Scen. 5.

Magdelone. Frands.

Magdelone. Ach min hierte Mand! har du seet Hans Frandsen?

Frands. Alt for meget, Gud bedre!

Magdelone. Du har altiid trettet med mig, at vi giorde formeget af den Søn.

Frands. Det er sandt.

Magdelone. Men har vi ikke nu Glæde for ham?

Frands. Jo det er sandt, man kand lee sig ihiel, naar man seer paa ham.

Magdelone. Ach det er en allerkiæreste Dreng.

Frands. Ja vist.

Magdelone. Tænk engang, hvorledes han har tiltaget i det Franske Sprog i saa kort Tiid.

Frands. Forskrækkelig.

Magdelone. Jeg kunde neppe kiende ham igien, da jeg saae ham.

Frands. Jeg ikke heller.

Magdelone. Saa levende var han bleven.

Frands. Ja vist.

Magdelone. Og saa artig.

Frands. Forskrækkelig.

Magdelone. Frankrig kand dog skabe Mennesker om.

Frands. Forbandet.

Magdelone. Han kaldte mig Mardamme.

Frands. Giorde han det?

Magdelone. Thi han sagde: Det er saa gemeent at sige Moer.

Frands. Kand nok være.

Magdelone. Men hans Kiæreste kaldte han Matresse; det syntes mig ene var underligt.

Frands. Hvorfor det?

Magdelone. Det er maa skee saa brugeligt i Frankrig.

Frands. Kand skee.

Magdelone. Gud skee Lov, at han dog vilde kiendes endnu ved sine gammeldags Forældre.

Frands. Det er sandt.

Magdelone. Men hvorfor græder du? hierte Mand! Det er vel af Glæde. Sagte. Den stakkels Mand holder meer af sine Børn, end han lar sig merke. [Høyt.] Jeg har ogsaa grædet af Glæde.

Frands. Og jeg af Sorg.

Magdelone. Af Sorg?

Frands. Ja af Sorg. Maa en ærlig Far ikke græde, der seer sin Søn saaledes omskabet til en Fantast, Gøgler, Nar?

Magdelone. Hvad siger du, grove Oxe? Er min Søn en Nar?

Frands. Ja Captain for alle Narre.

Magdelone. Ey, jeg ælendige Menneske, der skal have saadan Tølper til Mand, der intet kand skiønne paa noget, som got er! Den eneste Glæde, jeg har i Verden, er det kiære Barn, hvilket dog den slemme Mand ikke kand lide. Man seer jo umælende Bester holde af deres Unger, ja endogsaa Tyrker og Hedninger af deres Afkom. Du alleene hader dine egne Børn, som fremmede Folk for deres Artighed elsker. Jeg skulde ikke rose mit eget; men jeg troer ikke, at her er et artigere Menneske til her i Landet end Hans Frandsen; havde du kun almindelig menneskelig Forstand, saa maatte du kunde see det.

Frands. Hvori bestaaer da hans Artighed?

Magdelone. Det bestaaer derudi, at han er artig.

Frands. Jeg seer ingen Artighed derudi at sette 1500 Rigsdaler til i saa kort Tiid.

Magdelone. Du taler nok om hvad han har sat til, men du taler ikke om hvad han har lært.

Frands. Jeg seer nok, at han har lært at dantze en Fiol de Spang, at siunge en Hob forliebte Viser og for-

derve sit eget Sprog; thi jeg troer, han kand nu hverken Dansk eller Fransk.

Magdelone. Jeg vil ikke tale længer med det fortrædelige Menneske; jeg svær paa at jeg ikke skal søge Seng med dig mine Dage meer.

Frands. Vie, hierte Kone! jeg vil sige dig noget.

Magdelone. Ikke et Ord mere!

Frands. Gud bevare os, hvor kandst du blive hastig vreed.

Magdelone. Lad mig gaae, siger jeg.

Frands. Ey, lille Magdelone! jeg meente det ikke saa ilde.

Magdelone. Ingen Snak! jeg vil gaae.

Frands. Vie, min Honne! saa skal du faae det, du veedst vel selv.

Magdelone. Pakketel!

Frands. Min Sukker-Top!

Magdelone. Sladder!

Frands. Min Snut!

Magdelone. Slip mig dog.

Frands. Min Sirup-Krukke!

Magdelone. Bort!

Frands. Min Smør-Blomster!

Magdelone. Tramtrara!

Frands. Min Paaske-Lillie!

Magdelone. Intet!

Frands. Min hiertens Glæde!

Magdelone. Gaae Fanden i Vold.

Frands. Min Balsom-Bøsse!

Magdelone. Til Blocksbierg!

Frands. Ach min allerkiæreste Kone! vær dog ikke vreed paa din lille Mand.

Magdelone. Ingen Slingring!

Frands. Paa din egen lille Frands.

Magdelone. Bort, falske Blakke!

Frands. Jeg skal min Troe aldrig skiemte saa oftere. Mener du, at det var mit Alvor?

Magdelone. Var det ikke dit Alvor?

Frands. Mit Alvor! mener du, at jeg ikke kand see min Søns Artighed saavel som du? Jeg talede kun saa for at skiemte lidet med dig. Det var min Troe af lutter Glæde, jeg græd. Sagte. Ach Gud bedre den Mand, der, for at have Fred i Huset, skal opofre sin og sine Børns Velfærd.

Magdelone. Efterdi du sagde det af Skiemt, min hierte Mand! saa er jeg alt god igien. Men der kommer han.

Scen. 6.

Jean. Magdelone. Frands.

Jean kommer ind, og synger en Fransk Vise.

Magdelone. Giv nu kun Agt paa all hans Væsen, og see saa, om vi ikke har Aarsag at elske den Søn.

Frands. Du har Ret derudi, Kone!

Magdelone. Min hierte Søn! du maa ikke være saalænge fra din Mamma. Jeg kand ikke undvære dig et Øyeblik.

Jean. Hvad siunes Madamme om den Contretemps, som jeg lærte nyelig førend jeg reyste fra Paris? Den troer jeg pardi ikke nogen kand giøre her i Landet. Jeg kand giøre den paa tvende Façons, som for Exempel først saa = = for det andet saa = =

Magdelone. Var det ikke en deylig Capriol, Mand?

Jean. Det var ingen Capriol, Madamme! men en Contretemps.

Magdelone. Jeg forstaaer det ikke, min hierte Søn! du maa forlade mig. En slet og ret Menuet har jeg kunnet dantze i gamle Dage, men intet andet.

Jean. Madamme kand vel Touren endnu deraf?

Magdelone. Ja maa skee.

Jean. Kom, lad os dantze en Menuet tilsammen, for at see hvilke Pas jeg giør.

Magdelone. Jeg er bange, det vil blive en underlig Dantz; thi jeg er noget for gammel til at dantze.

Jean. Det vil intet sige. La tour seulement!

Magdelone. Ney min allerkiæreste Søn! jeg beder at have mig undskyldt.

Jean. Ah pardi, je m'en mocqve. La tour seulement!

Frands sagte. Det er mig saa kiært, som een gav mig ti Daler. Jeg var tilfreds, han vilde nøde hende til at dantze midt paa Slots-Pladsen; thi det var til Pas til hende, som har selv fordervet ham.

Magdelone. Ach min hierte Søn! giør mig da ikke den Skam.

Jean. Ey, sans façon! det lader saa ilde at lade sig saalænge bede. La tour seulement!

Frands sagte. Det gaaer skiønt nok.

Magdelone. Mine Fødder er alt for stive dertil.

Jean. Pardi! mardi! peste! diantre! tetebleue! nu blir jeg vreed. Kand I ikke sagte giøre mig den Fornøyelse? La tour seulement!

Magdelone. Førend min Søn skal blive vreed, saa vil jeg gierne giøre det, som jeg kand.

Frands sagte. Ha ha ha!

Jean. Papa maa synge os en Menuet.

Frands. Kand jeg synge?

Jean. Men see vel til, at I holder os Mesuren udi at synge.

Frands. Han vil blive suur nok, min Søn! Det er best, at I synger selv.

Jean. Ey pardi, c'est impossible; hvorledes kand jeg synge og dantze dans le meme temps?

Magdelone. Kand jeg giøre vor Søn den Billighed at dantze med ham, saa kand du ogsaa synge for ham.

Frands. Jeg troer ikke, det er dit Alvor, Kone! Jeg giør mig slet intet til Nar. Jeg er nu for gammel dertil.

Jean. Tete bleue! j'enrage.

23-24. at I holder os Mesuren udi at synge] Tacten.

Magdelone. Ach min hierte Søn! bliv ikke vreed. Han skal min Troe synge, om han blev gal.

Jean. Ach pardi, chantes donc.

Magdelone. Du est den fortrædeligste Mand, der nogen Tiid kand findes paa Jorden.

Jean. Diable m'emporte, si —

Frands begynder at synge den Melodie, som Vægterne har, og græder tilligemed, og de andre begynder at dantze.

Jean. Ey, det er ingen Menuet. Kand Papa ingen Menuet?

Frands. Jeg kand ikke uden den.

Magdelone. Lad os faae den da. Det vil ikke sige, om den er gammel.

Han synger, og truer, naar de vender sig fra ham. De dantzer begge meget absurd. Jean raaber imellemstunder: La cadance, mon pere! la cadance. Naar Dantzen er ude, gaaer de ind.

Frands sagte. Ach jeg elendige Menneske, der har bragt til Verden saadan Søn! Jeg maa finde paa Raad i Tide; thi mit Huus vil ellers blive til en Fabel.

ACTUS II.

Scen. 1.

Antonius. Elsebet. Marthe. Espen.

Antonius. Ach min allerskiønneste Jomfrue! mit Hierte vil briste over de u-lyksalige Tidender, at min Rival er kommen saa uformodentlig tilbage.

Elsebet. Hvordan mener I da vel mit Hierte at være, jeg som skal bindes til det vederstyggeligste Menneske for mig i Verden? Jeg havde Afsky for hans Person, førend han reysede, saasom jeg merkede, at han var af en forfængelig og vanskabt Natur, og let kunde spaae, at han vilde blive reent forstyrret, naar han kom udi fremmede Lande.

Antonius. Vil I da, allerkiæreste Jomfrue! binde eder til saadan Person?

Elsebet. Ikke med min gode Villie, min hierte Antonius! men I veed, at jeg har en Fader, der er haard som en Flinte-Steen; hvad han vil have fort, det maa gaae fort, om det end er til hans eget Huses Ruine.

Antonius. Saalænge jeg er til, skal dog saadant ikke gaae for sig.

Elsebet. Hvormed vil I da hindre det?

Antonius. Jeg siger: jeg er til. Thi mine Øyne skal ikke see saadant, jeg skal før omkomme mig selv.

Elsebet. Det kand jeg sige eder, I ubesindede Menneske! at hvis I omkommer eder, skal jeg med det samme Sværd

ogsaa tage mig af Dage; hold derfor inde, og tænk heller paa Raad at afværge den overhengende U-lykke, og vær forsikret om at hverken Forældre eller nogen Ting i Verden skal kunde sønderrive det Baand, som har knyttet vore Hierter sammen.

Antonius. Ach nu er jeg fornøyet.

Marthe. Hører, I forliebte Giekke! i Steden for at giøre slige unyttige Ophævelser, var det bedre, at I bad mig og Espen stikke Hovederne sammen. I veed jo, at naar vi to ville bruge vore Hierner, at ingen Ting er os umuelig. Giv os Stunder at speculere lidt, og gaae imidlertiid til Side.

Scen. 2.

Marthe. Espen.

Marthe. Espen! du est en gammel Skielm; lad nu see hvad du duer til.

Espen. Næst dig troer jeg ikke at jeg har min Overmand.

Marthe. Spind nu da paa noget. Det vil ikke sige, om du bliver hengt derfor; thi bliver du ikke hengt for det, saa bliver du dog vist for andet inden kort Tiid.

Espen. Ney min Troe bliver jeg ikke saa hastig hengt, om ellers den Spaakiellings Ord er sand, som saae mig i Haanden forleden Dag.

Marthe. Hvad spaaede hun dig?

Espen. Hun spaaede mig, at jeg ikke skulde blive hengt, førend du var bleven pidsket, og havde siddet 3 Aar udi Spindehuset.

Marthe. Ja Sladder! De gamle Propheter ere døde, og de nye duer intet.

Espen. Ney min Troe, den Kielling var saa gammel, at hun ikke havde en Tand i Munden, og kunde aldeles ikke tale udaf Elde.

Marthe. Hvorledes kunde hun da sige, at jeg skulde

komme i Spindehuset? Hvo der vil lyde, maa have en god Ihukommelse.

Espen. Hun forklarede mig alting ved Gebærder.

Marthe. Snak for din Æſte! Lad os til Arbeyds, medens vi er alleene; den ædele Tiid gaaer bort.

Espen. Jeg er min Troe ikke i Humeur til at cortisere nu, Mammeselle!

Marthe. Fy, fy, din Slyngel! du skal nok see, at jeg er i Lyste. Naar jeg vil den Vey, gaaer jeg til dem, som ere andre Folk end du. Naar jeg har Lyst til saadant, kand jeg faae ti Carosser, om jeg vil, med Herrers Lakeyer at afhente mig. Det Arbeyde, jeg nu menede, var at speculere paa nogle Intriguer.

Espen. Ja nu forstaaer jeg først Meningen.

De gaae og spadsere frem og tilbage.

Marthe. Espen! er du snart klar med din Lectie?

Espen. Ja jeg har en Invention at fixere den gamle Jeronimus en Hob Penge fra.

Marthe. Ey, din Dosmer! det er saa gammeldags. Det har du staalet af en gammel Comoedie. Ney jeg har et andet Middel, som er bedre; lad os kalde de forliebte Folk ind igien og høre deres Betænkning derover. Hey kommer ind igien, Paris og Helene! at høre paa Dommen.

Scen. 3.

Elsebet. Marthe. Espen. Antonius.

Elsebet. Her er vi; lad os nu høre hvad I har sammenspundet.

Marthe. Vi Raadsherrer har fundet for got efter de fleste Votumer, at saasom det er en stor Synd at sette sig imod sine Forældres Villie, da er best, at Jomfrue Elsebet slaaer den anden Kiærlighed af sit Sind, og binder sig til den, som hendes Fader har giort Løfte til.

Elsebet. Ach du skiemter med mig.

Marthe. Ja det er ogsaa ikkun Skiemt; thi jeg holder for, at man udi de Sager ikke maa rette sig efter Forældrenes Caprice. Deres Henseende er ikkun Interesse, at de kand komme udi Svogerskab med visse Folk, som de tænke at nyde Tieneste af, og derfor opofre til saadan Interesse tit og ofte deres Børns Velfærd; unge Mennesker derimod have mindre saadant for Øyne, men udvælge de Personer til Ægtefælle, som de tænke at leve fornøyede med, og elske kun for at elske. Er det og ikke hans Mening? Herr Collega!

Espen. Jo mænd er det saa.

Marthe. Om jeg blev Assessor udi en Ret med dig, vilde det gaae mig som de habile Dommere, der faaer en Dosmer ved deres Side, nemlig at jeg altiid havde 2 Vota.

Espen. Forstaaer du Latin? Marthe!

Marthe. Ligesaa meget som du.

Espen. Veedst du da hvad det er: Mulier taceat in Ecclesia?

Marthe. Ney jeg veed det ikke.

Espen. Paa Dansk legger man det saaledes ud, at saadan Soe, som du est, maa tage vare paa din Rok og Teen og ikke tænke til at bemænge dig med Sager, som Naturen har skabt mig og andre Mands-Personer til.

Marthe. Du skalt ikke sige, Espen! Den Tiid tør komme, at man seer mere paa Hoveder end paa Kiøn, meer paa Dygtighed end paa Navne; naar begge vores Forstand bliver saa lagt i Veyeskaal, og jeg bliver beskikket til at være Herreds-Fogd, saa kand du ikke blive høyere end en Ryle-Kielling.

Antonius. Ach jeg beder, lad os komme til Sagen, og driv ikke Tiden bort med saadan Snak.

Marthe. Lad da Espen tale; thi han har fundet et herlig Raad op.

Espen. Ey, Marthe! plag os da ikke saalænge, men siig hvad Middel du har fundet at hielpe disse kiære Børn med.

Marthe. Vil du da tilstaae først, at du est en Dosmer?

Espen. Skam, der giør.

Elsebet. Ach lille Espen! kand du ikke for min Skyld sagte sige, at du est en Dosmer?

Espen. Ja jeg er en Dosmer da; er det nu vel?

Marthe. Enten du mener det eller ey, saa er det dog sandt. Han gik og speculerede en halv Time ligesom paa en Præken, og endelig kom frem med en gammel skimlet Intrigue, som alle Comoedier ere fulde af. Min Invention derimod bestaaer derudi: J har hørt, at Hans Frandsen er saa indtagen af det, som er Fransk, at om det var paa sin Parisk at gaae lyse Dagen paa Gaden uden Buxer, saa giorde han det og; nu veed J, at jeg har tient under en Fransøsk Kok i Pilestrædet udi 3 Aar, og imidlertiid lært saa meget Fransk, som jeg har fornøden til daglig Brug. Jeg vil give mig ud for en Fransk Dame, der er nyeligen kommen fra Paris, og er forliebt i Hans Frandsen. Hvad videre deraf vil følge, skal Tiden lære. Lad mig kun raade. Espen skal være min Cammer-Tienner.

Elsebet. Saa maa vi strax hen at ryste eder ud.

Antonius. J flyer, min hierte Jomfrue! Marthe Klæder; jeg skal forsiune Espen.

Espen. J maa ikke sige Espen mere; men Herr Cammer-Tienner.

Antonius. Nu gak da, Herr Cammer-Tienner!

Scen. 4.

Arv. Antonius. Elsebet.

Arv. Ha ha ha hi hi hi!

Antonius. Er det ikke Frands Hansens Gaards-Karl?

Arv. Ha ha ha! gid Fanden tage all Galskab.

Antonius. Hvad leer du saa hiertelig af? Arv!

---

19. hen at ryste eder ud] udruste eder, forsyne eder med det Fornødne.

Arv. Monsieur Antonius! er det jer? Jeg er færdig at sprekke af Latter.

Antonius. Hvor har du været, mens du leer saa?

Arv. Jeg kommer fra et Assemblix; der skulde I have seet en artig Dantz.

Antonius. Hvem var der?

Arv. Mutter dantzede Kaarse-Dantzen med Hans Frandsen, og Hosbond sang for dem.

Antonius. Ey, hvilken Snak!

Arv. Jo min Troe er det vist. Skam faae Mutter, jeg havde ikke tænkt, at hun kunde dantze saa vel; see saa gik hun og vrikkede med Rumpen. Jeg var tilfreds, at jeg havde et Stykke rød Krid, saa skulde jeg male det hele Assamblix af; thi jeg kand ritze. Imellem hvert, han dantzede, raabte han til Vatter: Gad Hansen, Gad Hansen! Hvad det skulde betyde, maa Fanden vide. Den stakkels Mand, saae jeg nok, sang ikke med god Villie; thi han sang, græd og truede paa eengang.

Antonius. Men hvem kunde tvinge ham at synge imod sin Villie?

Arv. Alting i Huset maa dantze efter Hans Frandsens Pibe. Han regierer over Mutter, og Mutter igien over Hosbond.

Antonius. Den Karl maa jo være gandske gall.

Arv. Jeg troer nok, at han har faaet en Skavank i Hovedet i Frankrig. Han gier mig et Hunde-Navn og kalder mig Garsong. Hvis han kalder mig end engang Garsong, skal jeg min Troe svare: Ja Soldan! Thi jeg er døbt Arv Andersen, det kand jeg bevise af Kirke-Bogen. Men hvad skal jeg endelig sige, naar hans Moer taaler, at han kalder hende Mær, hvilket er endnu værre. Dersom Jeronimus fik at vide, hvad han kalder hans Datter, troer jeg nok, at han fik en banket Ryg.

Antonius. Hvad kalder han hende?

Arv. Jeg er bange, at I siger det til nogen igien.

Antonius. Ney jeg skal min Troe ikke.

Arv. Han kalder hende sin Matrasse. Det er sandt nok, en Kone er i visse Maader en Dyne i Sengen, men det er dog saa foragteligt at kalde hende sin Dyne eller Matrasse; tilmed saa ere de ikke gift sammen endnu. Men jeg maa løbe.

Scen. 5.

Elsebet. Antonius.

Elsebet. Det er forskrækkeligt med de Forældre, der lader sig saa regiere af et galt Barn.

Antonius. Min allerkiæreste Jomfrue! lad ham kun løbe gall, desbedre er det for os; thi den u-lyksaligste Tidende for mig var at høre hans Forbedring.

Elsebet. Ach min hierte Antonius! all vor Lykke staaer i Espens og Marthes Hænder. Der er en Slags u-rimelig Ærlighed hos min Far; thi omendskiønt han seer min U-lykke for Dynene, saa dog bryder han ikke sit Løfte. Han siger, det er ikke for Personens Skyld, men for Familiens.

Antonius. Men om nu Marthes og Espens Anslag ikke lykkes, og Jeronimus er ikke at bevæge at staae fra sit Forsæt, hvad vil Jomfruen da giøre?

Elsebet. Ey, min hierte Antonius! plag mig ikke meer med slige Spørsmaal. Jeg har jo erklæret mig eengang, at jeg vil heller - - - Men der kommer min Far, løb bort, saa snart som I kand.

Scen. 6.

Jeronimus. Elsebet.

Jeronimus. Hey saa, Pimpernille! har du ikke andet at bestille end staae at kaage i Dørren og see efter, hvor mange unge Karle der gaaer forbi? Jeg heder Jeronimus jeg, og

---

29. staae at kaage i Dørren] kige.

ikke Frands Hansen. Tænk ikke, at du maa have den Frihed som hans Børn. Havde jeg saadan Søn som Hans Frandsen, saa skulde jeg smukt vrie Hovedet om paa ham.

Elsebet. Men, min hierte Fader! efterdi han er saa uskikkelig, hvorfor vil I da binde mig til ham?

Jeronimus. Vil du ogsaa raisonnere? Vil du ogsaa spørge, hvorfor jeg giør en Ting? Det maa være dig nok, at jeg vil saa have det. Vi kommer i det ringeste i en smuk Familie derover; det er et Svogerskab, som ikke er at forkaste, thi Frands Hansen er ikke alleene en ærlig, men endog en bemidlet Mand. Tilmed har jeg givet mit Løfte bort, som jeg ikke gierne bryder.

Elsebet. Min hierte Papa!

Jeronimus. Papa, Papa! vil du og tale Fransk? Hvis du kommer med din Papa oftere, skal Mangelstokken ikke være dig for god. Hvad vilde du ellers sige?

Elsebet. Jeg vilde ikkun sige dette, at Frands Hansen er en skikkelig Mand; men jeg skal ikke giftes med ham, men med hans Søn, som er et uskikkeligt Menneske, om hvilken jeg allerede har hørt en Hob galne Historier, siden han kom hiem.

Jeronimus. Seer man vel, hun legger sig efter at vide Nyt. Fort ind og sye paa din Ramme, det er nok saa got. Jeg har allerede hørt saa mange Historier! Seer man vel. Skal du legge dig efter at vide Historier? Jeg kand lade dig vide dette, Elsebet! at du skal have Bryllup tilkommende Uge. Jeg er Mand for at holde baade dig og Hans Frandsen i Tøyelen. Flux ind!

15–16. skal Mangelstokken ikke være dig for god] skal jeg prygle dig med Manglestokken, Haandrullestokken.

ACTUS III.

Scen. 1.

Jean. Pierre.

Jean. Pierre!

Pierre. Que voules vous?

Jean. Fripon! Maraut! Coqvin! bougre! badaut! faineant! que la peste t'etoufe, que le Diable t'emporte, t'en leve, t'abime, que le diantre —

Pierre. Hvorfor bander Monsieur mig saa meget?

Jean. Har du nu været 15 Maaneder med mig dans Paris og ikke lært, comment du skal svare din Herre, naar han kalder paa dig? Du skal sige: Monsieur! mais non pas: que voules vous?

Pierre. Det er en liden Forseelse, men fortienner ikke saa mange Forbandelser.

Jean. Sanden at sige, saa er det ikke saa meget for at forbande dig, som for at øve mig udi Fransken; jeg fik den sidste Maaned en Liste af 40 Nymodens Eeder af min Maitre de Langue, som jeg ikke kand exercere uden paa dig.

Pierre. Monsieur kand exercere dem paa sig selv, kun sette me i Steden for te, saa øver han sig udi Sproget, og ingen har et Ord derimod at sige.

10-11. Har du nu været 15 Maaneder med mig dans Paris] Ellers nævnes overalt „15 Uger", „faa Maaneder", hvor der tales i Stykket om Længden af Jeans Ophold i Paris.

Jean. Ach Pierre! gid vi var i Paris igien. Dieu donne, que nous etions dans Paris igien. Nu kand jeg ikke erindre hvad igien heder paa Fransk.

Pierre. Det heder aussi.

Jean. Det er ret: aussi. Naar du hører, jeg taler galt, maa du frit corrigere mig. Men ønsker du ikke, at vi vare i Paris aussi?

Pierre. Jo vist; hvo der brav kand hungre, tørste og fryse, har der ingen Nød.

Jean. Ey, bougre! crasseux! gourmand! du taler, som du var fød à la place Maubere eller à la pont neuf, come un crocheteur, un decroteur des souliers, un porteur d'eau.

Pierre. Og Monsieur taler som un fou, un bete, un Nar, un sot, un boufon, som han var fød dans un Daarkiste eller a la un theatre.

Jean. Hvad siger du? bourreau!

Pierre. Monsieur maa ikke tage det ilde op, jeg giør det kun for at exercere mig i Fransken.

Jean. Ja saa. Ecoutes, Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Jeg kand ikke lide disse Danske Ansigter for min Død.

Pierre. Mademoiselle Isabelle har dog et kiønt Ansigt.

Jean. Ja det er kiønt nok, men det er dog saa Dansk, c'est une visage a la Danois, a la Bimmelskaft, par Di. Dog jeg kunde nok vænne mig til Ansigtet, dersom hun ikke talede Dansk.

Pierre. Har Monsr. talt med hende, siden han kom hiem?

Jean. Ovis par di si fait, men veedst du hvad hun sagde?

Pierre. Non par di non fait.

Jean. Hun sagde: Velkommen hiem igien, Hans! Ach naar jeg tænker paa det, staaer min Mave i min Hals. Havde det nu været en Fransk Dame, havde hun sagt: Je suis ravi de vous voir, mon chere mamie Jean de France!

Pierre. Ovis par di si fait. De Franske ere hiertens artige Folk derudi, skiønt de mene intet dermed.

Jean. Mademoiselle Isabelle parle come un Blanchiseuse dans Paris.

Pierre. Ovis par di si fait.

Jean. Come un frippiere.

Pierre. Ovis par di si fait.

Jean. Come un femme, qvi clame: Renet, renet! dans les rues.

Pierre. Ovis par di si fait.

Jean. Come un femme, qvi va avec un ane dans la rue & clame: Lait, lait!

Pierre. Ovis par di si fait.

Jean. Pierre! saaledes vil vi øve os i Fransken og ikke tale et Ord Dansk sammen.

Pierre. Ovis par di si fait. Hvad vi ikke kand sige paa Fransk, vil vi give tilkiende med Fingrene eller med Grimacer. Saa kand vi udi Hast blive som indfødde Franske.

Jean. Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Jeg vil spise til Middag hos Peche.

Pierre. Vil Monsieur ikke heller spise hos Mester Jacob? der faaer man bedre Mad for billigere Priis.

Jean. Ey hvad, Mester Jacob! man kand høre paa Navnet alleene, at det er en slet Kok. Dersom der ingen Fransøsk Kok var i Byen, maatte jeg svelte ihiel.

Pierre. Det er sandt, Maden smager vel hos de Franske, eftersom man faaer saa lidt alle Tider; thi intet opvækker meer Appetiten, end naar der er kun lidt i Fadet.

Jean. Veedst du ellers nogen anden Fransk Kok?

Pierre. Ovis Monsieur! si fait par di, her er en anden, som heder Cabo.

---

21. Jeg vil spise til Middag hos Peche] Peche og de strax efter nævnte Mester Jacob og Cabo (Cabot) vare virkelige Spiseværter i Kjøbenhavn paa den Tid.

Jean. Hvem af dem taler best Fransk?

Pierre. De taler begge to lige got. Det er en Plaisir at høre dem, thi naar de vil giøre deres Beste, blander de Spanske Ord deriblant, hvilket lader usigelig smukt. Men der seer jeg en fremmed Tienner; hvor mon han vil hen?

Scen. 2.

Espen. Jean. Pierre.

Espen. Det var mig sagt, at han skulde boe her. Her seer jeg to Personer, som jeg kand spørge. Avec Permission, Monsieurs! kiender I ingen her i Gaden?

Jean. Jo jeg kiender mig selv, moi meme.

Espen. Det er en heel Hob, at I kiender eder selv; jeg troer ikke, fire i den hele By skal kunde sige det. Men skal her ikke boe en Dansk Monsieur i Gaden, som heder Jean de France?

Jean. Je m'appelle Jean de France a votre tres humble service.

Pierre. Det kand saaledes forklares paa Dansk: jeg heder Hans Frandsen til Tieneste. Jeg maa forklare min Herres Ord; thi han forstaaer vel nok Dansk, men kand ikke synderlig explicere sig, thi han har været 15 samfulde Uger i Paris, hvor han imidlertiid ikke hørte et Dansk Ord tale.

Espen. Ja ja, femten Uger vil min Troe have Respect; jeg har ikkun i to Dage været i Tieneste hos Madame la Fleche, og allerede, naar jeg vil tale Dansk, kommer eet eller andet Fransk Ord mig i Munden. Men heder Monsieur Jean de France, saa er det den Person, jeg leder efter. Monsieur! er det ikke ham, som er nyelig kommen fra Paris?

Jean. Ovis Monsieur!

Espen. Som opholdt sig 15 Uger sammesteds?

8. at han skulde boe her] I Styktets første Udgave hedder det: „at han skulde boe i Bimmelskaftet nest ved Bogtrykkerens".

Jean. Ovis Monsieur!

Espen. Som logerede udi det Qvarteer af Byen ⸗ ⸗ ⸗ hvad heder det nu? det ligger mig paa Tungen.

Jean. Faubourg St. Germain.

Espen. Ja det er saa, jeg meente. Og udi den Gade, som gaaer saa krum?

Jean. Ney Gaden er gandske lige.

Espen. Ja Gaden er nok lige, men naar den har Ende, maa man jo dreye om til en anden, thi saa syntes mig Madamen sagde; og Gadens Navn var ⸗ ⸗ ⸗

Jean. La rue de Seine.

Espen. Ja min Troe det er den selv samme. Monsieur skal vist og have en Tienner, en meget artig og got Stykke Karl, ved Navn Pierre.

Pierre. A votre tres humble service.

Espen. Saa hører jeg da, at jeg gaaer ret. Jeg har en ydmygst Compliment at aflegge til Monsieur fra Madame la Flesche.

Jean. Ach er det mueligt? Hvorledes lever den charmante Dame?

Espen. Hun siger, hun har haft den Ære at kiende eder i Paris, og er kommen til Dannemark meest for eders Skyld.

Jean. Ah la charmante Dame! jeg har haft mangen fornøyelig Time med hende udi Paris.

Pierre. Monsieur! I har jo aldrig kiendt den Kone.

Jean. Taises vous, bougre! veedst du ikke, at det er a la françoise at svare saaledes? Havde jeg svaret, at jeg ikke kiendte hende, skulde man jo have taget mig for en Dansk Hiemføding. Du kandst aldrig lære at blive poleret. Jeg kand sige, at Madame la Flesche er den Dame, som jeg frem for alle andre har Estime for. Par di, est il possibel, at Madame la Flesche er kommen til Dannemark for min Skyld? Jeg vilde mafoi reyse til Indien, ja det som mere er, til Africa, alleene for at kysse hendes smukke Hænder. Men hvor længe er det siden hun reysede fra Paris?

Espen. Tolv Dage.

Jean. Ey, est il possibel? ikkun 12 Dage! Ach kunde jeg nyde den bon heur at kysse hendes Hænder, og den Ære at tale med hende!

Espen. Det er intet, som hun forlanger mere; thi det er just mit Ærende.

Jean. Ach Monsieur! skaf mig den Fornøyelse, og forsmaae ikke et Par Ducater, som jeg giver til et Venskabs-Tegn.

Espen. Min Frue Madame la Flesche er een af de rigeste Damer udi Frankrig, hvorfor jeg burte ikke tage mod Presenter; men paa det jeg ikke skal siunes af Hovmod at refusere saadant, vil jeg tage mod det. Haaber derimod, at Monsieur ikke vægrer sig for at tage mod den liden Present fra min Frue, som er dette Portrait, som er giort af Monsr. Reenkaalavet, den største Skildrer i Miniature udi Frankrig. Og saasom det er, nyelig førend hun reysede, bleven den høyeste Mode udi Paris, at Cavalliers bære saadant om sin Hals for at lade see Estime for de Damer, fra hvilke saadane Presenter faaes, saa haaber hun, at Monsieur ogsaa bær det om sin Hals for hendes Skyld.

Jean. See jeg skal strax dans votre presence binde det om min Hals. Men maatte jeg tage mig den Hardiesse og giøre mig saa impudant at bruge den Liberté at spørge, hvorledes Madame la Flesche kand tale med Monsieur, efterdi han forstaaer ikke Fransk?

Espen. Ach Madame la Flesche kand lade sig bruge af all Verden; hun taler foruden Parisisk, som er hendes Mammas eller Moders Maal, Tydsk, Italiensk, Hollandsk, Pollandsk, Preusisk og en heel Hob Dansk, som hun har lært paa Veyen.

Jean. Det er en stor Complisance, at saadan fornemme Dame vil giøre sig Umag at lære dette gemene Sprog.

---

5. Det er intet] Der er intet.

Saa taler hun da Dansk med Monsieur, efterdi han er fød her i Landet?

Espen. Ney Monsieur! jeg er ikke fød her i Landet; det er kun mine Fiender, som sige saadant. Jeg er fød over ti Mile sønden for Randers, hvor vi ere anseet som Lemmer af det hellige Rommerske Rige, saa jeg er heller Romansk end Dansk; hvilket jeg ogsaa ydmygst vil bede at Monsieur siger til alle dem, han kiender.

Jean. Det var Synd andet; thi man kand nok see af Monsieurs Manieres og høre af hans Tale, at han ikke er Dansk. Men paa hvilken Sted har man den Lykke at beskue Madame la Flesche?

Espen. Paa hvilket Sted Monsieur behager; ellers falder Klokken 3 hendes Vey her.

Jean. Der skal jeg presentement lade mig indfinde for at kysse hendes belles mains.

Espen. Det skal være hende kiært.

Jean. Je me recommende.

Scen. 3.

Jean. Pierre.

Jean. Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Hvad synes dig om det Portrait?

Pierre. Een, som ingen Kiender er af Miniatur, skulde bilde sig ind, at det var et Hoved, som var klippet af en trykt Bog og smurt paa et Stykke Træ.

Jean. C'est pourtant fait per le Sieur Reenkaallavet, le plus grand Skildrer en Europa.

Pierre. Ja hvoraf veed Monsieur det?

Jean. Hørte du det ikke af Monsieurs egen Mund? Mener du, han er ingen Kiender? Jo jo, det er mafoi ingen Giekke, de som ere fødde udi det Romerske Rige. Men der seer jeg disse to gamle Spidsborgere komme igien. Jeg

var tilfreds, jeg var borte; man kand ingen honnet eller galant Discours føre med dem, de tale ikke uden om Veyrligt eller om Huusholdning.

Scen. 4.

Jeronimus. Frands. Jean. Pierre.

Jeronimus. Jo min Troe skulde det saa, Naboe! Jeg holder for, at det, som fortæres udi Thee, Caffee og Tobak alleene, kand beløbe sig til nogle Tønder Guld om Aaret. De Penge blev nu spart for det første i gamle Dage.

Frands. Ach Herre Jeh! det vil meget til nogle Tønder Guld.

Jeronimus. Siig ikke det, Naboe! I skikkelige Huse slipper man ikke med 100 Rdr. om Aaret. Det er nu kun een Post; vil vi nu regne flere, skal man let kunde begribe hvad jeg siger. Tænk engang, forgangen Dag, da jeg og vilde være lidt allamodisk og gik paa et Caffee-Huus, maatte jeg give en Rigsort for nogle faa Kopper. Men see om Jeronimus kommer der saa hastig igien.

Frands. Det har været noget dyrt; men man seer, Prisen begynder alt merkelig at falde.

Jeronimus. Ikke saa mari paa Thee-Husene; thi jeg har merket her i Kiøbenhavn, at naar Prisen er engang forhøyet, bliver den altiid staaende, omendskiønt Varene kand faaes for den halve Deel ringere.

Frands. Ja I har Ret saa vidt derudi, Naboe! Men vi maa ogsaa have noget for Munden; hvortil duer Penge, naar man ikke vil giøre sig til Gode deraf?

Jeronimus. Mon der kand være naturlig god Smag udi Vand og brændte Bønner? Forsøg at give et Barn blot Caffee uden Sukker, see om det ikke vil spytte det ud igien. I siger maa skee, at eders Søn Hans Frandsen saavel som andre finder en Himmel-Smag derudi. Jeg svarer: Eders Søn Hans og andre deslige Giekke har i Begyndelsen dog

tvunget dem mod Naturen dertil, alleene fordi det var fornemme, fordi det var udenlandsk, og siden af Vanen synes, at det smager vel.

Frands. See der kommer min Søn.

Jeronimus. Ja det maa han, jeg tør sige ham det samme selv og sette min Hat lige ret. Men hvad Pokker er det for Crusedoller, han har faaet om Halsen?

Frands. Det maa skee er saa Moden i Frankrig.

Jeronimus. Mode mig hid og Mode mig did, saa er den en Nar, der gaaer anderledes end alle andre Folk i Landet.

Frands. Hør, min Søn! hvad er det for en Helgen, du bærer om Halsen? Folk skulde tænke, du var gall eller catholsk i Hovedet.

Jean. Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Pierre! expliques cela pour ce vieux home; je vas, vous me trouveres apres de Monsieur Peche.

Scen. 5.

Frands. Pierre. Jeronimus.

Frands. Peer! hvorfor gik min Søn saa hastig?

Pierre. Han havde noget at bestille, og bad mig excusere ham.

Frands. Men hvad er det for et Ridder-Baand, han har faaet om Halsen?

Pierre. Det er et Portrait, som han har ført med sig fra Frankrig.

Frands. Saa er det Moden at bære saadant i Frankrig?

Pierre. Ach ja vist; hvo som ikke bærer saadant i Frankrig, bliver holdet for en Canaille, og maa aldrig komme til Hove.

Frands. Men det synes saa liderligt Arbeyd; jeg vilde min Troe giøre det langt bedre.

31. det synes saa liderligt Arbeyd] slet, usselt.

Pierre. Monsieur maa tage sig vare hvad han siger, han kunde komme i U-lykke derover; thi Portraitet er giort af Monsieur Reenkaalavet, den største Skildrer udi Facultetet til Paris.

Jeronimus. Ey, jeg vil døe paa at jeg skal finde det i en gammel Krønnike, som jeg har hiemme; jeg kunde strax see, at det er et Kaaberstykke klippet af en Bog. Hør, Naboe! eders Søn er en Nar, og I lidt bedre. Jeg betakker mig for eders Svogerskab, og sælger ikke min eneste Datter saa bort. Og du Skielm! hvis du ikke strax siger os hvo der har forført ham til saadan Galskab, skal du ikke komme vel her fra Steden.

Pierre. Jeg veed min Troe ikke, hvor han har faaet det Stykke fra; men det kand jeg giøre min Eed paa, at jeg har seet under Portraitet de Ord: Monsieur Reenkaalavet fecit.

Frands. Fy skiæmmer du dig ikke, Peer! at tale saa plumpt?

Jeronimus. Hey laan mig jer Stok, Naboe! Naar din Herre spør, hvo der har pryglet dig, saa kandst du sige: Jeronimus fecit.

Pierre gaaer grædende ud.

Scen. 6.

Jeronimus. Frands.

Jeronimus. Hør, Naboe! jeg haaber, at vi kand være lige gode Venner, omendskiønt den giorte Forlovelse med min Datter og eders Søn bliver ophævet.

Frands. Ach min hierte Naboe! I har jo lovet at have Taalmodighed udi 14 Dage, for at see, hvorledes min Søn vil tage afsted. Om I bryder saa hastig, gier det saadan Snak i Byen. Giør det dog for den Venskab, som altiid har været imellem os, og hav Taalmodighed saalænge.

---

8. og I lidt bedre] lidet, kun lidt.

Jeronimus. Ja ja, 14 Dage gaaer hastig; men jeg er vis paa at han inden den Tiid bliver verre og ikke bedre.

Frands. Jeg forlanger intet andet, end at I vil bie de 14 Dage.

Jeronimus. Ja jeg skal bie saalænge.

Frands. Farvel, jeg maa hiem at spise; min Kone bier efter mig.

Jeronimus. Profit Maalzeit!

ACTUS IV.

Scen. 1.

Antonius. Elsebet. Marthe. Espen.

Antonius. Nu, hvordan gaaer det? min gode Marthe!

Marthe. Hun gaaer en god Gang nok. Men I kommer noget ubeleyligt, thi jeg har bestemt Hans Frandsen hid. Han er saa forliebt som en Rotte, skiønt han aldrig har seet mig. I kand tænke, hvilken Giek det er: jeg har faaet ham til at bære om sin Hals et gammelt Kaaberstykke, som jeg for nyelig skar af een af Fars gamle Spænde-Bøger, og smurte paa en liden Træ-Plade.

Elsebet. Men hvor er det muerligt, at han kand bringes til saadan Galskab?

Marthe. Alting er mig nu mueligen, efterdi jeg har faaet ham til at troe, at jeg er en Fransk Dame, som er nyelig kommen fra Paris.

Antonius. Men hvad vinder du derved, at du saaledes prostituerer ham?

Marthe. Jeg vinder det derved, at hans tilkommende Sviger-Fader gier sin Datter heller bort til en Skorsteens-feyer end til saadan een; hvorledes det ellers vil falde ud med eder, veed jeg endnu ikke. Det gaaer med mig som med dem, der skriver Comoedier; mens de skrive paa Comoedien, falder dem af sig selv ind, hvorledes den skal udføres og endes. Men der seer jeg han kommer; løber strax til Side.

Scen. 2.

Jean. Mad. la Fleche. Espen eller d'Espang.

Mad. la Fleche. A cette heure il doit venir; war das nicht um drey Uhr, Monsieur d'Espang! daß er lovede zu kommen?

Jean embrasserer hende paa Knæ, og siger: Ach charmante Madame! soufres, que j'adore vous, soufres, que je baisse votres beaux mains.

Mad. la Fleche. Leves vous, Monsieur! c'est trop de humblesse pour un gentil home come vous.

Jean. Ah Madame! est il possibel, que j'ai l'honneur, le plaisir, contentement & joje de vous revoir dans cette terre?

Mad. la Fleche. J'ai venu pour vous voir, mais je crojois pas, que vous eties si changé. Vous etes à cette heur habillé come un antique bourgeois. Ha ha ha!

Jean. Pour quoi ries vous, charmante Princesse?

Mad. la Fleche. Rien, Monsieur de France! rien; je rie de la joje de vous voir, c'est toujours une plaisir de vous voir.

Jean. Je vous rends grace, Madame! Mais comment trouves vous cette terre?

Mad. la Fleche. Fort bon, Monsieur! les Danois etes des fort bonnes gens. Il manque à eux seulement de s'informer dans les manieres Parisiens.

Jean. Ovis pardi si fait, Madame! vous aves grand raison dans cela. Dieu donne, que j'etois dans Paris igien .... ah pardonnes, ma belle Madame! je voulois dire: aussi. Mais, Madame! aves vous amené avec vous quelques nouvelles chansons de Paris?

Mad. la Fleche. Ovis Monsieur! celle cy est la plus nouvelle. Hun synger en Vise.

Jean paa Knæ. Ah Madam! je n'aj jamais ecouté une plus belle chanson. Ah Paris, Paris!

Mad. la Fleche. Pourquoi pleures Monseigneur?

Jean. Ah Madame! on veut me marier dans cette pais.

Mad. la Fleche. Marier?

Jean. Ovis Madame!

Mad. la Fleche. Marier?

Jean. Ovis c'est veritable, & avec une fille, qui s'appelle par malleur Elsebet.

Mad. la Fleche. Quel diable de nom est cela? Parles vous tout de bon, Monsieur? ah est il possible?

Hun lader som hun faaer ondt. Espen flyer hende noget at lugte til.

Espen. Nu kand han see, Monsieur! hvor meget Madamen elsker ham; hun fik ondt af lutter Alteration, da hun hørte, Monsieur vilde gifte sig her i Landet.

Jean. Ach hvis hun døer, saa omkommer jeg mig strax selv. Ach siig hende, Monsieur Valet de chambre! at jeg før vil lade mit Liv, førend jeg skal gifte mig her. Paa Knæ. Ah belle Princesse! etes vous malade?

Mad. la Fleche. C'est un Uebergang, Monsieur! leves vous.

Espen visker hende udi Øret, hvorpaa hun stiller sig meget fornøyet.

Scen. 3.

[Arv. Jean. Mad. la Fleche. D'Espang.]

Arv kommer ind, setter sig ned paa Gulvet med et stort Stykke Krid, og maler den Dantz af, han havde seet. Saaledes gik Dantzen, ligesom en Kummenskringle. Det skal være Hans Frandsen, og her kommer Mutter. Ney jeg maa giøre hende om igien; thi hendes Rumpe blev ikke breed nok. Her skal Fatter staae og græde.

Han springer op, og seer derpaa. Medens han giør dette, staaer de andre og taler sagte, og peger paa ham.

Arv. Ha ha ha! det er mare saa naturligt giort, og Assamblixet saa vel afskildret, saa det fattes intet andet, end at det skulde kunde tale. Men hillemænt, der seer jeg Folk. Er det ikke Jeronimuses Marthe, som har faaet en Adriane

33. som har faaet en Adriane paa] Adriene eller Adrienne, en opfæstet, fortil aaben Slæbkjole.

paa, og staaer og snakker med Hans Frandsen? Hør, Marthe! hvor Fanden har du faaet den Adriane fra? Det er jo endnu for tiligt; Hunde-Dagene er jo end ikke begyndt.

Jean gier ham et Ørefigen, siger: Ey, du elementske Slyngel! tør du saaledes see en fornemme Fransk adelig Frue i Øyene?

Arv. Om Forladelse, Monsr. Haans! Jeg tænkte mare, det var Jeronimuses Marthe.

Mad. la Fleche. Ah Monsieur! faites le sortir, j'aj peur pour les gens, qui sont fous.

Jean. Herud din Slyngel! jeg slaaer ellers dit Hoved itu.

Mad. la Fleche staaer og beskuer Jean paa Klæderne, og visker til Espen, og leer: Ha ha ha! seer paa hans Been, visker til Espen igien, og leer: Ha ha ha!

Jean. Pourquoi ries vous? belle Madame!

Mad. la Fleche. Je me retire un peu. Monsieur d'Espang, mon valet de chambre, vous dira pourquoi. Excuses. Adieu!

Scen. 4.

Jean. D'Espang.

Jean. Monsieur le valet de chambre, Monsieur d'Espang! hvor kommer det, at eders Frue tracterer mig med saadan Foragt? hvad var det, hun viskede?

Espen. Jeg vilde have givet tusinde Daler til at jeg havde vidst det tilforn, saa skulde jeg i Tide have advaret Monsieur. Men det kand let redresseres. Hun viskede til mig, at saa stor Estime hun har for Monsieurs Person, saa stor Foragt har hun for hans Klæde-Dragt.

Jean. Er der da andre Moder kommen i Paris, siden jeg reysede? thi jeg opholdt mig paa Hiem-Reysen 3 Uger i Roven.

Espen. Ja Monsieur! det har været U-lykken. Madame la Fleche siger, at udi 6 Uger ingen Cavalleer i Paris knæpper sin Kiole meer for til, men alleene bag til. Det synes vel at være noget incommode, førend man bliver først vant dertil;

men fornemme Folk have altiid deres Cammer-Tienner, som de der i Landet kalde Valet de Chamber, der knæppe dem op og til.

Jean. Ah malheureux que je suis!

Espen. Det kand strax rettes, Monsieur! jeg skal hielpe ham derudi.

Jean. Vous me faites un grand plaisir, par di.

Espen. See nu har Monsieur andre Øyen at see med.

Jean. Er det ellers noget andet, som fattes i Moden?

Espen. Jo men det er let at giøre. Alle fornemme Folk i Paris, siger hun, smør sig om Munden med Snuustobak.

Jean. Det skal strax blive forandret; jeg har min Tobatiere-Dose hos mig. Jeg har ma foi aldrig været den sidste udi at antage nye Moder. Jeg hørde nok tale om en Hoben Moder i Paris, som var i Gierde, førend jeg reysede; men min Papas Importunitet var Aarsag, at jeg ikke kunde opbie den Tiid. Je vous prie, Monsieur le valet de chambre! at excusere mig for Madame la Fleche. De Moder var dans ma foi ikke endnu i Brug udi Paris, da jeg reysede, non par Di non; thi jeg har alt for stor Respect for den Pariske Galanterie, at jeg skulde negligere saadant.

Espen. Paris er en artig Bye, det maa all Verden tilstaae. All Verden retter sig og efter de Parisiers Moder; om de hittede paa at gaae uden Buxer paa Gaden, efterfuldte og alle andre Folk dem derudi.

Jean. Jeg giorde det ma foi strax. Alle Folk vilde vel lee af mig i Begyndelsen, men inden Aar var til Ende, blev det dog en Mode overalt; thi det har jeg ofte observeret. Men, Monsieur le valet de chambre! er der ellers skeed nogen Forandring med Peruqve, Hat, Skoe eller Strømper?

Espen. Ney Madamen siger, at eders Hat og Paryk kand endnu vel passere. Men Monsieurs Halsklud skal henge bag ud.

Jean. Ey ey, det er artigt. Den Bye kand hitte paa meer Galanterie i en Uge end hele Verden udi et Aar.

Jeg skal ma foi strax rette det og. Men hvorfor vil Madame la Fleche ikke sige mig saadant selv?

Espen. Ah Monsieur kiender jo de Franske Damer, de ere alt for høflige til at sige en god Ven sine Feyl; de smiler kun deraf, og lader andre giette hvad de mener. Men nu er alting got; nu skal det være hende en Fornøyelse at see Monsieur igien i sit Huus om en Time. Der skal jeg selv have den Ære at geleyde ham, naar jeg først har forrettet mit Ærende.

Jean. Je me recommende, Monsieur d'Espang!

Espen. Votre Serviteur! Men a propos, jeg har glemt en liden Ting at sige Monsieur paa Madames Vegne, det er, at naar Monsieur med Permission gaber, holder han ikke med Haanden for Munden; thi det er nu alt gammeldags, og ikke bruges af honnete Folk meer i Paris.

Jean. Ovis da.

Espen. Serviteur!

Scen. 5.

Jean. Pierre.

Jean dantzer og synger:

La la la la la la la. Seer paa sit Skilderie. La la la la la. Alting synes underligt i Førstningen, men nu synes mig allerede, at det er en deylig Mode, fort commode & fort degagée. La la la la la. Mon Pere & mon Sviger-Pere skal ma foi tage den an, enten de vil eller ey; Jeg vil ikke være i nogen gammeldags Familie. Min Papa skal jeg nok med Gode bevæge til at aflegge sin gamle Spids-Borger-Dragt, men min Sviger-Papa, som holder for Troes-Artikel at gaae ligeledes i Klæder som hans Papa og hans Grand-Papa for ham, kommer jeg fans façon at tvinge dertil; thi det er mig ikke nok, at jeg veed selv at leve, og er galant, jeg vil og ingen Skam have for mine Venner. Mais voila Pierre, qui vient.

Pierre. Ach ach Monsieur! I maa mantenere mig, ellers kand jeg ikke længer være i Monsieurs Tienneste.

Jean. Qu'as tu? dis moi, Pierre!

Pierre. Ach Monsr. Jeronimus har slaaet mig saa, at jeg kand neppe gaae.

Jean. Pour quoi donc?

Pierre. Fordi Monsieur bær et Skilderie paa Brystet.

Jean. Pardi, jeg skal lære ham hvad det er at prygle en gentil homes Laquai. Est il possible, at han torde slaae dig?

Pierre. Ovis Monsieur! Men Monsieur har knæppet sin Kiole bagvendt, han maa gaae i Gifte-Tanker; reste un moment, medens jeg retter det igien.

Jean. Ey, du sot! badaut! boufon! maraut! veedst du ikke, at det er den nyeste Mode i Paris, og at Mad. la Fleche beloe mig, fordi jeg knæppede min Kiole som andre her i Landet?

Pierre. Den Mode har jeg dog ikke seet i Paris.

Jean. Den er opkommen, medens vi vare i Roven.

Pierre. Ovis da, saa maa jeg ogsaa knæppe min ligeledes.

Jean. Non par di non, det er kun for gens de qualité.

Pierre. Eya, den fornemme Verden skal kun være forkeert. Men faaer Monsieurs Sviger-Papa det at see, bliver han gall.

Jean. Ikke alleene at han skal taale at see det, men jeg vil, at han selv skal bruge samme Mode.

Pierre. Det gaaer aldrig an.

Jean. Han skal.

Pierre. Comment donc?

Jean. Jeg skal tvinge ham med Magt; thi om Mad. la Fleche leer af det hele Land, skal hun dog ikke lee af min Familie.

---

1. I maa mantenere mig] maintenere, forsvare, beskytte.

Pierre. Om Monsieur resolverer sig dertil, skal jeg hielpe ham som en ærlig Karl, og var jeg tilfreds, vi havde nu fat paa ham, medens jeg føler endnu de Hugg, jeg fik. Men der kommer han alleene, ma foi fort a propos.

Scen. 6.

Jeronimus. Jean. Pierre.

Jeronimus. Fiorten Dage gaaer endelig snart bort; det vil intet sige, jeg vil gierne holde den Tiid ud, paa det jeg ikke skal beskyldes at have brudt mit Løfte. Men han bliver ikke anderledes, han bliver ikke anderledes, det vil jeg døe paa. Men der seer jeg han staaer; jeg maa forsøge engang at skrifte ham alleene, naar hans barmhiertige Far er ikke tilstæde. Hør, Hans Frandsen! lad os tale eengang for alle lidt alvorlig sammen. Men hvad Pokker er det, jeg seer? Er I bange, at Folk ikke skal kiende jer forkeerte Sind, uden at I gier det tilkiende med saadan forkeert Dragt? Hvilket Menneske kand bringes til saadan Galskab at knæppe sin Kiole bag til og giøre sin Ryg til en Mave? Ach jeg ynker den ærlige gamle Mand, der har saadan en vanskabt Søn.

Jean og Pierre leer tillige: Ha ha ha ha!

Jeronimus. Ja du maa nok lee nu og stedse, saa tit du tænker paa hvilken Nar, hvilken Giek, hvilken Gøgler du est.

Jean og Pierre: Ha ha ha!

[**Jean.**] A propos, mon cher Sviger-Papa! blev ikke den Kiole, I har paa, giort til den forrige Jubelfest? Ha ha ha ha ha!

Jeronimus. Ey, du Hans Wurst! du Nar! er din bagvendte Kiole ikke bleven giort paa Fastelavens Mandag eller den første April? Ha ha ha ha ha!

Jean. Mon cher Sviger-Papa! forlad mig, at jeg leer af hans underlige gammeldags Dragt; men det kand let

---

20. Jean og Pierre leer tillige] begge, med hinanden.

ændres, den skal alleene knæppes bag til, saa kand Kiolen nogenledes passere. Som jeg gaaer nu, saa gaaer alle honnete Folk i Paris.

Jeronimus. Jeg er taabelig, at jeg staaer og taler med slige Giekke.

Jean. Attendes, mon cher Sviger=Pere! I slipper ma foi ikke, førend I vender jer Kiole om som min. Det er pardi den høyeste Mode i Paris; Madame la Fleche, som nyelig er kommen derfra, beretter = = =

Jeronimus. Hey I Slyngele! vil I legge Haand paa en ærlig Borger=Mand? Det er for Madame la Flesk, og det er for Madame la Kaal, og det er for Madame la Medister, og det er for Madame la Spek.

Gir dem imidlertiid Ørefigen.

Jean. Pierre! icy, tenes, holdt den gamle halstarrige Knark. Jeg vil ma foi ingen Pedanter have til Forældre. Træk ud.

Pierre. Vitement, Monsieur!

Jeronimus. Hey Gevalt, Gevalt!

Jean. Naar gamle Folk gaaer i Barndommen, maa man tvinge dem som Børn.

Jeronimus. Hey hey Geval = = = = = = t!

Pierre. Hey hey Sna = = = = = = k! Det er for jer egen Nytte; naar det først er giort, skal I siden takke os, ligesom en Patient, der stræber først mod Feltskiæren, som vil trække en Tand ud, men naar det er overstaaet, kysser han siden paa hans Haand, og takker.

Jeronimus. Ach væ, ach væ!

Jean. Tie stille, mon cher Sviger=Papa! nu seer I par di ud som en Ambassadeur. Den hele Familie maa og omstøbes; jeg skal føre min Sviger=Mama og Mademoiselle Isabelle til Mad. la Fleche, for at undervises, hvordan høyeste Fruentimmer=Mode nu er i Paris.

Pierre. Monsieur! skal eders Sviger=Fars Klud ogsaa ikke forandres?

Jean. Ovis par di si fait.

Pierre vender hans Klud, mens den anden holder ham.

Jeronimus. A = = = = a = = = = a = = = =

Scen. 7.

Antonius. Jeronimus. Jean. Pierre.

Antonius med Kaarden i Haanden. Hey I Straten=Røvere! jeg skal lære jer at overfalde en gammel fornemme ærlig Mand. [Jean og Pierre løbe bort.] Ach min kiære Hr. Jeronimus! det giør mig ont, at jeg skal finde eder saa ilde medhandlet. See hvor de Skielmer har tilredet og prostitueret den fornemme ærlige Mand. Gir jer tilfreds, min Hr. Jeronimus! jeg skal hevne den Spot, om det skal koste mit Liv.

Jeronimus. Ach min kiære Monsieur! I har frelst mit Liv, min Ære; thi jeg vilde heller døe, end at nogen skulde have seet mig saa forkeert. Det skulde være mig en stor Fornøyelse, om jeg kunde være ham igien til nogen Tienneste; gid han havde min Hielp fornøden, og vilde kun saa sette Prøve paa mig.

Antonius. Ach min Hr. Jeronimus! jeg seer, Himlen selv favoriserer mit Forsæt, og baner mig Vey til at forestille det, som jeg tilforn ikke har dristet mig til at tale. I har jo, min Herre! en Dotter?

Jeronimus. Ja men hvad vil det sige?

Antonius. Ach jeg tør ikke sige meer; I maa selv giette min Mening.

Jeronimus. Jeg kand nok giette hans Mening. Han har maaskee Kiærlighed til min Dotter. Men jeg kand intet svare ham dertil, fordi Monsieur er mig gandske ubekiendt. Maatte jeg spørge, hvilke hans Forældre er?

Antonius. Jeg er Jesper Lorentzens Søn i Snarregaden; min Far er nok bekiendt af got Folk i Kiøbenhavn.

Jeronimus. Ja vist er han bekiendt. Er han Jesper Lorentzens Søn, saa har han en brav Mand til Fader og een af de skikkeligste Borgere her i Staden; vi har reyst

sammen i gamle Dage baade til Kieler Omslag og Viborger Snapsting. Det skulde være mig en Glæde og Ære at komme i Svogerskab med ham. Han maa selv tale med min Datter.

Antonius. Hvis ingen anden Hinder er, da tør jeg allerede kalde mig eders Svigersøn. Sagen er denne: Jeg har i nogle Aar ikke alleene baaret Kiærlighed til eders Datter Elsebet, men endogsaa vundet hendes Hierte; men ingen af os har understaaet sig at tale derom formedelst den anden Forlovelse, som er sluttet imellem hende og eders Naboes Søn, hvis Tilbagekomst har bedrøvet mig ikke mindre end hende og bragt os fast i Fortvilelse.

Jeronimus. Er der ingen anden Hinder, saa er Knuden let løst. See der har han min Haand paa at ingen anden skal faae min Datter end han. Men der kommer min Datter selv meget beleyligt.

Scen. 8.

Elsebet. Jeronimus. Antonius.

Jeronimus. Hør, Elsebet! kiender du denne Person?

Elsebet. Ney jeg giør min Troe ikke, Papa!

Jeronimus. Jo du giør saa min Troe; see hvor rød hun bliver i Ansigtet. Nu nu, giv dig tilfreds, græd ikke, mit Barn! jeg veed hele Sagen. Kom hid, giv ham din Haand, du skal være hans Brud.

Elsebet. Ach min hierte Papa! hvorfor skiemter han saa med mig? I har engang imod min Villie lovet mig bort til Hans Frandsen.

Jeronimus. Ja det var i de Dage; men nu har jeg lovet at skaffe Hans Frandsen Logement paa Raad-Huset, hvortil din tilkommende Kiæreste, som er Vidne til hvad Skam han har giort mig, skal være mig behielpelig. Gak hen og ræk ham Haanden; see hvor peen hun er, ligesom hun ey havde seet ham tilforn. Kom, lad os gaae hiem tilsammen; jeg skal have hevnet mig over Hans Frandsen, førend Soel gaaer ned.

ACTUS V.

Scen. 1.

Jean. Pierre.

Jean. Pardi, est il possible? quelle brutalité!

Pierre. Monsieur! vi er om en Hals, dersom vi ikke retirerer os; Jeronimus leder efter os allevegne, og jer Far, som jeg hører, er ligesaa vreed som han.

Jean. Er det ikke en Elendighed, Pierre! at boe i dette Land, hvor Folk er saa lidet skiønsomme? Jeg havde tænkt, at Monsr. mon Papa og min Sviger-Papa skulde daanet af Glæde, naar de saae mig.

Pierre. Jeg min Troe ligesaa.

Jean. Fremmede veed at skiønne derpaa bedre end mine Forældre.

Pierre. Ja det gaaer med Monsieur, som Ordsproget lyder: En Poet er aldrig agtet udi sit Fæderneland.

Jean. Jeg vil ikke tale om min Artighed; nok er det, at een af de artigste Damer dans la France er hidkommen alleene for min Skyld.

Pierre. Ja det som er forunderligt, Monsieur! lige fra Paris. Thi havde det været en Hottentotisk, Cossakisk, Callekutisk, Husarisk, Malebarisk Dame, eller een fra Tye, Bogøe, Island eller Grønland, skulde man tænke, den Dame saae ikke mange andre galante Folk i det Land, hvor hun kom fra, derfor syntes hende saa vel om jer. Men, Monsieur! hun kom lige fra Paris, hvor alle Folk ere artige, hvor gemene

Hofe-Kiellinger læse Aviserne, dantze Menueter, og tale perfect Fransk, hvilke 3 Poster giør et fuldkommen Menneske. Lad være, at Monsieur var ikke artig, saa maa dog all Verden tilstaae ham, at han har den Merite at have udi faa Maaneder fortæret 1500 Rdlr. i den galanteste Stad i Europa, og bør Monsieur alleene for den Aarsags Skyld æstimeres af alle brave Folk.

Jean. Ovis par di si fait.

Pierre. Thi slige Depenser gir tilkiende, at Monsieur har levet fornemme udi Paris.

Jean. Si fait.

Pierre. Ikke som en Gnier.

Jean. Vous aves raison.

Pierre. Ey som en Slyngel.

Jean. Si fait.

Pierre. Ey som et Sviin.

Jean. Cela s'entend.

Pierre. Ey som et Bakkelse-Beest.

Jean. Non par di non.

Pierre. Ey som et dovent Esel.

Jean. Non si fait non.

Pierre. Ey som en Fæhund.

Jean. Peste, holdt engang op med disse Titler; jeg forstaaer nok din Mening ellers.

Pierre. Jeg vil kun sige dette, Monsieur! at hvilken brav Mand, der hører alleene, at I har anvendt saa mange Penge i faa Maaneder i Paris, raisonnerer strax saaledes: Den Monsieur maa endelig være noget Got hos, han maa endelig have lært noget for saa mange Penge, og derfor vægrer sig ikke for at give Monsieur sin Datter.

Jean. Du seer dog, Pierre! hvor lidt mine Forældre skiønne derpaa.

Pierre. Hvorledes kand slige Taaffer, som her er i Landet, skiønne paa Monsieur? Langt fra at skiønne paa hans Qvaliteter, de tillegger ham alle de Lyder, som til er.

Jean. Hvad siger de da om mig?

Pierre. Monsieur! jeg skiæmmes ved at tale derom. Jeg havde nær kommen i U-lykke for nyelig for hans Skyld.

Jean. Ah dites hardiessement. Du veedst vel, at vi Parisier legger aldrig saadant paa Hiertet.

Pierre. Somme kalder Monsieur Hans Baissemains, fordi han gaaer om og kysser alle Fruentimmer paa Hænderne.

Jean. Par di, quels sots! det er just een af de artigste Qualités, en galant Homme kand besidde.

Pierre. Somme er mere grove, og kalder Monsieur Hans Wurst, Hans Nar, Hans Abe-Kat, Hans Gøgler, Hans Strympe-Kiger, Hans Mark-Skrier, Hans Rumpevrikker, Hans Stylteganger, Hans Capriolskiærer, Hans = = =

Jean. Nu nu, nok nok. Jeg gider ikke høre meer deraf.

Pierre. Hans Petit Maitre, Hans Dantzer, Hans Fransk-Forderver, Hans = = =

Jean. Holdt op, siger jeg, Maraut!

Pierre. Hans Spillfugl, Hans Stratenjunker, Hans Harlequin = = =

Jean. Hvis du holder ikke op, skal jeg slaae din Hierne itu. Je t'ecraseraj ton tete.

Pierre. Monsieur bad mig jo selv sige. Men der kommer Arv igien.

Scen. 2.

Arv. Jean. Pierre.

Arv. Jeg vilde mare ikke være i Hans Frandsens Sted nu, om man gav mig to Mark. Jeronimus har svoren paa at han ikke vil gaae til Sengs, førend han har faaet ham i Spindehuset eller i Slutteriet, hvad man kalder det. Det var og uforskammet at handle saaledes med en gammel Mand, der har siddet og svaret borgerlig Skat og Tynge saa mange Aar. Tænk engang, I got Folk! hvordan han reedte ham til: Som for Exempel jeg tar min Kiole og kerer den saa-

ledes om. Vender Kiolen om. Seer jeg ikke nu ud som en Nar? Ha ha ha ha ha ha! ret ligedan saae Jeronimus ud. Jeg vilde ikke gaae saadan i een af de store Gader, om een gav mig to Skilling, thi Staader-Kongerne kunde tænke, jeg var gall, og trække mig i Daare-Kisten. Han vender Kiolen ret igien. Mutter sidder og græder hiemme, som hun var pidsket; men det er hende got nok, thi naar Fatter ikke vilde skikke ham Penge, da han var i Vestindien eller Frankerig, hvad det heder, saa soldte hun baade Kiole og Skiørt for at bringe dem til Veye.

Jean. Arv! hvordan staaer det til hiemme?

Arv klaaer sig bag Hovedet. Vel nok, Monsør!

Jean. Det maa ikke henge ret sammen, du klaaer dig saa bag Øret. Siig mig, hvordan staaer det til?

Arv. Vel nok, Maansør! jeg takker for god Efterspørsel; men = = farvel, Maansør! jeg maa gaae.

Jean. Hvad vil du sige med det Men? Fort siig mig, hvor det staaer til; du faaer ma foi ellers Hugg.

Arv. Alting staaer mare vel til. Men det staaer noget forbandet ilde til.

Jean. Siig kun frit, Arv! saa skal jeg forære dig en Livre.

Arv. Jeg er ikke for at spise Lever, Maansør! naar jeg faaer noget, saa gir jeg det til Hunden. Men vil Maansøren forære mig noget til en Kande Øll?

Jean. See der er to Mark. Det var min Mening.

Arv. Gramarcis, Maansør!

Jean til Pierre. Hvilket dumt Beest den Karl er! han vidste ikke hvad en Livre de France var.

Arv. Jeg vil da vare Maansøren ad, at han smør sine Støvler i Tide; thi Jeronimus har Bud efter Vægtere og Staader-Konger at trække jer i Arrest. Fatter har ogsaa

---

4. thi Staader-Kongerne kunde tænke] Gadebetjente, der havde Opsyn med Tiggere og Løsgjængere. — 27. Gramarcis] grand merci.

slaaet Haanden af jer, og svær paa at I skal sidde indsluttet i et Hull et heelt Aar.

Pierre. Vil man ogsaa indslutte mig?

Arv. Ney du har ingen Nød, Peer! man vil kun lade dig kagstryge og siden løbe, hvor du vil.

Jean. Men hvad er der for Allarm udenfor?

En Spiller [udenfor]. Jeg skal lære den Karl at undstikke sig uden at betale.

Jean. Peste, hvad er herved at giøre? Her kommer en Person mig paa Halsen, som vandt nyelig hundrede Rigsdaler fra mig i Spill. Jeg løb bort, da han vendte Ryggen; thi jeg havde intet at betale med.

Spilleren [udenfor]. Enten skal han slaaes med mig eller betale mig mine Penge.

Pierre. Ach Herre! jeg maa bort et Øyeblik paa Naturens Vegne; jeg kommer strax igien.

Jean. Vil du bie, Maraut! Er nu Tiid at gaae bort, du seer, at jeg blir overfalden?

Pierre. Ach min Mave, min Mave! Jeg drak for hastig paa Kaalen, det var min U-lykke.

Løber i en Krog, og skiuler sig.

Spilleren udenfor. Jeg skal lære ham hvad det er at give sig i Spill med en ærlig Mand.

Jean. Ach kiære Arv! kandst du ikke hielpe at skiule mig? Jeg skal lønne dig derfor som en honnet Homme.

Arv. Jeg har et Dekke her ved Haanden, om Maansøren vil lade sig svøbe derudi.

Jean. Det er lige meget, Arv! naar jeg kun kand blive skiulet.

Han svøber ham i Dekket, og setter sig derpaa som en Byldt.

Scen. 3.

Spilleren. Arv. Jean. [Pierre.]

Spilleren. Jeg skal min Troe ikke gaae til Sengs i Aften, førend jeg faaer fat paa ham. Det er ikke saa meget

for Pengenes Skyld som for det onde Exempel, andre kand tage deraf, at løbe af Spill uden at betale.

Jean ryster under Dekket.

Arv slaaer paa ham, og siger: Ligg stille. Der blir ellers en U-lykke af.

Spilleren. Hvem taler du til, Cammerat?

Arv. Jeg taler til min Sæk.

Spilleren. Til din Sæk? hvad har du da i din Sæk?

Arv blir bange, og stammer. Jeg har min Troe ikke andet end Smør derudi.

Spilleren. Smør i din Sæk, som du sidder paa? Det er ikke mueligt.

Arv. Ney det er sandt, det er Lys.

Spilleren. Lys? Det er endnu galnere.

Arv. Ney det er sandt, jeg fortalede mig, det er Kniplinger.

Spilleren. Det maa være en forbandet Hob Kniplinger. Det henger aldrig ret sammen, det maa være staalne Koster.

Arv. Ney det er sandt, det er Erter.

Spilleren. Du est vist nok en Tyv, det merker jeg; fort lad mig see hvad det er.

Arv. Det er min Troe ikke Hans Frandsen, Maansør! det kand jeg giøre min Eed paa; thi hvordan skulde han kunne ligge i en Sæk?

Spilleren. Ha ha, nu skal man see, jeg tør komme til mine Penge. See her, Monsieur Frandsen! er I her? det er mig kiært. Her er to Ting for jer at udvælge: enten at levere mig strax mine Penge eller at slaaes.

Jean. Monsieur! je n'aj point d'argent.

Spilleren. Monsieur! jeg forstaaer ikke Fransk, vi vil slaaes paa Dansk. Flux træk ud eller Penge.

Jean. Jeg vil give ham min Haand for Pengene, Monsieur!

---

32. Jeg vil give ham min Haand for Pengene] mit skriftlige Beviis.

Spilleren. Ingen Snak, rede Penge eller slaaes.

Arv. Skam, der bier her længer.

Løber bort.

Jean. Ach Monsieur! hav dog Taalmodighed med mig; I skal vist nok faae dem.

Spilleren. Jeg forlanger intet uden at I skal trække ud.

Jean. Monsieur! der har I mit Uhreverk.

Spilleren. Det er got, det tar jeg for 40 Rdlr.; lad mig ogsaa faae Kiole, Vest og Hat til, saa vil jeg lade mig nøye.

Jean. Jeg veed, I vil ikke have, at jeg skal gaae nøgen.

Spilleren trækker sin Kaarde. Allons, Kiole, Vest og Hat hid eller slaaes.

Jean trækker Kiole og Vest af, og flyer Spilleren det med Hatten og Peruqven.

Spilleren. Monsieur! votre tres humble Serviteur, jeg takker for god Betalning. [Gaaer].

Pierre kommer af Krogen igien. Ach Monsieur! nu er I saa nøgen, som I kom fra Moers Liv. Hvad U-lykke kand dog ikke det Spill foraarsage!

Jean. Ney du skal have Tak; jeg veed, man fødes ikke med Buxer, Skoe og Strymper. Men, din Poltron! giorde jeg din Ret, saa skulde jeg kløve dit Hoved. Er det forsvarligt saadan at forlade din Herre?

Pierre. Det er sandt, jeg vilde ønske, at jeg havde kunnet blive staaende og figtet saa tapperlig som Monsieur; men jeg er færdig at daane, naar jeg seer en nøgen Kaarde.

Jean. Allons, retirons nous a la Mad. la Fleche; hun tar os nok i Protection. Du veedst jo, hvor hun boer?

Pierre. Jeg? hvor skulde jeg vide det?

Jean. Ach hvilket groft og upoleret Folk vi boer iblant! Ach Paris, Paris! gid vi var der nu igien, Pierre! Mais voila Madame la Fleches valet de chambre Monsr. d'Espang.

Scen. 4.

Espen. Jean. Pierre.

Espen. Jeg leder efter Monsr. Jean de France, men han er ingensteds at finde; jeg spurte efter ham i hans Fars Huus, jeg spurte efter ham hos = = = Men der er jo han og hans Tiener. Monsieur! Mad. la Fleche lod formelde sin ydmygste Respect, og leverede mig det Brev, førend hun reyste.

Jean. Er Madame la Fleche reyst?

Espen. Ja for en halv Time siden.

Jean. Hvorfor reyste I ikke med?

Espen. Fordi hun havde mig ikke meer fornøden.

Jean. Reyste hun da alleene?

Espen. Jo jo, saadan Dame reyser alleene! Hun havde ikke mindre end 4 Laqvaier med sig. Jeg var ikkun antagen til en Tiid for Sprogets Skyld. Her er et Brev, som hun leverede mig til Monsieur.

Jean [læser Brevet]. Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Vi er oven paa, høyt i Veyret.

Pierre. Skal vi da hænges?

Jean. Mad. la Fleche skriver, hun har hørt min Fortræd, og derfor ikke vil være her længer, men at jeg skal finde hende i Hamborg hos Monsr. Gobere; hun vil føre mig med sig til Paris og der sette mig i stor Herlighed. Vi maa reyse, ligesom vi staaer og gaaer. Allons, depechons. Jeg er færdig, saa snart du kand bestille en Vogn; thi jeg vil kun skrive et Affkeeds=Brev til min Papa. Adieu, mon cher Monsieur d'Espang! Je vous rends mille graces pour votre civilité.

Scen. 5.

Espen. Marthe.

Espen. Marthe! kom nu hid, nu er de Giekke borte.

Marthe. Gik det ey vel for sig? Maa du ey tilstaae, Espen! at jeg er habile?

Espen. Jo lille Fæstemøe! naar Lykken vil favorisere Forstanden, kand man giøre store Ting med liden Konst. Jer Machine var min Troe intet Hexerie; I tænkte ikke paa andet end at giøre Hans Frandsen meer Fransøsk og gall, end han var. I har ellers ikke egentlig været Aarsag i Antoniuses Lykke; thi den blev befodret ved en Hendelse. Een overlegger undertiden en Ting viselig, en anden derimod begynder en Ting i daarlig Fremfusenhed; men naar Lykken og U-lykken kommer derimellem, kand det saaledes falde ud, at den første blir holdet for en Taabe, og den anden for en viis Mand, saasom Verden examinerer ikke, hvordan en Ting settes i Verk, men hvordan den falder ud.

Marthe. Det vil intet sige; det gaaer med mig som med store Generaler: naar de vinder et Slag, saa blive de afmalede som store og forstandige Mænd, skiønt om man vil examinere alting nøye, da contribuerer det til deres Seyer, deres Ære, som de mindst tænkte paa, og er ikkun pure Hendelser. Det meste regieres i Verden af Slumpe-Lykke.

Espen. Marthe! du taler som en Engel. Du est saa lærd, at du kunde skrive Bøger; om man flyde dig Bøger, blev du den anden Berthe Tot.

Marthe. Ja ja, jeg læser Senecus iblant.

Espen. Jeg har nok kundet merke det paa nogen Tiid.

Marthe. Hvorledes da?

Espen. Jo thi vor Grød, som vi faaer om Aftenen, er enten for lidet kaaget eller sveden. Jeg holder nok af lærde Piger, men jeg vilde nødig have dem enten til Koner eller Huusholdersker.

---

3. Jo lille Fæstemøe] lille Pige. — 4-5. Jer Machine] List, Intrigue. — 24. Ja ja, jeg læser Senecus iblant] Af Senecas philosophiske Skrifter havde Birgitte Thott leveret en dengang temmelig almindelig bekjendt dansk Oversættelse.

Marthe. Ey, Snak! Men der seer jeg de tvende gamle Mænd komme.

Scen. 6.

Jeronimus. Frands. Marthe. Espen. En Dreng.

Jeronimus. Ney jeg lader det umueligt falde, Raboe! I giør ilde, at I tager saadan forloren Søn i Forsvar.

Frands. Jeg forsvarer ikke min Søn mere, thi jeg vil aldrig see ham for mine Øyen; men jeg taler kun for min egen Skyld, thi om I beskiæmmer ham, lider den hele Familie derved. Bort, du Dreng! hvad har du her at bestille?

Drengen. Der var een, som gav mig et Brev paa Gaden at bære til Far. [Gaaer.]

[**Frands**] læser Brevet. Madame la Fleche, en fornemme Fransk Dame, har fundet mig for god til at være her i Landet og derfor taget mig med sig til Frankerig. Jeg er vant udenlands til Artighed og Galanterie, og derfor umueligen kand lide de gemene og grove Folk, som er i min Familie. Jeg kommer ikke meer tilbage; vil I skrive mig til, da kand I addressere Brevet a la Mad. la Fleche, Dame tres celebre & tres renomée dans la France. Brevet maa skrives paa Fransk, thi jeg har sæt mig for, inden nogle Maaneder ikke at forstaae et Dansk Ord; men Udskriften paa Brevet maa være saadan: A Monsr. Monsieur Jean de France, gentil homme & grand favorit de la Madame la Fleche, Courtisane tres renomée, dans la Cour de France. Hvis saadan Udskrift er ikke paa Brevet, skikker jeg det ubrudt tilbage. Je suis le Votre. Jean de France, gentil homme Parisien. Copenhague d. 18. Majus — —

Jeronimus. Vil I nu meer erkiende ham for jer Søn? Har jeg nu ikke Frihed at bortgive min Dotter til hvem jeg lyster?

Frands. Jo vist.

Jeronimus. Jeg har lovet hende bort til Jesper Lorentzens Søn.

Frands. Det er en skikkelig Person. Jeg gratulerer.

Jeronimus. Kand jeg overtale Naboe til at komme til Bryllup og være i god Humeur?

Frands. Jo vist, jeg har allerede slaget min Søn af mit Sind.

Jeronimus. Det giør J vel udi.

Frands. Det meste, som giør mig ondt, er at see mig skilt ved saadan god ærlig Mand som J, med hvilken jeg havde Forhaabning at blive forenet ved Svogerskab.

Jeronimus. Ey, Naboe! jer Dotter Lisbet er jo voxen?

Frands. Ja hun er.

Jeronimus. Min Søn Jochum ligesaa. Kand der da ikke blive et nyt Svogerskab?

Frands. Jo det kand rigtig gaae an, om jer saa synes.

Jeronimus. Der har J min Haand paa at han skal blive hendes Hosbond; thi han holder saa min Troe en Skilling af hende, det har jeg merket.

Mig synes, Naboe! at det er
Herefter mere sikker,
Vi gifter tilig Sønner her,
End dem af Landet skikker.
Af eders Søns Historie
Exempel man kand tage,
Hvad nytter fremmed Land at see,
Før man faaer Skiæg paa Hage.
See andre Nationer an,
Hvor Ungdom bliver hiemme;
Her ene strax af Landet man
Skal ud for Dansk at glemme,
At sette Arv og Middel til
Og lære galne Sæder,

Galanterie og Abe-Spil,
En Hoben Nymods Seder.
Hvis endelig der reyses maa,
Det kand ey være andet,
Lad Reysen kun til Elben gaae,
Saa Arven blir i Landet.
Hvad nytter os saa store Spring
I andre Land at giøre?
Paa Scaven vi kand bedre Ting
Om Rigets Tilstand høre.

Jeppe paa Bierget

Eller

Den forvandlede Bonde.

Comoedie

Udi

5 Acter.

Hoved-Personerne

i

Comœdien.

Jeppe paa Bierget.
Nille, hans Hustrue.
Baron Nilus.
Hans Secreteer.
Jacob Skoemager.
Dommeren.

ACTUS I.

Scen. 1.

Nille.

Jeg troer neppe, at der er saadan doven Slyngel i det hele Herret som min Mand; jeg kand neppe faae ham vaagen, naar jeg trækker ham efter Haaret af Sengen. I Dag veed nu den Slyngel at det er Torv=Dag, og dog alligevel ligger og sover saalænge. Hr. Poul sagde nyelig til mig: Nille! du est alt for haard mod din Mand, han er og bør dog være Herre i Huset; men jeg svarede ham: Ney min gode Hr. Poul! dersom jeg vilde lade min Mand regiere i Huset et Aar, saa fik hverken Herskabet Land=Gilde eller Præsten Offer, thi han skulde i den Tiid drikke op alt hvad der var i Huset; skulde jeg lade den Mand raade i Huset, der er færdig at sælge Boeskab, Kone og Børn, ja sig selv for Brændeviin? hvorpaa Hr. Poul tiede gandske still, og strøg sig om Munden. Ridefogden holder med mig, og siger: Moerlille! agt du kun ikke hvad Præsten siger. Der staaer vel i Ritualen, at du skal være din Mand hørig og lydig; men derimod staaer der i dit Fæstebrev, som er nyere end Ritualen, at du skal holde din Gaard vedlige og svare din Land=Gilde, hvilket du umuligt kand giøre, dersom du ikke

8. Hr. Poul sagde nyelig til mig] Hr. Poul d. e. Præsten Poul N. N., efter den gamle, dengang endnu vedligeholdte Skik, at betegne Præsterne ved deres Døbenavn med Hr. foran. — 15. der er færdig at sælge Boeskab] Qvægbesætning. (Norsk.) — 17. Ridefogden holder med mig] Forvalteren.

trækker din Mand hver Dag efter Haaret, og prygler ham til Arbeyde. Nu trækkede jeg ham af Sengen, og gik ud i Laden at see, hvordan Arbeydet gik for sig; da jeg kom ind igien, sad han paa Stolen og sov med Buxerne, reverenter talt, paa det ene Been, hvorudover Crabasken strax maatte af Krogen og min gode Jeppe smørres, til han blev fuldkommen vaagen igien. Det eneste, som han er bange for, er Mester Erich (saa kalder jeg Crabasken). Hey Jeppe! er din Fæhund endnu ikke kommen i Klæderne? Har du Lyst at tale med Mester Erich end engang? Hey Jeppe, herind!

Scen. 2.

Jeppe. Nille.

Jeppe. Jeg maa jo have Tiid at klæde mig, Nille! jeg kand dog ikke gaae som et Sviin foruden Buxer og Trøye til Byen.

Nille. Har du Skabhals ikke kundet tage ti Par Buxer paa dig, siden jeg vækkede dig i Maares?

Jeppe. Har du lagt Mester Erich fra dig, Nille?

Nille. Ja jeg har, men jeg veed strax, hvor han er at finde igien, dersom du ikke er hurtig. Herhid! See hvor han kryber. Herhid! Du skal til Byen at kiøbe mig to Pund grøn Sæbe; see der har du Penge dertil. Men hør, hvis du inden fire Timer ikke er her paa Stedet igien, da skal Mester Erich dantze Polsk Dantz paa din Ryg.

Jeppe. Hvor kand jeg gaae fire Miil i fire Timer, Nille?

Nille. Hvem siger, du skal gaae? du Hanrey! Du skal løbe. Jeg har engang sagt Dommen af, giør nu hvad dig lyster.

Scen. 3.

Jeppe alleene.

Nu gaaer den Soe ind og æder Froekost, og jeg stakkels Mand skal gaae fire Miil og faaer hverken Vaadt eller Tørt.

Kand nogen Mand have saadan forbandet Kone, som jeg har? Jeg troer virkelig, at hun er Søskende-Barn til Lucifer. Folk siger vel i Herredet, at Jeppe drikker, men de siger ikke, hvorfor Jeppe drikker; thi jeg fik aldrig saa mange Hugg i [de] ti Aar, jeg var under Malicien, som jeg faaer paa een Dag af den slemme Qvinde. Hun slaaer mig, Ridefogden driver mig til Arbeyd som et Beest, og Degnen giør mig til Hanrey. Maa jeg da ikke vel drikke? maa jeg da ikke bruge de Midler, som Naturen giver os at bortdrive Sorg med? Var jeg en Taasse, saa gik saadant mig ikke saa meget til Hierte, saa drak jeg ey heller ikke; men det er en afgiort Ting, at jeg er en vittig Mand, derfor føler jeg saadant meer end en anden, derfor maa jeg og drikke. Min Naboe Moens Christoffersen siger tit til mig, saasom han er min gode Ven: Fanden fare i din tykke Mave, Jeppe! du maatte slaae fra dig, saa blev Kiellingen nok god. Men jeg kand ikke slaae fra mig for tre Aarsagers Skyld. Først fordi jeg har ingen Corasie. For det andet for den forbandede Mester Erich, som hænger bag Sengen, hvilken min Ryg ikke kand tænke paa, uden han maa græde. For det tredie efterdi jeg er, uden at rose mig selv, et eyegot Gemyt og en god Christen, som aldrig søger at hevne mig, endogsaa ikke paa Degnen, som setter mig eet Horn paa efter et andet; thi jeg offrer ham hans 3 Hellige-Dage derfor oven i Kiøbet, da der er ikke den Ære i ham at give mig et Kruus Øll det hele Aar. Intet gik mig meer til Hierte end de spidige Ord, som han gav mig forgangen Aar; thi da jeg fortaalte, at en vild Tyr, som aldrig frygtede noget Menneske, engang blev bange for mig, svarede han: Kandst du ikke begribe det, Jeppe? Tyren saae, at du havde større Horn, end den selv havde, og derfor ikke holdt raadeligt at stanges med sin Overmand. Jeg kræver jer til Vidne, got Folk! om ikke saadane Ord kunde trænge en ærlig Mand til Marv og Been. Jeg er

24-25. da der er ikke den Ære i ham] skiøndt.

dog saa skikkelig, at jeg har aldrig ønsket Livet af min Kone. Tvertimod, da hun laae syg af Guulsot i Fior, ønskede jeg, at hun maatte leve; thi som Helvede er allerede fuld af onde Qvinder, kunde Lucifer maa skee skikke hende tilbage igien, og saa blev hun endda værre, end hun er. Men om Degnen døde, vilde jeg glæde mig, saavel paa mine egne Vegne som paa andres; thi han giør mig kun Fortræd, og er Menigheden til ingen Nytte. Det er en u-lærd Diævel; thi han duer ikke til at holde ringeste Tone, end sige støbe et ærligt Voxlys. Ney da var hans Formand Christoffer anden Karl. Han tog Troen over fra tolv Degne i sin Tiid, saadan Stemme havde han. Engang sat jeg mig dog for at bryde overtverts med Degnen, som Nille selv hørte derpaa, da han skieldte mig for Hanrey, og sagde: Fanden være din Hanrey, Mads Degn! Men hvad skede? Mester Erich maatte strax af Veggen og stille Trætten, og blev min Rygg saa brav tærsket af min Hustrue, at jeg maatte bede Degnen om Forladelse og takke ham, at han som en vel-studeret Mand vilde giøre mit Huus den Ære. Siden den Tiid har jeg aldrig tænkt paa at giøre Modstand. Ja ja, Moens Christoffersen! du og andre Bønder har got ved at sige, hvis Koner har ingen Mester Erich liggende bag Sengen. Havde jeg et Ønske i Verden, saa vilde jeg bede, at min Kone enten ingen Arme havde, eller jeg ingen Rygg; thi Munden maa hun bruge saa meget, som hun gider. Men jeg maa gaae til Jacob Skoemager paa Veyen, han tør nok give mig for en Skilling Brændeviin paa Credit; thi jeg maa have noget at ledske mig paa. Hey Jacob Skoemager! er du opstaaen? Luk op, Jacob!

Scen. 4.

Jacob Skoemager i blotte Skiorte. **Jeppe.**

Jacob. Hvo Pokker vil herind saa tilig?

---

11. Han tog Troen over fra tolv Degne] overgik flere end tolv Degne.

Jeppe. God Morgen, Jacob Skoemager!

Jacob. Tak, Jeppe! Du est saare tilig paa Færde i Dag.

Jeppe. Lad mig faae for en Skilling Brændeviin, Jacob!

Jacob. Ja nok, flye mig Skillingen.

Jeppe. Du skal i Morgen faae den, naar jeg kommer tilbage.

Jacob. Jacob Skoemager skienker ikke paa Borg; jeg veed, du har jo sagte en Skilling eller to at betale med.

Jeppe. Skam, der har, Jacob! uden nogle Skillinger, min Hustrue flyede mig at kiøbe noget for i Byen.

Jacob. Jeg veed, du kand jo tinge to Skilling af paa de Varer, du kiøber. Hvad er dit Kiøbmandskab?

Jeppe. Jeg skal kiøbe to Pund grøn Sæbe.

Jacob. Ey, kandstu ikke sige, at du gav en Skilling eller to mere for Pundet, end du gier?

Jeppe. Jeg er saa bange, min Hustrue faaer det at vide, saa faaer jeg en U-lykke.

Jacob. Snak! hvor skulde hun faae det at vide? Kandst du ikke sværge paa at du udgav alle Pengene? Du est saa dum som et Fæe.

Jeppe. Det er sandt nok, Jacob! det kand jeg endelig giøre.

Jacob. Flye hid din Skilling da.

Jeppe. See der; men du maa give mig en Skilling tilbage.

Jacob kommer ind med Glasset, drikker ham til. Singot, Jeppe!

Jeppe. Du drak som en Skielm.

Jacob. Ey, jeg veed, det er jo Sædvane, at Verten drikker Giesterne til.

Jeppe. Jeg veed det nok, men Skam faae den, der først fandt paa den Sædvane. Din Skaal, Jacob!

Jacob. Tak, Jeppe! Du kommer til at tage for den anden Skilling med; du kand dog ikke bringe den tilbage. Uden du vil have et Glas Brændeviin til Gode, naar du kommer igien? Thi jeg har min Troe ingen eneste Skilling.

Jeppe. Skam, der giør. Skal den fortæres, saa skal det strax skee, paa det jeg kand føle, at jeg faaer noget i Maven; men drikker du ogsaa deraf, saa betaler jeg intet.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Gud bevare vore Venner, og Skam faae alle vore Uvenner. Det giorde got i Maven. Ach ach!

Jacob. Lykke paa Reysen, Jeppe!

Jeppe. Tak, Jacob Skoemager!

Scen. 5.

Jeppe alleene.

Blir lystig, og begynder at synge:

En hvid Høne og en broget Høne
De satte sig op mod en Hane 2c.

Ach gid jeg turde drikke for en Skilling endnu. Ach gid jeg turde drikke for en Skilling endnu. Jeg troer, jeg giør det. Ney der blir en U-lykke af. Kunde jeg kun først faae Kroen af Sigte, saa havde jeg ingen Nød; men det er ligesom een holder mig tilbage. Jeg maa derind igien. Dog hvad er det, du giør, Jeppe? Jeg seer, Nille ligesom staaer mig for Veyen med Mester Erich i Haanden. Jeg maa vende om igien. Ach gid jeg torde drikke for en Skilling endnu. Min Mave siger, du skal, min Rygg, du skal ikke; hvem skal jeg nu giøre imod? Er ikke min Mave mere end min Rygg? jeg mener jo. Skal jeg banke paa? Hey Jacob Skoemager! herud. Men den forbandede Qvinde kommer mig igien for. Vilde hun kun saaledes slaae, at Rygg-Benene fik ingen Skade, skyttede jeg Fanden om det; men hun slaaer som = = = = = Ach Gud bedre mig arme Mand, hvad skal jeg giøre? Tving din Natur, Jeppe! Er det ikke en Skam, at du skulde styrte dig i U-lykke for et lumpen Glas Brændeviin? Ney det skal ikke skee denne Gang, jeg maa fort. Ach gid jeg torde drikke kun for en Skilling endnu. Det var min U-lykke, at jeg først fik Smag derpaa, nu kand

jeg ikke komme afsted. Fort, Been! Drollen skal splide jer ad, om I ikke gaaer. Ney de Carnalier vil saa mari ikke. De vil til Kroen igien. Mine Lemmer fører Kriig med hinanden: Maven og Benene vil til Kroen, og Ryggen til Byen. Vil I gaae, I Hunde! I Bestier! I Skabhalse! Ney Pokker fare efter dem, de vil til Kroen igien; jeg har mere Møye med mine Been at faae dem til at gaae fra Kroen, end med mit broget Hors at faae det fra Stalden. Ach gid jeg torde kun drikke for een eneste Skilling endnu. Hvem veed, om Jacob Skoemager ikke tør borge mig for en Skilling eller to, naar jeg beder ham meget derom? Hey Jacob! nok et Glas Brændeviin for to Skilling.

Scen. 6.

Jacob. Jeppe.

Jacob. See Jeppe! est du kommen tilbage? Jeg tænkte nok, at du fik for lidt. Hvad vil en Styver Brændeviin forslaae? det kand jo ikke komme neden for Halsen.

Jeppe. Det er sandt, Jacob! Lad mig faae end for en Styver. [Sagte.] Naar jeg først har drukket, saa faaer han vel at borge mig, enten han vil eller ey.

Jacob. Her er en Styver Brændeviin, Jeppe! men Pengene først.

Jeppe. Du kand jo sagt borge mig, mens jeg drikker, som der staaer i Ordsproget.

Jacob. Vi agter ingen Ordsprog, Jeppe! Vil du ikke betale forud, saa faaer du ikke en Taar; vi har forsvoret at borge nogen, ikke engang Ridefogden selv.

Jeppe grædende. Kand du ikke sagte borge mig? jeg er jo en ærlig Mand.

Jacob. Ingen Borgen.

16-17. Hvad vil en Styver Brændeviin forslaae] Brændeviin for en Styver, for to Skilling.

Jeppe. Der har du en Styver da, din Prakker! Nu er det giort; drik nu, Jeppe! Ach det giorde got.

Jacob. Ja det kand bage en Skielm indvortes.

Jeppe. Det er det Allerbeste med Brændeviin, at man faaer saadan Corasie derefter. Nu tænker jeg ikke mere hverken paa min Hustrue eller Mester Erich, saa blev jeg forandret af det sidste Glas. Kand du den Vise? Jacob!

Liden Kirsten og Hr. Peder de sat over Bord, Peteheia!
De talte saa meget skiendeligt Ord, Polemeia!
Om Sommeren synger den lystige Stær, Peteheia!
Fanden ta Nille den Akker-Mær, Polemeia!
Jeg gik ud i grønnen Lund, Peteheia!
Degnen det er en Rakker-Hund, Polemeia!
Jeg satte mig paa min abelgraae Hest, Peteheia!
Degnen det er en Rakker-Beest, Polemeia!
Om I vil vide min Hustrues Navn, Peteheia!
Da heder hun: faae Last og Skam, Polemeia!

Den Vise har jeg selv giort, Jacob!

Jacob. Du har Fanden heller.

Jeppe. Jeppe er ikke saa taabelig, som du mener; jeg har ogsaa giort en Vise om Skoemagerne, som gaaer saaledes:

Skoemageren med sin Bas og Fiol, Philepom, Philepom!

Jacob. Ey, du Nar! den er giort over Spillemænd.

Jeppe. Ja det er sandt. Hør, Jacob! giv mig nok for en Styver Brændeviin.

Jacob. Got; nu kand jeg see, du er en smuk Mand, som under mit Huus en Skilling.

Jeppe. Hey Jacob! giv mig kun for fire Skilling.

Jacob. Ja vel.

8-9. Liden Kirsten og Hr. Peder o. s. v.] En gammel Folkevise begynder saaledes:

Hr. Peder og liden Kirsten de sad over Bord,
De snakked saa mangt et Skjemtes Ord.

Jeppe synger igien.

Jorden drikker Vand,
Havet drikker Soel,
Soelen drikker Hav,
Alting i Verden drikker;
Hvorfor maa jeg daa
Ey drikke ligesaa?

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Mir zu!

Jacob. Godtaar med Halvparten!

Jeppe. Ich tank ju, Jacob! drik man, dat dig di Dyvel haal, dat ist dig vell undt.

Jacob. Jeg hører, at du kand snakke Tydsk, Jeppe!

Jeppe. Ja vist, det er saa gammel dat; men jeg snakker det ikke gierne, uden jeg er fuld.

Jacob. Ja saa snakker du det dog i det ringeste eengang om Dagen.

Jeppe. Jeg har været 10 Aar under Malicien, og skulde ikke forstaae mine Sprog?

Jacob. Jeg veed det nok, Jeppe! vi har jo været i Companen sammen i to Aar.

Jeppe. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Du blev jo hengt engang, da du løb bort ved Wißmar.

Jacob. Jeg skulde henges, men jeg fik Pardon igien. Saa nær hielper saa mangen Mand.

Jeppe. Det var Skade, du blev ikke hengt, Jacob! Men var du ikke med i den Auction, som stod paa den Hede, du veedst vel selv?

Jacob. Ey, hvor har jeg ikke været med?

Jeppe. Jeg glemmer aldrig den første Psalme, Svensken skiød. Jeg troer, der faldt paa eengang 3000, om jeg sagde

---

18-19. Jeg har været 10 Aar under Malicien o. s. v.] Tydsk var dengang Commandosproget i den danske Armee, hvilken for en Deel bestod af hvervede Udlændinge.

4000 Mænd. Das ging fordyvled zu, Jacob! du kanst wol das ihukommen. Ich kan nicht negten, daß ik jo bange var in dat Slag.

Jacob. Ja ja, Døden er haard at gaae paa; man er saa gudsfrygtig, naar man gaaer imod Fienden.

Jeppe. Ja det er sandt; jeg veed ikke, hvoraf det kand komme. Thi jeg laae og læste den hele Nat, førend Auctionen skulde staae, i Davids Psaltkar.

Jacob. Jeg undrer mig over at du, som har været Soldat tilforn, lader dig cujonere af din Hustrue.

Jeppe. Jeg! gid jeg kun havde hende hid, saa skulde du see, hvor jeg skulde bastenere hende. Nok et Glas, Jacob! jeg har endnu 8 Skilling tilbage, og naar de ere opdrukne, drikker jeg paa Borg. Lad mig faae et Kruus Øll ogsaa.

In Leipsig var en Mand,
In Leipsig var en Mand,
In Leipsig var en Læderen Mand,
In Leipsig var en Læderen Mand,
In Leipsig var en Mand,
Die Mand han nam en Fru etc.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Hey! he - - - - - - y! he - - - - Din Skaal og min Skaal og alle gode Venners Skaal, he - - - he - - - y!

Jacob. Vil du ikke drikke Rifogdens Skaal?

Jeppe. Jo nok, giv mig for en Skilling endnu. Rifogden er en skikkelig Mand; naar vi stikker ham en Daler i Næven, giør han sin Salighedꝛ Eed for Herskabet, at vi ikke kand betale Land-Gilde. En Skielm, der nu har flere Penger; du borger mig nok for en Styver eller to.

Jacob. Ney Jeppe! du taaler ikke at drikke meer nu.

15-20. In Leipsig var en Mand o. s. v.] „In Leipzig war ein Mann" er en gammel tydsk Studentervise, og „ledern" et Burscheudtryk for: slet, foragtelig.

Jeg er ikke den Mand, der vil, at Giesterne skal overvælde sig i mit Huus og drikke meer, end de har got af. Jeg vil heller miste min Næring; thi det er en Synd.

Jeppe. Hey nok for en Styver!

Jacob. Ney Jeppe! nu skienker jeg ikke meer; tænk, at du har en lang Vey at gaae.

Jeppe. Hundsvot, Caronie, Beest, Slyngel, hey, he = = = y = = y!

Jacob. Far vel, Jeppe! Lykke paa Reysen.

Scen. 7.

Jeppe alleene.

Ach Jeppe! du est fuld som et Beest. Mine Been vil ikke bære mig. Vil I staae eller ey, I Carnalier? Hey saa! Hvad er Klokken? Hey Jacob Hundsvot Skuster! hey nok for en Styver. Vil I staae, I Hunde! Ney Drolen far efter mig, om de vil staae. Tak, Jacob Skoemager! lad os faae en frisk. Hør, Cammerat! hvor gaaer Veyen til Byen? Staae, siger jeg; see Bestet er fuld. Du drak som en Skielm, Jacob! er det for en Styver Brændeviin? = = Du maaler som en Tyrk.

Medens han saa taler, falder han om, og blir liggende.

Scen. 8.

Baron Nilus. Secreteren. Cammer-Tiener. 2 Laqveyer.

Baronen. Det lader sig ansee i Aar til et frugtbar Aar; see engang, hvor tyk Byggen staaer.

Secreteren. Ja det er sandt, Eders Naade! men det betyder, at en Tønde Bygg vil ikke komme høyere i Aar end til 5 Mark.

Baronen. Det vil intet sige. Bønderne staaer sig dog altiid bedre udi de gode Tider.

Secreteren. Jeg veed ikke, hvordan det er, Eders Naade

Bønderne klage sig dog altiid, og vil have Sædkorn, enten Aaret er frugtbar eller ey. Naar de har noget, saa drikker de desmere. Her boer en Kroemand i Naboe-Lauget, som heder Jacob Skoemager, som hielper mægtig til at giøre Bonden fattig; de siger, at han kommer Salt i sit Øll, at de skal tørste, jo mere de drikker.

Baronen. Den Karl maa vi have afskaffet. Men hvad er det, som ligger paa Veyen? Det er jo en død Mand. Man hører ikke andet end U-lykke. Spring een hen og see hvad det er.

1. Laqvey. Det er Jeppe paa Bierget, som har den onde Kone. Hey op, Jeppe! Ney han vaagner ikke op, om vi sloge og trækkede ham efter Haaret.

Baronen. Lad ham kun blive, jeg havde nok Lyst at spille en Comoedie med ham. I pleyer at være frugtbar paa Inventioner; kand I nu ikke hitte paa noget, som kand divertere mig?

Secreteren. Mig siunes, at det blev artigt, om man bandt en Papiirs-Krave om hans Hals, eller klippede Haaret af ham.

Cammer-Tienneren. Mig siunes, at det var endnu artigere, om man smurte hans Ansigt over med Blek, og udsatte saa nogen at eftersee, hvorledes hans Kone tog imod ham, naar han kom hiem i den Positur.

Baronen. Det er got nok. Men hvad gielder, at Erich hitter paa noget, som er artigere? Siig frem din Mening, Erich!

Erich Laqvey. Jeg holder for, man skulde klæde ham gandske af og legge ham i Herrens beste Seng, og om Morgenen, naar han vaagnede, stille os alle an mod ham, ligesom han var Herren paa Gaarden, saa at han ikke skulde vide, hvorledes han var snoet eller vendt. Og naar vi saaledes havde faaet ham i de Tanker, at han var Baronen, skulde vi drikke ham ligesaa drukken igien, som han nu er, og legge

18. Mig siunes, at det blev artigt] lystigt, morsomt.

ham i sine gamle Klæder paa denne samme Møding. Hvis saadant med Forstand blev exeqveret, vilde det have en underlig Virkning, og han vilde bilde sig ind, enten at have drømt om saadan Lyksalighed, eller at have virkelig været i Paradiis.

Baronen. Erich! du est en stor Mand, og derfor har ikke uden store Anslage. Men end om han vaagnede op i det samme?

Erich. Det er jeg vis paa at han ikke giør, Eders Naade! thi denne samme Jeppe paa Bierget er een af de stærkeste Sovere i det hele Herret. Man forsøgte forgangen Aar at hefte en Raqvet bag ved hans Nakke, men da Raqveten gik løs, vaagnede han derfor ikke op af sin Søvn.

Baronen. Lad os da giøre det. Slæber ham strax bort, fører ham i en fiin Skiorte, og legger ham i min beste Seng.

ACTUS II.

Scen. 1.

Jeppe.

Forestilles liggende udi Baronens Seng med en Gyldenstykkes Slaap-Rok for Stolen; han vaagner, og gnikker sine Øyne, seer sig om, og blir forskrækket, gnikker sine Øyne igien, tar paa sit Hoved, og faaer en guld-broderet Nat-Hue i Haanden; han smør Spøt paa sine Øyne, og gnikker dem igien, vender nok Huen om og beskuer den, seer paa sin fine Skiorte, paa Slaap-Rokken, paa alting, har underlige Grimacer. Imidlertiid spilles en sagte Music, hvorved Jeppe legger Hænderne sammen og græder; naar Musiqven har Ende, begynder han at tale:

Ey, hvad er dog dette? Hvad er dette for en Herlighed, og hvordan er jeg kommen dertil? Drømmer jeg, eller er jeg vaagen? Ney jeg er gandske vaagen. Hvor er min Kone, hvor er mine Børn, hvor er mit Huus, og hvor er Jeppe? Alting er jo forandret, jeg selv med. Ey, hvad er dog dette? hvad er dog dette? Raaber sagte og frygtsom. Nille! Nille! Nille! jeg troer, at jeg er kommen i Himmerig, Nille! og det gandske uforskyldt. Men mon det er jeg? Mig synes ja, mig synes ogsaa ney. Naar jeg føler paa min Rygg, som endnu er øm af de Hugg, jeg har faaet, naar jeg hører mig tale, naar jeg føler paa min hule Tand, synes mig, det er jeg. Naar jeg derimod seer paa min Hue, min Skiorte, paa all den Herlighed, som er mig for Øynene, og jeg hører den liflige Musiqve, saa Drolen splide mig ad, om jeg kand faae i mit Hoved, at det er jeg. Ney det er ikke jeg; jeg vil tusinde

Gange være en Carnalie, om det er. Men mon jeg ikke drømmer? Mig synes dog ney. Jeg vil forsøge at knibe mig i Armen; giør det da ikke ondt, saa drømmer jeg, giør det ondt, saa drømmer jeg ikke. Jo jeg følede det, jeg er vaagen; vist er jeg vaagen, det kand jo ingen disputere mig, thi var jeg ikke vaagen, saa kunde jeg jo ikke = = = = Men hvorledes kand jeg dog være vaagen, naar jeg ret betænker alting? Det kand jo ikke slaae feyl, at jeg jo er Jeppe paa Bierget; jeg veed jo, at jeg er en fattig Bonde, en Træl, en Slyngel, en Hanrey, en sulten Luus, en Madike, en Carnalie; hvorledes kand jeg tilligemed være Keyser og Herre paa et Slot? Ney det er dog ikkun en Drøm. Det er derfor best, at jeg har Taalmodighed, indtil jeg vaagner op. Musiqven begynder paa nye, og Jeppe falder i Graad igien. Ach kand man dog høre saadant i Søvne? det er jo ikke muueligt. Men er det en Drøm, saa gid jeg aldrig maatte vaagne op, og er jeg gall, saa giv jeg aldrig maatte blive viis igien; thi jeg vilde stevne den Doctor, der curerede mig, og forbande den, der vækkede mig. Men jeg hverken drømmer, eller er gall, thi jeg kand komme alting ihu, som mig er vederfaret; jeg erindrer jo, at min sal. Far var Niels paa Bierget, min Far-Far Jeppe paa Bierget, min Hustrue heder jo Nille, hendes Crabask Mester Erich, mine Sønner Hans, Christoffer og Niels. Men see, nu har jeg fundet ud hvad det er: det er det andet Liv, det er Paradiis, det er Himmerig; jeg maa skee drak mig ihiel i Gaar hos Jacob Skoemager, døde, og kom strax i Himmerig. Døden maa dog ikke være saa haard at gaae paa, som man bilder sig ind; thi jeg følede intet dertil. Nu staaer maa skee Hr. Jesper denne Stund paa Prædike-Stolen og giør Liig-Prædiken over mig, og siger: Saadant Endeligt fik Jeppe paa Bierget; han levede som en Soldat, og døde som en Soldat. Man kand disputere, om jeg døde til Lands eller Vands; thi jeg gik temmelig fugtig af denne Verden. Ach Jeppe! det er andet end at gaae fire Miil til Byen for at kiøbe Sæbe, at ligge paa Straae, at faae Hugg af din Hu-

strue, og faae Horn af Degnen. Ach til hvilken Lyksalighed er ikke din Møye og dine sure Dage forvandlet! Ach jeg maa græde af Glæde, besynderlig naar jeg eftertænker, at dette er hendet mig saa uforskyldt. Men een Ting staaer mig for Hovedet, det er, at jeg er saa tørstig, at mine Læber henge sammen; skulde jeg ønske mig levende igien, var det alleene for at faae et Kruus Øll at ledske mig paa, thi hvad nytter mig all den Herlighed for Øynene og Ørene, naar jeg skal døe paa nye igien af Tørst? Jeg erindrer, Præsten har ofte sagt, at man hverken hungrer eller tørster i Himmerig, iligemaade at man der finder alle sine afdøde Venner. Men jeg er færdig at vansmægte af Tørst, jeg er ogsaa gandske alleene, jeg seer jo intet Menneske; jeg maatte jo i det ringeste finde min Bestefar, som var saadan skikkelig Mand, der ikke efterlod sig en Skillings Restantz hos Herskabet. Jeg veed jo, at mange Folk har levet ligesaa skikkelig som jeg, hvorfor skulde jeg alleene komme i Himmerig? Det kand derfore ikke være Himmerig. Men hvad kand det da være? Jeg sover ikke, jeg vaager ikke, jeg er ikke død, jeg lever ikke, jeg er ikke gall, jeg er ikke klog, jeg er Jeppe paa Bierget, jeg er ikke Jeppe paa Bierget, jeg er fattig, jeg er riig, jeg er en stakkels Bonde, jeg er Keyser. A = = = = a = = = = a = = = = hielp hielp hielp!

Paa dette store Skraal kommer nogle Folk ind, som imidlertiid har staaet paa Luur for at see, hvorledes han stillede sig an.

Scen. 2.

Cammer-Tienner. En Laqvey. Jeppe.

Cammer-Tienner. Jeg ønsker Eders Naade en lyksalig god Morgen. Her er Slaap-Rokken, om Eders Naade vil staae op. Erich! spring ud efter Handklædet og Vandbækkenet.

Jeppe. Ach velbyrdige Hr. Cammer-Tiener! jeg vil gierne staae op, men jeg beder, at I intet Ondt vil giøre mig.

Cammer-Tienneren. Gud bevare os fra at giøre Herren Ondt.

Jeppe. Ach førend I slaaer mig ihiel, vil I da ikke giøre mig den Billighed at sige mig hvem jeg er?

Cammer-Tienneren. Veed ikke Herren hvem han er?

Jeppe. I Gaar var jeg Jeppe paa Bierget, men i Dag ..... Ach jeg veed ikke hvad jeg skal sige.

Cammer-Tienneren. Det er os kiært, at Herren er i saa god Humeur i Dag, at han behager at skiemte. Men Gud bevare os, hvorfor græder Eders Naade?

Jeppe. Jeg er ikke Eders Naade, jeg kand giøre min Saligheds Eed derpaa, at jeg ikke er det; thi saa vidt som jeg kand erindre, saa er jeg Jeppe Nielsen paa Bierget, een af Baronens Bønder. Vil I have Bud efter min Hustrue, skal I faae det at høre; men lad hende ikke tage Mester Erich med sig.

Laqveyen. Det er sært. Hvad er dog dette? Herren maa ikke være vaagen; thi han pleyer jo aldrig at skiemte saaledes.

Jeppe. Om jeg er vaagen eller ey, det skal jeg ikke kunde sige; men det veed jeg og kand sige, at jeg er een af Baronens Bønder, som heder Jeppe paa Bierget, og jeg aldrig har været enten Baron eller Greve min Livs-Tiid.

Cammer-Tienneren. Erich! hvad kand dette være? Jeg er bange, at Herren er falden i en Sygdom.

Erich. Jeg bilder mig ind, at han gaaer i Søvne; thi det skeer ofte, at Folk staaer op af Sengen, klæder sig paa, taler, æder og drikker i Søvne.

Cammer-Tienneren. Ney Erich! jeg mærker, at Herren phantaserer af en Sygdom; spring strax efter et Par Doctores .... Ach Eders Naade! slaaer saadane Tanker af eders Hovet. Eders Naade jager derved Forskrekkelse i det hele Huus. Kiender Eders Naade ikke mig?

Jeppe. Jeg kiender mig ikke selv; hvorledes skulde jeg da kiende jer?

Cammer-Tienneren. Ach er det mueligt, at jeg skal høre saadane Ord af min naadige Herres Mund og see ham udi saadan Tilstand? Ach vort u-lykfalige Huus, som blir plaget af

saadan Koglerie! Kand ikke Herren erindre hvad han giorde i Gaar, da han reed paa Jagt?

Jeppe. Jeg har aldrig været enten Jæger eller Krybe-Skytter, thi jeg veed, at det er Bremerholms Arbeyd; aldrig nogen Siæl skal kunde bevise mig over at have jaget en Hare paa Herrens Gods.

Cammer-Tienneren. Ach naadige Herre! jeg var jo selv med ham paa Jagt i Gaar.

Jeppe. I Gaar sad jeg til Jacob Skoemagers, og drak for 12 ß. i Brændeviin; hvor kunde jeg da være paa Jagt?

Cammer-Tienneren. Ach jeg besværer naadige Herre paa mine blotte Knæ, at han lader saadan Snak fare. Erich! gik der Bud efter Doctorerne?

Erich. Ja de kommer nok strax.

Cammer-Tienneren. Lad os da faae Herren i sin Slaap-Rok; thi maa skee, naar han kommer ud i Luften, tør det blive bedre med ham. Vil Herren behage at iføre sig sin Slaap-Rok?

Jeppe. Hiertelig gierne. I maa giøre med mig hvad jer lyster, naar I kun ikke vil slaae mig ihiel; thi jeg er saa uskyldig som det Barn, der ligger i Moers Liv.

Scen. 3.

2. **Doctores. Jeppe. Cammer-Tienneren. Erich.**

1. **Doctor.** Vi hører med største Smerte, at Herren er upasselig.

Cammer-Tienneren. Ach ja, Hr. Doctor! han er i en elendig Tilstand.

2. **Doctor.** Hvordan er det fat, naadige Herre?

Jeppe. Ret vel; jeg er alleene noget tørstig af det Brændeviin, jeg fik hos Jacob Skoemager i Gaar. Vil I

---

4. jeg veed, at det er Bremerholms Arbeyd] en Gjerning, som straffes med Slaveri (Slaverne brugtes til Arbeide paa Bremerholms, Gammel Holms Værft).

kun give mig et Kruus Øll og lade mig gaae, saa maa man gierne henge jer og alle Doctore op, thi jeg behøver ingen Medicin.

1. **Doctor.** Det kalder jeg ret at phantasere, Hr. Collega!

2. **Doctor.** Jo stærkere det er, jo snarere vil det udrase. Lad os føle Herrens Puls. Qvid tibi videtur, Domine Frater?

1. **Doctor.** Jeg holder for, at han maa strax aare-lades.

2. **Doctor.** Jeg er ikke af den Tanke; thi slige underlige Svagheder maa cureres paa en anden Maade. Herren har haft en fæl og selsom Drøm, som har bragt Blodet udi Bevægelse og forvirret Hiernen saaledes, at han bilder sig ind at være en Bonde. Vi maa søge at divertere Herren med de Ting, som han pleyer at have meest Behag udi, give ham de Vine og den Spise, som han best finder Smag udi, og spille for ham de Stykker, som han heldst gider hørt.

En lystig Music begyndes.

Cammer-Tienneren. Det var jo Herrens Livstykke?

Jeppe. Kand nok være. Har man altiid saadan Lystighed her paa Gaarden?

Cammer-Tienneren. Saa tit Herren behager; thi han gir os alle Kost og Løn.

Jeppe. Men det er underligt, at jeg kand ikke komme ihu hvad jeg har giort tilforn.

2. **Doctor.** Sygdommen fører det med sig, Eders Naade! at man forglemmer alt hvad man har giort tilforn. Jeg erindrer mig, at for nogle Aar siden een af mine Naboer af stærk Drik blev saaledes forvirret, at han i to Dage bildte sig ind at være uden Hoved.

Jeppe. Jeg var tilfreds, at Birke-Dommeren Christoffer vilde giøre det samme; men han maa have en Sygdom, som er lige tvert imod denne, thi han bilder sig ind at have et stort Hoved, hvorvel han haver slet intet, som man kand merke af hans Domme.

De leer alle deraf: Ha ha ha!

2. **Doctor.** Det er en Fornøyelse at høre Herren skiemte. Men at komme til Historien igien, da gik den samme hele Byen over og spurdte Folk, om ingen havde fundet hans Hoved, som han havde tabt; men han kom sig lykkelig igien, og er denne Stund Klokker i Jydland.

Jeppe. Det kunde han jo blive, omendskiønt han havde ikke fundet sit Hoved igien.

De leer atter: Ha ha ha!

1. **Doctor.** Kand Hr. Collega ikke erindre sig den Historie, som skede for 10 Aar siden med den Mand, der bildte sig ind, at der var fuldt af Fluer i hans Hovet, og kunde ikke komme af de Griller, hvor meget man talede for ham, indtil en fornuftig Doctor curerede ham paa saadan Maade: Han lagde et Plaster over hans Hoved, som var bestrøed med døde Fluer, hvilket da han efter nogen Tiids Forløb trækkede af, og viisde den Syge Fluerne, bildte han sig ind, at de vare udtrokne af hans Hoved, og blev derover frisk igien. Jeg har ogsaa hørt om en anden Mand, der efter en lang Feber faldt udi de Griller, at hvis han kastede sit Vand fra sig, skulde Landet forgaae af en Flod. Ingen kunde faae ham af de Tanker, thi han sagde sig at ville døe for det gemene Beste. Han blev cureret paa saadan Maneer: Man skikkede Bud til ham som fra Commendanten, at saasom Byen frygtede sig for en Beleyring, og der var ikke Vand i Gravene, han da vilde fylde dem, for at hindre Fienden Adgang til Byen, hvorudover den Syge blev glad, at han kunde tiene sit Fæderneland og sig selv med, og blev saa skilt baade ved sit Vand og sin Sygdom.

2. **Doctor.** Jeg kand fremføre Exempel af en anden Historie, som er passeret i Tydskland. En Edelmand kom engang udi et Verts-Huus, hvor da han havde spiset, og vilde gaae til Sengs, hang han sin Guld-Kiæde, som han pleyede at bære om Halsen, paa Veggen i Herberget. Verten

---

20. skulde Landet forgaae af en Flod] Vandflod, Oversvømmelse.

gav nøye Agt derpaa, fuldte ham til Sengs, og ønskede ham en god Nat; men da han fornam, at Edelmanden sov, sneeg han sig ind udi Kammeret, og tog 60 Leed bort af Kiæden, og hang den saa paa Veggen igien. Giesten staaer op om Morgenen, lader sin Hest sadle, og ifører sig sine Klæder. Men da han skulde binde Kiæden om Halsen, fornam han, at den havde mist den halve Deel af sin Længde, begynder derfor at raabe, at han var bestaalen. Verten, som stod uden for Døren og lurede, løber strax ind, og lader ligesom han bliver gandske forskrekket, raabende: Ach hvilken skrekkelig Forandring! Da Giesten spurdte ham, hvi han saadan tog afsted, sagde han: Ach min Herre! jer Hovet er bleven eengang saa stort, som det var i Gaar. Hvorpaa han bar frem et falsk Speyl, som viste en Ting eengang saa stort, som det er i sig selv. Da nu Edelmanden saae sit Hoved saa stort i Speylet, faldt han i Graad, og sagde: Ach nu merker jeg Aarsagen, hvi min Kiæde er bleven saa kort. Hvorpaa han satte sig paa sin Hest, svøbte Hovedet i sin Kappe, at ingen skulde see det paa Veyen. Der siges, at han siden mange Dage holdt sig hiemme, og ikke kunde komme af de Griller, men troede, at Kiæden ikke var bleven for kort, men Hovedet for stort.

1. **Doctor.** Der ere utallige Exempler paa saadane Indbildinger. Jeg erindrer ogsaa at have hørt tale om een, der bildte sig ind, at hans Næse var 10 Fod lang, og varede alle ad, som mødte ham, at de ikke skulde komme for nær.

2. **Doctor.** Domine Frater har vel hørt Historien om den Mand, der bildte sig ind, at han var død? En ung Person faldt udi de Griller, at han var død, og derfor lagde sig paa en Liig-Baare, og vilde hverken æde eller drikke. Hans Venner forestillede ham saadan Daarlighed, og brugte alle Konster at bevæge ham til at æde, men forgiæves; thi han afviste dem kun med Latter, foregivende, at det var mod alle Regler for døde Folk at æde og drikke. Endelig paatog sig en forfaren Mand i Medicinen at curere ham paa

en underlig Maade: Han fik en Tienner til ogsaa at udgive sig for død og lade sig med Stats udføre til samme Sted, hvor den Syge laae. Disse tvende laae længe først og saae paa hinanden. Omsider begyndte den Syge at spørge den anden ad, hvorfor han var didkommen; hvilken svarede: fordi han var død. Derneſt begyndte de at spørge hinanden om Maaden, paa hvilken de vare døde, hvilket enhver vidtløftig fortaalte. Derpaa kommer nogle, som dertil vare bestilte, og bringer den sidste sit Aftens-Maaltiid til, hvorved han reyste sig af Kisten, og giorde et got Maaltiid, sigende til den anden: Skal du ikke ogsaa snart spise? Den Syge forundrer sig derover, og spurdte, om det kunde staae en død Mand an at spise, men fik til Svar, at dersom han ikke spisede, kunde han ikke længe være død. Han lod sig derfor overtale først at spise med den anden, siden sove, staae op, klæde sig paa, ja han efterabede den anden i alting, indtil han ogsaa blev levende igien og klog med ham. Jeg kunde give utallige flere Exempler paa saadane selsomme Indbildinger. Saaledes er det ogsaa gaaet til denne Gang med naadige Herre, at han indbilder sig at være en fattig Bonde. Men Herren maa slaae de Tanker af sit Sind, saa blir han strax frisk igien.

Jeppe. Men mon det kand være mueligt, at det er af Indbilding?

Doctor. Ja vist; Herren har hørt af disse Historier hvad Indbildinger kand giøre.

Jeppe. Er jeg da ikke Jeppe paa Bierget?

Doctor. Ney vist.

Jeppe. Er da ikke den onde Nille min Kone?

Doctor. Ingenlunde; thi Herren er Enkemand.

Jeppe. Er det og lutter Indbilding, at hun har en Crabask, som heder Mester Erich?

Doctor. Lutter Indbilding.

Jeppe. Er det ey heller sandt, at jeg skulde til Byen i Gaar at kiøbe Sæbe?

Doctor. Ney.

Jeppe. Ey heller, at jeg drak Pengene op hos Jacob Skoemager?

Cammer-Tienneren. Ey, Herren var jo med os paa Jagt den hele Gaars-Dag.

Jeppe. Ey heller, at jeg er Hanrey?

Cammer-Tienneren. Ey, Fruen er jo død for mange Aar siden.

Jeppe. Ach jeg begynder allerede at fatte min Daarlighed. Jeg vil ikke tænke paa den Bonde mere; thi jeg kand merke, at en Drøm har bragt mig i den Vildfarelse. Det er dog underligt, hvor et Menneske kand falde i slige Griller.

Cammer-Tienneren. Vil Herren behage at spadsere lidt i Haven, mens vi laver noget Froekost til?

Jeppe. Ja nok; men det maa skee i en Hast, thi jeg er baade hungrig og tørstig.

ACTUS III.

Scen. 1.

[Jeppe. Cammer-Tienneren. Secreteren.]

Jeppe kommer fra Haven med sin Suite, og et lidet Bord er dekket.

Jeppe. Ha ha, jeg seer, Bordet er alt dekket.

Cammer-Tienneren. Ja alting er færdig, naar Eders Naade behager at sette sig ned.

Jeppe setter sig ned. De andre staaer bag ved Stolen, og leer af hans Unoder, naar han griber med alle 5 Fingre udi Fadet, ræber over Bordet, snyder sig med Fingerne, og smør det paa Klæderne.

Cammer-Tienner. Vil Herren befale hvad Viin ham lyster?

Jeppe. I veed jo vel selv hvad Viin jeg pleyer at drikke om Morgenen.

Cammer-Tienneren. Der er Rhinsk-Viin, som Herren pleyer heldst at drikke. Dersom den ikke smager Herren, kand han faae strax anden.

Jeppe. Den er noget for suur. I maa komme noget Miød deri, saa blir den god; thi jeg er meget for Sødt.

Cammer-Tienneren. Her er Canari-Sæk, om Herren vil smage den.

Jeppe. Det er en god Viin. Skraaler alle. Hver Gang han drikker, blæses i Trompetter. Hey pas op, Karle! nok et

---

20. Her er Canari-Sæk] Canarie-Sect, sød Viin fra de canariske Øer.

Glas Viin af Carnalie=Sæk, forstaaer I vel? Hvor har du faaet den Ring, som du bær paa Fingeren?

Secreteren. Den har Herren selv givet mig.

Jeppe. Det kand jeg ikke erindre; giv mig den tilbage, jeg maa have giort det i Drukkenskab. Man gier jo ikke saadane Ringe bort. Jeg vil eftersee siden hvad andre Sager I har faaet. Tiennere skal ikke have mere end Kost og Løn; jeg kand sværge paa at jeg ikke erindrer at have foræret jer noget i Særdeleshed, thi hvorfor skulde jeg giøre det? Den Ring er jo over 10 Rdlr. værdt. Ney ney, I gode Karle! ikke saa, ikke saa. I maa ikke betiene jer af jer Herskabs Skrøbelighed og Drukkenskab. Naar jeg er drukken, saa er jeg færdig at give mine Buxer bort; men naar jeg har sovet Rusen ud, tar jeg mine Foræringer tilbage. Jeg fik ellers en U=lykke af min Hustrue Nille. Dog hvad siger jeg? Nu falder jeg i forrige galne Tanker igien, og kommer ikke ihu hvem jeg er. Giv mig nok et Glas Carnali=Sæk. Samme Skraal! *Trompeterne blæser igien.* Gir Agt paa hvad jeg siger, Karle! det maa tiene jer til Underretning herefter, at naar jeg giver noget bort om Aftenen i Drukkenskab, maa I levere det tilbage om Morgenen igien. Naar Tiennere faaer mere, end de kand æde op, blir de storagtig, og kaster paa Nakken af Herskabet. Hvor meget er din Løn?

Secreteren. Herren har stedse givet mig 200 Rdlr. om Aaret.

Jeppe. Du skal have Dievelen ikke 200 Rdlr. herefter; hvad Gavn giør du for 200 Rdlr.? Jeg maa selv slæbe som et Beest og staae paa Laden fra Morgenen til Aftenen, og kand neppe = = = See nu kommer de forbandede Bonde-Griller igien. Giv mig nok et Glas Viin. *Han drikker igien, og Trompetterne blæser.* 200 Rigsdaler! det er jo at flaae Huden af sit Herskab. Hør, veed I hvad, I gode Karle? naar jeg har spiset, har jeg i Sinde at henge op hver anden her

paa Gaarden. I skal vide, at jeg ikke er at skiemte med udi Penge-Sager.

Cammer-Tienneren. Vi vil give tilbage alt hvad vi har oppebaaret af Eders Naade.

Jeppe. Ja ja, Eders Naade, Eders Naade! Complementer og Baslementer har vi got Kiøb paa i disse Tider. I vil stryge mig om Munden med Eders Naade, indtil I faaer alle Pengene bort, og I blir mine Naader igien. Munden siger nok Eders Naade, men Hiertet Eders Nar. I taler ikke hvad I mener, Karle! I Betientere ere ligesom Abner, der kom og hilsede Roland, sigende: Hil være dig, min Broder! og med det samme stikker ham Dolken i Hiertet. Troe mig, at Jeppe er ingen Nar.

De falder alle paa Knæ, og beder om Naade.

Jeppe. Staaer kun op igien, Karle! til jeg har spiset. Siden vil jeg see efter, hvor det henger sammen, hvilke som har fortient at henges eller ey. Nu vil jeg holde mig lystig.

Scen. 2.

Jeppe. Cammer-Tienneren. Rifogden. Secreteren.

Jeppe. Hvor er min Rifogd?

Cammer-Tienneren. Han er her udenfor.

Jeppe. Lad ham strax komme ind.

Rifogden kommer ind udi en sølvknappet Kiole, med Geheng om Livet. Har Eders Naade noget at befale?

Jeppe. Intet uden at du skal henges.

Rifogden. Jeg har jo intet Ondt giort, Eders Naade! Hvorfor skal jeg henges?

Jeppe. Est du ikke Rifogd?

Rifogden. Jo jeg er, Eders Naade!

Jeppe. Og du spør endda, hvorfor du skal henges?

10—13. ligesom Abner, der kom og hilsede Roland, o. s. v.] Hvad her foresvæver Jeppe, er vel Fortællingen i 2. Samuels Bog, 2. og 3. Cap., om Abner, der stak Asael ihjel, og til Gjengjæld lønligen dræbtes af Joab.

Rifogden. Jeg har dog tient Eders Naade saa troelig og redelig og været saa flittig i mit Embede, saa at Eders Naade har roset mig altiid frem for andre sine Tiennere.

Jeppe. Ja vist har du været flittig i dit Embede, det kand man jo see paa dine støbte Sølvknapper. Hvad faaer du aarlig til Løn?

Rifogden. Et halv hundrede Rigsdaler aarlig.

Jeppe gaaer og spadserer lidt frem og tilbage. Et halv hundrede Rigsdaler? Ja du skal strax henge.

Rifogden. Det kand jo ikke være mindre, naadige Herre! for et heelt Aars møysom Tienneste.

Jeppe. Just derfor skal du henges, efterdi du faaer kun et halv hundrede Rigsdaler. Du har Penge til sølvknappet Kiole, til Krusedoller for Hænderne, til Silke-Pung bag i Haaret, og har kun 50 Rdlr. om Aaret. Maa du da ikke stiæle fra mig arme Mand; thi hvor skulde det ellers komme fra?

Rifogden paa Knæ. Ach naadige Herre! spar mig dog for min fattige Hustrue og umyndige Børns Skyld.

Jeppe. Har du mange Børn?

Rifogden. Jeg har 7 levende Børn, Eders Naade!

Jeppe. Ha ha, 7 levende Børn? Fort heng ham, Sekketeer!

Secreteren. Ach naadige Herre! jeg er jo ingen Bøddel.

Jeppe. Hvad du ikke est, det kandst du blive; du seer ud til allehaande. Naar du har hengt ham, skal jeg siden henge dig selv.

Rifogden. Ach naadige Herre! er der ingen Pardon?

Jeppe gaaer og spadserer igien, setter sig ned at drikke, staaer op igien. Et halv hundrede Rigsdaler, Kone og syv Børn! Vil der ingen anden henge dig, saa skal jeg giøre det selv. Jeg veed nok, hvad I er for Karle, I Rifogder! jeg veed, hvorledes I har omgaaet med mig selv og andre stakkels Bønder = = = Ey, nu kommer de forbandede Bonde-Griller mig i Hovedet igien. Jeg vilde sige, jeg veed eders Væsen

og Handtering saa vel paa mine Fingre, at jeg selv kunde være Rifogd, om det skulde gielde. I faaer Fløden af Melken, og Herskabet faaer en Lort (med Tugt at sige). Jeg troer, om Verden staaer længe, saa blir Rifogder Junkere, og Junkere igien Rifogder. Naar Bonden stikker jer eller jere Koner noget i Næven, saa heder det, naar I kommer til Herskabet: Den stakkels Mand er villig og flittig nok, men adskillige U-lykker slaaer ham til, at han ikke kand betale, han har en ond Jord, der er kommen Skab paa hans Qvæg, og andet saadant, med hvilken Snak Herskabet maa lade sig afspise. Troe mig, go Karl! jeg lar mig ikke saaledes tage ved Næsen; thi jeg er selv en Bonde og en Bondes Søn = = = See nu kommer dette Koglerie igien. Jeg siger, jeg er selv en Bondes Søn; thi Abraham og Eva, vore første Forældre, vare Bønder.

Secreteren falder ogsaa paa Knæ. Ach naadige Herre! hav dog Barmhiertighed med ham for hans fattige Hustrues Skyld; thi hvoraf skal hun siden leve [, naar han ikke er i Live] at føde Kone og Børn?

Jeppe. Hvem siger, de skal leve? Man kand jo henge dem op med.

Secreteren. Ach Herre! det er saadan yndig, smuk Kone.

Jeppe. Saa? du maaskee er forliebt i hende, eftersom du tar dig hende saa an. Lad hende komme herind.

Scen. 3.

Rifogdens Kone. Jeppe. De andre.

Konen kommer ind, og kysser paa hans Haand.

Jeppe. Est du Rifogdens Kone?

Konen. Ja jeg er, naadig Herre!

Jeppe tar hende paa Brystet. Du est kiøn. Vil du sove hos mig i Nat?

Konen. Herren har at befale udi alting; thi jeg er i hans Tienneste.

Jeppe til Ridefogden. Vil du tilstæde, at jeg ligger hos din Kone i Nat?

Rifogden. Jeg takker Herren, at han beviser mit ringe Huus den Ære.

Jeppe. See her, set en Stoel til hende, hun skal spise med mig. Hun setter sig ved Bordet, æder og drikker med ham. Han blir jaloux paa Secreteren, og siger: Du skal faae en U-lykke, dersom du seer paa hende.

Saa tit han kaster Øye til Secreteren, strax slaaer han Øyene af hende, og seer paa Jorden.

Han synger en forliebt gammeldags Vise, medens han sidder til Bords med hende.

Jeppe befaler at spille en Polsk Dantz, og dantzer med hende, men falder 3 Gange af Drukkenskab, endelig den fierde Gang blir han liggende, og falder i Søvn.

Scen. 4.

Baronen. De andre.

Baronen. Han sover alt dygtig. Nu har vi Spillet vundet; men vi havde selv nær bleven meest narret, thi han havde i Sinde at tyrannisere over os, hvorudover vi enten maatte have fordervet Historien eller ladet os ilde medhandle af denne grove Bonde, af hvis Opførsel man kand lære, hvor tyrannisk og hovmodige slige Folk bliver, der af Skarnet i en Hast kommer til stor Ære og Værdighed. Jeg havde nær i en u-lykfalig Tiid paataget mig en Secretaires Person, thi havde han ladet mig prygle, saa havde der blevet en forstyrret Historie, der havde underkastet mig ikke mindre Folks Raillerie end Bonden. Det er best, vi lader ham sove endnu lidet, førend vi fører ham i hans skidne Bonde-Klæder igien.

Erich. Ach Herre! han sover alt som en Steen; see her, jeg kand slaae paa ham, han føler det ikke.

Baronen. Fører ham da ud, og fuldender Comoedien.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Jeppe

forestilles liggende paa en Møding i fine gamle Bønder-Klæder, vaagner op, og raaber:

Hey Sekketeer, Cammer-Tienner, Lakeyer! nok et Glas Carnali-Sæk! Seer sig om, og gnikker sine Øyne ligesom tilforn, tar paa sit Hoved, og faaer sin gamle brede Hat i Haanden, gnikker Øynene, og vender Hatten om paa alle Kanter, seer paa sine Klæder, og kiender sig selv igien, begynder at tale: Hvor længe var Abraham i Paradiis? Nu kiender jeg, men desverre, alting igien, min Seng, min Trøye, min gamle Hanrey-Hat, mig selv; det er andet, Jeppe! end at drikke Carnali-Sæk af forgyldte Glas, at sidde til Bords med Lakeyer og Sekketerer bag sin Stoel. Det Gode varer desverre aldrig længe. Ach ach, at jeg, som var saadan naadig Herre for stakket Tiid siden, skal see mig i saa slet Tilstand, min prægtige Seng forvandlet til en Møding, min Guldenstykkes Hue til en gammel Hanrey-Hat, mine Lakeyer til Sviin, og mig selv fra en stor og naadig Herre forvandlet til en usel Bonde igien! Jeg menede, naar jeg vaagnede op igien, at finde mine Fingre besat med Guld-Ringe, men de ere (reverenter talt) beseglet med andet. Jeg meente at fodre mine Betientere til Regenskab, men nu maa jeg selv lave min Ryg til, naar jeg kommer hiem og skal giøre Regenskab for mit Forhold. Jeg tænkte, da jeg vaagnede, at

gribe efter et Glas Carnali-Sæk, men fik med Tugt at sige en L. i Haanden. Ach ach, Jeppe! den Boelig udi Paradiis var kun kort, og din Glæde fik hastig Ende. Men hvem veed, om det samme ikke kand vederfare mig, hvis jeg legger mig til Hvile nok engang. Ach ach, gid det vilde hende mig. Ach gid jeg kunde komme der igien.

Legger sig at slumre igien.

Scen. 2.

Nille. Jeppe.

Nille. Mon jeg skal troe, at han er kommen i U-lykke? Hvor kand dog dette være? Enten har Fanden taget ham, eller (det som jeg meer er bange for) sidder han i en Kroe og drikker Pengene op. Jeg var en Giek derudi, at jeg betroede den Drukkenbolt 12 Skilling paa eengang. Men hvad seer jeg? ligger han ikke der i Skarnet og snorker? Ach jeg elendige Menneske, der skal have saadant Beest til Mand! Din Ryg skal betale det dyrt nok.

Lister sig sagte hen, og gir ham et Slag af Mester Erich for Rumpen.

Jeppe. Hey hey! hielp hielp! Hvad er det? hvor er jeg? hvem er jeg? hvem slaaer mig? hvorfor slaaer man mig? hey!

Nille. Jeg skal lære dig strax hvad det er.

Slaaer ham paa nye igien, og trækker ham efter Haaret.

Jeppe. Ach min hierte Nille! slaae mig ikke mere, du veedst ikke hvad mig er vederfaret.

Nille. Hvor har din Fyldehund været saalænge henne? hvor er Sæben, du skulde kiøbe?

Jeppe. Jeg kunde ikke komme til Byen, Nille!

Nille. Hvorfor kunde du ikke komme til Byen?

Jeppe. Jeg blev optagen paa Veyen til Paradiis.

Nille. Til Paradiis! Prygler ham. Til Paradiis! Slaaer ham atter. Til Paradiis! Slaaer ham igien. Vil du fixere mig oven i Kiøbet?

Jeppe. Aa aa aa! saa sandt som jeg er en ærlig Mand er det ikke sandt.

Nille. Hvad er sandt?

Jeppe. At jeg har været i Paradiis.

Nille repeterer: I Paradiis! og slaaer ham igien.

Jeppe. Ach min hierte Nille! slaae mig ikke meer.

Nille. Fort bekiend, hvor du har været, eller jeg skal myrde dig.

Jeppe. Ach jeg vil gierne bekiende, hvor jeg har været, dersom du ikke vil slaae mig mere.

Nille. Bekiend da.

Jeppe. Svær paa at du ikke vil slaae mig mere da.

Nille. Ney.

Jeppe. Saa sandt som jeg er en ærlig Mand, og heder Jeppe paa Bierget, saa er det sandt, at jeg har været i Paradiis og seet de Ting, som du skal forundre dig over at høre.

Nille prygler ham igien, og trækker ham ind efter Haaret.

Scen. 3.

Nille alleene.

Saa din Fyldehund! sov nu først Rusen ud, siden skal vi videre tales ved. Saadane Sviin, som du est, kommer ikke i Paradiis. Tænk engang, hvorledes det Beest har drukket Forstanden bort. Men har han giort sig til Gode paa min Bekostning, saa skal han og ærlig poenitere derfor, thi han skal i 2 Dage faae hverken Vaadt eller Tørt; inden den Tiid skal nok Grillerne forgaae ham om Paradiis.

Scen. 4.

Tre bevæbnede Mænd. Nille.

3 Mænd. Boer her ikke en Mand, som heder Jeppe?

Nille. Jo her giør.

3 Mænd. Est du hans Hustrue?

Nille. Ja, Gud bedre, disvær.

3 Mænd. Vi maa ind at tale med ham.

Nille. Han er gandske drukken.

3 Mænd. Det vil ikke sige; fort skaf ham herud, eller det hele Huus geraader i U-lykke.

Nille gaaer ind, og støder Jeppe ud med saadan Fart, at han støder een af de 3 Mænd om paa Gulvet med sig.

Scen. 5.

Jeppe. 3 Mænd.

Jeppe. Ach ach, I gode Mænd! nu seer I, hvilken Kone jeg har at drages med.

3 Mænd. Du fortiener ikke anden Medfart; thi du est en Misdæder.

Jeppe. Hvad Ondt har jeg da giort?

3 Mænd. Det skal du strax faae at vide, naar Retten blir holdet.

Scen. 6.

2 Advocater. [Dommeren. Jeppe.]

Dommeren kommer ind med en anden Betienter, og setter sig paa sin Stoel. Jeppe bagbunden blir bragt for Domstolen. Een træder frem, og beskylder ham saaledes:

Her er en Mand, Hr. Dommer! som vi kand vidne at have seet indsnige sig udi Baronens Huus, givet sig ud for Herren, iført sig hans Klæder, tyranniseret med hans Betienter, hvilket saasom det er et uhørligt dristigt Stykke, saa paastaaer vi paa vor Herres Vegne, at det paa en særdeles Maade maa straffes, andre Voldsmænd til Exempel og Forskrekkelse.

Dommeren. Er det sandt, som du beskyldes for? Siig frem hvad du har til din Forsvar; thi vi ville ingen fordømme uhørt.

Jeppe. Ach jeg arme Menneske! hvad skal jeg sige? Jeg bekiender at have fortient Straf, men alleene for de Penge,

jeg drak op, som jeg skulde kiøbe Sæbe for; jeg bekiender ogsaa, at jeg har nyelig været paa et Slot, men hvor jeg kom derhen, og hvor jeg kom derfra igien, veed jeg ikke.

Anklageren ɔ: 1. Advocat. Her hører Dommeren af hans egen Bekiendelse, at han har drukken sig fuld og udi Drukkenskab begaaet saadan uhørlig Misgierning; saa der nu ikkun staaer tilbage at kiende udi, om en saadan grov Misdædere kand undskylde sin Misgierning med Drukkenskab. Jeg mener ney; thi paa den Maade kunde hverken Hoer eller Mord blive straffet, enhver skulde søge saadane Udflugter og sige, at det var giort i Drukkenskab. Og omendskiønt han kand bevise sig at have været drukken, blir hans Sag derfor ikke bedre; thi det heder: Hvad een bedriver i Drukkenskab, skal han bøde for, naar han blir ædrue. Det er jo bekiendt, hvorledes saadan Misgierning nyelig blev straffet, omendskiønt Misdæderen lod sig af Eenfoldighed forføre at give sig ud for en stor Herre; men hans Eenfoldighed og Uvidenhed kunde ikke redde ham fra Døden. Thi Straf er alleene indført andre til Exempel. Jeg vilde nok fortælle Historien, dersom jeg ikke frygtede at opholde Retten dermed.

Anden Advocat. Gunstige Hr. Dommer! denne Sag kommer mig saa underlig for, at jeg ikke kand faae saadan Historie i mit Hovet, endskiønt der vare end flere Vidner. En eenfoldig Bonde skulde snige sig ind paa Herrens Gaard og paatage sig hans Person, uden at kunde paatage sig ogsaa hans Ansigt og Skikkelse? Hvorledes kunde han komme ind i Herrens Sovekammer, hvorledes kunde han iføre sig Herrens Klæder, uden nogen skulde blive det vaer? Ney Hr. Dommer! man kand see, at det er opspundet Verk af denne stakkels Mands Fiender. Haaber derfor, at han blir frikiendt.

11-12. omendskiønt han kand bevise] om endog, selv i Fald. — 14-18. Det er jo bekiendt, hvorledes saadan Misgierning nyelig blev straffet, o. s. v.] Her sigtes til den Fortælling i Bidermanns Utopia, af hvilken Holberg senere (med Forandring af Catastrophen) tog Æmnet til Den pantsatte Bonde-Dreng.

Jeppe grædende. Ach Gud velsigne din Mund. Jeg har et Stykke Tobak i min Buxe-Lomme, om I ikke vil forsmaae; det er saa got, som nogen ærlig Mand vil tygge.

2. **Advocat.** Behold kun din Tobak, Jeppe! At jeg taler for dig, er ikke for Skienk og Gave, men alleene af christen Medlidenhed.

Jeppe. Om Forladelse, Hr. Procurator! jeg havde ikke tænkt, at I Folk vare saa ærlige.

1. **Advocat.** Hvad som min Collega fremfører til denne Misdæders Befrielse, grunder sig alleene paa Gisninger. Her spørges ikke, om det er rimeligt, at saadant kand skee eller ey, men der bevises, at det er skeed, saavel af Vidner som af hans egen Tilstaaelse.

2. **Advocat.** Hvad en Mand tilstaaer udi Frygt og Forskrekkelse, saadan Tilstaaelse kand ikke være gyldig. Mig synes derfor, det er best at give denne eenfoldige Mand Tiid til at betænke sig, og adspørge ham paa nye derom. Hør, Jeppe! betænk dig hvad du siger; tilstaaer du det, som du beskyldes for?

Jeppe. Ney jeg vil giøre min høyeste Eed paa at det er Løgn alt hvad som jeg svor paa tilforn; thi jeg har i 3 Dage ikke været af mit Huus.

1. **Advocat.** Hr. Dommer! jeg mener uforgribelig, at det ikke maa tillades nogen at sværge, der er først overbeviset af Vidner, og siden selv har tilstaaet sin Misgierning.

2. **Advocat.** Jeg mener jo.

1. **Advocat.** Jeg mener ney.

2. **Advocat.** Naar Sagen er af saadan underlig Beskaffenhed.

1. **Advocat.** Der hielper ingen Omstændigheder mod Vidner og Tilstaaelse.

Jeppe. Ach gid de kunde komme i Haar sammen, saa skulde jeg imidlertiid tage fat paa Dommeren og prygle ham saa, at han skulde glemme baade Lov og Forordning.

2. **Advocat.** Men hør, Hr. Collega! endskiønt Gierningen tilstaaes, saa har dog Manden ingen Straf fortient; thi han har jo intet Ondt giort paa Gaarden, hverken Mord eller Tyverie.

1. **Advocat.** Det vil intet sige; intentio furandi er det samme som furtum.

Jeppe. Tal Dansk, din sorte Hund! saa skal vi nok svare for os.

1. **Advocat.** Thi enten een blir greben, naar han vil stiæle, eller naar han har staalen, saa er han Tyv.

Jeppe. Ach naadige Dommer! jeg vilde gierne henges, dersom denne Procurator maatte henges ved Siden af mig.

2. **Advocat.** Holdt ind med slige Ord, Jeppe! du forderver din Sag kun meer dermed.

Jeppe. Hvorfor svarer I ikke da? Sagte. Han staaer som et dumt Beest.

2. **Advocat.** Men hvoraf bevises det furandi propositum?

1. **Advocat.** Qvicunq; in ædes alienas noctu irrumpit, tanqvam fur aut nocturnus grassator existimandus est; atqvi reus hic ità, ergo — —

2. **Advocat.** Nego majorem, qvòd scilicet irruperit.

1. **Advocat.** Res manifesta est, tot legitimis testibus exstantibus, ac confitente reo.

2. **Advocat.** Qvicunq; vi vel metu coactus fuerit confiteri — —

1. **Advocat.** Ey, hvor er den Vis? hvor er den Metus? det er kun Krog-Love.

2. **Advocat.** Ney I bruger Krog-Love.

1. **Advocat.** Det skal ingen ærlig Mand sige mig paa.

De tar hinanden for Brystet, og Jeppe springer bag til, og river den første Advocats Peruqve af.

Dommeren. Respect for Retten! Holdt op, jeg har alt nok. Læser Dommen op. Saasom Jeppe paa Bierget, Nielsis Søn paa Bierget og Jeppes Sønne-Søn sammesteds, er

overbeviset, saavel af lovlige Vidner som af egen Bekiendelse, at have indsneget sig paa Baronens Slot, iført sig hans Klæder og handlet ilde med hans Tiennere: Saa dømmes han til at omkommes af Gift, og naar han er død, hans Legeme at ophenges i en Galge.

Jeppe. Ach ach, naadige Dommer! er der ingen Pardon?

Dommeren. Ney ingenlunde. Dommen skal strax exeqveres i mit Paasiun.

Jeppe. Ach maa jeg da ikke faae et Glas Brændeviin først, forend jeg drikker Forgiften, at jeg kand døe med Corrasie?

Dommeren. Jo det kand nok tilstædes.

Jeppe drikker ud trende Glas Brændeviin, falder paa Knæ igien, og spør: Er der ingen Pardon?

Dommeren. Ney Jeppe! nu er det alt for silde.

Jeppe. Ach det er jo ikke for silde. Dommeren kand jo forandre Dommen og sige, at han dømte feyl første Gang. Det skeer jo saa tit; thi vi ere alle Mennesker.

Dommeren. Ney du skal selv føle inden nogle Minuter, at det er for silde; thi du har allerede faaet Giften ind med Brændevinen.

Jeppe. Ach jeg elendige Menneske! har jeg alt faaet Giften ind? Ach far vel, Nille! Dog, din Carnali! du har ikke forskyldt, at jeg skulde tage Afskeed med dig. Far vel, Jens, Niels og Christoffer! Far vel, min Dotter Marthe! far vel, min Øye-Steen! dig veed jeg selv at være Far til, thi du blev giort, forend Degnen kom hid; du har ogsaa din Fars Ansigt, vi ligner hinanden som to Draaber Vand. Far vel, min brogede Hest! og Tak for hver Gang, jeg har redet paa dig; nest mine egne Børn har jeg intet Beest elsket saa meget som dig. Far vel, Feierfax, min troe Hund og Dørvogter! far vel, Moens, min sorte Kat! far vel, mine Stude, mine Faar, mine Sviin! og Tak for got Compagnie og for hver Dag, jeg har kiendt jer.

Far vel = = = Ach nu kand jeg ikke meer, jeg blir saa tung og afmægtig.

Falder om, og blir liggende.

Dommeren. Det gaaer vel; Dvale=Drikken har allerede giort sin Virkning, nu sover han som en Steen. Henger ham nu op, men seer vel til, at han ingen Skade faaer deraf, og at Rebet kommer kun under Armene. Nu vil vi see, hvordan han bær sig ad, naar han vaagner op, og finder sig hengende.

De slæber ham ud.

ACTUS V.

Scen. 1.

Jeppe forestilles hengende i en Galge.

Nille. Jeppe. Dommeren.

Nille river sit Haar, slaaer sig for Brystet, og raaber: Ach ach, er det mueligt, at jeg skal see min fromme Mand henge saa skammelig udi en Galge? Ach min allerkiæreste Mand! forlad mig, om jeg har giort dig imod. Ach ach, nu vaagner min Samvittighed; nu angrer jeg, men for silde, den Haardhed, som jeg har øvet mod dig; nu savner jeg dig først, nu kand jeg skiønne paa, hvilken from Mand jeg har mist. Ach at jeg kunde redde dig fra Døden med mit eget Liv og Blod!

Hun tørrer sine Øyne, og græder bitterlig. Imidlertiid har Dvale-Drikken udopereret, og Jeppe vaagner op igien, og seer sig henge i en Galge og sine Hænder bagbundene, hører sin Hustrue klage, og taler til hende:

Giv dig tilfreds, min hierte Kone! vi skal alle den Vey. Gak hiem og tag vare paa dit Huus, og hav Omsorg for mine Børn. Min røde Trøye kand du lade omgiøre til lille Christoffer; det, som bliver tilovers, skal Marthe have til en Hue. Seer til for alting, at min brogede Hest blir vel pleyet; thi jeg har elsket det Best, som han kunde være min kiødelige Broer. Hvis jeg ikke var død, skulde jeg sige dig adskilligt andet.

Nille. A = = = = a = = = = a = = = hvad er det? hvad hører jeg? kand en død Mand tale?

Jeppe. Bliv ikke bange, Nille! jeg skal intet Ondt giøre dig.

Nille. Ach min allerkiæreste Mand! hvorledes kand du tale, naar du est død?

Jeppe. Jeg veed ikke selv, hvoraf det kommer. Men hør, min hierte Kone! spring bort som en Ild, og bring mig hid for 8 Skilling Brændeviin; thi jeg tørster mere nu, end da jeg var levende.

Nille. Fy dit Beest! dit Skarn! din forgiftige Drukkenbolt! har du ikke drukket Brændeviin nok i dit levende Liv? Tørster din Fæe-Hund endnu, nu du est død? Det kalder jeg et fuldkommen Sviin.

Jeppe. Hold din Mund, dit Skarn! og spring strax efter Brændevinen. Hvis du det ikke giør, saa skal jeg, Drollen splide mig ad, spøge hver Nat i Huset. Du skal vide, at jeg er ikke bange for Mester Erich meer; thi jeg føler nu til ingen Hugg.

Nille springer hiem efter Mester-Erich, kommer ud igien, og prygler ham i Galgen.

Jeppe. Au au au! holdt op, Nille! holdt op; du kand slaae mig ihiel paa nye, au au au!

Dommeren. Hør, Kone! du maa ikke slaae ham mere. Giv dig tilfreds, vi vil for din Skyld tilgive din Mand hans Forseelse og dømme ham til Livet igien.

Nille. Ach ney, gunstig Herre! lad ham kun henge; thi han er ikke værd at lade leve.

Dommeren. Fy, du est en Skarns Qvinde; pak dig bort, eller vi skal lade dig henge ved Siden paa ham.

Nille løber bort.

Scen. 2.

Jeppe. Retten.

Jeppe blir nedtagen af Galgen igien.

Jeppe. Ach gunstig Hr. Dommer! er det vist, at jeg er gandske levende igien, eller spøger jeg?

Dommeren. Du est gandske levende; thi den Ret, som kand dømme fra Livet, kand ogsaa dømme til Livet igien. Kand du ikke begribe det?

Jeppe. Ney jeg kand mari ikke begribe det, men jeg troer, at jeg gaaer igien og spøger.

Dommeren. Ey, du Giek! det er jo let at begribe. Den, som tar en Ting fra dig, kand jo give dig den igien.

Jeppe. Maa jeg da forsøge at henge Dommeren op for Løyer Skyld og see, om jeg kand siden dømme ham til Livet igien?

Dommeren. Ney det gaaer ikke an; thi du est ingen Dommer.

Jeppe. Men er jeg da levende igien?

Dommeren. Ja du est.

Jeppe. Saa at jeg spøger ikke?

Dommeren. Ney vist.

Jeppe. Ey heller gaaer igien?

Dommeren. Ney.

Jeppe. At jeg er den samme Jeppe paa Bierget, som jeg var tilforn?

Dommeren. Ja.

Jeppe. At jeg er ingen Geyst?

Dommeren. Ney vist ikke.

Jeppe. Vil I sværge mig til, at det er sandt?

Dommeren. Ja jeg svær dig til, at du est levende.

Jeppe. Beed Drollen splide jer ad derpaa, at det er sandt.

Dommeren. Ey, troe paa vore Ord, og tak os, at vi har været dig saa naadige at dømme dig til Livet igien.

Jeppe. Hvis I havde ikke selv hengt mig op, vilde jeg gierne have takket jer, for I løsede mig neer igien.

Dommeren. Giv dig tilfreds, Jeppe! og sig os til, naar din Kone slaaer dig oftere, saa skal vi nok raade Boed derfor. See der har du fire Rigsdaler, som du nogen

Tiid kand holde dig lystig med, og glem ikke at drikke vor Skaal.

Jeppe kysser paa Haanden, og takker. Retten gaaer bort.

Scen. 3.

Jeppe alleene.

Nu har jeg levet udi halv hundrede Aar, men i all den Tiid er ikke hendet mig saa meget som i disse to Dage. Det er nogle forbandede Historier, naar jeg ret eftertænker det: een Time en drukken Bonde, en anden Time Baron, en anden Time en Bonde igien, nu død, nu blive levende i en Galge, som er det Underligste; maa skee, naar man henger levende Folk op, saa døer de, og naar man henger døde Folk, saa lever de op igien. Jeg bilder mig ind, at et Glas Brændeviin vil smage herligt herpaa. Hey Jacob Skoemager! herud.

Scen. 4.

Jacob Skoemager. Jeppe.

Jacob. Velkommen tilbage igien fra Byen! Fik du Sæben til din Kone?

Jeppe. Ey, du Slyngel! du skal vide hvad Folk du taler med: Huen under Armen! thi du est kun en Carnali at regne mod saadan som jeg.

Jacob. Jeg taalte ikke saadane Ord af en anden, Jeppe! Men du under mit Huus en daglig Skilling, derfor regner jeg det ikke saa nøye.

Jeppe. Huen under Armen, siger jeg, du Skuster!

Jacob. Hvad er dig vederfaret paa Veyen, mens du est bleven saa spansk?

Jeppe. Du skal vide, at jeg er bleven hengt, siden jeg talte med dig.

Jacob. Det er jo ikke saa meget fornemme. Jeg mis-

under dig ikke den Lykke. Men hør, Jeppe! hvor du har drukket dit Øll, der maa du spilde din Værme; du drikker dig fuld andre Steder, men kommer i mit Huus alleene for at giøre Klammerie.

Jeppe. Fort Huen under Armen, Slyngel! hør du ikke, hvor det ringler i min Lomme?

Jacob med Huen under Armen. Hillemænt, hvor har du faaet de Penge?

Jeppe. Af mit Baronieskab, Jacob! Jeg skal fortælle dig hvad mig er vederfaret; men lad mig faae et Glas Miød først, thi jeg er for storagtig til at drikke Dansk Brændeviin.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Nu skal jeg fortælle dig hvad mig er vederfaret: Da jeg gik fra dig, faldt jeg i Søvn. Da jeg vaagnede op igien, var jeg Baron, og drak mig drukken paa nye af Carnali-Sæk. Da jeg blev drukken af Carnali-Sæk, vaagnede jeg op paa en Møding igien. Da jeg vaagnede op paa en Møding, lagde jeg mig at sove paa nye, i Forhaabning at sove mig et Baronieskab til igien; men jeg merkede, at det gaaer ikke altiid an, thi min Hustrue vækkede mig op med Mester Erich, og trækkede mig ind efter Haaret, uden at have ringeste Respect for saadan Mand, som jeg havde været. Da jeg kom ind i Stuen, blev jeg stødt ud igien paa mit Hovet, og saae mig omringet af en Hoben Gripomenuser, som dømte mig fra Livet, og dræbte mig med Forgift. Da jeg var død, blev jeg hengt, og da jeg var hengt, blev jeg levende igien, og da jeg var bleven levende igien, fik jeg fire Rigsdaler. Saaledes er Historien, men hvordan saadant kunde hende, vil jeg give dig at betænke.

Jacob. Ha ha ha! det er en Drøm, Jeppe!

Jeppe. Hvis jeg endnu ikke havde disse fire Rigsdaler, skulde jeg ogsaa bilde mig ind, at det var en Drøm. Giv mig nok en frisk, Jacob! jeg vil ikke tænke paa det Galskab mere, men drikke mig en ærlig Ruus.

Jacob. Singot, Hr. Baron! ha ha ha!

Jeppe. Du kand maa skee ikke begribe det, Jacob?

Jacob. Ney ikke om jeg stod paa mit Hoved.

Jeppe. Derfor kand det være sandt, Jacob! thi du est en Dosmer, og begriber ikke de Ting, som er mindre.

Scen. 5.

Magnus. Jeppe. Jacob.

Magnus. Ha ha ha! jeg skal fortælle jer en forbandet Histori, som er vederfaret en Mand, der heder Jeppe paa Bierget, som man har funden drukken og sovende paa Marken, iført ham andre Klæder og lagt ham i den beste Seng paa Herre-Gaarden, bildet ham ind, at han var Herren, da han vaagnede op, drukket ham fuld paa nye igien og lagt ham i sine gamle skidne Klæder paa en Møding igien, hvor da han vaagnede op, bildte han sig ind at have været i Paradiis. Jeg havde nær leet mig ihiel, da jeg hørte den Histori af Ridefogdens Folk. Jeg vilde mari give en Daler til at jeg kunde faae den Nar at see, ha ha ha!

Jeppe. Hvad er at betale, Jacob?

Jacob. Tolv Skilling.

Jeppe stryger sig om Munden, og gaaer bort meget skamfuld.

Magnus. Hvorfor gik den Mand saa hastig?

Jacob. Det er just den samme Mand, som Historien er spillet med.

Magnus. Er det muligt? Saa maa jeg løbe efter ham. Hør, Jeppe! et Ord. Hvorledes staaer til udi den anden Verden?

Jeppe. Lad mig gaae i Roe.

Magnus. Hvorfor blev du ikke der længer?

Jeppe. Hvad kommer det dig ved?

Magnus. Ey, fortæll os dog noget om den Reyse.

Jeppe. Lad mig gaae, siger jeg; jeg giør ellers en U-lykke paa dig.

Magnus. Ey, Jeppe! jeg er saa begiærlig efter at vide noget derom.

Jeppe. Jacob Skoemager! hielp. Taaler du, at man giør mig Vold i dit Huus?

Magnus. Jeg giør jo ingen Vold, Jeppe! jeg spør kun hvad du saae udi den anden Verden.

Jeppe. Hey hielp, hielp!

Magnus. Saae du ingen af mine Forfædre der?

Jeppe. Ney dine Forfædre maa være paa det andet Sted, hvor jeg haaber du og andre Carnalier efter Døden kommer.

Slider sig løs, og flyer bort.

Scen. 6.

Baronen. Hans Secretair. Cammer-Tienner. 2 Lakeyer.

Baronen. Ha ha ha! den Historie var Guld værd; jeg havde ikke tænkt, at den skulde have haft saa god Virkning. Kandst du divertere mig oftere saa, Erich! saa skal du blive meget høyt anskreven hos mig.

Erich. Ney naadige Herre! jeg tør ikke vove mig oftere at spille saadan Comoedie; thi om han havde slaaet Herren, som han truede, saa havde det blevet til en hæslig Tragoedie.

Baronen. Det er min Troe sandt. Jeg var bange nok for det; men jeg var saa forliebt i Historien, at jeg heller havde ladet mig slaae, ja jeg troer, heller ladet dig henge af ham, Erich! end jeg havde aabenbaret den. Du var maa skee vel af samme Forsæt?

Erich. Ney Eders Naade! det var noget underligt at lade sig henge for Lyst; thi den Lyst kostede alt for dyrt.

Baronen. Ey, Erich! saadant skeer jo hver Dag; Folk, om ikke paa den Maade, saa dog paa en anden, tar Livet af

sig for Lyst Skyld. Som for Exempel, een er af en svag Natur, og seer forud, at han af formegen Drik vil miste Liv og Helsen, stormer dog til sit Legeme, og vover Liv og Helsen tit for en Aftens Fornøyelse. Nok paa en anden Maade: De store Visirer i Tyrkiet blive gierne stranguleret eller qvalte ihiel med en Strikke, somme samme Dag de blive Visirer, andre nogle Dage derefter; og dog stormer alle dertil, saasom alleene for at henges med en stor Titul. Nok paa en anden Maade: Officiers opoffre gierne hver anden baade Liv og Siæl for at have Titul af Tapperhed, og duellere for ingen Ting endogsaa med deres Overmænd, som de er visse paa vil expedere dem. Jeg troer ogsaa, at der skulde findes mange hundrede forliebte Mennesker, der for en Nats Fornøyelse gierne skulde lade sig dræbe om Morgenen. Man seer i Beleyringer, at Soldater i Hobetal deserterer, og løber hen til beleyrede Byer, som de seer forud vil strax overgive sig, og for at leve een Dag vel, lader sig henge den anden. Det ene er ikke mere solide end det andet. Man har i gamle Dage seet Philosophi selv styrte sig i U-lykke, alleene for at blive roset efter deres Død. Derfor troer jeg fuldkommelig, Erich! at du heller havde ladet dig henge end forderdet denne deylige Historie.

Af dette Eventyr vi, kiære Børn! maa lære,
At ringe Folk i Hast at sette i stor Ære
Ey mindre farligt er, end som at trykke ned
Den, der er bleven stor ved Dyd og Tapperhed.
Naar Bønder, Handverks-Mænd man Regiment vil give,
Da Scepteret til Riis kand snart forvandlet blive,
For Øvrighed man da Tyranner let kand faae,
En Nero i hver Dorp ved Roret fast vil staae.

9-10. Officiers opoffre gierne hver anden baade Liv og Siæl] hver anden blandt Officererne opoffrer gjerne. — 30. En Nero i hver Dorp] Torp, Landsby.

Mon Cajus, Phalaris vel fordum øve kunde
En større Myndighed end denne ringe Bonde?
    Green, Galge, Steyl og Hiul han truede os med,
    Da han ey endda varm var i sin Myndighed.
Vi derfor Øvrighed fra Ploven meer ey tage,
Giør Bonde til Regent som udi fordum Dage,
    Thi gamle Griller hvis man fuldte derudi,
    Hvert Herredom maa skee faldt hen til Tyrannie.

---

1. Mon Cajus . . . øve kunde en større Myndighed] Cajus Caligula.

Mester Gert Westphaler

Eller

Den meget talende Barbeer.

Comoedie

I

Een Act.

[Hoved-Personerne

i

Comædien.

Mester Gert Westphaler

Gunild.

Gilbert.

Leonora.

Pernille.

Leonard.

Henrich.

Gottard.]

Scen. 1.

Henrich. Pernille.

Henrich. God Morgen, lille Pige! Jeg saae, at hun kom ud fra Apotheket. Har de ogsaa Piger der?

Pernille. Ney du tar feyl, Kammerat! jeg er ingen Pige, jeg er kun en Apotheker-Krukke. Hvilket forbandet Spørsmaal!

Henrich. Gid I var en Apotheker-Krukke.

Pernille. Hvi saa? Du skulde nok smørre dig derpaa.

Henrich. Jeg skulde nok practisere min Finger derudi. Ney ret Alvor: er hun Pige her i Huset eller noget andet?

Pernille. Jeg er noget andet til Tieneste.

Henrich. Hun er maaskee en Recept?

Pernille. Ja jeg er en Clysteer. Jeg troer, den Dreng er ikke rigtig i Hovedet.

Henrich. Om Forladelse, at jeg skiemter. Jeg skulde herind at kiøbslaae for min Herre.

Pernille. Hvo er din Herre?

Henrich. Monsieur Leonard, Distillereren her lige over.

Pernille. Jeg kiender ham. Det er en smuk ung Karl. Er han ikke vel?

---

13. Hun er maaskee en Recept] et Lægemiddel. — 14-15. den Dreng er ikke rigtig i Hovedet] den Karl, den Tjener.

Henrich. Ney han har faaet en Scavank, og der er intet, som kand curere ham, uden en Recept udi jer Apothek.

Pernille. Har du Opskriften paa Recepten?

Henrich. Ja jeg har.

Pernille. Hvilken Doctor har skrevet den?

Henrich. Doctor Cupido.

Pernille. Det er Løgn. Doctor Cupido er for nogle Aar siden reyst herfra.

Henrich. Gid han faae en U-lykke, saa sandt som han er her endnu.

Pernille. Er det ikke som jeg siger, at den Dreng er gall? Lad see Recepten.

Henrich. Recepten heder Leonora, Apothekerens Datter. Kand I nu satte, hvor jeg sigter hen?

Pernille. Ha ha! din Hosbond er maa skee forliebt i vor Jomfrue?

Henrich. Ja det er omtrent saa.

Pernille. Da er han at beklage, den Stakkel; thi den eneste Recept, som kand curere ham, er betinget af en anden, som han maa skee nok selv har hørt.

Henrich. Ja jeg veed det nok. Hun er lovet bort til Mester Gert Westphaler, Chirurgus her i Staden.

Pernille. Men hvorfor kom ikke din Hosbond før? Han havde gierne faaet hende; thi han er en skikkelig Person.

Henrich. Han havde ikke kunnet bilde sig ind, at Apothekeren skulde ville give sin Datter saa tilig bort. Han har haft længe Øye paa hende, men har ikke turdet ladet sig merke dermed, efterdi hun var saa ung.

Pernille. Hvor er din Herre født?

Henrich. Her i Byen.

Pernille. Det kand ikke være mueligt.

Henrich. Hvi saa?

Pernille. Efterdi han ikke kiender bedre vor Stads Fruen-

19. er betinget af en anden] bestilt.

timmer, og veed, at de fleste skiøtter ikke om at bære paa deres Jomfruedom længer end til deres femtende Aar. Det maa jeg forstaae.

Henrich. Men er Partiet gandske sluttet?

Pernille. Det er sluttet mellem Forældrene, men ikke mellem dem selv.

Henrich. Hvor længe er det siden?

Pernille. Forældrene har sluttet Partiet for en Maaned siden; men Mester Gert selv har endnu ikke talt med Jomfruen derom, hvorudover Forældrene paa begge Sider ere meget fortrødne.

Henrich. Er da Partiet sluttet mod hans Villie?

Pernille. Ney vist, han har selv faaet sin Moer til at frie for sig.

Henrich. Det kand jeg ikke begribe; thi jeg seer ham ikke an for at være saa meget undseelig.

Pernille. Han er ikke mindre end undseelig, han er snarere næseviis.

Henrich. Hvad Pokker vil det sige? Han er forliebt, han er dristig, og dog endnu ikke har talt med sin Kiæreste. Maaskee hun er kaaldsindig mod ham, og ikke vil give ham Audience?

Pernille. Ney aldeles ikke. Hun er fornøyed med hendes Fars Villie, og venter hver Dag paa at han selv skal giøre Forslag.

Henrich. Jeg merker nok, at I er bleven vreed, fordi jeg skiemtede i Begyndelsen, og nu vil betale mig med samme Mynt.

Pernille. Ney jeg er ikke saa hevngierig. Jeg skal forklare dig, hvori det bestaaer. Hvert Menneske har sin Orm: Mester Gerts Orm er at dræbe got Folk med unødig Snak.

Henrich. Hvad kand han da snakke saa meget om? Er han saa riig paa Materie?

Pernille. Han har 3 eller 4re Materier at snakke om.

Den første er om en gammel Bisp i Jylland, som heder Arius, hvilken blev forfuldt for en Bog, han lod udgaae. Den anden er om Kreds-Greverne eller Palts-Førsterne udi Tydskland, den 3die om Tyrken, og den 4de om en Reyse, han har giort fra Harslev til Kiel. Saa at hvad man begynder at tale med ham om, saa veed man ikke Ord af, førend man er midt i Tyrkiet eller Tydskland op til Ørene.

Henrich. Det er en synderlig Orm.

Pernille. Som for Exempel, om een vil kun sige: Det er got Veyr i Dag, svarer han: Saadant Veyr havde jeg engang, da jeg reysede fra Harslev; og derpaa væver han om den hele Reyse, indtil han blir hæs, saa at om man trækkede ham efter Haaret udaf Huset, saa holdt han ikke op at præke om Reysen, førend han var kommen til Kiel. Saaledes forfalder han i Snak, hver Gang han skal tale med Jomfruen, saa at Apothekeren mangen Gang har haft i Sinde paa en høflig Maade at vise ham Fanden i Vold, men hans Moer giør det altiid got igien.

Henrich. Men hvordan er Jomfruen fornøyed dermed? thi de Folk, som snakker saa meget, duer gierne ikke i Gierningen.

Pernille. Hun er taalmodig, og vil ikke være sin Far u-lydig; i sær som Mester Gert ellers er en skikkelig Karl og flittig i sit Embede.

Henrich. Det er Skade, at Jomfruen er saa taalmodig, og ikke engang bryder overtvert med ham. Derved skede min Hosbond en stor Tieneste; thi jeg kand forsikkre, at han har været ligesom fra sig selv, siden han hørte, at hun var lovet bort. Men der er han selv.

1-2. en gammel Bisp i Jylland, som heder Arius, o. s. v.] Her menes den bekjendte alexandrinske Geistlige i det fjerde Aarhundrede, der blev fordømt for Kjetteri i Lære og Skrifter. — 3. om Kreds-Greverne eller Palts-Førsterne] Pernille mener: Kredsfyrsterne og Pfalzgreverne.

Scen. 2.

Leonard. Henrich. Pernille.

Leonard. Henrich! hvem taler du med?

Henrich. Det er Apothekerens Pige.

Leonard. Ach lille Pige! er det sandt, at jer Jomfrue er forlovet?

Pernille. Ja hun er, Monsieur!

Leonard. Jeg har haft Tanke til hende udi et heelt Aar, og nu sat jeg mig for at begiære hende; men just som jeg lavede mig dertil, hørte jeg mumle om, at hun var lovet bort til Mester Gert Westphaler, hvilket smerter mig, endeel for hendes Skyld, der skal bindes til en kiedsommelig Karl, der alle Mennesker skyer formedelst hans Snakketøy; men besynderlig for min egen Skyld, at jeg uformodentlig skal see mig skildt ved det, som jeg længe har haft inderlig Attraae til. Henrich! du veedst, hvor ofte jeg har talt om hende.

Henrich. Ja jeg veed det nok, og jeg har tit sagt: Monsieur! smæk til i Tide; I veed ikke af, førend een har Prioritet paa hende.

Leonard. Ach jeg tænkte, efterdi hun var saa ung.

Henrich. Ey, Monsieur! hun er jo femten Aar. Spør kun denne Pige hvad Respect femten Aar har i disse Tider.

Pernille. Monsieur! det giør mig hiertelig ondt baade for hendes og hans Skyld; thi jeg tviler aldeles ikke paa at vor Jomfrue var jo bedre holden med ham. Men der seer jeg hun kommer.

Scen. 3.

Leonora. Leonard. Pernille. Henrich.

Leonora. Pernille! du skal ind til min Far. Men hvad

12-13. en kiedsommelig Karl, der alle Mennesker skyer] som, hvem. — 22 hvad Respect femten Aar har] hvad femten Aar har at betyde.

er det for Personer, du taler med? Ey see, det er Monsieur Leonard.

Leonard. Ach min hierte Jomfrue! jeg kand ikke see hende uden Alteration.

Leonora. Hvi saa, min Herre? Har jeg da saadant fælt Aasiun?

Leonard. Ney tvertimod; jeg vilde ønske, at hun saae hæslig ud i mine Øyen.

Leonora. Det er et særdeles Ønske. Jeg vilde gierne vide Aarsag dertil.

Leonard. Aarsagen dertil, skiønne Jomfrue! er denne = = Ach hvad hielper det mig at give Aarsagen tilkiende? Adieu, smukke Jomfrue! gid det altiid gaae hende vel.

De gaaer.

Scen. 4.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hvad vil den Tale sige? Pernille!

Pernille. Det vil saa meget sige: Gid Mester Gert var paa Bloks-Bierg.

Leonora. Skammer du dig ikke ved i min Nærværelse at ønske min tilkommende Kiæreste Ont?

Pernille. Jeg veed ikke hvad det er for en Kiæreste, som i Steden for at tale om Kiærlighed staaer og præker for en ung Jomfrue om Stats-Sager. Her vil min Troe andet til end saadan Snak, naar man skal den Vey.

Leonora. Den Snakke-Syge vil nok forgaae ham.

Pernille. Ey ey, Jomfrue! tal ikke derom. Jeg troer, at om man syede Munden til paa ham, saa lærde han sig at tale med Næseborene.

Leonora. Lad nu den Snak fare, og siig mig, hvortil Monsieur Leonards Tale sigtede.

Pernille. Han blev gandske desperat, da han hørte, at hun skulde giftes; thi han har været forliebt i hende et heelt Aar.

Leonora. Jeg undrer mig over at han tør understaae sig at komme med saadan Snak.

Pernille. Men hvorfor sukker hun saa dybt?

Leonora. Det er ikke sandt, du siger; jeg sukkede slet ikke.

Pernille. Hør, nu sukkede I jo igien.

Leonora. Pernille! lad mig være i Roe.

Hun gaaer ud, og holder Tørklædet for Øyene.

Pernille. Taarene stod hende min Troe i Øyene. Jeg merker nok, at om det stod til hende, saa tog hun heller den anden. Men jeg hører Apothekeren raabe, jeg maa ind.

Scen. 5.

Gunild.

Det er forskrekkeligt med Mester Gert. Nu har han udi en heel Maanet hver Dag lovet mig at ville giøre det klart. Han har været over ti Gange i Apothekerens Huus og haft alle de Leyligheder, nogen kunde have, at tale om Sagen og begiære hans Datter; ja Apothekeren har selv til den Ende ført sine Døttre neer i Stuen til ham. Men hver Gang han kommer tilbage, og jeg spør ham, om Partiet er giort, svarer han: I Morgen vil jeg vist nok giøre det klart; thi i Dag kom jeg i saadan vidtløftig Snak med nogle fremmede Folk, som jeg fandt i Apotheket, at jeg ikke fik Stunder at forrette mit Ærende. Saa at Apothekeren derover er bleven gandske vreed, og spør mig, om jeg og min Søn vil fixere ham; thi Sagen er alt afgiort imellem os Forældre, der fattes ikke andet, end at han skal tale et Ord med Mamesellen. I Dag har han dog svoret mig til at giøre det klart. Jeg vil derfore gaae for i Veyen til Apothekeren og stille ham tilfreds først. Men der seer jeg han kommer.

Scen. 6.

Gilbert. Gunild.

Gilbert. Hør I vel, Karle! seer nu vel til, at alting er curiøsk, til Doctorerne kommer. Apotheket skal visiteres i Eftermiddag. Jeg mener dog, at naar Gyldenvandet og Aqvaviterne ere gode, saa spør de ikke meget efter andet. Doctor Herman har udi 10 Aar aldrig examineret mit Apothek anderledes. Det eneste, han spør mig om, er dette: Haben sie gut Salvolatile itzund? Das müssen wir probiren, ihr Herren Collegæ! Naar saa 7 à 8te Bouteller Rhinsk Viin er tømmet, saa er Visitatzen giort. Men der seer jeg Gert Westphalers Moer. Hendes Tienner, Madame!

Gunild. Det er mig kiært, at jeg fandt Apothekeren; jeg vilde gierne tale med ham om det andet.

Gilbert. Vil hun noget andet, Madame! saa er intet bedre, end at hun tager Seneps-Blader ind. Men jeg veed ellers nok hvad hun mener. Jeg har ti og ti Gange sagt, at Svogerskabet staaer mig an. I lover, at jer Søn skal komme til mig og giøre det af. Han kommer ogsaa, men staaer hver Gang og præker om noget andet Sladder til den mørke Nat. Jeg har aldrig min Livs-Tiid seet saadan Frier. Jeg lar mig min Troe ikke fixere længer; vil han have min Datter, saa maa han giøre Ende derpaa, at Sagen engang kand faae Hull, som man siger.

Gunild. Hun faaer nok Hull, Hr. Apotheker! Det er min Troe ikke af Koldsindighed; thi han er saa forliebt, som nogen kand være.

Gilbert. Hvorfor Fanden frier han da ikke, i Steden for at præke Eventyr for os? Hvad bryder mig at vide, hvilken Mand Doctor Arius var? Jeg har nok at giøre med de Doctorer og Barberer, som vi nu have. Det er jo en Mand, som er død for over halv andet hundrede Aar

---

3-4. at alting er curiøsk] nøiagtigt, i rette Stand.

siden, og er færdig at staae op igien. Hvad bryder mig ogsaa at vide, hvor mange Paver og Chur-Førster der nu er til? Mit Apothek kand jo meget vel staae, om der aldrig var een i Verden.

Gunild. I Dag har han svoret mig til at giøre det af.

Gilbert. Det er got, Mutter! Min Datter skal være da hiemme; han maa spørge efter hende, thi jeg faaer selv ikke Leylighed at tale med ham formedelst en Visitatz, som skal holdes i mit Huus i Dag. Adieu! Lad ham kun komme strax.

Gunild. See der er min Søn selv, om Hr. Apotheker vil tale med ham.

Gilbert. Ney jeg faaer ikke Stunder at tale med ham; I maa sige ham kun hvad jeg har sagt.

Scen. 7.

M. Gert. Gunild.

Gert. Mutter! hvi gik Apothekeren saa hastig?

Gunild. Hør, mit Barn! denne Gang har jeg endnu stillet ham tilfreds, hvorvel ikke uden stor Møye. Manden meen, man vil fixere ham. Han har ikke stor U-ret derudi. Det er jo over to Maaneder, siden Partiet blev sluttet, saa at intet stod tilbage uden at tale med hende selv; men den ene Dag gaaer bort efter den anden med din forbandet Snak, som ikke er fire Skilling værd. Hvad mener du Folk er forlegen at vide hvad du bestilte paa din Reyse til Kiel, hvor mange Kroer du var udi under Veys, hvor mange Piger du følede paa Knæerne udi hver Kroe, og hvor mange Piber Tobak du smøgede paa Veyen? Her er jo en stor Deel Folk i Byen, der har været længere frem i Verden; Anders Christensøn har jo været 3 à 4 Gange i Bordeus

---

30. Anders Christensøn har jo været 3 à 4 Gange o. s. v.] Denne Anders Christensen var en virkelig Person, der 1728 i Kjøbenhavn udgav en eventyrlig Beskrivelse over sine Reiser.

og Roven i Frankerig, ja Fanden i Vold hen i Trapezund eller Cattesund, men fortæller ikke nær saa meget om sine Reyser.

Gert. Det er min Troe ikke Pakketeller, jeg fortæller om min Kielske Reyse, hvor mange Potter Øll jeg drak, og hvor mange Piber Tobak jeg smøgede; men adskilligt, som er værd at høre. Vil nu kun Mutter give Agt paa om det er Pakketeller, saa vil jeg kortelig repetere den hele Reyse = = =

Gunild. Ey gak til Bloksbierg med din Snak. Hen og forret dit Ærinde, eller siig reent ud, at du har ingen Lyst dertil, saa kand der blive en Ende derpaa. Flux hen samme Øyeblik! [Gaaer.]

Scen. 8.

M. Gert. En Apotheker-Svend.

Gert. Ja jeg maa ind for Alvor at giøre Ende paa dette. Men der seer jeg Apothekerens Svend. Serviteur, Monsieur! et Ord.

Svenden. Hans Tiener, Mester Gert! Han vil nok til vores?

Gert. Ja jeg skulde tale med jer Jomfrue. Er han ikke Svend her i Apotheket?

Svenden. Jo jeg er, Monsieur!

Gert. Jeg har dog ikke seet ham længe her i Huset.

Svenden. Ney jeg har kun været her i Tieneste i 8te Dage; men jeg har tient i 9 Aar i et Apothek i Harslev.

Gert. Ey, er det muligt, har I tient der?

Svenden. Ja jeg har. Er Monsieur ellers kiendt i Harsløv?

Gert. Ja vist er jeg kiendt i Haderslev; Jeg reyste engang derfra til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse. Blant andre, som var i Følge med mig, var en Hattemager-Svend, et brav Stykke Karl, som endnu boer i Kiel, og holdes for

den beste Mester, (alle Hatter, jeg har brugt udi lang Tiid, er af hans Arbeyd; thi han giør dem saa ærlige og trofaste som nogen udi Jylland.) Summa Summarum: Vi reyser sammen til Kiel hver paa sit Handverk, for at forsøge vor Lykke der. Thi Kiel er en meget god Stad at komme fort for Handverks-Folk; jeg veed, at mange af mine Kiendinger er kommen did hen med tomme Hænder, men inden nogle Aar have staaet sig som Ulfs-Klinger. Thi Sagen er denne, der er faa Arbeydere, og Folket i Byen er velhavende, og betaler vel; derforuden er der got Kiøb paa Alting. Jeg skal fortælle Monsieur kortelig, hvorledes Kiøbet var paa Madvare i min Tiid: Først gav man for det beste Pund Flesk, som nogen ærlig Mand vilde komme i sine Erter, ikke meer end en Lybsk Skilling.

Svenden. Ach Monsieur! det blir for vidtløftig at fortælle.

Gert. For det andet for et Pund Oxe-Kiød ikke meer end en Søsling.

Svenden. Ach det kommer jo ikke Reysen ved.

Gert. Tredie for en halv Tønde Smør ikke meer end fire Rigsdaler.

Svenden. Hør, Landsmand! jeg vil sige reent ud, jeg har ingen Taalmodighed at høre paa alt dette.

Gert. Fierde for en Snees Æg ikke meer end en Lybsk Skilling.

Svenden. Ey, hvad har jeg med jer Æg, Smør og Flesk at bestille?

Gert. Femte for en Potte Fransk Brændeviin ikke meer end = = = = Ey, Monsieur! bliv ikke saa utaalmodig. Nu, jeg vil da gaae dette forbi og fortælle om Reysen. Vi fandt udi den første Kroe paa Veyen en Mand, som saae meget vel ud, med støbte Sølv-Knapper i sin Kiole og sorte Fløyels Buxer; den samme Mand talede os meget venlig til, og

---

8. staaet sig som Ulfs-Klinger] et vist Slags tilforn ansete Kaardeklinger, mærkede med Billedet af en Ulv.

sagde: Mossiørs, skal vi ikke drikke sammen? Vi takkede for den Ære, han vilde giøre os, og drak med ham det ene Kruus efter det andet in bona charitate, indtil vi blev (reverenter talt) halv drukne. Da bød han sig omsider til at drikke duus med os; vi bukkede og krummede os, og drak duus med ham. Foermanden sad imidlertiid og smilede udi en Krog; vi spurdte ham nogle Gange: Swager! warumb lacht er? men han svarede altiid: Nichts. Endelig, da vores nye Duus-Broer var gaaen bort, fik vi at høre, at det var Bødelen af Slesvig. Nu vil jeg forestille Monsieur, om Folk med Billighed kand blamere os derfor; thi først = = = Om Permission, jeg har saadan hiertelig Hoste, jeg maa vende mig lidt fra ham. Imidlertiid sniger den anden sig bort. Gert taler og hoster imellem, medens han har saa vendet sig om. Først, siger jeg, vidste vi jo ikke, Hoster imellem. at det var Bødelen af Slesvig, Hoster igien. og posito, Hoster igien. vi havde vidst det, Hoster igien. saa var vi jo derfor lige gode; thi naar vi ret eftertænker hvad en Skarpretter er, Hoster igien, og vender sig derpaa om til den anden. saa er det jo ikke andet end Øvrighedens Fuldmægtig. Men hvor blev han af? Mon Fanden tog Haderslеveren? Hey Monsieur Harslever! Hey Landsmand Harslever! Var det ikke uforskammet at løbe saadan fra en ærlig Mands Tale? Jeg skal min Troe sige det til Apotheкeren, hvilke høflige Svenne han har. Den Knægt maa virkelig være een af de Harslevske nobles venetiens, eftersom han er saa modig. Jeg veed ikke, hvor det kommer, jeg har en slet Skiebne udi denne Bye; hvis jeg boede paa et andet Sted, kunde jeg fortienne Penge ved min Tale. Jeg troer ikke, noget Menneske, end ikke mine Uvenner, skal sige, at jeg nogen Tiid harført Snak paa Bane, at man har hørt mig tale om Veyrligt, om Giftermaal, om Barsel-Stuer. Jeg fører lutter politiske og udenlandske Discourser, som ikke findes

---

25. een af de Harslevske nobles venetiens] De venetianske Adelsmænd beskyldtes dengang almindelig for Hovmod.

udi mange Bøger, og hvis Værdie ikke kand opveyes med det røde Guld. Men, vilde nogen sige, hvorfor kaster du da Perler for Sviin? hvorfor spilder du unyttig kostbare Ord for Folk, som have Esel-Ørne? Jeg svarer dertil: Naar jeg har begyndt en Discours, maa jeg fuldende den. Det er saa min Natur; thi jeg kand aldrig ærgre mig meer, end naar een har hørt Begyndelsen af min Tale, og ikke vil holde ud til Enden. Men hillemænt, jeg forsømmer mit Ærende. Jeg maa banke paa.

Scen. 9.

Apothekerens Dreng. Mester Gert.

Gert. Serviteur, Jesper! Er Apothekeren hiemme?

Jesper. Jo han er nok hiemme, men er ikke at faae i Tale; thi den hele Doctor-Grad er her i Dag.

Gert. Hvad er da at bestille?

Jesper. Her holdes Visitatz. Men Hosbond bad mig, at naar Mester Gert kom, at jeg skulde kalde paa Mammesellen.

Gert. Got nok; siig, at jeg er her at opvarte hende.

Scen. 10.

Leonora. M. Gert.

Leonora. Tiennerinde, Mester Gert!

Gert. Skyldigste Tienner, Mammeselle! Jeg er bange, at jeg kommer i ubeleylig Tiid.

Leonora. Hvi saa?

Gert. Jeg hører, at her holdes Visitatz i Dag.

Leonora. Det gaaer mig ikke an. Naar der holdes Visitatz hos min Mama, saa er jeg geskiæftig. Men dette angaaer kun ene Mandfolkene.

Gert. Jeg hørte, der var saadan Stoyen og Allarm i

den store Stue, som der kunde have været holdet en Rigs eller Kreds=Dag.

Leonora. Hvad vil det sige: Kreds=Dag?

Gert. Det er mig kiært, Mammeselle! at hun spør mig derom = = =

Leonora. Jeg vil dog ikke bemøye ham med at fortælle det denne Gang.

Gert. Thi jeg veed saa vel Beskeed derom som nogen her udi Byen.

Leonora. Jeg tviler ikke derpaa. Men jeg ønsker dog, at det maa blive til en anden Gang.

Gert. Man maa giøre vel Forskiæl, min hierte Mamesselle! paa Reichs=Tagen und Kreids=Tagen.

Leonora. Ja jeg troer det nok; thi der er stor Forskiæl paa et Rige og et Stykke Kride.

Gert. Ney det kommer ikke deraf. Jeg skal fortælle hende først hvad en Reichs=Tag er: En Reichs=Tag kaldes sammen af de 7 Chur=Førster.

Leonora. Det kand nok være, Mester Gert! Jeg har ikke den Ære at kiende nogen af de gode Mænd.

Gert. Der ere 7 Chur=Førster i alt.

Leonora. Jeg merker det.

Gert. Tre ere geystlige og 4re verdslige; thi de verdslige ere een stærkere.

Leonora. Det giør mig ondt paa de geystliges Vegne. Men hvad kand jeg dertil?

Gert. Den første er Erke=Bispen af Trier = = =

Leonora. Det maa han.

Gert. Derefter følger Erke=Bispen af Cøln = = =

Leonora. Men, Mester Gert = =

1-2. en Rigs eller Kreds=Dag] Ved Rigsdagen samledes alle tydske Rigsstænder, ved Kredsdagen kun en enkelt af Tydsklands ti Kredses Stænder. — 18. de 7 Chur=Førster] De tydske Churfyrsters Tal var tidligere syv, men paa Holbergs Tid ni. De geistliges Orden var: Mainz, Trier, Cöln.

Gert. Den 3die er Erke=Bispen af Mentz = = =

Leonora. Er det muligt?

Gert. Det er saa sandt, som jeg staaer her for hende, Mammeselle! thi hvad Fordeel skulde jeg have af at lyve?

Leonora. Han har ingen Fordeel af enten at lyve eller sige sandt for mig om saadanne Sager.

Gert holdende paa hende. Disse 7 Chur=Førster regierer det 4de Monarchie; thi der har været 3 tilforn, nemlig det Phrygiske, Elamitiske og Mesopotamiske, og dette er det sidste. Naar Chur=Førsterne gaaer under, skal ogsaa Verden forgaae efter Sybillæ Spaadom; derfor passer man saa nøye paa, at saa snart Aanden gaaer af en Chur=Første, vælger man strax en anden ud i hans Sted, paa det at Verden ikke skal forgaae, og har det stedse været saaledes practiseret siden Keyser Augusti Tider, hvilken berømmelig Keyser stiftede det 4de og sidste Monarchie efter Sybillæ Begiæring, som raadte ham at grunde det paa 7 Støtter. Hvorpaa samme store Keyser giorde to berømmelige Ting: (1) i det at han udskrev all Verden til Skat; (2) i det han indstiftede de 7 Chur=Førster. Paven var vel derimod, og sagde: Ihro Keyserl. Majestet! warum so viele weltliche Fürsten auf einmahl zu machen? Men Keyser Augustus, som var en Mand, der ikke lod sig pirre noget ved, blev vreed, og svarede: Ihr Papstliche Excellentz! ich will es so haben. Hvorudover Paven strax faldt til Fode, og bad om Naade, ved hvilken Ydmyghed han saa meget udvirkede, at Keyseren tilstædde ham at giøre 16 Cardinaler paa eengang, hvilke ere ligesom geystlige Grever eller Baroner; thi Cardinalatskabet falder alleene til den ældste Søn, men aldrig til Datter, thi hvis en Cardinal døer, og efterlader sig alleene Datter, falder Cardinalatet til Paven igien.

7-9. det fierde Monarchie, o. s. v.] Man inddeelte forhen Verdenshistorien i fem Afsnit, det første om Jøderne, de andre om de „fire Monarchier": det assyriske, det persiske, det græske og det romersk=tydske.

Leonora. Monsieur! jeg har ikke Stunder at høre meer. Vil I være saa god og besøge os oftere, skal det være os kiært, besynderlig om I kand treffe paa de Tider, som jeg ikke er hiemme. Ellers vil jeg bede, I er saa god at fortælle min Kat Resten af Historien, thi han forstaaer den ligesaa vel som jeg. Adieu!

Gert. Det var min Troe rene Ord for Penge. Jeg seer nok, at jeg giør mig forhadt i denne Bye ved min Tale; Jeg skal forsvære at lukke min Mund op oftere, thi disse Folk her i Byen er det ikke værd. Man blir forhadet just for det, som man burde elskes og æres for. Jeg maa hiem og sige Mutter, hvor haanlig jeg blev modtagen.

Gaaer ud.

Scen. 11.

Gunild. Leonora.

Gunild [alleene]. Nu maa jeg hen at høre, hvordan min Søn har forrettet sit Ærende. Det er noget Underligt med den Karl. Familien staaer ham an, han er forliebt i Mammesellen, hans Person staaer hende an, Forældrene har banet Veyen, han har været paa Veyen saa ofte at frie, og dog altiid med uforrettet Sag er kommen tilbage. Jeg vil ikke haabe, at det er ogsaa saaledes denne Gang tilgaaet. Men der seer jeg Mammesellen. Tiennerinde, min hierte tilkommende Sviger-Datter!

Leonora. Den Titel tilkommer mig aldeles ikke. Hun behager kun at skiemte med sin Tiennerinde.

Gunild. Hvi saa? Min Søn har jo været her efter Begiæring?

Leonora. Det er sandt nok.

Gunild. Og som jeg haaber, forrettet sit Ærende?

Leonora. Det kand jeg ey heller negte. Han havde sat sig for at komme hid for at underrette mig udi den Tydske

---

32. komme hid for at underrette mig] undervise.

Stat og vise paa hvad Fod Regimentet staaer i Tydskland. Det samme forrettede han saa meget vel, saa at jeg aldeles intet kand klage, uden derover at Discoursen varede for længe.

Gunild. Talede han da intet om Kiærlighed?

Leonora. Ney Madame! saalænge han talede med mig, var han paa den anden Side af Rhin-Strømmen, og gik alt dybere og dybere ind i Tydskland, saa jeg derover, af Frygt for at blive omsider bragt hen til Tyrkiet, maatte tage Flugten og bede ham fortælle min Kat Resten. Men der er Vatter; nu kand Madame høre hans Betænkende derover.

Scen. 12.

Gilbert. Gunild. Leonora.

Gilbert. Madame! hun maa forlade mig, at jeg taler noget plumpt. Jeg vil aldeles herefter ikke have hverken hendes eller hendes Søns Gang i mit Huus, saasom vi har ikke i Sinde at lade os tage ved Næsen oftere og tilstæde, at vort Huus blir giort til en Fabel.

Gunild grædende. Ach Hr. Apotheker! jeg kand ikke beskrive, hvor meget dette gaaer mig til Hierte. Jeg tilstaaer, at min Søn har den Feyl, at naar han kommer paa sin gamle Snak, glemmer han alt andet hvad han skal forrette. Men naar man undtager den Skrøbelighed, Hr. Apotheker! saa er der mere Got end Ondt hos ham. Han er from, en god Huusholder, har hele Aar ikke en Ruus paa, spiller og ikke, er flittig i sin Profession = = =

Gilbert. Jeg tilstaaer alt dette, Madame! Derfore tilstæder jeg ham gierne at omgaaes med mine Svenne, som han kand holde Collegium eller Lectie for; men min Datter skal han blive fra, thi det staaer hende ikke an at gaae paa Lectie.

Gunild lader som hun daaner. Ach ach!

27-28. som han kand holde Collegium eller Lectie for] Forelæsning.

Gilbert. Hillemænt, Konen faaer ondt. Spring ind, Leonora! og tag den Flaske Nummer 3, som staaer paa den 4de Hylde.

Hun kommer ind med Flasken, som man flyer hende at lugte til.

Gilbert. Hør, Madam! tag sig da dette ikke saa nær. Hvad vil det sige, om jer Søn ikke faaer min Datter? Han kand jo altiid giøre ligesaa got Parti.

Gunild. Ach Hr. Apotheker! giør mig dog den Tieneste at have Taalmodighed end engang, for at undgaae Folkes Snak. Troe mig, han skal ikke blive fixeret oftere.

Gilbert. Nu nu, Madam! giv jer da tilfreds. Lad ham da komme end engang og giøre Alvor deraf.

Gunild. Tak, Hr. Apotheker! Løber han end engang med Liimstangen, skal jeg ikke kiende ham for min Søn meer.

Gilbert. Adieu da!

De gaaer bort.

Scen. 13.

Gunild. Mester Gert.

Gunild. Ach jeg elendige Menneske! den Søn bringer mig i Graven. Men see der er han. Tør din liderlige og vanartige Karl understaae dig til at møde for mit Ansigt? Jeg er gall, at jeg legger saadant paa Hiertet; thi jeg burte have slaaet Haanden af dig for længe siden. Hvorledes har du forrettet dit Ærende ogsaa denne Gang hos Apothekeren?

Gert. Vel nok, Mutter! alleene at Mammesellen var noget for hastig.

Gunild. Det er at sige, hun vilde ikke sidde hele Timer og høre paa din forbandet Snak. Din vanartige Skielm! Gir ham et Ørefigen. siig mig, Gir ham eet paa den anden Side. hvorfor gik du hen til Apothekeren? Var det for at tale om Stats-Sager?

Gert. Mammesellen spurdte mig hvad en Kreds- eller Rigs-Dag var i Tydskland, saa veed jeg jo, at jeg maatte

underrette hende derom, hvilket man ikke kand giøre, uden man beskriver Chur-Førsterne, og viser, at de ere 7 in alles, nemlig 3 geystlige og 4re verdslige. Som for Exempel: De geystlige ere Chur-Førsten af Cøln = = =

Gunild gir ham et Par Ørefigen igien. See der har du et Par af de Geystlige og Høylærde efter Cølns Vegt. Vil du nu holde din Mund?

Gert. Ach Mutter! vær dog ikke saa vreed paa mig. Still Apothekeren end engang tilfreds. Jeg skal min Troe ikke opholde Jomfruen oftere med Snak og gaae uden om, men strax lige til, saa at hun skal være fornøyet med mig.

Gunild. Hør, Gert! den Vrede, jeg lader see mod dig, reyser sig af lutter Kiærlighed. Jeg har end engang, dig u-afvidende, stillet Apothekeren tilfreds; gak derfor nu paa staaende Fod lige derhen, men viid derhos, at dersom du fører dig ogsaa denne Gang op som tilforn, skal jeg aldrig kiende dig for min Søn mere.

Gaaer bort. Mester Gert gaaer strax hen og banker paa. Mammesellen kommer selv ud.

Scen. 14.

Leonora. Mester Gert.

Leonora. Velkommen tilbage, min kiære Mester Gert!

Gert. Ydmygste Tienner, min hierte Jomfrue! Jeg beder tusind Gange om Forladelse, at jeg fortørnede hende sidst med min lange Tale.

Leonora. Det er ham alt forladt, min kiære Mester Gert!

Gert. Jeg beder, Jomfruen ikke vil regne mig det til Onde.

Leonora. Aldeles ikke. Hans gode Moer har alt stillet min Papa og mig tilfreds igien.

5-6. der har du et Par . . . efter Cølns Vegt] fuldvægtige, eftertrykkelige.

Gert. Jeg bekiender, min hierte Jomfrue! at jeg snakker undertiden noget meget.

Leonora. Ja det har jeg og merket.

Gert. Mange legger mig det til en Lyde, men der findes dog visse brave Folk, som skiønne derpaa.

Leonora. Det vil ikke sige, Mester Gert! naar man ikke taler saa meget i Utide.

Gert. Men har da Jomfruen af Hiertet forladt mig min forrige Forseelse?

Leonora. Ja jeg har, Mester Gert! af mit gandske Hierte.

Gert kysser paa hendes Haand. Jeg vil tiene hende, min hierte Jomfrue! vi, som har reyst udenlands, har gierne den Syge eller Orm, hvad man kand kalde det, at vi vil fortælle hvad vi har hørt og seet paa fremmede Steder, for at lade see, vi ere ingen Hiemfødinger.

Leonora. Har da Mester Gert reyst udenlands? Det har jeg min Troe aldrig vidst.

Gert. Jo mænd, jeg reyste engang fra Haderslev til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse, etc.

Leonora. Monsieur! slipper I mig ikke, saa faaer I et Par Ørefigen.

Gaaer bort.

Scen. 15.

Mester Gert alleene.

Jeg tilstaaer gierne, at jeg taler meget; det har jeg efter min Far. Men han førte ingen Sladder, og det giør jeg ikke heller. De got Folk her i Byen vil nok savne mig engang, naar jeg er død, og sige: Fanden fare i Gert Westphaler, han var dog bedre Mand, end vi holdt ham for at være; thi siden han døde, er her ikke een i Byen, der veed

12. Jeg vil tiene hende] Jeg skal sige Dem, De maa vide.

saa at tale om udenlandske Sager. Ja de vil sige: Gid vi kunde grave ham levende op af Jorden igien. Saalænge Folk lever, agter man dem ikke; men de ere ikke død, førend det fortryder dem. Avindsyge er ogsaa maa skee til Deels Aarsag derudi. Man seer, at jeg fører Discoursen alleene i alle Selskabe. Andre vil gierne tale med, men kand ikke, og derfor lider ikke at høre mig tale. Hvorfor hader Jørgen Handskemager mig meest af alle? Just fordi han heldst af alle Folk her i Byen vil give et Ord i Lavet med, men tør ikke føre nogen polisk Tale, naar jeg er tilstæde; thi han veed, at jeg hugger ham strax i Flanken, saasom jeg forstaaer mine Politica bedre end han. Jeg har ofte mærket det, at saa tit jeg kommer i hans Selskab, stiller han sig gandske taus an, ligesom han vil indbilde Folk, at han er af de kloge Mænd, der taler lidt, og grunder meer. Det er saa en gammel Stræg af visse Dosmere, der intet forstaaer, og derfor giør sig en grundig Mine og tier, naar lærde Folk som jeg eller andre er tilstæde; da de dog med all deres Grunden tænker ikke meer end en Hest eller et Faar. Skal jeg nu derfor lade mig Munden binde? Ney jeg vil heller være misundet end foragtet. Jeg vil heller, Folk skal sige: Der sidder en carnaliøsk Tunge paa den Karl, end de skal sige: Den Karl sidder som en dum Fæhund eller Skabhals, der har hverken Maal eller Mæle. Men hvad skal jeg giøre i denne Sag? Jeg tilstaaer, at jeg kom noget for dybt udi Snak med Jomfruen. Men kunde hun sagte ikke høre min Tale ud? Skulde hun derfor true mig med Ørefigen? Jeg er vis paa at Apothekeren nu vil hæve Partiet op. Men han skal give mig Sag. Jeg skal bevæbne mig med Lands Lov og Ret.

Gaaer bort.

---

10. tør ikke føre nogen polisk Tale] politisk. — 28-29. Men han skal give mig Sag] staae mig til retligt Ansvar.

Scen. 16.

Gunild. Gilbert. Leonora. Pernille.

Gunild. Jeg skal ikke kunne bilde mig andet ind, end min Søn har efterlevet mine Formaninger og engang for Alvor giort Ende paa det, som ligger mig saa meget paa Hiertet. Men der seer jeg Apothekeren komme med hans Datter alleene. Ach mit hele Legeme skielver af Redsel, jeg er bange = = Hans Tienerinde, Hr. Apotheker! Hvor er min Søn?

Gilbert. Hør, Madam! jeg vil ikke overfuse hende. Hun er en skikkelig Kone og uskyldig derudi.

Gunild. Ey, hvad er nu paa Færde igien?

Gilbert. Hendes Søn har denne Gang forrettet sit Ærende som tilforn. Han har ikke kunnet tale et Ord om Kiærlighed for andet forbandet Snak om Aviser og Stats-Sager.

Gunild. Ach jeg elendige Menneske!

Gilbert. Giv jer tilfreds, Madam!

Gunild. Vil da Hr. Apotheker ogsaa tilgive ham det denne Gang?

Gilbert. Ney, Madam! Vi kand ellers være gode Venner. Min Datter kand nok blive gift. Monsr. Leonard, Distilleren her i Gaden, har stor Kierlighed til hende. Jeg har ikke behov at trænge min Datter paa nogen.

Gunild. Jeg tviler aldeles ikke derpaa. Men, Hr. Apotheker = =

Gilbert. Men, min kiære Madame! Hun er saa god herefter at lade mig være med Fred.

Gunild. Ach jeg sørger mig virkelig ihiel over den Søn. Ach ach!

Gilbert. Det giør mig hiertelig ondt for hendes Skyld, Madam!

Gunild. Men, Hr. Apotheker! det er dog en ringe

Feyl, som vil forgaae med Tiden. Han er ellers saa skikkelig, saa jeg i ingen anden Ting har at klage over ham.

Gilbert. Han maa være saa skikkelig, som han være vil; jeg lar mig ikke oftere narre.

Gunild. Ach min Herre! jeg beder med grædende Taare, forlad ham endnu denne Gang. Jeg svær en dyr Eed, at jeg aldrig skal oftere tale for ham. Giør det dog formedelst det Venskab, der har været mellem os.

Gilbert. Madam! jeg kand ikke bære det over mit Hierte at see hende saa sørge. Kom an, Madam! jeg pardonerer ham endnu, men eengang for alle.

Gunild. Jeg skal min Troe aldrig lukke min Mund oftere op for ham.

Gilbert. Lad ham da komme Klokken 5 i Aften, saa skal Notarius være der, paa det at saa snart han har givet sin Kierlighed tilkiende, vi strax kand slutte Ægteskabs-Contract. Saa har man Ende derpaa.

Gunild. Nu gaaer jeg strax hiem og præker for min Søn, saa det skal dundre efter.

Scen. 17.

Gilbert. Leonora. Pernille.

Gilbert. Nu min Datter! han skal ikke fixere dig meer end denne Gang.

Leonora sukker.

Gilbert. Hvorfor sukker du saa?

Pernille. Jeg sukker, Hosbond! hvorvel jeg skal ikke have ham. Hvad maa hun ikke da giøre? Om Hosbond havde 10 eller 12 Døttre, som han maatte gifte bort for Armod, saa kunde jeg nogenledes begribe det, men = =

Gilbert. Nu Mammeselle! holdt du din Mund. Nu vil jeg saa have det. Der er jo ellers aldeles intet Ont at sige paa Karlen.

Pernille. Det er min Troe en brav vittig Karl, dersom han ikke var saa gal.

Gilbert. Hvad har du andet at sige paa ham, end at han snakker noget for meget? Det er jo en almindelig Feyl hos Folk af den Profession.

Pernille. Det er sandt nok, Hosbond! Men denne er som Capitain for alle Verdsens Barberere udi at snakke. Jer Datter, i Steden for at gaae til Brudeseng, vil gaae om Aftenen paa Lectie med ham. Nætterne vil han drive bort med at fortælle Aviser, hvilket en ung Jomfrue ikke er tient med. Jeg troer virkelig, at hun inden et Aar blir forvandlet til en Avis. Jeg tog ham min Troe ikke, det er alt hvad jeg kand sige, uden saa er, at jeg kom til Skade at miste mine Ørne, at han kunde præke uden at incommodere mig.

Gilbert. Ja nu hielper ingen Raisonnering. Hvad jeg har lovet hans Moer, det holder jeg.

Gaaer ind.

Scen. 18.

M. Gert. Tobias Procurator.

M. Gert. Saa raader I mig da paa jer Samvittighed, Hr. Advocat! at føre Process med Apothekeren?

Tobias. Monsieur! jeg har aldrig raadet nogen ærlig Mand fra Process; thi ellers maatte jeg ilde forstaae mine Jura, ligesom det var en slet Chirurgus, der raader en Patient fra at aarelades.

Gert. Men mener I, at jeg kand vinde Sagen?

Tobias. Vil I ikke føre Process uden for at vinde Sagen? Hvad er det for Snak?

Gert. Hvorfor skulde jeg da føre Process?

Tobias. Monsieur! I kand være en god Chirurgus, men forstaaer slet jere Jura. Mon en Syg tar ikke en Doctor an, omendskiønt han er vis paa aldrig at blive cureret, alleene fordi Folk ikke skal legge ham til Last, at han døde uden Doctor ligesom et umælende Beest? Ligesaa er

det, naar een lader fare en Procefs. Folk siger jo om ham: Den Krysster, den Gnier, han vilde ikke staae paa sin Ret. Tvertimod, naar man taber ærlig en Sag, kand man sige: Jeg har en god Samvittighed; thi jeg har giort alt hvad jeg kunde. Tilmed saa er dette en Sag, som I aldrig kand tabe.

M. Gert. Men, Hr. Advocat! I har endnu ikke hørt, hvorudi Sagen bestaaer.

Tobias. I siger jo, at det er mod en Apotheker?

Gert. Jo det er.

Tobias. Det er alt nok, Monsieur! Der har I min Haand paa at I skal vinde Sagen. Det er min ringeste Konst at feye en Apotheker af. Og lad være, at I taber, saa forsikrer jeg, at I skal tabe med Respect. Hvori bestaaer ellers Sagen?

Gert. Min Moer og Apothekeren har sluttet Ægteskab mellem mig og hans Datter. Jeg var derhenne i Dag for at tilkiende give min Kierlighed for hende. Men førend jeg kom til at frie, faldt jeg hen udi en anden Materie, hvilket er hendt mig nogle Gange tilforn; saa at hun blev utaalmodig, og truede mig med Ørefigen.

Tobias. Vil I lade den Sag fare, saa maa I være en Slyngel. Forlad jer paa mig som en ærlig Mand; jeg vilde ønske, at I sad paa Livet, og skulde henges, paa det jeg kunde vise, med hvilken Nidkierhed jeg vilde føre jer Sag.

Gert. Jeg takker skyldigst. Man tillægger mig som en Feyl her i Byen, at jeg taler for meget; men det er ikke Slidder-Sladder, jeg fører. Jeg taler om lutter Stats-Sager og Aviser, hvilket man burte give mig Penge for at høre. Folk er her ikke uden for at æde og drikke og spille en Forkering eller Lanter. Ney da vover jeg mit Fødeland Westphalen. Min Far har fortalt mig, at der er i hver Gade Snakke-Forsamlinger, hvor man kommer ikke fra, førend man er gandske hæs.

29-30. spille en Forkering eller Lanter] Forkjering var et vist Brætspil, Lanter et Kortspil.

Tobias. Talen er det, hvorudi vi skilles fra Besterne. Men ellers har alting sin Tiid. Naar man skal frie, saa maa man sette anden Snak til Side.

Gert. Det er sandt nok. Jeg kommer tit i saadan Snak mod min Villie. Jomfruen førte mig halv paa Gang; thi engang spurdte hun mig om hvad en Kreds-Dag var i Tydskland, og en anden Gang om min Reyse til Kiel, hvilket hun syntes jeg forklarede alt for vidtløftig. Men vil der ikke Tiid til saadant, Hr. Advocat?

Tobias. Der kand jo ikke meget siges om en liden Reyse til Kiel.

Gert. Ikke det? Jo jo. Det var min Troe en merkværdig Reyse. Jeg reysede fra Haderslev for 3 Aar siden, den 20. Februarii, om jeg mindes ret = = =

Tobias. Ja Monsieur! jeg forlanger ikke at vide noget derom. Jeg har selv været nogle Gange paa Kieler Omslag.

Gert. Ney naar jeg tænker mig om, saa var det d. 19. Februarii = = =

Tobias. Nu er ikke Tiid at tale derom. Nu maa vi tale om Processen.

Gert. Blant andre, som var i Følge med mig, var en Hattemager-Svend = = =

Tobias. I skal strax, inden Soel gaaer ned, lade Apothekeren beskikke.

Gert. Ney hør nu lidt først: Samme Hattemager var et got Stykke Karl = = =

Tobias. Klagen skal opsettes paa den Maade = = =

Gert. Han boer endnu i Kiel, og holdes for een af de beste Hattemagere; thi = = =

Advocaten continuerer sin Tale saaledes, medens M. Gert ogsaa fortæller sin Reyse:

Saasom Seign. Gilbert, Apotheker her i Staden, af velberaad Hu har accorderet mig sin Datter til Ægtefælle, men hans Datter nu med Foragt har forviset mig sit Huus, og vil uden skiællig Aarsag ophæve Partiet: Da, saasom det

er bleven bekiendt over den hele Bye, at jeg er forlovet med hende, tillader min Reputation ikke at fordøye saadan Foragt, men tilskynder mig at paastaae min Ret og at søge Øvrighedens Bistand i denne Sag; thi hvis saadant skulde have Giænge, stod det herefter et hvert Fruentimmer [frit] for at spille med en brav Mands Reputation.

Mester Gert holder for hans Mund, og Advocaten gir ham et Ørefigen, hvorpaa de komme i Haar sammen, og Mester Gert driver Tobias ud.

Scen. 19.

Gunild. M. Gert.

Gunild. Hvad Pokker er dette for Allarm? Jeg tænkte at finde ham hiemme begrædende sine Synder, og just treffer jeg ham udi Klammerie.

Gert. I skulde beklage mig, Mutter! dersom I vidste min slette Skiæbne.

Gunild. Din slette Skiæbne? Ney du maa sige din slette Conduite. Jeg har alt hørt, hvordan du har bæret dig ad sidste Gang hos Apothekeren igien.

Gert. Jomfruen visede mig bort med Foragt, og truede mig med Ørefigen.

Gunild. Du havde fortient at pryglés med Stok af Huset.

Gert. Hvorpaa jeg vilde raadføre mig med denne Advocat, for at høre hvad jeg skulde giøre med denne Sag. Men han var ligesom han var gall; Jeg kunde ikke faae et Ord frem for ham.

Gunild. Vil din Slyngel tænke paa at føre Proceſs med got Folk, som du har fixeret saa ofte?

Gert. Hvad skal jeg da giøre, Mutter? Jeg er gandske modløs.

Gunild. Du skal hen og henge dig selv; thi du est ikke værd at leve.

Gert. Ach skulde der ingen Middel være til at stille Apothekeren tilfreds igien?

Gunild. Ney tænk kun aldrig derpaa, hverken at stille ham eller mig tilfreds igien.

Gert. Farvel, Mutter! Jeg troer, at I faaer mig aldrig meer at see.

Gunild. Jeg vil dog ikke friste ham længer. Hør, Mester Gert! hvor vilt du hen?

Gert. Ach jeg er gandske desperat.

Gunild. Jeg har end engang med stor Arbeyde stillet Apothekeren tilfreds.

Gert. Ach min allerkiæreste Moer! er det sandt?

Gunild. Ja men vær forsikret paa at det aldrig skeer oftere. Apothekeren har bestilt Notarius at være den Tiid tilstæde, at om du bær dig ret ad, og faaer ja af Jomfruen selv, Ægteskabs-Contracten strax kand sluttes.

Gert. Ach vær forsikret om, min hierte Moer! at jeg skal tage mig vare.

Gunild. Du kand giøre som dig lyster. Jeg vil aldrig have meer dermed at bestille. Kom hiem saalænge.

De gaaer.

Scen. 20.

Leonard. Henrich.

Leonard. Det er nok, at du alleene faaer fat paa Pigen, for at høre, hvordan Sagerne staaer, og om det Giftermaal endelig skal gaae for sig.

Henrich. Men hvad Got giør det, at I endelig vil vide det?

Leonard. Ach det er jo naturligt, at man vil vide det, hvorudi all eens Lykke bestaaer. Giør dig et Ærende, og gak ind og see, at du kand bringe hende herud.

Henrich gaaer ind.

Leonard. Ach ach, jeg havde kunnet forekomme all denne

Fortræd. Det vinder man ved Blufærdighed. Havde jeg kun dristig begiæret hende, den første Tiid jeg følede Kierlighed, saa havde hun nu været i mine Hænder. Jeg troer dog aldrig, at hun selv kand give sit Hierte til saadan Karl. Hvad hun giør, det giør hun for at føye sin Far. Men hvordan det er eller ikke er, saa er U-lykken lige stor for mig, efterdi hun gaaer mig qvit. Men der kommer Henrich tilbage med Pigen.

Scen. 21.

Leonard. Henrich. Pernille.

Leonard. Ach lille Pige! siger I Dommen af for mig, eller kand jeg reddes?

Pernille. Min Herre! jeg kand sige jer een Ting, at Jomfruen er lige saa ilde til Mode som I. Mester Gert har været her siden og ved sin forbandet u-rimelige Snak giort sig Jomfruen saa vederstyggelig, at hendes Hierte vil briste, naar hun tænker paa at hun skal bindes til saadan Mand. Apothekeren blev ogsaa gandske vreed, og vilde ophæve Partiet, i sær da han hørte af os, at I havde Kierlighed til hans Datter. Men han har siden af Moerens Suk og Graad ladet sig overtale at forsøge end engang, [og] stevnet Mester Gert hid med Notarius Klokken 5, for at slutte Ægteskabs-Contracten, i Fald han bær sig skikkelig ad.

Leonard. Men vil Jomfruen skikke sig derudi?

Pernille. Hun tør ikke sige sin Far imod, thi han er en haard Mand; men hun har aabenbaret sit Hierte for sin Farbroder Seignr. Gottard, hvilken ynker hende, og har lovet at bringe ham i Discours om Stats-Sager igien. Og naar det skeer, maa I være ved Haanden, for strax at begiære hende, naar Apothekeren blir vreed.

Leonard. Men jeg er bange, at han tar sig nok vare.

Pernille. Hvis saa er, og hun merker, at det skal blive Alvor af, giør hun sig heftig syg, for at opholde Bryllopet

og give os Tiid at pønse paa anden Raad. Jeg visfede til Jomfruen, at I var der udenfor; jeg troer nok, at hun strax kommer hid. See her er hun med hendes Farbroder.

Scen. 22.

Leonard. Henrich. Pernille. Leonora. Gottard.

Leonard. Allerkiæreste Jomfrue! hendes Pige letter mit Sind, i det hun siger mig, at Jomfruen har faaet Afsky for Mester Gert.

Leonora. Det er sandt, min kiære Monsieur Leonard! men jeg har en haard Far at trækkes med.

Leonard. Men, min hierte Jomfrue! jeg haaber dog, at naar hun holder Stand, hendes Far ikke tvinger hende med Magt.

Leonora. Jeg vil nødig underkaste mig min Fars Vrede, førend jeg har forsøgt, om Sagen kand jevne sig selv. Men hvis det ikke skeer, maa jeg være u=lydig.

Gottard. Gir jer kun tilfreds, Børnlille! Lad kun Mester Gert komme, og blir I, Monsieur! ved Haanden Klokken 5, som ikke er langt til. Jeg haaber nok, at jeg skal bringe Mester Gert i Snak igien og komme ham gandske at forspilde sin Credit, og hvis det gaaer ikke an, vil vi være betænkte paa andre Midler. Jeg kand ikke negte, at dette Partie jo aldrig har staaet mig an, og at jeg jo tusind Gange heller seer, at min Broer=Datter falder i Monsieurs Hænder. Min Broer selv ønskede det samme; Det staaer ham kun for Hovedet, at han ikke vil bryde sit Løfte. Gaaer I kun til Side saalænge, og forlader jer paa mig. Nu maa vi ind igien.

Scen. 23.

Mester Gert alleene.

Nu staaer det paa, Mester Gert! om du kand giøre Prøve eller blive en Slyngel all din Livs Tiid. Jeg veed,

at jeg jo sagte kand holde mig fra at snakke om lærde Sager en Times Tiid. Knytter Næven mod sin Mund. Hør, Monsieur Mund! du skal faae en Verdsens U-lykke, hvis du taler andet end kortelig om Kierlighed i Aften. Naar jeg betænker dette alligevel, saa er det forskrækkeligt, at een skal blive hadet, alleene fordi man fører lærde Discourser. Men jeg maa lade det fare, thi all min Lykke dependerer deraf. Jeg haaber nok, at [jeg] skal staae Karl, undtagen nogen fører mig selv paa Snak; thi jeg kand ikke negte det, at naar nogen spør mig om de Materier, som jeg er dreven udi, at det jo er min Verdsens Vellyst at forklare dem saadant. Men jeg maa øve mig lidt, for desbedre at modstaae saadan Fristelse. Men der seer jeg Notarius kommer. Nu er det Tiid.

Scen. 24.

Notarius. Mester Gert.

Notarius. Serviteur, Mester Gert! Jeg er hidkalden i Dag for jer Skyld.

Gert. Jeg veed det nok, Hr. Notarius! Jeg har været her nogle Gange tilforn, men har maat gaaed bort med uforrettet Sag.

Notarius. Hvi saa?

Gert. J veed, Hr. Notarius! at jeg læser curieuse Bøger iblant, og at jeg gierne vil lade høre i Selskabe hvad jeg har læset. Jeg er nogle Gange her udi Huset ved Anledning forfaldet udi saadanne Materier, da jeg dog alleene burte tale om Kierlighed. Jeg vil dog haabe, at jeg skal skikke mig bedre denne Gang.

Notarius. Jeg veed, J kand jo tvinge jer en Times Tiid.

Gert. Hr. Notarius! vil han ikke være af den Godhed at exercere mig lidt, stille sig an som han er Jomfruen, og spørge mig om een og anden curieuse Materie, for at see om

---

22-23. jeg læser curieuse Bøger] underholdende, lærerige.

jeg kand holde Stand? Det er saa vanskeligt for mig at skiule mit Pund, heldst naar nogen gir mig Anledning at tale.

Notarius. Hiertelig gierne. See nu er jeg Jomfruen.

Gert. Ydmygste Tienner, min hierte Jomfrue!

Notarius. Tiennerinde, Mester Gert!

Gert. Jeg kommer skielvende til hende denne Gang.

Notarius. Hvorfor det?

Gert. Fordi jeg fortørnede hende sidst med min lange Tale.

Notarius. Ey, det vil ikke sige; han taler jo altiid vel. Men hvad got Nyt, Mester Gert?

Gert. Ingen Ting, hierte Jomfrue!

Notarius. Har han ikke læset Aviserne?

Gert. Jo jeg har min Troe.

Notarius. Er der intet Nyt i dem?

Gert. Ikke uden at = = Ney det er sandt, jeg har min Troe ikke læset Aviserne, siden jeg reyste udenlands.

Notarius. Har Mester Gert da reyst udenlands?

Gert. Jeg reyste engang fra Harslev til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse. Der var i Følge med os en Hattemager = = *Han slaaer sig paa sin Mund.* Vil du tie, dit Beest!

Notarius. Hvad vil han ellers sige om den Hattemager?

Gert. Intet uden at det var en Skurk, som er ikke værd at tale om.

Notarius. I bær jer vel nok ad.

Gert. Ja jeg troer nok, at jeg skal staae Karl. Vil I nu gaae ind, Hr. Notarius! og sige, at jeg er her.

Notarius gaaer ind. Mester Gert gaaer og exercerer sig, mumlende ved sig selv, slaaer sig for sin Mund.

Scen. 25.

M. Gert. Gottard. Leonora. Pernille. Notarius.

Gert. Ydmygste Tienner, min smukke Jomfrue!

Leonora. Tiennerinde.

Gert. Jeg kommer skielvende til hende denne Gang.

Leonora. Giør han det?

Gert. Jeg beder ydmygst om Forladelse for sidst.

Leonora. Naar min Far har forladt ham det, maa jeg ogsaa forlade ham.

Gert. Jeg haaber, at Jomfruen og selv af Hiertet forlader mig min Forseelse.

Leonora. Jeg er aldrig min Far gienstridig.

Gert. Hendes gode Far saavel som hun selv har haft Aarsag at være vrede paa mig.

Leonora. Det er sandt i visse Maader.

Gert. Men, min hierte Jomfrue! det er ogsaa min eneste Feyl; thi for Resten er jeg ædrue, og tar vare paa mine Sager.

Leonora. Det er sandt nok.

Gert. Jeg vil ikke undskylde min Opførsel mod dem, men gierne kalde det en Forseelse, hvorvel det holdes for en Dyd paa andre Steder.

Leonora. Det kand nok være.

Gottard. I got Folk ere ogsaa noget delicate. Jeg vilde min Troe ønske, at jeg kunde have Mester Gert altiid hos mig; thi jeg er en Elsker af Discourser, og saa viidt som jeg har hørt, fører han ingen Pølse-Snak.

Gert. Jeg takker min Herre skyldigst for de gode Tanker, han har om mig.

Gottard. Men hvad er det, Folk støder sig saa meget over? Fører han nogen usømmelig Tale?

Gert. Det skal ingen sige mig paa. Jeg taler kun om lærde og curieuse Sager.

Pernille. Jeg vil tienne Farbroder, Mester Gert er en Mand, som har reyst udenlands. Paa saadanne Reyser lider man Ondt, og setter Penge til. Den eneste Nytte derved er, at man kand fortælle sine Reyser, naar man kommer tilbage.

Gottard. Saa har da Mester Gert reyst?

Gert. Ney ikke saa synderlig.

Pernille. Io mig synes, jeg har hørt, at han engang reyste til Kiel.

Gert. Ja det er endelig sandt. Jeg reysede for nogle Aar fra Harslev til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse. Der var med os paa Veyen = =

Han tier, og stikker Tørklædet i Munden.

Gottard. Hvo var med ham paa Veyen?

Gert med Tørklædet i Munden. Ingen.

Gottard. Hør, Monsieur! efterdi han taler ikke uden om Reyser og Historier, kand jeg ikke see, hvor nogen kand legge ham saadant til Last.

Pernille. Jeg min Troe ikke heller.

Gottard. Og jeg skal reprimandere min Broer, fordi han har stødt sig derover.

Gert. Jeg takker skyldigst. Men de forlader mig, at jeg maa forrette mit Ærende hos Jomfruen.

Gottard. Jeg kand sige for min Part, Pernille! at der ere visse Ting i Aviserne, som jeg vilde give Penge for at høre forklare. Jeg har tit læset om de Torys og Wigs udi Engeland, men veed ikke Grunden dertil, og ingen udi hele Byen kand give mig Underretning derom.

Mester Gert, som midlertiid har staaet og giort Cour til Jomfruen, spidser sine Øren, og siger: Da kunde jeg give ham Underretning, hvis jeg havde Stunder dertil.

Gottard. Jeg tviler hiertelig derom, Monsieur! thi ingen her i Byen veed ret Beskeed derom.

Gert. Gid jeg faae en U=lykke, Monsieur! om jeg ikke veed det paa mine Fingre.

Gottard. Ja jeg veed ogsaa noget Løsligt derom. Jeg veed, at Torys ere de Folk, som sloge Hovédet af Kong Jacob.

Gert. I farer vild, Monsieur! Det er gandske anderledes. Men jeg skal forklare det siden, nu maa jeg først = =

---

20. men veed ikke Grunden dertil] veed ikke Meningen deraf, Sammenhængen dermed.

Gottard. Ha ha ha! jeg hører strax, at I ikke veed Grunden dertil. Torys ere de, som sloge Kongen ihiel. Det veed jeg vist, vidste jeg saa vel Beskeed om det Øvrige.

Gert. Ney er det ikke, Monsieur! ney. Der ere 4re Hoved-Secter i Engeland: Torys, Wigs, Mannister og Anabaptister = = =

Pernille sagte. Nu har vi Spillet vundet. Nu løber jeg efter Apothekeren og Monsieur Leonard.

Gert continuerer. De Torys ere de fornemmeste, som altiid holde Kongens Partie, og som figtede for Kong Jacob, da han førte Kriig udi Engeland mod de Wighs, som rebellerede under Cromwels Anførsel. Denne Cromwel, som paa Latin heder Massaniello, var en Slagter-Søn, men bragte det saa vidt, at han blev Ridder af Hosebaandet og Generalissimus til Lands og Vands. Thi der var et forbandet Hoved paa ham; tænk engang, Monsieur! han var saa dygtig, at han kunde give Audience, læse, skrive og dictere 4re Breve paa eengang. (Det er noget utroeligt, men det er saa sandt, som jeg staaer for hans Øyen.) Apothekeren kommer ind i det samme, trækker paa Axlene, har Bud efter Leonard, hvilken blir copuleret til Jomfruen, medens M. Gert taler. Kong Jacob derfor ophøyede ham fra een Æres-Post til en anden. Men da Erke-Bisp-Stoelen i Canterborg blev ledig, og Kongen gav den bort til een ved Navn Fairfax, da dog Cromwel havde recommenderet sin Svoger dertil, blev han [saa] ophidset, at han rebellerede mod Kongen, fik en Armee sammen af lutter Wighs, Mannister og Anabaptister, overvandt Kong Jacob udi et stort Feltslag, fik ham fangen, og lod ham om Aftenen halshugge. Derpaa komme de Wighs paa høyeste Spidse. De Torys bleve undertrykte, og Cromwel blev udraabt for Protector af Engeland. Men da han havde regieret nogle Aar, kom Kong Jacobs Søn tilbage, conjungerede sig med de Torys, og slog de Wighs adskillige Gange, saa de fik en ævig U-lykke, og endelig udi det sidste Slag fik min gode Monsieur Cromwel fangen, som han lod

sønderrive af 4re Heste. Derpaa komme de Torys i Veyret igien, hvilke besluttede gandske at udrødde de Wighs og deres Tilhengere, de Anabaptister og Mannister. Men som deres Antall var alt for stor, forandrede man det Forsæt, og lod alleene forbyde dem under Livs-Straf at have Gevær i deres Huus. Dette er Aarsag til den Had, som er mellem de Torys og Wighs, og at de første altiid maa holde de sidste Tommelfingeren paa Øyet = = Men ach Himmel! jeg staaer her og snakker saa meget; hvor er Jomfruen?

Pernille. Hun er alt fløyten. Hun blev copuleret til denne unge Person, medens Mester Gert var i Engeland.

Gert. Hvad? Er det sandt, Hr. Apotheker?

Gilbert. Ja Monsieur! Jeg har holdt mit Løfte og stevnet jer endelig denne Gang hid for at giøre Sagen af. Men som jeg seer, at der er intet ved jer at giøre, saa har jeg givet min Datter bort til denne gode Mand, som har længe baaret Kierlighed til hende.

Gert. Ach gid I faaer en U-lykke, som bragte mig i denne Tale. Ach Hr. Apotheker! kand det ikke forandres igien?

Gilbert. Ney. Vær saa god at hilse jer Moer. Her er nu intet for jer at hente, uden I vil have min Pige Pernille.

Pernille. Faae den Skam, der vil have ham, Vatter! Jeg kand ikke lade mig nøye med Snak alleene.

M. Gert. Men, Hr. Apotheker = = =

Gilbert. Men, Monsieur! Her er nu intet ved at giøre. Nu er Contracten sluttet.

M. Gert. Ach jeg vil ikke være længer i denne Bye, men reyse hen andensteds, hvor Lærdom er meer agted.

Gilbert. Lykke paa hans Reyse! Kommer, lader os gaae ind.

Den Ellefte Junii.

Comoedie

udi

Fem Acter.

Hoved-Personerne

i

Comœdien.

Studenstrup, en Jydsk Forpagter-Søn.
Skyldenborg, hans Debitor.
Henrich, Skyldenborgs Tienner.
Jacob, en Vert.
Lucretia.
Niels Christensen.

ACTUS I.

Scen. 1.

Trende Proprietarier

kommer ind, den ene efter den anden, smekkende med deres Pidsker.

Den første Proprietarius. Jo I skal mare have Tak, Hr. Visiteer! at I ogsaa ikke vilde føle i mine Buxe-Lommer. Det er jo nogle egne Karle, de omgaaes med Mennesker ligesom med Fæe; var jeg kommen til Byen for at gifte mig, skulde jeg aldrig vilde fortryde paa saadant, men kunde tænke, at de tog feyl og saae mig an for et Diur med Horn. See der kommer mine Reyse-Cammerader.

Den anden Proprietarius. Hillemænd, hvor blev jeg overstænket af en forbandet Carosse, som kiørte forbi! Man skulde tænke, her boede en Hob rige Folk i denne Bye; thi gaaer du paa Gaden, saa kand du ey komme frem for Heste, Vogne og spraglede Laqveyer. Kommer du paa Børsen, saa er der lige eens. Men skal du have dine Rente-Penge, saa heder det: Monsieur! han maa have Taalmodighed, her har aldrig været saadan Trang som dette Aar; saa raaber og fløyter man efter Laqveyer og Løbere, at de skal springe hen til den og den at hente Penge. Laqveyerne lader som de gaaer slige Ærender, men bliver staaende i Kiøknet (saaledes ere de afrettede), og kommer siden ind med saadan Beskeed: I Morgen eller Overmorgen kand Herren faae saa mange

Penge, som han lyster; Vexelereren lod ellers formelde sin Respect til Herren og Fruen. I gamle Dage heedte de beste Kiøbmænd kun Hans Jensen, Per Persen og Konen Anne Pers eller Else Christensens; men da fik man rigtig sine Rentepenge den 12te eller 13de Junii. Men siden de ere blevne Herskab, er kommen til at age, har faaet Tilnavne med et Von foran og en Hob Kaal-Orme eller randede Laqveyer i Hælene efter sig og Punge bag i Peruqven, saa er den 24. Junii god Betaling; ja vil det saa tage til, saa bliver inden 10 Aar den 24. Julii god Betaling, siden den 24. Augusti, og omsider kommer vi til at reyse tomhændet tilbage og regne det for god Betaling, at de lover at fornøye os nestkommende 11. Junii igien. Var her saa mange Penge, som her ere Punge til, saa var denne Bye rigere end Amsterdam eller London; men det er U-lykken, de henger bag i Nakken, og ere gandske tomme.

Første Proprietarius. Det er mare sandt, I siger, Broer-lill! Disse Folk er ligesom Snee-Moes, de synes at være noget, men naar man ret examinerer dem, bliver de til slet intet.

Tredie Proprietarius. Jeg har nu været tre Gange i Rad paa Børsen i Forhaabning at faae Penge; men jeg fik ey andet end revne Strymper af Kaarder og Lysespeed, som man stak mig i Benene med. Jeg kommer derfor til at tage Støvle paa en anden Gang, ihvorvel det lader noget ilde i Junii Maaned. Jeg har mare i Sinde at giøre et Forslag, nemlig at bringe de mange unyttige Kaarder til Mynten og slaae dem til Penne-Knive. Det er mare ingen Børs længere, men et Assemblix eller Fegte-Skole. Kiøbmænd udi Engeland eller Holland skulde føre sig saadan op og komme med Kaarder ved Siden paa Børsen, jo jo! I kiender vel Adrian van Enckhuysen, som kommer selv hvert Aar og af-

---

12-13. de lover at fornøye os] fyldestgiøre, betale. — 18. Disse Folk er ligesom Snee-Moes] en Biret med Flødeskum.

henter Stude hos mig? Han er en Mand paa nogle Tønder Guld, og gaaer dog ey anderledes klæd end en gemeen Skipper.

Første Proprietarius. A propos, Broerlill! har I giort god Market i Aar med Stude?

Tredie Proprietarius. Gud bedre os for Market, vi giør, bitte Far! Fanden er i Hollænderen nu til at vrage Stude, han bliver alt klogere og klogere. Jeg troer virkelig, den Adrian van Enckhuysen er een af de lærdeste Studhentere i Holland; thi ingen Ambassadeur kand bruge større Intriguer ved en Freds-Tractat, end han bruger ved at slutte en Stude-Contract. Naar han kommer til min Gaard for at kiøbe Stude, lader han kuns som han vil reyse hen til et andet Sted, og kommer kuns for at besøge mig paa Veyen. Naar jeg spør ham: Sullen vii niet koepslaegen mit malkander, myn Heer Adrian! saa svarer han: Icken weet dat niet, dat is geen Kans langer hier to vaeren, myn Heer Proprietaris! dat is geen Stuyver meer op die Ossenhandel to verdienen; saa at jeg maa først have et Par Kruse Randers Øll i Livet paa ham, førend jeg kand faae ham til at yttre sig. Et Aar pudsede jeg ham dog brav, thi jeg kom Brændeviin i Øllet; da blev han mild som en Tævekat, og sagde: Het sall op een Daeler of tien niet aenkomen, Vader! Men forgangen Aar pudsede han mig mare igien; thi han viste mig et falskt Brev som fra Niels Forpagter, der skulde have tilbudet ham Stude for meget got Kiøb, hvorfor jeg hastede at slutte Contract med ham, og soer han da paa sin Hollænder-Salighed, at han gav mig meer, end han skulde give den anden. Men jeg troer ham ey saa let paa hans Eed en anden Gang; thi jeg har hørt sige af Provstens Søn, som har reyst udenlands, at der ere visse Folk i Holland, som svær og giver sig Fanden i Vold paa at der er ingen Diævel til.

---

16. dat is geen Kans] ingen Fordeel. — 22. een Daeler of tien] eller ti.

Scen. 2.

Hr. Skyldenborg med gallonerede Klæder. **Hans Tienere** i smukt Liberie. **Tre Proprietarier.**

Skyldenborg. Serviteur, Messieurs! Det giør mig ont, at I ere lykkelig arriverede her til Byen; de beste Tidender, jeg kand faae at høre, det er, at Folk drukner ved 11te Junii Tider paa Veyen imellem Callundborg og Aars.

Første Proprietarius. Saa? Det er christeligt talt. Men om Forladelse, at vi skiemter noget igien: Monsieur maa vist ikke være for accurat i at betale sin Gield, efterdi han er saa bange for den 11te Junii?

De andre leer deraf. Ha ha ha! kom igien og biid Skeer itu.

Skyldenborg. Det er sandt nok, som I siger; jeg veed aldrig, hvorledes jeg skal rede mig ud fra den 11te Junii.

Anden Proprietarius. Det er slemt nok; Monsieur kand da vel ikke sove roelig om Natten ved disse Tider?

Skyldenborg. Jo min Troe kand jeg saa, thi jeg har intet at gruble paa; jeg har sluttet intet at betale, saasom jeg har intet. Men jeg veed ikke, hvorledes mine Creditorer kand sove, som er i Bekymring for Betaling. Hvorledes er ellers Kiøbet paa Stude nu i Jylland? Men a propos vi taler om Stude: er det vist, at Henning Nielsen er ventende hid i Aar? I kiender vel ham?

Første Proprietarius. Jo vi giør nok, det er en riig Forpagter, som ey boer langt fra os. Han kommer ikke selv i Aar, men skikker sin ældste Søn Niels Studenstrup til Kiøbenhavn, et ungt Menneske, men lige saa gau som Faeren; han samler gruelig Penge, saa jeg troer, det vil blive den anden Midas.

Skyldenborg. Jeg troer det og; thi de siger, at han har

---

2. Hans Tienere] hans Tjener (Henrich). — 19. jeg har sluttet] besluttet. — 28. lige saa gau] snild, snu.

allerede Ørene. Men mon den Storm, vi havde i Gaar, ikke skulde have giort nogen Skade paa Fartøyene fra Aars?

Anden Proprietarius. Ney man hører ikke gierne nogen Skade paa de Farvande.

Skyldenborg. Det er just U-lykken det. Men hvorfor reyser I heller ikke lige til Vands omkring Skaven igiennem Categat? Saa sparede I en Hob Penge derved.

Proprietarius. Det er sandt; men vi kunde foru-lykkes paa Veyen.

Skyldenborg. Hvad vilde det sige? I skal jo dog engang døe.

Proprietarius. Ney det er ikke vor Leylighed at drukne paa Vandet; Monsieur kand bedre giøre slige Reyser end vi, thi han har ingen Fare derfor.

Skyldenborg. Hvi saa?

Proprietarius. Jo man siger efter Ordsproget: Den drukner ey, som henges skal.

De andre leer igien.

Skyldenborg. Men, Messieurs! eet Skiemt og et andet Alvor: er det vist, at Niels Studenstrup er saa hastig ventende?

Proprietarius. Ja jeg troer, at han kommer enten i Dag eller i Morgen.

Skyldenborg. Men er han saa gau, som I siger?

Proprietarius. Ja vist, ellers havde hans Far ikke skikket ham alleene hid, sær saasom han aldrig har været i Kiøbenhavn tilforn.

Skyldenborg. Jeg vil recommendere dem et got Logement, Messieurs!

Proprietarius. Ney han skal have Tak, min Herre! Vi har vort gamle Qvarteer udi Viinkanden, hvor vi gir 2 Skilling for Natten.

---

31. vort gamle Qvarteer udi Viinkanden] Et Værtshuus af samme Navn fandtes endnu for faa Aar siden paa Vestergade.

Skyldenborg. Fy, er det for rige Folk at logere for 2 Skilling om Dagen?

Proprietarius. Just derfor har vi noget til Beste, Fallille! Ellers naar vi regner en heel Maaned, som vi ligger i Byen, beløber dog Logementet sig henved en Daler alleene. Adios!

Scen. 3.

Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Det var nogle Fandens Karle disse; jeg troer ikke, de fortærer saa meget i et heelt Aar, som jeg i en Dag. Jeg havde hiertelig Lyst til at trække nogle af disse op.

Henrich. Ja da maa Herren bære sig anderledes ad, ikke blotte sin Penge=Mangel og ikke fixere dem saaledes. Men der kommer to andre, de seer ud, som de ere komne til Byen i Dag.

Scen. 4.

To Fremmede. Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Serviteur, Messieurs! velkommen til Kiøbenhavn.

Fremmede. Tak, Mussiør!

Skyldenborg. Jeg seer, I er got ærligt Folk, som man baade bør elske og agte; men I er maa skee ikke kiendt her paa Stedet?

Fremmede. Ja mare er vi saa, Fallille! Der er ingen af de store Gader, vi jo kiender, saasom Hallands=Aas, Vester=gade, Kalleboerne, Kiøbmager=Gade, Studengaarden etc. Jeg vilde for min Part vove mig til at gaae fra de tre Hiorter lige til Toldboden mutter alleene.

---

5. beløber dog Logementet sig henved en Daler] en Sletdaler, fire Mark. — 24. Hallands=Aas] Kongens Nytorv. — 25. Kalleboerne] Frederiksholms Canal. — 26. gaae fra de tre Hiorter] Et Gjæstgiversted paa Vestergade bærer endnu det samme Navn.

Skyldenborg. Ney det er ikke saadan Slags Kundskab, som jeg mener; jeg vilde sige, I har maa skee ingen Patroner her paa Stedet eller Adresse til fornemme Huse.

Fremmede. Ney det er sandt, det har vi ikke.

Skyldenborg. Da skal jeg min Troe giøre dem bekiendt, om dem saa behager; thi min største Fornøyelse er at tiene fremmede Folk. Jeg bær i Særdeleshed en stor Kierlighed til den Jydske Nation; thi jeg kand svære paa at det første jeg havde den Ære at see dem, pikkede mit Hierte i mit Liv, saa bevæget blev jeg deraf. Kom an, Messieurs! forlad jer paa mig som en honnet Homme, jeg vil inden 8te Dage giøre dem bekiendt paa meer end 30 fornemme Steder, saa at I skal kunde sige, at I har været i Kiøbenhavn.

Fremmede. Vi takker skyldigst, velbaarne Herre! for hans Bevaagenhed; men vi har gierne en Hob andet at bestille, naar vi saa kommer til Byen.

Skyldenborg. Der har vi det. I Jydske er pardi meget honnet; men avec votre permission, I veed ikke at leve. Siunes jer vel, at det er Umagen værd at reyse saa lang Vey alleene for at sette nogle lumpne Penge ud og at giøre jer kiendt med nogle Kiøbmænd, og derimod forsømme at giøre jer bekiendt med fornemme Folk, som baade I og jeres Børn kand nyde Promotion af i Fremtiden? Hvad gielder, at I gaaer ikke paa de Danske Comoedier? Ney, I ere gandske intet curieux, for Resten gode ærlige Folk. Hør, Messieurs! jeg tænker paa noget for at giøre jeres Forretninger mindre besværlige og for at hindre jer hver Dag at løbe paa Børsen: kom an, vil I sette en halv Snees Tusind Daler ned hos mig, saa skal jeg svare jer 8 Rixdaler pro cento deraf; ikke fordi jeg har Penge fornøden, thi jeg kand vise jer Vexler og Obligationer, som jeg har paa 60,000 Rixdaler, men alleene for at tiene dem. Er det ikke sandt, Henrich?

24-25. I ere gandske intet curieux] aldeles ikke nysgjerrige, slet ikke begjærlige efter dem.

Henrich. Jo vist.

Fremmede. Ja naar min Herre vil sette os tilstrækkelig Pant, skal han gierne faae Penge hos os.

Skyldenborg. Ha ha! det er mafoi den første Gang, nogen har begiæret Pant og Forsikring af mig. Gerhard von Skyldenborg skulde ikke troes paa sine Ord, ha ha! Gerhard von Skyldenborgs Parole skulde ikke være saa kraftig som den stærkeste Obligation, ha ha! Jeg pardonerer dem, Messieurs! efterdi de ikke kiender Gerhard von Skyldenborg, ha ha! Gerhard von Skyldenborg skulde sette Pant! Spør kuns min Tienere. Henrich! har vel nogen begiært Pant af mig?

Henrich. Aldrig saalænge jeg har tient Herren.

Fremmede. Men Herren tar det dog ikke unaadigt op, at vi begiærer Forsikring, saasom vi ikke har den Ære at kiende ham.

Skyldenborg. Ey, tete bleue! I kand jo vel see paa mine Klæder og Eqvipage, at jeg er en honnet Homme og vederhæftig.

Fremmede. Det tvivle vi aldeles intet om, min Herre! men for Sikkerheds Skyld kand det ey skade at have Pant.

Skyldenborg. Han skal faae Pant, han skal faae min Haand og Seygl paa stemplet Papiir.

Fremmede. Det kalder man ikke Pant hos os.

Skyldenborg. Troe mig paa min Ære.

Fremmede. Hiertelig gierne, naar der er Pant hos.

Skyldenborg. Paa min cavalliersk Parole.

Fremmede. Som jeg siger Monsieur.

Skyldenborg. Jeg pardonerer Monsieur, efterdi han ikke kiender mig; thi kiendte han mig, saa betroede han mig sin hele Velfærdt. Jeg er pardi den honnetteste Cavalier i hele Staden. Er det ikke sandt, Henrich?

17-18. I kand jo vel see paa mine Klæder og Eqvipage] Tienerliberi.

Henrich. Jeg kand forsikkre Monsieur, at han uden Fare kand sette Penge ned hos min Herre, og at min Herre vil blive ham dem skyldig som en honnet Homme.

Skyldenborg. Hør, Monsieur! efterdi I ere saa vantroe, vil I da betroe mig 5000 Rixdaler? Thi sandt at sige, jeg har Commission at legge ud 20000 Rixdaler for en god Ven i Morgen; men der er ey saa mange Penge i Cassen, hvilket aldrig har hendt mig. Henrich! hvor mange Penge ere der i Cassen?

Henrich. Der er kuns 15000 Rixdaler.

Fremmede. Min Herre! saa faa og saa mange Penge i Cassen, som han vil; men jeg kand intet laane ham uden Forsikkring.

Skyldenborg. Ey, tete bleue! dersom en anden havde begegnet mig saa, skulde han ey have giort det omsonst.

Henrich. Ey, det er ikke Pinen værd at ivre sig; jeg troer nok, at Herren faaer i Aften, naar Vexeleren kommer hiem, saa mange Penge, han forlanger.

Skyldenborg. Men, Henrich! du veed jo, at jeg skal giøre Forskuddet i Dag. Vil Monsieur da ikke laane mig 500 Rixdaler? Jeg skammer mig mafoi ved at have saadan en ringe Sum i min Mund. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Fremmede. Min Herre! jeg laaner ikke en Skilling. Adieu!

Scen. 5.

Skyldenborg. Henrich. En anden Fremmed.

Henrich. Ney Pengene sidder forbandet fast hos de Karle. Men der seer jeg en anden stige af Vognen; vi maa forsøge hvad der er ved ham at giøre.

Skyldenborg. Serviteur tres humble, Monsieur! velkommen her til Byen. Har han ikke fornummet, om en Person ved Navn Niels Studenstrup er paa Veyen hid?

Den Fremmede. Jo min Herre! vi vare sammen i Roeskilde-Kroe, hvor han en Times Tiid blev opholdt, ellers havde han været her lige saa snart som jeg.

Skyldenborg. Hillemænd, er det mueligt?

Den Fremmede. Maa skee det er min Herres Creditor; saa giør det mig ont, at jeg bragte ham først de Tidender.

Skyldenborg. Ha ha ha, Creditor! Ney tvertimod, jeg skal have 6000 Rixdaler af ham. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Den Fremmede. Saa? Da er han Karl for at betale, om det var 20000; thi det Folk samler Penge som Skiæl ved Aager og ubillig Rente. Sønnen træder ey alleene i sin Faders Fodspor, men bliver verre end han.

Skyldenborg. Kiender Monsieur ham?

Den Fremmede. Ja vist.

Skyldenborg. Vil da Monsieur ikke giøre mig en Tieneste? Jeg skulde i en Hast give 6000 Rixdaler ud; jeg vil give Monsieur Assignation paa Monsr. Studenstrup, hvis han vil tælle mig saa mange Penge. Det kommer ham paa eet ud. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Den Fremmede. Ney mare giør a intet, Fallille!

Skyldenborg. Ligesom ham behager; jeg meente kuns ved saadan Forslag at giøre ham saavel som jer en Tieneste dermed. Men hør, Monsieur! jeg seer ham an for en smuk ung Person; han kommer her til en Bye, som er meget forførisk, og giør sig en Gloire af at trække Fremmede op. Giv jer aldrig udi Spill med nogen, som I ikke kiender, besynderlig i Terning-Spill; jeg har seet mange Fremmede komme fra deres Velfærdt derover. Monsieur! see denne Blessure, jeg har i min Haand; den fik jeg forgangen 11te Junii for en Fremmeds Skyld, som jeg tog i Forsvar imod en Spillere,

---

11. thi det Folk samler [Penge] den Familie. — 25-26. seer ham an for en smuk ung Person] brav, retskaffen.

som ved falske Terninger vandt en stor Sum Penge af ham. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Den Fremmede. Min Herre giorde da et christeligt Stykke; gid Byen var fuld af saadanne ærlige Mænd.

Skyldenborg. Jeg er selv en Elsker af Spill; men jeg vil vide hvad Terninger jeg skal spille med. Jeg bær derfor mine egne Terninger hos mig, som Mandens Navn staaer paa, der har giort dem, hvilken er den ærligste Been-Dreyer her i Byen. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Skyldenborg. See her, Monsieur! dette Merke; paa Kanten skal man kiende Jesper Beendreyers Terninger, dem kand han frit spille med. Jeg vil og recommendere Monsieur dette Huus her nest ved, naar han vil divertere sig iblant; der kand han gaae sikker, thi der boer got ærligt Folk, som har gode Vare. Skal vi gaae derind en Times Tiid sammen og fordrive Tiden med Kort eller Terninger? Jeg taber gierne i Spill; men jeg er snart mere fornøyet, naar jeg taber, end naar jeg vinder, thi hvorvel jeg spiller kuns for Tiids-Fordriv, ikke for at vinde Penge, saa siunes jeg dog, at det er en Samvittighed at vinde fra Fremmede, hvorfor, naar jeg seer dem fortryde derpaa, gir jeg dem gierne Pengene tilbage. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo min Troe er det saa.

Skyldenborg. Skal vi gaae lidt derind og spille for Tiids-Fordriv en Cinque & Neuf?

Den Fremmede. Ney min Herre! jeg spiller aldrig.

Skyldenborg. Lad os da gaae ind og drikke et Glas Viin sammen.

Den Fremmede. Ney jeg drikker ingen Viin.

Skyldenborg. Det vil ikke sige; vi vil læse Aviserne.

26-27. spille . . . en Cinque & Neuf] et vist Terningspil.

Den Fremmede. Jeg er ey heller for Aviser. Jeg recommenderer mig; adieu!

Skyldenborg. Saa gaae da, din Slyngel!

Scen. 6.

Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Henrich!

Henrich. Herre!

Skyldenborg. Vil du giøre Compagnie med, Henrich?

Henrich. Ja nok; hvor skal vi hen?

Skyldenborg. Jeg har i Sinde at henge mig.

Henrich. Ney Herre! jeg er for ringe til at henge med ham; han kand bede een af sine Cammerader, som ogsaa er i Gield, de giør Herren gierne Selskab.

Skyldenborg. Det har været en Canaille, Henrich! der først har fundet paa at man skulde betale Gield; jeg seer ingen Billighed deri.

Henrich. Det er sandt.

Skyldenborg. Uden saa er, at man kand betale.

Henrich. Det forstaaer sig.

Skyldenborg. Om jeg nu havde et Ønske, veedst du hvad det skulde være? Jeg vilde ønske, at der var ingen Maane paa Himlen.

Henrich. Hvi saa?

Skyldenborg. Jo var der ingen Maane, saa var der og ingen 11te Junii, og var der ingen 11te Junii, saa gav jeg jeg Niels Studenstrup Fanden. Men saasom jeg intet Ønske har, og jeg seer mig ingen Udveye, saa er best, at jeg henger mig selv, uden du ved din Hurtighed, Henrich! kand redde mig.

Henrich. Jeg mener, Herre! at naar vi legger begge vores Forstand sammen, saa kand der blive noget af. Jeg

---

28. uden du ved din Hurtighed ... kand redde mig] Forslagenhed, Snildhed.

tænker paa en Ting, Herre! Her er en Student udi Byen ved Navn Christen Nielsen, som er Niels Studenstrups Sødskende=Barn, til hvilken jeg veed den gamle Henning Studenstrup har Tilliid, og uden Tvil recommenderer sin Søn til ham.

Skyldenborg. Ja men hvad vil det sige?

Henrich. Jeg vil give mig ud for samme Student og møde ham, naar han kommer ind ad Porten, og føre ham udi et Logement, hvor vi ere kiendte, og kand have Leylighed at trække ham op. Men der seer jeg Verten i Paradiis komme meget a propos; nu kand her spilles en fuldkommen Comœdie, hvortil fordres en forgieldet Herre, en skalkagtig Tienere, en Fremmed, som skal optrækkes, og en saadan vel meritered Vert.

Scen. 7.

Skyldenborg. Henrich. Jacob.

Henrich. See her, Jacob! du havde nær skremmet Livet af mig.

Jacob. Hvi saa?

Henrich. Jeg veed ikke, om det er din Gienfærd eller ey; thi man sagde i Gaar i Byen, at Fanden havde taget dig i Overgaars. Men er det dig selv?

Jacob. Jeg veed ikke rettere end jo.

Henrich. Da undres mig, at det ikke længe siden er skeet; men jeg kand troe, at Fanden ikke iler saa meget, thi han er altiid vis paa dig.

Jacob. Jeg mener, Henrich! heller, at han bliver hindret derfra ved saadanne skikkelige Mænds Forbønners Skyld, som du est.

Henrich. Ja hvad har du at sige paa mig? Er jeg ikke en Helgen at regne imod dig?

---

10. der seer jeg Verten i Paradiis] Vesterparadis, som var et af Datidens berygtede Vertshuse.

Jacob. Vist, Henrich! Om jeg skulde give dig Pas, saa kunde jeg paa min Samvittighed ikke give det anderledes end saa: Hilsen til den gunstige Læser! Denne unge Person ved Navn Henrich Larsen er ærligen fød af u-ægte Forældre. Hans Fader var een af de beste Snaphaner udi sidste Skaanske Kriig og een af de berømmeligste Spillere, thi han døde i sit Embede med Kløver-Knegt i Haanden; hans Moder en skikkelig Kone, der aldrig tog høyere end 4re Skilling af fattige Folk, der var i Trang paa Legemets Vegne. Han selv horer, drikker, dobler, bander, bedrager, men i det øvrige har mange store Dyder, og passerer for een af de skikkeligste Tienere i Kiøbenhavn.

Henrich. Gav du saadan Pas paa din Samvittighed?

Jacob. Ja jeg giorde.

Henrich. Men hvor er du kommen til den Samvittighed? Jeg har aldrig min Livs-Tiid hørt, at en Vert i Paradiis har haft Samvittighed; thi saadan en Vert med Samvittighed er lige saa rar som en riig Soldat, en taus Barberer, en ærlig Møller og en fredsommelig Procurator.

Jacob. Jeg bilder mig ind, at disse Lakey-Samvittigheder ere ey heller alt for store.

Henrich. Det maa være nok af den Snak, Jacob! Jeg har ellers et Forslag at giøre for dig, som er baade for din og min Herres Nytte. Vi venter en ung Person om en Times Tiid fra Landet, som vi vil indqvartere udi dit Huus. Det skal blive dig en fæd Steeg, thi han har Penge som Græs.

Jacob. Skal jeg da stiæle Pengene fra ham og lade mig henge for jer Skyld?

Henrich. Jeg skal nok practieere Pengene fra ham med List, og du skal faae din Deel deraf; lad kuns mig raade. Du har en Hob honnette Fruentimmer i dit Huus, om Forladelse jeg vilde sige smukke. Den Kiønneste iblant dem maa

---

1. Om jeg skulde give dig Pas] Skudsmaal. — 5. een af de beste Snaphaner] Marodeurer. — 18. er lige saa rar] sjelden.

stille sig forliebt i ham og bilde ham ind, hun er din Hustrue; du selv skal stille dig an som du est jaloux, og altiid have Øynene paa ham, for at bestyrke ham dismere i de Tanker.

Jacob. Men om der er ingen Kierlighed hos ham, hvad vil der da blive af?

Henrich. Ey Snak! En ung Person paa 22 Aar skulde ingen Kiærlighed føle, det er en god Snak, besynderlig naar han bliver opmuntret af et listigt Fruentimmer? Jeg vil være dig Mand for at han skal blive forliebt; thi jeg selv skal bestyrke ham deri, saasom han har Fortroelighed til mig. Naar vi nu har bragt ham dertil — — Resten finder jeg nok paa siden, naar jeg faaer Stunder at betænke mig; lad os kuns faae ham i Huset først, saa skal jeg overlegge Sagen videre med dig.

Skyldenborg. Henrich! det begynder alt at lettes for mit Hierte.

Henrich. Lad os gaae strax hver hiem til sit; jeg maa hen at tage en sort Kiole paa mig, saasom jeg skal agere Student.

ACTUS II.

Scen 1.

Studenstrup. Henrich.

Studenstrup med en gammeldags Kiol med støbte Knapper i, og en Pidsk i Haanden, kommer ind i Byen; Studenterne raaber **Rus** efter ham indenfor.

Studenstrup. Ey, raab, I Carnalier! til I blir gall.

Indenfor. Ru = = s Ru = = s Ru = = s Ru = = s.

Studenstrup. Faae han en U=lykke, der enten har deponeret eller tænkt til at deponere min Livs=Tiid; a er en Forpagter=Søn fra Jylland, som kommer at fordre Penge ind.

Indenfor. Rus, Rus, Ru = = = s Ru = = = s.

Studenstrup. Ey, holdt jer Munde, I Rakker=Knegte! a er, Drolen splide mig ad, ingen Rus; seer I vel det?

Indenfor. Rus, Ru = = s Ru = = s Ru = = s.

Studenstrup. Ney hør engang til de Bakkelse=Bester, hvor de raaber.

Indenfor. Rus = = = = =

Studenstrup. Kommer kuns, I Hunde! een for een, saa skal a, Drolen ta ved mey, vise jer, at a er Kaal for jer Hat.

Indenfor. Rus, R = = s R = = s R = = s.

9-10. der enten har deponeret] taget Abgangsexamen til Universitetet.

Studenstrup. Ja raaber kuns, til Kallunet gaaer ud af jer Hals. I har en vakker Ære deraf at raabe efter fremmede Folk, I som skal være selv geystlige Personer.

Indenfor. Ru = = = s.

Studenstrup. Hører I intet vel, I forbandede Kaale! naar a seyer jer, a er ingen Rus, eller nogen Tiid tænker at ha min Fod paa Studengaarden?

Indenfor. Rus = = = Ru = = = s.

Studenstrup. Hillemænd, kunde a finde en Steen, I skulde faae en U=lykke. Hør, Kaale! ta jer vare; hvem a rammer, den klyver a Hovedet paa, saa det halve Hoved skal ligge og dingle paa een Axel og den anden halve Deel paa den anden Axel. Hører I vel, nu taler a mare god Jydsk.

Henrich. Hillemænd, der er han. Sagte. Nu skal Comoedien gaae strax an, nu heder jeg ikke Henrich længere, men Niels Christensen. Høyt. Ey, I uforskammede Mennesker, som staaer saaledes og raaber efter en fremmed Person! det er jo en Skam og Spot for den hele Bye, at Fremmede skal fortælle, naar de kommer tilbage, hvorledes de har været begegnede. I kand vel see, at det er ingen Rus, I dumme Diævle! og lad være, han var en Rus, skulde I derfor saaledes forfølge ham? Jeg kand nok see, at det er en smuk fornemme Person, som heller har i Sinde at fordre sine Rente=Penge end at give Penge for at faae Salt og Viin paa Hovedet. Fy skammer jer; det skiær mig i mit Hierte, at jeg skal høre saadant af jer, som ere mine Ordens=Brødre.

Studenstrup. Monsieur! jeg takker skyldigst for den Godhed, han har for mig; jeg vilde ønske af mit Hierte, jeg kunde tiene ham igien. Jeg kand ikke vide, hvoraf den Godhed reyser sig imod mig, som er ham gandske ubekiendt.

24-25. at give Penge for at faae Salt og Viin paa Hovedet] Ved Immatriculeringen brugte man fordum den Ceremonie at række de nye Studenter Salt og gyde dem Viin paa Hovedet.

Henrich. Monsieur! mit Hierte bløer i mit Liv, naar jeg seer, at man giør fremmede Folk U-ret.

Studenstrup. Jeg seer nok, at Monsieur er en fuldkommen Mand og en retskaffen Christen.

Henrich. Jeg kand virkelig blive syg deraf, saa ivrer jeg mig.

Studenstrup. Det kalder jeg Ærlighed.

Henrich. Tøver kuns lidet, I Skabhalse! jeg skal strax vise jer hvad det er at forfølge en stakkels Fremmed.

Studenstrup. Den stakkels Kaal har mere ont af min Fortræd end jeg selv.

Henrich. En ærlig og skikkelig Mand.

Studenstrup. Det skulde giøre mig ont, om Monsieur forivrede sig, og fik ont for min Skyld.

Henrich. Som aldrig har giort jer nogen Fortræd.

Studenstrup. Giv jer tilfreds, bitte Faer! a har alt glemt det.

Henrich. Hvis jeg havde jer fat, skulde jeg ærlig smøre jer.

Studenstrup. Ey, Mussiør skal mare ikke løbe efter dem; han kand komme i U-lykke derover.

Henrich. Saaledes skulde jeg tractere dem:

Trækker Studenstrup efter Haaret, og slaaer ham ned imod Gulvet.

Studenstrup. Hillemænd, den Christen-Kiærlighed gaaer alt for vidt.

Henrich. Om Forladelse, Monsieur! jeg er ligesom fra mig selv af lutter Nidkiærhed.

Studenstrup. Hvor finder man mange slige Folk? Men maatte jeg spørge om min Herres Navn, at jeg kunde berømme ham derfor?

Henrich. Monsieur! jeg forlanger ingen Berømmelse, det er noget, som jeg og enhver bør at giøre; men ellers heder jeg Niels Christensen til Tieneste.

Studenstrup. Niels Christensen! Det Navn er mig mare bekiendt.

Henrich. Ja min Herre! her er over 100 Niels Chri-

stensener her i Kiøbenhavn; thi enhver Mand, som heder Christen, naar han kuns faaer i Sinde at kalde sin Søn Niels, saa blir strax en Niels Christensen deraf.

Studenstrup. Saa heder da min Herres Far Christen?

Henrich. Jeg skulde haabe det, eftersom man kalder mig Niels Christensen; ellers er det noget, som jeg ey tør sværge paa, men min Moer kand sige det best.

Studenstrup. Var da hans kiære Far gift?

Henrich. Jeg veed ikke rettere.

Studenstrup. Med en Kone?

Henrich. Det er et taabeligt Spørsmaal, jeg veed jo, man gifter sig ikke med Kiøer.

Studenstrup. A propos vi taler om Kiøer, hvad var det nu, jeg vilde sige, hvad var hans kiære Moers Navn?

Henrich sagte. Dersom den Knegt ikke var saa taablig, skulde man tænke, at det var af Ondskab. Høyt. Min Moder heder Lisbed Hans-Dotter.

Studenstrup. Lisbed Hans-Dotter? Jeg kiender en Kone, som heder Lisbed, som er mig paarørende.

Henrich. Det kand nok være, Monsieur! Jeg kiender og en mægtig Hob af det Navn; jeg haaber, der er ingen Gade udi Kiøbenhavn, hvor man [jo] skal kunde finde et Stykke 16 Lisbeder.

Studenstrup. Er min Herre ikke fød i Jydland?

Henrich. Ney men min salige Far har boet der længe, og min Moer er der endnu, og jeg har mine Slegtninge der.

Studenstrup. Boer hans salige Far da nu omstunder i Kiøbenhavn?

Henrich. Ney Monsieur! ikke siden han døde.

Studenstrup. Herre Gud, er den salige Mand død?

Henrich. Ja ellers kunde han ikke være salig.

Studenstrup. Det er min Troe sandt; jeg staaer her og snakker hen i Taaget.

22-23. finde et Stykke 16 Lisbeder] et Antal af 16, en Mængde.

Henrich. Det vil ikke sige, Monsieur! man kand let fortale sig. Ellers var det bedre, at han spurte, om den salige Mand var død, end han skulde spørge, om den døde Mand var salig. Ellers var han en gandske ung Mand, da han døde.

Studenstrup. Jeg condolerer da min Herre, det giør mig hiertelig ont, at hans gode Far kom saa tilig i Himmerig.

Henrich. Jeg takker skyldigst, Monsieur! Jeg vil ønske, at hans gode Forældre ikke saa hastig maa komme der.

Studenstrup. Serviteur! Men eftersom min Herre har Venner i Jylland, kiender han ikke en Mand, som heder Henning Studenstrup?

Henrich. Er det ikke Forpagter Henning Nielsen?

Studenstrup. Ja han heedte Henning Nielsen tilforn; men siden han fik den Arv, som I maa skee har hørt tale om, heder han Forvalter Henning Studenstrup. Min Moer vilde endelig, han skulde kalde sig Henning von Studenstrup; men han vilde ingenlunde, saasom han er en ærlig gammeldags Mand.

Henrich. Skulde jeg ikke kiende min egen Morbroer?

Studenstrup. Ach er det muligt? Saa er I da den rette Niels Christensen, som jeg leder efter, og har Brev til.

De omfavner hinanden, og græder.

Henrich. Det er dog vist, som man siger, at Blodet er aldrig saa tyndt, det er jo tykkere end Vand.

Græder igien.

Studenstrup. Her er Brevet, som min Far har skrevet Monfrere til: A Monsieur Monsieur Niels de Christensen, Sacrosanctæ Philosophiæ Studiosus, abzugeben in Knapnæring in Copenhagen.

Henrich læser Brevet. Ach min hierte Monfrere! alle disse Complimenter var ikke nødig; jeg er jo obligered at tiene ham i alt hvad mig muligt er.

---

29. abzugeben in Knapnæring] et Vertshuus, der laae paa Vestergade.

Studenstrup. Ydmygste Tienere, min allerkiæreste Monfrere og Cousine! Men vil han nu først giøre mig den Tieneste og vise mig mit Logemente udi de 3 Hiorter?

Henrich. Fy han skal min Troe ikke logere der, der er saa u-roeligt; jeg skal føre ham ind til min Svoger.

Studenstrup. Jeg vilde heller tage ind paa et Vertshuus, Monfrere! thi maa skee den Mand for Svogerskabs Skyld ingen Penge vilde tage, saa var jeg kuns amprasered dermed.

Henrich. Han holder ogsaa Vertshuus, Monfrere! og lader sig betale, skiønt han er ey saa dyr som andre.

Studenstrup. Det er meget got, saa vil jeg da strax følge Monfrere didhen.

De gaaer til den anden Side af Theatro, og banker paa, og Verten i Paradiis kommer ud.

Scen. 2.

Studenstrup. Henrich. Jacob.

Henrich. God Dag, Svoger! Denne gode Mand, I her seer, er min Fetter, som er nyelig kommen fra Jylland; jeg vil recommendere Svoger ham, som det var mig selv. Han vilde tage ind udi de 3 Hiorter; men mig synes, han er bedre i Svogers Huus.

Jacob. Det skulde have giort mig ont, hvis han havde taget ind andensteds. Jeg gratulerer hans Ankomst her til Byen.

Studenstrup. Det er mig kiært, at jeg har fundet en nye Svoger her paa Stedet, som jeg kand logere hos. Jeg takker, at han vil logere mig hos sig; men vidste jeg, at han ingen Penge vilde tage, saa vilde jeg ikke incommodere ham, men heller tage ind i de tre Hiorter.

---

5. jeg skal føre ham ind til min Svoger] Svoger kaldte man forhen Enhver, med hvem man var, om endog kun fjernt, forbunden ved Besvogrelse. — 8. saa var jeg kuns amprasered] embarasseret, generet.

Jacob. Ach ach, vi skal nok komme til Rette.

Studenstrup. Men Herr Svoger maa love mig det først, at han vil tage imod Betalning.

Jacob. Ey, vil Herr Svoger ikke bekymre sig derom; det skal have gode Veye.

Studenstrup. Ney jeg svær derpaa, Svoger! at jeg taer ikke ind i hans Huus, uden han lover mig det, og at jeg maa betale ligesom en anden Fremmed.

Henrich. Hør, Svoger! min Fetter tar ey ind i jer Huus paa anden Maade.

Jacob. Ja ja, han skal da betale som en anden. Jeg vilde kuns ønske, at jeg kunde divertere ham noget; jeg selv er, ligesom Herr Svoger seer, og min Kiæreste er meget eenfoldig og stille.

Henrich vender sig til Studenstrup. Monfrere skal ikke troe det sidste, thi hans Kone er een af de artigste Koner her i Byen. Men han er selv noget jaloux, ihvorvel jeg tør sværge paa at han ingen Aarsag haver, thi alle Mennesker, som kiender hende, holder hende for en dydig og skikkelig Matrone; men Monfrere veed selv, hvordan det gaaer til, naar en gammel Mand faaer en ung deylig Kone.

Studenstrup. Jeg er bange da, at vi kommer i Klammerie sammen; thi jeg gad gierne spøge lidt Korn med Fruentimmer.

Henrich. Ey, det vil intet sige; det er ellers et got stakkels Mand.

Studenstrup. Men er han da lidt jaloux? ha ha ha!

Jacob. Hvoraf leer Svoger saa hiertelig?

Studenstrup. Intet, bitte Svoger! uden af noget Galskab, som min Far havde skrevet i et Brev til min Monfrere Niels Christensen.

Jacob. Vil Svoger ikke være saa god at spadsere ind?

---

16. een af de artigste Koner] vakkreste, meest indtagende.

Studenstrup. Jeg skulde hen til min Vogn først, som staaer strax ved Hiørnet, om Svoger vil spadsere med mig derhen.

Henrich. Jeg maa forlade dem en halv Times Tiid, saa skal jeg strax have den Ære at see dem her i Huset igien.

Studenstrup. Adios da saalænge!

Scen. 3.

Henrich alleene.

Det gaaer an, ja det gaaer rigtig an; jeg kunde aldrig treffe beqvemmere Karl at exercere mig paa. Hvor skulde den Karl kunde begaae sig, der er falden i slige gode Hænder, der har faaet mig til Fetter og Verten i Paradiis til Svoger? Men der er min Herre.

Scen. 4.

Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Nu, vellærde Henrich Gaudieb! hvor gaaer det?

Henrich. Hun gaaer, som hun var smurt: han kysser mig, og kalder mig sin Fetter, og Jacob i Paradiis er hans Svoger; synes Herren, at ikke Begyndelsen er god nok?

Skyldenborg. Ha ha! men hvad skal vi nu giøre videre?

Henrich. Lad mig kuns raade, jeg har alt en Hob Galskab i mit Hoved; jeg skal underrette Jacob videre hvad han skal giøre.

Skyldenborg. Men end om Jacob stiæler alt hans Gods fra ham, og løber bort, saa forderve vi jo vor Sag mere.

Henrich. Derfor vil jeg logere i samme Huus for at hindre ham derudi.

Skyldenborg. Ja saa gaaer det an.

Henrich. Men efter de Projecter, jeg har i mit Hoved, saa maa vi have nogle andre i Ledtog med.

Skyldenborg. Jeg skal skaffe et Par gode Venner, som er beqvemme dertil.

Henrich. See der komme de tilbage; gaaer I kuns nu bort.

Scen. 5.

Studenstrup. Henrich. Jacob.

Studenstrup. Var det ikke en forbandet Kaal, som turde begiære 2 Skilling alleene for at bære to Kufferter op for Trappen?

Jacob. Ja de Folk ere uforskammede, Herr Svoger! de kaster min Troe paa Nakken ad to Skilling.

Studenstrup. Ligesom 2 Skilling var ikke Penge.

Jacob. Sandt nok; man skal længe lede, førend man finder 2 Skilling paa Gaden.

Studenstrup. Saa snart de seer en Fremmed, saa tænker de, at der er noget at fiske. Men de skal min Troe ikke smøre dem paa mig; de Studenstruper er ikke af det Slags Folk, som lar dem trække ved Næsen, de veed anderledes hvad Pengene duer til.

Jacob. Ney ney, saa vidt jeg kand see paa Hr. Svoger, saa trækker ingen ham let op.

Studenstrup. Jeg vilde see paa den, der skulde giøre det, om det var Alexander Magnus selv. I hvor kloge de vare, saa fixerede jeg dem dog; thi jeg gav dem en med Qvægsølv oversmurt Halvskilling at vexle for en 8 Skilling, og saa fik jeg 6 Skilling tilbage.

Jacob. Men jeg er bange, at naar de bliver det vaer, saa kommer de tilbage.

Studenstrup. Saa svær jeg paa at de ey har faaet den af mig; thi jeg har nogle smaa Eeder i reserva, saa at jeg kand svære mig fri, uden at forsvære mig. Som for Exempel, jeg svær paa at jeg ey har lovet dem Penge, saa forstaaer jeg derunder til Foræring; om jeg nu slet intet havde betalt dem, saa soer jeg paa at jeg havde betalt, nemlig ikke dem, men andre for andet Arbeyde.

Jacob. Svoger slegter sine kiære Forældre paa; thi de passerer for de vittigste Folk der i Egnen. Et got Træ kand ey bære uden gode Frugter.

Studenstrup. Jeg har min ævige Lyst deraf, at jeg kand trække slige Folk op. Jeg har en Hob falske Penge, som jeg skal smøre i Kiøbenhavnske Folk, saa at Reysen skal ey koste mig meget. Det maa jeg og Niels Studenstrup forstaae; derfor har jeg ogsaa noget i Pungen. Jeg holder det og ikke for nogen Synd; thi der staaer, at Kiøbmænd skal være snedige som Slanger. Hvad mener Svoger derom?

Jacob. Ey, hvad Synd? Enhver Tyv er jo en Mand i sin Næring.

Studenstrup. Det heder det: luk Øynene op eller Pungen.

Jacob. Ja det er jo efter Ordsproget.

Studenstrup. Det maa have været nogle skiønne Mænd, som har giort de Ordsprog; thi de ere mare Guld værd.

Henrich. See velkommen tilbage.

Studenstrup. Tak, min hiart Fetter! Gid a kunde have jer altiid hos mig.

Henrich. Veed I hvad, jeg vil logere her i Huset, saalænge Fetter er i Kiøbenhavn; thi det kommer mig paa eet ud.

Studenstrup. Ach det var kosteligt. A bekiender, at lille Fetter er i alle Maader, som han mig er beskreven. Vi kand ligge i eet Kammer og i een Seng sammen.

Henrich. Ja nok, saa skal jeg betale den halve Leye.

Studenstrup. Saa sparer vi begge en Dalers Penge derved. Men hør, min hiart Fetter! I maa flye mig fat paa en Mand her i Byen, som heder Skyldenborg. Drolen skal splide den Kaal ad, hvis han ikke betaler mig til yderste Skierv. A skal vise ham, at a heder Niels Henningsen Studenstrup. Hvorledes er det fat med den Mand, er han kommen til Agters?

Henrich. Ney jeg veed, at han har paa en Sted 4000 Rixdaler staaende; kunde Monfrere faae Assignation paa samme Mand, eller at samme Mand vilde lade transportere

Gielden paa sig og give Monfrere Prioritet i een af sine Gaarde derfor, da bleve Pengene staaende paa et sikkert Sted.

Studenstrup. Hvad heder den Mand?

Henrich. Han heder Lars Andersen, een af de beste og vederhæftigste Mænd i Byen.

Studenstrup. A har hørt tale om den Mand; gid kuns han stod mig for Pengene.

Henrich. Vil Fetter kuns ikke bekymre sig derom; det skal have sin Rigtighed. Lad os nu gaae ind.

ACTUS III.

Scen. 1.

Børsen præsenteres, hvor efterhaanden kommer Kiøbmænd ind, først

En Kiøbmand og **en Jøde** med et Skiæg.

Kiøbmanden. Jeg seer, her er ingen Folk kommen endnu. Jeg skulde have nogle Kroner mig tilvexlet; men gid Fanden give dem elleve og et Qvart pro Cento. Jeg kommer heller at søge om Dilation til i Morgen eller Overmorgen; thi saa haaber jeg Prisen vil falde. Men der seer jeg en Jøde; jeg maa høre engang hvad han begiærer. Serviteur, Monsieur! Har han ingen Kroner at vexle?

Jøden. Nai Monsieur! jeg troer ikke, at jeg har nogen. Vilde han sonsten have mange?

Kiøbmanden. Tire Tusind Rixdaler.

Jøden. Jeg har selbst ingen itzund, Monsieur! men maa skee jeg kunde skaffe ham welke hos en god Ven for halvtolvte pro Cento.

Kiøbmanden. Halvtolvte pro Cento? Det er jo Jødiskt.

Jøden. Ja jeg er og en Jøde. Ich will ihm sagen,

6-7. Jeg skulde have nogle Kroner mig tilvexlet o. s. v.] Under Krigen 1709-1720 vare Kronerne, Landets daværende bedste Myntsort, blevne sjeldne, og man maatte for at tilvexle sig dem imod den slette nyslagne Courantmynt betale de anførte Procent.

Monsieur! Coursen er elleve og en Qvart; nu maa jeg jo i det ringeste have en Qvart for min Umag.

Scen. 2.

Kiøbmanden. En anden Kiøbmand. Jøden.

Første Kiøbmand. Ney vi betakker os; saalænge som her er Christne i Landet, handler vi ikke med Jøder. See der seer jeg en god ærlig christen Kiøbmand. Hør, min Herre! har han ingen Croner at vexle?

Anden Kiøbmand. Jo til Tieneste.

Første Kiøbmand. Hvad tar han pro Cento?

Anden Kiøbmand. Tolv Rixdaler.

Første Kiøbmand. Da kand jeg faae dem hos en anden Jøde for elleve.

Anden Kiøbmand. Kand nok være.

Første Kiøbmand. Jeg seer da, her er verre at handle med christne Jøder; jeg maa hen til den anden igien. Hør, Smautz! lad mig da faae nogle af jeres Croner.

Jøden. Mit Navn er Moses, min Herre! Jeg er kein Smautz, jeg er en Portugiser-Jude. Will Herren sonsten mit mig hiem gaaen, kand han nogen faae, men intet geringer.

Første Kiøbmand. Ja lad os gaae da.

Den anden Kiøbmand blir tilbage. Førend jeg vexler mine Croner for ringere end 12 pro Cento, før skal de smuk blive liggende. Jeg mener, jeg skal nok faae dem udpiint, naar det Ostindiske Skib skal bort.

Scen. 3.

Skyldenborg. Kiøbmanden.

Skyldenborg. Serviteur, Monsieur! Jeg skulde have nogle

18-19. Jeg er kein Smautz, jeg er en Portugiser-Jude] „De spanske og portugisiske Jøder indbilde sig at være af Davids Stamme, og foragte Schmautzerne, de tydske og polske Jøder“ (Holb. Jød. Hist., II, 693).

Penge i en Hast; jeg vilde gierne give dobbelt Rente, om Monsieur vilde laane mig et Tusind Daler.

Kiøbmanden. Vil min Herre give mig 12 pro Cento, skal han faae nogen.

Skyldenborg. Ja hiertelig gierne, om det var 14; ikke fordi jeg trænger saa meget, men jeg kand giøre i en Hast en stor Gevinst derpaa.

Kiøbmanden. Ja naar Monsieur skaffer Pant, Caution eller Endossement, skal han gierne faae, om det var end 2000.

Skyldenborg. Monsieur! jeg vil give ham min Vexel. Han kiender mig nok, at jeg er en honnet Homme.

Kiøbmanden. Ney Monsieur! jeg maa tage mine Ord tilbage; nu erindrer jeg, at jeg ingen Penge har.

Skyldenborg. Monsieur! jeg vil give ham 16 pro Cento.

Kiøbmanden. Det er min Troe mit Alvor, min Herre! at jeg har ingen.

Skyldenborg. Kom an, jeg vil give ham 20 og betale Lagien forud.

Kiøbmanden. Jeg svær paa at jeg har ingen. Adieu!

Scen. 4.

Skyldenborg alleene.

Gid du aldrig faaer nogen da. Jeg veed aldrig, hvorledes jeg skal rede mig ud fra den 11te Junii, uden Henrichs Forslag vil lykkes; men Forslaget er saa dristigt, at jeg tviler om det kand gaae for sig. Jeg faaer lade ham raade; thi han bliver vreed, naar jeg disputerer ham imod. Forslaget er dette, at min Cammerat Jens Trækholdt gir sig ud for Lars Andersen, een af de rigeste Mænd her i Byen, ladend, som han skal levere til mig ligesaa mange Penge, som jeg er Studenstrup skyldig, transporterer Gielden paa sig og giver ham første Prioritet i Raadhuset derfor. Jeg spurte, da jeg hørte

---

17-18. og betale Lagien forud] Agioen, Opgjælden.

det Forslag, om han var bleven gall; thi det er for dristigt at bruge end i Comoedie. Men han svarede: Herre! naar I eftertænker to Ting, først Personens Dumhed, for det andet den Tilliid, han har til mig som sin Fetter og beste Ven, da er det meget giørligt. Nu er han hen at besee Raadhuset, som han tager for Lars Andersens Huus. Jeg venter med Smerte paa min Cammerade; thi han lovede — — See der er han.

Scen. 5.

Skyldenborg. Trækholdt.

Skyldenborg. Hvorfor bier I saalænge, Monfrere?

Trækholdt. Nu slog Klokken først halv Tolv. Men hvor er Taassen?

Skyldenborg. Han er hen med Henrich at see paa det Huus, som I skal sette ham i Pant.

Trækholdt. Hvilket Huus bliver det?

Skyldenborg. Det bliver Raadhuset.

Trækholdt. Ha ha ha!

Skyldenborg. Holdt I kuns gode Miner, og lad Henrich raade. See der kommer de begge.

Scen. 6.

Personerne af forige Scene gaaer og spadserer frem og tilbage.

Studenstrup og **Henrich** kommer ind.

Studenstrup kogende om sig. Hillemænd, hvilket Huus er ikke denne Børs!

Henrich. Ja det er en skiøn Bygning, og her er i disse Boder, Monfrere seer indenfor, at bekomme alt hvad forlanges.

Studenstrup. Kunde jeg faae mig et got Rør, saa vilde jeg nok spendere en Marks Penge eller tre derpaa.

---

24. kogende om sig] kigende, seende sig om. — 29. faae mig et got Rør] en god Stok.

Henrich. Ach Monfrere kand intet smukt Rør faae under 6 Rixdaler.

Studenstrup. Gud bevare mine 6 Rixdaler. Ney det er da best at slaae den Tand ud; thi Penge er ikke at skiemte med i disse Tider.

Henrich. Vil Fetter ikke have noget andet Galanterie?

Studenstrup. Jeg vilde nok have een af de smaa Træ-Fugle med Fløiter i Rumpen til at forære min yngste Broder Christopher, naar jeg kommer hiem, om de ikke kom for høyt at staae. Men hvem eyer disse Skilderier, her staaer paa Veggen?

Henrich. De ere tilkiøbs, om Monfrere er Liebhaber. Sagte. Hillemænd, kunde jeg faae ham til at kiøbe Skilderierne, som hører Børsen til, var det artigt nok.

Studenstrup. Ney Fetter! de seer saa gammeldags ud.

Henrich sagte. Ney Skam faae han heller.

En Dreng kommer ind med Bøger under Armen. Kiøber I smukke Bøger, Mussiø: Altiid være vel tilfreds, aldrig være vel tilfreds?

Studenstrup. Har du ikke Per Paarses Krønike? Jeg er en stor Elsker af Krøniker, Fetter! Jeg har Saxo Gramatica og Arendt Hvitfelds Krønike tilforn; men jeg holder mere af Per Paarses Krønike, thi der er ingen Kaaberstykker i de andre.

Drengen. Ja her er en Per Paars.

Studenstrup. Hvad skal den koste?

Drengen. Fire Mark.

Studenstrup. Gid du faaer en U-lykke med dine 4 Mark; vil du have 8 Skilling?

Drengen gaaer bort, og byder Bøgerne om til de andre, som gaaer og spadserer.

---

14. var det artigt nok] lystigt, morsomt. — 18-19. Altiid være vel tilfreds, o. s. v.] To Datidens Opbyggelsesskrifter: Altid vel tilfreds bør en Christen at være, o. s v. — 21-22. Jeg har Saxo Gramatica .... tilforn] i Forveien, allerede.

Studenstrup. De Karle kaste paa Nakken ad 8 Skilling. Det er mare alt hvad den Bog er værd; thi der er nok en Hob Løgn derudi. De siger ellers, at den Per Paars skal have været en skikkelig Mand; Skam faae dem, de maatte lade Manden ligge i Roe i sin Grav. Hvad nu, Fetter! er I ikke vel? Sveden staaer jer af Panden.

Henrich. Lad os ey tale mere om den Bog, Fetter! Jeg faaer ont deraf; thi ingen Tyrk kunde skrive saaledes om Baccalauruser og Magistrer, som han har skrevet. Hvad synes ellers Fetter om Lars Andersens store Gaard paa Torvet?

Studenstrup. Det var et skiønt Huus nok, Fetter! men det var saa underlig bygget.

Henrich. Det Huus kand jeg forsikkre Monfrere ikke blev soldt under 20000 Rixdaler. Han har selv ladet det bygge; men jeg tør sige ikke med 30000 Rixdaler.

Studenstrup. Det er Under, at man vil sette saa meget i en Bygning.

Henrich. Ach hvad mener I Lars Andersen agter 30000 Rixdaler? Ikke mere, end Monfrere 10 Rixdaler.

Studenstrup. Ja vi har nok hørt tale om Lars Andersen i Jylland; vil han paatage sig Gielden og svare mig Renterne, har jeg intet uden hans Haand nødig.

Henrich. Det er sandt nok, Monfrere! men jeg er for at gaae den sikkerste Vey. En anden her i Byen turde ikke begiære Pant af ham; men Monfrere kand foregive, at han er fremmed, saa gaaer det an. Jeg kand ikke hielpe Monfrere her uden med gode Raad; thi mine Villkor ere ikke, at jeg kand aftiene den Høflighed, jeg har nydt af hans Forældre, med andet.

8-9. skrive saaledes om Baccalauruser] Baccalaureus var den, som havde taget den laveste, nu for henimod hundrede Aar siden ophævede, academiske Grad. — 23. har jeg intet uden hans Haand nødig] hans skriftlige Beviis.

Studenstrup. Ach min allerkiæreste Fetter! et got Raad er bedre end Penge.

Henrich. Jeg tilstæder da ikke Monfrere, at I tar imod hans Forsikkring, uden han gir jer Prioritet i den store Gaard paa Torvet; thi hans Forældre vil jo, at Pengene skal settes paa Prioriteter.

Studenstrup. Ja Monfrere maa giøre deri, som han lyster. Men jeg staaer og tænker paa en Ting, hvorfore vi, som ere Fettere, skal sige I til hinanden.

Henrich. Det er sandt nok; lad os da som Brødre herefter sige du til hinanden.

Studenstrup. Ja hvad andet?

De kysser hinanden.

Henrich. See der gaaer min Troe Lars Andersen; see hvor han gaaer og speculerer.

Studenstrup. Ja jeg vil tiene dig, Monfrere! saadan Mand har tusind Sager i sit Hoved, i sær ved 11te Junii Tider. Jeg veed ikke, om jeg tør tale ham til; Monfrere er nok saa god at giøre det for mig.

Henrich. Ydmygste Tienere, min Herr Andersen! Jeg vilde gierne fornemme, om Monsieur Skyldenborg ikke har nogle Penge til Gode hos ham.

Trækholdt. Ja jeg troer; men hvad kommer det jer ved?

Henrich. Jo min Herre! det er os anliggende at vide.

Trækholdt. Nu har jeg ingen Stunder at tænke derpaa; I kand tale mig til en anden Tiid.

Henrich. Ach min Herre! eftersom jeg har den Lykke at finde ham saa tilig paa Børsen, førend der kommer flere Folk, saa vil jeg ydmydst bede, at han vil høre mig lidt. Denne unge Person, som min Herre seer, har 3000 Rixdaler at fordre hos Monsieur [Skyldenborg], som han vil opsige for at sette dem ned paa et sikkere Sted, eftersom Renterne i nogle Aar ikke har været betalt i rette Tider; vil nu min

16. jeg vil tiene dig] jeg skal sige dig, du maa betænke. — 32. sette dem ned paa et sikkere Sted] sikkrere.

Herre Andersen være af den Godhed at transportere Gielden paa sig, saa stode Pengene sikkere.

Trækholdt. Ey, jeg vil ikke have dermed at bestille; jeg flyer Monsieur Skyldenborg sine Penge, og saa er det ude. Hvad heder ellers denne unge Person?

Studenstrup. A heder Studenstrup, og er Henning Nielsens Søn.

Trækholdt. Nu, er I Henning Nielsens Søn? Jer Far er en smuk Mand; jeg vil giøre for hans Skyld hvad jeg kand.

Studenstrup. Skyldige Tienere! Mine Forældre skal nok stræbe at forskylde hans Høflighed.

Trækholdt. Ey, Bagatelle! Havde man kuns fat paa Monsieur Skyldenborg, saa skulde vi snart giøre det klart. Jeg troer, han gaaer der; jo det er han. Hør, Monsieur Skyldenborg! et Ord. Denne unge Person har faaet at vide, at I skal have nogle Penge hos mig, og saasom han har Penge at fordre hos Monsieur, som han vil sette ned paa et andet Sted, saa har jeg lovet, at de maa blive staaende hos mig, at jeg skal blive hans Debitor. Ja Monsieur! det hielper ikke, at han blinker med Øynene. Jeg er en ærlig Mand, som ingen Hocus=Pocus veed af at sige; tilmed har jeg lovet at tiene denne unge Person derudi for hans gode Forældres Skyld.

Skyldenborg. Hvem siger, at jeg blinker med Øynene? Havde min Herre sagt det paa et andet Sted, saa = = =

Trækholdt. Hvad vilde I giøre? Mener I, at jeg lader mig kyse af skrammererede Klæder? I kiender maa skee ikke Lars Andersen ret.

Skyldenborg. Jo jeg veed, at han er en riig Mand; men for Resten = = = =

Trækholdt. Hvad vil I sige med det for Resten?

Henrich gaaer dem imellem. Ach min Herre Andersen! han ivrer sig ey; betænk, at det er Børsen, vi ere paa.

---

27 skrammererede Klæder] galonerede.

Trækholdt. Det er sandt, som I siger. Hør, Monsieur Studenstrup! I skal faae jere Penge hos mig.

Skyldenborg. Jeg er jo Mand for at betale ham dem selv.

Henrich. Ney han er ikke fornøyet dermed; hans Forældre vil heller have Monsieur Lars Andersen til Debitor. Det kommer jo Monsieur paa eet ud, naar han agter at betale.

Skyldenborg. Det giør vel saa; men jeg kand ikke fordrage, at man vil tvile paa min Ærlighed.

Studenstrup. A tviler int om hans Ærlighed; men mine Forældre vil saa have det.

Skyldenborg. Vel an da, jeg er fornøyet. Naar Børs-Tiden er ude, kand vi gaae hiem og giøre det klart.

Henrich. Men jeg vilde tale noget med Monsieur Andersen, om han ikke vilde fortryde derpaa. Monsieur Studenstrup er forsikkret om at hans Penge ey kand være i bedre Hænder end hos ham; men han har Ordre af sine Forældre at tage Prioritet i en Gaard derfor.

Trækholdt. Ja saa mænd, han kand faae Prioritet i min store Gaard paa Torvet.

Studenstrup. Det er kosteligt; a har seet den Gaard, den har vel kostet meer end een Daler at bygge.

Trækholdt. Nu maa jeg forlade dem lidt, I gode Mænd! til Børs-Tiden er [til] Ende. Adieu!

Scen. 7.

Den rette Børs-Tiid forestilles, og føres da ind paa Theatrum saa mange, som man kand afsted komme; nogle helde med Hovedet, andre true, andre klamres, andre ere glade, andre bedrøvede og vrie Hænderne. Personerne kand tale hvad de vil; thi man hører kuns Lydet. Adskillige smaa Drenge kommer ind med Placater og nye Viser, som de sælger. Endelig gaaer een efter anden bort, efter at den Sverm har varet et Qvarteer, indtil de forige Personer ere alleene, hvilke ogsaa gaaer bort tillige.

---

31. hvilke ogsaa gaaer bort tillige] tilsammen.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Studenstrup alleene.

Ha ha ha! jeg tænkte nok, at det vilde gaae saaledes: min Svoger er gandske jaloux. Jeg tilstaaer, var det ikke for Svogerskab Skyld, saa giorde jeg ham til Hanrey; thi Konen er een af de yndigste og behageligste Koner, som nogen vil see for Øyne. Jeg merker ogsaa, at hun er tam nok, saa det skulde ey koste mig megen Umage; thi hun har aldrig Øynene af mig, og det første hun seer mig, sukker hun, som Siælen skulde gaae af Livet. Jeg er ey heller meer af Stok og Steen end en anden, og bekiender gierne, at hvis = = = Men der er min Fetter Niels Christensen; jeg maa høre, om han har merket noget deraf.

Scen. 2.

Studenstrup. Henrich.

Studenstrup. Serviteur, Monfrere! Hvor kommer du fra?

Henrich. Jeg kommer fra vor Svigerske; du er lykkelig, Monfrere!

Studenstrup. Hvi saa?

Henrich. Du est lykkelig.

Studenstrup. Hvori bestaaer den Lykke?

Henrich. Madamen er gandske forliebt i dig.

Studenstrup. Har du ogsaa merket det?

Henrich. Jeg har baade merket og hørt det af hendes egen Mund.

Studenstrup. Du har Pokker heller.

Henrich. Hendes Miner komme mig vel i Førstningen noget underlig for; jeg kunde dog umuelig tænke, at den ærbare Kone skulde være forliebt. Men da jeg gik nyelig forbi hendes Kammer, hørte jeg en Sukken og Hylen, som en Steen maatte græde ved; da jeg gik lidt nærmere, hørte jeg, at det var min Svigerske, og at hun repeterede Monfreres Navn over 10 Gange. Ach min allerkiæreste Studenstrup! sagde hun, gid dit Hierte var saaledes henvendt til mig, som mit er til dig. Ach u=lykfalig var den Tiid, jeg fik dig at see. Og andet mere. Jeg blev gandske bestyrdset derved; thi jeg kand sværе Monfrere til, at i de 8 Aar, jeg har kiendt hende, jeg aldrig har fornummet ringeste Anfegtning hos hende, hvorvel hun har haft mange Tilbedere. Men Monfrere har en sær lykkelig Stjerne paa Himlen; dog jeg kand sige det, at hvis jeg var et Fruentimmer, blev jeg og forliebt i dig, thi du er baade vel skabt, og derforuden har extraordinaire smukke Manerer, saa at der vil meget til at staae saadan en Person imod.

Studenstrup. Jeg negter ikke det, Monfrere! at jeg jo har ført mange Fruentimmer i Fristelse = = = Men hvad vil den Pige her?

En Pige. Her er et Brev, som een leverede mig til Monsieur, og begiærte Svar.

Gaaer lidt til Side.

Studenstrup læser Brevet høyt. Monsieur! jeg skulde aldrig bildet mig ind, at noget Menneske i Verden skulde have kundet foru=roelige mit Sind saaledes, at jeg skulde overtræde den Modestighed, som hidtil har været min Hoved=Dyd, at anmode en fremmed Person om Kiærlighed. Men ach lad

---

5. Hendes Miner komme mig vel o. s. v.] kom (Imperf.)

os ikke trodse formeget med vore Dyder. Jeg har bildet mig ind at være mere fuldkommen end andre Mennesker; men Monsieurs Skabning og angenemme Manerer har uddrevet all Ærbarhed af mig og optændt saadan Ild i mit Hierte, at det i kort Tiid vil fortæres, hvis Monsieur ved et behageligt Svar ikke vederqvæger det igien. Jeg forbliver etc.

Abelone, Jacob Pedersens.

P. S. Jeg beder, at Brevet maa strax rives i Stykker.

Henrich. Hillemænt, var det ikke sandt, som jeg sagde? Hvad vil du nu svare?

Studenstrup. Jeg kand ikke svare, Monfrere! thi min hele Krop skielver.

Henrich. Ja saa, est du allerede saa slagen?

Studenstrup. Vil ikke Monfrere svare i mit Navn? Jeg kand nok stile et Brev saa vel som nogen; men nu kaager mit Blod saaledes i mig, at jeg kand ey have Stadighed til at skrive Svar. Min hierte Monfrere! skriv, at jeg er 10 Gange saa meget forliebt i hende = = = Men der kommer mare Svoger selv; lae os gaae op paa vor Kammer at skrive Brevet.

Han river hendes Brev først i Stykker.

Scen. 3.

Jacob alleene.

Alting gaaer, som vi vil have det: een af Mammesellerne er min Kone, og spiller sin Person, saa det er en Lyst at see hende; han er forliebt, og vil giøre mig til Hanrey, da jeg dog aldrig har været gift; jeg er jaloux over min Kone, hvorvel jeg aldrig har haft nogen; Henrich holder gode Miner, som en gammel igiennemgaaen Skielm bør at giøre; med et Ord at sige, her spilles en Comoedie, som kand blive artig nok, hvis ingen røber os. See der er Henrich.

Scen. 4.

Jacob. Henrich.

Henrich. Nu, hvor gaaer det, Svoger? Er det sandt, at du est saa jaloux?

Jacob. Gid du faae Skam baade med dit Svogerskab og Fetterskab. Men, Henrich! jeg er bange for at naar denne Historie blir engang siden aabenbaret, at det vil gaae os ilde.

Henrich. Den kand ikke aabenbares, uden saa er, at vi røber os selv. Ellers, i Fald den blev aabenbaret, hvad vil det da sige? Jeg reder mig nok derfra, og du kand ikke meer end blive hengt. En stor U-lykke! Ligesom det skulde skille dig meget, enten du blev hengt i Dag eller i Morgen.

Jacob. Efterdi det ikke kand skille meget, om vi bliver hengte i Dag eller i Morgen, saa haaber jeg, du for gammel Venskab Skyld lar dig henge for mig.

Henrich. Ney Jacob! jeg vilde gierne overleve dig for at giøre din Gravskrift, hvilken skulde blive saadan: Her henger Jacob Christophersen, fordum vel meritered Vert udi Paradiis, udi sit **Alders** fyrretyvende Aar. **Hvis** du vil vide, hvorfor han ikke blev hengt tilforn udi sit tyvende, da svares, at Fanden frier længe sin Mand. Saaledes forestillet den Afdøde til **Ære** af hans høytbedrøvede efterladte Ven.

Henrich Larsen fecit.

Jacob. Nu nu, Henrich! du er alt for grov.

Henrich. Ey, Jacob! jeg veed, du kand forstaae Skiemt.

Jacob. Alting med Maade.

Henrich. Var du ikke min gode Ven, saa skiemtede jeg ikke saaledes.

Jacob. Jeg kand nok forstaae Skiemt, naar man kuns ikke vil tale paa mit ærlige Navn og Rygte.

12-13. Ligesom det skulde s k i l l e dig meget] gjøre dig stor Forskjel, være dig af stor Betydning.

Henrich. Det er sandt nok; thi Verterne udi Paradiis har altiid været skikkelige Folk. Men, Jacob! veed du nu hvad Taadsen giør?

Jacob. Ney.

Henrich. Han svarer paa Mammesellens forliebte Brev meget bevægeligen.

Jacob. Ha ha ha! See der er hun.

Scen. 5.

Lucretia. Jacob. Henrich.

Lucretia. Jeg har faaet et Brev i Dag, som er Guld værd. Nu er Spillet vundet.

Jacob. Hvad svarede han?

Lucretia. Ey, det er ikke andet end Engler for og bag.

Jacob. Kand du nu kuns holde videre Miner?

Lucretia. Hvilken Snak! ligesom jeg ikke er vant til Handverket. See der kommer han.

Scen. 6.

Studenstrup. Henrich. Jacob. Lucretia.

Studenstrup. Serviteur, Svoger! Nu er jeg ret fornøyet i mit Sind; thi jeg har faaet mine Penge af en u-rigtig Mands Hænder i en andens, som jeg ikke med Besværlighed skal kræve Renterne af.

Jacob. Hvem er den Mand, Svoger?

Studenstrup. Det er Lars Andersen.

Jacob. Ja han er god nok. Gid jeg havde en Tønde Guld staaende hos ham.

Studenstrup. Han har derfor givet mig Forsikkring i sit store Huus midt paa Torvet. For alt dette har jeg at takke min Fetter Niels Christensen; hvor finder man mange slige Fettere?

20-21. af en u-rigtig Mands Hænder] uvederheftig.

Henrich tar Verten til Side. Hør, Svoger! I skal ikke kunde troe, hvilke brave Folk Studenstrups Forældre ere, og hvilket Navn de har indlagt sig; thi for 20 Aar siden havde de hverken hvad de skulde bide eller brænde, saa at alle deres Naboer foragtede dem, nu derimod har de ved deres Fliid og Vindskibelighed bragt det saa vidt, at alle deres Naboer ere blevne Prakkere, og de har trækket alle Pengene til sig. Medens de taler sammen, staaer Studenstrup og visker med Mammesellen. Jacob seer sig tilbage, og lader som han er vreed derover. Henrich trækker hans Hoved til sig, og continuerer sin Tale. Henning Studenstrups første Opkomst, Svoger! var denne: Han kiøbte sig Tiid efter anden en Hob Processer til; da han vandt den første, fik han Penge udi Hænderne at vinde de andre med. Jacob seer sig om, og blir vaer, at Studenstrup kysser paa Mammesellens Hænder; stamper i Gulvet af Vrede. Henrich vender ham om igien. Jeg siger ikke dette, Svoger! af nogen Partiskhed; thi om endskiønt de vare mig aldrig paarørende, gav jeg dem dog det samme Vidnesbyrd. Summa Summarum, de vinder een Proces efter en anden, hvor vanskelig de end vare, saa at alle Folk havde saadan Respect og Estime for Studenstrup, at om endskiønt de havde de allerreneste Sager, saa dog lode de for en ringe Ting falde deres Paastand, førend de vilde gaae til Tinge. Siunes jer ikke, Svoger! at det var en heel Hob af en ustuderet Mand? Jacob løber hen, og lader som han visker Mademoisellen en Dievel i Øret. Henrich trækker ham tilbage. Summa Summarum, Svoger! da han var bleven en Mand paa 10000 Rixdaler, slog han sig til Handel; men mener I, at det var med at rede i Skibs-Parter, at forskrive fremmede Varer for at sælge dem igien, at drive Vexel-Handel, eller andet, som er Hazard ved? Jo jo! Henning Studenstrup var klogere end saa. Jacob lader som han vil derhen igien. Henrich trækker ham tilbage. Summa Summarum, han gik den sikkre Vey, Svoger! han slog sig til saadan Handel, som var vis Gevinst ved, men

17 og 21. om endskiønt] om end, sæt endog at ....

ingen Hazard; han laante aldrig en Skilling ud uden Pant, og det med de Vilkor, at hvis de ikke løsede Pantet inden vis Tiid, skulde det forfalde til ham, saa at hans Huus var anseet, og er endnu denne Dag anseet, som et Assistentz-Huus for fattige Folk, som trænger i en Hast, at de kand faae Penge, naar de kuns alleene vil sette Pant. Jacob blir u-roelig igien, og Studenstrup leer, saa han holder paa sin Mave. Summa Summarum, allerkiæreste Svoger! han holdt Auction engang om Aaret paa slige Panter; og var det allerartigste, at undertiden de samme Folk, som havde eyet Pantet, kiøbte det tilbage for dobbelt saa meget, som det var pantsat for.

Jacob. Er denne Snak ikke snart til Ende?

Henrich. Summa Summarum, det var at ønske, at andre vilde efterfølge Studenstrups Exempel og føre saadan forsigtig Handel, saa havde mange mere til Beste, end de har.

Jomfruen gaaer ud, og vinker ad Studenstrup.

Scen. 7.

Studenstrup. Jacob. Henrich.

Jacob. Hvad var det for Visken, Svoger havde med min Kone?

Studenstrup. Intet uden at hun spurdte mig om mine Forældre. Jeg troer ikke, Svoger har Tanker om mig, at jeg skulde tale andet med hende end det, som enhver maatte høre.

Jacob. Ney mænd, jeg har endelig alt for gode Tanker om min Kone, at jeg skulde have hende mistænkt.

Henrich. Og jeg lover for min Fetter Studenstrup; thi han er Kydskheden selv.

Studenstrup. Jeg vil ikke rose mig selv; men ingen af de Studenstruper er synderlig springsk.

Henrich. Ney det er min Troe vist, det kand du nok sige høyt, Monsfrere! thi jeg har aldrig kiendt slige Folk som

---

22. Jeg troer ikke] Jeg skulde dog ikke troe.

i din Familie; alle de, jeg har kiendt, omgaaes Fruentimret ikke anderledes, end de omgaaes Mandfolk. Men jeg veed ikke, om det just er en Dyd at være saa meget koldsindig.

Jacob. Ey, Svoger! jo vist er det en Dyd, een af de største Dyder. I maa ikke præke anderledes for unge Mennesker.

Henrich. I har Ret, Svoger! man maa ikke tale anderledes for unge Mennesker; men man maa altiid undtage Monfrere Studenstrup, thi om man prækede hele Aar for ham, saa blev han dog aldrig bevæget til Kiærlighed. Vare alle unge Mennesker af den Natur, saa beholdt hver ærlig Mand sin Kone i Roe. Hvor Naturen er god hos et Menneske, Svoger! saa er det ikke let at forføre nogen, ligesom naar Naturen er ond, saa hielper ingen Formaninger til det Gode.

Studenstrup. Man har vist et Latinsk Ordsprog derpaa; det kand du sige os, Monfrere! som har studeret. Hvorledes er det? Jeg har hørt det 10 Gange. Det er gandske gemeent.

Henrich. Det heder paa Latin, Monfrere: Gaudeamus igitur, post molestum sumus.

Studenstrup. Ney mig siunes, det er ikke saa.

Henrich. Ja Monfrere! Latinen er meget riig; man kand sige en Ting paa mange Maader. Man kand ogsaa give det paa en anden Maade, nemlig: Parva Scintillula habet contemtula nos habebat humus.

Studenstrup. Forlad mig, jeg maa op paa mit Kammer at skrive et Brev med Posten.

Scen. 8.

Henrich. Jacob.

Henrich. Gid han faae Skam, hvor beængstet han giorde mig med at spørge mig om Latin.

18-19. Det er gandske gemeent] almindelig bekjendt.

Jacob. Ha ha ha! Men hvorfor skal vi bruge alle disse Omsvøb?

Henrich. Det er gandske fornøden, Jacob! thi jo mere du stiller dig jaloux, jo mere forliebt blir han. Veedst du nu hvad du skal giøre videre? Saa snart du hører hende hoste paa Studenstrups Kammer, hvilket er Signalen, skal du bryde ind med tvende Vidner, og da skal vi bringe ham i saadan Beængstelse, som han ikke har været udi sin Lives Tiid. Kom, lad os strax gaae.

ACTUS V.

Scen. 1.

Jacob. To Vidner.

Jacob gaaer hen til Døren og lurer. Hør I vel, I gode Mænd! naar jeg giver et Vink, saa bryder ind tillige med mig.

Han vinker ad dem, de bryder samtlige ind, og kommer udtrækkende med Studenstrup.

Jacob. Ey, du utaknemmelige Skarn! skal jeg saaledes blive lønnet for min Høflighed, at jeg har taget dig ind i mit Huus og beviist dig alt Got? See her, Trækker sin Kaarde. jeg skal vise dig hvad det har at betyde at ville beskiæmme en ærlig Matrone.

Scen. 2.

Henrich. Studenstrup. Jacob. De 2 Mænd.

Henrich. Hey, hvad er paa Færde? Hvad giør Svoger? Vil I myrde et brav Mands Barn og jer egen Paarørende udi jer eget Huus?

Jacob. Slip mig, Svoger! Jeg giør ellers en U-lykke paa jer alle.

Henrich. Ach min allerkiæreste Svoger! betænk dog hvad I giør.

Jacob. Betænk mig hid og betænk mig did, han skal opoffres, og er min Hustrue skyldig, skal hun døe tilligemed. Slip mig, siger jeg.

Henrich. Hvad er da skeet, min allerkiæreste Svoger?

Jacob. Han har vildet besmitte min Ægteseng. Slip mig, hey hu!

Henrich brydes saalænge med ham, til han faaer Kaarden af hans Hænder.

Jacob. Hey Gevalt, Gevalt! I gode Mænd skal vidne hvad som er passeret; kand jeg ikke hevne mig selv, saa skal Lands Lov og Ret hevne mig.

Scen. 3.

Lucretia. Henrich. [Studenstrup. Jacob.] To Mænd.

Lucretia med Haaret over Axlene. Hvor er den Skielm? Lad mig faae fat paa ham. Er det at handle med en ærlig Matrone? Studenstrup kryber bag Henrich. Jeg skal see hans Hierte-Blod. Mener han, at jeg er en Skiøge? Hvor blev han af? Ach jeg døer, dersom jeg ikke strax faaer Hevn. Ha lad - - - Er du der?

Hun fatter ham i Haaret, og tumler ham lystig om, Henrich kommer imellem, og skiller dem ad, de 2 Mænd holder paa Jacob.

Lucretia. Ey, lad mig dog faae Hevn paa ham.

Henrich. Ey, min hierte Svigerske! vi ere alle Mennesker. I maa pardonere et ungt Menneske.

Lucretia. Lad mig rive hans Øyne ud.

Henrich. Ey, Svigerske! han har forseet sig, og bekiender sin Feyl.

Lucretia. Bekiender sin Feyl! Er det nok? Ney han skal aldrig komme levende af Stedet.

Jacob. Du giør Ret, Kone! riv Øynene ud paa den Hund. Slip mig, Karle! siger jeg.

Henrich. Fetter! spring ud i det Kammer, og slaae Døren til.

Studenstrup løber bort.

Scen. 4.

Jacob. Lucretia. Henrich. To Mænd.

Jacob. Ha ha ha! Det gaaer skiønt; nu har vi ham dygtig i Knibe. Hvad skal nu giøres videre, Henrich?

Henrich. Der skal strax paa staaende Fod formeres ham en Proces, ikke for Alvor, men for at føre ham videre i Beængstelse.

Lucretia. Giorde jeg ikke min Role vel?

Jacob. Du est en habile Pige, du har giort et Mesterstykke.

Henrich. Gaaer I nu allesammen bort, og faaer tvende gode Venner til Beskikkelses-Mænd, medens jeg faaer ham herud igien.

De gaaer bort.

Scen. 5.

Henrich. Studenstrup.

Henrich. Luk op, Monfrere!

Studenstrup. Faae han Skam, der giør.

Henrich. De ere alle borte, og jeg er alleene.

Studenstrup. Jeg er bange, de kommer tilbage.

Henrich. De kand ikke komme tilbage, jeg har lukket Slaaden for Døren.

Studenstrup kommer frem. Ach jeg er saa bange, Monfrere! at de kommer igien.

Henrich. Vil Monfrere ikke troe mig paa mine Ord? Har jeg vel forskyldt, at du skal have Mistilliid til mig?

Studenstrup. Ach ney Monfrere! du har giort, som ingen Broer skulde giøre imod en anden.

Henrich. Ja jeg har vovet mit Liv for dig; men det vil intet sige, naar jeg seer, at du skiønner derpaa. Jeg skal videre staae dig bi til det yderste som en troe Broer og Fetter.

Studenstrup tar ham om Halsen, og græder. Henrich græder ogsaa.

Studenstrup. Ach Monfrere! hvorledes skal jeg rede mig ud af denne U-lykke?

Henrich. Ja jeg veed min Troe ikke; jeg er gandske raadvild og saa fortumlet i mit Hoved, at jeg sandser hverken Dag eller Dør. Jeg har skikket Bud efter Knud Procurator, som er en snedig Mand, for at høre hans Raad.

Studenstrup. Men kand Monfrere ikke hielpe mig til at flye i en Hast af Byen?

Henrich. Jo jo! det første Svoger Jacob giorde, det var at slaae Gade-Døren igien, at du ikke kand komme ud.

Studenstrup. Ach ach, jeg ælendige Menneske! saa er jeg da om en Hals. Men, min hierte Fetter! hvor kunde det komme sig, at Madamen handlede saa ilde med mig, da hun dog selv anmodede mig om Kiærlighed?

Henrich. Monfrere! du est noget eenfoldig. Hun maatte jo stille sig saaledes an for hendes Mands Skyld, for at frelse sin Ære og maa skee sit Liv. Jeg talede siden med hende udi Eenrum, da græd hun som et Barn, og bad mig undskylde sig. Men hvad vil disse Mænd?

Scen. 6.

To Beskikkelses-Mænd. Henrich. Studenstrup.

To Mænd. Her skal vist være en ung Person ved Navn Studenstrup?

Henrich. Hvad vil I ham?

To Mænd. For at give ham Kald og Varsel at møde for Bye-Tinget, at svare imod de Beskyldinger, som Jacob Christophersen giør imod ham. Det er vist denne Person. Hør, Monsieur! vi ere hidskikkede for at lade ham vide, at han møder om 8 Dage ved 9 Slet paa Bye-Tinget, for at svare imod de Beskyldinger, Jacob Christophersen, Borger og Indvaanere her i Byen, har giort imod ham.

Henrich. Det er got, I gode Mænd!

[De to Mænd gaae.]

Studenstrup. Mig synes, det er saa passelig got.

Henrich. Beskikkelses-Mændene maa have et Svar. Det

giør intet til Sagen, enten man svarer saa eller saa; det er dem nok, at de har forkyndet det.

Studenstrup. Ach min hierte Monfrere! skulde man ikke kunde practicere sig bort?

Henrich. Ney han har sat to Matroser ved Døren at passe op, og i Fald du nu løb bort, saa blev Sagen verre.

Studenstrup. Ach jeg ælendige Menneske! det er en bedrøvet 11te Junii for mig.

Henrich græder. Ach Monfrere! du kand ikke troe, hvor Hierte-klemt jeg er for din Skyld.

De græder begge to.

Studenstrup. Men skulde jeg ikke kunde practicere mig bort?

Henrich. Ney Monfrere! det giør ingen Gode at tænke derpaa.

De græder igien.

Henrich. Men er det ikke min gode Ven Knud Procurator? Ach Hr. Advocat! han kunde aldrig komme meer beleyligt. Her er en Skilling at fortiene.

Scen. 7.

Knud Procurator. Studenstrup. Henrich.

Knud. Serviteur, Monsieur Niels Christensen! Han skal have Tak, at han vil tænke paa mig og unde mig en Skilling at fortiene.

Henrich. Ach Hr. Procurator! giør nu jer Beste. Her er et ungt Menneske, som er geraadet i U-lykke; kand I redde ham, saa skal I raisonabelt blive betalt.

Knud. Hvori bestaaer da Sagen?

Studenstrup. A vilde komme Jacobs Kone for nær, Falill!

Knud. Og der er Vidner paa?

Studenstrup. Ja disverre.

Knud. Det er en Livs-Sag, om jeg ret erindrer. Jeg har Lov-Bogen med mig, og skal for Sikkerhed Skyld kaste

efter. See her er det, i den 6te Bog, 13. Cap. 18. Art.: Hvo som har søgt at tage en Qvinde med Vold, skal straffes paa Livet, omendskiønt han ey har fuldkommet sit Forsæt.

Studenstrup. Ach Hr. Procurator! skulde man ikke kunde practicere sig bort?

Knud. Ney I skal have Tak, thi saa mistede jeg en Sag derved; vi lar ikke saadan Næringen gaae os af Hænderne. Men jeg skal ellers nok søge at dreye den Artikel om, hvorvel den er klar nok; jeg skal stræbe for ham som en ærlig Mand og mage det saa, at Monsieur skal slippe ved at blive kagstrøgen.

Studenstrup. Ach ach, jeg ælendige Menneske! ach ach, skulde man ikke kunde practicere sig bort, Hr. Procurator?

Knud. Hører I ikke, Monsieur! at det ey kand lade sig giøre? Skulde jeg lade saadan en vigtig Sag gaae mig af Hænder? Ney da var jeg ikke værd at agere mere for nogen Ret. Jeg skulde jo holdes for et Skarn af andre gamle Advocater, som vilde ærgre sig ihiel derover, at jeg som en ung Procurator begyndte alt at forlige Sager.

Henrich paa Knæe. Ach Hr. Procurator! giør jer Beste. Mister min Fetter sit Liv, saa døer jeg og af Sorg.

Henrich visker til Knud.

Knud. Som jeg siger, Monsieur Niels Christensen! forlad jer paa mig som en ærlig Mand. Jeg kand ikke bie her længere; thi jeg har Sager at agere for 4re got Folk, som skal henges foruden jer Fetter. Adieu!

Scen. 8.

Studenstrup. Henrich.

Studenstrup. Hvad Forhaabning gav han, da han gik bort?

Henrich. Den samme, som han gav Monfrere; thi han foer for mig, at han ey kunde bringe det videre.

Studenstrup. Ach vee, ach vee! men skulde man ikke kunde practicere sig bort?

Henrich. Jeg har sagt Fetter, at det er umueligt. Een Ting vil jeg forsøge, om det kand gaae an, nemlig om det er mueligt at stille Svoger Jacob tilfreds med Penge.

Studenstrup. Ach hierte Fetter! forsøg derpaa.

Henrich. Tøv du kuns her saalænge, imedens jeg gaaer ind at tale med ham.

Scen. 9.

[Studenstrup. Henrich.]

Studenstrup alleene. Ach Niels Christensen! du er mig en ærlig Fetter. Jeg vilde heller miste alle mine Sødskende end dig alleene. Du har beviist mig saadanne Velgierninger, saa jeg er skyldig at lade mit Liv for dig igien. Kommer jeg vel med Æren til mit Hiem igien, saa skal jeg min Troe hvert Aar skikke dig en stor Ost og tvende Skinker, ja jeg skal betroe dig at fordre mine Rentepenge ind nestkommende 11te Junii; thi jeg vil min Livs-Tiid ikke komme til Kiøbenhavn mere selv. De klamres indenfor. Ney hør engang, hvor den hierte Mand klamres for min Skyld. Hvo veed, om Jacob tør ikke bevæges at lade sig forsone med Penge. De kives igien. Ney hør engang, nu ere de haardt sammen. Ach jeg er saa bange, at han kommer i U-lykke for min Skyld. De kives igien. Nu ere de vist nok i Haar sammen; jeg troer, han lader før sit Liv, førend han gir sig tabt. Nu stilles det noget igien, det tør blive got. De kives stærkt igien. Nu skeer der vist en U-lykke; hør engang, hvor Jacob hujer. Nu blir det stille igien, de taler gandske sagte; ach gid han kunde bevæges. See der kommer han tilbage.

Henrich tører Sveden af sig.

Studenstrup. Ach hiart Fetter! er der nogen Redning for mig?

Henrich. Ach lad mig puste lidt Korn.

Studenstrup. Vil Monfrere ikke have et Glas Brændeviin at forsette den Iver med? Her staaer noget paa Bordet.

Henrich. Ja lad mig faae et Glas. Ach det hialp mig

meget til Rette igien. Brændeviin er dog en ypperlig Ting, naar det blir brugt til Maade. Hør, Monfrere! du kand reddes med 500 Rixdaler.

Studenstrup. Jeg har ikke mere end 200 i min hele Eye. Ach ach, 500 Rixdaler, det er jo alt for haardt.

Henrich. Ja jeg havde Arbeyd nok, førend jeg kunde bringe det dertil.

Studenstrup. Hiart Monfrere! siig ham, at 200 Rixdaler er alt hvad jeg kand bringe til Veye.

Henrich. Ey ey, Fetter! jeg tør min Troe ikke tale derom for ham; han vilde spytte mig i mit Ansigt, om jeg giorde saadant Tilbud.

Studenstrup. Kom an, jeg skal give ham 300 Rixdaler; men saa har a ikke en Skilling til Reysepenge.

Henrich. Jeg vil gierne forsøge. Nu skal jeg strax komme igien. [Gaaer ud.]

Studenstrup. A har vel end et halv hundrede Rixdaler, men som er mine Reysepenge. Dem maa jeg holde paa, saalænge jeg kand. De klamres indenfor. Ney hør engang, Drolen splide Jacob, om han vil lade sig sige. Ach jeg er bange, at Resten kommer ogsaa til at springe. De klamres igien. Ja de kommer vist nok til at springe. Ach ach, min Fod skal aldrig komme over Belt meer.

De klamres igien.

Henrich [kommer tilbage]. Hey Gevalt, Gevalt! Gid Fanden vove sig saadan mere; havde jeg ikke været saa rask paa Benene, saa havde han stukket mig ihiel. Hør, Fetter! her er kuns to Vall, enten at underkaste dig Lands Lov og Ret eller give 400 Rixdaler.

Studenstrup. Vil han da lade sig nøye med 400 Rixdaler?

Henrich. Ney vist; men jeg har lovet, at dine Kufferter skal blive tilbage for eet hundrede.

Studenstrup. Jeg eyer min Troe ikke mere end halvfierde hundrede Rixdaler, og veed ingen Middel til at faae de andre, uden jeg vil skiære mine Sølvknapper af min Kiol.

Henrich. Fetter maa giøre hvad ham lyster. Jeg tog det ikke i Betænkning; thi mig synes, at det er bedre at skiære dem [af] end blive hengt.

Studenstrup. Ach ach, jeg vilde nødig miste de Knapper; thi min Far, min Farfar og min Oldefar har eyet dem.

Henrich. Jeg var tilfreds, de havde været i Mathusalems Brudgoms-Klædning, saa lod jeg dem rigtig skiære af. Synes dig ikke, at det er Berømmelse, at Folk skal sige, en Niels Studenstrup var saadan en stor Antiqvarius, at han lod sig henge, førend han vilde skille sig ved nogle Sølvknapper, som hans beste Far havde eyet? Jeg kand for min Død ikke lide saadan Grillenfingerie, Fetter!

Studenstrup. Saa lad ham da tage Kiolen med.

Trækker Kiolen af.

Henrich græder. Det skiær mig i mit Hierte, at jeg skal hielpe Fetter paa den Maade af Klæderne. Men vi maa takke Gud, at det løb endda saaledes af; thi du maa troe mig, at naar Knud Procurator siger, at een blir dømt til at kagstryges, saa blir han vist nok hengt, thi han bruger samme Maneer som Docterne, at giøre Faren mindre for en Patient, end den er i sig selv.

Studenstrup. See her, Fetter! der har du Pengene, som jeg troer nok er rigtig taalt.

Henrich. Svoger Jacob tar dem nok paa Fetters Ord utaalte.

Studenstrup. Men, kiære Fetter! kunde du ikke først forsøge at byde ham de 300?

Henrich. Vil Fetter forsøge paa at byde ham dem selv?

Studenstrup. Ach ney, Fetter! flye ham dem alle, at jeg i en Hast kand komme bort.

Henrich gaaer ud.

Studenstrup staaer og rækker Øret til Døren. Hør, de skieldes endnu. Det er en forbandet ivrig Mand; jeg er bange, at han har betænkt sig igien. Ney nu blir han god, han taler ikke et Ord mere. Der kommer Fetter; det blev hastig klargiort.

Henrich. Triumph, Triumph, Monfrere! Kand du kuns komme til Roskild, saa har du siden ikke nødig at bekymre dig om Reyse-Penge. Det bekiender jeg, det kalder jeg Godhed: Madamen stak mig et Brev i Haanden, hvorudi hun har ombedet Knud Knudsen, een af de beste Kiøbmænd i Roskild, at tælle Fetter 100 Rixdaler til Reyse-Penge.

Studenstrup. Ach den dydige Kone!

Henrich. Hun græd af Medynk, saa Taarene trillede som Hagel.

Studenstrup. Ach den dydige Qvinde!

Henrich. Nu kand Fetter reyse, naar han vil.

Studenstrup. Men jeg er ligesaa nøgen, som jeg kom af Moers Liv.

Henrich. Ney du har jo dog Underklæderne; thi jeg veed jo, ingen bliver fød med Vest og Buxer paa.

Studenstrup. Disse Penge ere dog en liden Trøst for mig.

Henrich. Det er sandt. Fetter kand ogsaa trøste sig ved den Prioritet, han har faaet i det store Huus paa Torvet for sine andre Penge.

Studenstrup. Det er sandt.

Henrich. Item at du har faaet dine Penge af saadan u-rigtig Mands Hænder som Skyldenborgs.

Studenstrup. Det er sandt nok.

Henrich. Saa at naar man vil ret tale, Monfrere! saa har du vundet mere end tabt ved denne Reyse, naar man regner de 100 Rixdaler, som Madamen forærer dig i Brevet.

Studenstrup. Men hvor boer den Mand i Roskild, som jeg skal have Pengene hos?

Henrich. Det mindste Barn, du spørger om Knud Knudsen, kand sige dig, hvor han boer; thi han er ligesaa bekiendt i Roskild, som Lars Andersen i Kiøbenhavn. Man skriver ikke gierne Addresse paa Breve til slige bekiendte Mænd. Der kommer Breve undertiden Fanden i Vold fra Indien til

Lars Andersen ikkun saaledes: A Monsieur, Monsieur Lars de Andersen, abzugeben in Europa.

Studenstrup. Hør, Monfrere! havde jeg kuns beholdet mine Sølvknapper, vilde jeg nogenledes have givet mig tilfreds.

Henrich. Monfrere kand jo løse dem tilbage; skik mig kuns Penge til saa mange Lod, som Knapperne veyer, saa skal du have dine Knapper igien inden en Maaned.

Der kommer en Dreng ind, og visker til Henrich.

Henrich. Ach er det muligt, at Hævngiærighed saadan kand tage Overhaand hos et Menneske?

Studenstrup. Er der endnu noget Nyt paa Færde?

Henrich. Vor dydige Svigerske Madame Jacobs lod mig vide ved denne Dreng, at Svoger Jacob staaer ved Hiørnet af Gaden med tre Mænd, og lurer paa Monfrere for at give ham et Liv fuld af Hugg.

Studenstrup. Hvad? Har jeg ikke fornøyet ham?

Henrich. Det er sandt nok, Monfrere! Han kand derfor ingen Proces føre mere imod dig; thi Pengene blev ham leveret i Folkes Nærværelse, som kand vidne imod ham. Men det sidder ham endda i Hovedet, at Monfrere har villet giøre ham til Hanrey; derfor har han stillet sig uformerkt paa et Sted i Gaden med en Krabask, for at give dig Hugg til Reysepenge.

Studenstrup. Hvorledes skal jeg da komme bort?

Henrich. Hør, Monfrere! det er bedre at være død end raadvild. Jeg har et stort Fad ved Haanden; vil du krybe derudi, saa skal Drengen rulle dig sagte over Gaden, til du kommer forbi Hiørnet.

Studenstrup. Ach Monfrere! du har Forstand som en Engel; giør som dig siunes got.

Man legger ham i et stort Fad, og slaaer Bunden til.

Henrich. Den Knegt har endnu, som jeg siden merkede, nogle Penge hos sig, som jeg ogsaa maa have fra ham, førend han reyser, saa at han ret skal kunde sige, at han har

været i Kiøbenhavn, og ikke komme saa hastig igien at fordre Rentepenge.

Studenstrup, saasom han ingen Luft kand faae i Tønden, begynder at skrige, hvorndover man maa trække ham ud igien.

Studenstrup. A = = a = = jeg er nær qvalt.

Henrich. Saa faaer vi da at hitte paa et andet Raad. Jeg har en Sæk. Om du vil beqvemme dig til at krybe derudi, saa kand en Karl, som jeg har ved Haanden, bære dig igiennem Gaden; thi der er adskillige Huller paa Sækken, hvorigiennem du kand have Aande-Rum.

Karlen, som bær ham, falder baglængs med Sækken.

Studenstrup overstrøet med Meel. Ach jeg ælendige Menneske! Medicinen er verre end Sygdommen.

Henrich. Hør, Monfrere! dersom du kand holde gode Miner, har jeg endnu et sikker Raad for at hielpe dig; jeg har en heel Vægter-Mundering her ved Haanden, som du kand føre dig udi og saaledes gaae lige Jacobs Næse forbi, uden at enten han eller nogen anden skal kiende dig. Han blir aldrig min Ven, naar han faaer at høre, at jeg har practiceret dig bort; men det maa ikke hielpe, thi jeg har fattet saadan Kiærlighed til dig af den korte Omgiængelse, vi har haft sammen, at jeg skyer hverken Ild eller Vand for at frelse dig. Du maa bort i Aften, paa hvad Maade det endog skeer; thi at ligge her i Huset Natten over, er ikke sikkert.

Studenstrup. Ach ja Monfrere! lad os da gribe til det Middel.

Henrich. Dersom du kunde raabe efter Vægterne, saa var det skiønt; thi just nu er Klokken 10.

Studenstrup. Jeg mener jo.

Henrich. Øv dig lidet derpaa, medens jeg gaaer hen at hente Klæderne.

Gaaer ud, og Studenstrup øver sig imidlertiid paa at raabe efter Vægterne.

Henrich kommer igien, og iføer ham Vægter-Klæderne. See der,

Monfrere! Hvem skulde nu andet see, end at du var en Vægter? Gaae nu lige stille igiennem Gaden, og raab paa Veyen, og naar du kommer et Stykke paa Hiørnet, saa maa du blæse i denne Pibe, at jeg kand vide, hvor du er at finde igien.

Jacob snigende sig frem med en Krabask. Ach hvor brav skal jeg smøre den Karl og give ham saadan Reysepenge, at han aldrig meer skal driste sig til at vilde beskiæmme en brav Mands Hustrue! Vender sig til Studenstrup. Hør, Vægter! hvad er Klokken?

Studenstrup raaber 10, og gaaer siden sin Vey, til han er forbi Faren.

Studenstrup. Nu maa jeg blæse i Piben, at min Fetter kand finde mig.

Blæser 3 Gange i Piben. Andre Vægtere mener, at der er Klammerie i Naboe-Lavet, svare een efter anden, og kommer indløbende, spør ham hvad der er paa Færde.

Studenstrup. Intet, Fallill!

Vægter. Hvorfor blæser du da i Piben? Hvor er Morgenstjernen?

Studenstrup. Naar det blir Dag, kand I spørge mig om Morgenstjernen, nu kand jeg ikke vise uden Aftenstjernen.

Vægter. Kommer, Karle! trækker det Beest paa Raadhuset; han er fuld, og har kastet bort sin Morgenstjerne.

De trækker af med ham.

Henrich indløbende. Hvad er paa Færde, got Folk?

Vægter. Der er en Vægter, som har drukket sig fuld og kastet sin Morgenstjerne bort.

Henrich. Ey, I skal ikke være saa haard imod jer egen Ordens-Broder.

Vægter. Den spanske Kappe blir ham vis nok.

30. Den spanske Kappe blir ham vis nok] Den spanske Kappe var et Strafferedskab, bestaaende i en stor Træspand med et Hul i Bunden, hvilken Spand blev sat omvendt paa Forbryderens Skuldre, saa hans Hoved ragede frem, medens han saaledes maatte gaae igjennem Gaderne til Spot.

2. **Vægter.** Jeg troer, at naar vi seer ret til, saa er det ingen Vægter engang, men en forklæd Gaudieb. Hvilken Gade hører du til?

Studenstrup. Jeg hører til ingen Gade.

2. **Vægter.** Jeg tænkte det nok, at det var ingen Vægter. Fort med os paa Raadhuset!

Henrich. Hør, Børnlille! lad den stakkels Karl gaae; han seer ud til at være et eenfoldigt Menneske.

Vægterne. Han skal faae en U-lykke.

Henrich. Jeg vil gierne give jer en god Discretion, om I vil lade ham gaae. Tar Studenstrup til Side. Monfrere! nu kunde du rede dig ud af denne U-lykke, dersom du havde 20 Rixdaler at smøre dem med. Gid jeg var ved Penge, du skulde ikke bede mig to Gange derom.

Studenstrup. Jeg har 10 Rixdaler, Fetter!

Henrich. Det kand saare hielpe. Jeg vil høre hvad de forlanger. Gaaer hen og visker til Vægterne; kommer tilbage. Det er en U-lykke, at du skulde ikke have lumpne 6 Rixdaler til; thi de forlanger 16 Rixdaler.

Studenstrup. Ach Monfrere! kand du ikke forstrække mig med 6 Rixdaler?

Henrich. Maa skee; men saa blotter jeg mig gandske for Penge. Dog det vil intet sige. Hvor ere dine 10?

Studenstrup flyer ham Pengene, og Henrich gir Vægterne saa lidt deraf, som ham lyster; Vægterne gaaer bort.

Henrich. Ach Monfrere! jeg troer, at jeg tar Livet af mig af Sorg. Det er ikke min Skyld, at det falder saa u-lykkelig ud; thi jeg giør alt hvad en Ven og Broer giør imod en anden. Men finnes Monfrere, at jeg bør straffes, for mit gode Anslag ikke vilde lykkes, saa vil jeg gierne erstatte dig de Penge igien.

Studenstrup. Monfrere skal have Tak.

Henrich sagte. Hvilken forbandet Natur der er i den Karl! Høyt. Jeg siger, gid jeg var saa lykkelig, at jeg var ved Penge, jeg skulde give dig 10 Rixdaler og 10 til. Det

er U-lykken, at Monfrere maa endelig bort i Aften; thi jeg venter nogle Penge for Bøger, som jeg setter paa Auction inden en Maaned i det længste. Kom, lad os nu see til, at vi kommer forbi Hiørnet. Han leder Studenstrup om til den anden Side. See nu, Monfrere! nu ere vi i Sikkerhed.

Tar Vægterklæderne af ham igien.

Studenstrup. Ach jeg takker dig, min allerkiæreste Fetter! for din Godhed. Nu maa jeg da tage Afskeed og repetere hvad som jeg tilforn har sagt, at intet udi Verden skal være mig fornøyligere end at kunde tiene Monfrere igien. Jeg vil kuns bede, Monfrere vil sette Prøve paa mig; mit Liv og Blod skal ikke spares, naar jeg kuns derved kand vise min Taknemlighed. Jeg kand ikke tale mere; thi mit Hierte staaer i min Hals af Bedrøvelse over det, at jeg skilles ved saadan en oprigtig Ven.

De tar hinanden om Halsen, og hyler. Studenstrup gaaer sin Vey.

Henrich. Hør, Monfrere! nok et Ord: Det første du faaer Penge udi Roskild, maa du kiøbe dig en gammel Surtout, som du kand svøbe dig udi; thi jeg er saa bange, at du blir forkiølet paa Veyen, saasom Luften er skarp her i Sielland endogsaa i Junii Maaned. Glem ellers ikke at helse dine Forældre og sige dem, at om jeg kand tiene dem i noget andet, skal det være min Skyldighed.

Studenstrup. Tak, min søde Broerlill! Adiøs, adiøs!

Naar han er gaaen:

Henrich. Monfrere! tag dig vel vare, at du ikke falder i Søvn paa Vognen; thi du kand geraade i U-lykke derover. Og forvar dine Penge vel, at ingen stiæler dem bort; du kand slaae en Knude om dem med din Skiorte, saa kand ingen merke, at du har Penge. Far vel!

Han vinker med Hatten 3 Gange efter ham.

Scen. 10.

Henrich. Lucretia.

Henrich. Gik det ikke skiønt? Saa er det at have stu-

deret, Mammeselle! Latinen hielper et Menneske i alting. I giorde ogsaa jere Sager vel nok; men havde I kundet Latin, havde I endnu giort det bedre.

Lucretia. Jeg troer, at jeg kand lige saa meget Latin som du.

Henrich. Ja I kand maa skee mere i visse Maader, men ikke saadan Latin, som man lærer i Latin-Skolen.

Lucretia. Har du da gaaet i Latin-Skole?

Henrich. Ja vist, og det med Berømmelse; thi udi et halvt Aar, som jeg sad i første Lectie, stod jeg alleene 3 Gange Skole-Ret. Skulde jeg da ikke kunde Latin som mit Moers-Maal?

Lucretia. Men hør, Henrich! naar Byttet nu deles, saa glemmer man vel ikke mig?

Henrich. Ney vist ikke, Mammeselle! I veed jer Taxt, det er 28 Skilling.

Lucretia. Din Slyngel! skulde jeg la mig nøye med 28 Skilling?

Henrich. Det er jo den gamle Priis; det er jo ligesom 3 Kringler for en Skilling. Men ellers skal vi nok komme til Rette; jeg og min Herre ere raisonabel Folk. Kom, lad os gaae.

Scen. 11.

Den rette Niels Christensen. [Studenstrup.]

[Niels Christensen.] Det er underligt med min Fetter Niels Studenstrup; han var i Gaar i Roskild, og er endnu ikke kommen hid. Jeg maa endnu engang springe hen og høre ad i de 3 Hiorter. Man kand ikke vide, om den stakkels Karl er kommen noget til; thi han har aldrig været i Kiøbsted tilforn.

Studenstrup kommer ind grædendes, og spør om Veyen til Vester-Port.

---

10. jeg sad i første Lectie] nederste Klasse. — 10-11. stod jeg ... 3 Gange Skole-Ret] At staae Skoleret var paa Skolen at underkastes en offentlig og stræng Afstraffelse med Riis.

Niels Christensen. Hvorfor græder I, Cammerat?

Studenstrup. Aa bitte Faer! kand I ikke sige mig Veyen til Vester-Port?

Niels Christensen. Er I da saa fremmed her i Byen?

Studenstrup. Ja jeg er i visse Maader fremmed, og [i] visse Maader alt for bekiendt. Gid jeg havde bedet min Fetter Niels Christensen følge mig lige til Vester-Port. Han havde gierne tient mig derudi; thi det er en ærlig Siæl.

Niels Christensen. Hvor boer den Niels Christensen?

Studenstrup. Han boer i et Huus, som heder abzugeben in Knapnæring.

Niels Christensen. Hvad Pokker er dette? Her er jo ikke mere end een Knapnæring i Kiøbenhavn, og der logerer ingen.

Studenstrup. Jo jeg troer, der er Knapnæring i mange Gader her i Byen; men denne Knapnæring skal ligge i en Gade, som heder Hafnia. Der stod paa det Brev, som jeg flyde ham, Knapnæring in Hafnia.

Niels Christensen. Hvad er hans Navn, Monsieur?

Studenstrup. Jeg heder Niels Studenstrup; men nu burde jeg hede Niels Udenstrup, thi det er gandske ude med mig.

Niels Christensen. Hvad Pokker hører jeg, er I Henning Nielsens Søn?

Studenstrup. Kiender I Henning Nielsen?

Niels Christensen. Skulde jeg ikke kiende min egen Farbroer?

Studenstrup. Saa er I maa skee Niels Christensens Broer? Jeg vidste aldrig, at min Fetter havde Brødre.

Niels Christensen. Jeg er Niels Christensen selv, og har ingen Brødre.

Studenstrup. I skulde vel binde mig noget paa Ermet? Sagte. Hvilke forbandede Mennesker ere ikke udi denne Bye!

Niels Christensen. I kand forlade jer paa at jeg er jer Fetter Niels Christensen.

Studenstrup. I maa være Dævlen. Sagte. Hvilke forbandede Mennesker er her ikke i denne Bye!

Niels Christensen. Det er merkeligt, vil I vide bedre hvem jeg er, end jeg selv?

Studenstrup. Hør, Monsieur! hvor I har drukket jer Øll, der maa I spilde jer Berme. Hvad er det før Snak? Nu i det Øyeblik forlod min Fetter Niels Christensen mig.

Niels Christensen. Vil I giøre mig fuld eller gall? Jeg svær jer til, at jeg er Niels Christensen, Henning Studenstrups Broers Søn?

Studenstrup. Og jeg svær, at I hverken er eller bliver Niels Christensen.

Niels Christensen. Jeg skal strax overbevise jer det. Han tar fem Breve op af sin Lomme, og læser Opskriften derpaa. Hæderlig og vellærde Niels Christensen, S. Theologiæ Studiosus, Hafniam. A Monsieur, Monsieur Niels de Christensen à Copenhague. Herrn, Herrn Niels Christensen, abzugeben in Knapnæring. A Monsieur, Monsieur Niels de Christensen, Student tres renomé, dans la Knapnæring, per Couvert. Ædle og vellærde Nicolaus Christensen, Philosophiæ Baccalaureus, med en Ven, den Gud ledsage. Vil I nu troe, at jeg er den rette Niels Christensen?

Studenstrup. Ikke om I kunde vise mig et Brev saa stort som hele Vester-Port.

Niels Christensen. Jeg merker, at nogen har trækket Nus med jer. End om jeg kand vise jer Brev fra jer egen Faer, vil I da troe mig?

Studenstrup. Ja saa maatte jeg vel troe det.

Niels Christensen. See der, læs kuns dette Brev.

Studenstrup læser Brevet. Ach Himmel! saa har den anden været en falsk Niels Christensen.

Niels Christensen. Ja hvad andet? Men hvor har I logeret? Hvor er jere Klæer?

Studenstrup. Jeg har logeret hos Svoger Jacob, som boer i dette Huus.

---

12. læser Opskriften derpaa] Udskriften, Adressen. — 23-24. nogen har trækket Nus med jer] holdt jer for Nar.

Niels Christensen. Hvilket Huus?

Studenstrup. I dette Huus her paa Hiørnet.

Niels Christensen. Det er jo Vester-Paradis.

Studenstrup. Det maa være Drollen ikke Paradis, det var et Helvede for mig.

Niels Christensen. Det var i gamle Dage et liderligt Spillehuus, fuld af Skiøger.

Studenstrup. Ikke nu; Jacobs Kone er en skikkelig Matrone. Hun har giort imod mig det, som aldrig nogen Moer skulde giøre imod sin Søn; thi da jeg var i Fortræd i Huset for hendes Skyld, og maatte kiøbe mig frie med alt det, jeg eyede, gav hun mig dette Brev med en Vexel udi til Knud Knudsen i Roskild. See her er Brevet: Herren, Herren Knud Knudsen, fornemme Handelsmand og Banqverotterer i Roskild = = = ney det er Banqverer.

Niels Christensen. Ach Himmel, hvor er dette eenfoldige Menneske trækked ved Næsen! Bryd Brevet, saa skal I strax see, hvordan I er bleven bedraget.

Studenstrup læser Brevet: Niels Henningsen Studenstrup er en Nar, testerer Henrich Larsen.

Niels Christensen. Tænkte jeg det ikke vel?

Studenstrup hyler og græder. Aa du bedrøvede 11te Junii!

Niels Christensen. Ja I har vel været i Kiøbenhavn, Fetter!

Studenstrup. Aa du bedrøvede 11te Junii!

Niels Christensen. Hvor ere jere Klæer, Fetter?

Studenstrup. Der, mine Kufferter staaer.

Niels Christensen. Hvor ere jere Kufferter?

Studenstrup. Der, hvor mine Klæer er.

Niels Christensen. Men hvor er det tilsammen?

Studenstrup. Fanden i Vold altsammen.

Niels Christensen. De Forældre kand ikke forsvare det, som lader unge Mennesker reyse saaledes alleene, uden at give dem Brev eller Addresse til nogen.

Studenstrup. Jeg havde Brev med mig til Niels Christensen.

Niels Christensen. Hvor er det?

Studenstrup. Den anden Niels Christensen fik det.

Niels Christensen. Hør, Fetter! I kand gaae hen og henge jer, naar jer lyster.

Studenstrup. Aa du bedrøvede 11te Junii!

Niels Christensen. Ja I maa vel sige det to Gange.

Studenstrup. I all denne U-lykke, Fetter! har jeg dog een Ting at trøste mig ved, nemlig at jeg har faaet mine Penge, nogle 1000 Rixdaler, fra Gerhard Skyldenborg udi Lars Andersens Hænder.

Niels Christensen. Den Mand kiender jeg ikke.

Studenstrup. Den store Banqverer.

Niels Christensen. Her er ingen Banqverer af det Navn.

Studenstrup. Ey jo, jeg har faaet Prioritet i hans store Gaard paa gammel Torv.

Niels Christensen. Hvor ligger den Gaard?

Studenstrup. Midt paa Torvet. Det er en skiøn Gaard; Taarnet derpaa er alleene Pengene værd.

Niels Christensen. Jeg veed intet Huus med Taarn midt paa Torvet uden Raadhuset.

Studenstrup. Man gaaer op af høye brede Steen-Trapper paa begge Sider. Paa den ene Side staaer et Vand-spring, og paa den anden Side et Scaffot; men jeg veed ikke, om det hører Gaarden til.

Niels Christensen. Ha ha! det er Raadhuset; jeg har aldrig hørt noget Menneske saaledes blive optrækket. Jeg vil ikke have meer med jer at bestille; see der har I 6 Rixdaler til Reysepenge. [Han gaaer.]

Studenstrup. Aa du bedrøvede, du bedrøvede, du bedrøvede 11. Junii! Han gaaer ud grædendes.

Scen. 12.

Henrich i fine Laqvey-Klæder igien.

Holdt, sagt, Monsieur Jacob! Udi Byttets Uddeling

maa observeres Proportion saaledes, at naar min Herre faaer 10 Rixdaler, saa faaer jeg 5, du halvtredie, og Mammesellen 7 Mark og 8 Skilling; ligesom udi Feldten, naar man deler Byttet, saa faaer Obersten 10, Captainen 5, Leutnanten halvtredie, Fendriken Halvdelen af Leutenantens, Corporalen Halvdelen af Fendrikens, Soldaten slet intet, og Tambouren noget andet. Saadan Deling kaldes geometrisk Deling, og grundes paa naturlig Billighed.

Derpaa reciteres til Spectatores:

Hvad siunes eder, har jeg ey
  Herudi indlagt Ære?
Jeg er dog ikkun en Lakey,
  Men burte mere være.
Nu legger jeg mit Embed ned,
  Gaaer hen at dele Penge;
Vor unge Aager-Karl, jeg veed,
  Derover sig vil henge.
Men han det giøre maa for mig;
  Jeg ønsker, alle andre,
Der ere sliig Blodsuer liig,
  Den samme Vey maa vandre.
For Landet mon det er Forliis,
  En Aager-Karl at miste?
Ney jeg meen, dette mig til Priis
  Kand staae paa min Liig-Kiste:
See een, til hvis Berømmelse
  Man ey kand sige andet
End det, at han udryddede
  En Aager-Karl af Landet.

Barselstuen.

Comoedie

udi

Fem Acter.

De fornemste Personer
i
Comœdien.

Barsel-Qvinden.
Corfitz, hendes Mand.
Jeronimus, en Borger.
Troels, Corfitz Tienner.
Gottard, en Cantor.

ACTUS I.

Scen. 1.

Troels

tar op et Stykke smalt Papir, men saa langt som det hele Theatrum, hvoraf han opregner:

Maren Hans-Datter, Barbara Peder Nielsens, Abelone Hans Hansens, Christine Erich Erichsens, Engelche Jens Hattemagers, Lutze Frantz Buntmagers, Wibeche Peder Guldbrandsens, Maren Christopher Skræders, Else David Skolemesters, Ellen Frue Cantors, Malene Frue Vagtmesters, Gedske Klokkers, Ane Peder Kandestøbers, Maren Jens Rodmesters, Ingeborg Morten Blyetekkers, Dorthe Sal. Jochum Knapmagers, Stine Isen-Kræmmers, Mette Qvinde-Skrædderske, Nille Mogens Andersens, Øllegaard Sværdfegers, Karen Uhrmagers, Maren Knivsmeds, Diveche Posekigers etc. etc. etc. etc. etc. etc. etc., een dito, nok een dito, nok een dito, Summa, Summa Summarum, 93 Koner findes paa denne Liste. I lige saa mange Huse har jeg maat løbe i disse Dage, for at lade Byen vide det store Miracul, som er skeet, at vor Moder er bleven forløst med en ung Dotter, et stort Miracul, hvorfor hele Byen skal bringes i Harnisk, ligesom Fienden var uden for Volden, og vilde løbe Storm. Jeg vilde obligere mig til at giøre 50 slige Børn om Aaret, større Miracler er det ikke; men Folk er deri som i alt andet. Skal man giftes, maa der lige saa mange

Folk komme sammen, for at æde og drikke op meer, end en stakkels Handverksmand kand fortiene i 4re Aar igien. Derfor har man i gamle Dage hittet paa den Mode, at den halve Bye skulde ofre og give Brudegave; thi ellers maatte en stor Deel dantze lige fra Bryllupet til Slutteriet. Nu saasom Folk blir meer og meer fattige, saa blir de og meer og meer storagtige, og vil ingen Brudegave have, saa det er alleeneste Tieneste-Folk, man ofrer til i vore Dage, hvilket gaaer til paa saadan Maade: Man byder Folk til Bryllup som Venner, man takker dem for den Ære og Venskab. Det er smukt og høfligt nok; men naar jeg nøye eftertænker det, heder det saaledes: Saasom vores Stue- eller Kokke-Pige har besluttet at skille sig ved sin Møedom i Morgen Aften, og det samme ikke kand skee uden stor Allarm, uden vi æder, drikker og dantzer Helsen bort, saa er vor tienstlig Begiæring, at I vil giøre os den Ære at betale Omkostningerne og derforuden unde en Hyrekudsk en Dalers Penge eller to. Hvorpaa de inviterede Folk svarer: Vi takker for den store Høflighed; vi skal betale Omkostningerne, ønsker at være saa lykkelig at tiene dem igien. Saaledes gaaer det til, naar Bryllup skal holdes, hvor, naar man i 3 Timer har skraalet over Bordet paa Peders og Povels Skaal, som sidder 100 Skridt fra hinanden, man skal dantze om Natten, indtil man af Støv og Mattighed bliver saa ælendig, at man maa give Spillemanden Penge for at holde op igien, og gaae hiem for at medicinere 3 Dage derefter. Vil jeg begive mig fra Bryllupper til Begravelser, da finder jeg ligesaa meget Galskab ved de sidste som ved de første. En stakkels Kone mister sin Mand, som jeg setter efterlader hende nogle Skillinger, som hun ved Forsynlighed kand leve af. Fornuften siger, hun skal conservere dem; men Moden siger, hun skal give sin Mand en hæderlig Begravelse. Det er at sige paa anden Danske, hun skal udstaffere det døde Legeme, betrække alle Vegge, Stole, Stuepiger, Kokkepiger, Ammer, Kudske, Heste (med Tiden skal vel Skiødehundene overtrækkes ogsaa), med

et Ord, hun skal giøre saadan en hæderlig Begravelse, at hun har intet tilbage at føre et hæderligt Levnet med. Det er ikke nok, at hun mister sin Mand med sin Velfærd; Moden siger, hun og skal ligge paa sin Seng i 6 Uger og høre de Ord 6 Gange 6 repeteres hver Time: Hendes Sorrig giør mig ont, Madame! saa at endskiønt hun som en god Christen har sat sig for at bære sin Sorg med Taalmodighed, saa tilstæder dog Moden hende ikke saadant. Det kommer mig for ligesom een, der har faaet et Saar paa sin Haand, hvilket hun efter Moden maa lade sine beste Venner vide, at de vil giøre hende den Ære een efter anden at rive Plasteret af igien. Saa kommer da een efter anden trippende, og for at lade see deres Venskab, river Plasteret af Haanden, hvorfor man maa takke dem, ja give dem Thee og Caffee oven i Kiøbet; men de skulde have Fanden, var jeg Enkekone. Men disse Barselstuer ere reent ravgalne: Her skulle først 100 Mennesker gives tilkiende som et stort Vidunder, at Hans Hansen eller Jespersen har giort det Mesterstykke ved sin Kone, som enhver Bonde paa Amager kand giøre ham efter, og skaffet hende, enten ved sig selv eller i det ringeste ved en anden, en Søn eller en Dotter, til hvilket Under at see, de skal komme derhen og tilligemed dræbe den syge Barsel-Kone med Gratulationer og Snak og hindre, at Patienten ikke skal blive saa hastig frisk, som hun ellers kunde blevet, hvis hun havde kunde ligget i Roe = = = Men hvem Pokker er det, der kommer saa løbende? Det er Christophersens Karl; hvad mon han vil?

Scen. 2.

Claus. Troels.

Claus. Ach kiære Troels! vexle mig en to Skilling for to eneste Skillinger.

Troels. Hvad vil du med de eneste Skillinger?

Claus. Jeg vil give een for at komme op paa det runde Taarn.

Troels. Er der noget at see?

Claus. Ja vist, der er saa stor Allarm i Aabenraae, jeg kunde ikke komme frem for Folk og Vogne.

Troels. Ha ha ha!

Claus. Det er min Troe, som jeg siger.

Troels. Jeg veed det nok; men hvad meen du det er?

Claus. Jeg veed ikke, derfor vil jeg just op i Taarnet at see hvad det er.

Troels. Du Nar! spar kuns denne Gang din eneste Skilling; det er ikke andet end en Barselstue hos os.

Claus. Ey, det er ikke muerligt. Kand der giøres saadan Allarm ved en lumpen Barselstue, besynderlig hos maadelig Stands Folk?

Troels. Maadelig Stands Folk! Veedst du ikke, at gemene Folk er allerprægtigst? See kun til Bryllúper. Kommer man til en Skræders eller Skoemagers Bryllup, bliver man imodtagen med Trompeter og Valdhorner, sat ved et Bord, saa langt som fra Kyndelmisse til Paaske, sigtet fuld af kostbare Retter. Kommer man til Folk af den anden Classe, som er høyere, faaer man kun Thee, Caffe og Complimenter; og til Folk af første Classe faaer man undertiden ikke uden Brudevielsen at høre og en Priis Tobak for Næsen. Jeg hører nok, Claus! at du kiender ikke Kiøbenhavn ret.

Claus. Det er sandt nok, som du siger, Troels! men mig synes, det er saa selsomt for din Hosbond at giøre saadan Allarm, fordi hans Kone har faaet et Barn, besynderlig efterdi han ey er vis paa om han selv er - - - - - Jeg tør ikke sige meer.

Troels. Ey, hvilken Snak! Det er kun onde Mennesker, som breder saadant ud. Han er jo en Mand, som ikke endnu er sine 70 Aar; tilmed svær baade Jordmoeren og Ammen, at Barnet har sin Faders Ansigt lige paa et Haar.

Claus. Just derfor troer jeg det ikke.

18-19. sigtet fuld af kostbare Retter] propfuldt.

Troels. Der ligger ikke meget Lav paa hvad saadan Slyngel siger. Tog jeg Vidne paa din Mund, skulde du vist faae en U-lykke.

Claus. Du maa gierne føre Vidne paa min Mund, jeg vil altiid tilstaae hvad jeg har sagt; thi Jordemoer og Ammen sige altiid, at Barnet er sin Far liigt, endskiønt man kand bevise, at Fadren var i Ostindien samme Tiid, som Barnet blev giort. Men der kommer din Hosbond. Adios!

Scen. 3.

Corfitz. Troels.

Corfitz. Troels! est du der? Jeg var glad, at jeg kom ud fra den Sværm. Jeg er bleven saa bombardert med Gratulationer, at jeg kand neppe staae paa mine Been; men Fanden er i den Knivsmeds-Kone til at snakke.

Troels. Det er sandt, Hosbond siger. Jeg har min Troe og merket det samme. Jeg havde nær kommet i Klammerie med hende forgangen for Hosbonds Skyld.

Corfitz. Talede hun da om mig?

Troels. Ney aldeles ikke, ney det var noget gandske andet, vi talede [om]; men jeg tog Hosbonds Partie den Gang, som jeg altiid pleyer at giøre.

Corfitz. Hvad Fanden er det for Snak? Tog du mit Partie, saa maa hun jo endelig have snakket ilde om mig.

Troels. Ney sagde jeg hende det paa, saa løy jeg; jeg har marre aldrig hørt hende tale ilde om Hosbond. Hun talede, sandt at sige, slet intet, hun sad kun og læste nogle Sententzer i en gammel Bog.

Corfitz. Hvad var det for Sententzer?

Troels. Jeg kand ikke erindre dem alle; men hun læste iblant andet, at en gammel Mand, der tar en ung Kone, er ligesom een, der tar Musicantere i Tieneste, for at faae hele Byen til at dantze, da han dog ikke kand dantze selv. Hosbond kand selv tænke, hvordan jeg blev til Mode, da jeg hørte det.

Corfitz. Hvad Fanden kom det dig ved? Jeg troer, den Dreng er gall med sin Snak.

Troels. Ney Hosbond skal høre hvad hun læste videre: Ja han er ligesom de Træer, der bær ingen Frugt, men tiener kun til Skygge. Havde jeg da ikke Aarsag at ærgre mig paa Hosbonds Vegne? Jeg kand sige, at det blev sort for mine Øyne.

Corfitz. Du letfærdige Skielm! hvad kommer det mig eller dig ved, hvad der staaer skrevet i en gammel Bog?

Troels. Ney mig kommer det intet ved.

Corfitz. Kommer det da mig ved?

Troels. Ney ingen af os, Hosbond! thi Bogen var over 100 Aar gammel.

Corfitz. Hvorfor ærgrede du dig [da], naar du ingen Aarsag havde?

Troels. Jeg sagde jo ikke, at jeg ærgrede mig, men jeg kunde have Aarsag dertil. Jeg vil sige Hosbond noget.

Corfitz. Hvad vil du sige?

Troels. Ey, Hosbond er saa curieus, han vil vide alting.

Corfitz. Den Dreng giør mig vist nok gall i Hovedet. Sagte. Jeg veed ikke, enten det er af Ondskab eller Taabelighed, han taler saaledes. Høyt. Men har du merket, at Gothard Sanger har haft nogen Gang i mit Huus?

Troels. Hvorfor spørger Hosbond derom? Maa skee Hosbond er bange, at han ikke selv er Far til - - - -

Corfitz. Ey, svar mig til det, jeg spør dig om.

Troels. Maa skee Hosbond frygter for at Mutter har ladt sig - - - -

Corfitz. Svar kun til mit Spørsmaal, du Næsviis! Jeg spørger kun, om du har fornummet - - -

Troels. Jeg har saamænd ikke seet ham her i Huset siden December Maaned. Men hvorfor vil Hosbond vide

---

1-2. Jeg troer, den Dreng er gall] den Karl, Tjenestekarl. — 19. Hosbond er saa curieus] nysgjerrig.

det? Jeg troer ikke, at Mutter skulde ha været saa gall at lade sig = = =

Corfitz. Hvad er det for Sladder: Jeg troer, jeg troer ikke? Der er jo ingen, som spør hvad du troer eller ikke troer. Hvad Tiid i December Maaned saae du ham her i Huset?

Troels. Mig synes, det var omtrent 14 Dage for Juul. Men hvorfor studser Hosbond saa derved? Jeg skulde aldrig troe, at Fanden har redet Karlen, at han skulde have = = =

Corfitz. Kommer nu din Slyngel med din Troe og med din Raisonering igien? Du siger, det var 14 Dage for Juul?

Troels. Ja det var, Hosbond! og nu skriver vi vist den 8. October.

Corfitz. Hvem Fanden spør om hvad vi skriver? Det er en Dievels Dreng, han giør mig gall med sin Snak. Fort herud!

Scen. 4.

Corfitz alleene, tæller paa Fingrene.

December 1, Januarius 2, Februarius 3, Martius 4, April 5, Majus 6, Junius 7, Julius 8, Augustus 9, September 10. Det er jo forbandet galt; tøv, lad see nok engang: December 1, Januarius 2, Februarius 3, Martius 4, Majus 5, Junius 6, September 7. Ja ja, det er dog kun 7 Maaneder paa at regne, uden jeg har fortaalt mig. Tæller igien, og faaer 10 Maaneder. Hvordan Fanden jeg tæller, saa merker jeg, at jeg er og bliver Hanrey. Slaaer sin Hat i Gulvet, som falder ned ved Lisserne, og er gandske breed hengende, naar han setter den paa Hovedet. Hey saa, der har jeg min Troe fuldkommen Confirmation af min Hat; faaer jeg kun fat paa den gode

29-30. der har jeg . . . Confirmation af min Hat] Til en Hanreis Attributer regnedes dengang en bred, nedhængende Hat, som kunde skjule Hornene.

Sanger, skal jeg smøre ham saa, at han aldrig skal synge enten Discant eller Bass meer. Men mon jeg ikke falskelig kand mistænke en ærlig Mand? Ney naar jeg overlegger det ene med det andet, saa er det ikke rigtigt. Den forgiftige Maren Knivsmeds sad og stødte en anden Kone paa Armen, saa ofte hun hørte Barnet skrige, sagde derhos: Hør, det faaer min Troe Faerens Stemme, det er ligesom jeg hørte ham synge paa Orgelverket, alleene at Røsten er ikke saa stærk hos Barnet. Hvortil den anden loe, og sagde: Madame! I er alt for satyrisk. Da jeg hørte det, var det ligesom een stak mig en Kniv i Hiertet. Min Mistanke blev bestyrket, da jeg siden gav Agt paa Barnet, og merkede, at det allerede begyndte at vrikke med Hovedet, ligesom det vilde slaae Tacten. Endelig besegler og stadfæster Troels Alting, ved det han siger mig, at samme Karl var her i Huset i min Fraværelse 2 Uger for Juul. Men hvad skal jeg giøre? Jeg faaer vel at have Taalmodighed og betale Arbeyds-Lønnen oven i Kiøbet. Naar jeg regner efter, hvad dette Barsel allerede har kostet mig, saa reyser Haarene sig paa mit Hoved. Dog Løn som forskyldt; hvad havde jeg som en Mand paa 70 Aar der at bestille? Men der kommer min Naboe Jeronimus.

Scen. 5.

Jeronimus. Corfitz.

Jeronimus. God Morgen, kiære Naboe! Jeg ønsker megen Lykke med hans unge Arving.

Corfitz. Tak, Naboe! for hans Ønske. Men har I ikke været i Barselstuen endnu?

Jeronimus. Ney jeg tør ikke komme der, jeg er bange for min Hat.

29-30. jeg er bange for min Hat] Naar Mandfolk kom i Datidens Barselstuer, stode de Fare for, at man der fratog dem deres Hat, som de da maatte løse ind med Penge.

Corfitz. Jeg var tilfreds, min Hat var Fanden i Vold; thi jeg bliver bange nu, naar jeg hører tale om Hatte.

Jeronimus. Ha ha ha!

Corfitz. Belee mig intet, kiære Naboe! I har Synd deraf. Jeg bekiender, det var daarlig af mig som en ældgammel Mand at tage en ung Kone.

Jeronimus. Ja det er nu giort, nu er det for sildig at græde. Men hvem har kiære Naboe mistænkt? Jeg har min Troe ikke giort ham nogen Indpas.

Corfitz. Ach jeg maa lee; I er vel undskyldt, Naboe! Ney jeg er bange for en ung Sanger, som har haft Gang her i Huset.

Jeronimus. Ey, hvad vil det sige? Maa skee jeres Kone er Elsker af Musiqven, og derfor tilstæder saadan Musicant at komme i Huset. Man seer jo mange Koner uden Fortænkelse giøre dette.

Corfitz. Ach Naboe! jeg er bange, at de Karle er bedre Musekatte end Musicantere. Enten det er nu saa eller saa, saa siger dog Folk, at Barnet ligner samme Karl paa et Haar.

Jeronimus. Det maa være nogle Skarns Folk, som siger saadant.

Corfitz. Hvo der torde sige mig det i Øynene, den skulde faae en U-lykke for sin Umage; men jeg faaer det at vide af andre gode Venner, som hør det.

Jeronimus. De maa være Fanden og ikke gode Venner, der bringer saadan Snak for jer. Kom een til mig, og vilde fortælle mig i Fortroelighed, at den eller den havde kaldet mig Hanrey, da skulde han kun blive slet belønnet derfor.

Corfitz. Lad os ikke tale meer derom; der kommer Drengen.

Scen. 6.

Troels. Corfitz. Jeronimus.

Troels. Jeg skulde i Byen et Ærende. Mutter bad, at

Fatter vilde have den Godhed imidlertiid at male disse Caffe-Bønner; thi her er ingen anden ved Haanden.

Corfitz. Ey, paa Dør, du Flegel! Kandst du ikke see, at jeg har Fremmede hos mig?

Troels. Ach Fatter! vær saa god; Monsieur Jeronimus er jo ikke fremmet.

Corfitz. Bort, siger jeg, nu har jeg andet i mit Hoved.

Troels. Fatter skal ikke bryde sit Hoved dermed, men alleene sine Hænder.

Corfitz. Du skal faae en U-lykke, gaaer du ikke ud, du Næsviis!

Troels gaaer bort, og kommer tilbage igien. Ach Fatter! vær saa god; jeg faaer min Troe ellers Utak.

Jeronimus. Flye mig Møllen, min Søn! og gak dit Ærende; jeg gidder gierne malet Caffe.

Corfitz. Ney ellers Tak, Naboe! Skal nogen af os male, saa er jeg nærmest. Han maler og snakker tillige. Det er allerede det 6te Pund Caffe, her er bleven fortæret i denne Barselstue. Haarene maa reyse sig paa Hovedet, naar man tænker paa det saavel som andet. Kedlen er aldrig af Ilden, thi een vil have Caffe, en anden grøn Thee, en anden Thee de Bou eller de Bok, hvad Fanden det er, de kalder det; saa at dersom det varer længe, beholder jeg neppe saa mange Penge, at jeg kand kiøbe en Strikke for, om jeg vilde henge mig selv. Jeg troer, ingen anden er Author til denne Caffe-Drikken end Lucifer; thi den er verre at komme i med end Brændeviin. Min Kone begynder alt paa den store Viis at klage sig ilde, førend hun faaer Caffe om Dagen. Jeg har merket, Naboe! en synderlig Virkning hos disse brændte Bønner. Jeg har seet mange Koner og Piger siddet saa stille og ærbar i Selskaber, ligesom de kunde være i en Kirke; men saa snart de har faaet dette brændte Dievelskab i Livet, begynder Mundene at løbe paa dem som Peberqverne. Ja det som mere er, Naboe! saa snart faaer de ikke 3 a 4re Skaaler til Livs, førend de strax faaer Lyst til at spille

Kort. Det har jeg merket 10 og 10 Gange, saa der endelig maa være nogen Forgift i samme Bønner. Jeg har altiid hadet den Drik, om ikke for andet, saa dog alleeneste for den Aarsag, at samme Bønner kommer fra Tyrkerne, som er Christendommens Fiender.

Jeronimus. Ey, Naboe! mal ikke meer, saa holder I maasskee og strax op at føre saadan Snak. Jeg merker af jer egen Snak, at det er sandt, som I siger, at Caffe har saadan Virkning; thi kand I blive saa talende og føre saadan underlig Snak alleene af Lugten, hvad mon de da ikke giøre, som faaer det i Livet? Jeg underskriver ikke i alting saadan Tale. Maa ikke det gode Fruentimmer ogsaa have noget at fornøye sig med om Eftermiddagen saavel som vi andre, der kand gaae paa Viinhusene om Aftenen og komme drukken hiem? Jeg har aldrig præket mod Thee og Caffe; thi af all Slags Drik er det den uskyldigste. Tænk engang, hvor det gik til i gamle Dage, Naboe! da Fruentimmeret drak Koldskaal om Sommeren og Spansk Viin om Vinteren; da kunde de ikke giøre mange Besøgelser, uden de maatte lave sig paa en halv Ruus. Lad os derfore kun tie stille dermed, Naboe! thi skal Fruentimmeret have noget at fornøye sig med i Selskab, hvilket er Synd at negte dem meer end Mandfolk, saa er det bedre, at Debauchen skeer i Vand end i Viin og Brændeviin.

Corfitz. Ja Naboe! jeg vil lade alt dette staae ved sit Værd. Jeg skulde uden Fortrydelse give Penge ud til Thee, Caffe, Sukkerlade, Spansk Viin, gode Raad, syltet Tøy, Doctor, Barbeer, Qvaksalver, Joremoer, Signe-Kielling, Amme, Barne-Pige; jeg vilde med Glæde male Caffeen, puste under Kedlen, ja sidde ved Vuggen til, dersom jeg var vis paa at jeg var = = = = = Men har I ikke hørt hvad Hollænderen siger:

12-13. Maa ikke det gode Fruentimmer . . . have noget] de gode Fruentimmer.

Hoe kan een yonge Vrouw een oude Man bedriegen,
Een ander maakt het Kindt, en ick moet staan [en]
wiegen.

Jeronimus. Ey, lad fare slige Griller, og kom hiem til mig at smøge en Pibe Tobak.

Corfitz. Jeg vil strax komme efter.

Jeronimus gaaer.

Scen. 7.

En Pige. Corfitz. Troels.

Pigen kommer ind. Fatter! Jord=Moeren er inde; Mutter siger, hun skal have 6 Rixdaler for sin Opvartning.

Corfitz. Naar jeg seer een af jer, I Piger! er det ligesom jeg saae Fanden; thi I kommer aldrig, uden I vil have Penge.

Pigen. Jeg veed jo, at Jore=Moeren maa betales, vi faaer hende min Troe ikke ellers en anden Gang. Det er de Slags Folk, man altiid trænger til; thi jeg haaber, Fatter inden Aar og Dag faaer et Barn igien.

Corfitz. Siger du det? Jeg haaber, der bliver intet af; thi en Mand paa 70 Aar kand ikke skaffe sin Kone Børn hvert Aar.

Troels. Ey, det vil intet sige; thi om Fatter var 100 Aar gammel, kunde han derfor faae Børn hvert Aar. Thi derpaa har man adskillige Exempler. Jeg kiender en Mand i Aalborg paa 104 Aar, der fik Tvillinger; thi Konen var kun 18 Aar gammel, og naar Konen er saa ung, kand det altiid gaae an uden Hexerie, thi = = = =

Corfitz. Hvem taler til dig, din næsvise Slyngel? Vil du holde din Mund, naar ingen spørger dig om noget!

Pigen. Ach Fatter! lad os faae de 6 Rixdaler; Jordmoeren kand ikke bie længer. Jeg skulde ogsaa tilligemed have Penge til noget andet.

Corfitz. Hey saa, man maa blive gall i Hovedet over saadant Folk.

Pigen. Det er kun nogle smaa Sager.

Corfitz. Hvad er det da?

Pigen. Et Pund Caffe-Bønner.

Corfitz. Net saa; der har vi alt 7 Rixdaler paa eet Bret.

Pigen. Leyekudsken skal ogsaa have 2 Mark, som bragte Jordmoeren hid.

Corfitz. Kand den Mær ikke gaae til Fods? Saa giør jeg. Var det endda een af de fornemme Jordmødre, saa vilde jeg aldrig fortryde derpaa. Saa kom hid, jeg skal tælle dig 7 Rixdaler og 2 Mark, og lad mig saa være i Roe.

Pigen. Jeg skulde og have Penge til en Top Sukker; thi her er ikke mere fiint Sukker i Huset.

Corfitz. Er nu alt det fine Sukker til Ende? Ach det er jo at ødelegge en stakkels Mand paa eengang. Jeg gir ingen Penge til meer Sukker. De kand bruge det brune Sukker; det er alt got nok.

Pigen. Ey, Fatter! man kand jo ikke bruge bruunt Sukker til Caffe, naar der er slige Fremmede.

Corfitz. Hvad er det for Fremmede?

Pigen. Det er Marthe Jacob Smørblomsters og Engelche Jesper Oldfuxes.

Corfitz. Det er nogle fæde Qvinder at giøre Væsen af. See der har du 8te Rixdaler, og løb saa Pokker i Vold.

Pigen. Anne Signe-Kielling skal ogsaa have 4 Mark, som maalte Barnet for Moersoet.

Corfitz. Hun skal have 4 U-lykker, ikke 4 Mark. Havde jeg vidst det, hun skulde aldrig have kommet i mit Huus; thi Signen og Maalen er forbudet i Loven.

Pigen. Det maatte være 10 Gange forbuden, saa hialp det dog Barnet denne Gang; tilmed er det nu giort. Mutter vil ingen nødigere være skyldig end den Kielling; thi hun gaaer og sladdrer paa fornemme Steder iblant.

---

26. maalte Barnet for Moersoet] Morsot eller Modsot, Afkræftelse, Tæring.

Corfitz. Jeg seer nok, at denne Tut Penge vil gaae Pokker i Vold i Dag. Er der noget meer, saa siig frem; thi nu er jeg desperat.

Pigen. Ikke uden for 12 Skilling i Gyldenvand, som er brugt i Dag til Caffeen; 4 Skilling i Brændeviin til Ammen, som fik ont; 2 Mark i Sukkerbrød; 1 Mark til Æbler og Nødder; 20 Skilling til Hovedvands-Flaske, naar Mutter faaer ont; 4 Mark til en Barbeer, som aarelod Mutter paa Foden; 4 Mark til en Barbeer-Svend, som aarelod Ammen paa et andet Sted; 3 Skilling til - - - -

Corfitz holder hende paa Munden. A - - - - holdt! Den Pige er skinbarlig besat. See der har du den hele Tut, løb til Pokkers dermed. Pigen gaaer. Ach jeg u-lyksalige Mand! skal dette vare længe, maa jeg lade sette Bekken for Kirke-Døren. Saaledes gaaer det til i Dag, saaledes i Gaar, saaledes i Overgaar.

Anden Pige [kommer ind]. Jeg skulde have 12 Skilling til Drikkepenge for en Pige, som bragte Mutter en Skaal Byggryns-Grød med Corender udi fra Else David Skolemesters.

Corfitz. Est du gall? Jeg kand jo lave Grød til 4 a 6 Mennesker for 8 Skilling.

2. **Pige.** Det maa ikke hielpe, Fatter! Hun gir altiid vore Piger 12 Skilling i Drikkepenge for det Ringeste, vi skikker hende.

Corfitz. Det bekiender jeg, det er de forbandede Moder, som sigter ikke til andet end at ødelegge Folk.

2. **Pige.** Ach Fatter! vær snar; Mutter bad Pigen bie saalænge.

Corfitz. See der har du dem; jeg troer, baade Grøden og Skaalen er ikke mere værd. [Pigen gaaer.] Ach maa man ikke blive gall i Hovedet over de forbandede Moder? Jeg vilde dog med Taalmodighed skikke mig udi alt dette, dersom jeg var forsikret om at jeg var - - - - -

Gaaer og spatzerer frem og tilbage, og synger sagte ved sig selv. Kalder paa Troels.

Troels. Ja Hosbond!

Corfitz. Sagde du ikke, det var 14 Dage for Juul, at du saae den Karl her i Huset?

Troels. Jo Hosbond! og nu skriver vi den 8. Octobris.

Corfitz. Holdt din Mund, Slyngel! Det har jeg hørt eengang tilforn.

Troels. Ah Hosbond! jeg tør svære paa at man giør den gode Karl U-ret, og at det er kun forbandede Folkes Snak og Paafund, som siger, at Barnet seer ham liigt.

Corfitz. Vil dit Bæst holde din Mund! Trækker ham ud efter Haaret. Ah jeg ælendige Menneske! Spot og Skade følges altiid ad. Men over hvem kand jeg klage uden mig selv? Jeg har læst i en Comoedie, at naar en ung Kone tar en gammel Mand, da omendskiønt det ey indføres i Contracten, saa forstaaes dog derunder, at han skal giøre hende den Billighed at døe inden et Aar, og naar han det ikke giør, er hun ikke forpligtet at holde Contracten i andre Puncter.

ACTUS II.

Scen. 1.

Barselkonen i en Lehnstoel. **Corfitz.**

Barselkonen. Min hierte Mand! mig synes, du har aldrig været i saadan ond Humeur, som du nu est, da du burde glæde dig ved at see dit Huus formeret med en Livs-Arving.

Corfitz. De Bekostninger staaer mig for Hovedet; thi der vil ikke behøves mange slige Barselstuer til at føre en ærlig Mand til Hospitalet. Tilmed er der noget andet, som staaer mig ogsaa for Hovedet; gid det var en falsk Mistanke.

Ammen med Barnet. Vil du til din Papa? Kom, Papa! kys Barnet.

Corfitz. Lad Ammen gaae ud et Øyeblik.

Barselkonen. Gak ud et Øyeblik, Marthe! til vi kalder paa dig.

Ammen gaaer ud med Barnet.

Corfitz. Hør, min hierte Kone! jeg har haft stor Forlængsel i disse Dage at tale med dig alleene, men har ey fundet ringeste Leylighed dertil formedelst Visiter, Støyen og Allarm; nu haaber jeg, vi bliver en halv Time alleene, og jeg imidlertiid kand sige dig Aarsagen, hvi mit Sind er saa forandret - - - - Men banker der ikke? Nu er Fanden

---

8-9. føre en ærlig Mand til Hospitalet] Fattighuset.

løs igien. Hvor skal jeg komme ud? Denne Stue er gall derudi, at her er kuns een Dør.

Barselkonen. Min Hierte! I kand jo blive inde.

Corsitz. Ikke om I gav mig 20 Rixdaler; thi faaer de fat paa mig, saa gaaer de aldrig igien, og saa skal de tracteres; men naar jeg ikke var tilstæde, kunde du skylde paa min Fraværelse og sige, at jeg havde af Vanvare taget Nøglene med mig til Skab og Kielder.

Barselkonen. Gaaer du ud, saa møder du dem lige i Gangen; løb bag Skiermbrettet i en Hast.

Corsitz. Der staaer jeg ikke sikker, der er jo Buggen, de vil hen og see Barnet. Ach jeg ælendige Menneske! jeg maa krybe under Bordet.

Barselkonen. Det vil blive et slet Leye, min Hierte!

Corsitz. Det maa ikke hielpe; af to onde Vilkor = = =

Han kryber under Bordet.

En Pige med en Tallerken. Jeg skulde helse Mardamen flittig fra vor Mardame. Her er en Viin=Candeel, hun bad Mardamen ikke vilde forsmaae, ikke fordi hun jo vel veed, at de kand lave den bedre til hos dem selv; men man veed, at fremmed Mad smager altiid best.

Barselkonen. See der, mit Barn! har I 12 Skilling for jer Umage; havde min Mand været hiemme, skulde I have faaet mere.

Pigen gaaer bort.

Corsitz rækker Hovedet frem. Hun skulde have faaet 12 U=lykker, havde jeg været tilstæde. Men see der har vi atter Visiter paa Halsen.

Kryber under Bordet igien.

Scen. 2.

To Damer. Barselkonen.

1. **Dame.** Jeg gratulerer, Madame!

2. **Dame.** Jeg ligesaa, og takker, for hun har giort os den Ære at lade os det vide.

Barselkonen. Det var ikke meer end min Skyldighed.

1. **Dame.** Har Barnet alt været i Kirke, Madame?

Barselkonen. Aa vist, alt for længe siden.

2. **Dame.** Maa vi ikke see det?

Barselkonen. Jo min Troe maa de saa; men der er ikke meget at see paa det lille Noer endnu.

De gaaer bag Skiermbrettet.

Corfitz stikker Hovedet frem. Er de borte?

Kryber tilbage igien.

1. **Dame.** Ach det er et allerkiæreste Barn; er det ikke sin Far liigt?

2. **Dame.** Jo det ligner ham min Troé paa et Haar. Hendes Kiæreste, Madame! er vel meget glad, at han har faaet en Livs-Arving paa hans gammel Alder?

Barselkonen. Ja vist, han er saa glad, at han ey veed hvad Fod han vil staae paa.

1. **Dame.** Hvor er nu den kiære Mand? Vi maa have ham herind og fixere ham lidet.

Barselkonen. Han kommer vel strax. Han lovede mig at male Caffe; thi jeg har sagt til ham, at han maa varte os op i disse Dage.

2. **Dame.** Det er min Troe ikke mere end billigt. I skulde kuns see, Madame! hvor geskiæftig min Mand er, naar jeg ligger i Barselseng; han er allevegne selv, baade i Kiøkken og Kielder, saa at Pigerne ønsker tit: Gud give, Mutter var vel oppe igien, saa blev vi frie for den Kiøkkenskriver.

1. **Dame.** Holdt der ikke en Vogn for Døren?

2. **Dame.** Jo jeg maa springe til Vinduet at see hvem det er. Ey hillemænd, Søster! nu er det best at gaae; det er Anne Kandstøbers, den Kone kand jeg ikke lide for min Død.

1. **Dame.** Og jeg langt mindre.

2. **Dame.** See der er hun. Giv kuns Agt paa hvilken air hun gir sig.

1. **Dame.** Mener I, at den Koe har ikke ogsaa faaet Adrienne paa sig?

Scen. 3.

Anne Kandstøbers. De 2 Damer. Barselkonen.

Anne. See her, skal jeg have den Lykke at finde dem her?

1. **Dame.** Hvor got Folk er, kommer got Folk til. Jeg har min Troe ligesom kundet kiende paa mig, at jeg skulde have den Fornøyelse at see dem i Dag.

Anne. Jeg takker skyldigst, Madame! Æren er min.

2. **Dame.** Jeg glæder mig i mit Hierte, saa tit jeg har den Ære at see dem.

1. **Dame.** Jeg min Troe ligesaa; thi just i samme Øyeblik sad jeg og Madamen og talede om hende, og sagde: Hvor mon den allerkiæreste Madame Anne Kandstøbers lever? vi har ikke haft den Ære at see hende saalænge.

2. **Dame.** Jeg kand og forsikre, at jeg elsker hende, som hun var min kiødelige Søster; men det er U-lykken, at vi seer hende saa sielden.

Barselkonen. Ach I gode Madamer! I complimenterer hinanden saa meget; mener I det kuns af Hiertet, saa er det got nok.

1. **Dame.** Jeg kand forsikre Madamen, at jeg aldrig er af de Mennesker, som siger andet, end hvad de mener; jeg er gandske ikke af de poliske Koner, hvorfor jeg ogsaa har saa mange Uvenner. Min Moster siger saa tit til mig: Du forstaaer dig ikke ret paa Verden, mit Barn! hvad dig ligger paa Hiertet, det skal frem, om det skulde ud af dine Sider.

Barselkonen. Har I været i nogen anden Barselstue i Dag, gode Madamer?

1. **Dame.** Ja vi har været til Jeremias Tobakspinders.

1-2. ogsaa faaet Adrienne paa sig] en opfæstet Slæbkjole, aaben fortil, og meget almindelig som Galladragt, især for yngre Damer. — 24. jeg er gandske ikke af de poliske Koner] politiske, beregnende.

Barselkonen. Hvem var der ellers?

1. **Dame.** Ha ha ha! beed mig ikke fortælle det; thi jeg er færdig at sprække af Latter, naar jeg tænker derpaa. Min Søster kand bedre beskrive de Folk end jeg; thi hun kand bare sig for Latter.

2. **Dame.** Kiender Madamen ikke Lucie Hans Jespersens?

Barselkonen. Ney.

Anne Kandstøbers. Jo jeg kiender hende; det er jo den, som visker Folk saa meget intet udi Ørene.

2. **Dame.** Ja det er en Fandens Visken med den Kone; hun kand ikke sige, at det er got Veyr, uden hun skal tage Folk til en Side og viske dem i Ørene. Den anden var Giertrud Jens-Datter, hun talte om sine Liigtorne fast en halv Time.

Barselkonen. Ey, I giør og formeget deraf.

2. **Dame.** Ney Madame! I skulde ikke troe, hvor riig den Pige er paa Ord. Det er en Lyst at høre hende tale, besynderlig naar hun vil fortælle noget paa Tydsk.

Anne Kandstøbers. Taler hun ogsaa Tydsk?

2. **Dame.** Hvorfor ikke det? Hun har jo Gravsted i den Tydske Kirke. Hvad var det, hun sagde, Søster! da vi gik?

1. **Dame.** Hun sagde: Willet ihr so snart gaaen?

Barselkonen. I er min Troe slemme. Var der ellers flere?

2. **Dame.** Ey, Madame! spørg os ikke mere, ellers kommer jeg til at beskrive hende Marthe Mortens-Datters Adriene, hvilket jeg ikke kand giøre i en Time.

1. **Dame.** Ja den Pige klæder sig forbandet absurd.

2. **Dame.** Gav I ogsaa Agt paa hendes Adrascanter?

1. **Dame.** Ja vist; men hvad syntes jer om hendes Smekke?

2. **Dame.** Vist, det var en Original af en Smekke.

Barselkonen. Men har hun ikke en Søster?

---

29. Gav I ogsaa Agt paa hendes Adrascanter] Engageanter, lange, ved Albuen nedhængende Manchetter.

2. **Dame.** Jo det er hun, som drikker saa med Rumpen. Det er i Sandhed en nydelig Pige; hun er saa pœn, at hun taler igiennem Tœnderne, hun kand ikke nœvne sit Forklœde eller Skiørt, uden hun siger: med Permission, eller salva venia, mit Forklœde.

Barselkonen. I ere meget slemme, I gode Madamer! Jeg vil ikke spørge dem om flere; men fortœl mig om Barselstatzen selv, det vil jeg heller høre.

1. **Dame.** Ney vi maa hen et andet Steds.

De gaaer.

Scen. 4.

Anne Kandstøbers. Barselkonen.

Anne Kandstøbers. Det var mig ret kiært, at de vilde ikke bie; thi jeg kand ey komme til Rette med slige falske Folk.

Barselkonen. Jeg setter aldrig Ont imellem Folk, Madame! eller taler fra een til anden; men jeg kand forsikre, at de talte begge saa meget Ont om hende, førend hun kom, at det gik mig til Hierte.

Anne Kandstøbers. Jeg gir dem Fanden. Jeg veed nok ellers hvad de og andre onde Mennesker siger; men de giør mig største U-ret, Madame! thi een kand meget vel være rød i Ansigtet, uden at man drikker.

Barselkonen. Ja hvad vil det og sige? Om I nu drak, hvad kommer det dem ved? Det er jo ikke deres Penge.

Anne Kandstøbers. Det er sandt nok. Jeg gad ikke tale mere derom, Madame! Hvordan er hun fornøyet med sin Amme?

Barselkonen. Jo saa vidt, hun har Melk nok i Brysterne.

Anne Kandstøbers. Det er ikke en liden Post det, Madame! om hun ellers er skikkelig; thi det er saa rart at faae gode Ammer.

Barselkonen. Det har hun Ret udi, Madame! Min

---

30. det er saa rart] sjeldent.

Søster har faaet een, der drikker som en Soe. Man kand endelig ikke overbevise hende det, saasom hun maa giøre det hemmeligt; men den blussende røde Couleur, som hun har i Ansigtet, vidner alt for meget derom.

Anne Kandstøbers. Tak skal hun have for den Chose, Madame! Den var min Troe god nok.

Barselkonen. Og jeg kand svære Madamen til, at jeg ikke sagde det af nogen Ondskab; men hun veed selv, naar man seer, at et Fruentimmer blusser i Ansigtet, siger man strax, at hun tar en Taar. Men der har vi Fremmede igien.

Scen. 5.

Ingeborg Blyetækkers. Anne Kandstøbers. Barselkonen.

Ingeborg Blyetækkers. Madame! jeg gratulerer.

Barselkonen. Største Tak, Madame!

Ingeborg. Hvorledes er det med hendes Helbred? Hun seer hiertelig ilde ud. Bevar os, hvor har den Barselseng taget paa hende! Jeg kand svære, at hvis jeg ikke havde vidst, at det var Madamen, kunde jeg ikke have kiendt hende igien.

Barselkonen. Min kiære Madame! det er ikke min Skyld.

Ingeborg. Det er sandt nok, Madame! hun kand intet dertil; men jeg condolerer hendes Tilstand, saasom jeg er hendes Ven af Hiertet.

Barselkonen. Jeg vilde da ønske, Madame! at for at lade see Venskabs-Tegn imod hende igien, jeg kunde ogsaa med det første condolere hende.

Ingeborg. Jeg siger Tak for hendes Godhed. Ach ach, Madame! hun maa tage sig selv i Agt; thi hendes Øyesyn staaer mig ikke an. Hun kommer mig for ligesom min Søster, der døde forgangen Aar.

Barselkonen. Jeg kand forsikre hende, Madame! at om hun vil blive ved en Time at tale saadan, jeg vísselig vil følge hendes Søster efter; thi den Godhed, hun bær for mig, incommoderer mig mere end Barselnøden selv.

Ingeborg. Det skulde giøre mig ont, Madame! om min Tale incommoderede hende; men jeg vil kræve den gode Kone til Vidne, som her sidder, om det ikke er, som jeg siger. Er det ikke vist, min gode Anne Kandstøbers! at Madamen seer saa ilde ud?

Anne. Jo det er, Ingeborg Blyetækkers!

Ingeborg. Jeg troer min Troe, hun blev vreed, fordi jeg ikke kaldte hende Madame?

Anne. Ney jeg giorde ikke; men jeg bilder mig ind at være ligesaa vel Madame som hun, ja trods saa god, thi der er dog nogen Forskiæl paa en Kandstøber og en lumpen Blyetækker, naar man vil tale Sandhed, ligesom imellem Tin og Blye.

Ingeborg. Man kand faae ont over saadan Snak. I er vel undskyldt, at kalde min Mand en lumpen Blyetækker; mener I, at en Blyetækker er ikke i alle Maader saa god som en lumpen Kandstøber?

De slaaer Knep til hinanden, og gaaer ud.

Scen. 6.

Arianche Bogtrykkers. Barselkonen.

Arianche. Jeg ønsker til Lykke med hendes unge Dotter!

Barselkonen. Jeg takker, Madame Arianche Bogtrykkers!

Arianche. Hvorledes befinder Madamen sig?

Barselkonen. Jeg er saa forskrækkelig afmægtig.

Arianche. Det kand ikke andet være, Madame! den første Edition er altiid den verste.

Barselkonen. Hvad vil det sige: den første Edition?

Arianche. Vi siger saa om Bøger; thi naar een bliver første Gang oplagt, kaldes det den første Edition. Jeg vil derfore sige, at Madamen er ikke vant til at ligge saa ofte i Barselseng som jeg, derfor er det hende meer besværligt.

Barselkonen. Hvor ofte har da Madamen været befordret til Trykken?

Arianche. Ha ha ha! det var artigt nok; jeg hører, hun bliver i Lignelsen. Jeg skal ellers helse fra min Kiæreste; han bad, Madamen ikke vilde forsmaae denne Bog, som han nyelig har ladet oplegge.

Barselkonen. I maa vinde Penge som Græs paa jeres Bøger.

Arianche. Forlad mig det, Madame! slige Bøger taber vi paa, og maa oprette vor Skade paa Historier og Eventyr igien; thi naar vi kand sælge 4000 Historier, kand vi ikke sælge 200 slige gode Bøger.

Barselkonen. Paa den Maade skulde I aldrig legge andre Skrifter op end Historier.

Arianche. Jeg skal sige Madamen, min Mand er noget curiøsk; han giør mange Ting mere for at tiene Publicum end for Profit.

Barselkonen. For at tiene Notarius Publicus?

Arianche. Ney vi kalder Publikum det gemene Beste.

Barselkonen. Min Mand er meget for Læsning, og kiøber daglig Bøger; i Gaar kiøbte han Doctor Arendt Hvitfelds Krønike.

Arianche. Hvilken Edition var det?

Barselkonen. Det var den Danske Edition.

Arianche. Er det den, som er i Qvarto eller Folio?

Barselkonen. Det er det Oplag, som er i hvit Bind.

Arianche. Man binder en Bog ind i 10 Slags Bind, om man vil; det er ikke det, som jeg spør om. Veed hun ikke hvad en Bog in Folio er?

Barselkonen. Jeg har ey hørt tale uden om en Nar in Folio.

Arianche. Ha ha ha! jeg hører nok, at Madamen forstaaer sig ikke paa Bøger. En Bog in Folio er den, som er

---

1. det var artigt nok] vittigt, morsomt. — 13-14. min Mand er noget curiøsk] har Hang til curieuse (literaire) Sager.

saa stor som en Bibel. En Bog in Qvarto er mindre, een in Octavo endnu mindre, en Duodece endnu mindre, og endelig en Sedece, som er allermindst.

Barselkonen. Saa er den Bog in Folio da, thi den er saa stor som en Bibel.

Arianche. Den Edition er ikke Vand værd, Madame! Hvorfor spør I ikke min Mand til Raads, førend I kiøber Bøger? Den i Qvarto er eengang saa god.

Barselkonen. Det kand nok være; men det er Bogbinderens Skyld, thi den er ellers gandske nye.

Arianche. Ha ha ha!

Barselkonen. Hvoraf leer hun, Madame? Jeg taler maa skee ikke ret; men hvad veed jeg af de Sager? Jeg takker ellers for det, jeg lærte, nemlig hvad en Bog in Folio er. Men lad os tale om andet; mødte I ikke tvende Koner i Døren?

Arianche. Jo jeg giorde.

Barselkonen. De kom her i Klammerie sammen; den ene var Ingeborg Blyetækkers, den anden Anne Kandstøbers.

Arianche. Hvilken af dem var Anne Kandstøbers, den store eller den lille?

Barselkonen. Den, som var i Qvarto, var Ingeborg Blyetækkers, og den anden in Folio var Anne Kandstøbers.

Arianche. Ha ha ha! Tal ikke Latin mere, Madame! det kand ikke siges uden om Bøger. Men jeg maa tage Afskeed; jeg skal have den Ære at see hende snart igien.

Barselkonen. Vær saa god at helse Kiæresten.

Corfitz kryber frem. Hillemænd, jeg er snart død, saavel af det slette Leye, jeg har haft, som af Barsel-Snakken.

Barselkonen. Synes dig ikke, at en stakkels Barsel-Qvinde er at ynke?

Corfitz. Jeg har ikke Stunder at ynke hende nu; jeg har nok at bestille med at ynke mig selv, som har ligget saalænge under Bordet.

Barselkonen. Ach kiære Mand! nu er I fri; men der-

imod forestaaer mig 100 andre slige Visiter. Thi naar Dorthe Knapmagers og Øllegaard Sværdtfegers kommer, saa vil min Plage ret gaae an. Da skulde I faae at høre Stoyen; de snakker gierne paa eengang begge, saa det kommer an paa hvem der har stærkest Maal.

Corfitz. Det er da best, at jeg gaaer min Vey i Tide.

Barselkonen. Jeg skal skikke jer Bud, naar jeg faaer Roelighed. Men banker det ikke? Der har vi friske Visiter igien.

Corfitz. Ach jeg er om en Hals.

Kryber under Bordet igien.

Scen. 7.

Barselkonen. Else Skolemesters.

Else. Jeg takker skyldigst, Madame! for den Ære og Honeur, hun har giort, beviset og undt mig, at lade os vide og tilkiendegive hendes Forløsning, hvilket er mere, end mine Meriter kand meritere. Jeg gratulerer og ønsker til Lykke af mit Hierte, og forsikrer, vidner, og contesterer, at det er een af mine største Plaisirs, Fornøyelser og Glæder at see hendes Velstands Contentement; thi saasom der altiid har været et troe, oprigtig og uforfalsket Venskabs, Kiærligheds og Amours Baand, der har sammenknyttet, sammenheftet og forenet vore Huse, saa bør og maa jeg glæde og fornøye mig over Madamens Glæde og Fornøyelse, ligesom det var min egen, hvilken at være efter Contentement og Fornøyelse er mig ogsaa en Contentement og Fornøyelse. Thi jeg kand forsikre Madamen, at hendes Dyders Skilderie altiid henger paa mit Hiertes Krog. Jeg har Aarsag at elske Madamen saavel for hendes egen Skyld som i Henseende til hendes Broder, der har beviset mig saa meget Got; thi jeg kand sige, at han aldrig gaaer i Kramboden og tar en Klædning op for sig selv, han jo ogsaa tar en Kiole eller, reverenter talt, et Skiørt op for mig.

Barselkonen. Hillemænt, da er hun lykkelig.

Else. Det gaaer med mig, som det gamle Sprickwort lyder = = = = =

Barselkonen tører Sveden af sig. Der banker vist igien. Det er Ollegaard Sværtfegers og Dorthe Knapmagers. Sagte. Nu maa der komme saa mange, der vil, af de u=rimelige Folk; thi jeg har alt overgivet mig.

Scen. 8.

Ollegaard. Dorthe. Else. Barselkonen.

Ollegaard. Ey, Madame! til Lykke. I parerer min Troe som en Maybrud. Ney see engang, Søster! hvor pyntet den lille Taske seer ud = = = om Forladelse, at jeg skiempter.

Else. Tienerinde, Madame!

Ollegaard. Ey see, Madame! er hun her? Maa jeg bede hende om en Priis Tobak? Hun pleyer altiid at have noget, som er got.

Else. Jeg veed min Troe ikke. Vil hun behage at prøve det?

Ollegaard. Det er af Baltzers Tobak.

Dorthe. Søster! mig synes, det er af Franske Marias; jeg kiender nok Kiøbenhavns Tobak.

Ollegaard. Jeg min Troe ligeledes. Af hvis Tobak er dette? Madame!

Else. Det er af Lovises.

Ollegaard. Vil I nu kun smage noget af min?

Else. Det er excellente Tobak; mig synes, det er en Ascharah.

Dorthe. Det kommer mig for at være et Slags Havane.

9-10. I parerer ... som en Maybrud] De viser Dem, paraderer som Fest=Dronningen ved Bøndernes Riden Sommer i By. — 18. Det er af Baltzers Tobak] Hverken Baltzer eller de strax efter nævnte Franske Maria og Lovise kan nu med Sikkerhed paavises; men de have utvivlsomt hørt til Datidens bekiendte kiøbenhavnske Handlende.

Ollegaard. Jeg skal ikke kunde sige, hvilket af Delene det er; det er mig soldt for Spadille.

Else. Har de gode Madamer intet got Nyt?

Ollegaard. Ney ikke meget got; men ont disverre hører man nok. I har vel hørt om den Kone, som har født et Rokke-Hoved til Verden?

Else. Ney jeg har min Troe ikke.

Dorthe. Jeg skal fortælle hende det.

Ollegaard. Jeg kand nok fortælle det selv. *De taler begge paa eengang.* Der er en Kone, jeg veed ikke hendes Navn, for hvis Dør en stakkels Tigger-Qvinde kom, og bad om noget til hendes smaa Børn, men blev afviist med de Ord: Paa Døren, du Kieltring! det var bedre, at du i Steden for Børn havde bleven forløst med en Rok, som du kunde have spundet paa for din Føde.

Else. I gode Madamer! det er nok, at een fortæller; thi jeg kand ikke saa vel fatte det, naar I taler begge.

Ollegaard. Jeg skal nok fortælle det, Madame!

Dorthe. Jeg skal fortælle det. *De taler begge igien.* Hvorpaa Staaderkonen begyndte at græde bitterlig, og sagde: Gid det første I laver til Barsel, I maa føde et Rokke-Hoved.

Ollegaard. Derpaa tog den anden Kone et Kosteskaft.

Dorthe. Derpaa tog den anden Kone en Mangelstok.

Ollegaard. Ney det var et Kosteskaft.

Dorthe. Ney det var en Mangelstok.

Ollegaard. Ney min Troe var det ikke.

Dorthe. Nu, lad det være en Mangelstok da! I skal altiid have Ret.. *Begge fortæller igien.* Hvormed hun pryglede den stakkels Staaderqvinde paa Døren. Men hvad skede? En halv Time derefter befandt Konen i Huset sig meget ilde, maatte gaae til Sengs, og laae et halv samfuld Aar, indtil hun omsider blev forløst med et Rokke-Hoved.

---

13. Paa Døren, du Kieltring] Prakkerske. — 23. tog den anden Kone en Mangelstok] en Manglestok, Haandrullestok.

Ollegaard. Men jeg glemte en Ting at fortælle, hvorledes det gik videre med Staaderkonen.

Dorthe. Det er sandt. *De taler begge igien.* Kokkepigen i Huset mødte strax derefter samme Staader-Kone, hvilken tog hende ved Haanden, og sagde: Hels din Madmoder, og siig hende, at den Kone, som hun saa haanlig viste bort, var Sancte Birgitte, som havde paataget sig en Staaders Skikkelse for at forsøge hende; hvorpaa hun begyndte at skinne som en Soel, og forsvandtes.

Ollegaard. Det er underligt, jeg maa ikke fortælle Historien alleene.

Dorthe. Jeg veed Historien ligesaa vel som I.

Ollegaard. Jeg vidste den dog førend I.

Dorthe. Men jeg har hørt den af een, der har tient i Brød med samme Kokkepiges Sødskende-Barn.

Imedens de taler, sidder Barselkonen og holder for Ørene.

Else. Men, I gode Madamer! skal det være vist med det Skib, man i disse Dage har seet i Maanen?

Ollegaard. Ja vist er det sandt. *Fortæller begge to.* Man kunde intet see i Førstningen uden en ordinaire Maane; men naar man stirrede noget længe derpaa, saae man først Skibet, siden Folkene, derefter Skibshunden; og endelig de, som stode længst og stirrede, saae indtil Tobaks-Piberne, som Matroserne havde i Munden.

Else. Men hvad mener og troer man at saadan Syns Aabenbaring vil tilkiende give, bemerke og betyde?

Ollegaard. Det betyder ufeylbarlig Kriig, Madame!

Else. Ja jeg troer det nok; thi man har derforuden i disse Dage seet adskillige andre Tegn, som duer ikke meget, iblant andet en gloende Drage over Roskild.

Dorthe. Ey, fortæl os det, Madame!

Else. Jeg kand ikke tilbage kalde i min Ihukommelse Dag og Datums Erindrelse; men jeg erindrer og kommer ihu, at den først kom Folk i Syne og lod sig see ved de Tider, som den tykkeste Mørkhed hersker og regierer, og man gemeenlig

kalder Midnat. Den er bleven seet af een af de Folk, som maa vaage, naar andre sove, og ved deres Stemmers Basuner giver Nattens Timer tilkiende, som man gemeenlig kalder Vægtere. Dragens Gloenhed og Skin var saa stor, at den giorde ongefehr omtrent samme Virkning paa Himmelens Poel, som det mindre Nattens Lys, jeg mener Maanen, giør, naar det er i sin Qvarteers Førsthed. Dragen havde, reverenter talt, en Svantz henved 3 Alen lang. Naar man observerede, merkede og gav Agt paa dens Fart og Gang, da maatte man forundre sig ikke mindre over Fartens Hastighed end Maadens Underlighed at gaae paa; thi den spillede nu i det subtile Element, jeg mener Luften, ligesom hine kaade Marsviin spiller i Neptuni Boelig, jeg mener Havet; nu merkede og observerede man Hovedets Opvendelse, ligesom den vilde flyve op til den tredie Himmel, nu igien Hovedets Nedkastelse, ligesom den vilde præcipitere og styrte sig ned paa Guds Fodskammel, nemlig Jorden. Adskillige Folk i Roskild spender alle deres Hovedsener an paa at udfinde saadan Syns Bemerkelse, Signification og Udtydning.

Ollegaard. Det var jo et forskrækkelig Syn. Hørte Barselqvinden den Historie?

Barselkonen. Ney Madam! jeg ligger og tænker paa hvad jeg skal spise til Aften.

Ollegaard. Ey, gav hun ikke Agt paa den Historie? Den er min Troe værd at høre; Madamen er saa god at fortælle den igien.

Barselkonen. Ey, det giøres ikke fornødent at bemøye hende med at repetere saadan lang Historie.

Dorthe. Vil Madamen ikke fortælle den, saa vil jeg, hvorvel jeg kand ikke love at føre den ud i saadan ziirlig Stiil som hun, der har saadan en lærd Mand som David Skolemester.

Barselkonen. Jeg vil min Troe ikke umage nogen dermed.

Dorthe. Ingen Umag, Madame! Historien var saadan = = =

Øllegaard. Jeg vil nok fortælle den, Søster!

De fortæller Historien begge to, men i en anden Stiil.

Barselkonen tørrende Sveden af sig. Der banker vist paa Døren; jeg troer, det er Engelche Hattemagers.

Øllegaard. Er det den Pimpernille? Hun sidder i Compagnier som en Støtte, der har hverken Maal eller Mæle. Lad os gaae, Søster! Far vel, Madame! hold jer brav frisk.

Dorthe. Far vel! Du skal faae Skam paa din Nakke, dersom du vover dig for tilig op. Lad mig føle din Puls, før jeg gaaer. Ja hun slaaer vel nok paa det lille Spøgelse. Adiøs!

Else. Jeg maa ogsaa afbryde og tage Afskeed, og ønsker af mit inderste Hiertes Recess og Grund min høytærede og høytæstimerede Madame en snar og hastig Opkomst, Restitution og Forbedring, iligemaade at den kiære Livsfrugt, som Himlens Godhed har velsignet hende med, den lille deylige første Plante, som er sat i hendes Urtegaard, maa opvoxe og fremspire de kiære Forældre til Glæde, Contentement og Fornøyelse.

Scen. 9. Scena müta.

Engelche Hattemagers. Barselkonen.

Engelche kommer ind, og giør en Compliment.

Barselkonen. Vær saa god og set sig ned, Madame!

Engelche neyer.

Barselkonen. Ach jeg beder dog, hun setter sig ned.

Engelche neyer.

Barselkonen. Ach Madame! hvortil tiener dog den Ceremonie? Engelche neyer.

Barselkonen. Madame! jeg kand umuelig taale, at hun staaer længere; vil hun, jeg skal staae op for at nøde hende?

Engelche neyer, og setter sig, men taler ikke et Ord; endelig staaer hun op igien, giør en Compliment, og gaaer.

5-6. Hun sidder i Compagnier] selskabelige Sammenkomster. — 13. af mit inderste Hiertes Recess] Braa, Lønkammer.

Barselkonen. Adieu, Madame! Tak for hendes angeneme Compagnie.

Scen. 10.

Stine Isenkræmmers. Barselkonen.

Stine. Votre Servante, Madame! Je vous gratule. Er det en Søn eller en Dotter?

Barselkonen. Det er en Dotter, Madame!

Stine. Jeg torde mafoi ikke blive længere borte, hvorvel jeg var halvdeels engrassered i Dag paa et andet Sted; men jeg satte alting til Side for at besøge hende, mon cher amie!

Barselkonen. Jeg siger 1000 Tak for hendes Godhed og Høflighed.

Stine. Det er ingen Complisance, Madame! men en Devoir og Obligement at besøge sine gode Venner, sær naar de ere malat og upasselige. Jeg har ellers giort en Fisite i en anden Barselstue i Dag.

Barselkonen. Hvor var den Barselstue?

Stine. Det er Fisenterens Kone, hun har faaet en Søn, som affectivement er et amable Barn.

Barselkonen. Den Kone er lykkelig i at faae Sønner.

Stine. Ja Madame! hun har en stor Boncheur deri frem for andre = = = Ey, jeg troer mafoi, at jeg har glemt min Tobatiere-Dose; maa jeg ikke bede Madamen om en Entreprise af hendes? Det er en god Tobak, tres humble valet!

Barselkonen. Hun kommer ret beleylig i Dag, Madame! jeg skulde skrive et Brev til Hans Jacobsen, Tobakshandler i Flensborg, og vilde gierne have Opskriften paa Fransk; men der er ingen her i Huset, som skriver Fransk til Gavns, hvorfore jeg gierne vilde bede Madame hielpe mig til Rette derudi, saasom hun forstaaer det Sprog fuldkommen vel.

Stine. Tres volonté, Madame! Hun skriver saaledes:

---

28. og vilde gierne have Opskriften] Udskriften, Adressen.

A Messiø, Messiø Jean de Jacobsen, Marchand de la Tobach, presentemang à la Flansborg.

Barselkonen. Siger man Flansborg paa Fransk?

Stine. Oui Madame! Flensborg det er Dansk. Mesten alle Byer og Stæder skrives anderledes paa Fransk, som per exempel, Kiøbenhavn kaldes Copenhague, Norge Normandie, Jylland Judee, og Jyderne (som er meest underlig) kaldes les Juifs.

Barselkonen. Det sidste er meget uforstaaeligt.

Stine. Det er sandt nok; men jeg kand vise hende det paa Tryk i min Grammær, hvor det staaer: Les Juifs, die Juden.

Barselkonen. Ha ha ha! die Juden det er Jøderne. Giør min Mand ikke til en Jøde, Madame! han er en god ærlig Jydekarl, ha ha ha!

Stine. Jeg vil mafoi ikke være hendes Harcelist. Adiøs!

Hun gaaer.

Scen. 11.

Corfitz. Barselkonen.

Corfitz kryber frem. Ey, giv mig dog et Glas Brændeviin i en Hast; jeg er nærmere død end levende. Jeg er ligesom jeg var mørslagen over alle mine Lemmer, og saa fuld af Støv, Qvalm og Barsel-Snak, at jeg er færdig at briste. Men der er min Troe atter Folk. Er dette ikke en forbandet Stue, hvor ikke meer end een Dør er? Jeg har aldrig seet sliig en u-rimelig Bygning. Kand jeg ikke komme ud igiennem Vinduet?

Barselkonen. Jo vist, om I vil bryde Halsen itu.

Corfitz. Det vil ikke sige, saa faaer det engang Ende.

Barselkonen. Ey, Snak! jeg troer, du spøger.

Corfitz kryber under Bordet igien.

---

30. jeg troer, du spøger] er fra Forstanden.

Scen. 12.

Gedske Klotkers. Barselkonen.

Gedske. Jeg gratulerer Madamen med hendes unge Dotter; det blev dog ingen Søn denne Gang, som jeg tænkte.

Barselkonen. Jeg er meget vel fornøyet med en Dotter. Man kand vel undertiden have større Glæde af Sønner; men naar et Drengebarn ikke vil den rette Vey, kand det giøre større Fortræd end 10 Døttre.

Gedske. Det er sandt nok, Madame! man kand holde Døttre bedre i Ave. Jeg veed nok hvad Fortræd min Moster Giertrud Smeds har haft for hendes Søn Andreas; jeg kand ikke tænke derpaa, Madame! uden Taarene staaer mig i Øynene. *Hun græder, og tørrer sine Øyne paa sit Forklæde.* Ja den Anders, den Anders, har giort sin stakkels Moer saa mange graae Haar. Har Madamen hørt hvad han giorde forgangen Dag?

Barselkonen. Ney jeg har ikke.

Gedske *græder.* Ach ach, hvad har ikke Fanden at bestille? thi saadant kand dog aldrig komme af vor Herre. Han krøb over Naboens Plankverk, og steeg ned i Haven, og stal sin Lomme fuld af Æbler.

Hun græder.

Barselkonen. Ach Madame! det er jo slet intet at væde Tørklæder for.

Gedske. I skal høre mere, Madame! Da han skulde nu tilbage igien, havde han nær bleven hængende, og rev sine nye Klædesbuxer itu, som I maa skee nok kiender.

Barselkonen. Ey, Madame! kiender jeg hans Buxer?

Gedske. Men vor Herre var dog saa god og conserverede hans Vest.

Hun græder igien.

Barselkonen. Jeg vil gierne bede Madamen, at hun lar vor Herre være her udenfor; det er en slem Vane at misbruge saaledes Guds Navn, naar man taler om Vest og Buxer.

Gedske. Ach Madame! jeg vil tiene hende = = =

Barselkonen. Madame! jeg vil ikke indvikle mig i nogen Disput derom; men mig synes, det er kuns en slem Vane at sige: Vor Herre var mig saa god, at mine Hosebaand eller Skoe=Remmer ikke brast i Stykker; ligesom det og er et Mundheld at sige: Hvad havde ikke Fanden at bestille? naar en Tienere lar et Glas falde i Gulvet, eller spilder noget Suppe paa Bordet. Men lad os tale om noget andet; jeg seer, Madamen har faaet en skaaren Finger, hvoraf er det kommen?

Gedske. Det skal jeg sige. Jeg skulde i Gaar hen at kiøbslaae i Slagterboden.

Barselkonen. Hvorledes staaer det nu til i Slagter=boden? Jeg havde min Pige i Gaar derhenne, hun var ikke mægtig at faae et ærligt Stykke Kiød.

Gedske. Hun har Ret, Madame! det har aldrig været saa forbandet, som det nu er. De tør begiære 5 Skilling for et Pund Oxekiød, og det saa mavert, at man seer ikke den mindste Pille Fæt derpaa. Jeg skulde kaage Suppe derpaa; men Suppen blev saa slet, at jeg for at bøde derpaa maatte komme et Stykke Flesk derudi.

Hun græder igien.

Barselkonen. Blev da Suppen god, da Flesket kom deri?

Gedske. Ja hun blev deylig, Madame!

Barselkonen. Saa har Madamen jo ikke fornøden at græde derfor.

Gedske. Jeg græder ikke saa just derover; men jeg tænker paa Kiødet, hvor elendig det saae ud, og dog kostede 5 Skil=ling Pundet. Alting stiger; vil du have et Stykke Flesk, vil du have Smør, vil du have Ost, Gryn, Lys, Brænde, saa kand man ikke veye det op med Penge. Jeg erindrer mig, at jeg har hørt af min Moster Birte = = = Hun græder. Nu er

---

1. Ach Madame! jeg vil tiene hende...] jeg skal sige Dem..., jeg maa forklare Dem...

den kiære Kone død og hensoven; hun fortaalte mig, at i hendes Ungdom kunde man faae det beste Pund Oxekiød for en halv Skilling, og var der end ikke engang Politiemester i Byen.

Barselkonen. Men at komme til det, jeg spurdte om, hvorledes fik hun det Skaar i Fingeren?

Gedske. Jeg skulde skiære et Stykke Flesk for at komme i Suppen; men hvad havde ikke Fanden at bestille?

Barselkonen. Ey, skal nu Fanden igien for en Dag? Men see der har vi nye Fremmede.

Gedske. Saa maa jeg da gaae.

Hun gaaer.

Corsitz. Og jeg min Troe ligesaa, førend der kommer flere.

Barselkonen til Pigen. Hør, nu vil jeg have Roelighed en Times Tiid; kommer der Fremmede imidlertiid, saa kand du sige, at jeg er falden i en Slummer.

ACTUS III.

Scen. 1.

En Frue. Barselkonen.

Fruen i en Portechaise, med et pialtet Liberie. God Dag, lille Madame! Jeg ønsker til Lykke. Hvem har været her nyelig?

Barselkonen. Her har været en Hob smukke Borgerkoner.

Fruen. Her lugter og forbandet borgerlig; lad dem ryge noget herinde. Jeg er slet intet hoffærdig, Madame! det skal ingen kunde sige mig paa; thi hvis saa var, saa havde jeg ikke giort hendes ringe Huus den Ære at komme hid. Derfor gir mange Folk mig den Lov: Gud velsigne den velbaarne Frue, hun er ikke anderledes at omgaaes med end en slet og ret Borgerkone. Men man maa ikke giøre sig alt for gemeen heller; thi jeg har merket, at det undertiden gir Foragt.

Barselkonen. Ney det er Synd at sige velbaarne Frue paa; thi jeg har hørt, hun kommer til Borgerfolk, saa tit de har noget at byde hende paa, og at hun spiser med lige saadan Appetit der, som det kunde være ved hendes eget velbaarne Bord.

Fruen. Ja hvorfor ikke det, Madame? Thi naar jeg ret eftertænker det, saa er Borgerfolk dog christne Mennesker, og om de fører et gudeligt Levnet, kand blive salige, lige saavel som een af os.

---

4. Fruen ... med et pialtet Liberie] med en Tjener i et pjaltet Liberi.

Barselkonen. Men, velbaarne Frue! mon dog ingen Forskiæl skulde giøres paa Rangs-Personer og Borger-Folk i det andet Liv?

Fruen. Ney ikke meget, Madame! her imellem os at sige; men hun har ikke behov at lade sig merke for andre, thi en gemeen Handverksmand kunde blive storagtig deraf. Derfor, Madame! tracterer jeg de Slags Folk ikke med den Foragt, som jeg burde og kunde efter min høye Stand; tænk, Madame! hvor ydmyg jeg var forgangen, jeg laante mafoi, uden at rose mig selv, 10 Rixdaler af min Skræder.

Barselkonen. Det var uforskammet giort af en Skræder, at han torde understaae sig at laane Penge til saadan en velbaarne Frue; den taabelige Dievel kunde jo merke, at Fruen giorde det alleene for at sette Prøve paa ham.

Fruen. Han vægrede sig vel i Begyndelsen, og trækkede paa Axelen, ligesom han vilde sige: Jeg er alt for ringe dertil; men da han saae, det var mit Alvor, beqvemte han sig dertil, og gav mig de 10 Rixdaler med et dybt Suk, ligesom han vilde sige: Gid alle vare saa ydmyge som denne velbaarne Frue. Jeg er vis paa, den stakkels Mand skal løfte mig op til Skyerne, hvor han kommer; thi enhver skulde dog ikke giøre det, jeg giorde. Er det ikke sandt? Madame!

Barselkonen. Jo velbaarne Frue har stor Ret derudi.

Fruen. Men hvad vil det sige, Madame? Vi ere dog alle Mennesker; jeg vilde min Troe ikke undsee mig at giøre det samme ved hende. Madame! vil hun være saa god at lade mig faae 10 Rixdaler? Jeg skal strax skikke dem hen i Guld tilbage.

Barselkonen. Ach velbaarne Frue har kuns Lyst at skiempte med hendes ringeste Tienerinde; jeg er meget eenfoldig, men dog ikke aldeles som Skræderen.

Fruen. Det er min Troe mit ramme Alvor, Madame!

Barselkonen. Ey, velbaarne Frue! jeg skulde komme i

Udraab for et af de uforskammeste Mennesker, om jeg giorde mig saa næsviis; ney mine Penge er alt for ringe dertil.

Fruen. Sandt at sige, Madame! saa er Nøglen til mit Penge-Skab forlagt, og jeg skulde i en Hast give 10 Rix-daler i Drikke-Penge til en Tienner, som jeg venter med en Present fra en Cavallier.

Barselkonen. Ney jeg giør det min Troe ikke. Om det hele Borgerskab var saa uforskammet at laane deres Velbaarenhed Penge, saa giorde dog ikke jeg det; thi jeg har alt for stor Respect for hende dertil.

Fruen. Ja ja, saa er det hendes egen Skyld, Madame! Men hvad har hun staaende paa det Fad?

Barselkonen. Det er nogle gemene Kager.

Fruen. Lad mig smage dem = = = Ey, de smager dog ikke saa ilde, som jeg tænkte; jeg vil min Troe paa hendes Behag tage nogle hiem med mig. Christopher!

Christopher i et pialtet Liberie. Velbaarne Frue!

Fruen. Tag disse Kager og bær hiem. Til Barselkonen. Adieu, Madam! farvel, og vær altiid forsikret om min Gunst.

Barselkonen. Jeg takker Fruen for bevijste store Naade.

Fruen gaaer.

Scen. 2.

Anne Signekielling. Barselkonen.

Anne. Madame! nu, hvorledes er det med Helbreden?

Barselkonen. Vel nok, Anne! men jeg kand ikke sove om Natten, og saa snart jeg falder i Søvn, har jeg strax forskrækkelige Drømme; hvoraf kand det komme, Anne?

Anne. Brænder Madamen Voxlys eller Tællelys om Natten?

Barselkonen. Jeg brænder Voxlys.

Anne. Der har vi det. Hvad mener I Drømme er andet end Geyster, som forekommer Folk i Søvne? Det Eneste, hvormed man fordriver saadanne onde Geyster, er ved Røgen af Tælle-Lys; derimod løber de efter Voxlys.

Hvoraf mener I vel det kommer, at det spøger saa meget i Kirkerne, af andet end at man der brænder Voxlys? Jeg vil forbinde mig til at jage en heel Million svævende Geyster bort med en Prose, om det ikke er andet end slige Geyster, som flyve i Luften; men er det Nisser, som I har Uroe af, maa I strøe Hørfrøe for Sengen, saa faaer de strax Fødder at gaae.

Barselkonen. Ach kiære Anne! plag mig ikke med saadan Snak; et friskt Menneske kand endogsaa blive syg deraf. Saadanne onde Drømme kommer jo ikke af andet end af Blodet; jeg sover jo roeligen, naar jeg har et friskt Legeme. Hvorfore skulde disse Geyster plage Folk meer, naar de ere syge, end naar de ere friske?

Anne. Det veed ikke jeg, Madame! men man seer dog, at de giør det. Kommer det af Blodet, saa skal vi hitte paa andre Midler. Intet er bedre, end at I bliver maalet. Nu skal jeg strax være hos hende igien. Gaaer ud.

Barselkonen. Ah gid jeg var vel skildt ved denne Hex; men hun faaer have sin Villie, thi hun har sin Gang i store Huse, hvor hun setter got Folk i Miscredit, naar de ikke vil flatere hende. Jeg maa skikke mig i dette saavel som i alt andet, som Barselsenge føre med sig; ach ach, kunde jeg kun holde det ud!

Anne kommer ind igien. Om Forladelse, jeg blev saalænge borte.

Barselkonen. Alt forladt, Anne! Sagte ved sig selv. Jeg var tilfreds, du havde aldrig kommet tilbage - - - - Hillemænd, der er Mester Bonifacius; nu bliver her Klammerie af. Løb, Anne! bag Skiermbrettet i en Hast.

Anne løber, og skiuler sig bag Skiermbrettet.

Scen. 3.

Bonifacius. Barselkonen.

Bonifacius. Serviteur, Madame! Hvorledes er det med Helbreden?

Barselkonen. Slet og ret, Mester Bonifacius!

Bonifacius. Hun maa lade sig aarlade, Madame!

Barselkonen. Doctoren siger ney; han har alleene givet mig nogle Draaber, som jeg skal bruge. De staaer i denne Flaske.

Bonifacius. Ey, Potz Slapperment! de Draaber ere en Forgift for hende; har hun ikke svedet forskrekkelig derefter?

Barselkonen. Jo jeg svedte stærk for et Par Timer siden, da Else David Skolemesters var her; men jeg veed ikke, enten det kom af Draaberne eller af hendes lange høy-travne Gratulation, som hun giorde mig.

Bonifacius. Det var af Draaberne, Madame! Gud forlade de Doctore dog, som handler saaledes med en stakkels Patient. Vil I kuns bruge disse Draaber en Uge, saa skal I see, om I ikke har den beste Guulsot paa Halsen, nogen vil forlange; vil I bruge dem nok en Uge, kand I faae en Sviinsot eller Hypocrisie, Epilepsie, Anomalie, Paralysie, og endnu det, som verre er; thi her er Antimonium, her er Arsenicum udi. Er det ikke uforskammet at præparere for en stakkels Barselqvinde en Recept af Sulphure indigesta und Sale haluminosa und Mercurio, absonderlich in diesen Jahre, worin Saturnus nicht regieret?

Scen. 4.

Tvende Koner. Mester Bonifacius. Barselkonen. En Mammeselle.

1. **Kone.** Tienerinde, Madame! Til Lykke med hendes unge Dotter.

2. **Kone.** Jeg siger det samme.

Barselkonen. Værer saa god og sidder ned, I gode Madamer! Men, Mester Bonifacius! skulde det være got at lade sig aarelade nu omstunder?

Bonifacius. Ach ja, det er vel bedre i klart Veyr end i taaget Veyr, bedre i Maanens Tiltagelse end i dens Af-

tagelse; men det giør ikke meget til Sagen, naar man kun holder sig derfra i de u=lykkelige Dage.

Barselkonen. Men hvad vil det sige, Mester Bonifacius! lykkelige og u=lykkelige Dage?

Bonifacius. Das ist zu sagen, Madame! wer sich am 14. oder 16. Martii verlobet oder heyrathet, komt in grosser Armuth und Elend; am 10. oder 18. April muß man aus einem Hause ins andere nicht ziehen, am 7. oder 8. May muß man nicht reysen, am 17. Junii nichts handeln, am 21. Julii keine Proceß anfangen.

1. **Kone.** Mester Bonifacius! han kand vist ogsaa see Folk i Hænderne?

Bonifacius. Ach freylich, das heist man der Negromantia.

1. **Kone.** Ach vær saa god og see i mine Hænder.

Bonifacius. Ja nok. Jeg seer, Madame! at hun faaer 6 Børn endnu.

1. **Kone.** Ey, Snak! min Mand er allerede 68 Aar gammel.

Bonifacius. Det vil ikke sige, Stregerne i Haanden kand ikke slaae mig feyl. J faaer 6 Børn, det er vist; men hvor J faaer dem fra, det kand jeg ikke see.

1. **Kone.** Fy fy, mener J, jeg er en Skiøge, at jeg skulde faae Børn med andre end min Mand? Jeg er alt for vel opdragen til at være min Mand utroe.

Bonifacius. Vil hun være flateret, Madame! saa maa hun lade sig see i Hænderne af andre end af mig.

1. **Kone.** See nu ogsaa i hendes Haand.

Pigen. Ney min Troe vil jeg ikke, at nogen skal see mig i Haanden.

1. **Kone.** Jo min Troe skal du lade dine Hænder see saavel som jeg. Hvad er det for Snak?

Bonifacius. Hendes Haand er noget vanskelig, jeg kand ikke see, hvor mange Børn hun faaer. Lad see nok engang. Ney men jeg seer, at hun har faaet eet Barn.

Pigen. Det er en usandfærdig Løgn; thi jeg er Jomfrue endnu.

De andre holder Tørklædet for Ansigtet af Blusel.

Bonifacius. Det giør mig min Troe ont, at jeg ikke vidste, hun var ugift, ellers havde jeg slet intet talt derom. Lad mig see nok engang, Jomfrue! maa skee at jeg saae feyl første Gang.

Pigen. I maa see Fanden; I skulde maa skee endnu lyve mig flere Børn paa end det, jeg har faaet. Hvo som siger mig andet paa, end at jeg er Jomfrue, den skal være en Løgner og en Skielm.

De andre begynder at fnise, og Pigen græder.

Bonifacius. Min hierte Jomfrue! bliv ikke vreed paa mig; jeg vidste min Troe ikke andet, end hun var Madame. Men = = = =

Pigen. Du est en Løgner og en Bedragere. Jeg skal sige de gode Madamer, hvoraf dette reyser sig. Jeg tiente paa en Herre=Gaard med en anden Mammeselle, som kom Skolemesteren for nær; Sagen kom for Tamperretten, hun paastod Ægteskab, han søgte Udflugter, og ved adskillige Procurator=Stræger forqvaklede Sagen saaledes, at han blev frikiendt for Ægteskab, og jeg maatte lade mig nøye med 200 Daler..

De andre leer, Pigen gaaer bort med de 2 Koner, og truer Barberen.

Barselkonen. Det var en forbandet Historie; men hun røbede sig selv. Jeg vilde have givet 10 Rixdaler, at det ikke var skeet i mit Huus.

Bonifacius. Jeg vidste ikke andet, end hun var gift, ellers havde jeg gierne sparet hende.

Barselkonen. Jeg vilde have sorget for den Pige; hun seer saa skikkelig og saa pæn ud. Men der kommer Doctoren; hillemænd, bag Skiermbrettet, Mester Bonifacius!

Han løber bag Skiermbrettet.

18-19. som kom Skolemesteren for nær] Huuslæreren. — 19. Sagen kom for Tamperretten] en geistlig Ret, som dømte i Ægteskabssager.

Scen. 5.

Barselkonen. En Doctor.

Barselkonen. Ah jeg kommer ikke ihu, at Anne Signe-kielling staaer bag Skiermbrettet tilforn; der vil ligge et Fandens Huus imellem dem. Tienerinde, Hr. Doctor!

Doctoren. Hendes skyldigste Tienere, Madame! Hvordan staaer det til med Sundheden? Har hun Beneficium ventris?

Barselkonen. Ney Hr. Doctor! han har ikke været her i lang Tiid.

Doctor. Ey, Madame! saa gaaer det ikke vel; det maa i det ringeste være 2 Gange om Dagen.

Barselkonen. Men hvor kommer det, at Doctoren undertiden har forbudet mig det?

Doctor. Jeg? Det har jeg aldrig giort, Madame! Der er ingen Ting, som jeg raader mere til.

Barselkonen. For nyelig truede han dog at stævne Mester Bonifacius for det Medicinske Facilitet, og nu raader han mig at bruge ham twende Gange om Dagen.

Doctor. Ha ha ha! hun forstod mig ikke ret. Jeg sagde ikke Bonifacium, men Beneficium; det er at sige: Har hun aabet Liv?

Barselkonen. Det er noget andet; derfor er det sikkerst at tale Dansk til Fruentimmer. Men at svare til det Spørsmaal, saa har jeg ikke at klage i den Post.

Doctor. Hvoraf finder da Madamen sig meest incommoderet?

Barselkonen. Jeg har saadan U-roelighed i mit Legeme.

Doctor. Hvad Mad spiser hun, Madame? hvorledes er hendes Diæt?

Barselkonen. Om Morgenen drikker jeg lidt Thee.

Doctor. Grøn Thee eller Thee de Bou?

Barselkonen. Grøn Thee.

---

4. staaer bag Skiermbrettet tilforn] allerede.

Doctor. Det duer ikke, Madame! det obstruerer.

Barselkonen. Ney jeg fortalede mig, det er Thee [de] Bou, jeg drikker.

Doctor. Det duer ikke, Madame! det løser for meget, og gir en slap Mave.

Barselkonen. Det er ikke alle Morgener, jeg drikker Thee; thi de fleste Morgener drikker jeg en god Havre-Suppe.

Doctor. Det duer ikke, Madame! det gir Sliim i Maven. Men hvad æder hun om Middagen?

Barselkonen. En god Kiød-Suppe.

Doctor. Duer ikke, Madame! for syge Folk; Kiød er hidsig, og føder Sygdom.

Barselkonen. Ey, Hr. Doctor! jeg maa endelig have noget; jeg kand ikke æde Meelgrød alleene baade Middag og Aften.

Doctor. Meelgrød! ingen Ting er skadeligere. Meelgrød er jo ikke andet end raadt Brød. Man kand jo lime med Meelgrød.

Barselkonen. Skal jeg da æde Byggryns-Grød?

Doctor. Duer ikke heller; thi man kand aldrig faae Byggryns-Grød kaaget vel. Om den skulde kunde passere, skulde den kaages netop 3 Timer, 5 Minuter og en 8tendeel, og det altiid med lige Ild.

Barselkonen. Men hvor kand noget Menneske passe det saa lige?

Doctor. Det er sandt, Madame! derfor er det best at lade blive med den Spise. Jeg vil give hende Opskrift paa de Slags Drik og Spise, hun skal holde sig fra; nemlig: Melk, Viin eller Øll er en Gift for hende. Foruden den Slags Spise, som før er omtalt, maa hun holde sig fra all Slags Fisk, item rørig Mad som Flesk, Erter, Kaal, Løg, item alt det, som er salt og suurt. Brød er en uskyldig Spise, som styrker Legemet, uden at føde Sygdommen; men Hvedebrød maa hun ey æde, thi det stopper.

Barselkonen. Skal jeg da æde Grovbrød?

Doctor. Ingenlunde; thi det er Suurdey i Maven.

Barselkonen. Hillemænd, Hr. Doctor! paa den Maade skal jeg hverken æde eller drikke.

Doctor. Det var at ønske, at en Patient kunde holde sig derfra; thi som all Sygdom kommer af Mad og Drikke, saa fødes den ogsaa deraf. Jeg havde en Patient (han kunde tvinge sig den Karl; men hvor finder man flere, der ere saaledes Mestere af sig selv?) han holdt sig i en Feber 6 Dage baade fra Baadt og Tørt.

Barselkonen. Saa haaber jeg nok, at han døde.

Doctor. Ja hvad andet? men Feberen derimod forlod ham gandske; thi det var os kuns at giøre om den at fordrive. Febris, Madame! var her materia substrata; hic Rhodus, heder det, hic salta. Ellers har hun ikke behov at være bange, at det skal vare længe med Sygdommen; thi jeg har en Tinctur, som er et Arcanum, hvoraf vel er sandt at de fleste døer, men dersom de ikke døde deraf, var aldrig noget saa Ypperligt i Verden.

Barselkonen. Hr. Doctor! lad os tale om andet. Jeg har om Natten saadanne forskrækkelige Drømme; hvoraf kand saadant komme, Hr. Doctor?

Doctor. Drømme, Madame! ere adskillige Slags; der er somnia divina, diabolica og naturalia, eller efter Hyppocratis Mening alleene somnia divina & naturalia = = = = Men hvad er der for en Allarm bag Skiermbrettet? Det lader som Klammerier.

Barselkonen. Det er Ammen; hun bliver ligesom hun var gall i Hovedet, naar hun hører enten Latin eller Græsk.

Doctor. Ikke andet? Ja jeg skulde fortælle Madamen videre om Drømme. St. Gregorius deler Drømme udi dem, som kommer è repletione, exinanitione excrementorum & illusione, è cogitatione & illusione simul. Men det er dog en forbandet Allarm, det kand jo ikke være Ammen alleene.

Barselkonen. Jo det er, Hr. Doctor! Hun blev lige saadan forgangen, da David Skolemester var her.

Doctor. Jeg skal da fortælle Resten paa reen Dansk.

Disse Delinger ere gode nok; men mig synes, at de kand best deles i 6 Slags: Det første Slags er de, som varer om tilkommende Ting; det andet Slags er de Ting, som forestilles vore indvortes Sandser, og kaldes Syn - - - - Men hvad Pokker er det for Stoyen bag Skiermbrettet? Den Amme maa være splitter gall. Hvad heder hun, Madame?

Barselkonen. Hun heder Sire.

Doctor. Hør, Sire! giv dig tilfreds; jeg taler jo ikke et Ord Latin mere.

Barselkonen. Hr. Doctor skal ikke agte det, hun kommer sig nok igien.

Doctor. Det tredie Slags ere Aabenbaringer, som Himlen gir os i Søvne, og er kaldet af de Græker Phasma, Horama eller Chrematismos - - - - Men det kand umuelig være Ammen alleene, Madame! jeg hører jo twende Røster.

Barselkonen. Jo det er min Troe; hun kand giøre sig to Røster paa eengang.

Doctor. Sire! hvor er det fat? See nu blev hun stille. Men hvor var det, vi slap, Madame?

Barselkonen. Det maa vor Herre vide; jeg forstaaer kuns meget lidet deraf.

Doctor. Ja nu erindrer jeg mig det, det var Phasma.

Barselkonen. Ligesom Doctoren behager; thi det er mig lige got.

Doctor. Enypnia ere slige Drømme, som her alleene haver Sted; jeg kalder saadanne de ordinaire Drømme, endeel saasom de hender gemeenlig, saa tit vi falder i Søvn, endeel og eftersom der gierne præsenteres os noget i de samme af de Ting, som vi nyelig har giort eller tænkt: Saaledes drømmer den Forliebte om sin Amour, en Gierig om sin Riigdom, en Advocat om Rettergang, en Skolemester om Gloser.

Barselkonen sagte. Og en Doctor om Piller.

Doctor. Hvilket Lucretius libro primo giver tilkiende, item Seneca in Octavia, & Claudianus de raptu Proserpinæ.

Men hør, Madame! der er jo to Mennesker, som slaaes; jeg kand jo høre 4 Been stampe. Jeg maa see hvad det er.

Barselkonen. Det er min Troe intet uden Ammen med Buggen.

Doctor. Hid rapporterer sig det, Plutarchus siger om Theseo: I det samme falder Skiermbrettet om, Balberen og Signe-Kiellingen falder oven paa Doctoren, alle 3 paa Gulvet. Bonifacius trækker Kiellingen ud efter Haaret, Doctoren trækker Balberen i Haaret til Døren, hvor Balberen løber ud. Ha ha, Madame! det var andet end Ammen. Jeg seer hvad Folk I consulerer. Jeg skal lade baade dem stævne, som lar sig bruge, og jer tilligemed, som bruger dem. Gaaer bort.

Barselkonen. Hr. Doctor maa da ikke fortryde paa, om jeg kommer med en Contra-Stævning formedelst hans u-rimelige Snak, hvormed han nær har taget Livet af mig.

Scen. 6.

Barselkonen alleene.

Saa gik det til i Dag, i Gaar,
I Morgen samme Plage
Mig arme Qvinde forestaaer;
Jeg tør dog ikke klage.
At pines saa heelt tungt vel er,
Er artig dog tillige;
Det efter Landets Mode skeer,
Hvad har jeg da at sige?
Gid store Folk de Griller faaer
At giøre det end verre,
Og Barselseng paa Torv opslaaer;
Vi, som saa villig ere
At efterabe, Moden jo
Vi skulde strax antage
Og gierne ligge der i to
Og fyrretyve Dage.

---

23. Er artig dog tillige] belevent, fiint.

Den usle Bonde sligt beleer,
    Den som sit Brød maa tigge,
Han siger: Hvis det Høyhed er,
    Paa Pinebenk at ligge,
Jeg nøyes heller med min Stand,
    Ey efter Høyhed stunder,
Fornemme Fruer i vort Land
    Slig Høyhed ey misunder.

ACTUS IV.

Scen. 1.

En Kone. Troels.

Konen. Troels! din Madame har got, hun faaer saa mange skiønne Visiter.

Troels. Det maa hun vel sige, Madame! Jeg var engang i Stuen, da Visiterne vare; men det kostede mig 2 Skilling i Brændeviin.

Konen. Hvi saa?

Troels. Man maa jo drikke Brændeviin paa det, som rørigt er, for at forebygge Feber; thi ligesom der er rørig Mad til, saa er der og rørig Snak, som kand bringe en ærlig Karls Mave i Confusion. Med et Ord, Madame! jeg vilde ikke være Barsel-Qvinde, om man gav mig 2 Mark.

Konen. Ja jeg troer nok, din Madame var ilde tilfreds med vores Visiter i Dag for en vis Aarsags Skyld, ha ha ha!

Troels. Hvilken Aarsag?

Konen. Ah den kydske Kone, ha ha ha! det var nogle u-lykksalige Visiter, ha ha ha!

Troels. Ha ha ha! hvad vil det sige? Naar I leer af Visiterne, saa leer I af jer selv.

Konen. Den stakkels Kone kunde ikke faae Tiid, ha ha ha!

Troels. Hun kunde ikke faae Tiid at bede jer allesammen gaae Fanden i Vold paa Døren.

Konen. Ney hun kunde ikke faae Tiid at tale et Ord med hendes = = = ha ha ha!

Troels. Med hendes ha ha ha! hvilken ha ha ha er det?

Konen. Med hendes Galant, som laae skiult under Bordet; hvilken U=lykke for den stakkels Kone, ha ha ha!

Troels. Hvad Fanden er det, I siger? Laae der en Galant skiult?

Konen. Ja jeg ynkedes over den stakkels Karl, ha ha ha! Men jeg skal ikke sige fra.

Troels. Det giør I vel i, Madame! thi det kunde hende sig, at naar I kommer i Barselseng, at vor Madame kand finde lige saadan en Støver under jer Bord.

Konen. Det har vel ingen Fare.

Troels. Men vil Madamen end giøre os en Visite i Dag, efterdi hun kommer her?

Konen. Ikke til Barselkonen, men til den gode gamle Monsieur Corfitz, som jeg længst har kiendt.

Troels. Jeg troer aldrig Madamen har i Sinde at bedrøve min Hosbond og at giøre ham end mere catholsk i Hovedet; thi han har tilforn Mistanke til en Cantor, som har informeret hende i Musiqven.

Konen. Maaskee det er den samme, som laae under Bordet; men = = = =

Troels. Jeg beder for alt det, som til er, at hun ikke giør ham Hovedet mere kruset; thi hvad vinder hun dermed?

I det [samme] kommer Corfitz bagved, staaer og hører alting, og giør Ophævelser derover.

Konen. Bør man ikke vare en god Ven ad [om] saadant, at han i Tide kand forekomme det?

Troels. I bedrøver kun Manden dermed, i det I siger ham hans U=lykke, som han ikke kand ændre, og opirrer hende og hendes hele Slegt mod jer Huus.

Konen. Saa raader du mig da derfra?

---

9. Men jeg skal ikke sige fra] omtale, fortælle det.

Troels. Ja vist, og det er endeel for deres, endeel for jer egen Skyld, thi I vil tabe meest derved.

Konen. Saa tal da intet derom, at jeg har været her.

Hun gaaer.

Scen. 2.

Troels. Corfitz.

Troels. Hvilken forbandet Historie var ikke denne! Jeg glemte at spørge hende, hvordan den Karl saae ud. Saa gaaer det, naar en Mand paa 70 Aar gifter sig med en Pige paa 15 Aar. Om jeg havde været betroed at opsette denne Giftermaals-Contract, skulde den have bleven saadan: Hr. Corfitz overgiver alle sine Midler og Formue, Løst og Fast, til den dydzirede Møe ꝛc., og forbinder sig til at holde hendes Statz vedlige, at hende aldrig noget skal fattes; derimod forbinder hun sig til at holde hans Pande vedlige, at den aldrig skal fattes visse Slags Prydelser, som zirer en gammel Mand saa vel. Jeg har altiid tænkt, Madamen skede U-ret; men nu undskylder jeg Hosbond, thi undseer hun sig ikke for at have Galanter hos sig paa denne Tiid, nu hun er svag, hvad maa hun da giøre, naar hun er friskt? O du stakkels gamle Hanrey! jeg har stor = = = =

I det samme vender han sig, og bliver Corfitz vaer, som staaer bag ved Øret af ham.

Corfitz. Du præker vel i en Lygte, Troels! Det var en trøstelig Discours for mig.

Troels. Hvilken Discours?

Corfitz. Jeg har hørt den fra Begyndelsen til Enden; men hvorfor har din Hund ikke aabenbaret mig saadant tilforn? Ach Himmel! min Mistanke har været alt for vel grundet; jeg vil ikke see min Kone for mine Øyne. Det er U-lykken, jeg har ikke meer end eet Vidne paa den unge Karl, som i min Fraværelse var alleene med hende i hendes Kammers. Tænk engang, hvilken Dristighed, hvilken ublue Kierlighed, ikke at undsee sig endog paa saadan Tiid, som nu

er, at have fremmede unge Karle hos sig! Jeg kand ikke styre mig, jeg skal blotte hendes Skam for hele Verden og give det an for Øvrigheden.

Troels. Ja Hosbond kand erholde Skilsmisse derved.

Corfitz. Jeg mener Ja.

Troels. Jeg ligesaa, nemlig ved sit gode Navn og Rygte; thi at beskylde sin Kone har noget at sige. Jeg kiender nok Tamper=Retten; thi jeg har en Broder, som er Laqvay hos en Tamper=Herre. Der vil fældes saadan Dom: Endskiønt det er kiendeligt af adskillige Omstændigheder, at Signeur Corfitz er Hanrey, saa dog, eftersom han ey kand bevise det saa klarlig, som 2 og 3 er 5, saa dømmes han til at giøre hende Afbigt.

Corfitz. Det maa være hvad det være vil, saa skal jeg dog forsøge det. Gak først hen til Cantoren Mr. Gothard.

Troels. Det skal skee, Hosbond!

Gaaer bort.

Corfitz. Est du gall, Dreng? du har jo ingen Beskeed faaet. Hvor vil du hen?

Troels. Jeg vil hen til Mr. Gothard, som Hosbond bad mig om.

Corfitz. Hvad skal du giøre der?

Troels. Jeg veed min Troe ikke.

Corfitz. Ey, saa hør Beskeed først, førend du gaaer, din dumme Esel! Du skal bede ham giøre mig den Ære at komme hid et Øyeblik.

Troels. Har da Hosbond noget at tale med ham?

Corfitz. Ja hvad andet? Jeg vil fritte ham noget i denne Sag.

Troels. Ha jeg forstaaer nok Hosbond, jeg skal min Troe nok sige ham det.

Corfitz. Hvad vil du sige ham?

Troels. At der er een, der har giort Hosbond til = =

Corfitz. Gid du faaer en U=lykke, din Slyngel! Hvem beder dig sige saadant?

Troels. Ey, Hosbond! jeg vil ikke just sige det saa plumpt, jeg vil sige det paa en skiemptsom Maade, som for Exempel at Hosbond har faaet en liden Skavank i sin Pande, hvorover han vil vide hvad det er. Saa forstaaer han nok Meningen; lad kuns mig raade.

Gaaer bort.

Corfitz. Hey, Troels! du skal faae en U=lykke, hvis du ikke tier.

Troels. Ey, lad mig kuns sørge derfor, Ærendet skal blive forrettet upaaklagelig.

Corfitz. Jeg troer, Fanden rider Drengen. Vil du giøre mig til Nar?

Troels. Vil da Hosbond sige ham det selv?

Corfitz. Ja hvad andet? Jeg har jo ikke fornødent at bruge dig til Tolk.

Troels. Saa giør jo Hosbond sig selv til Nar, hvilket er verre, end om jeg giorde det.

Corfitz. Jeg troer, jeg kløver Hovedet engang paa den Knægt; han giør mig gandske gall.

Trækker ham i Haaret.

Troels. Au au au! Men om han spør mig hvad Hosbond vil tale med ham om, skal jeg da staae som en dum Hund og intet svare?

Corfitz. Det er jo nok, at du siger ham, at jeg har noget at tale med ham om, som er Magt paaliggende.

Troels. Ja nu forstaaer jeg Hosbonds Mening, jeg melder ikke et Ord om Hanrederiet.

Corfitz. Den Dreng er forhexet i Dag.

Troels. Og endskiønt han spør mig 1000 Gange hvad det er, vil jeg ey svare andet, end at Hosbond fortæller ham nok selv om Karlen, som laae under Bordet.

Corfitz. Du skal ikke sige andet, end at jeg vil tale med ham, dit Beest!

Troels. Ja ja, det er got.

Gaaer ud.

Corfitz. Jeg kand ikke begribe den Drengs Væsen; var han ikke saa troe, som han er, saa havde jeg for længe siden jaget ham paa Dørren. Jeg veed ikke, enten det er Ondskab eller Taabelighed.

Troels kommer tilbage. Hosbond! ret som jeg kom ud i Luften, fik jeg et Indfald, nemlig om Mr. Gothard fritter mig meget, saa vil jeg alleene sige, at en Madame, som var i Barselstuen i Dag, fortaalte os noget forbandet Tøy om Mutter.

Corfitz. Og ret som jeg saae dig komme ind af Luften igien, fik jeg det Indfald at slaae Arm og Been i Stykker paa dig. Løber efter ham.

Scen. 3.

[Corfitz. En Officeer.]

Corfitz løbende tilbage igien, kaster Huen af, og tar sin Peruk paa. Hillemænd, det var en stor U-lykke. Jeg glemmer den ene Fortræd for den anden; her kommer Cabeleren, som stod Fadder til Barnet. Den Karl lar sig ikke nøye med een Bouteille Viin. Havde han ikke seet mig, saa havde jeg negtet mig inde; thi han kunde aldrig komme paa ubeleyligere Tiid, nu jeg har Hovedet fuld af Griller, og skulde raadføre mig med Monsr. Gothard. Det er ikke nok, at man skal plages med Fruentimmer i Barselstue, man faaer ogsaa all Verdens Mandfolk paa Halsen, og hver Gratulation, man giør mig, er et Knivsting i mit Hierte.

En Officeer kommer ind, syngende en Tydsk Vise, blir Corfitz vaer, omfavner og kysser ham. Ach mein lieber Hr. Corfitz! bliv ikke vreed, fordi jeg har biet saalænge.

Corfitz. Ney aldeles ikke, min Herre!

Officeer. Jo jeg kand nok see paa jer, at I er noget fortrydelig i Dag.

21-22. skulde raadføre mig med Mr. Gothard] udspørge, udfritte.

Corfitz. Da er det min Troe aldeles ikke derfor, at min Herre ikke kom her i Gaar = = Sagte. thi jeg var tilfreds, du aldrig havde kommet.

Officeer. Mandfolk regner ikke Moden saa nøye som Fruentimmer. Ey, Hr. Corfitz! læg intet saadant paa Hiertet. Jeg vil oprette det igien med at komme her hver Dag, saalænge jer Kone ligger.

Corfitz. Ey, Herren skal ikke giøre sig nogen Uleylighed at oprette saadant; thi jeg kand giøre min Eed paa at jeg ikke er vreed, fordi han blev borte i Gaar.

Officeer. Jeg kunde min Troe ikke komme; vil han nu troe mig?

Corfitz. Jeg troer, jeg troer det, Herre!

Officeer. Ich war pardi engrasseret anderwerts.

Corfitz. Vil han endelig, jeg skal svære paa at jeg ikke er vreed, for han blev borte i Gaar = = Sagte. men fordi du ikke ogsaa blev borte i Dag.

Officeer. Jeg havde en liden Affaire med en fremmed Officeer i Gaar=Eftermiddag, som jeg stak ihiel, unter uns gesagt, ved Fuglestangen. Vi kom i Disput, saa vi derudover maatte ud for Fuglestangen, hvor jeg nær havde stukket min Contrapart ihiel, thi Spidsen af min Kaarde var ikke en Finger breed fra hans Hierte.

Corfitz. Mig syntes, han sagde tilforn, at han stak ham ihiel.

Officeer. Har jeg sagt, at jeg stak ham ihiel, saa stak jeg ham ogsaa ihiel. Først stødte han i en Second, hvilken jeg caverede, og gav ham een igien udi en Ters. Støder efter Corfitz. Siden stødte han atter i en Second, og jeg gav ham een over Armen.

Støder Corfitz ned.

Corfitz. Min Herre maa exercere Konsten paa andre; thi jeg taaler ikke mange Stød paa disse Tider.

---

21. maatte ud for Fuglestangen] maatte ud at duellere. (Fuglestangen var en Skydebane udenfor Nørreport.)

Officeren omfavner ham. Ach mein lieber Hr. Corfitz! ich bitte umb Permission, jeg tænkte ikke at støde saa hart.

Corfitz. Og jeg langt mindre.

Officeer. Han seer ikke saa fornøyet ud, som han burde at være, Hr. Corfitz!

Corfitz. Jeg er, med Permission at sige, plaget med Colica iblant, velbaarne Herre!

Officeer. Ikke andet? Dertil er gode Raad. I skal bryde Halsen itu paa nogle af jere gamle Bouteiller, som I har i jer Kielder; intet er bedre mod Colica end god gammel Rhinsk Viin. Lad os faae et Par Bouteiller ind; jeg skal være jer Doctor.

Corfitz. Viin tiener mig aldeles ikke nu omstunder.

Officeer. Som jeg siger ham, det er det eneste Middel mod Colica; jeg har og selv Lyst til et Glas.

Corfitz. Vinen skulde gierne være til Tieneste, hvis nogen var ved Haanden; men Piger og Drenge ere alle i Byen.

Officeer. Da skal min Karl gierne gaae ham til Haande og hente et Par Bouteiller af Kielderen.

Corfitz. Men, velbaarne Herre = = = =

Officeer. Ey, sans façon, Hr. Corfitz! det er ingen Umage. Christopher Eisenfresser!

Christopher med store Knebelbarter. Herr!

Officeer. Hr. Corfitz vil have dig ned i sin Kielder for at hente os et Par Bouteiller Viin op.

Christopher. Das thue ich mit Plaisir.

Corfitz sagte. Jeg troer det nok; men min Kielder staaer ikke aaben for Eisenfressere og Gaudibe.

Officeer. Hr. Corfitz skienker dig nok for din Umage.

Corfitz sagte. Det giøres ikke nødig; thi seer jeg ret paa Monsr. Eisenfresser, saa skienker han sig nok selv, om han kommer i Kielderen.

Officeer. Laan ham jer Kielder=Nøgel, Hr. Corfitz! sans façon.

Corfitz sagte. Ja jeg vil laane ham en Strikke at henge sig udi. Høyt. Jeg troer ikke, det giøres nødigt; nu erindrer jeg, at der er dog een af Pigerne hiemme. Marthe, Marthe! hør, Marthe! gak ned i Kielderen, og hent os et Par Bouteiller Viin.

Officeer. Lad os sette os ned ved Bordet saalænge = = I er lykkelig, Hr. Corfitz! at I har faaet en Livs-Arving paa jer gamle Alder = = = = Dog det er sandt: I har ikke faaet Barnet, men jer Kone.

Corfitz sagte. Jeg troer ikke, der er meget usandt deri.

Officeer. Jeg tør ikke vove mig ind i Barselstuen for Frygt at miste min Hat.

Corfitz [sagte]. Jeg var tilfreds, at min Hat var Fanden i Vold.

Officeer. Ey, han er saa traurig, Hr. Corfitz! han burde jo springe paa Bord og Bænke af Glæde.

Corfitz sagte. Naar jeg tænker paa det, som laae under Bordet, saa har jeg ingen Lyst til at springe oven paa det.

Officeer. Hvad siger min Hr. Corfitz?

Corfitz. Jeg siger, at den Pige bliver noget længe borte med Vinen.

Officeer. See der kommer hun baade med Viin og Glas. Han skienker i Glasset, og smager Vinen. Bon, bon! Kiærestens Skaal! Gid han inden faa Maaneder maa faae en anden kiær Arving igien.

Corfitz. Han vil have min Kone til en Maanets-Due, velbaarne Herre! Men see, kommer der ikke min Naboe Jens Olsen? Han er gandske beskienked.

Officeer. Han burde hede Jens Ølsen; thi det er nok en god Øl-Ruus, han har.

Scen. 4.

Corfitz. Officeren. Jens Olsen ravende.

Corfitz. Hvor har du været henne, Svoger? Du est noget beskienket.

---

32. Hvor har du været henne, Svoger] kjære Ven, Broerlille.

Jens Olsen. Jeg er fuld som et Beest.

Corfitz. Sid ned og hviil dig.

Jens Olsen setter sig. Lad mig faae nogen Thee, jeg er saa tør = = = = stig. Hvor er din Kone? Lad hende komme ind.

Corfitz. Hvilken Snak! Er min Kone nu i Stand at komme her ud?

Jens Olsen. Det er sandt, Svoger! Du har Ret, og jeg U=ret; thi jeg er fuld. Thee, Thee!

Corfitz. Giv Stunder lidt, til Pigen kommer.

Jens Olsen. Veedstu hvad, Svoger? de siger, faaer jeg Skam, i Byen, at din Kone er ikke Fader til Barnet.

Officeren. Ha ha!

Jens Olsen. Hvem er der? See hans Tienere, Monsieur! Thi de holder for, at saadan gammel Mand som du paa 70 Aar ikke = = = = =

Officeren. Ey, Monsieur! lad blive saadan forbandet Snak.

Jens Olsen. Hvem er der? See hans Tienere, Mussieurs!

Corfitz. Hvad Slags Thee vil du have, Svoger?

Jens Olsen. Jeg vil nok have den grø = = = nne Thee, som he = = heder Thee de Bøf. Thi de siger, kiære Svoger! at en gammel Mand som du paa 70 Aar kand ikke giøre = =

Officeren. Jeg kand ikke begribe, Monsieur! hvorledes I tør komme med saadan Snak.

Jens Olsen. Hvem er der? See hans Tienere, Mussieurs! Thi de siger, at en Mand paa 70 Aar = = = men jeg vil tiene kiære Svoger = = =

Officeren vender sig fra ham.

Jens Olsen. Der seer jeg alt Thee. Han drikker Officerens Glas ud. Ach det giorde got. Det var jo Thee de Bøf.

Officeren vender sig om, knepper ham paa Næsen. Det var en Compliment de Bøf, Monsieur Olsen! at drikke en andens Glas ud.

Borgeren river Perucqven af ham, Corfitz stiller dem ad, Officeren raaber paa Eisenfresser, Eisenfresser slaaer begge Borgerne paa Gulvet, Jens Olsen reyser sig, og løber bort, Officeren forfølger ham, Corfitz kryber under Bordet, og Eisenfresser gaaer bort med Bouteillerne.

Scen. 5.

Gothard. Troels. Corfitz.

Troels. Her maa have været Fremmede, her staaer Glas paa Bordet.

Gothard. Ja I er vel ikke Fremmede foruden nu fra Morgen til Aften.

Corfitz rækker Hovedet frem. Troels! er de alt borte?

Troels. Her er ingen uden Monsieur Gothard, som Hosbond har haft Bud efter.

Corfitz kommer frem. Er Christopher Eisenfresser ogsaa borte?

Troels. Jeg har hverken seet Christopher Eisenfresser eller = = = =

Gothard. Hvordan er det fat, Monsr. Corfitz? Hvorfor sad han under Bordet?

Corfitz. Det var meest af Frygt for Monsr. Eisenfresser. I skal vide, Monsieur! her havde nær skeet Mord i mit Huus.

Gothard. Hvad var Aarsag dertil?

Corfitz. Aarsag dertil? Vore forbandede Moder, at vi skal have Huset fuld af Folk, hvergang et Barn fødes. I har jo selv seet, Monsieur! hvor det er tilgaaet udi min Kones Stue i disse Dage.

Gothard. Jeg? Jeg har min Troe ikke seet jer Kone siden, jeg veed ikke hvor længe.

Corfitz. Monsieur! still jer ikke saa hellig an, jeg veed bedre.

10-13. Er Christopher Eisenfresser ogsaa borte o. s. v.] I Stykkets første Udgave, hvor det nærmest Foregaaende er behandlet paa en anden Maade, og hvor den Soldat, som Corfitz er bange for, hedder Jens Paaske, siger Corfitz her: „Er Jens Paaske ogsaa borte?" og Troels svarer: „Jeg har ikke seet hverken Jens Juul eller Jens Paaske."

Gothard. Det er en mørk Tale for mig.

Corfitz. Vil I bekiende med det Gode, saa skal jeg pardonere jer, hvis ikke skal I blive exemplariter straffet.

Gothard. Monsieur! jeg troer, at dette Klammerie har saaledes forvirret jer Hierne, at I ikke veed hvad I siger.

Corfitz. I skal faae at vide, at jeg veed hvad jeg siger.

Gothard. Hvad Pokker er det, I siger? Hvad har jeg giort? Hvad vil I giøre mig?

Corfitz. I maa vide, at her er Lov og Ret i Landet.

Gothard. Det veed jeg heel vel; men hvad U-lovligt har jeg bedrevet?

Corfitz. Om jeg erindrer Loven ret, saa bør I straffes paa Livet for jeres Gierninger.

Gothard. Alt dette er jo en gall Mands Snak.

Corfitz. Ja stikkes i en Sæk og druknes.

Gothard. Monsieur! naar I beviser mig noget over, saa er Tiid for mig at forsvare mig.

Corfitz. Jeg skal inden Aften have beviist hvad jeg siger.

Troels. Det banker vist. Løber til Dørren, og kommer tilbage. Hele Gangen er fuld af fremmede Mænd, som maa skee vil gratulationere Hosbond.

Corfitz. Gid de faaer en U-lykke med deres Gratulationer. Lad ham tage imod dem; han har meer Deel derudi end jeg. Du kandst ellers sige, jeg er ikke hiemme.

Gaaer bort, og Troels med.

Scen. 6.

[Gothard. Troels.]

Gothard alleene. Hvad Pokker er dette for et Eventyr? Jeg veed ikke, enten jeg vaager eller drømmer. Jeg har informeret hans Kone i Musiqven, førend hun blev gift, og siden hun fik denne Mand, været 2 eller 3 Gange i Huset; derfor skal jeg stikkes i en Sæk og druknes. Vidste jeg, at jeg havde talet et ublue Ord til hende, saa skulde det aldrig

fortryde mig. Det giør mig meest ont for den stakkels unge Kone, at hun uskyldig skal blive forført; thi jeg har ikke merket uden alt det, som er ærligt og skikkeligt hos hende. Men der kommer Drengen igien; jeg maa fritte ham derom. Hør, Troels! drømmer jeg, eller vaager jeg? Er det din Hosbonds Huus, jeg er kommen i, eller ey? Hører jeg ret eller ey? Seer jeg ret, eller er jeg blind?

Troels. Jo nu seer I ret, Monsieur! men inden Aften maa skee kommer I kun til at see med eet Øye. Der banker igien: Løber til Dørren. I gode Mænd! min Hosbond siger, at han ikke er hiemme. Kommer tilbage igien. Vort Huus er i disse Dage ligesom en beleyred Bye. Nu har jeg nyelig slaget to Storme af. Men det bliver ikke derved.

Gothard. Hvad vil du sige dermed, Troels! at jeg inden Aften kun kommer [til] at see med eet Øye?

Troels. Jeg vilde ønske, Monsieur! at det kom ikke videre, og at I ikke mister dem begge.

Gothard. Jeg kand min Troe ikke andet end lee af alt dette; det er jo ikke andet end en Comoedie.

Troels. Ney Monsieur! det vil blive til en Tragoedie; thi at miste sit Øye er ikke noget at lee af.

Gothard. Hvad er det da?

Troels. Jeg skal strax sige jer det = = = = Det banker; jeg maa til Dørren først og afslaae den tredie Storm. Løber til Dørren, og raaber: Min Hosbond er ikke hiemme, i Dievels Skind og Been. Kommer tilbage. Hør, Monsieur! min Hosbond har haft jer længe mistænkt for sin Kone. Een af de Madamer, som har giort Visite her i Dag, siger, at hun saae en Karl ligge skiult i Barselstuen. Hosbond troer, det er jer. Men som han ingen ret Beviis har, vil han, at gamle Gunild skal slaae et Øie ud paa samme Karl, og siden, naar han er bleven tegnet, forfølge ham med Retten. Har I derfor jer Øye kiær, saa bekiend i Tide = = = Men der banker igien.

---

2. at hun uskyldig skal blive forført] beført, bagtalt.

Løber til Dørren.

Gothard. Ha ha ha! Jeg kiender denne gamle Gunild; hun skal spille ham et Puds for min Skyld, thi han bør prostitueres for hele Verden. Jeg skal ogsaa sette andre ud paa at fixere ham.

Troels kommer tilbage. I Hunde! vil I trænge ind med Magt i et Huus?

Gothard. Adieu, Troels! Vi seer hinanden nok med det første.

Troels. Men ikkun med eet Øye.

De gaaer bort begge to.

ACTUS V.

Scen. 1.

Gothard. Leonard.

Gothard. Hvilke forbandede Historier, hvorledes kand dog Jalousie forvirre et Menneskes Hierne!

Leonard. Hvad tar han sig da for?

Gothard. Han har i Sinde først at consulere gamle Hexer og Spaamænd, som skal sige ham, om hans Kone har været ham utroe, og legge hendes Galant ud, som han mener er jeg; der skal holdes en Samling i hans Huus i Dag af allehaande Slags Folk, som han vil raadføre sig med.

Leonard. Men hvad tænker han at vinde dermed?

Gothard. Naar han først faaer Sagen at vide, vil han paaføre mig Process.

Leonard. Det kand ikke være mueligt. Men hvor har I faaet slige Omstændigheder at vide?

Gothard. Han har adresseret sig til en gammel Kone, som til hans Fortræd er mig end mere troe. Den samme Kone, som gaaer Ærinde til alle disse smukke Folk, har aabenbaret mig den hele Handel, og har jeg overlagt med hende at spille ham adskillige smaa Puds; thi jeg skiøtter ikke om at hevne mig paa anden Maade over den Giek.

Leonard. Hvorledes da?

Gothard. Kiender I ikke Oldfux?

Leonard. Ja den Pudsen=mager, er han endnu her i Byen?

Gothard. Han skal gaae mig til Haande og agere alle disse Personer; han tar ogsaa nogle af hans Venner til Hielp med sig, som ere lige saadanne giennemdrevne Skalke, som han er selv. Jeg har derfor ført jer hid, at I tillige med mig kand have den Lyst i en Afkrog at see disse Historier an. Men der seer jeg han kommer; lad os løbe til Side. Ret nu vil det gaae an; thi Oldfux er her strax ved Haanden, og vil begynde at spille sine Roler, saa snart han seer Hr. Corfitz komme ud.

De gaaer.

Scen. 2.

Corfitz. Troels. Oldfux som Chiromanticus.

Corfitz alleene. Jeg maa gribe til de Midler, som jeg aldrig tilforn har tænkt paa. Jeg veed nok, det er syndigt at bruge saadanne Midler; men jeg vil heller døe end lade dette uhevned. Jeg veed hvo der har forhaanet mig; men det fattes kun at giøre det beviisligt. Madame Maren, som kiender en Hob Folk, der kand sige skiulte Ting, har allerede stevnet nogle hid = = = Men hvad vil du, Troels?

Troels. Her er een, som kalder sig Chilian Maticus, der siger, at Hosbond har haft Bud efter ham.

Corfitz. Det er en Chiromanticus, som seer Folk i Hænderne; lad ham komme ind. Hans Tienere, Hr. Doctor! Jeg vilde gierne spørge ham til Raads om noget.

Chiromanticus. Er det in Mathesi inferiori, superiori, chiromantia, necromantia, arte onirocritica, talismanica, magia naturali sive diabolica? Det er mig lige got; thi jeg er Karl for min Hat i det ene saavel som i det andet.

Corfitz. Ney Herre! det er noget andet.

Chiromanticus. Vil I noget andet, saa maa I gaae til Doctoren.

Corfitz. Ney Herre! jeg har et fundt Legeme; men jeg er svag paa Siælens Vegne.

Chiromanticus. Apropos, I taler om Siælen: Hvad er Siælen? Detur definitio animæ, ut audiam qvam hypothesin seqveris, an Moschi & qvi eum seqvuntur, Democriti, Epicuri, Lucretii, an Platonis, an Aristotelis, an = =

Corfitz. Det gir jeg ham at betænke.

Chiromanticus. An Peripateticus es, an Scepticus, an Stoicus, an = = =

Corfitz. Jeg forstaaer ikke hvad I siger; jeg er ustuderet.

Chiromanticus. Siig mig da paa Dansk: Hvad er jeres Mening om Siælen?

Corfitz. Min Herre! det er noget, som er gandske skiult for mig.

Chiromanticus. Ha ha! I er en Scepticus, I har antaget den fordømmeligste Sect; at tvile om alting, er jo rette Vey til Atheisterie. Jeg tør sige i jere aabne Øyne, at Pyrrhus, som er Author til den Sect, var en Slyngel, et Beest, en Flegel, en Sinke, en Daare, en Nar, en Fleskefante.

Corfitz. Min Herre! I forstaaer ikke min Mening.

Chiromanticus. Jo jeg forstaaer; jeg har visse Principia at gaae efter. Jeg er en Stoicus; gid I var det samme, saa var det bedre baade for jer og for jer Huus.

Corfitz. Min Herre! jeg er en ærlig Mand og en god Christen, det er mig alt nok.

Chiromanticus. Hvorledes kand I være Christen og Scepticus tillige? Jeg maa examinere Karlen lidt mere: Quot sunt Elementa? Hvor mange Elementer holder I for der er?

Corfitz. Det veed jeg nok, uden at have studeret: Der er 4re Elementer, Ild, Vand, Luft.

Chiromanticus. Hvor blev det 4de Element af? Det er det, som I staaer paa.

Troels. Jeg veed dem alle 4re, min Hr. Doctor! Det er Ild, Vand, Luft og mine Skoe, dem staaer jeg paa.

Chiromanticus. Du est en Ignorant; lad mig tale med din Herre.

Corfitz sagte. Den Karl er gall; førend jeg skulde lade nogen af mine Børn studere, før skulde jeg vride Halsen om paa dem. Høyt. Hr. Doctor! tillad mig dog at sige 3 a 4 Ord.

Chiromanticus. Hiertelig gierne, men med den Condition, at I taler methodice in forma Syllogismi.

Corfitz. Jeg har faaet nogle Griller i Hovedet, og tviler om min Hustrues Troeskab.

Chiromanticus. Ha ha ha, purus putus scepticismus! han tviler om alting. Slige Atheister skulde udrøddes af Landet. I skulde være Stoicus som jeg, saa tvilede I hverken om jer Hustrue eller noget andet.

Troels sagte. Jeg er da en Skoicus; thi jeg sagde, at det sidste Element var mine Skoe.

Corfitz. Monsieur! I giør mig gall med jer forbandede Snak. Just fordi jeg tviler, derfor spør jeg jer til Raads for at blive oplyst.

Chiromanticus. Got got, vil I kuns lade jer sige, saa skal jeg nok omvende jer. Hvad vil I da vide af mig? Er det noget i naturlige Sager?

Corfitz. Ja alt for naturligt.

Chiromanticus. Er det in Physica cœlesti eller terrestri, paa Himmelen eller paa Jorden?

Corfitz. Det er i mit eget Huus, saa maa det jo være paa Jorden.

Chiromanticus. Bene, da lad os blive paa Jorden. I vil maa skee vide noget de fontium origine, de fluviorum incrementis & decrementis, de oceani qvalitate, terræ magnitudine, eller noget in Philosophia occulta?

Corfitz. Jeg forstaaer, i Pokkers Skind og Been, ikke hvad I siger; tal Dansk.

Chiromanticus. Jeg spørger, om I vil vide noget i hemmelige Sager?

Corfitz. Ja vist er det hemmelige Sager.

Chiromanticus. Got, saa er det vel om Magnetens Kraft og Virkning?

Corfitz. Ney ney ney, jeg vil vide, om min Hustrue er mig troe eller ey.

Chiromanticus. Ha ha, nu forstaaer jeg; lad see jer Haand. Hør, Monsieur! jeg seer, at hvis I ikke er Hanrey, saa burde I at være det. Gaaer bort.

Troels. Er det nu ikke, som jeg siger, Hosbond! jo mere man rører ved saadant, jo verre lugter det. Mig synes, det er best, at Hosbond slaaer sig smukt til Roelighed; thi han vinder intet andet dermed, end han bliver udraabt i Byen.

Corfitz. Holdt din Mund! Hvis du følede i dit Hierte det, jeg føler, saa talede du anderledes, end du giør; mit Blod er saa oprørt, at jeg ikke kand komme i Roelighed, førend jeg hører nogen Visshed derom. Vil ikke lærde Folk sige mig det, saa skal Spaaekiellinger = = = Ah Himmel! jeg maa gribe til de Midler, som jeg tilforn har fordømt; men hvad giør ikke Sorg? hvad giør ikke Passioner? hvad giør ikke Jalousie? Jeg maa først have Visshed, siden skal jeg bevæbne mig imod hende med Lands Lov og Ret, og om det ikke vil hielpe, skal jeg pakke mine Sager sammen og reyse herfra, saa maa hun siden bruge saa mange unge Karle, som hende lyster. Men der seer jeg Spaaekiellingen.

Troels løber bort.

Scen. 3.

Corfitz. Gunild.

Corfitz. Hør, min kiære Gunild! jeg har giort dig Umage at komme hid i Dag, for at vide noget, som ligger mig paa Hiertet.

Gunild. Hvad er din Begiæring? Vil du, at jeg skal slaae Øyet ud paa nogen, saa koster det 6 Skilling; jeg tager kun lidt, derfor har jeg desmere Næring.

Corfitz. Ney Gunild! jeg har min Kone mistænkt for Utroeskab, du skal skye mig at vide, hvorledes det hænger sammen.

Gunild. Du er maa skee bange, du er Hanrey? Lad mig beskue dit Ansigt. Ja Far! du seer ud til allehaande. Jeg skal strax skaffe dig det at vide; set dig ned paa en Stoel, og tag din Hat af. Han setter sig ned, og hun begynder at maale ham, nu paa Armene, nu paa Ryggen, nu i Ansigtet, og endelig setter ham en Machine paa Hovedet med to Horn. Sid nu stille, Far! til jeg kommer tilbage; jeg maa først gaae hen og tale lidt med min Kat. Hun gaaer.

En Pige kommer ind. Vil Hosbond komme lidt ind, nu er Madamen alleene. A = a = a = hvad er det, jeg seer?

Anden Pige. Hvad var det for Raaben? A = a = a = a = hvad er det, som jeg seer? De løber begge.

Corfitz. Jeg troer, Fanden rider disse Tøser. Mon de saae noget Spøgelse eller Gjøst? Jeg veed jo, at jeg ikke kand skremme Folk. Jeg bilder mig ind, at gamle Gunild ved sine Konster har alt jaget en Skrek ind i Huset. Det er min Troe got nok til jer, I Tøyter! Det er kun en Begyndelse, I skal strax faae meer at vide. De Kiellinger kand dog meer end Fader Vor. Men hvor mon hun bliver henne saalænge? Det skal være mig en Glæde, om jeg kand faae Hevn over min Kone og mine utroe Tieneste=Folk. Ha ha ha! Begyndelsen er allerede god nok.

Troels kommer ind. Nu, Hosbond! kom Kiellingen? A = = a = a = Han slaaer Kors for sig, falder paa Knæe, og læser høyt Dedicationen i en Bønne=Bog og Titelen: Aandelige Bønner, skreven

---

Lin. 27 til næste Sides Lin. 6. læser høyt Dedicationen i en Bønnebog og Titelen: Aandelige Bønner o. s. v.] Hvad her anføres, er ikke af nogen virkelig existerende Bønnebog, og Peder Skram og M. Godiche vare skilte fra hinanden ved et Tidsrum af hundrede Aar. I Stykkets første Udgave læser Troels: „Ærlige og velbyrdige Peder S. Kram", hvilken Spøg maaskee kun er fjernet af anden Udgave ved dennes Sætter, som har troet dermed at foretage en Rettelse.

til Trøst og Husvalelse, trykte udi Kiøbenhavn hos Matthias Godiche, og findes hos hannem tilkiøbs.

Corsitz reyser sig. Hvad Pokker gaaer af Drengen?

Troels. A = = = = a = = a = Læser videre: Ærlige og velbyrdige Peder Skram, Rigens Admiral, min høygunstige Patron og Velyndere.

Corsitz. Est du gall, Dreng?

Troels. A = = = a = = = Jeg understaaer mig, høygunstige Herre! at dedicere ham dette ringe Skrift a = = a = = a =

Corsitz. Kiender du ikke din Hosbond, Troels! Hvor er det fat?

Troels. Ah Hosbond! er det jer? Jeg tænkte, det var Lucifer.

Corsitz. Hvi saa?

Troels. Vil Hosbond behage at see sig i dette lille Speyl?

Corsitz. Ach Himmel! hvor har den forbandede Kielling reedt mig til og drevet Spot med mig.

Troels. Ja ja, Hosbond! derfor hav intet meer med Stjernekigere og Spaaekiellinger at bestille. Consulerer heller brave Folk, som har hiemme paa Jorden; thi de andre er enten galne eller malicieux. Eller lad det reent blive, og slaae jer til Roelighed.

Corsitz. Ney ney, jeg gaaer ikke til Sengs, førend jeg har giort noget ved disse Sager. Jeg maa hen og tale med en Advocat.

Troels. Gir jer ikke i Færd med Advocater, førend I har spurdt andre fornuftige Mænd til Raads, om det er en Sag, som I kand komme for Retten med. Seer, der kommer en lærd Mand, spørg ham, om han holder saadant for raadeligt; thi Advocater raader altiid til Processer.

Scen. 4.

Corsitz. Troels. Poeten.

Poeten gaaer og spatzerer frem og tilbage med blot Hoved.

Corsitz. Ah Hr. Magister! jeg vilde gierne raadføre mig med ham i noget. Poeten gir Corsitz et Ørefigen.

Corfitz. Hvorfor slaaer I mig?

Poeten. Gak Fanden i Vold. Nu er jeg fra mine Concepter. Lad see:

Aurora aabnede sin Purpur-farved Dør - - -

Nu mistet jeg et Riim derover, som jeg havde paa det Ord Dør.

Troels. Kand Hr. Magister ikke bruge det Ord Smør? som for Exempel:

Aurora aabnede sin Purpur-farved Dør,
Og aad til Frokost Brød, som dypped var i Smør.

Det faldt mig saa ind i en Hast, hvorvel jeg aldrig har giort Vers tilforn.

Poeten. Ikke det? Jeg troer dog, at du kunde blive Poet. Hvad er dit Navn?

Troels. Jeg heder Troels.

Poeten. Det er et u-lykfaligt og u-rimeligt Navn udi Poesien; thi der er ikke et eneste Dansk Ord, som rimer sig til Troels.

Troels. Jomænd, man kand sige: gaae til - - - -

Poeten. Ha ha ha! den Dreng har got Phantasie.

Troels sagte. Du maa selv være en Phantast.

Poeten. Men hvad er jeres Begiæring ellers?

Corfitz. Jeg vil spørge min Herre til Raads om en Ting, førend jeg gaaer til Advocater. Jeg har min Hustrue mistænkt for Utroeskab. Jeg kand overbevise hende, at hun har skiult unge fremmede Karle hos sig i Sovekammeret, og nu vilde jeg vide, om - - -

Poeten. Vil Monsieur have den Historie udi heroiske Vers, saa koster det 8 Mark.

Corfitz. Ach ney Hr. Magister! det er ikke min Mening, jeg vilde kun - - -

Poeten. Ja Monsieur, jeg forstaaer nok; I vil maaskee have den i Saphiske Vers, men saa koster det dobbelt.

Corfitz. Jeg vil ingen Vers have, Monsieur! jeg vil kun spørge - - -

Poeten. Saadan en Historie maa være paa Vers, Monsieur! det klinger jo gandske intet paa solut Stiil. Hvad er ellers hans Navn, Monsieur?

Corfitz. Jeg heder Corfitz.

Poeten. Ha ha ha!

Corfitz. Jeg veed, det er jo et ærligt Navn.

Poeten. Ha ha ha! Corfitz, paa Latin Cornificius, ha ha ha! Jeg vil min Troe giøre et Vers over ham for slet intet alleene for Navnets Skyld, ha ha ha!

Gaaer ud.

Corfitz. Ney disse Folk ere forbandede. Jeg vil ikke have mere med dem at bestille. Jeg maa begynde Process. Gid Advocaten var kommen, som jeg har stevnet hid.

Troels. Har Hosbond stevnet en Advocat hid?

Corfitz. Ja jeg har haft Bud efter een.

Troels. Men her er jo ingen Beviisligheder.

Corfitz. Jeg skal nok faae Beviis; Konen som fortalte, at hun saae den Snuushane under Bordet, skal tillige med alle mine Huus-Folk stevnes til at aflegge deres Eed.

Troels. See der kommer en Advocat, ja hele to. Hillemænd, hvor glubske seer de ud!

Scen. 5.

Corfitz. Troels. Tvende Advocater.

1. Advocat. J stod og talte for Retten, Hr. Collega! mod jer bedre Vidende.

2. Advocat. J giør mig U-ret, jeg har aldrig taget nogen u-retfærdig Sag an min Livstiid.

1. Advocat. Denne var i det ringeste u-retfærdig, som J førte imod mig i Dag.

2. Advocat. Hvor kand J regne det for Hevd, hvor der ikke er bonæ fidei possessio? Er der ingen bonæ fidei possessio, saa kand der ey heller blive præscriptio.

1. Advocat. Hvem siger det, at der er ingen bonæ fidei possessio?

2. **Advocat.** Det siger jeg, det siger Justinianus, det siger Molinæus, Cujacius, Grotius og andre.

1. **Advocat.** Jeg var tilfreds, Alexander Magnus sagde det, saa er det ret, som jeg siger.

2. **Advocat.** Hvad siger ikke Vasqvius? Usucapio non habet locum inter duos diversorum regum ac populorum subditos.

1. **Advocat.** Ja Vasqvius, det er en fæd Karl at citere.

2. **Advocat.** Hvad har I paa Vasqvius at sige?

Troels. Jeg hører, de trættes om en Vaskerske. Hun maa være kiøn, eftersom de ere saa hidsige.

1. **Advocat.** Jeg har ikke andet paa ham at sige, end han var en Nar.

2. **Advocat.** Monsieur! det er bekiendt, at I er en Idiot.

De faaer hinanden i Haaret.

Troels skiller dem ad, og siger: Ey, Messieurs! det er jo Skam, at slige lærde Folk, som I er, skal slaaes for en lumpen Vaskerkones Skyld. Men I gode Mænd kommer ret beleyligt; min Hosbond har en vigtig Sag at betroe een af jer, som er den Beste.

1. **Advocat** rykker Corfitz tilside. Monsieur! tag mig; jeg har vundet i Aar over 24 Sager, som ingen anden kunde have vundet.

2. **Advocat** rykker ham til sig. Monsieur! tag heller mig; den anden er en Sinke. Jeg vandt en Sag i Gaar, som alle Mennesker kunde tage og føle paa, at den var u-retfærdig.

1. **Advocat** rykker ham til sig igien. Monsieur! den anden er kun en Tingstud; men jeg har studeret mine Jura i 4re Aar i Rostock.

2. **Advocat.** Monsieur! jer Sag maa være saa gall, som den være vil, saa skal jeg dog føre den ud som en ærlig Mand.

1. **Advocat.** Hvis I ikke tar mig, saa kommer I til at fortryde det.

2. **Advocat.** Monsieur! jeg kand forvende hvilken Sag

jeg vil ved subtile Distinctioner, og kand forsvare hvilken Ting jeg vil paa tvende Maader.

1. **Advocat.** Monsieur! jeg er een af de Stærkeste her i Byen i Formaliteter.

Corsitz vil slide sig løs, de løber efter ham, trækker ham 6 Gange een til een Side, een til den anden Side, og visker ham i Øret; hvorudover han omsider raaber Gevalt, og en Officeer kommer ind til Hielp, som driver Advocaterne bort.

Scen. 6.

Corsitz. Troels. Officeren.

Corsitz. Ah min Herre! jeg er ham høylig forbunden; dersom han ikke var kommen mig til Hielp, havde de virkelig taget Livet af mig.

Officeren. Det er mig kiært, at jeg kand tiene got Folk. Men hvad havde disse Advocater udstaaende med ham?

Troels. Nu skal man nok see, han ogsaa aabenbarer ham sin Sag.

Corsitz. Min Herre! jeg er en ærlig Borgermand her i Byen, som har gaaet meget Ont igiennem, og kundet skikke mig i alting indtil denne Tiid. Men nu paa min gamle Alder har jeg faaet en Huus-Sorg, hvilken saaledes har nedslaget mig, at jeg er kied af mit Liv. Med et Ord at sige: Jeg har en Hustrue, der søger fremmede Guder, hvorfor jeg vil føre Procefs med hende, og til den Ende vilde raadføre mig med disse Advocater, hvilke i Steden for at give mig Raad sloges med hinanden som glubske Ulve, og trækkedes om mig ikke anderledes end om et Rov eller Bytte, som var faldet dem i Hænderne.

Officeren. Hans Sorg giør mig ont. Men maa skee jeg kand give ham saa got Raad som en anden; thi jeg har meget lagt mig efter Lands Lov og Ret. Men førend jeg hører Sagen, maa jeg spørge Monsieur om nogle Omstændigheder: Hvor gammel er Monsieur?

Corsitz. Jeg gaaer i mit 70. Aar.

Officeren. Hvor længe har han været gift?

Corfitz. Udi to Aar.

Officeren. Hvor gammel er hans Kiæreste?

Corfitz. Sytten Aar.

Officeren. Er hun kiøn?

Corfitz. Ja det er U-lykken, min Herre! hun var een af de smukkeste Jomfruer her i Byen.

Officeren. Er Monsieur meget ude om Dagen, eftersom hun kand have Leylighed til at omgaaes med fremmede unge Karle i Huset?

Corfitz. Fra Klokken 2 til 5 om Eftermiddagen er jeg ude i Forretninger. Hun maa have udvalt den Tiid til at øve hendes Galanterier.

Officeren. Hvor boer Monsieur?

Corfitz. Der er min Dør, velbaarne Herre!

Officeren. Skyldigste Tienere, Monsieur! Jeg takker for god Underretning.

Giør en dyb Compliment, og gaaer bort.

Troels. Ha ha! tænkte jeg det ikke vel? Er I ikke Hanrey, saa bliver I det vist nok herefter, og det for jer aabne Mund. Jeg merkede strax, da han spurdte, hvilken Tiid om Dagen Hosbond pleyede at være ude, hvorhen han sigtede. Det er ret vel til Pas; gak saa hen en anden Gang og aabenbar jeres hemmelige Sager for Officerer.

Corfitz. Hør, Troels! jeg vil ikke tale med noget Menneske meer derom, men pakke mine Sager sammen, reyse hen et andet Sted og give hende til Priis. Den Eneste, jeg ønskede at tale med, var min Naboe Jeronimus, som er min oprigtige Ven; lad os gaae hen til ham. Men see der kommer han meget beleyligt.

Seen. 7.

Jeronimus. Troels. Corfitz.

Jeronimus. Hvorledes gaaer det jer, Naboe?

Corfitz. Ikkun slet og ret.

Jeronimus. I lovede mig jo senest at slaae alle Griller af Hovedet.

Corfitz. De forrige Griller har ynglet andre nye, som har giort mig gandske fortvilet, saa at man kand kiøbe mit Liv for 4re Skilling.

Jeronimus. Hvad er jer da vederfaret, siden vi taledes ved?

Corfitz. En fremmed Kone, som ingen Interesse kunde have af at lyve, svor mig til, at hun saae i Barselstuen i Dag en ung Karl staae i Skiul, hvorudover jeg kom i saadan U-roelighed, at jeg har løbet som et galt Menneske fra een til anden, for at faae meer Oplysning og spørge mig til Raads, hvad jeg skulde giøre derved, men har truffet paa de meest forbandede Mennesker i Byen, der i Steden for at give mig Oplysning og gode Raad har af halvgall giort mig reent gall.

Jeronimus. I saadan Tilfæld, Naboe! er best at tie stille; thi man blotter ellers kun sin egen Skam, og vinder aldeles intet dermed; thi der vil noget til at overbevise sin Kone Utroeskab. Jeg troer endnu som før, at I giør jer Kone U-ret.

Troels. Ney, Monsieur Jeronimus! han giør hende ikke U-ret. Jeg veed endda nogle flere Omstændigheder, som den samme fremmede Kone fortaalte mig, hvilke jeg ikke har vildet sige Hosbond.

Corfitz. Hvad sagde hun da til dig?

Troels. Hun svor mig til, at hun saae en ung Karl ligge under Bordet.

Corfitz. Under Bordet! hvad Tiid var det?

Troels. I Eftermiddag Klokken 3.

Corfitz. Aa Himmel! hvad hører jeg? Jeg maa strax ind.

Jeronimus. Vær dog ikke saa hastig, Naboe!

Corfitz. I forstaaer mig ikke, Naboe! Jeg vil ind og falde paa Knæe for min Kone, kysse paa hendes Hænder og med grædende Taare bede om Forladelse; thi just dette sidste, som fremføres meest til hendes Beskyldning, frikiender hende

aldeles. Ah hvilken grov Vildfarelse! Jeg skal fortælle Naboe den hele Historie: I Dag efter Maaltiid var jeg alleene med min Kone i Barselstuen, saasom jeg ventede ikke saa hastig Fremmede; men just i det samme bankes der paa Døren, og som der ikkun er een Udgang af Stuen, og jeg for [en] vis Aarsag Skyld aldeles ikke vilde lade mig finde hiemme paa samme Tiid, krøb jeg under Bordet, hvor jeg imod Forhaabning maatte ligge i 2 Timer, indtil Stuen blev ledig. Nu maa een af de fremmede Madamer have bleven mig vaer, og ved sin falske, hvorvel troehiertige Beretning har givet Aarsag til all denne Allarm. Nu er min eneste Sorg denne, at jeg har overilet mig og fortalet i Hastighed min uskyldige Kone.

Jeronimus. Naboe! giv jer tilfreds, og tak Gud, at I har faret vild.

See her en Hændelse, som nøye bør antegnes.
Af all Mistanke det den rareste bør regnes;
  Thi hvis Hr. Corfitz sig af Sorrig havde hængt,
  Det skeet var, fordi han sig havde selv fortænkt.
Af egen Skygge sig paa Flugt at lade drive,
Til Latter ikke kand saa stor Anledning give;
  Den Casus meer er rar, end Mandens, for sig selv
  Der bange blev, løb hen, sig styrted i en Elv.

Det Arabiske Pulver.

Comoedie

udi

Een Act.

Hoved=Personerne

i

Comœdien.

Polidor.
Henrich.
Oldfux.
Andreas.
Leonora.
Pernille.
Jøden.
Leander

Scen. 1.

Andreas. Oldfux.

Oldfux. Denne Bye er dog ikke saa liden, som jeg havde bildet mig ind. Her er ogsaa en Hob smukke Huse, hvilket gir tilkiende, at her maa boe formuende Folk. Men see, jeg er aldrig ærlig, om det ikke er min gamle Cammerat Andreas, som jeg ikke haver seet i saa mange Aar. Andreas! er det dig eller din Gienfærd?

Andreas. Ey, Monfrere Oldfux! er det muelige, at jeg skal have den Lykke at finde dig her saa uformodentlig?

De omfavner, kysser hinanden, og græder.

Oldfux. Ach min ærlige Ven og troe Stalbroder! jeg er færdig at daane af Glæde at see dig her. Jeg tænkte, at du havde været hængt for mange Aar siden. Men jeg merker, at du forstaaer din Profession; thi det er ingen Konst at stiæle, det kand en grov Bonde giøre; men at stiæle saaledes, at man aldrig blir greben, det kalder jeg at forstaae sit Handverk.

Andreas. Jeg takker skyldigst, Monfrere! for de gode Tanker, du har om mig. Det er mig ikke liden Fornøyelse at være berømmet af saadan brav Mand, som du est. Jeg takker ellers mine Forældre for god Optugtelse og Formaning, som jeg haver fort mig til Nytte allevegne, hvor jeg har været i Verden; saa jeg kand sige, uden at rose mig selv, Monfrere! at jeg har aldrig været greben mere paa

mine Gierninger end een Gang, da jeg dog kom temmelig vel derfra, thi jeg miste ikke mere end to af mine Øren.

Oldfux. Ey Bagatelle! et Par Øren meer eller mindre, det vil ikke meget sige. Jeg merker, at det er derfor, at du gaaer med den Polske Hue.

Andreas. Ja vist; derfor hilser jeg Folk ikke anderledes end Officererne, naar de trækker op paa Vagt, bukkende mig lidt, leggende Haanden paa Huen. Mange sige derfor, at jeg er storagtig; men de giør mig min Troe stor U-ret, thi jeg er ikke mindre end storagtig. Men hvorledes har det ellers behaget Monfrere at leve?

Oldfux. Net vel. Jeg har kundet komme til Rette med alle Folk, hvor jeg har været, foruden med disse forbandede Byefogder, der een og anden Gang har villet attaqvere mig paa mit ærlige Navn og Rygte. For 14 Dage siden havde jeg at bestille med een, som lod mig sette; men jeg, for at undgaae Vidtløftighed, sneeg mig af Arresten, thi man vinder ikke meget, Monfrere! ved Processer.

Andreas. Det er sandt nok, Monfrere! Jeg har ogsaa merket, at disse Byefogder ere slemme Folk, som ikke kand lade ærlige Folk være i Roe.

Oldfux. Ja de ere saa misundelige, at saa snart en brav Mand har forhvervet sig en Skilling, søger de at skille ham derved igien.

Andreas. Dyden er allevegne forfuldt.

Oldfux. Besynderlig af eens egne Landsmænd, derfor har jeg forsvoret aldrig at komme i min Fød-Bye oftere.

Andreas. Men hvad vil du nu bestille her?

Oldfux. Jeg har min Troe endnu ikke betænkt mig derpaa. Ørkesløs gad jeg ikke være; thi Ørkesløshed er Fandens Hoved-Pude. Jeg har gaaet fast alle Professioner igiennem. I Augsburg var jeg Doctor Medicinæ, og practicerede længe med stor Profit, indtil Facultetet af puur Mis-

2. thi jeg miste] mistede.

undelse formerede mig en Proces, og vilde have mig hengt, da jeg dog skikkede mig saaledes i mit Embede, at ingen af mine Patienter kunde klage over mig.

Andreas. Jeg troer det nok; thi jeg haaber, at de døde alle.

Oldfux. Ja det er sandt; men midlertiid bleve de dog af med deres Sygdomme. Havde jeg haft Penge til at fortsette min Proces med Docterne, skulde jeg kunde have overbeviist dem hvad Karle de vare, hvorledes de plagede stakkels Patienter verre end Bødler hele Aar, da jeg derimod aldrig opholdt en Patient over 3 Dage. Der ere adskillige rige Folk udi Augsburg, som maa tilskrive mine Recepter all deres Velfærd; thi havde jeg ikke saa hastig cureret deres kiære Forældre, havde de endnu maat bie efter deres Arvedeel, som dem efter Naturens Ret tilkom. Jeg skulde kun alleene produceret deres Attester mod de andre Doctere om min Dygtighed. Men jeg besluttede heller at forlade Staden, førend jeg vilde have med de Karle at bestille; thi de dømmer der udi deres egen Sag, og naar een er først dømt af med Livet og bleven hengt, kommer han siden ingen Vey, endskiønt han appellerer hundrede Gange.

Andreas. Deri har Monfrere Ret.

Oldfux. I Nürenberg var jeg Prophet, og spaade længe for Penge, var i stor Reputation i Begyndelsen, thi mine Spaadomme traf adskillige Gange lykkelig ind for mig; men som Geysten er ikke altiid lige hos et Menneske, og jeg spaade noget, som angik Republiqven, hvilket faldt anderledes ud, vilde man tage mig ved Vingebenet. Men det var min Lykke, at jeg var en Prophet; thi jeg spaade ogsaa om mig selv, hvilket dog ikke er enhver Prophet medgiven, nemlig om jeg havde kommet til Examen, det skulde have gaaet forbandet galt med mig, hvorfor jeg smurte mine Støvle, og gik i Tide bort.

---

27. noget, som angik Republiqven] Staten.

Andreas. Jeg havde min Troe ogsaa kundet spaae det samme, hvorvel jeg aldrig har øvet mig i den Konst.

Oldfux. I Franckfurt am Mayn agerede jeg Figtmester, fik en stor Hob Skolarer, som alle gav mig Penge paa Haanden; men da Figtskolen skulde gaae an, tænkte jeg ved mig selv: Hvad nytter det unge Mennesker, at de lære at figte? de stole kun siden derpaa, blive forvovende, og kand komme i U-lykke. Hvorudover, for at forekomme saadant, jeg reyste hemmelig bort.

Andreas. Gavst du da Skolarene deres Penge tilbage?

Oldfux. Ney Monfrere! jeg vidste ikke at finde dem saa i en Hast, tilmed havde jeg Reysepenge nødig; dog, paa det de skulde ikke tænke, at jeg vilde bedrage dem, laante jeg ogsaa nogle Penge af min Vert til et Tegn, at jeg vilde komme tilbage igien. Fra Franckfurt reyste jeg til Strasburg, hvor jeg gav mig ud for Politicus.

Andreas. Men hvordan kunde det lade sig giøre?

Oldfux. Det gik skiønt; jeg læste noget i Hübners Politiske Fragen, besynderlig i det Capitel, som handler om Strasburg og omliggende Stæder, gav mig ud for en Adelsmand, giorde mig en grundig og ærbar Mine, hvilket ikke er det Ringeste, som udfordres af en Politicus, reprimanderede derforuden alle Magistratens Gierninger, fandt Feyl ved alle Ting i Staden, hvorved jeg kom i saadan Reputation, at jeg fik en Bestilling, hvilket jeg dog ikke vilde antage, førend man gav mig et Aars Gage forud. Men da jeg havde faaet Pengene, tænkte jeg ved mig selv: Du kunde nok tienne til andet end til at sidde med en lumpen Pen i Haanden om Dagen; reyste derfor smukt bort uden at tage Affkeed, ved hvilken sidste Conduite jeg overbevisede dem, som tvilede om min Dygtighed, at jeg var en stor Politicus. I Cøln, hvor

---

18-19. jeg læste noget i Hübners Politiske Fragen] „Kurze Fragen aus der politischen Historie," et dengang meget bekjendt, omfangsrigt Skrift.

vi vare sammen sidst, agerede jeg en Stjernekiger, i London en Guldmager, i Antwerpen en Helgen, hvilken Profession gav mig af alle meest Penge, thi Folk ofrede til mit Huus ligesom til en Kirke, at jeg skulde giøre Forbønner for dem.

Andreas. Men hvorfor blev du ikke ved den Profession?

Oldfux. Ret som jeg stod paa Gaden engang og formanede Folk til Gudsfrygt, kom een af mine gamle Cammerater, hvilken saae mig under Øynene, brast i Latter, og sagde til de Omstaaende: Denne Mand, som I holde for en Helgen, er een af de største Skielme, der kand gaae paa Jorden. Men min Credit var saa stor, at Folk bleve færdig til at stene den som Helgens Bespottere. Dog allarmerede den Hendelse mig saa meget, at jeg turde ikke være meer i Byen, men reyste hid hen.

Andreas. Hvad vil du nu tage dig for?

Oldfux. Jeg veed min Troe ikke selv hvad jeg vil agere. Jeg vil tælle paa mine Knapper; hvilken Profession som falder paa den sidste Knap, den vil jeg tage an. *Begynder at tælle.* Doctor, Prophet, Figtmester, Spiller, Politicus, Guldmager, Stjernekiger, Helgen. *Tæller fra først igien, og treffer paa Guldmager.* Ja jeg maa giøre Guld, og du maa være mig behielpelig.

Andreas. Hvad jeg kand være til Tieneste, skal ikke manqvere.

Oldfux. Hør, Andreas! jeg har her hundrede Rixdlr. Guld, som er stødte til Pulver; de skal du menge blant andet. Du skal slaae en Boed op paa Torvet, og holde til Fals samme Pulver, men ikke sælge det til nogen, uden de spør om det Arabiske Pulver. Det er alt hvad du skal have i dit Hoved. Lad kun mig sørge for Resten. De hundrede Rixdlr. skal profitere os 4000. See der har du Guldet, gak kun strax hen og giør som jeg siger dig, og set dig paa

---

11-12. færdig til at stene den] ham, Kammeraten.

Torvet. Naar jeg haver 4000 Rixdaler, skal du bekomme den Fierdedeel deraf.

Andreas. Got got, inden en halv Time skal jeg være færdig med min Kram.

Scen. 2.

En Jøde. Oldfux.

Jøden. Sein Diener, mein Herr! Hat er was zu skacheren?

Oldfux. Ney nu intet, Smauts! Jeg er nys kommen hid til Byen. Men i Morgen, naar jeg begynder at arbeyde, kand I faae noget Guld, men med Condition, at I ikke siger det til nogen, ellers har jeg ingen Roe for Folk. Jeg giør ellers ikke mere Guld paa eengang, end jeg kand bruge til en Maaneds Fortæring; men vil nogen lære Konsten af mig, koster det 4000 Rixdaler.

Jøden. Soe kand Herren Guld gioren?

Oldfux. Ja saa lidt til Huusbehov.

Jøden. Damit kand Messier sig viel insinyeren hos en vornehm Herr, der hier wohnt.

Oldfux. Hvad er hans Navn?

Jøden. Sin Nahm ist Polidor. Han har viel Zeit und stuere Penge daran gewennet, aber vergebens. Han spandirer gern 4000 Rdlr. paa den Kunst at leren.

Oldfux. Er det ellers en skikkelig Mand?

Jøden. Ein allerlibster Herr, ein gelehrter Mann und en stuer Naturkundiger.

Oldfux. Hans Studeringer hielper ham ikke meget til den Konst. Jeg kand lære den lige saa snart til en Bonde som til den allerlærdeste Mand; thi Konsten bestaaer kun i en ringe Videnskab og nogle smaa Cermonier, som man maa i Agt tage.

Jøden. Han er ellers af saa mange bedragen bleven, at han ingen vil meer glauben.

29-30. bestaaer kun i en ringe Videnskab] i at vide en ringe Ting.

Oldfux. Han har stor Ret; thi Verden er nu omstunder fuld af Bedragerie. Jeg forlanger derfor ikke, at han skal troe mig meer end en anden, førend han seer Prøven, og faaer Troen i Hænderne.

Joden. Trækker da Messier Guld von ander Metal?

Oldfux. Ey Lapperie! det er ikke Umagen værd. Jeg kand giøre Guld af alle Ting. Adieu! Jeg maa til mit Logement.

Joden. Woe logire der Herr?

Oldfux. Her nest ved i Phassanen. Vil I komme til mig i Morgen, kand I faae noget Guld hos mig.

Joden. Gut gut. Adiees soe lang!

Scen. 3.

Henrich. Joden.

Joden. Der Kerl hat en erlig Angesicht; aber ich glaube ihm dog nicht, ehr ich Probe sehe. Ich muß doch die Historie dem Herren Polidor fortællen.

Banker paa.

Henrich. Hvem vil I tale med? Benjamin!

Joden. Ich vil tale mit dem Herren Polidor.

Henrich. Da kand I ikke faae ham nu i Tale, det jeg troer; thi nu er det hans onde Time paa Dagen, at han har Feberen.

Joden. Har han denn lang Fiber hat?

Henrich. Ney ikke over i 20 Aar.

Joden. Ey Snack, ich saae ihm joe for 3 Dagen siden.

Henrich. Jeg veed ikke rettere, end han har Feberen. Naar jeg seer en Mand den hedeste Tiid om Sommeren staae i Gløer op til Ørene, slutter jeg enten, han er gall, eller han har Feberen.

Joden. Ha ha, nu forstaaer ich din Mening. Er operirt itzund.

Henrich. Jeg veed ikke, enten han opererer eller pur-

gerer; jeg troer, det er ligemeget, thi all den Tiid, han har arbeydet paa at giøre Guld, har han ikke vundet saa meget, at han kand kiøbe sig en Strikke for, naar engang alle hans Midler er bortsat paa det Lapperie, og han vil henge sig af Armod. Han gir heller ingen Audientz, naar han har med de Forretninger at bestille.

Joden. Aber ich faaer vel Audientz, wenn du siger, daß en Goldmacher neulig hier er komen, der vil Proben giøren, ehr han Recompants forlangen.

Henrich. Ja hvis saa er, saa faaer I ham nok i Tale; thi ellers om een sagde ham: Jer Huus er i Brand, der er een, vil tage jer Frue med Vold, Tyve er indbrudt i Huset; det bevægede ham aldeles intet at gaae fra sine Sager. Men det er endelig noget, som jeg tør sige ham.

Joden. Gaae denn straxen ind; ich weis nicht, wie lang han bliver in der Stadt.

Henrich. Han sidder her i den yderste Stue; jeg vil raabe uden for Vinduet, thi jeg tør ikke gaae ind. Raaber sagte 3 Gange. Herre! Herre! Herr Polidor!

Polidor indenfor. Hvad er det for en Slyngel, som tør raabe paa mig?

Henrich. Jeg har noget at sige Herren, som er høyst Magt paaliggende.

Polidor. Og jeg har noget at smøre din Ryg med, som skal lære [dig] at lade mig være i Roe en anden Gang.

Henrich. Her er en fremmed Mand ude, som kand giøre skiønt Arabisk Guld.

Polidor. Lad ham bie. Nu kommer jeg strax.

Henrich. Tænkte jeg det ikke vel? Det er Magneten, som alleene trækker ham ud.

Scen. 4.

Polidor. Joden. Henrich.

Polidor i sin Slaap=Rok med et Lær=Forklæde for, førende en nedslagen breed Hat paa Hovedet, en Puster paa Axelen hengende, og en

Ildtang i Haanden, gandske kullet i Ansigtet. Hvor er den Mand, som kand giøre Guld?

Joden. Ich talte nyelig mit ihn, han logirt in dem Phassan.

Polidor. Vil han og lære Konsten til andre?

Joden. Ja aber er ist forbandet dyr.

Polidor. Hvad forlanger han da?

Joden. Er verlangt 4000 Rdlr.

Polidor. Det er noget meget.

Henrich. Det er ikke meget. Jeg vilde gierne give ham en Tønde Guld, om jeg havde den; thi hvad vilde jeg estimere det, naar jeg siden kunde giøre igien ti dobbelt saa meget?

Polidor. Raader du mig da, Henrich! at give de Penge?

Henrich. Jeg raader Herren at henge baade Guldmageren og Joden op; thi den ene er en Jøde, og den anden, garanterer jeg for, er lige saa god som de andre, som har bedraget Herren saa ofte.

Polidor. Hør, Benjamin! vil du cavere for ham, at han ikke bedrager mig?

Joden. Ney Herr! ich sag Danck. Ich kiender ham nicht weiter, als daß ich eengang mit ham har talt; han maa for sig selber caveren. Han tilbyden sig erst Proben to giøren, ehr er was verlangt.

Polidor. Det er jo et resonabelt Tilbud. See til, Benjamin! at du kand bringe ham hid som af dig selv; thi jeg vil ikke lade mig mærke, at jeg er meget forlegen for at lære ham Konsten af.

Joden. Ich will strax derhen gaae.

Scen. 5.

Leonora. Polidor. Henrich. Pernille.

Leonora. Ey, Gud bevare os, min Hierte! I seer verre ud end Fanden.

Polidor. Mit Arbeyde, Madam! fører intet andet med sig.

Leonora. I maa vel sige, det fører ikke andet med; thi hvad Frugter har I nu seet udi de mange Aar, I har plavet jer med det forbandede Tøyerie?

Polidor. Tag jer vare hvad I siger, Madam! og giv den ædelste Profession i Verden ikke saadan Titel.

Pernille. Herren har Ret, at Professionen er ædel; thi ingen uden rige og fornemme Folk kand practicere den. Den er ogsaa nyttelig for et Menneskes Siæl.

Polidor. Det er ogsaa at gaae noget for vidt.

Pernille. Men jeg skal bevise det klarlig for Herren. Fattigdom er nyttig for et Menneskes Siæl, Guldmagerie viser Veyen til Fattigdom, ergo er den nyttig for et Menneskes Siæl.

Polidor. Hør, Madam! I maa ikke have slige næsevise Tienneste-Folk i jer Brød.

Leonora. Min Hierte! Pernille har Ret, og intet fornuftig Menneske kand dadle hendes Ord. Man kand bevise af jer eget Exempel tilstrekkelig, hvilke Frugter den Profession fører med.

Polidor. Naar det kommer, saa kommer det paa eengang.

Pernille. Ja vist kommer det paa eengang. Herren distilerer, kaager, syder, gryder saalænge, indtil han setter omsider Ild paa Huset, og saa kommer Armoden paa eengang.

Leonora. I har arbeydet 10 Aar derpaa, og bliver I endnu 10 Aar derved, kommer I at gribe til et Handverk for at fortienne Føde.

Pernille. Ja giøre Svovelstikker af Armod.

Polidor. Du Næseviis! hen til din Rok, det er nok saa tienligt, og Madam! gak ind og sye paa jer Ramme, og lad mig være uskaaren.

Pernille. Fruen skal nok sye paa Ramme, saa snart

---

32. lad mig være uskaaren] fri for Angreb, i Fred.

Herren vil lade hende faae noget af det Guld, som han haver giort; thi saasom Herren giør saa meget Guld om Dagen, har vi ikke fornøden at brodere med Silke.

Polidor. Jeg troer, Fanden rider den Pige. Var det ikke for min Ære = = = Hør jeg skal inden faa Dage binde Munden paa jer, og I skal see Frugten af mit Arbeyde. Her er kommen en fremmed Mand til Byen, som vil giøre Prøve for mig.

Pernille. Den? Han er det største Skarn og Bedrager, som kand gaae paa Jorden.

Polidor. Kiender du ham da?

Pernille. Det er jo en Antichvist; er det ikke saa, man kalder Guldmagerne paa Latin?

Polidor. Du vil sige Alchymist. Jo det er en Guldmager. Men hvoraf veedst du, at han er en Bedrager?

Pernille. Jo fordi han er en Guldmager.

Polidor. Du skal faae en Ulykke, hvis du ikke holder din Mund. Vil du ogsaa giøre mig til en Bedrager?

Pernille. Ja hvad andet? Herren bedrager sig selv, bedrager sin Frue, bedrager sine Børn. Jeg skal sige Sandhed, om det skal koste mit Liv. Hør hvad jeg siger, førend jeg gaaer: Det var nok saa tienligt, i Steden for at consulere en Guldmager, at have Bud efter en Vaskerkone, der kunde tage Kullet og Skarnet af Herrens Ansigt.

Gaaer ud.

Polidor. Madam! jeg vil ikke have den Pige længer i Huset.

Leonora. Ey, min Hierte! I maa ikke regne hende det til Onde. Hun er en troe og ærlig Pige, og hvad hun taler er af puur Nidkiærhed.

Polidor. Madam! giør mig den Tienneste at gaae lidt ud, nu vil jeg være alleene.

Leonora. Hiertelig gierne.

Henrich. Herre! der kommer min Troe Jøden med

Guldmageren. Skam faae ham, han maatte giøre sig saa meget Guld, at han kunde kiøbe sig en smuk Klædning for.

Polidor. Ey, du kiender ikke Guldmagere: De ere alle af ringe Anseelse. See her, Henrich! tag den Puster og Ildtang ind, og flye mig en Peruqve i Steden for Hatten.

Henrich løber efter en Peruqve, og setter den paa Herrens Hoved.

Scen. 6.

Oldfux. Joden. Polidor. Henrich.

Joden. Herr! hier ist der Mann. Ich havde stuur Müde mit ham, ehr ich ihm mit mig kriegen konnte. Nu kann Herren selber mit ham tale.

Polidor. Serviteur, min Herre! Det er mig kiært at finde Folk af min Profession. Naar var Ankomsten her til Byen?

Oldfux. Det kand skille ham ligemeget, enten jeg kom i Dag eller i Gaar.

Henrich sagte. Den Karl er kort for Hovedet.

Polidor. Ja Henrich! alle store Konstenere ere capricieux. Jeg vilde ønske, at jeg ellers kunde være min Herre noget til Tienneste her paa Steden.

Oldfux. Min Herre! den største Tienneste, I kand giøre mig, det er at spare med jere Complimenter. Hvad Tienneste kand han vel ellers giøre mig?

Polidor. Et Menneske kand altiid være det andet til Tienneste; jeg mener, at saasom han er fremmed her paa Steden, saa kand jeg giøre ham bekiendt med got Folk.

Oldfux. Got Folk, ha ha ha! Har han saa god Forraad paa dem? Jeg har nu reyst hele Verden omkring; men jeg har ikke kundet treffe got Folk. Jeg har fundet alleene een god Mand i Verden, det var min Mester Albufagomar-Fagius, en Araber af Geburt. Han var from og mere

---

15. Det kand skille ham ligemeget] være Dem uden Forskiel.

medliden mod umælende Creatur, end eet Menneske er mod det andet. Jeg erindrer, at da hans Kat laae engang og sov paa hans Kiole-Erme, og hans Bedestund samme Tiid faldt ind, da, paa det han ikke skulde forstyrre Katten i sin rolige Søvn, klippede han Stykket af Kiolen, hvorpaa Katten hvilede.

Polidor. Det kalder jeg Medlidenhed i en høy Grad. Slige Folk findes ikke hos os. Kommer min Herre nu da fra Arabien?

Oldfux. Ney Monsieur! jeg kommer fra Maanen. Jeg veed ikke, hvortil slige Spørsmaal tienner.

Polidor. Man skal have noget at begynde sin Tale med.

Oldfux. Jeg er gandske ikke for de Præludier. Har han noget at sige mig, da maa han strax gaae til Materien; thi Tiden er kostbar for mig.

Polidor. Jeg har hørt, at min Herre er Adeptus.

Oldfux. Kand nok være.

Polidor. Og saasom jeg ogsaa udi mange Aar har lagt mig efter det Videnskab, saa søger jeg altiid Leylighed at tale med Folk af den Profession.

Oldfux. Hvad Vey-Viser har Monsieur haft?

Polidor. Jeg haver giennemlæst de allerbeste Autores.

Oldfux. De allerstørste Autores ere de allerstørste Slyngle, som ikke selv veed hvad de har skrevet. Jeg studerede udi 10 Aar forgieves, thi jeg var lige saa klog den sidste Dag som den første; men den store Albufagomar-Fagius lærte mig det i een Time, som jeg ikke kunde hitte paa i saa mange Aar.

Polidor. Vil min Herre ikke lære mig Konsten for en Recompence?

Oldfux. Jeg har udi 6 Aar, siden jeg forlod min Mester, ikke villet lære den til noget Menneske, thi det har været mig forbuden; men for et halv Aar siden har jeg paa Ansøgning bekommet et saadan Svar, som Monsieur kand

---

16. min Herre er Adeptus] en Indviet, en Mester i Guldmageriet.

see af dette hans Brev, dateret den 23. af den Maaned Gorael 603 Aar fra Hegira. See her hvad han skriver derom: Allabricamo Triel Sluki, Elmacino Eben Alfantara Masaki Gombada.

Polidor. Jeg forstaaer slet intet Arabisk.

Oldfux. Videre: Mihynki Carassa Almanzcra Tarif Elbrunadora Alcantara.

Polidor. Hvad skal det Ord Alcantara betyde? Der er en Sted i Spanien, som heder saa.

Oldfux. Det Ord Alcantara betyder en Sum Penge, som i Europæiske Mynt beløber sig til 4000 Rixdaler; thi den Sum Penge tilstæder han mig at tage af den, der lærer Konsten.

Polidor. Men Monsieur maa vel tage mindre, om han vil?

Oldfux. Ney hør hvad han skriver derom: Aitzema cranganor Monomotapa Lacangandaro Mihopi Madagascar rencolavet.

Polidor. Jeg forstaaer det ikke. Men skriver han, at Monsieur maa ikke tage ringere end de 4000 Rixdaler?

Oldfux. Ey, han hører jo, at der staaer Mihopi Madagascar rencolavet.

Polidor. Men om Monsieur vilde giøre det af Generositet for slet intet?

Oldfux. Ney han gir en grundig Raison, hvorfore man maa ikke giøre det for intet. See her: Bramini Muhames Nadir Elaocombra Caffares Canunor Elcanan. Vil derfor Monsieur lære Konsten, koster den 4000 Rixdaler.

Polidor. Det er noget meget; men maatte jeg tage den Frihed at spørge, at eftersom min Herre kand giøre Guld, hvad da de Penge kand nytte?

Oldfux. At jeg ikke maa giøre det for intet, derfor har jeg min store Mesters skriftlige Ordre samt den Raison, han gir dertil her i Brevet, nemlig: Boamirci Muhamed Nadir. Det samme Spørsmaal, som Monsieur giør til mig, kand

jeg ogsaa giøre til ham; nemlig hvad kand det komme ham an paa nogle 1000 Rixdaler, naar han kand strax af intet giøre Penge igien?

Polidor. Ja ja, det kand være got nok; men jeg vilde ellers sige noget, dersom han ikke vilde tage det ilde op.

Oldfux. Jeg kand giette hvad han vil sige: Han er bleven bedragen af saa mange, hvorfor skulde han da troe mig?

Henrich. Ney min Herre havde min Troe ikke ført det i saa slet en Stiil. Han havde i det ringeste, i Steden for det Ord bedrage, sat paa en høflig Maade trompere.

Oldfux. Monsieur har Ret, jeg priser hans Forsigtighed. Jeg begiærer ikke, at han skal troe mig, forlanger derfor ikke Pengene forud, men alleene Forsikring, at de skal blive mig betalt, saa snart han har seet Prøven paa mit Videnskab.

Polidor. Vel an, jeg vil sette Pengene ned hos denne Jøde, hvilken skal levere dem strax til Monsieur, naar jeg seer Prøven.

Oldfux. Got, dermed er jeg fornøyet. Jeg maa ind med ham at besee hans Laboratorium, om det er beqvem dertil.

Polidor. Ja vil han behage at spadsere ind.

Scen. 7.

Henrich. Leonora. Pernille.

Henrich. Jeg gad gierne vide, hvordan det løber af. Jeg er bange for min Herres Penge. Men der kommer Fruen med Pernille.

Pernille. Henrich! hvor er Herren?

Henrich. Han er gaaed lidt ind, og naar han kommer ud igien, er han enten Keyser eller Staader. Han har sluttet en Contract med den ny Guldmager, som bringer ham til een af Delene.

8-9. ikke ført det i saa slet en Stiil] udtrykt sig saa simpelt, ligefrem.

Pernille. Forlanger da Guldmageren Penge for at lære Konsten?

Henrich. Der bliver leveert 4000 Rixdaler til Jøden Benjamin, hvilke Guldmageren skal have, naar han har giort sin Konst probat.

Leonora. Ach min hele Krop skielver allerede; thi jeg er vis paa at der er Bedragerie under.

Henrich. Ney Skam faae Herren, han var forsigtig nok deri, at han vil have Prøve først, og naar Prøven er probat, saa er de Penge vel anvendte.

Pernille. De Penge alleene, som han betinger sig, gir Bedragerie tilkiende; thi hvad skulde een, der kand giøre Guld, forlange Penge af andre?

Henrich. Jo han gav min Herre Raison derfor.

Pernille. Jeg kand ikke begribe hvad Raison han kand give dertil.

Henrich. Jo Raison dertil skal være denne: Alcantara Aben Ezra Mahomet podolski Scabhalsias komai; den Raison fandt Herren for at være god, og mig syntes, at den kunde ogsaa lade sig høre.

Pernille. Hvad er det da paa Dansk?

Henrich. Det veed jeg min Troe ikke. Forstaaer jeg Arabisk?

Pernille. Du Taadse! naar du ikke forstaaer det, hvordan kand du da finde Raison derudi?

Henrich. Jo Guldmageren forklarede Ordene for os siden saaledes: Spelamdisimo Madagascar hemancino Rencolavet.

Pernille. Endnu er jeg lige klog.

Henrich. Jeg min Troe lige saa; men nok er det, at han faaer ingen Penge, førend han har giort nogle Gange Prøve. Men der kommer de. Det er best, at vi gaaer ind; thi han vil være alleene med Guldmageren.

Leonora. Ach ach, min Blod spaaer mig intet Got. Men naar jeg ret eftertænker det, saa er det lige got; thi

enten han ruineres paa en Dag eller et Aar, det kommer paa eet ud.

Scen. 8.

Oldfux. Polidor.

Oldfux. Ney min Herre! jeg vil aldeles ikke have med Operationen at bestille, paa det han ingen Mistanke skal fatte. Har han kommen saa meget Mercurius i Panden, som jeg sagde?

Polidor. Ja vist.

Oldfux. Kaager det ogsaa ved en sagte Ild?

Polidor. Ja alting er efter deres Ordonance.

Oldfux. Nu kommer Hemmeligheden, som bestaaer udi disse kraftige Arabiske Ord, som Monsieur skal repetere 3 Gange, medens Operationen skeer. See her har jeg dem skreven, om han kand læse dem.

[**Polidor**] tar Papiret, og læser. Eregamdlug ere Eregardeb go ud ne ran.

Oldfux. Dette skal han paa Knæ repetere 3 Gange.

Polidor repeterer det 3 Gange.

Oldfux. Det er sandt: Han har jo ogsaa kommet det Arabiske Pulver i Panden?

Polidor. Ney Monsieur har intet Arabisk Pulver talet om.

Oldfux. Ey ey, det er det Allerfornemmeste; thi uden det kand Operationen ikke skee.

Polidor. Men hvor faaer man det Pulver?

Oldfux. Disse Nürenbergere pleye allevegne at sidde paa Torvet dermed. Det bruges ellers til at tage Pletter af Klæder med. Man kand faae en temmelig Qvantitet for en Mark; thi de Karle vide ikke samme Pulvers rette Dyd. Lad Tienneren i en Hast springe hen paa Torvet.

Polidor. Henrich!

Henrich. Herre!

Polidor. Spring hen paa Torvet, og kiøb noget Arabisk Pulver for en Mark.

Henrich. Hos hvem skal jeg kiøbe det?

Oldfux. De fleste Nürenbergere pleyer have det blant anden Kram.

Henrich gaaer bort.

Polidor. Ach Himmel! hvo skulde tænke, at det Pulver havde saadan Dyd?

Oldfux. Alting synes at være ringe, naar man først faaer det at vide.

Polidor. Er der ellers noget andet at tage i Agt?

Oldfux. Ney ellers intet. Den Seddel, hvorpaa de Arabiske Ord staaer skreven, maa Monsieur bevare som et liggende Fæ; thi derudi bestaaer den hele Hemmelighed.

Polidor. Men naar skal man komme det Arabiske Pulver udi Panden?

Oldfux. Tiden gir intet til Sagen, naar det kun skeer, medens det kaager. See der kommer Tienneren tilbage. Jeg vidste nok, at de har det allevegne.

Henrich. Her er 8 Skilling tilbage, Herre! jeg fik mit hele Tørklæde fuldt for 8 Skilling.

Oldfux. Gak nu ind og kom en god Haand fuld udi Panden.

De gaaer ind.

Scen. 9.

Oldfux alleene.

Det gaaer skiønt. Jeg skal lade ham endnu operere et Par Gange, at han kand desmere bestyrkes. Thi det slaaer aldrig feyl, at han jo faaer henved 10 Rixdaler af de to Haandsfuld Pulver, han kommer i Panden. Naar jeg saa faaer Pengene, reyser jeg og min Cammerat Andreas af Byen, og lar den gode Herre sørge for hvor han kand faae

---

5-8. hvo skulde tænke . . . faaer det at vide] hvo skulde troe, at man ved et saa simpelt Middel kunde gjøre Guld? — Alting synes ganske let, naar man først har lært det.

meer Arabisk Pulver; ha ha ha! det bliver artigt nok, naar han siden har Bud efter det, som aldrig har været til i Verden, og naar han faaer at høre, at aldrig nogen veed af det Arabiske Pulver at sige. Jeg stiller denne Mand ved 4000 Rixdaler, og dog giør ham en Tienneste, som han bør takke mig for; thi han lærer saa meget af denne Historie, at han forlader sit Galskab, overlader til andre det Handverk at giøre Guld. Min Cammerat Andreas har ellers fortient den Fierdedeel af Pengene; thi han har viislig og troelig forrettet sit Verk. Jeg har kiendt ham for mange Aar, og veed, at han ingen uden mig eftergiver noget udi Hurtighed; thi jeg havde ellers ikke betroet ham dertil. Men der kommer Herren tilbage.

Scen. 10.

Oldfux. Polidor.

Polidor omfavnende og kyssende Oldfux. Ach min Herre! Himmelen selv har ført eder hid, for at belønne mig for mit lange Arbeyde og mange Aars Svede, som jeg længe frugtesløs har anvendt. Konsten er probat, I har fortient redelig de 4000 Rixdaler, ja dobbelt saa meget.

Oldfux. Jeg vil ikke have en Skilling meer, end hvad vor Accord er.

Polidor. Ach nu skal jeg stoppe Munden til paa dem, som idelig har beleet mig, og triumphere over mine Uvenner og dem, der har vendet mig Ryggen, saasom de har frygtet, at jeg skulde geraade udi Armod, og derfor glemt alle de Velgierninger, jeg har beviist dem udi min Velstand.

Oldfux. Ja min Herre! Verdens Maade er ikke anderledes.

Polidor. Men nu kand jeg foragte dem igien.

Oldfux. Ney det skal min Herre ikke giøre; thi det Fornemste, som min store Mester Albufagomarfagius recom=

---

1. det bliver artigt nok] lystigt, morsomt. — 11. eftergiver noget udi Hurtighed] Snildhed, Forslagenhed.

menderer sine Discipler, er Ydmyghed. Min Herre seer, hvordan mit Væsen er. Jeg kand føre mig op som en Første, om jeg vilde, men det er imod vor Fundats; hvilket er Aarsag, at man ikke vil troe, at vi forstaaer den edle Konst, efterdi vi stille os an som fattige Folk.

Polidor. Jeg skal ogsaa efterleve hans Formaninger, hvorom han kand forsikre Albufagomarfagius, til hvilken jeg beder at formelde min ydmygste Respect, naar I skriver ham til.

Oldfux. Det skal ikke manqvere.

Polidor. See her, min Herre! der er mit Zignet, hvilket naar I flyer til Jøden Benjamin, faaer I strax Pengene.

Oldfux. Forsøg nok for Sikkerhed en Operation.

Polidor. Ja vil Monsieur blive her saalænge; imidlertiid skal min Kone holde ham med Selskab.

Scen. 11.

Oldfux. Leonora. Pernille.

Leonora. Ach min Herre! gid jeg kunde hitte paa saa kraftige Ord, som jeg ønskede, for at tilkiende give min Taknemmelighed med.

Oldfux. Min kiære Frue! hendes Herre er en dydig Mand, for den Aarsag Skyld har jeg aabenbaret ham min Konst.

Pernille kysser ham paa Haanden.

Oldfux. Det er alt for ydmygt, Mademoiselle! Min Haand er ogsaa noget skiden.

Pernille. Ach ney det er en kostbar Haand, som er værdt at kysse meer end eengang.

Leonora. Vil min Herre ikke forsmaae den Ring og bære den for min Skyld?

Oldfux. Ney min kiære Frue! jeg tager aldeles ingen Gaver af hende.

Leonora. Ach jo min Herre! jeg vil tage det op som et Venskabs-Tegn af ham. Forsmaae den ikke, jeg beder ydmygst.

Pernille. Ach min Herre! giør dog Fruen den Fornøyelse.

Oldfux. For ikke at giøre Fruen imod, vil jeg tage imod den.

Pernille. Ach min Herre! gid jeg havde ogsaa noget Got at forære ham. Vil han ikke forsmaae denne Skuepenge, som jeg har arvet efter mine Forældre?

Oldfux. Det var Synd at berøve hende sin Arvedeel.

Pernille. Ach min Herre! jeg slipper ham ikke, førend han tager imod den.

Oldfux. Jeg vil da forvare den for hendes Skyld og skikke hende een af Guld igien. Men der kommer Herren tilbage.

Polidor. Ach ach, min Glæde er saa stor, at jeg neppe kand skikke mig deri. Konsten er probat. Jeg fik lige saa meget Guld ved den sidste Operation. Ach jeg beder, at min Herre vil besøge mig hver Dag, saalænge han er her i Staden.

Oldfux. Det skal ikke manqvere. Jeg bliver maa skee nogle Maaneder her paa Steden.

Polidor. Vil han ikke giøre mig den Ære at spise med mig til Middag?

Oldfux. Ney jeg faaer ikke Leylighed; men jeg vil nok have den Ære at spise med ham til Aften. Nu har jeg nogle smaa Forretninger.

Polidor. Jeg vil da ikke opholde ham; Pengene faaer han hos Jøden, saa snart han viser ham Zignetet.

Oldfux. Jeg tviler ikke derpaa. Adieu saalænge!

Polidor. Adieu! jeg recommenderer mig med mit hele Huus.

Scen. 12.

Polidor. Leonora. Pernille. Henrich.

Polidor. Nu, Madam! hvad siger I nu? Har jeg nu ødelagt jer Huus ved mit daarlige Arbeyde?

Leonora. Ach min Hierte! regn mig ikke min Ubetænksomhed til Onde.

Pernille. Jeg beder ogsaa ydmygest, at Herren vil forlade mig, at jeg saa dristig mangen Gang har spottet dermed.

Polidor. Jeg forlader jer det, Børn lille! af mit gandske Hierte; vil I kun lære deraf en anden Gang ikke at raisonnere om Sager, som overgaaer jer Forstand. See Henrich! hvor kommer du fra?

Henrich. Ach Herre! er det sandt?

Polidor. Hvad er sandt?

Henrich. At Herren kand giøre Guld.

Polidor. Ja Henrich! det er gandske rigtig; men hvor har du faaet det at vide?

Henrich. Ach det er alt over den hele Bye; jeg hørte det først af Viintapperen her nest ved, han recommenderede sig sytten Gange udi min gode Affection og Bevaagenhed, skienkte et stor Glas Carnali-Sek for mig, og vilde ikke have en Skilling derfor, da den sultne Hund dog aldrig tilforen har villet give mig et Glas Brændeviin, uden at jeg lagde Penge først paa Bordet.

Polidor. See engang, hvordan Verden er; saa snart det gaaer een vel, saa søger alle eens Venskab. Men jeg kand ikke begribe, hvordan saadant kand spørges saa hastig.

Henrich. Jøden maa have sagt det først til een, og naar een faaer en Ting først at vide, er det strax over den hele Bye. Alle Mennesker, som saae mig paa Gaden, hilsede mig, som jeg kunde have været en Palts-Greve, og Christoffer Smør-Blomster, som aldrig har villet seet paa mig tilforen, bukkede sig saa dybt, at han nær havde faldet i Rendestenen; men jeg gik min Troe ligesaa stout ham forbi, som han har gaaet mig forbi tilforen.

Polidor. Der banker vist, Henrich! gak til Døren.

16-17. skienkte et stor Glas Carnali-Sek] Canarie-Sect, sød Viin fra de canariske Øer.

Henrich. Det er Monsieur Leander, som vil have den Ære at opvarte Herren.

Polidor. Ey ey, er det mueligt? Den **Mand** har foragtet mig i sit Hierte tilforn.

Leonora. Siig, Henrich! at vi gir ikke slige Folk Audientz.

Polidor. Ach ney Madam! lad os skikke os i vor Medgang. Han maa vel komme ind.

Scen. 13.

Leander. Personerne af forige Scene.

Leander. Ach min allerkiæreste Herr Polidor! det er mig en usigelig Glæde at see ham med god Helbred; jeg kand ikke beskrive, hvilken inderlig Hiertens Længsel jeg har haft efter at see ham.

Polidor. Jeg har ikke kundet merke det; thi jeg har adskillige Gange villet besøge ham, men han har negtet sig hiemme, og naar jeg har seet ham paa Gaden, har han aldrig villet hilse mig.

Leander. Ach min allerkiæreste Herr Polidor! han giør mig sin allerringeste Tienner U=ret; thi jeg kræver Himmelen til Vidne, at der er intet Menneske til paa Jorden, som jeg har saa stor Estime for.

Polidor. Monsieur! han sparer med sine Complimenter = = = =

Henrich. Ney Herre! jeg troer nok, at Herr Leander er hans Ven; thi saa snart han fik at vide den Lykke, Herren var vederfaret, blev han saa forandret, at han er færdig at briste af Kiærlighed til ham.

Leander. Jeg svær ved alt det, som helligt er, at jeg altiid er den samme, som jeg har været, og at den Lykke, som min gunstige Herre er vederfaret, aldeles ikke er Aarsag til min Hidkomst. Jeg har altiid prefereret Herren for alle de Mennesker, jeg har kiendt, og agter mig for den største Lykke at være een af hans ringeste Clienter.

Polidor. Det kand nok være, Monsieur! Nu maa jeg gaae fra dem, jeg har noget at bestille.

Gaaer ind.

Leander kysser Henrich. Ach min hierte Monsieur von Henrich! jeg beder, at I vil være min Ven og Velyndere; vil I da?

Henrich. Ach hvorfor skulde jeg ikke det? Serviteur treshumble!

Kysser hinanden igien. Tre andre skrammererede Herrer kommer ind, og omfavner Henrich, og gaaer ind til Polidor med Leander. Leanders Frue kommer ind, og kysser Leonoræ Forklæde.

Leonora. Ey, min kiære Frue! hvor kommer den store Ydmyghed fra?

Fruen. Ach naadige Frue! kand nogen være [for] ydmyg mod en Dame af hendes Qvaliteter? Hun er jo som et Lys for alle her i Staden.

Leonora. Da har hun aldeles ikke havt de Tanker om mig tilforen.

Fruen. Jeg tør ikke sværge i naadige Frues Presence; men hvis jeg turde sværge, vilde jeg ved min høyeste Eed bevise, at = = = =

Tre andre Fruer kommer ind, og kysser ogsaa paa hendes Forklæde.

Leonora. I gode Fruer! lad os gaae ind i en anden Stue. Jeg seer, hele Verden vil her ind. Vi kand derfor ikke længer blive her i Forstuen.

Henrich og Pernille blir alleene, de 3 Cavelerer kommer ind, og giør dybe Complementer for Polidor, som er indenfor, saa at den ene falder paa Hovedet, kysser Henrich, og recommenderer sig, før de gaaer. Fruerne giør ligesaa, og kysser Pernille paa Haanden.

Pernille. Gaaer ikke det skiønt til, Henrich? Alle disse 3 Fruer kyssede mig paa Haanden.

Henrich. Da fikst du endda mere Høytiid end jeg; thi Herrene kyssede mig kun paa Munden.

Pernille. Man kand i denne Historie tilstrækkelig speygle sig paa Verden.

---

9. Tre andre skrammererede Herrer] Herrer i galonerede Klæder.

Henrich. Ja hvem skulde have tænkt, at sliig en gemeen Kisselinke, som du est, skulde faae Haand-Kys af fornemme Fruer?

Pernille. Ja det maa du vel sige; og at saadan Grovbrødsmund, som din er, skulde blive kyssed af slige fornemme Herrer? Men der standser en Hob Vogner, vi faaer nok flere Opvartninger.

To Herrer med to Fruer kommer ind, og begiærer den Naade at faae Herren i Tale.

Henrich. I got Folk! jeg veed ikke, om Herren og Fruen gir Audients. Dog blir kun staaende, til de kommer ud.

Henrich rangerer dem ved den ene Side, midlertiid kommer tvende sortklædde Karle ind.

Henrich. Hvad er I for Folk?

Poet. Vi ere Poeter.

Henrich. Got, I kommer ret beleyligt. En Kat døde for mig i Gaar, som jeg vil have giort nogle smukke Vers over.

Poet. Monsieur har at befale over vore ringe Venas.

Henrich sagte. Gid I faaer en U-lykke, I liderlige Hunde! Høyt. Hvad er ellers jer Begiæring?

Poet. Vi har nogle ringe Vers at offerere, Herren og Fruen til Berømmelse.

Henrich. Got, blir staaende ved den anden Side, til Herskabet kommer ud. Vil I Hunde tage jere Hatte af? Veed I ikke hvad Huus I er udi?

De tage Hattene af, og stirre paa Jorden.

Henrich spadserer frem og tilbage. Hør, Karle! hvor mange Vers kand I giøre om Dagen?

Poet bukkende sig. Det er ligesom Geysten er.

Henrich. Kand I sette mig et Riim paa det Ord Henrich Larsen?

Poet. Det er noget vanskelig.

Henrich. Ey, da maa I være nogle Slyngle af Poeter. Hør, kand I ogsaa giøre Vers paa solut Stiil?

Poet. Ney Monsieur! det er mod Naturen.

Henrich. Hvad? er det mod Naturen? Vil J. giøre mig til en Giek? J Skabhalse!

Poet. Det være langt fra.

Henrich. Hvor mange Pesser giør det paa et Vers? Jeg har glemt det Pedanterie igien.

Poet. Det er ligesom Versene ere til.

Henrich. Hvad Snak! ere ikke alle Vers lige lange? Men hvor kommer det, at J aldrig har giort Vers Herskabet til Ære tilforen, da de dog har fortient samme Berømmelse altiid som nu?

Poet. Fordi vi har ikke haft den Lykke at kiende deres Dyder førend nu.

Henrich. J maa heller sige, J har ikke villet kiende deres Dyder, førend J fik høre deres Velstand. Om jeg kand formaae noget hos Herren, da skal vi min Troe lade henge en Poet hver Dag, indtil den hele Nation blir udryddet. Men der kommer Herren og Fruen, nu kand J høre hvad de selv siger.

Polidor og Leonora kommer ind udi deres Stads.

Polidor. Henrich! spring strax og hent mig noget af samme Pulver for en Daler, saa har du ikke fornøden at løbe saa tit.

Henrich. Det skal skee, Herre!

Henrich gaaer ud.

Polidor. Hvad er eders Forlangende, J got Folk? Vil J tale med mig?

De træder frem, giør dybe Complementer, og siger, de ene kommer for at giøre deres underdanige Opvartning og for at høre, om Herren har noget at befale. Fruerne giør ligeledes med Leonora, og kysser paa hendes Forklæde. Poeterne træde siden frem, og offerere deres Papiir.

Polidor. Hvad er det for Papiir?

Poet. Det er nogle ringe Vers, Herren og Fruen til Berømmelse.

---

4. Hvor mange Pesser giør det paa et Vers] gaaer der paa et Vers.

Polidor. Hør, I got Folk allesammen! da Verden gik mig imod, og man tænkte, at jeg ved lang forgieves Arbeyde havde sat mig gandske til Side, fandt I aldeles ingen Dyder hos mig, men foragtede mit Huus, og talede med Haanhed om min Person. Men nu, at mit Arbeyde er faldet vel ud, og mit Huus velsignes med Rigdom, see I nu alle det med Øyne, som I tilforen ikke kunde see med Briller; om jeg nu var den største Taabe, holdt I mig for en Salomon; om jeg var den hessligste Mand, kaldte I mig en Absalon; om jeg inclinerede til intet uden Ondskab, holdt I mig for den Dydigste. Saaledes er Verden nu omstunder, den estimerer ingen uden den, som er lykkelig. O saa snart Lykken falder, falder og Kiærlighed og Estime. Bilder eder aldrig ind, at min Eenfoldighed er saa stor, at jeg jo kand merke eders Falskhed; thi = = = =

Henrich [kommer tilbage]. Ach Herre! hvad er dog dette? Tilforen kunde jeg faae saa meget Arabisk Pulver, som jeg kunde bære, for 8 Skilling; men nu kand jeg ikke faae et Korn, om jeg vilde give en Tønde Guld derfor.

Polidor. Hvad er det, du siger?

Henrich. Hvor jeg har været paa Torv og i Apotheke, leer de af mig, og siger, at jeg løber med Liimstangen.

Polidor. Ach Himmel! hvad er dog dette?

Henrich. Jeg frygter, Herre! at vi er bedragen; thi alle Folk siger, at der er aldrig saadant Arabisk Pulver til. Men hillemænt, hvad vil denne Mand?

Verten i Phasanen kommer indløbende, klæd som en Kok.

Henrich. Er I gall, Mand? Tør I løbe saadan ind i en fornemme Herres Stue?

Verten. Ach ach, havde jeg ikke arvet det Bægere, havde jeg aldrig villet fortrydt derpaa saa meget.

Polidor. Jeg seer, at det er Kokken, som boer her lige

---

5. Men nu, at mit Arbeyde er faldet vel ud] nu da mit Arbeide . . .

over. See til, at du kand faae ham hiem, at han kand komme i Roelighed igien; thi den stakkels Mand er kommen i Raserie.

Kokken. Ach havde ikke mine kiære Forældres Navn staaet derpaa!

Polidor. Det giør mig dog hiertelig ont; thi det er en skikkelig Mand og den beste Kok i Staden.

Kokken. Skeen gik ogsaa Fanden i Vold, og naar jeg seer til, er vel andet gaaet med.

Henrich. Hør, Mester Christoffer! har I længe været gall? *Sagte.* Havde jeg et Riis at true ham med, saa blev han nok god.

Kokken. Man kand nok blive gall af saadant.

Polidor. Hvad skader jer? Mester Christoffer!

Kokken. En fremmed Person, som gav sig ud for en Guldmager, er løben af mit Huus, og har taget et Sølv-Bæger og en Sølv-Skee med sig. Jeg troede ham vel, eftersom jeg hørte, at han gik udi Herr Polidors Huus. Han havde hos sig, nyelig før han reyste, en eenøyet Dievel udi lange sorte Klæder.

Henrich. Havde han ikke ogsaa en Polsk Hue paa?

Kokken. Jo og et sort Plaster paa Øyet.

Henrich. A - - - - vi er om en Hals. Det var just den, der solte mig det Arabiske Pulver.

Polidor. Ach ach, jeg er skilt ved mine 4000 Rixdaler.

De Fremmede saavel som Poeterne sette deres Hatte paa, og spadsere dristig over Gulvet.

Joden *kommer ind.* Ist di Goldmacher nicht hier? Ich ham en Juvel gab, da han Pengene von mir fik.

Polidor. Det er mig kiært, I er ogsaa bedragen; thi I bragte mig ham hid.

Joden. War das ein Bedrieger? Au au au, min kostbare Juvel!

Polidor. Jeg har ikke andet for mine 4000 Rixdaler end et lidet Stykke Papiir, hvorpaa staaer nogle Arabiske Ord, som jeg skulde læse, naar Operation skede.

Een af de Fremmede. Lad mig see. Jeg forstaaer noget Arabisk. Ey, det er aldrig Arabisk, ey heller blir. Hvad Pokker er det? Naar jeg læser det sidste Ord bag fra, staaer der Nar. Lad nu see det første. Her staaer min Troe: Alle Guldmagere ere Bedragere, og du en Nar, ha ha ha!

De gaaer alle ud leende, Poeterne giør bagvendte Complementer, saa at de vende Rumpen til Polidor.

Leonora. Ach jeg forærede ham min beste Ring oven i Kiøbet.

Pernille. Ach jeg fortryder ikke saa meget paa den Skuepenge, jeg gav ham, som at jeg kyssede paa den Rakker-Knegts skiden Haand.

Polidor. Lad os gaae ind; vi vil reyse paa Landet og boe paa det lidet Gods, vi endnu har tilbage. Jeg vil aldrig befatte mig mere med Guldmagerie, men overlade det til min største Fiende. Det har bragt mig fast til Armod, og mange andre brave Folk med. Gid got Folk engang af dette og deslige Exempler vilde lære at tage sig vare.

De gaaer alle ud. Jøden og Kokken hylende.

Jule-Stue.

Comoedie

Udi

Een Act.

Hoved=Personerne
i
Comœdien.

Jeronimus.
Leonora.
Pernille.
Leander.
Magdelone.
Skolemesteren.
Arv.

---

9. Skolemesteren] Huuslæreren.

Scen. 1.

Leonora.

Ach denne Dag har været mig saa lang som to andre. Kiærlighed er dog en Passion, som overgaaer alle Passioner; den er ligesom et oprørt Hav, hvilket jo meer det indskrænkes og indknibes, jo meer bruser det. Ach Leander! du kom til min U-lykke at boe i dette Naboe-Lav, saa jeg maa see den Person hver Dag for Øyene, som min gamle Mands Mistænkelighed hindrer mig at nyde Omgiængelse med. All min Trøst bestaaer derudi, at jeg kand faae eet og andet angenem Brev fra ham, hvorudi han udøser sine Protestationer, som tiene ikke til andet end til en Olie at formere Ilden og bringe mig i Fortvilelse. Vi har spundet paa adskillige Intriguer for at komme sammen, men alt har hidindtil været forgiæves; skal der gives nogen Leylighed til at nyde den i saa lang Tiid forventende Lykke at tale med ham i Een-Rum, saa skal det være i denne Jule-Stue, vi holder i Aften. Pernille, som jeg har aabenbaret denne Kierlighed, staaer nu udi Døren for at vare mig ad, naar han gaaer forbi, som han gierne i Agt tager ved denne Tiid, hvilken ved Breve er bestemt mellem os, for at faae hinanden at see igiennem Vinduet, thi jeg tør ikke engang lukke Vinduet op af Frygt, min Mand skal komme i det samme; men den Frygt, den Tvang, langt fra at giøre Kiærligheden kaald, er dens rette Tønder. Men der seer jeg de komme.

Scen. 2.

Pernille. Leonora.

Pernille. Madam! lav jer nu til, paa Øyeblikket kommer Monsieur Leander, 3 stærke Hosten er Signalen; da maa I lade ham ind i Forstuen for at giøre Aftale.

Leonora. Ey, Pernille! det tør jeg ikke giøre for mit Liv. End om min Mand kommer i det samme?

Pernille. Lad kun mig sørge derfor. Saa snart han kommer, løber jeg ind og holder Vatter med Sladder; jeg har lavet mig paa en heel Sæk fuld af Snak at holde ham saalænge op med, som I behøver Tiid til at tale nogle fornødne Ord med Leander.

Leonora. Men undertiden vil han ingen Snak høre.

Pernille. Jeg vil heller ingen Snak høre af hende; mener Madamen, at jeg ikke vel overlegger mine Sager? Jeg veed nok hvad Snak Karlen gid hørt; mener I, at jeg vil fortælle ham Aviser? at Regenten er død, at Merivejs har faaet Hug i Tyrkiet, at den Spanske Sølv-Flode er ankommen, at Prinds Eugenius har vundet Seyer over Duc de Vendosme? Ney jeg vil fortælle ham noget Kielling-Sladder, som han gierne spidser Øren til; jeg vil sige ham, at der er fød en Kalv med Top paa Hovedet og Falbelader paa Benene, saa begynder han strax at moralisere og væve over Tidernes Ondskab, over Pragt og Stads = = = Men der hører jeg han hoster udenfor, spring ud og tag imod ham; nu springer jeg ind til Vatter.

Scen. 3.

Leander. Leonora.

Leonora kommer indledende med ham; de staaer ved Gangen begge to.

Leander paa Knæ. Ach allersødeste Leonora! er det muligt, at jeg efter saa lang Forventelse skal have den Lykke at = = =

22-23. med Top paa Hovedet og Falbelader paa Benene] Top kaldtes et dengang moderne høit og spidst Fruentimmerhovedtøi, Falbelader Garnering paa Fruentimmerkjoler.

Leonora. Ach min hierte Leander! stat op, vi har ikke lang Tiid til at præludere, jeg er forsikret om jer Kiærlighed; lad os overlegge, hvordan vi skal stille vore Sager an i Aften i Jule-Stuen. Jeg veed, at jer Vert og Vertinde blir budne; men jeg er ikke forsikret om at I blir buden.

Leander. Blir jeg ikke buden, saa kommer jeg af mig selv, og agter ingen sure Miner. Min Vert og Vertinde tar mig med under den Prætext, at de kand ikke lade mig være hiemme alleene.

Leonora. Det gaaer an. Men veed de noget af vore Sager?

Leander. Jeg havde aldrig talet noget derom; men min Vertinde havde dog merket noget deraf, thi hun sagde forgangen: Vi kommer nok i Jule-Stue med det første til vor Naboe Jeronymus, saa faaer I den Lykke at kysse den skiønne Leonora paa Haanden. Jeg faldt derpaa udi Taushed, men saadan Taushed, der foraarsages af en overvættes Glæde; hun smilede derpaa, og sagde: Jeg saavel som min Mand har nok lugtet Lunten; hvad vi kand være hannem til Tieneste, giør vi med største Fornøyelse. Jeg takkede derpaa, og aabenbarede mit Hierte; thi det er Folk, som er mig troe til Døden, og elsker mig meer end deres egen Broder.

Leonora. Det er da got, kiære Leander! efterdi de ere ham troe, at vi har dem udi Ledtog med. Men hvad skal vi ophitte for at komme udi Cenrum sammen?

Leander. Vi vil legge Hovederne sammen og ophitte en Jule-Leeg, som kand give os Leylighed dertil.

Leonora. Men der hører jeg min Mand komme; vi maa skilles ad.

Leander. Saa maa jeg da tage Afsked mod min Villie denne Gang. Adieu saalænge, allerkiæreste Leonora! og vær forsikret, at = = =

Leonora. Ach Monsieur! jeg er forsikret. Adieu!

Scen. 4.

Pernille. Leonora.

Pernille. Nu Madam! fik I ham i Tale?

Leonora. Ja vist, Pernille! men hvorfor kom du saa hastig tilbage? Jeg lod ham løbe, saa snart jeg hørte, det rørte ved Døren; thi jeg tænkte, at det var min Mand.

Pernille. Havde jeg tænkt derpaa, skulde jeg have biet noget længer. Men jeg er bange, Madam! at jeg har giort en Fandens Gierning.

Leonora. Hvi saa?

Pernille. Vor Far er bleven saa gudfrygtig af den Historie, jeg fortalte ham om den Kalv, som var fød, saa jeg er bange, at Jule-Stuen blir opsat.

Leonora. Hvis saa er, saa har du spillet din Rulle forbandet; det gaaer ofte saa til, at naar man tænker at narre andre, blir man selv narret. Men det kand snart giøres got igien, naar du siger ham, at det var en falsk Beretning.

Pernille. Ey, det gaaer min Troe ikke an; thi jeg har svoret paa for ham, at jeg saae Kalven med Top og Falbelader med mine egne Øyen.

Leonora. Ja saa har du giort en Fandens Gierning, og vi ere ikke ilde opskiørtet. Men sagde han da, at vi faaer ingen Jule-Stue?

Pernille. Ney det sagde han endelig ikke; men han begyndte strax at tale om Assembleer og Galskaber, som burte afskaffes. Hvis han er falden udi de Griller, saa maa Madamen opmuntre ham igien til at holde Lystighed.

Leonora. Jo jo, det var vist den rette Maade at forderve Legen paa; ney taler han derom, saa maa jeg stille mig an som jeg gandske ikke er derfor, thi en gammel Mand, der har en ung Kone, jo meer han tænker, hun er indgetogen, jo mere Frihed gir han hende. Jeg troer dog, at det ingen Fare skal have; thi hvis vi ingen Julestue fik, gik vor

gamle Faster reent af Skindet, thi hun holder alle slige Ceremonier for Troens Artikler; man fik hende ikke at spise, uden der var Hellig Tre Kongers Lys paa Bordet. Men der er min Mand, løb du hen og snak for Faster.

Scen. 5.

Jeronimus. Leonora.

Jeronimus. Naar Verden staaer til Paaske, saa skal jeg give min Hals; de Topper, Fabler, Favoriter ere ikke andet end Lucifers Paafund.

Leonora. Hvad er paa Færde, lille Mand?

Jeronimus. Man seer eet Tegn efter et andet, og dog er man lige gall.

Leonora. Er det noget Ont vederfaret lille Mand?

Jeronimus. Hør, min Hierte! I giør mig en Tienneste, om I vil gaae med rund Hue herefter og lade jer Klæer skiære efter den Mode, som min gamle Søster Magdelone bruger.

Leonora. Men, min allerkiæreste lille Mand! om I vil examinere mine Klæer mod Fasters, skal I befinde, at hendes er mere kostbar.

Jeronimus. Sagen bestaaer ikke derudi, min Dukke! Kostbarheden giør hverken til eller fra; men disse forbandede nye Inventioner, disse Toppe, disse Fabler, disse Favoriter, som vores ærlige Forfædre intet har vidst at sige af, det er en syndig Dragt, som er Aarsag til all den U-lykke, der skeer i Verden.

Leonora. Vidste jeg, det var Synd, min hierte Mand! vilde jeg gierne legge det af altsammen.

Jeronimus. Vi vil ikke troe Synden, førend vi vares

2-3. man fik hende ikke at spise, uden der var Hellig Tre Kongers Lys paa Bordet] ikke at spise d. e. ikke til at spise. — Et Helligtrekongerslys var et tykt, foroven i tre Grene deelt Lys.

ved Tegn, og da er det for silde; her er jo nyelig fød en Kalv med Top, Favoriter og Fabler.

Leonora. Men kand man forlade sig paa at det er sandt?

Jeronimus. Gid jeg faaer en U-lykke, er det ikke sandt; Pernille tillige med andre got Folk her i Ebeltoft har jo seet Kalven. Hør, min Hierte! hvad jeg vil sige, jeg er gandske ikke i Humeur at holde Julestue i Aften.

Leonora. Har den Historie om Kalven skrækket jer derfra?

Jeronimus. Ney aldeles ikke, thi det er ikke den første Historie; men jeg har eftertænkt det nøye, og finder, at disse Julestuer og Jule-Leeg fører intet Got med sig.

Leonora. Mig skal det være lige kiært. I veed vel selv, hvor lidet jeg er af Verden. I skal finde faa slige unge Koner som jeg; thi jeg var tilfreds, der var aldrig Dants eller Spill i Verden. Min Fornøyelse er at sidde hiemme ved mit Arbeyd og see min lille Mand til Gode.

Jeronimus. Jeg veed det nok, min Dukke! I er Exempel for alle unge Koner i Ebeltoft; den beste Ting, jeg har giort i Verden, er at jeg har udvalt saadan dydig Siæl til Egtefælle.

Leonora. Jeg kand ikke begribe, hvordan fornuftige Folk finder Behag udi Jule-Leeg; det kand være got nok for Børn, men det burde foraarsage Væmmelse til Folk, som er kommen til Alder.

Jeronimus. Disse samme Jule-Leeg har ogsaa undertiden nogle onde Suiter.

Leonora. Baade Jule-Leeg og andre store Selskabe, min Hierte! Jeg er aldeles ikke for dem; var det ikke for at behage min Mand, kom jeg aldrig ud herefter.

Jeronimus. Ney min Dukke! hun maa ikke dog gandske slaae sig fra Verden; man maa have nogen Fornøyelse iblant. Unge Mennesker kand ellers falde udi Melancholie.

Leonora. Jeg blir min Troe altiid melancholisk udi Selskab, og fordriver den igien med Eenlighed.

Jeronimus. Ja ja, det er got nok, min Hierte! men alting til Maade; ellers er det mig kiært, at I ikke er for denne Julestue i Aften. Jeg vil lidt ud og høre hvad min Søster siger derom. Ved sig selv, naar han gaaer ud: Hvilken ærlig Mand der har saadan en Kone som jeg, han maa holde sin Bryllupsdag hvert Aar som en Fest.

Scen. 6.

Leonora alleene.

Hvilken U-lykke Pernille har ikke bragt os i ved sin Geskieftighed; men jeg haaber, at Faster faaer ham nok paa andre Tanker igien. Havde jeg nu disputeret ham imod, saa havde han blevet verre og formeret sig hundrede Mistanker; men nu spiller jeg mit Kort saaledes, at han skal selv tigge mig om Julestue, og det skal hede, at jeg giør det alleene for at føye ham. [Gaaer.]

Scen. 7.

Jeronimus. Magdelone.

Jeronimus. Ingen Snak, min Søster! Jeg vil ingen Julestue vide af at sige; saadant tiener ikke til andet end at bringe Folk i Bekostning, og endes med det, som ikke duer.

Magdelone. Ach kiære Broer! det er min Troe ikke jer Alvor.

Jeronimus. Jo min Troe er det mit Alvor. Jeg har seet alt for mange Exempler paa saadant Galskab; gid jeg havde en Daler for hver Piges Jomfruedom, der er gaaet af Stabelen ved saadanne Leyligheder.

Magdelone. Men det er dog en god gammel ved-tagen Skik.

Jeronimus. Det er en gammel Skik, min Søster! men ingen god.

Magdelone. Jeg har altiid hørt, at det gik bedre til i Gamledage end nu omstunder; hvorfor skulle vi ikke træde i vore Forfædres Fodspor? I skulde have seet, min hierte Broer! hvilken Julestue der var til Møllerens i Gaar; hvorfor skal vi være mindre end han?

Jeronimus. Vi skal ikke være mindre, men klogere; tilmed kand vi ikke rette os efter Mølleren, han har andre Accidentzer end vi, han kand æde Jule-Kager det hele Aar igiennem.

Magdelone. Jeg siger det min Troe ikke for den Lyst, jeg har dertil, men for jere kiære Børns Skyld.

Jeronimus. Ja ja, der har vi det, giv kun Skyld paa Børnene.

Magdelone. Men, min kiære Broer! hvad vil vore Naboer tænke om os, naar vi ingen Julestue faaer i Aar? De vil tænke, at vi ere kommen af Troen, og see os an som Tyrker og Hedninger. Hun græder.

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Er det at forandre Troen at afskaffe Galskab?

Magdelone. I kalder det Galskab, min hierte Jeronimus! Jeg kiender mange, der har ogsaa foragtet slige gode gamle Sædvaner; men det er gaaet dem ilde i Verden.

Jeronimus. Og jeg kiender mange, der har foragtet saadant, og det er gaaet dem meget vel i Verden.

Magdelone. Hvordan gik det ikke Christopher von Bremen, der altiid loe, naar hans Kone bragte Hellig tre Konge Lys ind paa Bordet? Manden var saa frisk som een af os; men ret som han stod og fæstede Selen til Buxerne, døde han.

Jeronimus. Du skal nok see, han aldrig havde død, hvis han havde vildet brænde Hellig tre Konge Lys.

Magdelone. Hvorledes gik det ikke Jeremias Tobakspinder, der ikke med saa meget som med en Sød-Grød vilde holde Jule-Aftener fra andre Aftener, og levede som en Hedning hele Julen igiennem? Han fik jo paa sin Alderdom

stor Hierte-Sorg; thi tre af hans Sønner blev een efter anden rejiceret til Attestatz.

Jeronimus. Havde de læset bedre over, de Slyngele, saa havde de nok gaaet fri; thi jeg kiender dem, der har faaet Laudabilem, og dog aldrig æder Grød. Bilder du dig ind, at man skal æde Grød, før man gaaer til Attestatz?

Magdelone. Hvordan gik det ikke Hendrik Smør-Blomsters Døttre?

Jeronimus. Hvordan gik det ikke Hendrik Paaske-Lillies, Hendrik Smør-Kringels, Hendrik Suurkaals Døttre? Hvilken forbandet Snak, hvilke Exempler! Hendrik Smør-Blomsters Døttre kand skee mistede deres Jomfruedom udi en Julestue. Jeg er gall, at jeg snakker mere derom.

Magdelone. Hvordan gik det ikke Christopher Oldfux?

Jeronimus. Jeg veed min Troe ikke, hvordan det gik hverken Christopher Oldfux eller Jungfux; men det veed jeg, at I faaer ingen Julestue dette Aar, thi foruden det, jeg har sagt, har jeg mine Raisons aparte. Gaaer ud.

Scen. 8.

Magdelone. Pernille.

Magdelone grædende bitterlig. Ach ach, jeg ælendige Menneske! gid jeg var i Jorden. Nu har jeg levet i 45 Aar; men aldrig har nogen Juul været saa maver for mig som denne. Hvorfor skal man slæbe og trælle i Verden, naar man ikke maa have nogen Lystighed iblant? Alle vore Naboer stime, saa at vi kand høre dem den hele Nat, og vi alleene skal leve, ligesom vi vare midt udi Fasten.

Hun græder endnu

Pernille. Hvorfor græder Madamen?

Magdelone. Ach Pernille! jeg har Aarsag til at græde; hvo der har saadan en vanskelig Broer som jeg, maa nok = = =

Pernille. Jeg troer ikke, Vatter har været saa ubesindig, at han har slaget sin Søster?

---

32. Jeg troer ikke] Jeg skulde dog ikke troe.

Magdelone. Ney det er det, som verre er, han vil ingen Julestue have i Aften.

Pernille. Ingen Julestue?

De græder begge to.

Pernille. Gid Fanden tiene her i Huset længer paa den Maade; jeg vil heller miste min Løn.

Magdelone. Jeg kand forsikre dig, Pernille! at det var ligesom een stak mig en Kniv i Hiertet, da jeg hørte det. Vort Huus vil komme i Foragt over hele Ebeltoft derved.

Pernille. Jeg var saa vis paa at vi skulde have Julestue, at jeg allerede har bedet Møllerens Datter hid.

Magdelone. Ja blir det ikke en udødelig Spot og Skam for vort hele Huus? Skam faae den, der har ført vor Far saadant i Hovedet.

Pernille. Naar Arv faaer at høre dette, vil han ikke blive bedre til Mode end vi andre; han har øvet sig, stakkels Karl, den hele Eftermiddag paa at være Jule-Buk.

Magdelone. Stakkels Karl, han vil blive gandske Mod-løs.

Pernille. Madamen skulde ikke troe, hvor profect han kand agere Jule-Buk, lige, ligesaa livagtig, som man saae en ret Jule-Buk.

Magdelone. Ach tal ikke mere derom; mit Hierte brister, naar jeg tænker derpaa.

Pernille. Men om Faster giorde sig end Umag at overtale Vatter?

Magdelone. Det hielper ikke, Pernille! om jeg faldt paa mine Knæ. De græder begge to.

Scen. 9.

Arv. Magdelone. Pernille.

Arv, svøbt udi et hvit Lagen med to Horn i Panden, stiller sig an at skræmme de andre. De blir ved at græde.

Arv. Bliv ikke bange, Madam! græd ikke, det er mig. Kiender I mig nu?

Tar Klædet fra.

Pernille. Jo vi kiendte dig nok; det er noget andet, vi græder for. Du skal ikke smøre dig paa Jule-Legen i Aften.

Arv. Hvi saa?

Pernille. Vi faaer ingen Julestue.

Arv. Gid Drollen splide saadan Snak. Hvem vil forbyde os det?

Pernille. Vatter har faaet Griller og svoret paa - - - ach - - - - De græder alle tre.

Arv. Drollen splide mig ad, om jeg ikke tør spørge Vatter, hvem han indbilder sig at vi tiener hos, om vi tiener hos Tyrker eller Hedninger.

Magdelone. Du vinder intet andet dermed, Arv! end en banket Trøye.

Pernille. Men jeg tænker paa noget, Madam! end om vi setter Børnene ud paa at plave ham?

Magdelone. Skulde noget hielpe, saa skulde det.

Pernille. Jeg vil min Troe op paa Skolen og give mig i Kast med Skolemesteren.

Arv. Du kand love ham et Favnetag derfor.

Pernille. Holdt du ikkun din Mund, Skolemesteren og jeg kiender hinanden nok.

Arv. Det maatte og være en slet Stue-Pige, der ikke kiendte Skolemesteren.

Pernille gaaer bort.

Scen. 10.

Jeronimus. Magdelone. Arv.

Jeronimus. Hvad Fanden er dette for en Postur?

Arv. Jeg er Juul-Buk, Hosbond!

Jeronimus gir ham et Ørefigen. Est du Jule-Buk?

Arv tumlende. Ney Hosbond! jeg er ikke Jule-Buk.

Jeronimus. Hvad skal dette betyde?

Arv. Jeg vilde ikkuns giøre mig til Jule-Buk.

---

17. Jeg vil . . . op paa Skolen] Børnenes Læsestue.

Jeronimus gir ham end et Ørefigen. Vilde du kun giøre dig til Jule-Buk?

Arv. Ney jeg vilde ikke giøre mig til Jule-Buk.

Magdelone. Ey, min hierte Broer! I har Synd af at slaae den stakkels Dreng paa en Hellig-Aften.

Jeronimus. Fort hen, du Slyngel! og tag dig en Bog og læs i, det er nok saa got.

Arv gaaer grædende bort. Der er mare ingen i den hele Gade, der læser et Guds Ord Jule-Aften.

Scen. 11.

Jeronimus. Magdelone.

Jeronimus. I burte, min Søster! betage mig det Arbeyde og have viset ham bort med et Par Ørefigen, førend jeg kom.

Magdelone. Jeg veed ikke, min hierte Broer! hvorfor vore Folk maa ikke saavel have Lystighed som andre.

Jeronimus. I skulde giøre jer selv ogsaa til Jule-Gied, det skulde ikke lade saadan en gammel Kone ilde.

Magdelone. Jeg veed ikke, hvorfor vi skal være mere Udskud end andre Folk i Byen.

Jeronimus. See om nogen fornemme Folk holder Julestue.

Magdelone. Skal vi følge fornemme Folkes Noder, da skal vi ikke tractere Folk uden med Snuus-Tobak og Lyk-Ønskninger.

Jeronimus. Julestuer ere og gandske aflagde i Kiøbenhavn.

Magdelone. Vil I regne Kiøbenhavn? Jeg har hørt af Skolemesteren, at Troen trykker ikke Folk meget der. Her er en Karl, som er nyelig kommen fra Kiøbenhavn, han har slet ingen Troe; han troer ikke engang, at Doctor Morten har forordnet, at man skal æde Gaas Mortens Aften, ja

---

4-5. at slaae den stakkels Dreng] Karl, Tjenestekarl. — 27-28. Her er en Karl] en ung Mandsperson.

han siger, at Jorden er rund som et Æg, hvilket er den argste Løgn, som kand være til.

Jeronimus. Det duer endelig ikke. Men vi vil ikke snakke mere derom; kald Skolemesteren og Børnene ned, jeg vil høre, om de har lært noget Artigt til denne Fest.

Magdelone gaaer ud.

Jeronimus setter sig ned med en Kurv Dukke-Tøy ved Bordet. Det er Konst at dele Gaver ud blant Børn, saa alle kand blive fornøyet. Denne Hest med Fløyten i Rumpen skal Christopher have. Vognen, hvem skal jeg give den? Den vil jeg give lille Henning. Peer skal have Fiolen; thi jeg troer, at der skal blive en Spillemand af ham. Else skal have Buggen med Barnet udi; thi det første Piger blir saa gammel, at de kand tale, saa tænker de paa Giftermaal og Bugge. Marie! du skal lade dig nøye med Piben. Ey, jeg havde nær glemt lille Anne; hun skal have Dingeldangen med Bielderne paa. Men der seer jeg dem komme med Skolemesteren.

Scen. 12.

Skolemesteren med Børnene. Jeronimus. [Leonora.] Magdelone. Pernille.

Børnene gaaer Par for Par, og Skolemesteren slutter Troppen med et Riis i den ene Haand og en Bog i den anden Haand, rangerer Børnene i en Rad, giør en pedantisk Complement og saadan Lyk-Ønskning:

Bort, Uhelds fæle Skye! bort, forte-vinget Taage!
Bryd, Morgenrøde! frem. Blink, Soel! bliv ved at vaage.
Svem, Velstand! over os ret som en Nilus-Flod,
Fald over os som Dug, og fæst i Huset Rod.
Lad, Lykke! over os din Kraft som Bække flyde,
Som Fuglene paa Qvist . . . .

Repeterer det samme, og graver udi Lommen.

---

5. om de har lært noget Artigt] noget Net, Sindrigt.

Jeronimus. Kand man ikke hitte et Riim derpaa? Som for Exempel - - -

At kaage maa vor Gryde.

Skolemesteren. Ney jeg maa begynde fra Førstningen igien.

Repeterer det Forige:

At alle maa sig fryde.
Gid Vatter og Mutter det altidens vel gaaer,
Gid en nye Plante de i Huset hvert Aar faaer,
Gid Øll og Brændviin de i Kielder aldrig savne,
Gid Fisk og Kiød og Smør for deres Kiøkken stavne,
Gid Korn i Hobetal maa staae paa deres Loft,
Saalænge som en Siæl er til i Ebeltoft.

Jeronimus tar til Hatten. Han skal have Tak, Skolemester! Det var et deyligt Vers; han har vel haft megen Umag dermed?

Pernille. Det havde kostet en anden stor Hovedbryden; men alting staaer for Skolemesteren.

Jeronimus. Men hvad Artigt har Børnene lært til denne Fest? Forgangen Aar vidste de saa mange artige Sprikworter, kand de ogsaa nogen i Aar?

Skolemesteren. Ja de kand; vil Vatter høre Sprikworter eller Spørsmaal?

Jeronimus. Begge ere gode. Lad Arv komme herind, at han kand høre paa hvordan smaa Børn kand giøre ham til Skamme.

Pernille springer efter Arv, som kommer ind, og staaer med foldede Hænder og hører derpaa.

Jeronimus. Skolemester! spør først Arv, og lad siden een af Børnen beskiæmme ham.

Skolemesteren. Arv! hvem var det, som raabte saa stærkt, at man kunde høre ham over hele Verden?

Arv klaaende sig i Hovedet. Det var en - - - en Jule-Buk.

Jeronimus. Den Jule-Buk ligger ham endnu i Hovedet.

---

10. Gid Fisk . . . for deres Kiøkken stavne] standse, staae.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer, [Else,] Marie, Anne! hvem var det, som raabte saa høyt, at man kunde høre det over all Verden?

Tuti. Det var et Asen i Arken, hvor hele Verden var indslutted.

Jeronimus. Fy dig an, du lange Slyngel! de kand læse for dig.

Skolemesteren. Arv! hvor langt er der herfra til Glas-Himlen?

Arv. Der er 7 Mile herfra til Mariager.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer, Else, Marie, Anne! hvor langt er der herfra til Glas-Himmelen?

Tuti. Saa langt som der er fra Glas-Himmelen til Chrystal-Himmelen.

Jeronimus. Hør, Børn! peger Finger af Arv.

De peger alle Finger af ham.

Skolemesteren. Arv! hvor mange Himle er der?

Arv. Der er en Himmel paa hver Seng, og der er ligesaa mange Himle, som der er Senge.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer, Else, Marie, Anne! hvor mange Himle er der?

Tuti. Der er 7 Himle, den ene lige høyt fra den anden.

Jeronimus. Peger ham ud igien.

Børnene. Æ - æ - æ - - - -

Skolemesteren. Christopher! den første Himmel?

Christopher. Den blaae Himmel.

Skolemesteren. Henning! den anden Himmel?

Henning. Melke-Himmelen.

Skolemesteren. Peer! den tredie Himmel?

Peer. Glas-Himmelen.

Skolemesteren. Folder jere Hænder smukt, naar I examineres. De folder Hænderne.

Skolemesteren. Else! den fierde Himmel?

6-7. de kand læse for dig] være dine Lærere.

Else. Chrystal-Himmelen.

Skolemesteren. Marie! den femte Himmel?

Marie. Diamant-Himmelen.

Skolemesteren. Anne! den siette Himmel?

Anne. Perle-Himmelen.

Jeronimus. Der er jo endnu een - - -

Skolemesteren. Arv! den syvende Himmel?

Arv. Det er den, som er næst den ottende.

Jeronimus. Det er den rette Dosmer. Han seer aldrig i en Bog Aaret igiennem, og veed derfor ikke meer end en Tyrk eller Hedning. Kand de svare til flere Spørsmaal, Skolemester?

Skolemesteren. Ja. Arv! hvad er det, som er saa rund som et Æg og saa langt som en Kirke-Veg?

Arv sagte. Gid Drollen splide ham ad med hans Spørsmaal. Høyt. Det er en Tobakspibe, Hovedet er rund, og Halen er lang.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer, Else, Marie, Anne! hvad er saa rundt som et Æg og saa langt som en Kirke-Veg?

Tuti. Et Traae-Nøgle; thi naar man vinder det op, er det saa langt som en Kirke-Veg.

Jeronimus. Peger Arv ud igien, Børn!

Børnene. Æ - - æ - - æ - - -

Jeronimus. Jeg takker Skolemester paa mine Børens Vegne. Jeg seer, at I anvender Fliid paa dem; I skal have en raisonabel Nyt-Aars-Gave. Jeronimus deler ud Dukke-Tøyet til Børnene. Gaaer nu kun ind i Amme-Stuen, og værer smuk skikkelig. Jeg havde tænkt at holde Julestue; men jeg har for visse Aarsager Skyld betænkt mig igien. Børnen græder. Ja jeg kand ikke hielpe jer, Børnlille! jeg vil ikke have saadan Galskab oftere i mit Huus; jeg er ikke derfor, og jer Moer langt mindre. Vender dem Ryggen.

Pernille. Saa hen og plager ham.

Børnene henge ved ham, og raabe paa Julestue.

Jeronimus. Gir jer tilfreds, Børn lille! nu har I faaet Dukke-Tøi at spille med.

Børnen holde paa ham igien, og raabe Julestue.

Jeronimus. Spør kun jer Skolemester ad, om det er tienligt. Hvad siger han? Hr. Proceptor!

Skolemesteren. Plinius, en klog og skarpsindig Herremand udi Rom, taler meget zirlig om Spil og Leeg saaledes: Anima fulturis corporis nititur, og paa et andet Sted: Graves seriosqve mores lusibus jocisq; distinguere identidem soleo. Det er: Jeg setter undertiden for mit Legems Sundheds Skyld min Gravitatem og Ærbarhed til [Side], og øver Børne-Leeg.

Pernille. Den Mand har talet som en Engel.

Skolemesteren. Dersom nu saadan en ærbar Herremand i Rom har fundet det nødig for sig og sin Person anstændig, hvor langt mere nødigt og anstændigt er det ikke for os i Ebeltoft? Jeg selv legger dette dertil, at eftersom Nisser og Underjordske Folk drive store Fester bort med Klagen og Hylen, eftersom de ingen Deel har derudi, saa bør vi, for at lade see, at vi har Part derudi, glæde og fryde os; thi ligesom den Fugl Phoenix, som findes i Arabien, lever tusinde Aar udi Eensomhed, og opbrænder sig selv, saa snart hun udlegger en Unge, paa det hun ikke skal leve udi Societet og Samqvem med andre af sin Art, saa bør vi Mennesker derimod, for at lade see, at vi ikke slægte paa saadan umælende Creatur, holde Samqvem og Lystigheder. Ἄνϑρωπος, siger Aristoteles, ἐςι ζῶον πολιτικὸν, id est: homo est animal sociabile, og derfor, ligesom Paradiis-Fuglen = = =

Jeronimus. Nok nok, Skolemester! jeg hører nok, at jeg maa give mig tabt; den Lignelse om den Fugl Phoenix slog mig særdeles. Jeg vil da tilstæde, at man holder Julestue.

2. Dukke-Tøy at spille med] lege.

Nu, I smaa Rollinger! glæder jer nu, og takker jer Skolemester derfor.

Børnene hopper og skriger af Glæde.

Jeronimus til Leonore. Min hierte Kone! jeg veed, at I skiøtter ikke meget om Lystighed. Er det jer imod, saa vil jeg endnu blive ved mit første Forsæt.

Leonora. Jeg saae gierne, sandt at sige, at der blev intet af; men som vi allerede har bedet vore Naboer, maa jeg for den Aarsag Skyld beqvemme mig dertil.

Pernille. Ach den deylige Fugl Phoenix! Andre Fugle er kun Carnalier at regne mod den.

Jeronimus. Laver da til Rette, og bringer et Hellig tre Konge Lys ind.

Leonora. Ja skal det være, saa er det nu høi Tiid; thi vi har Naboerne paa Halsen, førend vi veed Ord deraf.

De setter alting til Rette, og Arv kommer ind, og setter Hellig tre Konge Lys paa Bordet.

Scen. 13.

[**Personerne af forrige Scene. De Fremmede.**]

De Fremmede kommer ind, og gratulerer een efter en anden; somme af dem har underlig Skikkelse og Klæde-Dragt. Endelig kommer ogsaa Leanders Vert og Vertinde med Leander, som er vel klædt.

Verten. Min Herr Jeronimus saavel som Madamen tar ikke ilde op, at vi har taget en god Ven med os; han er som vor Broder i Huset og fremmed her paa Stedet, derfor vil vi gierne unde ham nogen Fornøyelse.

Jeronimus. Han er os hiertelig velkommen.

Leander. Monsieur og Madame! jeg beder ydmygst, at min Dristighed ikke ilde optages. Min Vert og Vertinde har forsikret mig, at Herr Jeronimus var alt for artig at

---

20-21. somme ... har underlig Skikkelse og Klæde-Dragt] Det hørte til Datidens Julefornøielser at vise sig udklædt og maskeret.

fortryde paa saadant. Jeg er fremmed her paa Steden, og har ingen Tiids-Fordriv, uden hvad disse gode Folk forskaffer mig.

Medens han giør disse Complementer, vender Leonora ham Ryggen.

Jeronimus. Vend ikke den fremmede Mand Ryggen. Min stakkels Kone er meget undseelig for fremmede Mandfolk.

Leander. Allerskiønneste Madam! jeg priser hende lyksalig, i det hun har faaet saadan raisonabel Mand, der langt fra at have hende mistænkt for hendes Skiønhed tar tvertimod selv Fornøyelse i at see hende omgaaes med unge Karle.

Jeronimus. For eengangs Skyld, Monsieur! for eengangs Skyld.

Leander. Thi, skiønne Leonora = = = =

Jeronimus. Det Ord skiønne, Monsieur! staaer ikke min Kone an; thi hun prætenderer ikke at være skiøn. Det er hende nok, at hun behager mig.

Leander. Thi, siger jeg, dersom = = = = =

Jeronimus. Nu har vi nok. Vi ere eenfoldige Folk, Monsieur! og forstaaer os ikke paa Complementationer. Vær saa god og sid her ned hos min Søster.

Leonora. Lille Mand! jeg kand ikke lide den Karl for min Død.

Jeronimus. Det vil ikke sige, I maa dog holde gode Miner.

Leonora. Der er jo ingen, som har bedet ham komme hid.

Jeronimus. Vi maa dog begegne ham høflig for vore Naboers Skyld, i hvis Huus han logerer.

Leonora. Jeg hader disse unge Straten-Junkere som en Pest. Merkede I ikke, hvor fortrydelig han blev derover, at I drog ham fra mig, og satte ham hos gamle Faster?

Jeronimus. Det skulde giøre mig ont at have givet ham Anledning til Misfornøyelse.

Leonora. Jo meer misfornøyet han er, jo kiærere er det mig.

Jeronimus. Ney ney, ikke saa. Vi maa lade see, at

vi veed at leve. Nu vil jeg, at I skal sidde sammen, for at vise, at han er os velkommen.

Leonora. Min hierte Mand! jeg beder kiærlig derom, at jeg ikke maa sidde hos ham.

Jeronimus. Nu nu, giør mig den Fornøyelse for visse Aarsagers Skyld.

Leonora. Ach min hierte Mand! saa er jeg ikke i Humeur den hele Aften.

Jeronimus. Ja hvis det bringer jer af Humeur, min Dukke! saa vil jeg ikke tvinge jer.

Leonora. Jeg kommer dog mod min Villie for hans Vert og Vertindes Skyld at sidde hos ham.

Jeronimus. Det er sandt, min Dukke! I giør vel deri.

Hun sidder ned hos Leander.

Jeronimus sagte. Faae jeg Skam, om der er saadan Kone til i den hele Bye. Nu sidder den stakkels Kone lige som i Harnisk, og tvinger sig for min Skyld, haa, haa!

Derpaa begyndes Jule-Leeg med Pant. Skolemesteren faaer en Dom, at han skal synge en Vise. Arv faaer en Dom, at han skal bevise Jeronimus en Høflighed og en Uhøflighed, hvorpaa han giør ham først en Compliment med Ansigtet, siden en bagvendt med Rumpen. Pernille faaer en Dom, at hun skal gaae ud med et Mandsfolk, hvem hun lyster, for at tælle Stjernerne. Hun tar sin Galant, hvilken leder hende fremmest paa Theatrum, og siger: Min søde Pernille! lad os gaae op paa Høe-Loftet sammen; thi jo høyere vi ere, jo bedre kand vi see Stjernerne. Pernille siger: Det er naturligt; de gaaer ud tilsammen. Imidlertiid continueres. Arv kommer indridende, kullet i Ansigtet, med en Pind i Munden, hvorpaa staaer to Lys, ridende paa to Karle, som vende Rumpene til en anden; Børnene blive bange, og begynde at skrige. Jeronimus siger, at de skal give sig tilfreds, og at det er Arv. Efter at dette Spectacul er til Ende, kommer Pernille med sin Galant ind igien.

Jeronimus. I got Folk var noget længe ude at tælle Stjernerne.

Pernille strygende sig om Munden. Ja Fatter! der er min Troe en Hob Stjerner paa Himmelen.

Leonora tar Jeronimus til Side. Hør, min Hierte! lad os

ikke spille mere disse Lege med Pant. Det kunde hende sig, at den abgeschmakte Karl, som jeg sidder hos, blev dømt til at kysse mig, og saa blev der Fortrydelse, thi det er noget, som jeg aldeles ikke beqvemmer mig til.

Jeronimus. Jeg saae det heller ikke gierne, sandt at sige. Men hvad Spill skal vi da hitte paa?

Leonora. Lad os spille blinde Buk; det er et reent Spill og tilligemed lystigt.

Jeronimus. Ja lige som jer behager. Hør, I gode Venner! nu vil vi lege blinde Buk.

Pernille. Det er min Troe min beste Leeg. Jeg vil nok først være blinde Gied.

Leonora tar Pernille frem paa Theatret, og binder for hendes Øyen.

Pernille. Madam! nu binder hun for stærk; thi dersom jeg ikke kand see noget, kand jeg jo ikke faae fat paa Vatter, som vi har overlagt med Leander. Nu er det got, nu kand jeg see saa meget, som jeg har nødig.

Hun gaaer lidt om og leder, og endelig faaer fat paa Jeronimus, hvilken ikke vil deran, førend hele Compagniet med Bøn nøder ham dertil. Medens Jeronimus er blinde Buk, gaaer Leonora og Leander frem paa Theatret.

Leander. Ach yndigste Leonora! nu er den ønskelige Tiid kommen, som vi har giort os saa megen Umag for at opnaae.

Leonora. Gak strax ud i Gangen. Jeg vil møde jer der igiennem en anden Vey.

Leander gaaer ud af een Side, og Leonora siden af en anden. Midlertiid gaaer Jeronimus blinde Buk, og Pernille mager det saa, at han ikke faaer fat paa nogen, thi naar han er nær ved nogen, raaber Pernille, at han skal vende sig om. Omsider blir han fortrydelig, efterdi det varer saalænge, og løser Kluden fra; da savner han sin Kone og Leander, løber ud, og kommer indtrækkende med dem, raabende:

Haa haa, kydske Lucretia! var det derfor, at jeg skulde agere blinde Buk? Og du Monsieur Jean de France! du skal betale mig Legen. Jeg skal lære dig at ligge paa Knæ for en brav Mands Kone.

Griber ham i Struben. Leanders Vert og Vertinde faaer Jeronimus

i Haaret. Den ene vil tage den andens Partie an, saa det hele Selskab kommer i Klammerie. Børnene skrige. Jeronimus ligger paa Gulvet, og raaber Gevalt, de andre lige saa. Skolemesteren kryber under Bordet. Vægter=Pibene høres, derpaa Vægterne komme ind, og raabe: Paa Raadstuen, I Hunde allesammen! Er det at holde Juul hellig? Veed I ikke hvad som nyelig er oplæset af Øvrigheden?

Jeronimus. De vil myrde mig i mit eget Huus.

Leanders Vert. Vi tænkte, at her boede en skikkelig Mand; men det er en Morder.

Vægterne. Fort fort, paa Raadstuen allesammen! I Morgen skal vi faae at høre, hvordan Sagen hænger sammen. Vil du fort, du gamle Snaphane!

De trækker dem alle ud. Fruentimmeret og Børnene følge efter. Skolemesteren, som sidder under Bordet, kiger frem, reyser sig endelig op, og siger til Spectatores: Vær saa god at tage saaledes til Takke med denne Jule=Stue. Hvis de forbandede Vægtere ikke havde været, skulde den have varet længer, og det skulde ikke have bleven derved; men = = = ja I kand nok selv tænke hvad jeg vil sige.

---

6. Veed I ikke hvad som nyelig er oplæset af Øvrigheden] Forbud imod Uordener ved Jule= og Fastelavnsløier vare oftere udstedte og oplæste fra Prædikestolen. — 12. du gamle Snaphane] Marodeur, Røver. — 13. Fruentimmeret] Fruentimmerne.

Mascarade.

Comoedie

udi

Tre Acter.

Hoved=Personerne
i
Comœdien.

Jeronimus.
Leander.
Henrich.
Arv.
Magdelone.
Leonard.
Leonora.
Pernille.

ACTUS I.

Scen. 1.

Leander. Henrich.

Leander i sin Slaap-Rok, gnikkende sine Øyen. Henrich! hvad er Klokken?

Henrich gispende. Klokken gaaer nok til Frokost, Herre! Men jeg veed ikke, hvorfor vi skal staae saa tilig op. See engang paa Uhret, Herre!

Leander. Hillemænd, er det muelligt? Skulde vi kunne have sovet saalænge, fire Timer over Middag? Min Klokke staaer paa fire.

Henrich. Ey, det er ikke muelligt, Herre! Det maa være Klokken fire om Morgenen.

Leander. Du skal nok see, at det er saa lyst Klokken fire i Januarii Maaned.

Henrich. Saa maa Solen ikke gaae rigtig da. Det kand umueligt være Eftermiddag; thi nu stod vi først op.

Leander. Om Solen gaaer ikke ret, saa veed jeg dog, at mit Uhr ikke løber ogsaa gall; thi det er et Engelsk Uhr.

Henrich. Ey, Herre! Uhrverk og Soelskiver rette sig jo efter Solen. Vil nu Herren forsøge at stille Solen tilbage paa 10 eller 9, see om Uhret ikke strax skal avancere tilbage. Det maa jeg forstaae.

---

6. Henrich gispende] gabende.

Leander. Hvilken Pølse-Snak! Jeg troer, Mascarade-Sviren er dig i Hovedet endnu.

Henrich gispende. Med et Ord, Herre! er Klokken kun fire, saa er det fire om Morgenen.

Leander. Vi kom jo ikke hiem fra Mascaraden før Klokken fire.

Henrich. Mig siunes endelig, at jeg er noget fulten. Men der er Arv; jeg vil spørge ham hvad Klokken er.

Scen. 2.

Leander. Henrich. Arv.

Henrich. God Morgen, Arv! Hvad er Klokken?

Arv. Havde du faaet saa mange U-lykker, som der er Timer til fra i Maares indtil nu, kunde du være en holden Mand.

Henrich. Hvad er Klokken nu da?

Arv. Klokken henger i Taarnet, og du burde henge i en Galge.

Leander. Hør mig engang til den plumpe Slyngel. Kandst du ikke sige hvad Klokken er?

Arv. Klokken er fire, Maansør!

Leander. Saa er det over Middag da?

Arv. Efter gammel Regning saa er det over Middag, naar Klokken er fire om Eftermiddagen.

Leander. Seer du vel, Henrich! at mit Uhr gaaer ret?

Henrich. Gid Drollen splide saadan Skik. Nu har jeg sovet mit gode Middags-Maaltiid bort. Hvad Mad fik vi til Middag, Arv?

Arv. Sød Velling og Stokfisk.

Henrich. I har vel levnet noget til mig?

Arv. Ney vi gav Soldan Port-Hunden din Part; thi Herren siger, at hvo der ikke kommer til Bords i rette Tiid, skal ingen Mad have. Kandst du nu faae det af Soldan igien, det maa du see til.

Leander. Spisede Papa hiemme til Middag?

Arv. Ja han spisede udi Buret, som han pleyer.

Leander. Du Taadse! jeg spør ikke om Papegojen, jeg spør om min Far.

Arv. Ney Herren spisede hos den fremmede Mand Monsieur Leonard, i Dag.

Leander. Det var dog got, Henrich! at min Far spisede ikke hiemme, ellers havde han faaet at vide, at vi var paa Mascarade.

Arv gaaer ud.

Henrich. Vil ikke Herren ind og klæde sig? thi det kand hende, at hans Far kommer i det samme, og saa er det noget fordægtigt at gaae i Slaap-Rok saa silde.

Leander. Er han hos min tilkommende Sviger-Far, da kommer han ikke saa hastig.

Henrich. Men med Permission, Herre! jer tilkommende Kiæreste, seer hun vel ud?

Leander. Jeg veed min Troe ikke.

Henrich. Det er underligt at gifte sig med een, som man aldrig har seet.

Leander. Jeg har seet hende, da hun var 6 Aar gammel, og da tegnede hun til at blive meget kiøn.

Henrich. Hvor gammel er hun nu da?

Leander. Atten Aar.

Henrich. Hillemænd, saa kand Forgyldingen være gaaen af hende i saa lang Tiid.

Leander. Folk siger dog, at hun endnu er kiøn. I Morgen skal jeg derhen, saa faaer jeg at see, om det er sandt. Er hun anderledes, end mig er beskreven, saa endes Visiten kun med Complimenter. Men vi maa ind og see til, at vi kand faae noget Mad; thi Tiden gaaer hastig, Klokken 8te skal vi paa Mascaraden igien.

Henrich. Ey, det er skiønt. Jeg venter en Hob Kiselinker der i Aften.

Leander. Det er U-lykken, Henrich! at der kommer saa mange gemene Piger.

Henrich. Ey, Herre! det er just Dyden af Mascarade, at alle skiæres over een Kam; tilmed er min Troe de Mammeseller, som jeg venter, alle fornemme Folk. Der er een af Vormesterens Stue-Piger Per Salemagers Datter, Else Skoleholders, Lisbed Pomerantz-Kones yngste Datter, thi den ældste har Tandpine, og derforuden 3 andre smukke Piger, som er paa deres egen Haand, og lever af deres Midler.

Leander. Det er sandt, du siger, Henrich! det er alle fornemme Folk, besynderlig de 3, som lever af deres Midler.

Henrich. Men der kommer Fruen.

Leander. Min Moer maa vel komme. Jeg skal maa skee faae hende at følge med paa Mascarade i Aften.

Henrich. Det skulde være artig nok. Jeg skal min Troe dantze med hende.

Leander. Dersom hun ikke kiender dig, saa kand det lade sig giøre.

Henrich. Lad mig kun sørge derfor. Jeg skal nok maske mig saa, at hun ikke kiender mig.

Scen. 3.

Magdelone. Leander. Henrich.

Magdelone. Min hierte Søn! hvordan gik det til paa Mascaraden forgangen Nat?

Leander. Hvoraf veed Mamma, at jeg var der?

Magdelone. Jeg hørte det af Arv.

Leander. Den Knegt kand nu aldrig tie. Men det vil ikke sige, naar min Far ikke faaer det at vide.

Magdelone. Kommer der ogsaa gamle Koner paa Mascarade?

---

15. Det skulde være artig nok] lystigt, morsomt. — 23-24. paa Mascaraden forgangen Nat] sidst forgangne Nat, i Nat.

Leander. Vi forsmaaer ingen, der kommer baade Unge og Gamle.

Magdelone. Vilde man ikke forsmaae eñ gammel Kone, saa kiender jeg een, som havde Lyst at komme der i Aften.

Leander. Hvilken Kone er det?

Magdelone. Det er jeg selv.

Leander. Det var min Troe ikke saa galt, kunde det kun skee paa en subtil Maade, at min Far fik det ikke at vide.

Magdelone. Ey, hvor skulde han faae det at vide? Han gaaer tilig til Sengs, og staaer sildig op. Jeg vil sige, at jeg er ikke vel i Aften, saa ligger han alleene.

Leander. Det kand lade sig giøre; men kand Mamma dantze?

Magdelone. Dantze! ja min Troe kand jeg saa, see engang.

Hun synger og dantzer.

Henrich. Hillemænd, Fruens Fødder gaaer som Trom-Stokker.

Magdelone. Jeg har kundet dantze alle Dantzer i min Ungdom indtil Folie d'Espagne. See saaledes gaaer den:

Dantzer og synger Folie d'Espagne.

Henrich. Det gik min Troe admirabelt. Ach nok en Folie, go Frue!

Magdelone. Ney jeg vil spare paa mine Been til i Aften. Men der er min Mand, jeg er bange, at han saae mig dantze.

Scen. 4.

Jeronimus. Magdelone. Leander. Henrich.

Jeronimus med et lidet Skiæg. Staaer I alle her, Børnlille! saa ledige? Er her intet at bestille udi Huset?

---

21. indtil Folie d'Espagne] en kunstig, allerede dengang forældet Dands. — 30. Jeronimus med et lidet Skiæg] paa sin gammeldags Viis bærende heelt Skjæg, dog kort afklippet.

Magdelone. Jeg er ikke capable til at giøre noget i Dag, min Hierte! Jeg har min Troe ligesom en Feber i Kroppen, saa jeg er bange, at jeg faaer en u-roelig Nat i Nat.

Jeronimus. Det er mig ukiært. Har I det i Hovedet?

Magdelone. Ach ja, det er ligesom mit Hoved var kløved ad.

Jeronimus. Tørster I ogsaa?

Magdelone. Forskrækkelig. Og jeg har iligemaade stor U-roelighed i min Krop, saa jeg kommer til at ligge alleene i Nat.

Jeronimus. Jo hiertelig gierne. Men som det er Anstød af Feber, maa I bruge noget i Tide. I maa aarelades.

Magdelone. Ach ney, min Hierte! saa syg er jeg endelig ikke, at jeg skulde gribe til Aareladen.

Jeronimus. Hvilken Snak! Vil I ligge af Feber i Morgen da? Henrich! spring efter Mester Herman, og beed ham komme hid at aarelade min Kone.

Henrich sagte. Hillemænd, hvor vil dette løbe af?

Magdelone. Ach ney, min hierte Mand!

Jeronimus. Tie stille, min Hierte! og lad mig raade. Lad mig føle jer Puls. Hillemænd, det er høy Tiid at lade sig aarlade. Der er Alteration i jer Blod, merker jeg. Spring strax hen, Henrich! og beed ham komme selv; thi jeg betroer ingen af hans Svenne dertil.

Magdelone. Ach min allerkiæreste Mand! lad mig dog see det an en Times Tiid først.

Jeronimus. En Times Tiid giør endelig ikke til Sagen. Men I skal min Troe aarelades, førend I gaaer til Sengs. Men I Junker! hvor kommer det, at I gaaer i jer Slaap-Rok saa silde? I har maa skee efter Sædvane været længe ude i Gaar Nat.

31-32. været længe ude i G a a r N a t] i Gaar Aftes, i Nat.

Leander. Ney min Troe har jeg ey. Jeg har siddet at skrive den hele Dag.

Jeronimus. Jeg vilde ønske, at det var saa vel, og at I engang vilde slaae jer til Stadighed. I er nu allerede af den Alder, at I bør begynde at raisonnere og lade det Stratenjunkerie fare, som I har inclineret til.

Leander. Jeg har dog aldrig begaaet andre Excesser, end de fleste unge Personer begaae her i Staden.

Jeronimus. Det er at sige: I har banqveteret iblant, spillet jere Penge bort, courtiseret og levet som en perfect Jean de France. Det er jo intet Ont deri; thi de fleste unge Mennesker leve ligeledes.

Leander. Men levede da Papa saa indgetogen i sin Ungdom?

Jeronimus. I min Ungdom levede Folk gandske anderledes, i hvorvel vi havde eengang saa mange Penge. Her var da ikke over fire Carreter udi Byen. Man saae fornemme Stands-Personer lyses hiem af deres Piger; naar det var ont Veyr, gik man med Støvler. Jeg vidste i min Ungdom ikke hvad det var at age i Vogn. Men nu kand man ikke gaae 3 Skrit, uden man skal have en Dagdriver bag i Hælene, eller en Gade igiennem, uden man skal age.

Henrich. Da maa Gaderne ikke have været saa beklikkede, som de nu ere.

Jeronimus. Det er sandt nok, Gaderne vare rene. Men hvad foraarsager deres U-reenhed andet end de mange Carosser? Fornemme Folk spadserede til Gyldenlund i gamle Dage; men nu er det en Skam at gaae til Fods uden Porten. Er det ikke sandt, jeg siger, min hierte Kone?

Magdelone. Jo vist. Jeg levede i mine Forældres Huus ligesom i et Kloster.

---

9. I har banqveteret iblant] giæstereret. — 11. Det er jo intet Ondt deri] Der er jo . . . — 27. spadserede til Gyldenlund] Charlottenlund.

Henrich. Den stakkels Frue!

Magdelone. Derfor har jeg nu aldrig nogen Lyst til verdslig Galskab; thi jeg har i min Ungdom aldrig faaet nogen Smag derpaa.

Scen. 5.

En Kone med Mascarade-Klæer. **De andre.**

Konen. Min hierte Frue! her er de Mascarade-Klæer, som hun bestillede. Jeg troer nok, at de skal passe hende.

Jeronimus. Hvad for en U-lykke er dette? Vil I paa Mascarade?

Magdelone. Hun maa gaae feyl, min hierte Mand!

Jeronimus. Til hvem skal de Mascarade-Klæer, Kielling?

Konen. De skal til Fruen, som har bestillet dem til i Aften.

Jeronimus. I løber med Liimstangen, mit Barn! Det er ikke til min Kone.

Konen. Det er underligt; hun havde jo selv Bud til mig for en halv Time siden.

Magdelone. Gid du faae Skam, saa vist som du lyver mig paa.

Henrich. Hun er fuld, Herre! Brændevinen staaer hende af Halsen som Røg af en Skorsteen.

Jeronimus. Gak hiem og leg jer, Moer lille!

Magdelone. Det er en hæslig Ting at see en drukken Kone.

Konen grædende. Det skal ingen med Sandhed sige mig paa, at jeg drikker. Er jeg fattig, saa er jeg dog ærlig.

Henrich sagte. Havde hun ikke bleven aareladt før, saa blir hun vist nok nu.

Konen. Hun stod jo nys for en halv Time siden og talede med mig, og sagde, at hun vilde paa Mascarade, og

---

26. Er jeg fattig, saa er jeg dog ærlig] anstændig, skikkelig.

bad mig skaffe hende smukke Klæer. Ja mænd giorde hun saa. Jeg er hverken fuld eller gall.

Magdelone. Gak fra mig, Kone! jeg kand ikke fordrage den Brændeviin-Stank.

Jeronimus. Hvis I ikke gaaer jer Vey, skal jeg lade jer trække i Spindhuset.

Scen. 6.

En Karl kommer ind med nogle Masker. [**De andre.**]

[**Karlen.**] Her er nogle Masker, Frue! Nu kand hun vælge ud den beqvemmeste; men Stykket koster 2 Daler.

Konen. Kand I nu see, min Herre! at jeg er hverken fuld eller gall?

Jeronimus. A - - - det er uhørligt. Nu kand jeg fatte, hvor den Feber kommer fra, den U-roelighed udi Kroppen, hvorfor hun vilde ligge alleene.

Magdelone. Men, min hierte Mand - - -

Jeronimus. Tie kun stille, I kand ikke besmykke det med noget. En Kone af den Alder vil gaae paa Mascarade! Hvilket smukt Exempel er det ikke for unge Mennesker, i sær for eens Barn og Huusfolk!

Magdelone. Jeg vilde kun see engang, hvorledes der gik til, at jeg siden med des bedre Grund kunde straffe andre.

Jeronimus. En herlig Undskyldning! Gak kun smukt ind, Madame! og lad jer ikke see for Folk udi nogle Dage, indtil I har giort Poenitentze. Og I andre med Maskene og Mascarade-Klæderne, hvis I kommer oftere i mit Huus med sliig Kram, skal jeg lade slaae Arm og Been i . paa er.

De gaaer bort.

---

22. at jeg siden . . . kunde straffe andre] irettesætte. — 26-27 hvis I kommer oftere . . . med sliig Kram] med slige Varer.

Scen. 7.

Jeronimus. Leander. Henrich.

Jeronimus. Naar jeg tænker paa dette, er jeg færdig at blive gall. Hun havde saadan U-roelighed i Kroppen, Anstød af Feber. Det er ogsaa sandt; thi slige forbandede Lyster er jo verre end Sygdomme. Hun bør jo aarelades. Jeg har slet ikke et Ord at tale mod jer mere, Leander! Kand jer Moer gaae paa Mascarade, saa er det jer anstændigt at gaae i Horehuus. I skal der vel hen i Aften igien?

Leander. Ney det være langt fra.

Jeronimus. Jeg skal ogsaa sette en Pind derfor. Naar jeg eftertænker Tiden og Conjuncturene, saa smerter mig saadant allermeest. Nu er just den Tiid, I burde tvinge jer allermeest, eftersom vi har giort Alliance med en brav Mand, hvis Datter I skal have. Mon saadant alleene er ikke mægtig til at giøre alle mine Anslag til intet og forspilde jer egen Lykke? Mener I vel, at Monsieur Leonard vil give sin eneste Datter bort til saadan Straten-Junker? Betænk jer, min Søn! Det giør mig ont, at jeg skal tale jer saa haardt til, nu I staaer færdig at forlade mit Huus; slaae det Galskab af jer Hoved, og lav jer til at insinuere jer hos Seignr. Leonard, af hvilken jeg allerede har faaet Ja paa jere Vegne, saa det rester kun, at I taler med ham selv. Jeg har lovet, at I skal komme derhen i Morgen tilig. Gak derfor betimelig til Sengs i Aften, at I kand staae op i Tide i Morgen.

Leander. Det skal efterleves, hierte Far!

Gaaer ind med Henrich.

Scen. 8.

Jeronimus. Arv.

Jeronimus. Arv!

Arv. Ja Herre!

Jeronimus. Hør, Arv! du skal blive her ved Porten i Nat for at observere, om min Søn gaaer ud.

Arv. Vil da Herren give mig et Compagnie Dragoner med til Beskyttelse? thi endskiønt jeg faaer Bestalling paa at være Commendant, vil det dog gaae mig forbandet, om jeg drister mig til at hindre ham Passen; thi jeg har merket, at han har en falsk Hovednøgel.

Jeronimus. Du skal ingen Modstand giøre, men alleene vare mig ad, naar du fornemmer, at nogen vil ud.

Arv. Det skal jeg nok efterleve.

Jeronimus. Kom kun ind da saalænge.

De gaaer ind.

Scen. 9.

Henrich alleene.

Hillemænd, det var Lykke, jeg stod paa Luur, og fik disse Anstalter at høre. Dersom min gamle Geyst vil staae mig bi, saa blir Arv en u-lykfalig Commendant. Thi vi maa paa Mascarade, skulde jeg end blive hudflettet derfor i Morgen. Hvad Skam skulde det ikke være for mig at blive borte, da jeg har givet Parole til saa mange artige Piger! Det var ellers en stor U-lykke, at disse forbandede Folk skulde just komme saa ubeleyligt og røbe os, besynderlig den sidste med Maskerne; thi dersom han ogsaa ikke havde kommet, skulde vi let have bildet den Gamle ind, at Kiellingen med Klæerne var drukken. Nu er min Herre inde og fører sig i Klæerne, og naar han kommer hid, skal vi overlegge, hvordan Fæstningen best kand bestormes. Ha ha, det er den rette Karl at sette paa Skildt-Vagt. Der vil ikke megen

---

16. Dersom min gamle Geyst] Kløgt, Opfindsomhed. — 20. givet Parole til saa mange artige Piger] smukke, vakkre. — 23. dersom han ogsaa ikke havde kommet] dersom ikke han tillige var kommen.

Konst til at narre en Taadse. Men der kommer min Herre paaklædt.

Scen. 10.

Leander. Henrich.

Leander. Det var en forbandet Hendelse, Henrich! at min Mamma skulde saa skammelig røbes.

Henrich. Jeg veed ey heller, sandt at sige, hvad sliig en gammel Kone vil paa Mascarade.

Leander. Lysten vil nok forgaae hende formedelst denne Historie.

Henrich. Der vil holdes en dygtig Sparlagens-Prædiken i Nat.

Leander. Det giør mig dog virkelig ont.

Henrich. Men, Herre! lad os ikke bekymre os saa meget for hendes Skyld. Den Sag bliver nok god igien. Lad os tænke noget paa vore egne Sager. Her er giort nogle Anstalter mod os, som ikke endelig ere saa farlige, men der vil dog rettes Machiner derimod.

Leander. Hvad er det for Anstalter?

Henrich. Da jeg hørte Herrens Far kalde paa Arv, giettede jeg strax, at han vilde tale noget Hemmeligt med ham, hvorfor jeg stod paa Luur, og fik at høre, at han skal staae ved Porten i Nat for at observere, om nogen gaaer ud.

Leander. Det er noget forbandet Tøy, Henrich! Jeg vilde nødigt, at min Far skulde faae det at vide, og jeg kand umueligen blive fra Mascaraden i Aften.

Henrich. Jeg min Troe langt mindre; thi jeg har sat got Folk Stevne.

Leander. Hvorved skal vi hindre, at min Far faaer det ikke at vide?

17-18. der vil dog rettes Machiner derimod] Intriguer, Opspind.

Henrich. Ved mit skarpsindige Hoved.

Leander. Har du allerede opspundet noget?

Henrich. Ney endnu ikke.

Leander. Tiden er knap, Henrich! og Klokken er alt mange.

Henrich. For en Dosmer er Tiden knap; men for saadant Hoved som mit er det Tiid nok.

Leander. Mener du, at det ikke var best at stikke ham en Daler udi Næven?

Henrich. Det Anslag er ikke saa galt. Flye mig en Daler, Herre! saa vil jeg underkiøbe ham.

Leander. See der er en Daler; men du maa tage ham i Eed først, førend han faaer Pengene.

Henrich. Dog, naar jeg tænker mig ret om, duer det Anslag ikke. Det er best, at jeg beholder Daleren. Hvad skal den Slyngel med Penge? Jeg skal faae ham at tie for slet intet.

Leander. Jeg priser din Konst, Henrich! Det var en artig Invention nok at skille mig ved min Daler.

Henrich. Det er kun for at lade see, at jeg er beqvem til at giøre det, som meer er, og som kand være Herren til Tieneste. Hvad kierer jeg mig ellers om en lumpen Daler?

Leander. Den skal gierne være dig skienket, naar du kun kand fuldbyrde det, som du har lovet.

Henrich. Jeg har ham alt i Strikken. Lad os gaae til Side.

Scen. 11.

Arv.

Det vil blive noget koldt for mig at holde Skildt-Vagt i Nat; men det vil dog ikke hielpe. Herr Jeronimus har lovet mig 2 Mark til Vagt-Penge, og omendskiønt jeg aldrig fik en Skilling, har jeg dog Lyst af at føre Henrich i Fortræd.

17-18. Det var en artig Invention] sindrig, snild. — 30-31. og omendskiønt jeg aldrig fik en Skilling] om jeg end aldrig...

Den Slyngel har alt for gode Dage her i Huset, og derfor Dag for Dag blir saa modig og saa forbandet fornemme, at han neppe vil sidde til Bords eller gaae i Laug med en ærlig Karl, som jeg er. Han begynder alt at slaae Krøller paa Næsen, naar jeg kalder ham slet og ret Henrich; thi Knegten har alt faaet sig et Tilnavn, og skriver sig Henrich Ebeltoft. Og blir han lidt Korn længer i Monsieur Leanders Tieneste paa samme Fod, saa skriver han sig nok inden kort Tiid Henrich von Ebeltoft. Men om han blev gall, saa skal han ikke hede andet end slet og ret Henrich af mig; thi jeg er ligesaa god som den Fæhund i alle Maader. Jeg kunde ligesaa vel bære et Tilnavn som han. For Exempel: Jeg er fød udi Christen-Copernikovstræde; om jeg nu vilde kalde mig Arv Christen Copernikovstræde, skulde han kunde forbyde mig det? Men disse Lakey-Nøkker er ikke at beskrive; saa snart de Knegte faaer en Pung-bag i Perykken = = =

I det samme han siger det, vender han sig om, og blir Henrich vaer udi et Spøgelses Gestalt, begynder derfor at skrige og falde paa Knæ.

Henrich med et grovt Maal. Nu er din Time kommen, at du skal straffes for dine Misgierninger.

Arv. Ach velædle og velbyrdige Hr. Satan! spar mig.

Henrich. Fort fort, du skal strax faae hvad dine Gierninger har forskyldt.

Arv. Ach Eders Naade! giv mig dog en Dags Respit.

Henrich. Ingen Respit, med mindre du strax bekiender dine Misgierninger.

Arv. Ach gierne, ach gierne. Ach jeg har intet Ont giort, Hr. Lucifer!

Henrich. Fort fort med mig.

Arv. Ach jo jeg har giort noget.

Henrich. Bekiend da flux.

Arv. Forgangen Uge stal jeg en Otting Meel af Huset.

Henrich. Meer, meer!

Arv. For 3 Uger siden stal jeg 3 Stykker røget Kiød.

Henrich. Meer, meer, din Hund! eller jeg = = = =

Arv. I Overgaars Nat staal jeg = = =

Henrich. Hvad staal du?

Arv grædende. Rokke=Pigens Jomfruedom bort.

Henrich tar Dækket af sig. Arv! est du saa bange i Mørke?

Arv. Ach gid du faaer en U=lykke, din Skielm!

Henrich. Det er mig ret kiært, at jeg fik disse Historier at vide, at Herr Jeronimus kand lære at kiende dig.

Arv. Ach kiære Henrich! røb mig ikke.

Henrich. Ingen Snak!

Arv. Ach Maansør Henrich!

Henrich. Her hielper ingen Bøn.

Arv. Ach Maansør Henrich Ebeltoft!

Henrich. At sliig en skinhellig Hund kand blive straffet.

Arv. Ach Maansør Henrich von Ebeltoft!

Henrich. Nu maa du længe nok sige Hr. Jeronimus, at vi gaaer paa Mascarade i Aften; jeg veed nok, at det er derfor, du gaaer her og lurer.

Arv. Ja det er sandt, at Hr. Jeronimus har befalet mig at staae ved Porten til den Ende; men jeg skal min Troe ikke røbe jer.

Henrich. Nu kand vi nok røbe hinanden; thi naar jeg faaer et Ørefigen for mine Gierninger, saa bliver du hengt.

Arv. I maa gaae saa tit paa Mascarade, som jer lyster, jeg skal min Troe aldrig sige fra.

Henrich. Saa skal jeg da ey heller røbe dig.

Arv. Kand jeg da forlade mig dertil?

Henrich. See der har du min Haand, at saalænge du est os troe, skal jeg ogsaa tie med dig. Gak du nu kun hen og leg dig.

Arv. Ja det vil jeg og giøre.

Henrich. Adieu, Arv! en god roelig Nat. Nu har jeg ved min Snedighed udvirket saa meget, at den Knegt, som tilforn giorde os Fortræd, herefter skal studere paa at giøre

---

24. jeg skal min Troe aldrig sige fra] omtale, angive det.

os Tieneste, ja gaae i Døden for os; thi saa snart han giør ringeste Mine, truer jeg ham med et Manifest, hvorudi Melet, det røgede Kiød og Kokke-Pigens Møedom skal blive indført. Nu maa jeg ind at fortælle min Herre Historien.

Intermedium.

Hvorudi Mascaraden præsenteres. Derudi præsenteres Leander at blive forliebt i en Maske, som er Leonora Leonards Datter. De demaskerer sig begge, tales ved, og gir hinanden sine Ringe. Naar samme Præsentation har varet et Qvarteer, lader man Dækket falde.

ACTUS II.

Scen. 1.

Jeronimus. Arv. Henrich.

Jeronimus [alleene]. Jeg har haft min Kone i Skole denne Nat, saa det har haft god Skik. Hun har saa vidt Ret derudi, at hun just formedelst hendes Alder kand med mindre Mistanke gaae paa Mascarade end en ung Kone eller Jomfrue. Men hun maa tilstaae mig dette, at hun derved gir ont Exempel til andre, unge Mennesker, hvilke, saa snart man bebreyder dem saadant u-ordentligt Levnet, vide de strax at besmykke det saaledes: Kand en Kone af saadan Alder, der har voxne Børn, gaae paa Mascarade, hvorfor skal det da legges unge Mennesker til Last?? Jeg har ligget og præket om den Materie for hende indtil Midnat, saa jeg derover har sovet et Par Timer længer ud paa Morgenen, end jeg pleyer. Jeg merker hverken til min Søn eller hans Tiener; thi der er saa stille paa deres Kammer. Jeg kand tænke, Leander maa alt være gaaen hen til sin tilkommende Svigerfar. Arv kommer ind. Arv! har du passet vel paa din Post i Nat?

Arv. Jeg stod ved Porten til Klokken 12 i Nat; men jeg merkede ingen. Jeg kunde mare ikke staae Skildt-Vagt længer for Kuld.

Jeronimus. Det var alt nok. Er de ikke gaaen ud

for Midnat, saa er de nok bleven inde. Men har du fornummet, at Leander er gaaen ud i Maares tilig?

Arv. Ney Herre! jeg vil ikke lyve dem noget paa. Baade Leander og Henrich ligge endnu og sove.

Jeronimus. Ligger de endnu og sover, saa kand det umueligt være rigtigt med dem. Jeg maa kige igiennem Vinduet ind i Henrichs Kammer. Ach Himmel, er det mueligt? De har min Troe været paa Mascarade i Nat igien. Det Beest ligger og snorker i Sengen i Mascarad-Klæer. Hvorledes har din Skurk da passet paa?

Arv. De maa have været udgaaet efter Midnat, Herre!

Jeronimus. Jeg skal strax faae den Knegt op af Sengen og prygle ham vaagen med min Stok.

Løber ind, og kommer udtrækkendes med Henrich efter Haaret.

Henrich støder ham fra sig, gaaer i Søvne i Mascarad-Klæerne, raaber: Nok en Koppe Caffee! Snakker videre i Søvne: Nu ingen Menueter meer, lad os faae en Engelsk Dantz, spill op Coutillongen. Ey Lapperie, ikke den Coutillon! Den nye er det, som jeg mener. Synger og dantzer Coutillon. Jeronimus staaer med Forundring og seer det an. Henrich gaaer omsider hen til Jeronimus, kysser ham paa Haanden, og siger: En Menuet, Mammeselle!

Jeronimus gir ham et Ørefigen, saa han tumler om. Ney en Soufflet først, Monsieur!

Henrich blir deraf vaagen, raaber: Ach Hr. Jeronimus! jeg skal aldrig giøre det oftere.

Løber ind, og slaaer sin Kammer-Dør i Laas.

Jeronimus slaaer paa Døren, og raaber: Vil du lukke op?

Henrich kigende ud af Vinduet. Ach Hr. Jeronimus! bliv ikke vreed.

Jeronimus. Fort luk Døren op, eller jeg skal lade den opbryde.

Henrich. Ach Hr. Jeronimus! vi ere alle Mennesker.

Jeronimus. Jeg bryder Døren op, saa vil det gaae dig 10 Gange verre.

Henrich. Ach Herre! hvad siger ikke Tydsken? Ein Mahl ist kein Mahl.

Jeronimus. Gid du faae en U-lykke. Vil du bilde mig ind, at det er den første Gang, I har løbet gall i Vinter?

Henrich. Ach Herre! vi bleve denne Gang forført paa Mascaraden af en tydsk Karl fra Franckfurth.

Jeronimus. Arv! spring mig strax efter en Øxe.

Henrich. Vi kunde umueligen, hvor nødig vi end vilde, negte det til samme Karl; thi han kand over 24 Slags Sprog, end ogsaa Mesopotamisk.

Jeronimus. Det kand de jo alle. Gid jeg kun havde Øxen.

Henrich. Samme Karl spiller ogsaa stærkt paa Instrumenter.

Jeronimus. Jeg spiller ogsaa stærkt paa Instrumenter, som jeg strax skal faae dig til at dantze efter. Arv! hvor blir din Hund saalænge henne?

Scen. 2.

Leonard. Jeronimus.

Leonard. God Morgen, kiære Svoger! Hvi saa fortørnet?

Jeronimus. I veed ikke, kiære Svoger! hvad jeg har at trækkes med i Huset.

Henrich af Vinduet. Ach Herr Leonard! beed et got Ord for mig og min Herre.

Leonard. Hvad Ont har I da giort, min Søn?

Henrich. Intet uden at vi vare paa Mascarade i Nat.

Leonard. Ikke andet? Er det saa meget strafværdig, da har jeg giort meget ilde, i det jeg lod min Datter gaae paa Mascarade i Aftes.

---

20. God Morgen, kiære Svoger] Svogertitlen brugtes fordum i videre Udstrækning end nu.

Jeronimus. Lod I jer Datter gaae paa Mascarade?

Leonard. Ja jeg nødde hende saa godt som dertil. Jeg er aldrig for at negte unge Mennesker uskyldig Lystighed, som jeg selv i min Ungdom har øvet.

Jeronimus. Kalder I det uskyldig Lystighed?

Leonard. Hvad det er eller ey, saa er det dog noget, som ikke fortiener saadan Fortørnelse.

Jeronimus. Dersom saadant skede paa andre Tider, vilde jeg ikke fortryde saa meget derpaa. Men at min Søn løber gall nu, han skal meest distinguere sig ved Skikkelighed og træde udi Egteskabs-Stand, det smerter mig.

Leonard. Han vil nok blive ærbar, Svoger! Vi har jo været ligedan i vor Ungdom og ikke vendet Verden Ryggen, førend den vendte os Ryggen. Dersom vi bleve ligesaa friske og muntre igien, som vi var for 20 Aar siden, gik vi paa Mascarade igien. Naar vi forfølger vore Børn for de Vellyster, som vi selv udi vor Ungdom har øvet, men nu ved Alderen ere blevne ubeqvemme til, lader det som vi giør det af puur Misundelse. Det lader for os ligesom een, der har Liig-Torner, og derfor fordømmer Dantzen. I maa min Troe ikke være i ond Humeur mere, kiære Svoger! Skulde nogen være allarmered over saadan jer Søns Conduite, skulde det være jeg, hvis Datter han skal have.

Jeronimus. Jeg vil dog prygle den Skielms Dreng og hegle min Søn igiennem.

Leonard. I skal min Troe ikke faae Lov at giøre nogen af Delene, saalænge jeg er her, og jeg gaaer ikke bort, førend I lover at pardonnere dem.

Jeronimus. Jeg skal da for Svogers Skyld ikke giøre stor Allarm. Henrich! kom snart hid, og lad Leander ogsaa komme hid.

16-17. forfølger vore Børn for de Vellyster] Lystigheder, Udskeielser. — 19. Det lader for os ligesom ...] klæder os, passer sig for os. — 24. prygle den Skielms Dreng] Karl, Tjener.

Henrich. Vil Herren da ikke slaae mig?

Jeronimus. Ney jeg har for Monsieur Leonards Skyld pardonneret jer denne Gang. Men det meste, som staaer mig for Hovedet, er, at han lovede mig i Aftes at gaae hen til Svoger i Dag tilig efter Aftale.

Leonard. Ey, det vil ikke sige. Nu veed jeg hvad som har hindret ham.

Scen. 3.

Jeronimus. Leonard. Leander. Henrich.

Jeronimus. God Morgen, Monsieur! I har jo været hos jer Svigerfar i Maares efter Løfte?

Leander. Jeg beder om Forladelse, hierte Far!

Jeronimus. Ey, I har ikke nødig at bede om Forladelse. I har lovlig Undskyldning. Een, som har stimet den hele Nat over, maa jo endelig sove om Dagen. Jeg har Aarsag heller at bede om Forladelse, som har været saa dristig at forstyrre jer Søn. Til Henrich. Og din Dag-Tyv = = = =

Leonard. Ey, Svoger! I har jo lovet intet Ont at giøre ham. Han maa jo giøre hvad hans Herre befaler ham.

Jeronimus. Ney det er forskrækkeligt, Svoger! den Knegt gaaer ind og dantzer selv med; det giør jo ingen anden Tiener.

Henrich. Det kommer deraf, at jeg har bedre Hoved og Begreb end de fleste andre Tienere; thi hvad Tieneste kand de dumme Diævle giøre deres Herre dermed, at de sidde i en Vogn og fryser saa den hele Nat, at de maa ligge syg Dagen efter? Jeg holder for, at den største Tieneste, en Tiener kand giøre sin Herre, er at pleye sig vel, naar Tienesten ikke forsømmes derved. See engang hvad min Herre vinder derved. Naar andre Herrer vil gaae paa Mascarade, knurrer Tienerne; jeg derimod hopper af Glæde, og er aldrig mere hurtig. Naar andre slyngelske og dosmeragtige Tienere, som sidde i Vognen om Natten, skal hiem, ere de gandske

stive af Kuld og ubeqvemme at hielpe Herren Klæerne af, ja maa tage Draaber ind at svede paa Dagen derefter; Jeg derimod gaaer dantzende hiem, og er frisk Dagen derefter.

Jeronimus. Hør mig til den Knegt, hvordan han kand besmykke sine Sager. Han kunde blive en perfect Lakey-Procurator.

Henrich. Jeg holder for, at en stakkels Tienere, der diverterer sig brav, giør meget vel. Vi fødes udi Armod, vi opdrages udi Sult, vi prygles en halv Snees Aar af en knar-vorn Skolemester; saaledes gaaer vor Barndom hen. Naar vi kommer lidt til Alder, maa vi slæbe og trælle, at vi ikke skal døe i vor Alderdom for Tiden af Sult. Kort at sige, vor hele Levnet er en Kiæde af Elendigheder. Og naar vi nu vil hitte paa noget at bøde paa vor Jammer og ved een og anden Lystighed hindre, at vore Legemer ikke skal falde i Staver, bliver vi igiennemheyglede.

Jeronimus. Mener din Slyngel, at det er sundt at føre et u-ordentlig Levnet og giøre Nat til Dag?

Henrich. Den Motion, Herre! vi har af en Nats Dantz, er saa sund, som at faae et heelt Apothek i Maven.

Jeronimus. Kand dit Beest ikke movere dig, uden det skal skee ved Dantz? Kandst du ikke giøre nyttigt Arbeyde og deraf bekomme sund Motion?

Henrich. Jeg kand movere mig med at dantze, jeg kand ogsaa movere mig ved at hugge Brænde; men ved den ene Motion kand jeg arbeyde mig en Hypochondrie paa Halsen, thi man hugger ikke Brænde med Lyst, men ved den anden kand jeg fordrive en Sygdom, efterdi den er blandet med Glæde. Jeg vilde ønske, at vi kunde tage Kudsken og Hestene med ind paa Mascaraden, at de stakkels Bester ogsaa kunde have nogen Tiidsfordriv og nogle gode Timer blant saa mange sure Dage.

Jeronimus. Jeg troer, at jeg slaaer Hovedet i Stykker paa den Knegt.

Leonard. Det var Synd, Svoger! Han har alt for godt Hoved dertil, at man skulde slaae det i Stykker.

Jeronimus. Skulde den Knegt understaae sig at forsvare det, som alle skiønsomme Folk, der er kommen til Alders, fordømme, og ingen uden Straten-Junkere approbere?

Leonard. Ey, Hr. Jeronimus! lad ham da tale med mig, eftersom I ikke vil høre ham.

Henrich. Herren har Ret, at alle Folk, som er kommen til Alders, fordømme saadant; men hvorfor? Fordi de er kommen i den Stand, at deres Been er bleven stive, at de selv ikke kand dantze meer. Unge Folk har sine Tiidsfordrive, og gamle Folk sine. Ungdommen fornøyer sig ved Spill, Dantz og deslige Lystigheder; gamle Folk her i Landet ved at sidde paa et Viinhuus om Aftenen og igiennemhegle Ungdommens Feyl, indtil de af 4re Vægtere maa lade sig slæbe drukken hiem.

Jeronimus løfter paa sin Stok.

Leonard. I skal min Troe ikke slaae ham, Svoger! Han har min Troe ikke U-ret i den Post.

Henrich. Jeg siger det ikke for at laste gamle Folk, men for at vise, at hver Alder har sine Feyl. Om det nu er mindre Synd at gaae drukken hver Aften til Sengs (hvilket er gamle skikkelige Folks grande Mode hos os) eller at gaae paa Mascarade paa visse Tider om Aaret, det lar jeg staae ved sit Værd. Den eneste Forskiæl er, at det første er en gammel vedtagen Skik, men det andet noget Nyt.

Jeronimus. Svoger! jeg veed ikke, hvordan I kand taale sliig ugudelig Snak.

Leonard. Ey, I skal min Troe give ham Lov at tale.

Henrich. Mener Herren, at jeg siger dette for at moralisere? Aldeles ikke. Jeg siger kuns, at naar hver Stand betragter sine Feyl, holder den ene Kniv den anden i Skeden, og at intet Syn er meer selsom end at see en drukken Mand, ledet af Vægtere hiem, moralisere og igiennemhegle Ungdommens Feyl paa Veyen.

Jeronimus. Men, dit Beest! svar mig dertil: Hvad Anledning gives ikke til Ukydskhed ved Mascarader, hvor unge Mennesker uden Hinder forklædte kand kiøre hen til den tredie Sted, uden at nogen under deres Masker skal kiende dem.

Henrich. Ey, Herre! i Spanien er det farligt, hvor Fruentimmer er indsluttet. Men her i Landet, naar to forliebe sig i hinanden, finde de hundrede Leyligheder at komme sammen. At reyse til Gyldenlund eller Friderichs-Dal om Sommeren holdes for en meget noble Tiidsfordriv; men hvad der bestilles iblant, veed min Broer perfect, som er Leyekudsk.

Leonard. Men, Henrich! nu vil jeg ogsaa tale lidt: Naar unge Mennesker gaaer hver Aften paa Mascarade, og stimer den hele Nat, maa de da ikke sove den hele Dag derefter? Blive de da ikke derudover til ørkesløse Mennesker og omsider til Døgenigter?

Henrich. Det er sandt, Herre! jeg har ikke et Ord at svare dertil. Jeg tar kun alleene min Herres Parti, som kommer der 5 a 6 Gange om Aaret; thi de, som giøre en Vane deraf, føre et skammeligt Levnet.

Jeronimus. Gid du faae Skam for hver Gang, du har været over 5 eller 6 Gange paa Mascaraden i Vinter.

Henrich. Jeg har ikke noget at svare dertil, Herre! Det kommer mig ey heller ved at forsvare det; lad dem svare, som gaaer paa Mascarade 3 Gange om Ugen hele Vinteren igiennem. Ellers kunde de got Folk ogsaa sige = =

Jeronimus. Hvad kunde de sige?

Henrich. De kunde sige, Ungdommen ved saadan idelig Nattevægt vænnes til at blive haardføre, og kand derved i Fremtiden blive beqvemme til at lide Ont og vaage, naar Forretninger det udkræve.

Leonard. Men det er U-lykken, Henrich! at naar de vaage om Natten, maa de sove Dagen bort.

3-4. kiøre hen til den tredie Sted] til et fremmed Sted.

Jeronimus. Ingen Ting er jo skammeligere end at giøre Nat til Dag og Dag til Nat.

Henrich. Det giør jo alle Vægtere, Herre! og dog ere got Folk.

Leonard. Ja det er sandt; Men Vægtere giøre store Tienester om Natten, at de med god Samvittighed kand sove den halve Dag bort.

Henrich. Ja de ønsker Folk udi Sang en roelig Søvn hver Time paa Natten, og tillige med deres Skraal vækker dem op af Søvne.

Jeronimus. Kiære Svoger! tal ikke meer med den Knegt. Hør, hvis du oftere gaaer paa Mascarade, skal du paa Hovedet af mit Huus, og din Herre skal jeg giøre arveløs.

Leonard. Nu nu, Svoger! ikke saa hidsig, lader os gaae Middelveyen, og hør ubesværget min ringe Betænkning om Mascarader. Jeg fordømmer ikke Mascarader, fordi de ere Mascarader, men fordi der giøres Vane deraf. Unyttig Tiids-Fordriv og Børne-Leeg ere undertiden saa fornødne for visse Folk som Mad og Drikke, og Mascarader, foruden at de forfrisker tungsindede Folk, ere af en sær artig Invention, thi de forestiller Menneskene den naturlige Liighed, hvorudi de vare i Begyndelsen, førend Hofmod tog Overhaand, og eet Menneske holdt sig for god at omgaaes med et andet; thi saalænge Mascaraden varer, er Tieneren lige saa god som Herren. Jeg fordømmer derfor ikke Mascarader, men deres Misbrug; thi at gaae 3 Gange om Ugen paa Mascaraden er at sette sine Midler til, er at sette sin Helsen til, er at stiæle 3 Dage bort af Ugen, ja undertiden den hele Uge, thi unge Mennesker kand ved idelig Sviir og Døserie blive gandske ubeqvemme til Forretninger. Man seer derfor ingensteds reglerede Mascarader hele Aaret igiennem. At dantze nogle Gange om Aaret, enten med bedækt eller

---

15. hør ubesværget min ringe Betænkning] ubesværet, uden Fortrydelse. — 20-21. af en sær artig Invention] særdeles sindrig.

blot Ansigt, er intet Ont; men at dantze hele Aaret igiennem, kand giøre den beste Stad til en stor Daare-Kiste.

Jeronimus. Svar nu dertil, Slyngel!

Henrich. Skam, det giør.

Jeronimus. Jeg troer vel, at du ikke kand svare noget Vigtigt.

Henrich. Herre! jeg har ikke Lyst til noget Slags Spill, jeg spiller ikke Kort som andre Tiennere, jeg fordriver aldrig Tiden med Drik eller hos Fruentimmer. Kort at sige, jeg har ikke Lyst til noget uden Musiqve og Dantz; Hvilket derfor naar man betager mig, saa = = = =

Jeronimus. Gid du faae en U-lykke med din Raisonneren. Paa den Maade kunde een ogsaa sige: Jeg har ingen anden Lyst end at slaae Folk ihiel; betager man mig ogsaa den Lyst, saa har jeg ingen Fornøyelse i Verden.

Henrich. Ney Herre! det maa man hindre, den Lyst maa man dæmpe; thi det er ikke Folks Leylighed at lade sig slaae ihiel. Men hvem lider derved, at jeg gaaer paa Mascarade?

Jeronimus. Om ingen lider derved, saa lider du selv, i det du setter dine Penge unyttig til.

Henrich. Ey, Herre! den største Dyd er at lade Pengene roulere blant Folk.

Jeronimus. Efterdi du holder det for en Dyd at lade Pengene roulere blant Folk, saa lad dem da roulere blant fattige Folk, saa giør jeg.

Henrich. Herre! der er to Slags fattige Folk udi et Land, nogle ere lade Stodere, andre ere arbeydsomme Stodere. De lade Stodere ere de, som gaaer om og tigger, og ikke vil arbeyde; dem rækker Herren Haanden. De arbeydsomme Stodere ere Skrædere, Skomagere, Sælgekiellinger, Makron- og Sukkerbrød-Kiellinger, Leyekudsker; dem rækker vi Haanden. Dersom nu alle Folk levede saa indgetogen som Hr. Jeronimus, maatte alle slige Folk døe af Sult. Herren derfor ved sine Almisser styrker Folk i at betle; vi

derimod hindrer dem fra at betle. Skal man hielpe Stodere, saa er det jo bedre at hielpe flittige end lade.

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Du skal nok see, at nogen spiller alleene i den Intention at skaffe Kortmagerne Arbeyd. Jeg vil ikke meer høre din u-rimelige Snak. Hør, kiære Svoger! naar kand min Søn giøre Opvartning hos hans Datter?

Leonard. Jo før jo bedre. Jeg veed ellers ikke hvad der gaaer af min Datter i Dag, hun er saa melancholisk. Da vi sadde og drukke Thee, giorde hun ikke andet end sukkede.

Jeronimus. Den gode Jomfrue har Aarsag at være fortrydelig. Jeg lover, at min Søn skal komme derhen, og han forsømmer det. Hun kand jo have Aarsag at tage saadant op som en Koldsindighed. See der, Junker! der har du Frugten af din Natte-Stimen.

Leander sukker dybt.

Jeronimus. Ja nu sukker vi bag efter. Nu finder vi, at vore Forældres Formaninger har været vel grundet. Og du Hr. Philosophux! kand du ogsaa hitte paa noget at besmykke dette med?

Leonard. Nu nu, Svoger! skield ikke meer. Det er ikke saa farlig en Sag. Er det derfor, at min Datter er i ond Humeur, kand Melancholien snart fordrives, i det hun bliver erkyndiget om Aarsagen til hans Borteblivelse.

Jeronimus. Lav jer da strax til, min Søn! at gaae derhen og giøre jer Undskyldning. Hr. Svoger er saa god at trinne lidt ind til mig, at vi kand tale noget sammen udi Cenrum. De Gamle gaaer ind.

Scen. 4.

Leander. Henrich.

Leander. Henrich! vil du tage mit Liv fra mig, saa giør du mig en stor Tieneste.

Henrich. Faae den Skam, der giør, og ligesaa den, der begiærer.

Leander. Jeg vil betale dig derfor.

Henrich. Ney Herren skal ikke sette sig i nogen Bekostning derfor. Giør jeg det, saa giør jeg det for slet intet; thi jeg blev strax hengt for min Tienstfærdighed, og saa nyttede Belønningen mig intet. Men hvor kand Herren blive saa Mod-løs deraf, at hans Far staaer og bræger noget hen i Veyret? Ligesom man ikke er daglig vant til at høre hans skidne Mund.

Leander. Du farer vild, Henrich! Der er anden Aarsag til min Desperation, hvilken naar du faaer at høre, skal du selv beklage mig. Jeg er bleven dødelig forliebt.

Henrich. Det kand aldrig komme beleyligere, nu Bryllups-Tiden er for Haanden.

Leander. Ney Henrich! jeg er bleven forliebt i et andet Fruentimmer paa Mascaraden i Aftes.

Henrich. Jeg blev ogsaa forliebt udi adskillige Piger; men da jeg kom til at dantze, svedede jeg Kiærligheden bort. Jeg var færdig at døe af Kiærlighed til een, som jeg tog op til Hane-Dantzen; men inden den lange Dantz kom til Ende, gik der saa meget Cupido ud ved Sveed af alle Ender paa mig, at jeg ikke gad see den Pige meer for mine Øyen.

Leander. Gid jeg kunde sige det samme; men den yndige Jomfrue har staaet mig for Øyene den hele Nat.

Henrich. Ey, Herre! den Kiærlighed, som kommer saa hastig, har ingen Bestandighed. Tilmed faaer I hende maa skee aldrig mere at see.

Leander. Det forbyde Himmelen. Jo Henrich! jeg haaber at faae hende at see i Dag. Hendes Kiærlighed svarer til min. Vi har sæt hinanden Stevne at møde paa et vis Sted. Jeg har givet hende min Ring, og dette er hendes, som jeg her bær.

Henrich. Det har dog anden Art, naar man forlover sig selv, og ikke bruger Forældre til Commissionairer; da kand

man giøre Forlovelse, Bryllup og Introduction til Barsel i en Haande-Vending. Men, Herre! at tale Alvor, saa maa I slaae denne nye Mascarade-Kiærlighed af Hovedet; thi denne Tiid er meget ubeleylig for jer at blive forliebt udi andre.

Leander. Det er mig ikke muеligt, Henrich! Ach havde du seet hende, da skulde du bestyrke mig i min Kierlighed. Jeg saae aldrig saadant angenemt Syn. Ansigt, Hænder, Mine, Tale, alt var saaledes, at et Eneste deraf kunde bevæge den Allerkoldsindigste.

Henrich. Men, Herre! naar I seer ret til, saa er det maa skee een af Ane Hattemagers Bataillon.

Leander. Du skal nok see, at en Skiøge bær saadan kostbar Ring, at en Skiøge har saadanne angenemme Miner, saadant sødt Væsen.

Henrich. Hun maa være hvad hun være vil, saa er det dog noget selsom, at et honnet Fruentimmer forlover sig saa hastig.

Leander. Jeg har holdet Stand mod alle Fruentimmer tilforn; men saa snart jeg fik denne Jomfrue at see, var det ligesom een sagde mig: Her er den Person, som Himmelen har beskikket dig til Ægtefælle. Og saadant er det ogsaa tilgaaet med hende. Kiærlighed, Henrich! er noget, som man ikke kand begribe.

Henrich. Jeg merker det. Ellers kunde Monsieur Cupido nok have holdet inde med sine Pile paa denne Tiid, nu Herren har sluttet Parti med en brav Mands Datter, hvilket ikke kand ophæves uden stor Allarm.

Leander. Der maa komme saa stor Allarm deraf, som der komme vil, saa beqvemmer jeg mig ikke til at tage Leonards Datter.

Henrich. Det er noget forbandet Tøy. Der vil regne

11. een af Ane Hattemagers Bataillon] Ane Hattemagers var en berygtet Bordelværtinde, der Aaret i Forveien var kagstrøget og havde staaet tre Dage i Gabestokken i Kjøbenhavn, før hun blev sat i Spindehuset.

en Hob Skields-Ord over jer, og en Hob Prygl over mig. Jeg var tilfreds, jeg var Fanden i Vold hen i en anden Kant af Verden. Jeg var tilfreds, jeg var Gouverneur i Ostindien. Raisonneer lidt Korn med jer selv, Herre!

Leander. Det hielper mig ikke.

Henrich. Jeg vil see til, om jeg kand curere jer, Herre! ved den sorte Konst, som jeg i min Ungdom har lært. I skal repetere disse Ord 3 Gange udi Rad: Honneur, Interesse, Foragt, Skields-Ord, Fortreed, Forældres og Venners Had. Forsøg kun at repetere de Ord 3 Gange.

Leander. Det hielper ikke, om jeg repeterer dem 3000 Gange; alt saadant er for svagt til at bevæge mig.

Henrich. Kand det ikke hielpe, saa kand et heelt Apothek ikke curere Herren.

Leander. Du maa være mig imod i alting, Henrich! foruden i denne Post.

Henrich. Og jeg vil holde med Herren i alting foruden i denne Post. Denne nye Kierlighed, Herre! vil bringe os i stor U-lykke.

Leander. Tal ikke et Ord meer derimod, det skal ellers koste dit Liv.

Henrich. Ja saa er best da at tie; nu merker jeg, at det er Alvor.

Leander. Jeg vil ey heller, at du skal tie.

Henrich. Hverken tale eller tie?

Leander. Jeg vil, at du skal styrke mig i min Kierlighed. Jeg vil, at du skal give mig gode Raad, hvad jeg skal giøre, hvordan jeg skal stille mig an, naar min Far spør mig, hvordan jeg har forrettet mit Ærende.

Henrich. Jeg holder for, at det er best at sige strax alting reent ud og tage imod hvad som følger paa.

Leander. Hvad mener du der vil følge paa?

Henrich. Nogle smaa Historier, som dog ikkun er Bagatelle. Om Herren vil tillade mig at agere en liden Co-

moedie derover udi 3 smaa Acter, paa det han kand see Begyndelsen, Fremgangen og Enden derpaa. Den første Act begynder saaledes: (Jeg er for Exempel Jeronimus først) Du letfærdige, liderlige Fugl! du est ikke værd at have slige brave Folk til Forældre, imod hvis Villie du vil forlove dig med et løs Fruentimmer, som du har aldrig seet meer end eengang, og derved giøre dig selv til en Bedragere og Løgnere, prostituere din hele Familie og bringe dig udi alle Folkes Eftertale. (Nu kommer Leonard og hans Datter:) I bilder jer nok ind, at min Datter er en Kastekiep, Monsieur Leander? Troe mig, at her er Lands Lov og Ret, og at jeg skal spille med jer, saalænge jeg har en Skilling i Pungen. Vi er kommen af alt for got Folk til at lade vort Huus saaledes prostituere. (Nu kommer Jomfruen; hun piber:) Ach min hierte Papa! hvis I ikke hevner den Tort, som mig er skeed, døer jeg af Sorg. Han har jo selv skriftlig begiæret mig. Jeg har jo 3, 4 af hans Breve. Hvad har han paa mig at sige? Er jeg vanskabt? Har jeg ikke et got Rygte? Er jeg ikke i alle Maader, som jeg har været bestreven? Det er et kort Indhold af den første Act, hvorudi Leander blir ved sit Forsæt at ægte en anden.

Leander. Det vil ungefehr blive saa.

Henrich. Den anden Act begyndes saaledes: See, denne Stoel, som jeg setter her, er Tamper-Retten, og jeg er først Jomfruens Procurator. Nu læses op Stevningen: Rector og Professoribus giøre vitterligt, at for os har ladet indstevne = = = Det vil jeg nu forbigaae og begive mig til Proceduren. Rangerer sig ved den ene Side af Stolen. Min Principalinde, gunstige Herrer! er en fornemme uberygtet Jomfrue, som han selv har begiæret af hendes kiære Forældre, og som han siden den Tiid intet Ont kand overbevise. Ved den anden Side. Det er sandt, gunstige Herrer! at min Principal har

24. Tamper-Retten] en af Consistorium ved Kjøbenhavns Universitet bestaaende Ret, som dømte i Ægteskabssager.

begiæret hende, og at han intet kand sige om hende udén alt hvad som ærligt og skikkeligt er. Men det er dog haardt at tvinge een til at gifte sig mod sin Villie; det er jo ikke andet end at bygge paa Helvede. Tilmed saasom min Principal ikke har seet hende, langt mindre rørt hende, saa blir hun ligesaa god, som hun var tilforn. Til den anden Side igien. Ney holdt, Hr. Collega! En Jomfrue, som man først utvungen har begiæret, og siden uden Aarsag slaaer op med, kommer derudover i alle Folkes Munde. Ved den anden Side. Han slaaer ikke op med hende af Modtvillighed; men en anden stærkere Kiærlighed har betaget ham saaledes, at han ikke kand holde sit Løfte. Ved den anden Side. Ha ha, det er got Snak. Paa den Maade kunde enhver undskylde sig dermed. Ved den anden Side. I veed maa skee ikke hvad Magt Kiærlighed har, Hr. Collega! ellers talede I ikke saa u-rimelig. Ved den anden Side. Jeg veed saa vel hvad Kierlighed er som I. Ved den anden Side. Hvorfor fører I da saadan forbandet Pølse-Snak? Ved den anden Side. I fører Pølse-Snak, og taler som en Ting-Stud. Ved den anden Side. Var det ikke af Respect for Retten, saa skulde jeg vise din Slyngel hvad en Ting-Stud er. Ved den anden Side. Er jeg en Slyngel? Ved den anden Side. Ja det tør jeg sige og forsvare det. Trækker sig selv i Haaret, og skriger ved den ene Side, giør ligesaa ved den anden Side. Jeg underkaster det til denne høye Rettes Kiendelse. Ved den anden Side. Jeg ligesaa. Nu er jeg Tamper-Retten. Setter sig ned og læser med Gravitet: Saasom Seignr. Leander har forlovet sig med Hr. Leonards eneste Jomfrue Datter, og han siden den Tiid ingen skiellig Aarsag kand fremføre at til intet giøre samme Forlovelse, saa dømmes han at ægte hende inden 6 Uger.

Leander. Ja hvad vil alt dette sige?

Henrich. Aldeles intet. Monsr. Leander blir endnu ved sit forrige Forsæt. Nu kommer den tredie Act: Der slaaes Arrest paa Monsr. Leanders Person. Hans Forældre har Plaisir deraf, lar ham ikke udi Arresten faae fornøden Pleye.

Hvorudover, efter han har siddet og cucuuret en Tiid lang, den nye Kiærlighed begynder meer og meer at forsvinde; hvorudover Monsieur Leander kalder sine Forældre til sig, og siger med grædende Taare: *Han falder paa Knæ.* Ach mine kiære Forældre! nu har Sygdommen udraset hos mig. Jeg beder ydmygst om Forladelse. Jeg vil beqvemme mig at tage Herr Leonards Datter. Hvorpaa Monsieur Leander kommer paa fri Fod igien, og holder Bryllup samme Dag. Dersom nu Herren er ingen Liebhaver af Omsvøb, saa kand han holde Bryllup uden disse foregaaende hocus pocus.

Leander. Har du nu udtalt?

Henrich. Ja Herre!

Leander. Du giør Comoedier som en Slyngel, og forestiller ikke min Characteer ret, som er heller at døe end at forlade den Jomfrue, som jeg saa inderlig elsker. Jeg byder dig endnu eengang for alle, at du holder inde med saadan Snak. Det vil ellers gaae dig = = = =

Henrich. Jeg raader ikke fra denne nye Kiærlighed; men jeg fortæller kun hvad Gang Sagen vil have, for at merke, om Herren kand holde Stand.

Leander. Om du opregner 100 Gange saa mange U-lykker for mig, hielper det ikke. Tvert imod, ret forliebte Folk finder Fornøyelse i at være forfuldt for det, man elsker.

Henrich. Nu, Herre! saa bliv da ved at elske. Jeg skal befodre jer Kiærlighed saa meget, mig muligt er. Men der kommer den Gamle.

Leander. Hillemænt, jeg løber til Side.

Henrich. Begyndelsen af Krigen er god nok.

Scen. 5.

Leonard. Jeronimus. Henrich.

Leonard. Ja ja, kiære Svoger! saa snart som muligt skee kand; thi hvortil tiener disse mange Præparatorier?

Jeronimus. Hvad unge Folk sparer ved Bryllupet, det har de siden; thi mange Folk her giøre slige Bryllupet, at Bryllups-Maden er neppe fordøyet i Maven, førend de maa dantze til Slutteriet.

Leonard. Adieu saalænge! Jeg finder nok hans Søn i mit Huus, og saa kand jeg høre hans Betænkende derover.

Scen. 6.

Jeronimus. Henrich.

Jeronimus. Est du her, Mester Fix? Hvor er Leander?

Henrich. Han er paa sit Kammer.

Jeronimus. Paa sit Kammer? Hvad Pokker er det for Snak? Kunde han saa hastig forrette saadant Ærende?

Henrich. Ach saadant er snart giort, Hr. Jeronimus! naar man veed Grebet.

Jeronimus. Fuldte du ikke med ham?

Henrich. Ney han vilde ikke have mig med sig, og kom tilbage med et Ansigt som een, der har faaet Kurven. Jeg spurdte ham, da han kom tilbage, hvordan Sagerne stode; da var han saa naadig at svare: Hvad kommer det dig ved, din Slyngel? Om han nu gik saa dybt udi Tanker, at han ikke kiendte mig, det skal jeg lade være usagt.

Jeronimus. Ney eftersom han svarede saaledes, saa har han vist nok kiendt dig. Lad ham strax komme hid.

Scen. 7.

Jeronimus. Leander. Henrich.

Jeronimus. Nu, Leander! har I saa hastig kundet forrette saadant vigtigt Ærende? Jer Svigerfar tænkte at finde jer endnu hos sig.

Leander paa Knæ. Ach min allerkiæreste Far!

Jeronimus. Hvad Pokker er paa Færde? Hvad vil alle

disse Historier sige? Har I giort nogen U-lykke? Hvad er det? Siig frem.

Leander. Jeg frygter for min Fars Vrede.

Jeronimus. Hvad er det, Henrich? Siig du mig det da.

Henrich skriger, og falder ogsaa paa Knæ. A - - - - - - - - -

Jeronimus. Hvad U-lykke er paa Færde? Hvad Ont har I giort?

Henrich grædende. Vi har intet Ont giort, Herre! men vi agter kun at giøre det.

Jeronimus. Des heller maa jeg have det at vide, at jeg kand forekomme det. Jeg besvær jer, Leander! at sige mig hvad dette er. Mit hele Legom skielver af Frygt, og mit Blod kaager i mig af Begiærlighed at vide det.

Leander. Og mit Blod kaager af Beængstelse, saa jeg ikke kand aabenbare det.

Jeronimus. Vil ikke den ene, saa skal den anden. Fort, Henrich! jeg befaler dig at sige frem.

Henrich. A - - - - - - - - -

Jeronimus. Vil du ikke sige med det Gode, saa skal jeg strax faae dig indqvarteret paa det Sted, hvor du skal med Magt blive tvungen til at bekiende alting til Punct og Prikke. Jeg skal strax have Bud efter Byens Folk at trække dig i Arrest. Hey Arv!

Henrich. Ach Herre! jeg skal bekiende.

Jeronimus. Nu bekiend da.

Henrich. Ach lad min Herre Leander bekiende først, saa skal jeg siden sige, om han glemmer noget.

Jeronimus. Hey Arv!

Henrich. Ach Herre! nu bekiender jeg. Min Herre Leander gir Monsieur Leonards Datter - - -

Jeronimus. Hvad gir han hende?

Henrich grædende. Døden og Dievelen; thi han er bleven forliebt udi en anden Jomfrue paa Mascaraden.

---

22. have Bud efter Byens Folk] Politibetjentene.

Jeronimus. Ha ha, der har vi Mascarade-Frugterne. Men det vil intet sige; det skal vi let forekomme.

Leander. Jeg haaber dog, at min Far er ikke saa haard at tvinge mig til at elske mod min Villie.

Jeronimus. Som jeg siger: i Aften skal du holde Bryllup med Herr Leonards Datter.

Leander reyser sig. Det skal aldrig i Evighed skee.

Henrich reyser sig ogsaa. Det skal aldrig i Evighed skee.

Jeronimus. Bilder I jer ind, at det staaer i jer Magt at prostituere jere Forældre, at prostituere en fornemme Jomfrue og faae hendes Forældre at løbe med Liimstangen? Jeg skal vise jer hvad faderlig Myndighed formaaer.

Leander. Og jeg skal vise hvad en Søns Desperation formaaer.

Henrich. Og jeg skal vise hvad en Tieneres Medlidenhed mod sin Herre formaaer.

Jeronimus. Jeg skal overlevere dig i Øvrighedens Hænder.

Leander. Saa vidt strækker sig ikke en Faders Myndighed, uden mig tillægges nogen Misgierning.

Jeronimus. Er det ikke Misgierning saaledes at = = = = Fort fra mine Øyen!

Leander. Hiertelig gierne.

Leander og Henrich gaaer bort.

Scen. 8.

Jeronimus alleene.

Ach hvilken U-lykke vil ikke mit Huus geraade udi, og hvilken U-roelighed vil ikke min arme Siæl plages med! Paa den ene Side forestilles mig min givne Parole til en brav Mand, som af en Ven vil blive min største Fiende, Trudsler med Retten og Folkes Eftertale. Paa den anden Side forestilles mig min Søns Desperation, som jeg kand

bringe til at giøre mig end større Hierte-Sorg, hvis jeg pousserer denne Sag med all for stor Hidsighed. Jeg maa tvinge mig til lidt meer Lemfeldighed og ikke giøre for stor Allarm; det kand ellers komme Monsieur Leonard for Ørene. Jeg maa give min Søn lidt Tiid at betænke sig. Sygdommen tør rase ud. De forbandede Mascarader, de forbandede Mascarader!

ACTUS III.

Scen. 1.

Leonora. Pernille.

Leonora. Ach Pernille! jeg seer endnu ingen; her er det Sted, som er bestevnet til Samtale imellem os.

Pernille. Det er ikke hans Skyld, som endnu ey er kommen, men Jomfruens, som kommer saa tilig.

Leonora. Jeg er saa bange, at det varer for længe, og at min Far savner mig i Huset.

Pernille. Han pleyer jo altiid at sove 2 Timer Middags-Søvn.

Leonora. Det er sandt nok, naar hans Sind er roelig. Men nu eftersom Skiebnen er saaledes, at jeg imod min Villie har maat sette ham udi Bekymring og aabenbare ham det, som mig ligger om Hiertet, frygter jeg for at han kand have nogen Søvn hverken Nat eller Dag.

Pernille. Ey, Jomfrue! Hr. Leonard har alt for let Sind dertil.

Leonora. Siig ikke det, Pernille! Da han fik dette at vide, blev han ligesaa bleeg som et Liig, og lod sig bære Mad paa sit Kammer. Det er ellers den første Gang, jeg har opirret ham til Vrede; thi han bringes ikke uden stor Aarsag udi Harnisk. Men nu er han stærkt ophidset, og jeg undskylder ham. Thi tænk engang, Pernille! hvad Allarm

saadant vil foraarsage, og hvad U-leylighed vort Huus vil komme udi; thi Hr. Jeronimus, saa vidt mig er berettet, er en Mand, der skal søge at hevne sig til det yderste.

Pernille. Men eftersom Jomfruen tilstaaer, at hun giør ilde, at hendes Fars Vrede er vel grundet, hvi gaaer hun da ikke strax hen, falder ham til Fode, og lover at giøre hans Villie?

Leonora. Ach Pernille! jeg seer og approberer det, som mig tienligt er, men følger det, som mig er skadeligt. Mit Hierte har ballanceret længe mellem Fornuft og Kiærlighed; men Kiærlighed har vundet Seyr. Ach u-lyksalig var den Tiid, jeg fik den unge Person at see, hvis Skiønhed har saaledes betaget mit Hierte, at jeg ikke er mægtig meer til at bruge min Fornuft. Ach gid de Mascarade-Klæer, man lavede til i Gaar for mig, havde været mine Liig-Klæer.

Pernille. Ey, Jomfrue! tag ikke saadant affted. I er kommen her for at tale med den unge Person, som I elsker, og dog paa samme Tiid ønsker jer i Graven.

Leonora. Ja og det med Billighed; thi omendskiønt jeg elsker, saa fordømmer jeg dog min Kiærlighed. Ach gid han ikke vilde møde, gid han vilde foragte mig. Gid han var en Bedrager, at derved min Kiærlighed kunde forvandles til Forbittrelse, at jeg kunde komme paa rette Vey igien. Men Himmel! kommer der ikke een? Mon det er ikke han? Jo det er han.

Scen. 2.

Leonora. Pernille. Leander. Henrich.

Leander. Ach allersødeste Jomfrue! jeg har taalt hvert Minut fra den Tiid, jeg maatte forlade hende, indtil nu, saa stor har min Længsel været at see igien den yndige Person, hvilken saaledes har betaget mit Hierte, at jeg kand ikke have mine Tanker henfæst paa noget andet. Jeg har siden den Tiid ikke forlystet mig i andet end at see paa denne

Ring, som jeg af min søde Jomfrues Haand har bekommet til et Pant og Forsikring om hendes Kiærlighed mod mig igien.

Leonora. Ach Monsieur! den udi vort Kiøn af Naturen indprentede Blyefærdighed holder mig fra at udøse min Hiertens Mening. Men = = =

Pernille. Jeg skal fuldføre Resten. Vær forsikret om, Monsieur! at det ikke er gaaet min Jomfrue et Haar bedre, saa at hun udi Tanker havde gaaet barfod ud i Dag, hvis jeg ikke havde varet hende ad, at hun maatte tage Skoe paa. Jeg kand ikke begribe, hvordan en Jomfrue, der har stedse været et Exempel paa Koldsindighed, kand paa eengang blive saa sternforliebt.

Leonora. Ach ja, jeg kiender mig ikke meer selv.

Leander. Allerskiønneste Jomfrue! der er noget Guddommeligt udi Kiærlighed. Saa snart jeg fik hende at see, oprørtes mit hele Blod saaledes, at jeg snart ikke kunde erindre, hvor jeg var.

Medens de taler, giør Henrich ligeledes Cour til Pernille.

Leonora. Det gik mig ligeledes; thi det første Monsieur tog sin Maske af, og nærmede sig til min Person, var det ligesom Dommen blev oplæst for mig, at jeg skulde elske ham. Den Bevægelse, jeg fandt derover, langt fra den ved hans Fraværelse er bleven stillet, den tvert imod meer og meer formeres; saa jeg merker, at her er noget andet end det, man gemeenlig kalder Forliebelse, og at det er Himmelens besluttede Raad, som tvinger mig mod min Villie at elske ham.

Leander. Hvi, søde Jomfrue! mod hendes Villie?

Leonora. Ach jo, her er saa mange Stene i Veyen, som ikke uden med stor Møye kand udryddes. Mine Forældre har beskikket mig til en anden, saa jeg kand ikke naae mit Maal, med mindre jeg vil underkaste mig deres Vrede.

Leander. Ach Himmel, er det mueligt? Jeg har just selv samme Skiebne. Men hvad vil disse Forhindrings-Stene betyde, naar vi blive bestandig med hinanden? Jeg paa min

Side skal vove alting til det yderste, heller opofre mit Liv og Blod end lade mig tvinge til nogen anden.

Leonora. Og jeg forsikrer min Herre om ikke mindre Bestandighed paa min Side. Men maatte jeg spørge, hvilken den Person er, som han tvinges til? item hvilke hans Forældre ere? Thi = = =

Pernille. Hillemænt, jeg hører een komme. Jeg merker paa Gangen, at det er hendes Far.

Leonora. Ach Monsieur! saa maa han retirere sig. Min Kammer=Pige skal stedse patrollere paa dette Sted, om det blir mig forbudet at komme her oftere. Hende kand han enten mundtlig eller skriftlig ved sin Tiener berette mig sin Tilstand og hvad videre maa foretages.

Leander kysser paa Haanden, og gaaer bort.

Scen. 3.

Leonard. Leonora. Pernille.

Leonard. Ach jeg arme Mand! i en u=lykfalig Tiid kom jeg hid til Byen at holde min Datters Bryllup. I en u=lykfalig Tiid tilstædede jeg hende at gaae paa Mascarade. Nu fordømmer jeg det Slags Giækkerie, som jeg nys tog i Forsvar; thi saadant gir Anledning til = = = See hvad bestiller I her? Holder I geheyme Raad, hvordan jer onde og løsagtige Forsæt skal forfremmes? Hvo har givet jer Lov at gaae ud af Huset?

Pernille. Jomfruen var ikke vel, hun maatte ud og tage Luft.

Leonard. Jeg troer det nok, at hun er ikke vel. Hun har en slem Feber, som Luften ikke curerer. Løsagtigheds Sygdom fordrives paa en anden Maade.

Leonora. Ach jeg elendige Menneske, der skal høre saadan haanlig Bebreydelse!

Leonard. Ha ha, jo Frøken! gaaer det dig saa til Hierte? Du skammer dig ikke ved at forfalde til Løsagtighed;

men din Kydskhed tillader dig ikke at høre det Ord nævne. Det kalder jeg den rette Øyen-Skalkhed.

Leonora. Jeg er, Himmelen skee Tak, endnu ikke forfaldet til nogen Løsagtighed. Jeg haaber ogsaa, at jeg aldrig skal besmitte mit Levned dermed. Men jeg er indtagen af reen Kiærlighed til en Person, som meriterer den.

Leonard. Ja vist er det en reen Kiærlighed: først at forlove sig med en brav Mands Søn, og siden forliebe sig udi den første, man seer. Jeg veed ikke bedre, end at du gaaer paa Mascarade i Aften igien, at du kand forliebe dig udi den anden, i Morgen Aften i den tredie, og fare saa stedse fort, indtil du kand faae saa mange Kiærester, som der bliver Mascarader i Aaret til. Saa kand du med Tiden paa en Comoedie blive en perfect Actrice, hvis Maade er at gifte sig engang hver Aften.

Leonora. Min hierte Papa! det er jo ikke den første Mands-Person, jeg har seet. Jeg har jo været paa adskillige Forsamlinger tilforn, men er altiid gaaet lige koldsindig derfra. Men denne Persons Meriter har saa indtaget mig, at = = = =

Leonard. Hvad kand du sige om en fremmed Persons Meriter andet, end at han kand giøre smukke Caprioler i en Menuet og nogle Complimenter?

Pernille. Jo jo, Karlen kand min Troe giøre andet, om jeg ellers er en Kiender.

Leonard til Pernille. Han kand maa skee skille dig ved din Jomfruedom, om du har nogen. Men jeg vil sette, at det er en ærlig Karl, og at han har Meriter. Kand det undskylde dig, Leonora? Veedst du ikke, at du er forloved med Leander, Hr. Jeronimi Søn?

Leonora. Jeg veed det nok, min hierte Papa! Jeg fordømmer derfor den nye Kiærlighed; men jeg kand ikke hindre

---

17-18. været paa adskillige Forsamlinger] i adskillige Selskaber.

dens Virkning. Jeg har derfor henbragt den hele Nat med Suk og Graad og bedet Himmelen om Bistand at staae den imod, men alt forgieves, saa jeg merker, at min Skiebne er ikke anderledes, end at jeg skal elske ham.

Leonard. Ja der har vi det. Vi vil besmykke alle vore onde Lyster med Skiebnen.

Pernille. Jo min Troe er der Skiebne udi saadant. Det vil jeg døe paa, skiønt hverken min Far eller Moer var Calvinist.

Leonard. Holdt din Mund, Pernille! og bestyrke hende ikke i sit onde Forsæt.

Pernille grædende. Jeg veed ikke, hvorledes det er med Herren nu. Han var saa god tilforn, som Dagen var lang; men nu er han verre end en Dievel.

Leonard. Jeg er saa from, som nogen Mand kand være mod sine Børn.

Pernille. Er det Fromhed at ville bringe sin Datter til Desperation?

Leonard. Har jeg ikke Aarsag at være forbittred? Er det ikke noget, som angaaer min Velfærd og Ære? Naar min stakkels Kone paa Landet faaer dette at vide, mon hun ikke vil gremme sig til Døde?

Leonora. Men, min hierte Far = = =

Leonard. Jeg vil ikke være din Far længer, indtil du forandrer dig. Gak strax hiem fra mine Øyen.

De gaaer.

Scen. 4.

Leonard. Jeronimus.

Leonard [alleene]. Jeg har kunnet bære all Modgang med Koldsindighed; men denne U=lykke kand jeg ikke skikke mig i. Her staaer mig for Øyene min Datters Velfærd, min egen Re=

8-9. hverken min Far eller Moer var Calvinist] Læren om Forudbestemmelse hører til den reformeerte Kirkes Dogmer.

putation, og den [Sorg], min Kone vil tage herudover, thi hun [har] fornemmelig smiddet dette Parti. Men alt dette er intet mod den Pust, jeg vil udstaae med den hidsige og knarvurne Jeronimus, hvilken oven i Kiøbet vil udøse al sin Galde mod mig. Jeg maa grunde lidt paa hvordan jeg skal belegge mine Ord.

Gaaer og spadserer ved den ene Side.

Jeronimus kommer ind af den anden Side. Ach jeg arme elendige Mand! gid min Kone havde født et Rokkehoved til Verden i Steden for denne Søn, der giør mig saa stor Hierte=Sorg paa min gamle Alder. Jeg har givet ham Tiid at betænke sig, forhaabende, at saasom denne Sygdom hastig er kommen over ham, den ogsaa hastig skulde forlade ham; men jeg finder nu større Halstarrighed end tilforn. Hvad vil den gode Hr. Leonard sige, naar jeg bringer ham saadan ubehagelig Tidende?

Leonard. Jo meer jeg pønser paa at belegge mine Ord, jo meer confunderet bliver jeg.

Jeronimus. Hr. Leonard vil maa skee holde det for en Fynte af mig.

Leonard. Var Hr. Jeronimus en Mand at tale med som andre, ikke saa hidsig og fremfusend.

Jeronimus. Men regner han mig det til Onde, saa giør han mig stor U=ret.

Leonard. Men saasom jeg kiender hans Sind, saa zittrer og bæver mit hele Legeme.

Jeronimus. Jeg har Sorg nok ligevel, uden at han legger Byrde paa Byrde.

Leonard. Jeg staaer derfor i Beraad, om jeg vil driste mig til at tale med ham selv.

Jeronimus. Min Kone og alle mine Huus=Folk skal vidne om min Uskyldighed for ham; men jeg er bange, at det hielper ikke.

Leonard. Jeg er bange, at han udi første Hidsighed

forløber sig, og siger noget, som min Ære ikke tillader at fordøye.

Jeronimus. Men jeg kand undskylde den gode Mand, om han ingen Raison vil høre; thi det er hans eeneste Datter, som saaledes prostitueres.

Leonard. Men jeg maa bevæbne mig med Koldsindighed og betænke, at hvad han giør og taler mod mig, er af en retmessig Iver.

Jeronimus. Om han skielder mig for en Skuffer og Bedragere, vil jeg svare: Min Hr. Leonard! jeg har ikke et Ord derimod at sige.

Leonard. Jeg vil falde paa mine Knæ og med grædende Taare bede ham om Forladelse, om det kand hielpe.

Jeronimus. Jeg maa hen og aabenbare det strax; thi jo længer jeg tier dermed, jo meer mistænkt giør jeg mig selv.

Leonard. Courage, Leonard! du maa derhen, det kand dog ikke længer dølges.

De møder hinanden begge to, og rykker i en Hast skielvende tilbage, og bliver staaende en Tiid uden at tale.

Leonard med en grædende Røst. Herr Jeronimus!

Jeronimus. Herr Leonard!

Leonard. Hvorfor driver I Abespill med mig?

Jeronimus. Hvorfor driver I Abespill med mig?

Leonard. Jeg blues ved at see paa jer.

Jeronimus. Jeg blues ogsaa ved at see paa jer.

Leonard. Jeg tør ikke kalde eder Svoger meer.

Jeronimus. I har ikke Aarsag til andet.

Leonard. Har I da allerede faaet Kundskab derom?

Jeronimus. Alt for tilig desverr.

Leonard. Min Datter er som hun var affindig.

Jeronimus. Min Søn er saa desperat, at han ingen Formaninger agter.

Leonard. Er jeg ikke at beklage, Hr. Jeronimus?

Jeronimus. Gaaer ikke denne Sorg mig meest an, Hr. Leonard?

Leonard. Ney Sorgen gaaer mig meest an, som er hendes Fader.

Jeronimus. Er det ikke min Søn?

Leonard. Spot mig ikke, Hr. Jeronimus! Hvad kand jeg dertil?

Jeronimus. Spot mig ikke, Monsr. Leonard! Jeg er gandske uskyldig.

Leonard. Vil I da ikke regne mig det til Onde?

Jeronimus. Vil I da ikke see det an som en Fynte af mig?

Leonard paa Knæ. Jeg falder paa mine Knæ, og beder med grædende Taare om Forladelse.

Jeronimus. Jeg falder ogsaa paa Knæ, og beder om Forladelse.

Leonard. Jeg haaber dog, at vi skal finde Middel til at forekomme denne U-lykke.

Jeronimus. Faders Myndighed er dog stor.

Leonard. Men min Datter er gandske desperat.

Jeronimus. Hun har ikke Aarsag til andet, den gode Jomfrue.

Leonard. Gid hun faae Skam, den Akkermær; hun har Aarsag at skamme sig.

Jeronimus. Dette forstaaer jeg ikke. Skammen er jo ikke hendes, men min vanartige Søns, der saaledes vil bryde sit Løfte.

Leonard reyser sig. Hvad vil dette sige? Jeg kommer at giøre Afbigt paa min Datters Vegne, som har faaet nye Kiærlighed i Hovedet.

Jeronimus reyser sig ogsaa. Hvad vil dette sige? Jeg kommer at giøre Afbigt for min Søn, der vil bryde sit Løfte.

Leonard. Vil jer Søn og bryde sit Løfte?

Jeronimus. Vil jer Datter og bryde sit Løfte?

Leonard. Vi maa ikke forstaae hinanden ret, Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Jeg troer det samme, Hr. Leonard!

Leonard. Lad os da forklare vore Ord lidt mere tydelig. Hvorfor falder I paa Knæ for mig, og beder mig om Forladelse?

Jeronimus. Fordi jeg frygtede jer Vrede. Men hvorfor faldt I paa Knæ, og græd for mig?

Leonard. Fordi jeg frygtede, at I skulde udøse jer Galde imod mig, da jeg dog er gandske uskyldig derudi.

Jeronimus. Endnu er jeg lige klog.

Leonard. Jeg min Troe ligesaa.

Jeronimus. I siger, at I kommer at giøre Afbigt for jer Datter, som vil bryde Forlovelsen, og det er min Søn, som vil kuldkaste den.

Leonard. I siger, at I kommer for at giøre Afbigt for jer Søn, og det er just min Datter, som vil bryde.

Jeronimus. Ney min Herre! her er Irring herudi. Det er min Søn.

Leonard. Irringen er hos jer, Hr. Jeronimus! thi det er visselig min Datter.

Jeronimus. Nu kom jeg fra min Søn, og da var hans sidste Ord: Jeg er bleven indtagen af Kiærlighed til en anden, og vil heller døe end tage Leonora, Hr. Leonards Datter.

Leonard. Ret nu kom jeg lige fra min Datter, og da var hendes sidste Ord: En fremmed ung Herre har saaledes indtaget mit Hierte, at jeg heller vil miste mit Liv end lade mig tvinge til Leander, Hr. Jeronimi Søn. Gid jeg faae Skam, er det ikke sandt, som jeg siger.

Jeronimus. Gid jeg i dette Øyeblik maa blive omskabt til en Varulv, om jeg farer med Løgn.

Leonard. Ved hvad Leylighed har jer Søn faaet disse Griller?

Jeronimus. Han har forliebet sig i et Fruentimmer paa Mascaraden i Aftes.

Leonard. Lige saadan er det gaaet min Datter.

Jeronimus. Saa har vi paa den Maade ikke fornøden at skrabe for hinanden.

Leonard. Jeg mener det samme.

Jeronimus. Jeg tager mine Complimenter tilbage.

Leonard. Jeg ogsaa mine.

Jeronimus. Men, Hr. Leonard! om vore Børn løber gall, skal vi føye dem derudi?

Leonard. Jeg har i Sinde at tvinge min Datter.

Jeronimus. Og jeg har i Sinde at legge en Capsuun paa min Søn.

Leonard. Jeg vil kalde jer Svoger igien som tilforn.

Jeronimus. Jeg vil ogsaa kalde jer Svoger.

Leonard. Jeg har aldrig været for at tvinge Børn; men jeg skal herudi vove alting til det yderste, thi hvis Partiet gaaer ikke for sig, tør jeg ikke komme hiem til min Kone igien.

Jeronimus. For min Kones Skyld er jeg ikke bange, thi hun løb selv Gade-gall iblant, om hun maatte raade sig; men for min egen Æres Skyld skal jeg figte for dette Parti som for all min timelige Velfærdt. Men nu haaber jeg, kiære Svoger! at I ikke agerer Procurator for Mascarader oftere; thi her seer I en Suite deraf.

Leonard. Det er sandt nok. Jeg skal heller ikke oftere tage saadant i Forsvar. Men hvad Middel skal vi nu gribe til for at naae vor Maal?

Jeronimus. Vi skal bruge den Magt og Myndighed, som Gud og Naturen har givet Forældre, og vil det ikke hielpe, saa skal I lade ham stevne til Ægteskab udi jer Daters Navn.

Leonard. Jeg er kun alleene bange, at min Datter derover geraader udi Desperation, og giør en U-lykke paa sig selv.

Jeronimus. Ha ha, kand hun kun giøre sin Far saa troe!

---

33. kand hun kun giøre sin Far saa troe] troeskyldig.

Saadan Desperation, især hos unge Jomfruer, vil ikke meget betyde. Det er kun Tragoedier og Romaner, de agerer iblant, for at imitere forliebte Heltinder, som de har læset saadan Slidder-Sladder om. Min Søn stiller sig lige saa syg an; men jeg har alt Recepten tillavet, hvorved Feberen skal fordrives. Dog er best, at vi gaaer noget lemfeldig frem udi Begyndelsen; thi Tiden er ofte den beste Læge.

Leonard. Jeg vil da strax forføye mig hiem for at overlegge dette paa min Side.

Jeronimus. Jeg iligemaade. Adieu saalænge!

Scen. 5.

Henrich

med en Byldt paa Ryggen, klædt som en Jøde-Præst, med et langt sort Skiæg.

Kunde jeg kun faae fat paa hende, deri bestaaer det; thi vi har Hastverk fore, og jeg veed ikke at finde hende uden paa dette Sted, hvor hun lovede at patrollere. Thi faaer jeg ikke fat enten paa Jomfruen selv eller Kammer-Pigen, saa er jeg om en Hals. Min Herre, da han hørte, at hans Far vilde lade giøre nyt Laas til Gade-Porten, at ingen skulde komme ud eller ind uden hans Tilladelse, tog han Flugten, ligesom han gik og stod. Han opholder sig i et Huus ved Nørre-Port hemmelig, og der vil han stevne sin Kiæreste til sig, at de kand tage Flugten af Byen og lade sig vie sammen paa Landet, og naar Vielsen først er holdt, saa maa Monsr. Leonard siden stevne min Herre, om han vil, end for Tamper-Retten til Spiir; thi naar han først er gift med en anden, saa falder alle andre Prætentioner af sig selv, og Jeronimus forliger sig med sin Søn igien, naar han fornemmer, at denne nye Kiæreste er ogsaa kommen af got

5. jeg har alt Recepten tillavet] Lægemidlet. — 27. end for Tamper-Retten til Spiir] endog for Rigskammerretten i Speyer (der i sin Tid stod i saa stor Anseelse, at den selv i fjerne Lande var bleven ligesom et Ordsprog).

Folk, hvilket jeg ikke tviler om. Jeg harført mig i denne Dragt, at ingen skal kiende mig; thi jeg kand ikke komme bort, førend jeg har forrettet mit Ærende, som er at vare Jomfruen ad om min Herres Flugt og overlevere hende denne Addreß paa et Stykke Papiir, hvor hun skal finde ham. Men see der, fører nu ikke Fanden mig den gamle Jeronimus paa Halsen? Jeg maa blive staaende; thi løber jeg, saa giør jeg mig mistænkt.

Scen. 6.

Jeronimus. Henrich.

Jeronimus. Jeg er bange, at det henger ikke ret sammen. Jeg er bange, at Leander har spillet mig et Puds. Da jeg gik ud at tale med Monsieur Leonard, var han hiemme; men nu seer jeg hverken ham eller hans Tienner. Jeg kunde af lutter U-roelighed ikke bie længer inde. Jeg lod Arv løbe ned i Lyst-Huset i Haven; er han ikke der, saa blir jeg bange som en Hare. Men jeg maa spørge denne Jøde-Præst, om han ikke har seet nogen gaae forbi. Hør, Rabbi! saae I ikke en ung Person med en Tiener komme her af Huset?

Henrich. Abi Kala Spinther, meristan Cadedi Farluf spæ kavet.

Jeronimus. Jeg forstaaer ikke Hebraisk, Rabbi!

Henrich. Candelabro Tick tack jucatan Psalmanasar.

Jeronimus. Jeg forstaaer hverken Chaldaisk eller Hebraisk, Rabbi! Kand I ikke tale Dansk eller Tydsk?

Henrich. Ja freylich, Herr! ich sprech Westphälisk, Westphälisk.

Jeronimus. Hvorfor svarer I mig da paa Hebraisk?

Henrich. Ich dachte, der Herr auch een von Israels Kindern wäre; denn der Herr hat ein perfect Jüdisk Gesicht, ein perfect Jüdisk Gesicht.

Jeronimus. Gid du faaer en U-lykke, saa vist som du lyver.

Henrich. Aber recht Ernst, mein Herr! ist er nicht ein

Portugiser-Jüde? Mir dünckt, daß ich ihm gesehen habe in der Synagoge in Altona.

Jeronimus. Ney I farer vild, Rabbi! Jeg er en god Christen, som boer i dette Huus, hvor der aldrig har været nogen Thalmud eller Alcoran.

Henrich. Um Verzeihung denn, mein Herr! um Verzeihung.

Jeronimus. Men saae I ikke en ung Person med en Tiener gaae her udaf Porten?

Henrich. Gid du faae en U-lykke, du maatte gaae ind ad Porten. Jeg er saa bange, at Cammer-Pigen kommer i det samme. Jeg maa see, om jeg kand drive ham bort med Snak.

Jeronimus. Kand I ikke svare mig til mit Spørsmaal?

Henrich. Der Herr sagt, daß kein Thalmud oder Alcoran in seinem Hause gewesen sey.

Jeronimus. Ja det siger jeg; men det er ikke det, som jeg = = = =

Scen. 7.

Pernille. Jeronimus. Henrich.

Pernille. Hillemænt, her er Folk. Hvem Pokker harført disse to Jøder hid?

Henrich blir hende vaer, springer hen til hende, og tar hende udi Haanden. Pernille skriger.

Henrich. Kiender I mig ikke, Mammeselle? Jeg tiener hos jer Jomfrues Kiæreste. Jeg har forklædt mig saa for en vis Aarsag Skyld. Gak lidt til Side, til jeg kand faae den gamle Mand bort; thi jeg har noget at sige jer, som er meget Magt paaliggende.

Pernille sagte. Hillemænt, er det jer? Høyt. Ach kiære Jøde! lad mig med Fred.

Henrich. Gehe man, Jomfrue! gehe man. Vender sig til Jeronimus igien. Das ist ein sehr grosse Unterscheid, Herr! zwischen den Alcoran und den Thalmud.

Jeronimus. Hvem Pokker spør derom?

Henrich. Der Thalmud ist geschrieben von den Türckischen Gott Mahometh.

Jeronimus. Jeg troer, Fanden har sat ud den Karl at plage mig med Snak.

Henrich. Aber der Alcoran, mein Herr! das ist ein heiliger Buch, ein heiliger Buch.

Jeronimus. Gak Pokker i Vold med din Alcoran og din Thalmud.

Henrich. Der Nahm von Alcoran will so viel sagen als eine Juden-Biebel, und kommt von zwo Chaldaissken Worten Al und coran. Al beteuted = = =

Jeronimus gaaer til den ene Side, vender ham Ryggen, holder for Ørene, og siger: Tal nu, din Hund! til du blir sort.

Arv kommer indløbende. Hvor blev af Herren? Hvad vil denne Jøde-Præst? Hvad Pokker er det? Det er jo Henrich, som er forklæd.

Henrich tar Arv til Side, sigende: Hør, Arv! en Otting Meel, 2 Stykker røget Kiød, Kokke-Pigens Møedom. Hvem er jeg nu?

Arv. Ach I er min Siæl en Jøde-Præst.

Jeronimus vender sig om. Mon det Beest nu har udtalt? See der er Arv. Nu, Arv! hvordan er fat?

Arv. Herre! denne Mand er en Jøde-Præst.

Jeronimus. Det seer jeg nok.

Arv. Det er, faae jeg Skam, en Jøde-Præst.

Jeronimus. Jeg seer det nok; men fandt du = = =

Arv. Om Herren ikke vil troe mig, saa vil jeg giøre min Eed derpaa.

Jeronimus. Gak Pokker i Vold med din Snak. Men fandt du min Søn eller hans Tiener?

Arv. Ney Herre! de er ingensteds udi Huset. Men de kand være ude i Ærende. Bortløben er de ikke; thi hvis Monsr. Leander havde haft saadant fore, havde nok Henrich varet Herren ad.

Jeronimus. Den listige Skielm, havde jeg kun ham først; thi han er Hiulet, som driver alting.

Arv. Jeg har ogsaa haft onde Tanker om Henrich tilforn; men paa nogen Tiid har jeg fornummet, at han er en god Siæl.

Henrich sagte. Nemlig fra den Tiid, jeg agerede Spøgelse.

Jeronimus. Kom, lad os gaae ind og see efter, om der fattes nogle Sager i Huset. Adieu, Smautz! nu kand I tale saa meget Hebræisk, som I vil.

Scen. 8.

Pernille. Henrich.

Henrich. Den Gang gik jeg fri, han kiendte mig ikke, og Arv tør ikke lukke sin Mund op. Hey Mademoiselle!

Pernille kommer frem igien. Ach jeg vidste min Troe ikke andet, end du var en Jøde. Men hvorfor har du saaledes forklædt dig?

Henrich. Min Herre, da han fornam, at hans Far vilde indsperre ham, har taget Flugten og givet mig denne skrevne Adress til Jomfruen, hvor hun kand finde ham. Jeg har imidlertiid paataget mig denne Dragt, at jeg ikke skulde blive kiendt af nogen.

Pernille. Hvor boer din Herres Far?

Henrich. Min Herres Far er en fornemme riig Mand, meget haard og streng. Det var just den samme gamle Mand, som I saae nys her staaende. I kand selv tænke, i hvilken Beængstelse jeg da var af Frygt for at blive kiendt. Men vi har ikke et Øyeblik af Tiden at give bort. I maa strax tage Flugten med jer Jomfrue til det Huus, hvor min Herre er.

Pernille. Saa løber jeg da strax. Adieu!

Henrich. Denne Pige staaer mig perfect vel an. Gid jeg var kun en Jøde, saa skulde jeg virkelig filoutere hende hendes Jomfruedom. Men jeg vil see til, hvad der kand blive af siden; nu maa jeg see til, at jeg kand smørre mine Støvler.

Scen. 9.

Jeronimus. Magdelone. Henrich.

Jeronimus. Ach jeg elendige Mand! han er vist nok bortløben; thi hans Skriin, hvorudi han havde sine kostbare Sager, staaer aaben og gandske tom. Men hvad Pokker er dette? Endnu staaer denne Jøde her.

Magdelone. Maa skee det er een af min Søns Spioner. Sid jeg er aldrig ærlig, troer jeg ikke, at det er Henrich forklædt.

Henrich vil løbe. Jeronimus og Magdelone holder paa ham. Jeronimus griber ham i Skiægget, som falder fra.

Jeronimus. Ha ha, go Karl! velkommen, Monsieur Rabbi!

Henrich. Ney Herre! siden I tog Skiægget fra, kand jeg ikke være Rabbi længer.

Jeronimus. Til hvad Ende skal jeg finde dig i denne Dragt? Hvor er din Herre?

Henrich. Min Herre er = = han er, lad see = = Jeg veed min Troe ikke, hvor han er. Skal jeg tage vare paa min Herre?

Jeronimus. Du est ikke alleene hans Tiener, men ogsaa hans Geheyme=Raad. Det er vel ikke omsonst, at du er kommen i denne Dragt.

Henrich. Det er en Dragt, Herre! som jeg vilde bruge paa Mascaraden i Aften.

Magdelone. Ach troe ham ikke, min hierte Mand! Jeg har alt haft Bud i Dag til Capion. Der blir ingen Mascarade i Aften.

Jeronimus. Ha ha, har I alt haft Bud? I har nok Lyst at forsøge Lykken end engang og lyve jer en nye Feber paa.

25-26. jeg har alt haft Bud i Dag til Capion] Franskmanden Capion havde fra Aaret 1721 Privilegium paa i Kjøbenhavn at holde offentlige Maskerader, indtil disse omtrent samtidig med nærværende Stykkes Fremkomst paa Scenen bleve forbudte (den 10de Februar 1724).

Magdelone. Ney min Troe har det aldrig været min Tanke. Jeg vilde kun vide det for at hindre jer Søn Leander.

Jeronimus. Det er ikke min Søn, der er jer Søn; thi han slægter sin Moer paa udi Galskab. Men nu er det, som meer vigtigt er at tale om: Stig frem, du vanartige Skielm! hvor min Søn er.

Henrich. Jeg veed min Troe ikke, Herre!

Jeronimus. Hey Arv! Jeg skal strax komme dig til at bekiende.

Henrich. Ach Herre! hvordan skal jeg bekiende, naar jeg ikke veed?

Arv [kommer ind]. Vil Herren noget?

Jeronimus. Der er 2 Soldater i Gaarden, som hugger Brænde, lad dem strax komme hid.

Henrich. Ach Herre! vær naadig.

Jeronimus. Skal man ikke kunde tvinge saadan Karl til at bekiende? Det skulde være meget.

Tvende Soldater kommer ind.

Jeronimus. Tar mig fat paa denne Karl.

Henrich. Ach Herre! jeg vil bekiende: Min Herre er løben bort med den Jomfrue, som han forliebede sig udi paa Mascaraden.

Jeronimus. Hvor holder han sig oppe da?

Henrich. Det veed jeg min Troe ikke.

Jeronimus. Trækker ham ind, og kaster ham ned i Kielderen, og binder Hænder og Fødder paa ham.

Henrich. A = = = = jeg vil giøre min Eed paa at jeg ikke veed, hvor han er.

Jeronimus. Du kand maa skee ikke komme det ihu; men naar Pidsken kommer til at dantze paa din Ryg, skal du strax faae din Hukommelse igien. [De gaae.]

Scen. 10.

Leonard alleene.

Nu har jeg nogen Haab at bringe min Datter til Raison. Tilforn agtede hun hverken Vrede eller Forældres

Forbandelse; Men nu nyelig, da jeg talede med hende, fornam jeg, at Feberen havde sagtet sig lidt, thi hun begiærede at være en halv Times Tiid alleene for at betænke sig. Saa er det, Himmelen skee Lov, en god Begyndelse. Ach Himmel, hvor kand dog unge Mennesker forfalde til Galskab! Det er farligt at leve for dem udi disse store Byer. Men jeg haaber, at jeg skal overvinde alle disse U-lykker, og at jeg inden en halv Time skal see Leonora for mig paa Knæ, bedende om Forladelse. Og ligesom det gaaer hende, kand det og gaae Jeronimi Søn. Men jeg maa hen og fortælle Jeronimus denne Forandring.

Scen. 11.

Jeronimus. Leonard.

Jeronimus vender sig mod sit Huus. Skynder jer nu, Karle! og tar Byens Tienere med paa Veyen.

Leonard. Hvad Pokker er der paa Færde? Hør, kiære Svoger! er der nogen U-lykke?

Jeronimus til Leonard. Hans Tiener, Hr. Svoger! Til de indenfore. Og lov dem en raisonnabel Discretion.

Leonard. Men siig mig, hvad er dog paa Færde? -

Jeronimus til Leonard. Hans Tiener, Hr. Svoger! I maa ile, som I skulde løbe til Maals; thi I kand ellers komme for silde.

Leonard. Ey, giv mig dog lidt Oplysning herom.

Jeronimus til Leonard. Hans Tiener, Hr. Svoger! Og vil han giøre Modstand, saa maa Betienterne bruge Gevalt.

Leonard. Har der været Tyve i hans Huus, Svoger?

Jeronimus. Hans Tiener, Hr. Svoger! Og seer til, at I faaer fat paa Skiøgen med, at vi kand faae hende i Spindehuset.

Leonard. Hvad fattes kiære Svoger? Der maa være en stor U-lykke paa Færde.

---

15. tar Byens Tienere med] Politibetjentene.

Jeronimus. Forlad mig, at jeg ikke har kundet svare ham tilforn. Det vil give sig inden en Time, om vi blir Svogre eller ey.

Leonard. Hvi saa?

Jeronimus. Min Søn er løben bort med den forbandet Skiøge, som han er bleven forliebt udi paa Mascaraden.

Leonard. Ach hvilken U-lykke! Nu kom jeg at bringe Glædskabs Tidender om min Datter, at hun begynder at gaae i sig selv igien.

Jeronimus. Ach jeg arme elendige Menneske! des større U-lykke er det for mig, om vi ikke finder ham.

Leonard. Ach Hr. Jeronimus! posito at I ikke finder ham, hvad vil I da giøre?

Jeronimus. Da vil jeg forlade mit Huus og sørge mig ihiel paa Landet.

Leonard. Ach ney, Hr. Jeronimus! I maa lade see, at I er en Christen, og ikke lade Sorg tage Overhaand.

Jeronimus. Intet i Verden trøster mig da, men jeg døer visselig.

En Dreng kommer ind. Her er en liden Seddel, Hr. Leonard! som en Pige flydde mig at levere ham.

Leonard læser: Min Herre! I kand lære af denne Historie, hvor høylig Forældre synde, der vil tvinge deres Børn at gifte sig mod deres Villie. Eders Datter Leonora, for at undgaae det, hun blev trued med, styrtede sig i min Nærværelse ned udi den dybeste Park udi Haven, hvor hun druknede. Jeg kunde ikke redde hende, retirerede mig derpaa i mit Kammer, og skrev disse Linier. I faaer maa skee mig ey heller mere at see. Pernille.

Leonard. Ach ach, du ugudelige Leonard! du est ikke værd at leve, der har bragt din Datter til saadan Fortvilelse. Jeg vil strax hen og følge hende efter.

Jeronimus. Det forbyde Himmelen.

Leonard. Slip mig, Hr. Jeronimus! Jeg er den slemmeste Misdædere, som kand gaae paa Jorden.

Jeronimus. Ey, Hr. Leonard! han kand trøste andre, men veed saa lidt at skikke sig i sin egen Modgang.

Leonard. Ach lad mig dog gaae for at fuldføre mit blodige Forsæt.

Jeronimus. Ey, Hr. Leonard! betænk, at I er en Christen, hvis Pligt det er at staae imod all Modgang.

Leonard. Jeg har ey alleene mist min eneste Datter, men jeg har selv myrdt hende.

Jeronimus. I har ikke giort andet, end hvad en Far kand med god Samvittighed giøre. I har villet have, hun skulde holde sit Løfte. I vilde, at hun skulde vel forsørges. Jeg har ført samme Conduite med min Søn.

Leonard. Men er det vel giort? I er at laste, som har villet tvinge jer Søn, og jeg langt mere, som har fristet en skrøbelig Jomfrue over hendes Formue. Lar os eftertænke, Hr. Jeronimus! hvad Mennesker ere; lar os eftertænke hvad Ungdom er, og hvad vi selv har været. De samme Feyl, som vi har begaaet vor hele Ungdoms Tiid, søger vi at dæmpe hos vore Børn ved Tyrannie, som dog ikke ere andet end rigtige Copier efter Originalen. Vi maa skamme os ved vor Herredomme, som vi øve med saa liden Føye. Det skal hede, at vi stræber for vore Børns Velfærdt, og dog søge vi alleene vor egen Fordeel. Havde min Datter ikke haft saa megen Arvedeel udi Vente, saa havde I maa skee bekymret jer lidt om denne Sag, og maa skee det havde gaaet mig ligeledes. Der kand intet siges til min Forsvar. Jeg har myrdet min Datter, vil derfor følge hende efter.

Jeronimus. Ey, lad ikke den onde Aand tage Overhaand hos jer, Hr. Leonard! Betænk, at det er ikke alleene jer Legeme, I vil opofre, men ogsaa jer Siæl.

Leonard. Hvo kand raisonnere udi saadan U-lykke?

Jeronimus. I skal ikke faae Lov at gaae fra mig, førend I er bleven anderledes til Sinds.

Leonard. Ach ach.

Scen. 12.

Betienterne komme indtrækkende med **Leander** og **Leonora**. **Pernille**. [**Jeronimus**. **Leonard**.]

Jeronimus. Est du der, Forræder, som ved et ugudeligt Levnet vil bringe dine Forældre for Tiden i Graven?

Leander. Jeg har intet Ont bedrevet. Jeg har fattet Kiærlighed til en smuk fornemme Jomfrue, som her staaer.

Jeronimus. Er du den Skøge, som har forført min = = = =

Leonora. Jeg er ingen Skiøge, jeg er en brav Mands Datter fra Jylland.

Jeronimus. Ja vist, de sige saa alle disse Nat-Frøykener: Vi er nys kommen fra Jylland eller Lolland; da de dog har siddet udi fuld Næring her i Byen udi nogle Aar.

Leonora. Jeg kand overbevise jer, at jeg er en ærlig og fornemme Jomfrue.

Jeronimus. Ja vist, om ikke af andet, saa af jere Gierninger, i det I har villet forføre et ungt Menneske og komme ham til at løbe af sine Forældres Huus. Hvis Datter er I da, med Forlov?

Leonora. Min Fader er Leonard Hansen, som er for nogle Dage siden kommen hid til Byen for at gifte mig med en ung Person ved Navn Leander; men saasom = = = =

Jeronimus. Ha ha! I har ikke læret Konsten at lyve subtilt nok. Hr. Leonard havde kun een Datter; men hun er allerede Fanden i Vold. I skal strax blive røbet, her er Seignr. Leonard.

Leonora. Min Far!

Leonard staaer imidlertiid fravendt, grundende og heldende med Hovedet.

Jeronimus. Monsieur Leonard! seer jer lidt om.

Leonard. Ach Himmel! hvad seer jeg? Det er min Datter.

Leonora paa Knæ. Ach allerkiæreste Far! forlad mig, at jeg har syndet saa grovelig imod ham og spillet saadan Intrigue. Kiærlighed til denne unge Person har bragt mig

dertil, og saasom I har villet tvinge mig til Jeronimi Søn Leander, som jeg aldrig har seet, saa = = = =

Leonard. Ach Himmel! er det mueligt?

Jeronimus. Ach hvilket Eventyr!

Leonard. Stat op, min kiære Datter! Der staaer den Leander, som du har løbet bort med af Frygt for at blive hans Hustrue.

Leonora. O en underlig Hendelse! Er det Leander, som jeg har flygtet med, for at blive fri for Leander?

Leander. O en selsom Historie! Er det Leonora, som jeg har skyet af Kiærlighed til Leonora?

Jeronimus. Kiære Børn! disse Fortredeligheder, disse Hendelser skal opmuntre jer til at elske hinanden desmere. Hør, lad Henrich strax komme ind udi den Stand, som han er, og siger ham intet af dette, som er skeet.

Leander. Tillader mig da, kiære Forældre! at jeg omfavner min Kiæreste.

De omfavne hinanden.

Leonora. O en lykfalig Vildfarelse: jeg har haft Afskye for den, hvilken jeg alleene har elsket.

Leander. Og jeg har været færdig at gaae i Døden af Kiærlighed for den, hvis Navn har været mig en Forskrækkelse.

Jeronimus. Jeg vilde gaae i Graven af Sorg, efterdi min Søn mod min Villie elskede den, som min Villie alleene var at han skulde elske.

Leonard. Og jeg har hadet min kiære Datter for U-lydighed, alleene efterdi hun var mig lydig.

Scen. 13.

Henrich bagbunden. **De andre.**

Jeronimus. Henrich! kiender du disse tvende Personer?

Leander. Henrich! denne Jomfrue, som jeg har flygtet med for at blive Leonora qvit, er Leonora selv, Hr. Leonards Datter.

Henrich. Ach Himmel, er det mueligt? Nu føler jeg ikke meer de Hugg, jeg har faaet.

Leander. Du skal belønnes for din Troeskab.

Henrich. Hey er der ingen Anstalter? Hvorfor løser I Hunde mig ikke?

Jeronimus. Løser ham strax.

Henrich beskigende dem. Er I Leonora, Hr. Leonards Datter?

Leonora. Ja jeg er Leonora og Leonores Rival tillige.

Henrich. Og I Monsieur Leonard! er I denne Jomfrues Far?

Leonard. Ja Cammerat! det er min Datter, som paa een Dag har taget Livet af mig og givet mig Liv.

Henrich. Saa er her og spilled en Comoedie.

Leonard. En selsom Comoedie.

Henrich. Men hvad Satisfaction skal en brav Mand som jeg nyde for den Tort, mig er vederfaret?

Jeronimus. Giv dig tilfreds; Leander opreyser nok din Skade.

Henrich. Vil I give mig denne Pige til Ægte?

Leonard. Kand du vinde hende selv, saa seer jeg det gierne.

Henrich. Lille Fæstemøe! vil du have mig?

Pernille. Ja nok.

Henrich. See engang, hvor lykkelig vi er mod fornemme Folk: vi veed endnu ikke hinandens Navn, og kand dog maa skee komme til at holde Bryllup denne Aften. Det er kun fornemme Folks Kiærlighed, man kand udføre i Comoedier; men vi andre gaaer lige til, og har kun to smaa Tempo at tage i Agt, nemlig: Schlaget an, og gibt Für. Men, Hr. Jeronimus! I kand lære af denne Historie, at Mascarader

---

4. er der ingen Anstalter] er her Ingen, der sørger for det Fornødne? — 23. Lille Fæstemøe! vil du have mig] Lille Pige.

har ogsaa sin Nytte; thi denne Vildfarelse har formeret de forlovede Personers Kiærlighed og derforuden skaffet mig denne smukke Pige paa Halsen, thi den har givet Anledning til en angenehm Comoedie, som endes med Bryllupper baade for og bag, saa vi faaer alle nok at bestille. Og I Messieurs, som har bundet og pryglet mig, paa det I ogsaa ikke skal være ørkesløse, saa gaaer hen og henger jer selv.

Jacob von Tyboe

Eller

Den stortalende Soldat.

Comoedie.

Hoved=Personerne.

Jersen.
Jon Tyboe.
Christoff, hans Tydske Tiener.
Peer, hans Tiener.
Jesper, Snyltegiesten.
Mag. Stygotius.
Jens, hans Tiener.
Leonard.
Leonora.
Lucilia.
Pernille.

ACTUS I.

Scen. 1.

Jesper Oldfux.

Vil nogen vide mit Navn, saa heder jeg, med Permission at sige, Oldfux. Vil nogen vide min Handtering, da er jeg en Snyltegiest til Tieneste. Vil nogen vide hvad min Far var, ogsaa en Snyltegiest; min Farfar ogsaa en Snyltegiest; min Olde-Far ogsaa en Snyltegiest. Saa jeg kand regne mine sexten Ahner af deslige Folk. Vil nogen spørge, hvem jeg holder Venskab med, svarer jeg: Alle Mennesker. Vil nogen vide, hvem jeg er troe, svarer jeg: Ingen uden Monsr. Leonard. Vil nogen vide, hvorfor jeg er ham troe, saa studser jeg, og blir skamfuld; thi derudi synder jeg mod Professionen, og vanslægter fra mine kiære Forfædre, som skare alle over een Kam. Her udi dette Huus paa den venstre Haand boer en fornemme men fattig Kone ved Navn Leonora; hun har en kiøn Dotter, som heder Lucilia, udi hvilken 3 Personer har forliebet sig. Den første kalder sig Jacob von Tyboe, en Karl, der udi mine Tanker har en Skrue løs i Hovedet. Han siger sig at have været i Tieneste udenlands, hvorvel han har aldrig kunnet vise noget Pas eller Affkeed. Andre Officerer her i Byen holde gode Miner med ham, og titulere ham nu Hr. Captain, nu Hr.

21-22. vise noget Pas] Attest, Vidnesbyrd.

Major, nu Hr. Oberst, ligesom han tracterer meer eller mindre til. Naar han taler om sine Bedrifter, lader de som de hører det an med Forundring; naar ham skeer nogen Tort, tage de ham i Forsvar; naar han behøver Soldater, laaner de ham gierne, og retter dem af, hvordan de skal omgaaes ham med Respect og Ydmyghed. Summa Summarum: han er Divertissement for den hele Guarnison. Den anden heder Styge Stygesen, men siden han kom fra Rostock, skriver sig Magister Stygotius. Han passerer for det samme blant lærde Folk, som den første blant Officiers. Den tredie er en fornemme ung Person ved Navn Leonard, som ingen Midler har, men skal arve en riig Farbroder, som gaaer paa Gravsens Bredde. Disse 3 frier alle til Jomfrue Lucilia. Moeren og Kammer-Pigen Pernille, som har meget at sige udi Huset, er for een af de 2 første, men Jomfruen selv for den sidste. Jeg holder Venskab med Stygotius og Von Tyboe, endeel for de Smautzer, jeg nyder hos dem, endeel for at udspionere deres Anslag og give Monsr. Leonard dem tilkiende. Men der seer jeg Monsr. Leonard komme, som jeg nyelig talte med om hans Kiærlighed, men maatte bryde af, eftersom andre kom imellem.

Scen. 2.

Leonard. Jesper Oldfux.

Leonard. Ach Jesper! hvad Forhaabning skulde jeg vel kunde have, der har 2 saa mægtige Rivaler?

Jesper. Jeg troer det nok. Det er jo to forbandede Rivaler, den ene er en Nar, og den anden en Pedant.

Leonard. Hvad vil det sige? Jesper!

Jesper. Det vil sige saa meget, at Jomfrue Lucilia, hvorvel hun er ung, saa er hun dog saa skiønsom, at hun fatter aldrig Kierlighed til nogen af dem; thi naar man støber dem begge sammen, deres Forstand, Dyd og Artighed, saa kand det altsammen dog ikke beløbe sig til saa meget Got,

som man kand finde hos en maadelig Hest. Den ene er saa ravgal, at jeg kand bilde ham ind, at han har giort langt større Bedrifter i Verden end Alexander Magnus, at Printz Absalon er ikke at ligne mod ham udi Skiønhed, og at hver Gang Sang-Klokkerne gaaer, at det er for et Fruentimmer, som er død af Kierlighed til ham. Den anden er gal af lutter Latinske Gloser og Distinctioner, taler Græsk endogsaa til Fruentimmer, og giør Amour udi lutter Syllogismer, og har derforuden sligt et Skolemester-Ansigt og slige Magistralske Gebærder, at naar I seer ham langt fra, skulde I tænke, at det var en gammel Latinsk Autor classicus, og at Gud og Naturen havde skabt ham alleene til at staae paa en Hylde blant andre Folianter eller Qvarter. Mener Monsieur, at Jomfrue Lucilia kand fatte Kierlighed til en gammel Spende-Bog, til en Autor, til en - - -

Leonard. Men, Jesper! du veed jo Conjuncturerne ligesaa vel som jeg, at hun regieres af en gierig Moder, der seer kun efter Penge.

Jesper. Bekymre jer kun intet om Sagen, Monsieur! Jeg vil opspinde noget, hvorved I skal blive hiulpen.

Leonard. Du har jo fri Adgang til dem begge?

Jesper. Ikke alleene fri Adgang, men jeg er deres beste Ven, som de fortroe alt hvad som ligger dem om Hiertet. Men der seer jeg Tyboes Tiener Peer kommer, der er nyelig kommen i hans Liberie; lad os gaae lidt til Side.

Scen. 3.

Peer.

Det maa dog være en skiøn Bestilling at være Poet, thi man kand samle Penge som Græs derved. Jeg kand derfor ikke begribe, hvorfor de fleste dog see saa pialtede ud; thi naar

---

5-6. hver Gang Sang-Klokkerne gaaer o. s. v.] I Helliggeistskirke var dengang et Sangværk eller Klokkespil, som man for Betaling kunde lade sætte i Gang.

jeg seer een i en gammel sort Kiole med et Hierte paa Albuen, saa er jeg hart ad vis paa at det er en Poet. De maa drikke de Hunde. De maa sette alt, hvad de vinder, strax i Halsen paa sig. Min Herre Von Tyboe har skikket mig ud at oplede en Poet og givet mig 2 Rdlr. med til et Vers, som han vil skikke til Jomfrue Lucilia, saasom hendes Kammer-Pige Mammeselle Pernille har hemmelig ladt ham vide, at det i Dag er Jomfruens Navne-Dag. Men som min Herre og jeg ere lige gode Poeter, saa maa man betiene sig af andres Hoveder dertil. Det er en forbandet Pige den Pernille. Jeg har endelig kun talt med hende et Par Gange, thi jeg er nyelig kommen i Tieneste hos Von Tyboe; men jeg har den korte Tiid merket, at de Foræringer, som hun raader os at giøre til Jomfruen, bestaaer kun i Vers og Musiqve for Dørren, men hendes egne Foræringer udi Penge, og det alt udi Kroner, for hvilke jeg kand vidne at vi nyelig har givet 14 pro Cento hos denne forbandet Jøde, som boer her Gaden, og de siger dog, at han er den billigste. Det er dog nogle egne Folk disse Jøder, man skulde forsvære, at der var mindste Christendom eller Samvittighed hos dem. Men jeg maa see, jeg faaer fat paa en Poet. Naar man vil have fat paa de Diævle, saa er de ikke at finde; men naar man ikke trænger til dem, seer man lige saa mange, som Fluer i September Maaned. See der seer jeg een; mon det er ingen Poet? Ney det er et Menneske. Den Dreng maa jeg tale med, thi han har saadant naragtigt Ansigt.

Scen. 4.

Peer. Jens.

Peer vinker ad ham. Hør, Cammerad! et Ord.

16-17. Kroner, for hvilke ... vi har givet 14 pro Cento] Under Krigen 1709 til 1720 vare Kronerne, Landets daværende bedste Myntsort, blevne sjeldne, og man maatte for at tilvexle sig dem imod den slette nyslagne Courantmynt betale de anførte Procent. — 25-26. Den Dreng maa jeg tale med] Den Karl, den Tjener.

Jens. Vil der nogen tale med mig.

Peer. Ney jeg vil min Troe ikke.

Jens. Hvad vil du da?

Peer. Skal jeg giøre dig Regenskab for hvad jeg vil?

Jens. Du maa ikke være rigtig i Hovedet. Han raaber først paa mig, og siden blir vreed, naar man spør hvad han vil.

Peer. Jeg vil min Troe kun see paa dig (sandt at sige); thi jeg saae dig gaae forbi vor Port, og mig siuntes, du havde saadant naragtigt Ansigt.

Jens. Den Karl er aldrig rigtig i Hovedet. Hvem tiener du hos?

Peer. Hos min Herre.

Jens. Det var endnu det Klogeste, jeg har hørt af din Mund. Men har du seet mig tilforn?

Peer. Jo mig synes, jeg havde den Ære at see dig forgangen For-Aar paa et Ostindiske Skib, staaende paa Dekket i en Lænke; men da var du gandske loeden, og havde 4re Been.

Jens. Gaae Fanden i Vold, din Spotte-Fugl! Du er ligere en Abe end jeg; thi du har ikke alleene Abe-Ansigt, men og Abe-Noder.

Peer. Ey, Landsmand! fortænk mig ikke, at jeg bruger Lystighed; thi jeg seer saa meget Galskab i det Huus, hvor jeg tiener.

Jens. Hvor tiener du da?

Peer. Jeg er nyelig kommen at tiene hos en Kriigs-Karl ved Navn Jacob.

Jens. Ja endnu er jeg lige klog, uden du siger mig hans Tilnavn.

Peer. Han heder Jacob von Tyboe.

Jens. Ach jeg kiender ham, det er jo en Nar.

Peer. Han er ikke med de Klogeste, det er min Troe sandt nok, du siger; men ellers har han dog god Forstand. Men hvem tiener du hos?

Jens. Jeg tiener hos Magister Stygotius.

Peer. Ach jeg kiender ham, det er jo en Nar.

Jens. Ey, Snak! det er en brav studeret Mand; jeg har hørt mange forundre sig, hvor han kunde blive saa lærd, eftersom han er kun fød i Christen Bernikovs-Stræde.

Peer. Ja maaskee han er bleven trykt paa Studengaarden eller Regentzen, men publicered udi Christen Bernikovs-Stræde.

Jens. Hvor han er giort eller ey, saa er han saa lærd, at han kunde være en Postil, naar det skulde være.

Peer. Kand han da læse hvilken Dansk Bog han vil?

Jens. Hvilken Taasse! han skulde være Magister og ikke kunde læse?

Peer. Ja jeg veed ikke hvad der udfordres til at være Magister. Jeg vil gierne tilstaae, at han er lærd; men derfor kand han vel være en Giek. Han kand være en velstuderet Nar.

Jens. Du est noget nær ved Texten.

Peer. Saa kand vi to regne os i Svogerskab; thi vi tiener i een Familie. Men hør, Cammerad! nu vil jeg min Troe tale Alvor: Siig mig for Svogerskabs Skyld, hvad vil det Ord VON egentlig sige i det Tydske Sprog? Jeg kand, uden mig selv at roese, tale mestendeels alt hvad jeg vil paa Tydsk; men der er dog visse Ord, som jeg ikke forstaaer. Skrive kand jeg det perfect, men ikke læse det.

Jens. Hvorfor spørger du saa om det Ord VON?

Peer. Jo fordi jeg har hørt, at min Herre heedte Jacob Tyboe i gamle Dage, da han ikke var saa meget, som han nu er; men da han kom høyere op, lod han sig kalde Von Tyboe. Hvorfor kalder din Herre sig ogsaa ikke Von Stygotius?

Jens. Ney vi Lærde have ikke den Mode; vi bruge i Steden for det Ord VON, som Kriigs-Mænd sette for deres Navne, det Ord US, som vi hefte meget net bag til.

Peer. Hvad heedte da din Herre, før han tog Graden?

Jens. Styge.

Peer. Saa bør han da nu hede Stygens.

Jens. Ney det blev for plat; man fylder det gierne op med Bogstaver imellem for Klangens Skyld.

Peer. Men staaer det dog fast, at det Ord bliver altiid syed bag til, saa man kand aldrig sige UsStyg?

Jens. Ney vi bruge ikke den Tale-Maade; Vi ere tvert imod eder saavel herudi som i alle andre Ting. Om din Herre, for Exempel Skyld at tale, var lærd, blev han kaldet Tybotius i Steden for Von Tyboe.

Peer. Ja jeg forstaaer endelig saa vidt din Mening. Vi fortaler vore Herrer, og I bagtaler dem, naar de blive til noget. Men det er endelig ikke den Materie, jeg vilde tale om. Jeg vilde ikkun vide hvad det Ord VON betyder, naar det legges for et Navn.

Jens. VON har den samme Bemærkning hos jer, som US udi Canike-Strædet.

Peer. Ja jeg gaaer fra dig lige saa klog, som jeg var.

Jens. Det er selsomt, at du vil have Raison af mig til det, som all Verden ikke kand give Raison til. Hvorfor heder een, som er fød skievbenet, Velbaaren? Hvorfor heder een Høylærd i Dag, som neppe kunde stave i Gaar? Hvorfor skriver man Fransk Udskrift paa et Brev, som gaaer imellem Slagelse og Ringsted? Hvorfor kand man ikke hitte paa et Ord i Steden for Franco? Og tusinde andre Ting, som mig er umueligt at opregne.

Peer. Det er sandt, som du siger. Jeg er kun en fattig Tienere, og kand dog begribe, at det er Galskab. Jeg tænker paa om en Vexel ikke kunde være lige god, hvis det Ord Valuta blev skrevet paa Dansk.

Jens. Jeg mener jo. Ligesom din Herre er ikke et Haar bedre, siden han lod sig kalde Von Tyboe, end da han heedte slet og ret Tyboe. Men man maa ikke altiid gruble saa meget, den ene maa giøre som den anden og lade sig nøye dermed, at det er Landets Mode.

Peer. Ja det maa være Landets Mode eller ey, saa lod jeg mig dog aldrig kalde Von Peer, om jeg blev til noget.

Jens. Ney, du Nar! du maatte tage dig et Tilnavn først.

Peer. Hvor Fanden skulde jeg faae det fra? Min Fader heedte kun slet og ret Peer, min Far-Far og Olde-Far ligesaa, jeg kand fast opregne mine sexten Ahner af lutter Peerer, som aldrig haver havt videre Tilnavn.

Jens. Ach derfor kunde du vel hitte paa noget. Hvor est du fød?

Peer. I Europia.

Jens. Ja det er troeligt nok; jeg kand høre paa dit Maal, at du est en Europæer og ingen Polakker. Men paa hvad Sted udi Landet est du fød?

Peer. Udi Kiøbenhavn.

Jens. I hvad Gade udi Kiøbenhavn?

Peer. I Klæboerne.

Jens. Ja saa skal du lade dig kalde Peter eller Peiter von Klæboe.

Peer. Jeg faaer vist Skam, jeg staaer her saa; jeg har saa meget at forrette for min Herre. Han vil giøre Vers til en Pige paa Fransk, som han er forliebt udi; men som han ikke er studeret selv, har han bedet mig at oplede en Poet, som i Hast kan smede noget sammen for ham.

Jens. Jeg skal vise dig een, som giør Vers for en billig Priis.

Peer. Hvor boer han?

Jens. Han boer udi Aabenraae, nest ved Guldsmeden.

Peer. Hvad er hans Navn?

Jens. Jeg troer ikke, han har noget Navn; jeg har aldrig hørt, at han kaldes anderledes end Poeten i Aabenraae.

Peer. Jeg veed jo, Poeter bliver døbte som andre Mennesker.

Jens. Det skal jeg ikke egentlig kunde sige dig; nok er det, at du spørger efter Poeten i Aabenraae.

Peer. Tak for god Underretning! Jeg vil gaae lidt

ind til Christoffers og drikke en Potte Øll først, siden vil jeg hen at lede den gode Poet op. Adios!

Jens. Serviteur! Hvem Pokker mon det er, han er bleven forliebt udi? Det er en gangbar Syge i disse Dage. Mig synes, min Herre er heller ikke rigtig.

Gaaer ud.

Scen. 5.

Leonard. Jesper.

Jesper. Hillemænt, Monsieur! det var skiønt, at vi fik saadant Forsæt at vide, nemlig at han vil have Vers giort til Jomfrue Lucilia.

Leonard. Men hvad vil følge deraf?

Jesper. Deraf vil følge saa meget, at = = Lad kun mig raade.

Leonard. Ach sig mig dog dit Anslag.

Jesper. Jeg skal recommendere ham til en Poet, der skal giøre ham nogle ravgalne Vers, hvorved han skal forspilde all sin Credit.

Leonard. Men jeg veed jo, at han læser Versene selv.

Jesper. I hørte jo, Monsieur! at han vil have Versene paa Fransk.

Leonard. Men end om han viser dem til andre?

Jesper. Det giør han aldrig; thi han indbilder alle Folk, at han forstaaer perfect Fransk, og derfor aldrig flyer Versene til nogen for at udtyde dem. Tilmed saa vil han, at ingen skal vide, at han giør Amour til nogen; thi all hans Tale gaaer ud paa at alle Fruentimmer ere forliebt i hans Skiønhed, og at han hverken Dag eller Nat kand have Roe for dem.

Leonard. Vil du da agere Poet, saa maa du skynde dig, førend Tieneren kommer ud igien.

Jesper. Ney Monsieur! I maa selv giøre det. Men der kommer Mag. Stygotius. Han skal paatage sig den Post.

Han kunde aldrig komme meer beleyligt. Gak imidlertiid lidt til Side.

Scen. 6.

Stygotius. Jens. Jesper.

Stygotius. Hør, Jens! har du ikke andet at bestille end staae paa Gaden at maabe? Veedst du ikke hvad der staaer bag i Aurora: Otium est pulvinar Diaboli, det er: Ørkesløshed er Dievelens Hoved-Pude? Jeg har i disse Dage saa meget Galskab i Hovedet, at jeg ikke faaer Stunder at tænke paa høyt fornødne Sager. Det er dog Skam, det Skrift, som jeg har lovet saalænge publici juris facere, er ikke for længe siden trykt. Men ach naar Amors Griller kommer et Menneske først i Hovedet, saa maa Philosophia ligge sub scamno. Naar Veneris Søn, jeg mener Cupido, faaer Plads i en Philosophi Hierte, gaaer Minerva, som ogsaa apud Poëtas kaldes Pallas, fløyten. Jeg er nu til min egen U-lykke & etiam maximo Reipublicæ literariæ detrimento troffen af Cupidinis Pile. Ach Jomfrue Lucilia! u-lykfalig var den Stund, jeg først fik dig at see; du har betaget mig all min Roelighed, du er det Objectum, som nu alleene staaer mig for Øynene, saa jeg har ingen Tanke eller Lyst mere til mine Studeringer. All min Lyst er kun at reyse ene ud paa Landet og gaae i en Skov at sukke og klage mig for Træerne efter de gamle Hyrders Maade.

Jens. Hvad svarer da Træerne?

Stygotius. Hold Munden, din Giek! De svare mig det samme, som de svarede Hyrderne.

Jens. Ey, Herre! tag ikke saadan affted. Der er jo ingen Fæstning saa stærk nu omstunder, der jo lar sig indtage. Det er jo ingen Lucretia, ingen Nonne, I er bleven forliebt udi, men en Jomfrue, som maaskee er lige saa tam

---

7. bag i Aurora] en gammel latinsk Skolebog for Begyndere.

som en anden. Jeg har ikke den Lykke at kiende hende; men jeg kand tænke, hun er et Menneske.

Stygotius. Jeg kunde vel have Forhaabning, Jens! hvis Jacob Tyboe, en Officeer, var ikke min Rival; sed hinc illæ lacrymæ, det er, U-lykken. Han fører sig bedre op, og har flere Penge end jeg. Jeg vil aabenbare dig den hele Sag. Jeg er nyelig bleven forliebt i en Jomfrue, den samme har en Kammer-Pige, som har saa meget at sige hos Jomfruen. Hun er Uden-Verket, som skal bestormes, førend man kand komme til Fæstningen, hvilket ikke skeer uden med aureis & argenteis armis, det er, med Guld og Penge. Een Dag synes hun at være paa min Side; men en anden Dag vender hun mig Ryggen, og da kand jeg tænke hun har ladet sig smørre af Tyboe. Hendes Moder balancerer mellem os begge. Gak du kun dit Ærende, Jane! Der seer jeg Jesper komme, som har sin Gang udi Tyboes Huus. Den Karl har ret Godhed for mig; thi hvor meget Got han end nyder i Tyboes Huus, saa har jeg dog merket tit, at han er meer min Ven end hans.

Jesper. Serviteur, Hr. Magister! Det er mig kiert, at jeg finder ham. Hvor gaaer det nu med hans Kierlighed?

Stygotius. Ja hvorledes skulde det gaae, Monsr. Jesper? I veed vel selv, at min Rival har bedre Evne til at smørre Madem. Pernille end jeg. Men hvorledes gaaer det nu Von Tyboe?

Jesper. Den Nar! Jeg kand forsikkre Hr. Magister, at jeg fortienner dyrt nok de Smaubzer, jeg nyder hos ham; thi jeg hører saa megen daarlig og forfængelig Snak, at jeg er færdig at sprække. Ney da er det anden Fornøyelse at omgaaes slige Mænd som Hr. Magister.

Stygotius. Min Leylighed er ikke at giøre jer saa meget til Gode som hans.

---

5. fører sig bedre op] lever paa en større Fod. — 14. Hendes Moder] Jomfruens (Lucilias). — 15. Gak du kun dit Ærende] gaa du kun til din Gjerning.

Jesper. Hvad vil det sige? Naar jeg kun kand nyde lærde Folkes Omgiængelse, saa skytter jeg hverken om Mad eller Drikke. Hør, Herre! jeg har tænkt paa et Middel, hvorved vi kand giøre Jacob Tyboe temmelig fort hos Jomfrue Lucilia.

Stygotius. Hvad er det for et Middel?

Jesper. Nu hørte jeg nyelig Tyboes Tiener fortælle, at hans Herre vil skikke Jomfruen nogle Lykønskning-Vers i Dag, som er hendes Navne-Dag.

Stygotius. Er det muelig?

Jesper. Nu veed I vel, at Tyboe er en Hest, og kand ikke skrive sit Navn paa Prosa engang, langt mindre paa Vers, og derfor har han skikket sin Tienere at oplede ham en Student, der for Penge kand smede nogen Vers sammen for ham.

Stygotius. Men hvad vil alt dette sige?

Jesper. Nu vilde jeg, at vi kunde faae een underkiøbt til at giøre nogle galne Vers for ham, som skulde støde Jomfruen for Hovedet. Verset skal giøres paa et Sprog, som han ikke forstaaer.

Stygotius. Hvor skal vi faae een til at agere Poet?

Jesper. Jeg vilde gierne giøre det, dersom Tieneren ikke kiendte mig. Vil Hr. Magister ikke selv tage sig det paa?

Stygotius. Jeg saae nok heller, at en anden giorde det; thi jeg har giort min Eed ikke at giøre noget, som er Philosophien u-anstændigt. Men der kommer min gode Ven Petronius. Han er et lystigt Hoved; man kand ingen bedre faae dertil.

Scen. 7.

Stygotius. Jesper. Petronius.

Stygotius. Domine Frater! vi har et Puds fore at spille en Tiener, som kommer ud fra dette Vertshuus. Han vil have Vers giort for sin Herre til Jomfrue Lucilia, som I kiender. Vil I give jer ud for Poet og giøre ham nogle galne Vers, som kand spilde hans Credit?

Petronius. Alle saadanne Pudser giør jeg med Plaisier.

Jesper. Der kommer han, tag nu fat paa ham; vi løber imidlertiid til Side.

Scen. 8.

Peer. Petronius.

Peer. Det er en forbandet Vey at gaae i saadan Slud herfra til Aabenraae. De hundsvotske Poeter maatte boe midt udi Byen som andre Kræmmere, der have noget at sælge. De maaskee boer ved Volden, at de kand see det Grønne om Sommeren.

Petronius. Nu maa jeg frem og møde ham paa Halvveyen.

Gaaer og spatserer som een, der grunder stærkt.

Peer. Hvad mon dette være for een? Enten er han gal, eller er det en Poet. Er han ikke Poet, Monsieur?

---

15. eller er det en Poet. Er han ikke Poet, Monsieur?] Den første Udgave af Stykket har her nogle Repliker, som maaskee kun ved en Sætterfeil ere faldne ud af den anden Udgave:

eller er det en Poet.

Petronius.

Omnia (Dactylus) conan (Spondæus) = = =

Peer.

Monsieur! er han ikke = = =

Petronius.

do doci (Dactylus) lis so (Spondæus) = = =

Peer.

Monsieur! er han ikke med Permission = = =

Petronius.

lertia (Dactylus) vincit (Spondæus) = = =

Peer.

Er han ikke en Poet?

Herpaa faaer Peer et vældigt Ørefigen, og begynder at raabe: Hvi slaaer I mig? Jeg giør eder jo intet Ont.

Petronius. Om Forladelse! jeg giorde det i Tanker. Naar een kommer og taler til mig i mine Concepter, faaer han Hugg; derpaa skal man kiende en ret Poet.

Peer. I maa være Poet eller Prophet, saa skal I dyre nok betale det Slag. En fattig Tiener haver og Ret.

Petronius. Ey, Snak! har du ikke hørt tale om Licentia poëtica?

Peer. Den Hore kiender jeg ikke.

Petronius. Har du ikke hørt, at Poeter have vis Frihed ved alle Love?

Peer. Udi hvilket Capitel udi Loven staaer det?

Petronius. I det Capitel om Poeter.

Peer. Det er best, jeg bliver ved denne; maa skee jeg kand faae to Ørefigen af den udi Aabenraae, efterdi han er den beste Poet i Byen. Monsieur! jeg vil have nogle Vers giort i en Hast; hvordan er Prisen nu efter Torve-Kiøb?

Petronius. Hvad Slags Vers vil du have? Franske eller Danske, Tydske, Italianske, Spanske, Græske, Moscovitiske, Elamitiske, Mesopotamiske, Latinske, Sverinske eller Lybske?

Peer. Om Forladelse, min Herre! jeg havde min Hat paa. Jeg vidste ikke, at han var saa lærd. Jeg vilde ydmygst bede om nogle Franske Vers for Penge og gode Ord.

Petronius. Vil du have heroiske, satyriske, panegyriske, lyriske, saphiske, spagyriske, dromedariske, malebariske &c. &c.?

Peer. Hr. Doctor passer det nok selv best. De skal skikkes til een, som heder Lucilia, og boer her, men flytter tilkommende Michelsdag.

Petronius. Det giør intet til Sagen. Vil du have dem lange eller korte?

Peer. Ja min Herre veed best, hvor mange Alne der gaaer til et Lykønskings-Vers.

Petronius. Man sælger dem ikke udi Alne-Tall. Ellers skal du faae eet, som paa mine Ord er got, men med Condition, at du viser det til ingen anden Poet; Thi ligesom en Klædning aldrig bliver roeset af en fremmed Skrædder, saa bliver ey heller et Vers roeset af anden Poet. Jeg har selv og, mellem os at sige, en Rem af Huden; thi om man stod med Svøben over mit Hovet, kunde man ikke faae mig til at roese det beste Vers i Verden. Det var vist paa Fransk, du vilde have det Vers.

Tar sin Bliant-Pen, og skriver paa et Stykke Papiir.

Peer. Vær saa god at læse det for mig.

Petronius. Mater tua lena est, tu meretrix, ancilla prostibulum.

Peer. Det er min Troe et deyligt Vers; men det er noget kort.

Petronius. Derudi bestaaer meest Konsten, nemlig udi faa Ord at indslutte en stor Mening. Jeg er vis paa, Ovidius skulde ikke giøre det nettere.

Peer. Ovidius? Skrædderen i Aalborg? Han giør ingen gode Vers. Jeg vil forpligte mig til at giøre dem ligesaa gode.

Petronius. Ney jeg mener den gamle Poet Ovidius.

Peer. Hvad skal dette Vers koste?

Petronius. Jeg giorde det for en anden ikke ringere end 2 Mark; men I skal have det for 28 ß. Thi du skalt agte, at Vers er dyrere end andet Skrift; thi Poesie er Gudernes Tungemaal.

Peer sagte. Mig synes, det maa heller hede Tiggernes Maal; thi alle de Poeter, jeg har kiendt, har været Staadere. Høyt. Ach Hr. Docter! naar I faaer 10 ß., saa troer jeg nok, det er betalt.

27-28. du skalt agte] lægge Mærke til.

Petronius. Ja du maa legge to Skilling til; jeg skriver ikke saa meget for Penge som for Honneur.

Peer. Der haver I dem.

Petronius. Adieu!

Peer. Servitør!

Scen. 9.

Peer alleene.

Det er underligt Slags Folk disse Poeter. Om en anden ærlig Mand giver et Ørefigen udi Tanker, trækker man ham til Daare-Kisten; men hos dem er saadant Tegn til Lærdom og Dygtighed. Ellers fik jeg det Vers for got Kiøb. De Folk maa have nogen Frihed, efterdi de ere saa lidet interesserede; thi hvad er dog 12 ß. for saadan lærd Mand? Jeg forstaaer ikke Verset, men kand dog see, at det er altiid sine Penge værd. Nu skal jeg bilde min Hosbond ind, at jeg har givet 2 Rixdlr. derfor, saa vinder jeg ved dette Ærende 11 Mark og 4 ß. Jeg haver kun liden vis Løn, maa derfor nære mig redelig ved Commissioner. Mangen brav Mand føder Kone og Børn derved udi Kiøbenhavn; thi hvoraf skulde de gode Folk ellers leve? Hvis jeg kunde flattere, som Jesper giør for min Herre, kunde jeg have de Smautzer og de Foræringer, som han faaer. Jeg skulde ikke roese mig selv; men jeg er en ærlig Karl, der ikke kand sige andet, end jeg mener. Naar min Hosbond begynder at tale om sin Manddom i den Brabandske Kriig, tier Peer gandske still; thi jeg veed, han har aldrig været paa den anden Side af Belt, end sige udi Brabant, som ligger nogle tusinde Mile herfra. Ney Ærlighed varer dog længst; det heder hos mig, som

---

26. den Brabandske Kriig] de nederlandske Felttog i den spanske Successionskrig, i hvilke danske Hjælpetropper deeltoge til Fordeel for Nederlænderne.

Hollænderne siger: Thue das Recht nicht, und sky den Teuffel. Kunde jeg saa vel Tydsk, som jeg kand Hollandsk, var Peer anden Mand, end han er; thi jeg haver tit hørt Alexander Skolemester sige: Hvo der kand Tydsk, og haver nogle Midler dertil, kand reyse hele Europia igiennem. Men Fanden er udi dette DER, DU, DAS, det kand man alleene fast i 14 Dage ikke lære.

Gaaer bort.

ACTUS II.

Scen. 1.

Tyboe. Jesper.

Tyboe. Ja det var endnu intet, Jesper! mod den Brabands Beleyring at regne, da jeg stod paa Muren alleene udi to Timer og sloges med den hele Gvarnison. Jeg saae mig om adskillige Gange, ventende, der skulde nogen komme mig til Hielp; men hverken Peer eller Poul torde driste sig til at følge mig efter.

Jesper. Det gik mig ogsaa underlig for 2 Aar siden: Jeg slog 400 Mænd alleene paa Flugten, og havde alt Anføreren i mine Hænder; men ret som jeg vilde hugge Hovedet af ham, kom een og vækkede mig op. Ja hvad staaer jeg og snakker? Det kommer ikke herved; thi Herren giorde det vaagende. Ach Hr. von Tyboe! man haver ikke holdet det nødigt at følge efter; I var jo capabel at tage Byen ind alleene.

Tyboe. Jeg veed ikke hvad deres Tanke var; men det veed jeg, at Jacob Tyboe og jeg maatte tage den hele Armee paa sin Samvittighed. Det var min Lykke, at jeg havde Ryggen fri mod en Kirke-Muur, som stod paa Volden.

Jesper. Jeg veed det nok. Man kalder den endnu Tyboes Kirke-Gaard af de mange Døde, som Herren sammesteds da opoffrede.

Tyboe. Ney giør man det, Jesper? Ja det maatte vel kaldes Kirke-Gaard. Jeg havde som en Skantze om mig af lutter døde Kropper. Den haardeste Hals, jeg havde at bestille med, var een af Herren-Staterne selv udi Holland, som jeg kunde kiende paa hans Ridder-Baand; han slog fra sig som en ærlig Karl, det kand jeg sige paa hans Død.

Jesper. Han maaskee har kundet giøre sig haard, som mange desværr udi Holland giøre.

Tyboe. Ja hvor haard han end var, saa maatte han dog omsider bide udi Græsset; thi jeg rammede ham eengang her lige ved Navlen, og hug ham tvert af som en Kaalstok. Han raabte 3 Gange, før han døde, paa sin Hollandsk: Mors, Mors, Mors. Derfor tør jeg endnu den Dag, i Dag er, ikke komme til Holland. Men hvor haver du hørt, at man kalder den Sted Tyboes Kirke-Gaard? Jeg heedte dog ikkun Jacob udi Brabands Beleyring.

Jesper. Ach Herre! jeg kand troe, man haver siden spurdt, at Herren haver faaet det Navn. Skam faae Holænderen, han haver sine Spioner ude allevegne. Herren er kiendt af alle, skiønt Herren kiender kun faa. Jeg skal sige, hvordan jeg fik det at vide. Jeg var udi Nummer 4 i Gaar Aftes, der sad Skipper Adrian, som er nyelig kommen fra Vlie, og pratede med nogle andre Kalfkoepers om sidste Brabands Beleyring. Han svor mig til, at Herren heder endnu overalt udi Holland den Brabandske Jacob.

Tyboe. Ja jeg troer nok, man kiender mig overalt udi Holland, saavel af den Beleyring som af det store Slag, som stoed ved Amsterdam, da jeg nedlagde med min egen Haand over 600.

---

4. een af Herren-Staterne selv] Republiken de forenede Nederlande bestyredes af General-Staternes (Fællesstændernes) Forsamling, som tituleredes »de heeren Generaalstaaten« og deraf ogsaa jævnlig kaldtes Herren-Staterne. — 7. kundet giøre sig haard] ufaarlig. — 21. jeg var udi Nummer 4] „Nummerne" vare de lige overfor Holmens Kirke liggende Huse. — 23. med nogle andre Kalfkoepers] hollandske Qvæghandlere (Kalfkoopers).

Jesper. Ach Herren maatte nok sette et 0 til.

Tyboe. Det maa andre heller giøre. Jeg haver mafoi aldrig spurdt efter Tallet. Det kom Jacob von Tyboe i de Tider ikke an paa et Hundrede mere eller mindre. Jeg kand ikke begribe, hvor min Pallast kunde holde det saalænge ud.

Jesper. Ach Herren kunde slaae Folk ihiel med en Pennefiær. Det kommer ikke an paa Pallasten, men paa dens Hænder, som føre den. Jeg har læset i en gammel Krønike om Alexander Magnus, at han kunde hugge Hovedet af paa den største Engelske Thr med eet Hugg. Da Nabochodonosor, udi hvis Tieneste Alexander var Rigens Marsk, fik dette at høre, bad han Alexander laane sig hans Sabel, og vilde forsøge, om han kunde giøre det samme; men det slog ham feyl. Nabochodonosor blev derover vreed, og sagde: Das ist jo die rechte Sabel nicht, Hr. General! Hvortil General Alexander svarede: Jeg laante Eders Keyserlige Majestæt min Sabel, men ikke mine Arme.

Tyboe. Jeg hører, du est studeret, Jesper! Hvor haver du læst saadant?

Jesper. Udi Arent Hvitfelds Krønike.

Tyboe. Jeg meente ellers, at Mester Mons Wingaard havde beskrevet den Historie; den Bog haver jeg læset sexten Gange, ja sexten Gange til, ogført mig den til Nytte udi adskillige Kriger. Samme Mester Mons maa have været en stor General og Stats-Mand selv, ellers kunde han umueligt have skrevet saa udførligt om saadant. Men apropos, Jesper! har du hørt, hvordan jeg pudsede Jacob Christoffersen i Gaar? Han vilde skiemte med mig over Bordet, og spurdte, om jeg kaldte mig ogsaa Jacob von Tyboe om Vinteren, naar Dagene ere korte.

Jesper. Det var en forbandet dristig Skiemt imod saadan Mand, som Herren er.

---

21. Mester Mons Wingaard] Oversætter af Curtii Alexander den Stores Historie.

Tyboe. Ney du skal høre, hvordan jeg svarede ham. Jeg sagde høyt, saa det hele Compagnie hørte derpaa: Monsr. Christoffersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha ha ha! Herren haver en Engle-Tunge at tale med. Hvad sagde de andre dertil?

Tyboe. De loe alle, saa de maatte sprække. Sær Frantz Frantzen, som sagde: Jacob von Tyboe fattes aldrig paa Svar. Men jeg maa hen at høre, om min Tiener Peer er kommen med Beskeed tilbage. Jeg skikkede ham til en Poet efter nogle Vers til Jomfrue Lucilia, unter uns gesagt.

Jesper. Der er han vist.

Scen. 2.

Von Tyboe. Peer. Jesper.

Tyboe. Hør, Peer, fik du Verset?

Peer. Ja Hosbond! men det kostede meget.

Tyboe. Ey, du Slyngel! kand jeg ikke engang faae det Ord Herre indprentet i dit Dummer-Hoved? Jeg har aldrig nogen Tid haft dummere Tienere. Da vover jeg Christoff, min gamle Tydske Tiener; er ist mehr pulirt.

Peer. Om Forladelse, jeg erindrer Herren, at han kalder mig da ogsaa Laqvey.

Tyboe. Det holder jeg af, Peer! at du haver Ambition. Du har Ret, du est Laqvey. Men hvad kostede Verset?

Peer. Bagatelle, ikkun 2 Rixdlr.

Tyboe. Lad mig see det. 2 Rixdaler for een Linie! Er det ikke uforskammet, Jesper?

Jesper. Ey, Peer! du har ladet dig tage ved Næsen.

Peer. Det maa vi Poeter forstaae. Jo kortere et Vers er, jo dyrere. Det er giort af Poeten udi Aabenraae, en Mand, som føder Kone og Børn alleene med sine Vers.

---

2. det hele Compagnie] hele Selskabet.

Han kand giøre Vers, som er kun eet Ord lange; men vil man have det saa kort, saa kand Fanden ikke veye ham op med Penge.

Jesper. Ha ha ha hi ha ha!

Tyboe. Hvoraf leer du, Jesper?

Jesper. Jeg leer endnu af det Svar, Herren gav til Jacob Christoffersen. Hvordan var det? Jeg har glemt det igien.

Tyboe. Det var saadan: Mons. Christoffersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha ha ha! Jeg maa bekiende, at Herren er uden Lige.

Tyboe. Hør, Peer! kand du forsikre mig om at Verset er got? Du spurdte ham vel selv derom?

Peer. Ey, Herre! saadanne Folk tør man ikke spørge, om deres Arbeyde er got; saadanne Mestere ere korte for Hovedet.

Tyboe. Men, Jesper! jeg er bange for at hun faaer vide, at jeg ikke har giort Verset selv, saa har jeg kun Skam deraf.

Jesper. Ey, Herre! omendskiønt hun faaer det at vide, saa tænker hun kun saaledes: Hr. von Tyboe har maaskee været til Hove i Dag eller haft andre vigtige Forretninger, og derfor brugt een af sine Clienter til at giøre et Vers, som han maaskee kunde have giort bedre selv.

Tyboe. Mener du, hun skulde have de Tanker om mig, Jesper?

Jesper. Hvad andet? Hvorfor skulde hun ikke have de samme Tanker om Herren som alle andre Mennesker? Herren er en Herre, som er beqvem til alle Ting. Een, der i Hast kand hitte paa saadane Svar uden at betænke sig, som Herren gav Jacob Christoffersen, han er nok beqvem til andet ogsaa; thi jeg vil sige Herren: Eet er at svare vel, et

---

21. Omendskiønt hun faaer det at vide] om hun endog . . .

andet er at give et got Svar, som man ikke har betænkt sig paa. Hvordan var det Svar? Nu har jeg forglemt det igien.

Tyboe. Det var saaledes: Monſ. Christofferſen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha ha ha ha ha ha! Gid Drolen splide Herren, hvor artig han er. Ha ha ha hi hi ha ha ha = =

Tyboe. Men mener du, Jesper! at jeg skulde kunde giøre Vers, om jeg vilde?

Jesper. Jeg er vis paa at om Herren vilde giøre Vers, han stak ud alle de Poeter og Poetinder, som er i Byen; men det staaer saadan Mand som Herren ikke an at giøre Vers og at være Autor eller bemænge sig med noget, som lugter af Pedanterie. Jeg har hørt fortælle om en stor General udi Castillien eller Brasilien (jeg troer, han heedte Holophernes), hvilken, da han blev adspurdt, hvem han holdt for den største Poet, svarede han: Den holder jeg for den største General, den for den største Admiral, og den for den største Statsmand; Hvormed han gav tilkiende, at det var for ringe for ham som en Officeer at dømme om Poeter.

Tyboe. Jeg giorde dog forgangen et Vers, unter uns gesagt.

Jesper. Ach Herre! lad mig høre det.

Tyboe. Jeg er bange, unter uns gesagt, det kommer ud, og jeg kunde derover komme til at høre ilde udi Armeen saasom den, der bemængede mig med Pedanterie.

Jesper. Det skal min Troe ikke komme af min Mund til nogen Siæl.

Tyboe. Peer! gak til Side lidt; vi taler noget, som du ikke maa høre. Verset var saadant:

---

7. hvor artig han er. Ha ha ha hi hi ha ha ha = =] artig d. e. vittig, beleven. — I første Udgave fortsættes Repliken med Følgende, som maaskee kun ved Sætterens Forseelse mangler i anden Udgave: „Ach Herre! bank mig i Ryggen; jeg er nær qvalt af Latter. Herren maa ikke mere fortælle mig det; thi jeg leer mig ihiel“.

Til Jomfrue Lucilia.

Lucilia, min smukke Dukke,
Mit Hiertes Fryd, Trompet og Herpukke!
Din Deylighed giort haver mig til Conjon
Og indtaget med Storm mit Hiertes Bastion.
Dine Øyens Bajenet og Musqvet mig haver saaret
Og mit Sind bedaaret,
Ja giort mig til Nar.

Saa vidt var jeg kommen; men jeg fattes det sidste Vers, som jeg ikke har faaet Stunder at giøre til. Det skal endes paa ax, det veed jeg nok.

Jesper. Hvor længe var Herren om at giøre de Vers?

Tyboe. Jeg kand svære, ikke mere end en halv Time eller i det høyeste 3 Qvarteer, unter uns gesagt.

Jesper. Ey, det er forskrækkeligt: i en halv Time slige Vers, og i det ene Vers er endnu to Riim, Bajenet og Musqvet; nu, det bekiender jeg, det kalder jeg Naturalier. Var det ikke saadan? Repeterer det samme. Ach kunde Herren hitte paa et Riim til det sidste Vers, vilde jeg give en Daler til det.

Ja giort mig til en Nar.

Kunde man ikke slutte det saaledes:

Ich will ein Hundsvot seyn, ob es nicht ist wahr?

Tyboe. Det er got nok, Jesper! Men jeg vilde gierne have hittet selv derpaa; nu kand jeg ikke lide det, eftersom du hialp mig derudi. Jeg vil derfor ikke have det paa den Maade, men heller saaledes kortere:

Ich bin ein Carnali, ist es nicht wahr.

Jesper. Ja det falder langt bedre, Herre!

Tyboe. Jesper! med alle disse Qvaliteter, som jeg besidder, er det ikke da ubegribeligt, at en lumpen Pedant, en Per Caudi skal understaae sig at være min Rival?

Jesper. Han maa være gal i Hovedet, Herre! hans

---

3. Mit Hiertes Fryd, Trompet og Herpukke] Pauke. — 17. det kalder jeg Naturalier] Naturgaver, Anlæg. — 31-32. en Per Caudi] Skjældsord af Lægfolk mod studerende Personer.

Studeringer maa have giort ham rasende; thi først er Herren saa deylig som nogen Mands-Person nu omstunder, og jeg tør sige uden at flattere, hvilket ikke gierne er min Maade, at Herrens Lige ikke udi Legemets Skiønhed har været siden hans Durchleuchtighed Printz Absalons Tiid, unter uns gesagt.

Tyboe tar lidt paa Hatten. Din Tienere, Jesper! Du skal have Tak for de gode Tanker, du har om mig. Det staaer mig ikke an at roese mig selv, jeg lar heller andre giøre det; men synes dig ikke, Jesper! at jeg har tilligemed noget Majestætiskt i mit Ansigt, saa det kand indjage Skræk og Kierlighed paa eengang? Ney ret Alvor?

Jesper. Alt det kand intet Menneske disputere Herren. Man skulde tænke, en Løve havde været Herrens Far, og et Faar Herrens Moer, saadant Ansigt har Herren, fuld af Mildhed og Majestæt.

Tyboe. Din Tiener, Jesper! Jeg takker.

Jesper. For det andet er Herren en Herre, der formedelst sin Manddom og Striidbarhed har indlagt saadan Ære, at Herrens Fiender maa skielve, naar de alleene høre Herrens Navn; thi Herrens hele Legeme er intet uden Fyr og Flamme, saa jeg troer, at om man dyppede Pinder i Herrens Blod, blev de strax til Svovel-Stikker.

Tyboe. Din Tiener, Jesper! Ich sage Dank.

Jesper. For det tredie saa har Herren Forstand som en Engel.

Tyboe. Din Tienere, Jesper!

Jesper. For det fierde saa har Herren saadanne angeneme og artige Manerer, at omendskiønt Herren ikke var saa kiøn, som han er, saa maatte dog Fruentimmer strax blive forliebt i Herren. Jeg har hundrede Gange merket det udi Selskabe, at saa snart et Fruentimmer blir Herren vaer, bliver hun strax maalløs, og sukker, saa Hiertet maa gaae af Livet.

Tyboe. Din Tienere, Jesper! men har du merket det?

Jesper. Ikke eengang, men hundrede Gange. Kand Herren ikke erindre forgangen til Bryllupet, da Herren

dantzede, hvilken Smilen og Vidsken der strax blev mellem Fruentimmeret? Der blev ikke talt saa meget om nogen af alle de andre, der dantzede.

Tyboe. Jeg har dog aldrig lært at dantze; det er puur Naturalier.

Jesper. Ach vil ikke Herren giøre en Menuet-Tour? Der er ingen Ting, jeg har større Behag i at see.

Tyboe dantzer meget bondagtig, og Jesper giør Grimacer, naar han vender sig om. Jesper klapper med Hænderne.

Tyboe. Jeg har mafoi dog aldrig lært at dantze.

Jesper. Ach Herre! tal ikke om Naturens Gaver.

Tyboe. Men i Fægte-Konsten troer jeg at jeg neppe har min Lige. Kom, forsøg lidt at fægte med mig, alleene med Hænderne. Hvor vil du nu have Stødet? enten for Hiertet eller udi Armen?

Jesper. For Hiertet; men Herren maa ikke støde stærkt.

Jesper vender sig om udi Stødet som af Frygt, og Tyboe støder ham i Rumpen, saa at han falder om.

Jesper. Hillemænt, saa gaaer det, naar man vil skiemte med sin Overmand.

Tyboe. Ha ha ha ha ha ha! Lad os forsøge nok engang.

Jesper. Ney Herre! det tiener ikke meer. Skulde jeg faae et saadant Hierte-Stød til, kom jeg til at giøre mit Testamente; thi Herren støder for haardt, saasom Herren ikke kiender sin Styrke.

Tyboe. Jesper! hvad synes dig om min Taille?

Jesper. Det er noget Forunderligt at see paa Herrens Taille; der kand ingen Skrædder her i Byen have bedre Taille. Han hoster.

Tyboe. Hvad siger du? en Skrædder?

Jesper. Jeg fik ikke udtalt, Herre! Jeg vil sige: Ingen Skrædder her i Byen kand have bedre Taille *Hoster igien.* at giøre Klæder efter.

Tyboe. Deri har du Ret; thi forgangen Dag skieldte een af mine Cammerader paa min Skrædder, fordi han giorde

ikke hans Klæder saa vel som mine; da svarede han: Min Herre! I har ikke Von Tyboes Taille. Derfor maa jeg underkiøbe Folk at laste min Skabning i Byen, at jeg kand sommetider have Roe for Fruentimmer.

Jesper. Vil ikke Herren vende sig om? Ach det er forunderligt, Herren seer ud bag til, ligesom den var giort efter Vimmelskaftet. Herrens Rumpe er Amager Torv, Faldet i Ryggen Vimmelskaftet.

Tyboe. Det er en underlig Lignelse.

Jesper. Ja Herre! saadan skal en ret Herres Ryg gaae.

Tyboe. Jesper! du har nu omgaaet med mig saalænge, men veedst dog ikke alle mine Qvaliteter; thi jeg er ikke af de Folk, der taler noget til min Berømmelse. Jeg troer, jeg aldrig har sagt dig nogen Tiid, at jeg forstaaer over 10 Sprog. Jeg kand for Exempel sige dig paa 10 Slags Maal de Ord: Jeg maa lave mig til. Det heder paa Svensk: Jag musten lage mæg til. Paa Norsk: Æg maa lage meg til. Paa Jydsk: Ame lame til. Paa Fransk: Allons. Paa Italiensk: Franco. Paa Tydsk: Ich muß mir zu lassen.

Jesper. Ach Herren maa takke sine Forældre i deres Grav, der har lært saa meget i sin Ungdom.

Tyboe. Men det er meest underligt hos mig, at med alle disse Qvaliteter er jeg dog ikke den Herre, der berømmer mig selv af noget, og med all min Tapperhed er jeg heller from end streng i mit Huus; thi jeg kand sværge paa at jeg min Livs-Tiid ikke 20 Gange har slaget mine Tieneste-Piger; jeg har i det høyeste ikke pryglet ihiel meer end 6 Lakeyer. Derfor skulde det fortryde mig, om Jomfrue Lucilia præfereret en Per Caudi for saadan Mand som jeg; thi jeg tør sige, at man skulde kunde meublere 10 Hospitaler med Fru-

---

6. Herren seer ud bag til, ligesom den ....] Herren seer ud paa Bagen, paa Ryggen, som om den .... — 29-30. Lucilia præfereret en Per Caudi] præfererede.

entimmer, som ere creperet og har faaet Gulsoet over min Koldsindighed; og dog alligevel tør saadan Slyngel = = = Gid jeg havde ham her, jeg skulde myrde ham, jeg skulde knuse ham, jeg skulde rive ham i tusind Stykker. Potzslappperment tetebleue! Hu = = i, hvor est [du], Pedantus Pedanta Pedantum? Træk ud, Carnali! Han trekker sin Kaarde ud, Jesper falder paa Knæ, og skielver. See, Jesper! er det dig? Jeg er forblindet af lutter Couragie.

Jesper. Ach Herre! spar mit Liv.

Tyboe. Stat kun op igien; jeg elsker dig alt for meget dertil, at jeg skulde bruge min Styrke mod dig.

Jesper. Herren tog mig for Magisteren.

Tyboe. Das ist wahr. Ich kann enragiren, naar jeg tænker paa den Karl.

Fløyter efter Peer.

Peer. Herre!

Tyboe. Flye mig Verset. Min Tydske Tiener Christoff skal bringe det til Jomfruen siden. Jeg maa først hen og eqvipere mig; thi jeg vil hen og aflegge en Visite hos Jomfruen efter den Aftale, jeg har giort med Pernille.

---

1. som ere creperet] have ærgret, græmmet sig (smlg. Side 135). — 19. eqvipere mig] klæde mig om, pynte mig.

ACTUS III.

Scen. 1.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hør, Pernille! dersom jeg fornemmer, at du lader Monsieur Leonard herind udi Huset, skal du ikke blive en Time i mit Brød.

Pernille. Men, min kiære Madame! om han practiserer sig herind, hvad kand jeg giøre dertil?

Leonora. Har du ellers fornummet, at han har nogen Gang her i min Fraværelse?

Pernille. Ney ikke det, jeg har fornummet.

Leonora. Mener du, at jeg kand faae hende til at elske enten Von Tyboe eller Stygotius?

Pernille. Det er min Troe begge to Personer, som ikke er værd at kaste med Nakken ad. Den ene er vel noget naragtig, og den anden pedantisk; men for Resten er de de artigste Mennesker her i Staden, thi de har Penge som Græs.

Leonora. Ja ja, du skiemter, Pernille! men naar vi anseer vores Tilstand, saa maa vi virkelig holde den for den Beste, der har meest Penge. Kand Leonard føde Lucilia og mig med sine tørre Meriter?

Pernille. Han maa føde Fanden.

18-19. naar vi anseer] betragte, overveie.

Leonora. Jeg mener det samme. Vilde hans Farbroder legge sig til at døe, saa nægter jeg ikke, at jeg jo præfererede ham for de andre. Men det er saa langt at vente efter. Midlertiid kunde vi omkomme af Armod.

Pernille. Ja hvad andet? Man siger, at medens Græsset groer, døer Koen.

Leonora. Hun maa vælge til sin Egte-Fælle een af de tvende, enten Stygotius eller Von Tyboe; thi de ere begge udi Stand at kunne forsørge baade mig og min Datter. Den største Tieneste, du kand giøre mig, Pernille! er at tale til deres Beste.

Pernille. Jeg har mare ikke Aarsag til andet; thi de har beviiset mig begge stor Hoflighed.

Leonora. Hvem holder du da meest af?

Pernille. Jeg holder meget af dem begge; men jeg giver dog i visse Maader Fortrin til Tyboe, thi ingen Doctor kand elske en Feber saa høyt, som jeg elsker ham, thi foruden at det er en raisonabel Mand, saa er jeg naturlig portered for røde Klæder. Mit Hierte spiller i mit Liv, naar jeg seer de Plumager, han har paa sin Hat. Jeg har raadet ham, at saasom det er Jomfruens Navne-Dag i Dag, han skulde skikke hende nogle smukke Vers.

Leonora. Det har du giort vel udi. Jeg vil ellers ikke tvinge hende meer til den ene end til den anden; men een af dem skal hun have, om hun blev gal. Men der kommer hun. Jeg maa gaae lidt ind; see til, at du midlertiid kand holde hende udi god Tone.

Scen. 2.

Lucilia. Pernille.

Lucilia. Min søde Pernille! finnes du, jeg er smukkere, naar jeg er snøret, end naar jeg gaaer i min Adrienne?

31. gaaer i min Adrienne] en opfæstet, fortil aaben Slæbkjole, uden Bælte.

Pernille. Min Allerkiereste! I er aldrig smukkere, end naar I ikke er smøred; jeg ligner en smøred Jomfrue ved en smuk Have; men en usmøred ved en angenem Skov eller Lund. Der er en konstig, men her er en naturlig Skiønhed. Men, min kiere Jomfrue! hvad hielper eens Skiønhed, naar man ikke veed at føre sig den til Nytte? Jeg veed ikke, hvorfor Jomfruen pynter sig, uden for at behage sig selv. Hvis ingen unge Karle vare til, gav jeg strax min Sminke-Flaske, Skiønnings-Plaster-Æske og Pudder-Dose Afskeed. Jeg toede min Troe ikke mine Fødder udi Rosen-Vand, jeg reduceerede min Balsombysse, og smurte ikke min Hals med Desmer, for at behage mig selv. Jeg kand erindre, da jeg gik udi mit siette Aar, og endda havde min Jomfruedom, at jeg ogsaa havde de Feyl. Men siden jeg er kommen til Alder og Skiønsomhed, haver jeg intet giort uden i vis Henseende; ja jeg forlod strax Dukketøy for at legge mig efter det, som var meer solide.

Lucilia. Ey, saa skal man da pynte sig for unge Karle? Det er ikke ret smukt.

Pernille. Det maa være smukt eller ikke, saa er det dog nyttigt. Jeg har ikke befundet mig ilde derefter; i det ringeste haver jeg haft min Umage og Omkostning betalt.

Lucilia. Hvorledes Umagen betalt, om man pynter sig for andre?

Pernille. I er en lille Taabenakke, min Hierte! i Kierligheds-Sager, og som jeg hører, meget ilde opdragen. Jeg troer, mangen Bonde-Pige er langt lærdere og artigere; man skulde forsvære, at I var kommen af saa got Folk. Jeg er ikkun en ringe Forpagters Datter paa Landet, men forstod de Sager paa mine Fingre, da jeg var 7 Aar gammel, hvorfor jeg takker mine kiere Forældre udi deres Grav. De efterlode mig ingen Arvedeel, men en god Optugtelse. Hvor

---

9. Skiønnings-Plaster] Skjønplaster, Skjønpletter. — 13. og endda havde min Jomfruedom] og endnu havde . . .

mener I vel det Guld-Armbaand er kommen fra, den Kiæde, den Tobaks-Dose, det Portrait? Mon jeg har arvet det? Ney Tak! Jeg har forhvervet det alt ved min Fliid og Vindskibelighed.

Lucilia. Det er got for eder; men jeg kand ikke begribe, hvori det bestaaer.

Pernille. I er, min Hierte! lige saa taabelig, som I er kiøn; jeg troer, at om jeg sagde jer alting reent ud og uden Falbelader, saa begreb I det endda ikke.

Lucilia. Ey, Pernille! dersom I bliver ved at tale saadan, vil jeg ingen Omgiængelse meer have med eder.

Pernille. Den maa aldeles ikke kaldes Menneske, som ingen Kierlighed finder hos sig, der ikke bevæges af forliebte Personers Suk og Graad. See til alle andre Mennesker, see til Dyr, see til Fugle, ja Orme selv, Naturen haver indprentet Kierlighed udi alting; jeg troer, om Træer og Planter selv kunde tale, de skulde sige: Vi elske ogsaa. I alleene er derudi som en ubevægelig død Støtte, som en Kampesteen; I haver hørt uden Bevægelse tvende forliebte Personers Klagemaal. Jeg haver ingen Interesse udi at recommendere deres Sag; hvad jeg giør, er af christen Medlidenhed, thi jeg haver hørt slige desperate Ord af deres Mund, saa Haarene have reyset sig paa mig. Hvad om de styrte sig selv i U-lykke? Hvad om de tage sig selv af Dage? Vil det ikke nagge eders Samvittighed, saalænge I lever?

Lucilia. Hør, Pernille! jeg vil aldrig føre nogen Mands-Person i Fristelse eller giøre gode Miner uden til den, jeg elsker; og som jeg ikke kand eller bør fæste mit Hierte til meer end een, saa kand og bør jeg ikke heller giøre gode Miner til meer end een af dem.

Pernille. Ach man maa sprække af Harme, naar man hører saadant.

Lucilia. Her er 3de Personer, som sukker efter mig, og søger at vinde min Kierlighed. Den ene, nemlig Leonard,

staaer mig an; men de andre to kand jeg ikke lide for min Død.

Pernille. Ach Himmel, hvilken underlig Snak! Just den, som I elsker, er en Vederstyggelighed i mine Øyne.

Lucilia. Jeg har gandske andre Tanker.

Pernille. De andre to derimod ere de skikkeligste Personer, som jeg kiender. Vil I ikke elske dem for deres egne Qvaliteter, saa elsk dem for min Skyld.

Lucilia. Men hvorfor taler du saa meget for disse 2de Personer? Det lader ligesom du har nogen Interesse derunder.

Pernille. I maa ikke have de Tanker om mig, Jomfrue! Jeg har aldrig giort noget for Interesses Skyld; saa tit jeg i min Ungdom har tient Mandfolk, har jeg giort det af puur Medlidenhed. Hvorvel jeg kand ikke nægte, at naar nogen har siden villet bevise mig Høflighed for saadan troe Tieneste, jeg jo har taget med en god Samvittighed, hvilket ingen kand laste mere hos mig end hos redelige Dommere og Bestillings-Mænd, hvilke aldrig tage Penge for at see igiennem Fingre med Folk og dømme dem til Villie, førend de først har beviist saadan Tieneste, og da kand de med god Samvittighed siden tage hvad dem bydes. Saaledes har jeg tient Mandfolk i min Ungdom saalænge, jeg kunde, og nu, saasom Aarene tar til, og jeg ikke selv kand bevise dem meer Tieneste, søger jeg at bevæge andre dertil. Jeg siger dette endnu eengang for alle, Jomfrue! at dersom I vil ikke i det ringeste giøre disse 2de Personer gode Miner, saa blir jeg min Troe jer Uven; thi jeg kand sværge, Jomfrue! at jeg giør det ikke i Henseende til nogen Fordeel, men af puur Medlidenhed, som er en Arve-Dyd hos mig, thi ligeledes var min Moer, min Beste- og Olde-Moer. Men der kommer hendes Mamma.

Scen. 3.

Leonora. Lucilia. Pernille.

Leonora. Hør, min Datter! du veedst, at jeg har elsket

dig saa høyt, som nogen Moer har kundet elske sit Barn; hvorfore jeg ogsaa alle Dage arbeyder paa at faae dig vel forsiuned. Her er tvende Personer, som baade jeg og du kand blive lykkelig med. Jeg vil ikke tvinge dig til nogen af dem; thi omendskiønt den ene kand være meer bemidlet end den anden, saa dog skal det staae dig frit for at udvælge hvilken af de tvende, som staaer dig meest an.

Lucilia. Hvilke Personer er det?

Leonora. Stygotius og Von Tyboe.

Lucilia. Ach Mamma! jeg vil heller leve ugift end binde mig til nogen af dem; thi først ere de de viderligste Personer for mine Øyen, for det andet har jeg fæstet mit Hierte til Monsieur Leonard.

Leonora. Leonard? Det er min Troe et herligt Parti for een, der har Lyst at omkomme af Armod. Troe mig, min Datter! at naar der ingen Velstand er udi Ægteskab, saa er der heller ingen bestandig Kierlighed. Unge Mennesker synes vel: Ach kunde du faae den eller den, hvor lykkelig vilde du da ikke være! De ere og lykkelige i Begyndelsen; men saa snart Small-Hans kommer i Huset, blir Kierlighed forvandlet til Had og Bebreydelse, og den, som var en Absalon tilforn for os, stikker siden i Øynene som et Skabilken-Hoved. Derimod den, som vi ikke har kundet ansee uden med Væmmelse tilforn, skinner siden i vore Øyen som en Adonis, saa ofte vi betragter den Velstand, han har sat os udi.

Lucilia. Men Monsieur Leonard har ogsaa Midler i Vente. Han skal jo arve sin Farbroder, som er en gammel Mand, og er meget syg.

Leonora. Hvad han har i Vente, det har de andre udi Hænderne. Tilmed, omendskiønt hans Farbroder døde udi Dag eller Morgen, saa kommer han dog aldrig udi den

---

2-3. at faae dig vel forsiuned] forsørget, gift.

Velstand, som de andre nu ere udi. Her hielper derfor ingen Snak, du skal beqvemme dig til at tage een af dem.

Lucilia. Ach min hierte Moer!

Leonora. Jeg vil ikke høre et Ord mere. Jeg skal vise dig hvad det har at betyde, at en Datter setter sig op mod sine Forældre. Men der kommer en Tiener. Hør hvad hans Ærinde er, Pernille!

Scen. 4.

Jens. Stygotius. Leonora. Lucilia. Pernille.

Jens. Min Herre lod formelde sin ydmygst Salutems Hilsen, og lod fornemme, om det faldt Madamen og Jomfruen beleyligt, saa vilde han giøre dem den Ære at opvarte dem. Han er her udenfor.

Leonora. Han skal være os hiertelig velkommen. *Vender sig til Lucilia.* Dersom du giør ham en spodsk Mine, maa du være forsikret om, min Datter! at det skal gaae dig ilde.

Stygotius *giør en pedantisk Compliment.* Gaudio nec non lætitia salit cor meum. Mit Hierte hopper i mig af Glæde at see hende, min Dyd-elskende Matrone! samt hendes Dydzirede Jomfrue Datter at være ved god Salutem. De Græker have et Proverbium eller Ordsprog: Cacu coracos cacon oon; men her heder det: Calu coracos calon oon. Thi af saadan herlig Stirpe eller Stamme, som hendes Matronskab er, kand ikke andet end pullulere eller udspire saadan nobel Qvist, som hendes jomfruelige Dydædelhed, scilicet hendes kiære Datter, er, udi hvis Dyd og Skiønhed er en vis occulta & qvidem plane magnetica, som støder mit Hiertes Jern til sig. (Madamen og Jomfruen forlader mig, at jeg ikke taler modo vulgari eller efter den almindelige Maade; thi ellers skulde jeg sige: en magnetisk Kraft, som trækker mit Hiertes Jern til sig. Thi det er en gandske udgiort Sag, at saadant ikke skeer per attractionem, men per impulsionem.)

Lucilia. Min Hr. Magister! jeg er ikke saa lykkelig, at jeg forstaaer det Ringeste af det, han siger.

Stygotius. Det reyser sig deraf, min smukke Jomfrue! at hun ikke veed hvad materia striata er. Men det er kun en pharenthesis. At komme til Materien = = Ja = = Hør, Jane! hvor var det, jeg slap?

Jens. Det var om Magneten, Herre!

Stygotius. Rem acu tetigisti. Det er sandt. Jeg siger, Jomfruens Dyd og Skiønhed er den Magnet, som trækker mit Hiertes Jern; det Hiul, som driver min Siæls Uhrverk; den Soel, den Varme, den materia subtilis, som alleene har været mægtig til at optøe og bringe i Bevægelse mit philosophiske Blods Iis, thi jeg, som tilforn, som Poeten siger Metamorphoseon lib. 2., havde et

glaciali frigore pectus,

maa nu raabe med Poeten igien ibid.:

In flammas abeo, nunc uror pectore toto.

Pernille. Vil hans Velærdhed ikke sidde ned? thi det tar paa Kræfterne at giøre saa mange Vers.

Stygotius. Gratias quam maximas ago.

De setter sig alle ned foruden Pigen og Tieneren.

Leonora. Hvad got Nyt hører man nu her i Byen, Hr. Magister?

Stygotius. Man hører ikke uden det, som ont og forargeligt er.

Leonora. Synden tager altiid meer og meer Overhaand.

Stygotius. Og det Gode tager meer og meer af. Jeg kand sværge per Jovem, Madam! at der er skeed saadan Forandring her paa 10 Aar in re literaria, at jeg frygter for et Barbaries igien. Tilforn saae man ikke uden de lærdeste Dissertationer om rare Materier. Jeg veed, at Baccalaurei alleene kunde disputere 4 til 5 Gange om en rar

---

29. Dissertationer om rare Materier] sjeldne. — 30. Baccalaurei alleene kunde disputere] de, som ikke vare Andet end Baccalaurei, kun havde taget den laveste, nu for henimod hundrede Aar siden ophævede, academiske Grad.

Materie; men nu seer man ab ipsis Magistris ikke andet end nogle Theses paa 3 a 4 Blader. Jeg kand vise Madamen og Jomfruen Justi Matthiadis qvinq; dissertationes de veritate complexa sive enunciativa, og var han end ikke Baccalaureus engang. Men nu = = O tempora, o mores! Ignorantia tager saa til udi alting, at der findes nu omstunder gamle Academici, der ikke vide, hvor mange prædicamenta eller prædicabilia der er udi Logica. Ja jeg kand give et Exempel paa saadant, som Madamen og Jomfruen skal forundre sig over. Jane! gak til Side lidt. Jeg har noget at sige, som du ikke maa høre. Jens gaaer ud, og Stygotius continuerer vidskende: Jeg hørte en Licentiatum selv publice in Cathedra confundere Ubi Prædicamentale og Ubi Transcendentale.

Pernille. Det var forskrækkeligt.

Stygotius hæftig. Det maa hun vel sige, Mammeselle! han lod jo tilkiende give, at han ikke vidste hvad Forskiel der er mellem Logica og Metaphysica. Men lad os ikke tale meer om de Materier. Haarene reyser sig paa mit Hoved, naar jeg tænker derpaa. Enhver maa svare for sig. Jeg træder de Gamles Fodspor, som man skal see Beviis paa i Overmorgen, naar jeg, volente Deo, skal disputere. Jeg veed ikke, om jeg maa offerere dem hver et Exemplar.

Pernille. Ey, det er en smuk Despetatz. Hvorom handler den?

Stygotius. Den handler de alicubitate til Tieneste, og skal blive continuered med 5 andre.

Leonora. Pernille! gak til Dørren, det banker.

Pernille. Det er min Troe Von Tyboe.

Stygotius. Ey, Madam! hvad vil den Karl her?

Leonora. Min Hr. Magister! han har Tanker til min Datter saavel som I. Jeg vil ikke tvinge hende til nogen. I maa selv insinuere jer. Det skal være mig lige kiært, hvem af dem hun faaer.

Scen. 5.

Von Tyboe i en Portechaise. **Personerne i den forrige Scene.**

Medens han harcellerer i Gangen, setter de Stoler til Rette.

Tyboe. Halt, hal = = = t, hal = = = t, Fløyter i en Pibe. Peiter, Frantz, Jochum, Christoff, Jürgen, Niclas, Henrich! Fløyter igien. Wo seyd ihr Carnalien? Skal jeg holde 6 til 8te Tienere, og dog ingen Opvartning have? Man maa 5 a 6 af de Karle engang hangen lassen, før bliver de ikke gode. Springer udaf Portechaisen, og fløyter igien. Christoff!

Christoff. Wohlgebohrner Herr!

Tyboe. Hvor ere I Hunde henne alle 8te?

Christoff. Der var ingen uden jeg, som fulgte Herren.

Tyboe. Peste de tetebleu, Ihr forfluchte Skabhalsen! har jeg ikke sagt hundert Million Tausend Mahl, daß wenn ich engagirt bin in Compagnei mit Frauenzimmer, at I alle 8te skal være tilstæde? Til Porteurerne, trækkende Kaarden. Ihr, Porteurs! giebet Achtung: Rer um kehrt euch.

Porteurene vender sig om med Portechaisen.

Tyboe. Marche. De gaaer bort et Stykke tilbage. Halt da so længe til weiter Ordre. Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgebohrenheit!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Ja ihr Tapfferkeit!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Ihr Gestrengheit!

Tyboe. Gutt, Christoff! Spring strax hen til Officieren udi den Vagt, som vi foere forbei, og siig ham, at han maa møde mig i Morgen for et Par Pistoler.

Christoff. Es soll geschehen, wohlgebohrner Herr!

Tyboe. Spørg ham, hvorfor der ikke blev præsantirt Gewehr, da jeg kom forbi Vagten.

Christoff. Es soll nachgelebet werden.

Tyboe. Hey, Christoff!

Christoff. Ihr Tapfferkeit!

Tyboe. Gutt, Christoff! Siig, at han maa tage sit hele Compagnei mit sich; thi jeg er alleene Karl for deres Hat allesammen. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Tyboe. Siig ham, at jeg har endnu den samme Kaarde, som jeg stak 3 Herren-Staten i Holland paa eengang durch und durch med in dem Bataille von Amsterdam. Siig ham, at jeg skal lære ham hvad det er at giøre en solcher Officier Despect und Tortiering. Hey, Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgebohrenheit!

Tyboe. Laß man bleiben bis weiter Ordre. Wir haben uns bedacht. *Vender sig til Fruentimmeret, som skriger, naar de seer den blotte Kaarde. Tyboe derfor stikker den i Skeden, og siger:* Mademoiselle! jeg havde i Sinde at opoffre en halv Snees Cavaliers i Dag. Men saa snart jeg fik hende at see, stilles min Vrede. Jeg er ikke den u-overvindelige Heldt og den Løve-hiertede Von Tyboe meer, som jeg var for et Øyeblik siden. Hendes Øynes Canoner har skudt saadan Breche i mit Hiertes Fæstning, at jeg maa slaae chamade og overgive mig paa Naade og Unaade. Her legger jeg den Kaarde for hendes Fødder, med hvilken jeg har ført Million Mennesker til Graven. Om Kongen af Holland skulde see mig i den Positur, vilde han sige: Wo ist seiner forrige Corrasie, seiner alten Herculiansken Bravour, wohlgebohrner Hr. Tyboe? Men jeg vilde svare: Herculus, som undertvang de 5 Parter af Verden, maatte jo lade sig conjonere af en Dalila. Naar Venus siger til sin Søn Cupidus: Stellet euer Gewehr zur Ladung; maa de største Kiemper skielve. Naar hun siger: Öffnet die Pfanne, schlaget an, gibt Feuer; maa de største

---

14. Vender sig til Fruentimmeret] Fruentimmerne. — 27-28. som undertvang de 5 Parter af Verden] Geographerne antoge dengang kun fire Verdensdele, idet de ikke regnede Australien med.

Kiæmper give sig. Men her er saadan underlig Lugt inde, her lugter saa pedantisk, saa latinsk, saa græsk; om der er kun en Donat udi et Huus, saa staaer den mig strax i Næsen. Der maa uden Tviil en skimlet Magister have skiult sig en Steds herinde.

Stygotius. Hør, Domine! tal med Respect om lærde Folk.

Tyboe. Tænkte jeg det ikke vel? Hør, hvem er I?

Stygotius. Hvem er I?

Tyboe. Mit Navn er Von Tyboe.

Stygotius. Og mit Navn er Magister Stygotius.

Tyboe. Det er at sige paa anden Dansk: Jeg er Kong Salomon, og I Jørgen Hattemager.

Stygotius. Jeg er en lærd Mand og legitime promotus Magister.

Tyboe. Og jeg er en Mand, der kand tage den hele Magister-Grad paa min Samvittighed. I kiender maaskee ikke der Herr von Tyboe?

Stygotius. I kiender maaskee ikke Hr. Magister Stygotius?

Tyboe. Jeg har vundet over tyve Batailler.

Stygotius. Og jeg har disputeret over tyve Gange absq; præsidio.

Tyboe. Alle Folk veed at tale om mig udi Holland og Braband.

Stygotius. Alle Literati vide at tale om mig udi Rostok, Helmstad og Witemberg.

Tyboe. Jeg har nedlagt de stærkeste Heldte med min Haand.

Stygotius. Og jeg har slaget de stærkeste Opponentes med min Mund.

Tyboe. Jeg kand ikkun med en halv Secund sette saadan Karl som I paa jer Rumpe.

2-3. om der er kun en Donat] en latinsk Grammatik. — 31. Jeg kand ikkun med en halv Secund] blot ved at giøre et halvt Udfald, Stød med Kaarden.

Stygotius. Og jeg kand med en halv Syllogismus reducere en heel Armee til absurdum.

Tyboe. Madam! holdt mig, eller jeg kløver den Karl med eet Hugg udi 4re Parter.

Leonora. Min Herre! jeg vil bede, at han har Respect for Fruentimmer. Han naaer ingenlunde sit Maal ved saadan Conduite. Min Datter skal vindes paa anden Maade.

Tyboe. Vil Madamen tage i Betænkning at præferere saadan Mand som jeg for en Glosebog?

Leonora. Min Herre! jeg har stor Respect for dem begge to. Hvo af dem der kand vinde min Dotters Hierte, den vil jeg kalde min Sviger-Søn. Men I maa begge gaae jere Sager an paa en anden Maade. Enhver af dem kand insinuere sig hos hende udi sær. Nu vil jeg og min Datter retirere os for ikke at exponere vores Huus nogen Uheld.

De gaaer ud.

Scen. 6.

Pernille. Von Tyboe. Stygotius.

Tyboe. Hør, Mammeselle Pernille! jeg meente, at I var gandske paa min Side, og at ingen skulde faae Adgang her i Huset uden jeg.

Pernille. Det skal min Troe heller ikke skee oftere; det maa Herren forlade sig til. Denne Gang lod han melde sig an, da jeg var ude; men havde jeg været tilstæde, skulde han aldrig kommet ind. Tøv lidt, nu skal jeg strax hen og sige ham paa en god Maade, at han ingen Umage giør sig oftere. Gaaer hen til den anden Side. Hr. Magister! I seer jo, at denne Tyboe er en Nar; I som en høylærd Mand maa aldrig legge paa Hiertet hvad saadan Giæk siger. Hørte I hvad jeg nys sagde ham?

Stygotius. Ney jeg hørte det ikke.

Pernille. Merkede I ikke, hvor stille han blev derefter?

Stygotius. Ja han er gandske stille. Men hvad sagde I til ham?

Pernille. Hør, Monsieur Tyboe! sagde jeg. Madamen og Jomfruen balancerer mellem jer begge, men jeg ikke, thi saalænge som mit Hoved er oppe, skal hun aldrig faae nogen Kriigsmand. See engang, hvor han staaer og hænger med Hovedet, siden han fik det Svar.

Stygotius. Det er per Jovem optimum sandt. Hør, Pernille! jeg skal skikke jer en Pung med Penge i Aften.

Pernille. Han skal have tusind Tak. Men han maa ikke troe, at jeg giør ham slige Tienester for nogen Fordeel Skyld. Jeg har fra min Barndom elsket lærde Folk. Kriigsmænd derimod har jeg en Vederstyggelighed for. Besynderlig hader jeg denne Tyboe for hans Stortalenhed og Giækkerie; endogsaa naar han er i Fruentimmer-Selskab, giør han alle sine Kriigs-Exercitier. Den første Gang jeg talede med ham, visede han mig alle Stødene udi Figte-Konsten. Jeg tør abe ham efter, saa at han skal see derpaa. Saaledes satte han sig udi Positur, ligesom jeg nu staaer. Dette er en Secund, Mammeselle! sagde han, og stødte mig lige for Brystet, som jeg nu Magisteren; og dette er en Qvart.

Tyboe ved sig selv. Potzsapperhed, hvor höhnisch hun tracterer ham! Nu kand jeg dog see, at hun er mig troe.

Pernille. Tænk kun da, Hr. Magister! hvilken Nar det maa være, og hvor lidt I har at frygte for saadan Rival. Giv jer derfor ikkun gandske tilfreds, og gak hiem. Saa snart jeg har disponeret Jomfruens Sind til Hr. Magister, skal jeg lade ham vide, naar best Leylighed er at besøge hende. Adieu saalænge!

Stygotius gaaer bort.

Pernille til Tyboe. Hey Triumph, Hr. von Tyboe! Nu har I den Rival af Halsen; han kommer aldrig her oftere. Saae I, hvilke Brystkager jeg gav ham?

Tyboe. Ja jeg saae det mit grosser Contentement und Plasiir. Men jeg undrer mig over, at han saa taalmodig tog mod Hugg og Skields-Ord.

Pernille. Ey, hvad vilde saadan en Kryster giøre Mod-

stand? Vil Herren nu kun retirere sig og lade mig raade for Resten. Men a propos, faaer vi de Vers, som I lovede at giøre i Dag?

Tyboe. Jeg har allt flyet det til min anden Tiener Peiter; jeg troer nok, Verset skal behage Jomfruen.

Pernille. Det er skiønt. Nu vil jeg ind til Madamen og Jomfruen at recommendere Herren.

Tyboe. Adieu da, Mammeselle! so lang. Han blæser i sin Pibe, Porteurene kommer ind med Portechaisen, han sætter sig derudi, og raaber udaf Portechaisen: Ring um kehrt euch. Porteurene vender sig behændig om. Marche.

De gaaer bort med ham.

Scen. 7.

Pernille. Peer.

Pernille (allene.) Nu er jeg fornøyet. Ha ha ha! Det er mig ikke saa meget om at forfremme deres Pretentioner som for at vinde en Haandskilling; thi om een spurdte mig, hvilken af dem jeg havde meest kiær, svarede jeg paa min Samvittighed: Den, der meest Foræringer giver mig. Thi om Interesse ikke var, saae jeg med Fornøyelse Narren hengt ved Pedantens Tarme. Men der seer jeg Tyboes Tiener.

Peer. Den giør en Fandens Gierning, der giver sig i Tieneste hos Forliebte. Nu skal man løbe ned, nu op, nu op igien, nu ned, nu skal man løbe til Mammeselle de la Coplerske med Penge, nu med Vers, nu staae paa Skildvagt og spionere, nu see sin Herre i ond Humeur, sukke, græde og (med Permission) giøre noget andet af lutter Kierlighed. Men man maa med Taalmodighed gaae alting igiennem. Visse Ærinder ere dog noget ved at hente, som for Exempel, naar jeg bringer Penge, er jeg ikke saa gal, at jeg jo tager min Lagie deraf forud; det maa vi Kiøbenhavns Laqveyer forstaae.

30-31. at jeg jo tager min Lagie deraf] min Agio, Opgjeld.

Da jeg tiente hos Raadmanden udi Slagelse, vidste jeg min Troe ikke andet, end at det skulde saa være, nemlig at naar jeg gik udi saadanne Ærinder med 20 Rixdaler, at overlevere de samme uden ringeste Affortning. Men da var jeg ikkun Tiener, nu er jeg Laqvey. Det er nogle dumme Dievle disse Tienere udi de smaa Stæder; de gaae frem udi Verden ligesom Uhreverk. Jeg mindes vel, da jeg var i Slagelse, at naar jeg tabte en Skilling paa Gaden, jeg lagde ud af mine Penge i Steden derfore; saa dum og taabelig er ingen Hest, end ingen Soe udi Kiøbenhavn, at de skulde giøre saadant. En Tiener paa Landet kand jeg ligne ved et Esel udi Kiøbenhavn = = = dog det er sandt, man har der ingen 4re-benede Eseler; jeg vilde sige en Østers, ja saa ungefehr, det tør jeg sige og sette min Haand under. I store Byer har det anden Art. Der veed man at føre sig alting til Nytte; der kand man lære saa meget i een Dag, som = = = Men der seer jeg Pernille. Hør, lille Fæstemøe! hvor gaaer det? Jeg bringer kun en slet Ladning med mig denne Gang, ikke nær saa feed som den, jeg bragte forleden Uge. See der haver I nogle Vers efter Begiæring, som ere korte, men gode.

Pernille. Hør, Peer! hvad jeg vil sige dig, ikke af nogen Hoffart, thi det er saa min Troe ikke min Syge, men for at underrette dig, hvorledes du skal titulere andre af min Stand. Jeg er slet ingen Møe, det maa du troe, ey heller vil jeg hede saa af dig; jeg er Mademoiselle. Du kand kalde Stue-Piger Møer, naar du taler med dem.

Peer. Det er sandt, Mammeselle! jeg fortalde mig. Her er ellers det Vers, som min Herre lovede.

Pernille. Har han giort det selv?

Peer. Ja han er en Hund til at giøre Vers; jeg troer ikke, nogen Provst, nogen Bisp kunde giøre dem bedre. Saadanne Vers kand han giøre ti udi en Time. Men det er pudjeerligt at see ham giøre Vers: Nu skriver han, nu

---

14. sette min Haand under] min Haandskrift, mit Navn.

stryger han sin Hage for at opvække Concepterne og Geysten; nu skriver han, nu stryger han igien. Det bliver en lyksalig Kone, som faaer ham til Mand; thi han er derforuden saa god, som Dagen er lang, ja min Troe er han saa, lille Fæstemøe = = jeg vilde sige Mammeselle! jeg observerede ikke, at det er ikkun Landsbye-Piger, som haver Møedom.

Pernille. Eftersom din Herre er saa god Poet, har du ikke kundet stiæle noget af Konsten? Du har dog et got Hoved.

Peer. Jeg takker ydmygst for de gode Tanker, Mammesellen har om mig. Naturen har intet forsømt hos mig; jeg syndede, om jeg sagde andet. Jeg troer nok, at jeg kunde giøre Vers, dersom jeg kunde hitte paa Riim.

Pernille. Ey, det er jo let at hitte paa Riim.

Peer. Ja jeg kunde endelig nogenledes hitte paa Riim; men U-lykken er, jeg kand ikke faae dem til at henge sammen. Jeg forsøgte engang at giøre Vers, og valdte dertil først to Riim, nemlig Dør og Smør, som jeg vilde hefte andre Ord til; men jeg var min Troe ikke capable udi 3 Dage og 3 Nætter at faae den Dør passe sig til det Smør. Siden den Tiid haver jeg aldrig giort Vers.

Pernille. Jeg maa gaae fra dig, min gode Peer! og overlevere Verset.

Peer. Vær saa god at recommendere min Herre til det beste.

Pernille. Tvil ikke om min Redebonhed. Adieu!

Peer. Serviteur!

ACTUS IV.

Scen. 1.

Leonard. Jesper.

Leonard. Det var min Troe en artig Invention, Jesper! hvorved jeg haaber at Tyboes Credit bliver spildt; tænk engang, naar hun faaer slige Vers at see, hvorledes hun da vil blive til Mode.

Jesper. Konsten bestaaer meest derudi, at den ene skal fixere den anden, og I være deruden for; thi ligesom Magister Stygotius har spildet Tyboes Credit, saa skal og Tyboe spilde hans igien, saa de skal begge først komme i Striid med Jomfrue Lucilia og siden i Haar sammen med hinanden indbyrdes, og Monsieur skal faae Byttet.

Leonard. Ach Jesper! du glæder mit Hierte, som hidindtil har været nedslagen; thi det er den største U-lyksalighed at elske den, som man ingen Forhaabning seer til at vinde.

Jesper. Giv jer kun tilfreds, Monsieur! og gak til Side saalænge. Jeg seer Tyboe komme, som jeg strax skal give et Raad, hvorledes han skal fixere sin Rival.

Scen. 2.

Jesper. Tyboe. Christoff.

Tyboe. See her, Jesper! est du der? Jeg hører, at du holder dig ogsaa til min Rival; hvad skal det betyde?

---

4. Det var . . . en artig Invention] findrig, snild.

Jesper. Det vil saa meget betyde, at jeg udspionerer alle hans Anslag.

Tyboe. Ja hvis saa er, saa maa du gierne have Omgiængelse med ham. Men hvad Anslag har han nu fore?

Jesper. Om en Time skal Magisterens Tiener hen med en forseglet Penge=Pung til Mammeselle Pernille (hvilket Magisteren aabenbarede mig nyelig, saasom han holder mig for sin fortroeligste Ven), hvorfor jeg har i Sinde at spille ham et Puds.

Tyboe. Du vil maaskee snappe Pengene fra ham paa Veyen?

Jesper. Ach ney, hvad kunde det nytte? Jeg har et andet Forslag, som Christoff skal sette i Verk. Herren skal flye Christoff en stor Pung fuld med Kobber=Penge, hvilken han skal lade som han paa samme Tiid bringer did hen, og stille sig gandske drukken an, naar han møder Magisterens Tiener.

Tyboe. Hvad vil deraf følge?

Jesper. Saa skal jeg bilde ham ind, at der er to Gange saa mange Penge udi Herrens Pung, og raade ham til at byde Herrens Tiener ind med sig udi et Vertshuus og der forbytte Pungen med ham. Tænk da, hvorledes Magisterens Credit vil falde hos Mademoiselle Pernille, naar hun faaer en Pung med Regne=Penge og Halve=Skillinger til Foræring. Hvad synes Herren om det Paafund?

Tyboe. Das ist admirapelt. Jeg veed ikke, hvormed jeg skal forskylde din Godhed..

Jesper. Vil Herren kun gaae ind og skaffe os de Regne=Penge og Halve=Skillinger, imidlertiid vil jeg exercere Christoff, hvorledes han skal bære sig ad; thi den anden Tiener Peer duer ikke dertil, han er en Hiemføding, og har derforuden kun været nogle Dage i Herrens Tieneste.

Scen. 3.

Jesper. Christoff.

Jesper. Christoff! kand du vel agere en drukken Mand?

Christoff. Ja kostelig, sær naar jeg har faaet 2 Pæle Brændeviin til Livs.

Jesper. Det er ingen Konst. Ney du maa være ædrue og dog stille dig drukken an. Lad see engang, hvordan du bær dig ad, at jeg kand rette paa dig hvad som fattes.

Christoff tumler sig om som en drukken Mand.

Jesper. Du maa ogsaa tale noget.

Christoff. Hvad skal jeg tale?

Jesper. Jo duller, jo besser; du skal skielde og klamre.

Christoff. Hey = = = hey = = = Est du der, Jesper Snylte=Giest, Jesper Fux=Svantz?

Jesper. Det er nok, Christoff! Jeg seer, at du bær dig vel nok ad.

Christoff continuerer. Hey, din Hund! est du der, din Dagtyv, som ingen Handtering vil tage dig for, men gaaer og logrer med Rumpen for alle Folk for et Maaltiid Mad?

Jesper. Det er alt nok, siger jeg; jeg tviler ikke mere om din Dygtighed.

Christoff. Kom hid, din Hund, din Øretuder, din Hykler, som aldrig mener noget af det, du siger, som holder kun Venskab med Folkes Kiøkken og Kielder! kom hid. Hey, din Fraadsere!

Jesper. Ey, holdt op i Fandens Skind. Jeg har alt hørt saa meget, som jeg vil høre.

Christoff. Saa skulde man tractere slige Øyenskalke.

Trækker Jesper i Haaret.

Jesper. Slip, du skal ellers faae en U=lykke. Hey, Hr. Tyboe! hielp.

Christoff. Agerer jeg ikke vel nok en drukken Mand, Jesper?

Jesper. Gak Fanden i Vold. Du est klogere, end jeg tænkte.

Christoff. Jeg kand ogsaa giøre det paa en anden Maade. Det første var af et Øll=Ruus; nu vil jeg stille

mig an, som jeg er drukken af et Brændeviins-Ruus, som for Exempel = = =

Jesper. Holdt op i Pokkers Skind; jeg har nok af Øll-Ruset. Hør, Christoff! saa snart du blir Magisterens Tienere vaer med en Penge-Pose, skal du stille dig drukken an, og naar han byder dig ind udi et Øllhuus, skal du kaste din Pung fra dig og lade som du ikke merker, at han forbytter den. Begriber du nu vel alt dette?

Christoff. Det er meget let at begribe: Jeg lader ham bedrage mig, og han bedrager sig selv.

Jesper. Got nok. Løb du nu og hent din Pung. See der kommer Magisteren meget beleyligt.

Scen. 4.

Stygotius. Jens. Jesper.

Stygotius. Det kunde aldrig have løbet bedre af, Jens! han tog mod de Vers, som vil spilde hans Herres Credit. Nu maa jeg hen paa en Disputatz. Du skal imidlertiid, for at bestyrke mine Sager desmere, strax gaae til Mademoiselle Pernille med denne Penge-Pung, saa at hun kand faae Tyboes lumpne Vers og min Forœring paa eengang. Kom da saa strax hiem og siig mig Beskeed. [Til Jesper.] Qvid novi ex Africa?

Jesper. Tyboes Tiener skal denne Stund hen til Mademoiselle Pernille med en stor Pung Penge.

Stygotius. Mon der er flere Penge end udi denne Pung?

Jesper. Pungen er to Gange saa stor.

Stygotius. Det var en slet nuncius for mig. Ach Himmel, omnibus artubus contremisco.

Jesper. Men som Tieneren er saa drukken, at han neppe kand staae paa sine Been, saa kand man atter spille ham et Puds, som er større end det forrige, nemlig i det at Jens lokker ham ind udi et Vertshuus paa Veyen, drikker ham mere

drukken, og forbytter Pung med ham. Forstaaer Hr. Magister mig?

Stygotius. Capio mentem tuam, & laudo artificem.

Jesper. Lad saa Jens med den store Pung gaae lige til Pernille og forære hende den i Magisterens Navn.

Stygotius. Optime, optime! Hør, Jane!

Jens. Ita.

Stygotius. See der har du en Pung, som du skal gaae og krydse i Gaden med, indtil du blir Tyboes Tiener vaer, som er gandske drukken. Ham skal du strax give dig i Snak med og byde ham ind i et Vertshuus, drikke ham mere fuld og siden forbytte Pung med ham.

Jens. Han tar sig nok vare; thi det er en listig Skielm.

Jesper. I Dag er det let at trække ham op; thi jeg har aldrig seet ham saa beskienket.

Stygotius. Det maa komme an paa et Forsøg. See der har du Pungen. Abi bonis avibus.

[Stygotius og Jesper gaae.]

Scen. 5.

Jens. Christoff.

Christoff. Jeg gaaer og krydser for at optrække Magisterens Tienere og at fuldbyrde Jespers Anslag. Men der seer jeg ham komme. Nu skal jeg stille mig gandske drukken an. Rund, rund, rund! saa gladelig, saa gladelig den Skaal gaaer rund.

Jens. Om jeg seer ret, saa er det Tyboes Christoff, som er overstadig drukken; han haver min Troe en mægtig stor Penge-Pung med sig.

Christoff. Rund, rund, rund! saa gladelig, saa gladelig den Skaal gaaer rund.

Jens. Han er mægtig drukken; havde jeg ham først i et Vertshuus, skulde jeg rigtig faae Pengene fra ham eller i det ringeste forbytte Pungen, thi hans er eengang saa stor som min.

Christoff. Saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig.

Jens. Hvor skal du gaae? Christoff!

Christoff. Hey lystig, skienk paa en frisk. Rund, rund, rund, ru = = nd!

Jens. Hey hør, Christoff!

Christoff. Wer da?

Jens. Freund.

Christoff. Er det dig, Jens? Du kandst bede din Hosbond henge sig op i Aften, førend han legger sig.

Jens. Hvi saa?

Christoff. Her er 40 Rixdaler i denne Pung; det er meer, end din Herre kand bringe til Veye. Rund, rund, rund, rund, rund, ru = = = nd! Skal vi ind til Christoffers sammen først?

Jens. Ja nok. *Sagte.* Nu haver jeg Spillet vundet.

Christoff. Jeg er min Troe saa tørstig som en Hund.

Jens. Lad os gaae ind. Hey, Christoffer! macht op. Her er en Styver at fortienne.

Verten kommer ud.

Scen 6.

Christoff. Jens. Verten.

Christoff. God Morgen, Christoffer!

Verten. Saa sige Skalke om Aftenen.

Christoff. Jeg er saa fuld som et Beest, Christoffer!

Verten. Vi ere alle Mennesker. Ein Maal ist kein Maal.

Christoff. Og det af lutter Brændeviin.

Verten. Hvor har J da været?

Christoff. J Mester Daniels Have; der drak jeg op to Mark, som jeg vandt ved at slaae Middel-Kegler og otte

---

30. Mester Daniels Have] et dengang bekjendt Tracteursted, hvis Beliggenhed nu ikke bestemt vides.

om Kongen. Rund, rund, rund, saa gladelig, saa gladelig den Skaal = = =

Han falder.

Verten. Ach stakkels Mand! jeg er bange, at I støder eder; jeg har stor Medlidenhed med beskienkte Folk. Veed I hvad som meest tienligt er, naar man er beskienkt?

Christoff. Skam, der veed.

Verten. Det er at drikke paa en frisk igien. Man skulde tænke, at jeg siger det for min Fordeel; men det hielper min Troe mange.

Christoff. Lad os faae en Pegel Brændeviin herud. Jeg drikker ellers ikke det Lapperie, uden jeg har ondt i Maven; men des vær jeg er aldrig frisk.

Verten gaaer ud.

Jens. Det er best, at vi giver Verten imidlertiid vore Punge i Forvaring.

Christoff. Ja nok. Hør, Christoffer! set disse to Punge i dit Skab saalænge, medens vi drikker. Hey Fratres fare vel tilfreds celeres stote sepost molestum senectutam post molestum senectutam nos habebat humus.

Jens. Kandst du ikke den Vise, Christoff: Zu Leipzig war ein Mann? Den gaaer ret artigt.

Christoff. Ney jeg kand ikke lide Tydske Viser; jeg synger kun Dansk og Latin. Parva Scintillula habet contemptula magnum magnum citabat incendiu - - m.

Lader som han faaer ondt, og falder derpaa i Søvn paa Gulvet.

Jens. Ach Hr. Vert! lad denne gode Mand ligge og sove Rusen ud hos eder. Havde jeg ikke hastig Ærende, skulde jeg selv blive hos ham; thi det er min beste Ven, jeg haver i Byen.

Man trækker ham til Sengs.

Jens. Hr. Vert! der har I Betaling for Brændevinen. Vær nu saa god at flye mig min Pung.

21-22. Zu Leipzig war ein Mann] en gammel tydsk Studentervise.

Verten. Jeg veed ikke hvilken er hvilken; der staae de begge to inde paa Bordet.

Jens gaaer ind, og tager den største, som er fyldt med Regne-Penge.

Jens. Hr. Vert! hav nu Omsorg for min Cammerad, og forvar hans Penge vel. Jeg skal være her igien om en halv Time.

Verten. I maa ikke tvile derom. Jeg troer ikke, nogen skal kunde sige, at han har mist en Skilling nogen Tiid i Christoffers Huus.

Jens. Adieu da!

Verten. Servitør! Vær saa god og tal os til en anden Gang.

Verten gaaer ind.

Scen. 7.

Jens. Pernille.

Jens. Jo saa mare pudsede jeg Tyboes Tiener den Gang, hvor snedig han end er. Nu tar jeg smukt de Penge, som er tilovers, og stikker dem i min Lomme.

Pernille kommer ud. Jens! hvad har du der at bestille? Faaer din Herre vide, at du løser hans Pung paa Veyen, vil det gaae dig ilde.

Jens. Ach hvilken stor U-lykke, at hun skulde komme, førend = = =

Pernille. Din Herre haver bedre Tanker om din Troeskab. Hvad har du at kige udi det, som bliver dig leveret lukket?

Jens. Jeg faldt paa Veyen, og vilde see efter, om nogen af Pengene var gaaet i Stykker.

Pernille. Det er en herlig Undskyldning.

Jens. Jeg har mare ikke taget en Skilling deraf; jeg har heller lagt til end taget fra.

Pernille. Jeg troer det nok. Det er Tieneres Maneer i Kiøbenhavn at legge Penge til. Jeg veed, de Penge ere til mig.

Jens. Ja min Herre bad, I vilde ikke forsmaae dem.

Pernille. Hils din Herre meget flittig, og forsikkre ham om min Tienstfærdighed, og siig, at om han vil komme strax, skal han blive indlad.

Jens gaaer grædende bort.

Scen. 8.

Pernille alleene.

Stygotius har min Troe greben sig an denne Gang, han skal have min Naade. Jeg troer, her er over 40 Rixdaler i denne Pung. Naar jeg nu legger disse Penge til de andre, jeg har hiemme, saa faaer jeg det skiønneste Axelskierf, nogen vil bære. I skal see mig næstkommende Søndag, hvor galant jeg skal blive. Saa skal man da høre Raisonnering af disse kydske, pialtede Fruentimmer: Fanden er i den Pernille; ingen kand begribe, hvor hun faaer de mange skiønne Klæder fra; vi troer, at hun kand hexe. Men jeg legger ikke meget saadan Snak paa Hiertet. Nu maa jeg tælle Pengene efter. Jeg troer marre, det er lutter 8 ß. Stykker; ach gid de vare alle 8 ß. Stykker. Ach Himmel, hvad seer jeg? Ach jeg er færdig at sprække af Harme. Det er jo Regne=Penge og Halve=Skillinger. Ach den Tort skal ikke blive uhevnet, om jeg ellers heder Pernille.

Scen. 9.

Lucilia. Pernille.

Lucilia kaster Pernille Papiret i Ansigtet. See der, Pernille! Kom ikke med dine Recommendationer oftere. Jeg vil slet ikke lade mig narre hverken af dig eller saadan Skyngel. Han titulerer min Moder en Rufferske, mig en Skiøge, og du est heller ikke glemt.

Pernille. Hvad nu? Nu skal man nok høre, der er noget Nyt paa Færde igien.

Lucilia. Da er jeg slet ikke berygtet, at han i sine

Vers har fornøden [at] tractere mig saa haanlig. Jeg har viset Verset til tvende Personer, een efter anden, som begge udtolkede det saaledes: Din Moder er en Rufferske, Du selv en Coqvette, og din Pige en almindelig Skiøge. Men jeg er glad ved at min Mama har deraf lært at kiende det Skarn. Gid hun nu ogsaa var ligesaa vreed paa den anden, saa var jeg dem begge qvit.

Pernille. Ach ach, jeg merker, hvor det henger sammen: De tvende Rivaler ere blevne forligte, og have giort en Fred, udi hvilken de efter Sædvane har opoffret dem, der var Aarsag i deres U-enighed. Just nu fik jeg, min hierte Lucilia! en Pung fra Stygotius, fuld af halve Skillinger og Regne-Penge. Ach jeg døer, uden jeg faaer Hevn, førend Soelen gaaer ned.

Lucilia. Har jeg ikke saa tit sagt, Pernille! at Mandfolk er ikke at bygge paa? De kalder os underfundige og ustadige, ja giver Caracterer paa vegelsindede Qvinder udi Comoedier, som offentlig spilles, da de dog selv ere de største Veyrhaner. Nu tænker man, at de er færdig at døe af Kierlighed, en anden Time finder de Fornøyelse i at giøre os Vanære. Jeg undtar ingen uden Leonard, som jeg veed er bestandig mod mig, og har et ædelt Hierte.

Pernille. Lad os løbe til Side, Jomfrue! Der kommer Tyboe. Maaskee han har betænkt sig, og kommer at bede om Forladelse. Nu skal I see, hvor artig jeg skal hevne mig.

Scen. 10.

Tyboe. En Musicant.

Tyboe. Mig synes, at Jomfruen stod i Vinduet; lad os nu liste os lige under, at du synger og spiller saa, at man ikke blir dig vaer, førend man hører dig. Musicanten setter sig ned, tar sin Fiol de Gambe, som han spiller paa, og Tyboe synger den forliebte Vise, som han tilforn, Act. 2. Scen. 2., lod Jesper høre. Pernille stikker Hovedet op, og kiger ned paa dem, beder, at det Stykke maa synges nok engang. [De] synger og spiller igien.

Lucilia slaaer et Fad Vand over Hovedet paa Tyboe, og siger: Slige Poeter skal saaledes krones.

Tyboe og Musicanten gaaer skamfulde bort. De andre leer indenfor.

Scen. 11.

Stygotius. Jens.

Stygotius. Det var det største Mesterstykke, nogen kunde giøre.

Jens. Ja Herren maa troe mig, at Latinske Drenge ere ikke at skiemte med.

Stygotius. Din Latin har vel ikke kunnet hielpe dig meget derudi, Jens! thi den trykker dig ikke formeget.

Jens. Jo jo Herre! jeg kand dog sagte saa meget, som jeg bruger til daglig Huusfornødenhed. Jeg har været vel 100 Gange udi Ærender paa Studengaarden; der maa endelig engang henge noget ved.

Stygotius. Ja hvad mener du jeg var da ikke beqvem til at sette i Verk, som har læset saa mange Bøger? Men hvorledes bar du dig ad at forbytte Pung med ham?

Jens. Jeg mødte ham med en stor Pung gandske drukken, men dog ikke saa, at han jo endda havde nogen Forstand tilbage, hvorudover jeg tænkte, her maa du legge dit Latinske Hoved i Bløð og studere paa hvorledes du kand faae ham gandske i Snaren. Strax byder jeg ham ind til Christoffer Øltappers, hvor jeg fik ham til at drikke paa en frisk, og efter at jeg havde overtalet ham til at flye Verten begge Pungene i Forvaring, klemmer jeg paa ham med Brændeviin, at han faldt i Søvn paa Bænken. Derpaa gaaer jeg hen til Verten, og beder, at han vil drage Omsorg for min Cammerad, til jeg kommer tilbage fra mit Ærende. Verten, som troede, at vi vare gode Venner, lover mig saadant, og tilstæder mig selv at tage min Pung tilbage. Hvorfor jeg forsømmede mig ikke at tage hans store Pung i Steden for min, og da jeg var bleven Mester over den store Pung,

hvorudi var over 30 Rdlr. meer end udi min, løb jeg, som Fanden var i Hælene efter mig.

Stygotius. Hillemænt, det gaaer brav. Vi ere ovenpaa, Jens! In portu navigamus. Lad os nu strax gaae derhen.

Jens banker paa; Pernille tiger udaf Loft-Vinduet, og siger, at de skal strax faae Audientz, men slaaer siden en Spand Vand over dem, og siger:

Kom saa og forær mig Halve-Skillinger og Regne-Penge en anden Gang.

De gaaer skamfulde bort.

ACTUS V.

Scen. 1.

Jesper.

Det var min Troe et skiønt Paafund. Han tænkte at fange den anden, men falder selv i Strikken. Jeg haver intet læst mig til. Det Pund, som findes hos mig, maa jeg alleene tilskrive Naturen. Jeg troer virkelig, slige Qvaliteter ere arvelige; thi jeg har hørt min Far fortælle, at endog hans Far-Far eftergav ingen udi saadanne Artigheder. End svæve mig for Ørene de Ord, den gode Mand sagde til mig, nyelig førend han døde: Jesper! dersom du vil træde dine Forfædres Fodspor, kandst du aldrig lide Nød udi Verden; men, sagde han videre, giør aldrig Skielmstykker, førend du est bleven beqvem dertil. Øv dig først paa at stiæle Knappenaale og Skoepinde, og gak siden Grad-viis frem til det Større. Ingen bliver hengt, fordi han stiæler, men fordi han ikke forstaaer Konsten at stiæle ret. Paa hvilke Ord han trykte mig udi Haanden, og gandske sagtelig hensov med sine Forfædre. Kunde min Far faae at høre dette nys-giorte Mesterstykke, troer jeg, at han levede op fra de Døde igien af Glæde. Nu er den gode Monsr. Leonard hiulpen, og Pengene bragt til Pernille, hvilken lovede, at hun ingen skal recommendere uden ham.

10-11. nyelig førend han døde] lige før han døde, i sin Dødstime.

Men der seer jeg Stygotius kommer. Han har maaskee nok fattet Mistanke til mig, om han har faaet at vide, hvordan tilgaaet er med Pengene. Jeg maa derfor see til, hvordan jeg kand rede mig ud deraf. Jeg har allerede aabenbaret Von Tyboe, hvordan han er bleven bedragen af Versene; nu skal jeg ogsaa sige Magisteren, hvordan det er tilgaaet med Pengene.

Scen. 2.

Jesper. Stygotius.

Jesper. Det fortryder mig allermeest, at jeg skulde blive fixeret af saadan Slyngel.

Stygotius. Der seer jeg Jesper. Jeg maa fortælle ham hvad mig er vederfaret udi Leonoræ Huus.

Jesper. Af saadan Taadse, som synes ikke at kunde tælle til fem.

Stygotius. Han er gandske vreed.

Jesper. Jeg merker nok, at Tyboe ingen Tilliid har til mig mere.

Stygotius. Hvad mon det være?

Jesper. Det er vel sandt, han har ingen Aarsag dertil; thi mit Hierte har været henvendt til Magisteren, som jeg estimerer og elsker for hans Lærdom. Men det fortryder mig, at saadan Taadse, som den Tiener, han har, skulde sette mig Voxnæse paa og bruge mig til et Instrument at bedrage den gode Magister Stygotius, hvilken jeg elsker som min egen Siæl.

Stygotius. Hvad er paa Færde? Jesper!

Jesper. Ach min Herre! jeg er færdig at døe af Harme. Var ikke den liden Interesse, som holdt mig tilbage, skulde jeg bryde overtverts med Von Tyboe denne Aften. Jeg er aldrig min Livs-Tiid bleven saa skammelig narret. Tyboe, som havde faaet et Nys om at Magisteren vilde skikke Penge til Pernille, flyer sin Tiener Christoff en Pung med Halve-Skillinger og Regne-Penge. Den samme Knægt kommer til

mig, ladende som han var gandske drukken, og bilder mig ind, at hans Herre havde leveret ham 40 Rdlr. at bringe til Pernille; hvilket han giorde alleene i det Forsæt, at jeg skulde give Magisteren Rapport derom. Jeg gaaer hen i min Eenfoldighed og siger det til min Herre, menende at giøre ham en Tieneste dermed; men = = =

Stygotius. Per Jovem maximum, hvad hører jeg? Var det slige Penge, vi tilbyttede os?

Jesper. Ja; thi én halv Time efter at dette var skeed, kommer Christoff gandske ædrue og leende til mig, og fortæller mig den hele Historie. Jeg lod som Inventionen stod mig an, og søgte at holde gode Miner. Men jeg fik saadan Alteration i mit Blod derover, at jeg neppe = = =

Stygotius. Nu merker jeg, hvorfor jeg blev saa ilde imodtagen udi Leonoræ Huus.

Jesper. Thi først fortrød det mig, at jeg skulde lade mig fixere af saadan Taadse. Dernæst gik det mig til Hierte, at jeg skulde komme i Mistanke hos en brav Mand, som jeg altiid har været færdig at tiene med Liv og Blod.

Stygotius. Ney jeg er alt for meget forsikret om dit gode Hiertelav mod mig.

Jesper. Min Herre har Forsikring nok af det Puds, jeg spillede Tyboe for hans Skyld med Versene.

Stygotius. Det er sandt. Det er klar Beviis paa din Troeskab mod mig.

Jesper. Thi jeg har derved ligesom til ævig Tiid forbundet mig til Magisteren og ligesom overleveret min Velfærdt i hans Haand; thi dersom jeg giorde mig ham ugunstig, og drev ham til at røbe mig, var jeg vis paa at Tyboe vilde staae mig efter Livet.

Stygotius. Holdt op med disse protestationibus, Jespere! Jeg har aldeles ingen Mistanke.

Jesper. Naar een ved saadan Gierning først har forbundet sig til en anden, maa han blive ved at være troe endogsaa mod hans Villie.

Stygotius. Jeg maatte jo være gal, om jeg bar nogen Mistanke til dig.

Jesper. Jeg takker Herren. Jeg vilde holde ud endnu en Maaneds Tiid med at gaae i Tyboes Huus, endeel for en vis Interesse, jeg venter derved, endeel ogsaa for at udspionere hans Anslag og befordre Magisterens Kierlighed.

Stygotius. Kierlighed? Den er alt forsvunden. Jeg pønser kun nu paa at hævne mig paa Tyboe, og til den Ende vil strax hen at giøre Anstalter. Adieu saa længe!

Jesper. Jeg kand narre disse to Knægte saa meget, som jeg vil. Nu skal de strax komme i Haar sammen; thi da jeg aabenbarede Tyboe, at Magisteren havde spillet ham det Puds med Versene, svor han strax paa Tydsk, at han skulde hævne sig, og løb bort at hverve Folk. Ligeledes merket jeg at den anden vil giøre. Men der seer jeg Monsieur Leonard komme.

Scen. 3.

Leonard. Jesper.

Jesper. Nu, Monsieur Leonard! nu er I ovenpaa: Nu skal Pernille, som tilforn har hindret jer Kierlighed, forfremme den af yderste Formue. Hun svor mig til, at hun skal hevne sig over de andre, om det skal koste hendes Liv.

Leonard. Ach Jesper! du har reddet mig fra Døden. Jeg er forsikret om at min Person staaer Jomfruen selv an, og at hun ikke har tordt erklære sig for mig alleene af Frygt for hendes Moder.

Jesper. De skal ingen Skade giøre jer meer; thi deres Credit er gandske ude. Men der er Mademoiselle Pernille.

Scen. 4.

Pernille. Leonard. Jesper.

Pernille. Ach det smerter mig, at jeg saa ofte har stræbt at vende Jomfruens Hierte fra den dydige og artige Monsr.

Leonard og været ham imod, for at recommendere de andre to Giække.

Leonard. Min hierte Pernille!

Pernille. See, Monsieur Leonard! er han der? Hvor lever han?

Leonard. Jeg begynder at staae op fra de Døde igien, eftersom jeg har faaet Forsikring af eder om den søde Jomfrues Gunst, af hvilken all mit Hiertes Fornøyelse og mit Liv henger.

Pernille. Giv jer tilfreds, Monsieur Leonard! jeg kand forsikre jer, at Jomfruen har længe baaret stor Godhed for jer Person. Jeg bekiender reent ud, at jeg ikke mindre end hendes Moder har været Hinder derudi. Men nu skal den Hinder ikke alleene ophøre, men jeg skal af yderste Evne stræbe at forfremme jer Kierlighed. Tyboe og Stygotius ere alt af den Gamles Credit. Nu skal jeg nok stræbe at holde andre Friere fra Huset saalænge, som mig mueligt er. Midlertiid tør den lukke fine Øyen, som I skal arve; thi det er den Gamle kun om Penge at giøre.

Leonard. Vær forsikkret om, jeg skal erkiende eders Godhed, saalænge som jeg lever.

Leonard gaaer ud, og Pernille ind.

Scen. 5.

Peer. Jesper.

Peer. Ja nu vil her ligge et Huus.

Jesper. Hvad er paa Færde, Peer?

Peer. Ja nu vil her ligge et Huus.

Jesper. Der er kommen, troer jeg, en Raptus over ham, han giør Vers.

Peer. Her vil udøses Blod.

Jesper. Hey Peer! hvad er det dog?

Peer. Brabands Beleyring er intet at ligne derimod.

Jesper. Ja min Troe giør han Vers. Peer! svar mig da.

Peer. Mer da? Est du en Student?

Jesper. Hvad er det for et taabeligt Spørsmaal?

Peer. Jeg har Ordre at massacrere det hele Academie indtil Pedellerne.

Jesper. Hvi saa?

Peer. Da min Herre efter Aftale tænkte at faae Lucilia i Tale, da, i Steden for at blive indladet, lukkede Pernille et Vindue op, og slog en heel Spand Vand over ham, sigende derhos: Saadanne Vers fortienne saadan Belønning. Min Herre holdt gode Miner, gik hiem, og efterforskede saadant nøye, indtil han fik at vide, at Stygotius havde bedraget ham.

Jesper. Tragoedien vil da vel begyndes paa dig, som forrettede saa slet dit Ærende.

Peer. Hvad skulde jeg giøre? Personen, som bedrog mig, kom mig saa poetisk for, som nogen kunde giøre; der som du selv havde seet ham, du havde ogsaa taget ham an for en Poet. Min Herre er derforuden alt for storagtig til at hevne saadant paa mig. Han siger, han kand ikke faae Hevn, uden hele Regentzen og Studigaarden bliver sløifet, saa at der ikke bliver een Steen paa den anden. Men der kommer han med 4re Soldater. Jeg maa løbe.

Scen. 6.

Jesper. Tyboe. 4re Soldater.

Tyboe. Hører I vel, Kinders! Feltskriget skal være: Per Caudi. Hvem I treffer udi sort Kiole, skal I støde ned. Naar vi saa har massacreret de fleste hid og did paa Gaderne, skal vi formaliter beleyre Regentzen, hvilken vi udi Hast kand erobre, thi jeg troer ikke, de formedelst Mangel af Proviant skal kunde holde en Beleyring ud i 24 Timer. See der seer jeg Jesper. Hey Jesper! du kommer ret beleyligt for at commendere den høyre Fløy. Det er vel giort af dig, at du har taget Støvler paa; thi vi kommer i Dag

at gaae udi Studenter-Blod over Knæerne. Han skal vide hvad det er at fixere en Officier.

Jesper. Den Karl man ikke kiende Herren, ey heller have hørt tale om Brabands Beleyring.

Tyboe. Ney vist; ey heller om det Slag ved Amsterdam. Men han skal inden kort Tiid lære at kiende mig. Jeg kunde vel fodre ham ud alleene; men la partie non est egalt. Det er mig ey heller nok; thi jeg vil ødelegge ham med hans Tilhengere og Tilhengers Tilhengere, ja den hele Per Caudiske Republiqve. Det er jo uhørligt, charmi! at saadan Karl, en Philosophus, en Grammaticus, en Pedantus, tør understaae sig at = = =

Jesper. Ach Herren ivrer sig ikke saa meget; det er ikke Umagen værd. Men der seer jeg Peer komme grædende.

Scen. 7.

Tyboe. Peer. Jesper. [4re Soldater.]

Peer. A = = = = = a = = = = = = = min Rygg, mit Hoved, mine Skuldre, mine Axle, mine Arme, mit hele Legeme, min Krop, mit arme Corpus!

Jesper. Hvad er paa Færde, Peer?

Peer. Det skal I strax faae at vide. Magister Stygotius med den hele Magister-Grad er udi Gevehr. Ach min Rygg! ach mit Hoved!

Tyboe. Det kand ikke være muelig. Du haver seet galt. Hvor skulde han driste sig til at gaae offensivemang?

Peer. Har jeg seet galt, saa har jeg min Troe ikke følet galt. De ere denne Time ved Hiørnet. Jeg er glad ved at jeg er blessered, og kand ikke bruges mere i Krigen.

Scen. 8.

Jesper. Peer. Tyboe. 4re Soldater. Stygotius, Jens med 4re Studenter ved den anden Side.

Stygotius. Den første, vi skal opoffre, Domini Collegæ

nec non commilitones! det skal være Anføreren selv eller Imperatorem ipsum. Jeg skal lære ham hvad det er at give Cuprum pro argento, halve Skillinger for Sølv-Mynt og komme en gammel Academicum til at løbe med Viin-Stangen, der har studeret til Rostok og disputeret sammesteds absq; præsidio. Jeg haver endnu den samme Kaarde, den samme Stok, med hvilken jeg har slagen ind saa mangen ærlig Professors Vindue udi Rostok. Han skal profecto befinde, at der er endnu Karle paa Academiet, som har Been i Panden, og at jeg er god Academicus tam in Marte qvam in arte.

Gaaer ud til sine Folk igien. Midlertiid, mens Stygotius siger det, rangerer Von Tyboe sine Soldater.

Tyboe. Men kand det være mueligt, Jesper! at den Karl tør giøre sliig Modstand?

Jesper. Jeg havde aldrig kundet bilde mig saadan ind; men jeg er vis paa at saa snart han faaer Herren at see, saa løber han med alle hans Tilhængere Fanden i Vold. Jeg er ikke af de forsagte og feyge Mennesker, men jeg kand sværge paa at jeg vil heller see Fanden selv end Herren, naar han blir vreed; thi jeg kand see paa Herrens Ansigt ligesom afmalet den hele Trojanske Kriig eller Jerusalems Forstyrring i kort Begreeb.

Tyboe. Siger du det, Jesper? Giv nu Agt paa mit Ansigt, nu vil jeg giøre mig vreed.

Jesper. Ach det er forskrækkeligt, Herre! Ach ach, det er ligesom jeg saae det grummeste Vildsviin alleene i en Skov, saadan Redsel fik jeg paa mig.

Tyboe. Hvad er det for Snak? Du maa bie at raisonnere, til jeg giør mig vreed; jeg har jo ikke begyndt endnu at giøre nogen Mine.

Jesper. Ja det er endelig sandt, jeg kom det ikke ihu; men vil Herren giøre det saa kort som mueligt, thi jeg kand ikke taale at see det længe an.

Tyboe. See nu seer du mit Ansigt, som det var, da jeg løb Storm til Brabund.

Jesper. A - - - a - - - nok, Herre! Ingen Iislandsk Løve kand see mere forbandet ud. Der gik slige Ildstrimler fra Herrens Øyen, at man kunde stikke an en Pibe Tobak dermed.

Tyboe. Ha ha ha! Det er mig kiert. Saa troer du da, at mit Ansigt alleene driver dem paa Flugten?

Jesper. Ja vist. Derfor er det best, at Herren, for at giøre dessnarere Ende paa Krigen, gaaer for i Spidsen.

Tyboe. Ney ellers Tak; en General staaer altiid bagest. Jeg hører nok, Jesper! at du veedst at indrette en Slagt-Ordning. Kom, nu skal jeg vise dig, hvor den skal ordineres. Du skalt staae i Spidsen for den venstre Fløy, og Peer skal føre den høyre an.

Peer. Ach Herre! jeg er jo gandske qvæst, og derfor beder ydmygst om min Demission og Naade-Penge for mig, min Hustrue og mange smaa Børn.

Jesper. Hvilken Snak! du est jo ikke gift engang.

Peer. Ja men jeg har i Sinde at gifte mig med første.

Tyboe. Est du saa stærk, at du kand gifte dig, saa kand du ogsaa slaaes. Fort hid, som jeg siger dig, og antag Commando. Skal jeg give din Slyngel Kost og Løn for intet?

Peer. Løn? Jeg har aldrig feet nogen Løn.

Tyboe. Des bedre er det for dig, saa kand du faae alt paa eengang; din Gage løber altiid lige fuld.

Peer sagte. Det er U-lykken, hun løber saa stærk for os stakkels Laqveyer, at vi kand aldrig naae den igien.

Tyboe. Tænk, Peer! du nyder en Æres-Post, som ikke tilbydes enhver.

3-4. Ingen Iislandsk Løve kand see mere forbandet ud] Med en islandsk Løve menes et Faar. — 27. løber altiid lige fuld] vedbliver ligefuldt at trække paa, at beregnes dig.

Peer. Det er Ulykken, at jeg er ikke ærgierig. At nøde den til Ære, som ikke skiøtter derom, er jo ligesom at nøde een til at spise de Koste, som han har naturlig Affsmag for.

Tyboe trækker ham hen til den høyre Fløy, og holder en Harangve for Armeen, medens Peer staaer og græder, som han var pidsket.

Tyboes Tale til Folket. Man skulde tænke, Ihr Herren! at det var mod sidste Verdens Tider, eftersom man seer, Fluer vil sette sig op mod Elephanter, Myg mod Løver, Dværge mod Kiæmper, en Stygotius, et Blekhorn, en Penneskiær, en Pedantus, en Grammatica, en Schulfuchs mod en Mand, hvis Navn er bekiendt i Holland, i Frankriig, i Amsterdam, i Brabandt, ja over hele Europia. Speyler eder i Dag, Ihr Herren! i min Tapperhed, følger mit Exempel.

Jesper indbryder i hans Tale. Herre! der kommer vore Modstandere i fuld Curreer.

Tyboe continuerer sagte og stammende, skielvende, og tørrer Sveden af sig. I mit Exempel = og mit Exemplar (kommer de?) følger, Ihr Herren! og føl = følger (er de nær hos?) mit exemplariter, og følg = = Jeg vil for Tidens Korthed afbryde og som en fornuftig Anfører postive mig bag ved for at observere = = Hillemænt, der er de.

Peer vil løbe bort; men de andre holde paa ham.

Tyboe. Jesper! jeg setter nu all min Liid til dig.

Jesper. Vil Herren have Taalmodighed et Øyeblik, medens jeg springer hiem efter Mons Wiingaards Bog, hvorefter Herren pleyer at rangere sine Tropper.

Tyboe. Det er en herlig Forklaring; du vil gaae bort og lade os staae i Stikken. Det er bedre, at du bliver tilstæde, og megler os en Fred imellem, ikke fordi jeg er bange at gaae dem under Øyen, om de vare tusinde = = =

Jesper. Ja det veed jeg nok.

Tyboe. Men for at spare christen Blod. Det er unge Mennesker, som kand blive til noget, naar de har udraset. Du skal faae 20 Rdlr., dersom du kand bringe en Forligelse til Veye.

Jesper. Jeg skal giøre mit Beste. Vil ikkun Herren imidlertiid holde gode Miner.

Tyboe. Hør, Jesper! du kand sige dem, at jeg er en Mand, som har 10 Mænds Styrke.

Jesper. Ja og jeg vil legge 12 Mænds Forstand til.

Tyboe. Du kand sige dem, at jeg har slaaet 2000 Mænd ihiel med min egen Haand.

Jesper. Jeg vil legge 2000 til.

Tyboe. Du kand sige dem, at jeg er bekiendt for min Tapperhed over hele Holland.

Jesper. Jeg vil legge Engeland til.

Tyboe. Du kandst sige dem, at jeg har omgaaeds med Førster og Generaler udenlands.

Jesper. Jeg vil legge Konger til.

Tyboe. Du kandst sige, at Kongen af Holland har foræret mig sit Portrait.

Jesper. Jeg vil sige: Keyseren og Paven har giort det samme.

Tyboe. Du kand sige, at hvis de ikke beqvemmer sig til Fred, bryder jeg hele Regentzen ned.

Jesper. Jeg vil legge Studen-Gaarden til.

Tyboe. Du kandst fortælle dem kortelig alle de Slag, jeg har været udi.

Jesper. Jeg vil legge dem til, som Herren ikke har været udi.

Tyboe. Du kandst sige, at naar jeg ret vil gribe mig an, kand jeg sette alle de fornemste Damers Hierter udi Contribution.

Jesper. Jeg vil legge det til: udi lys Lue. Lad kun mig raade.

Stygotius. Hør, got Folk! det er best, at vi betænker os, førend vi gaaer videre. Jeg har forsvoren at slaaes med Officierer; de bruger ingen Raison. Det er best, at vi skikker een til dem at fornemme, om de vil møde os i tørre Hugg, og sige tilligemed, at vi vilde gierne slaaes med dem udi

Kaarde, hvis det ikke var mod leges academicas. Vil de disputere med os, skal det være mig kiærere, enten de ville paa Latin eller Græsk. Men der seer jeg Jesper komme til os. Gak du imod ham, Jens! og hør hvad hans Ærende er. Jeg troer nok, han er min Ven, hvorvel han for Interesse Skyld holder sig til Tyboe.

Jesper. Jens! hør hvad jeg vil sige dig. Hvorfor skal vi lemlæste hinanden for tvende Narres Skyld?

Jens. Jeg er min Troe af samme Mening.

Jesper. Hr. von Tyboe holdes af alle brave Officerers for en Giæk.

Jens. Min Herre ligesaa af Studenterne.

Jesper. Og for en Pultron.

Jens. Min ligesaa.

Jesper. Hr. Tyboe er saa bange som en Hare.

Jens. Min Herre ligesaa.

Jesper. Saa snart at I avancerede et Skridt, havde vi satt os for at løbe.

Jens. Vi ligesaa.

Jesper. Jeg har Fuldmagt at slutte Forligelse.

Jens. Jeg ligesaa.

Jesper. Men jeg har ikke udi Sinde at giøre det for intet.

Jens. Jeg ikke heller.

Jesper. Mig synes, Freds-Artiklerne kand best saaledes concipperes: 1. Skal Hr. von Tyboe tractere begge Kriigs-Hærerne udi Fisker-Huset. 2. Skal Hr. Magister Stygotius giøre Dagen derefter det samme.

Jens. Du est en habil Mand, Jesper!

Jesper. Hey Hr. von Tyboe! skiønt og reputeerligt Forliig: I skal tractere i Fisker-Huset i Morgen, og Stygotius over Morgen.

Tyboe. Skal jeg da først?

25-26. tractere . . . udi Fisker-Huset] Kongens Fiskerhuus, et daværende Gjæstgiversted udenfor Østerport.

Jesper. Ja vist, I haver Præferencen. Det var just den haardeste Knude.

Tyboe. Ja saa er jeg fornøyet.

Jesper. Min Herre! forend vi skilles ad, maa vi som rette Venner tage hinanden udi Hænder. Magisteren giver Herren sin Haand, og vi andre Subalterne og Gemene maa giøre det samme.

Tyboe. Gak hen og proponeer det for Anføreren, aber in meiner Nahmen nichts.

Jesper. Det kand Herren vel tænke, at jeg ikke er saa taabelig. Jeg veed anderledes at staae paa Herrens Respect. Gaaer til Stygotius. Min Hr. Magister! jeg har hindret i Dag en stor Blods=Udgydelse. Jeg saae, at Tyboes Parti var for stærk, og derfor i Tide arbeydede paa Fred; thi endskiønt mit Legeme var i Tyboes Kriigshær, saa var dog min Siæl udi Magisterens.

Stygotius. Jeg veed det heel vel, Jesper!

Jesper. Jeg kand forsikkre Eders Magisterhed, at om det havde kommet til Striid, saa havde jeg deserteret midt i Slaget. Men jeg maa lade, som jeg holder med Tyboe for visse Aarsager Skyld.

Stygotius. Du skal have Tak for dit gode Hierte mod mig. Jeg skal stræbe at giøre dig all muelig Tieneste derfor.

Jesper, trækker Stygotius til Tyboe. I gode Herrer! nu maa I udi begge Armeers Paasyn give hinanden Hænder. Saa skal vi andre giøre det samme indbyrdes.

De gir hverandre Hænder, og de andre giør ligeledes, og kysse hinanden.

Jesper. Hører nu, I gode Herrer! Efterdi vi nu ere forligte, og begge Personer er skeed Tort, saa er det best, at vi nu conjungerer begge Kriigshærene, og med samptlig Magt hevner os over vore tilfælles Fiender; thi hvorvel de har haft Aarsag til Fortrydelse, saa bør dog slige brave Mænd hevne den Tort at have faaet Vand over Hovedet. Vi maa samptlig attaqvere Leonora i hendes Huus.

Tyboe. Das ist wahr, Jesper! Vi skal formaliter beleyre Huset.

Stygotius. Communis injuria communibus armis vindicanda est.

Jesper. Men vi maa bie en halv Time, til det bliver lidt mørkere.

Tyboe. Mittlerzeit kand vi giøre fornødne Præparatorier.

Stygotius. Skal vi da mødes her igien?

Jesper. Ja om en halv Time skal vi mødes her igien paa samme Sted.

Tyboe. Kom, lad os da gaae bort saaltænge.

De gaaer ud alle, undtagen Jesper.

Scen. 9.

Jesper. Leonard.

Jesper. Nu skal jeg anrette en artig Comoedie, som skal bestiemme de 2 Giække endnu meer og tilligemed befordre Leonards Beste. See der kommer han meget beleyligt. Monsieur Leonard! I kom ligesom I var kaldet.

Leonard. Hvi saa?

Jesper. Tyboe og Stygotius ere blevne forligte, og med samtlig Magt vil anfalde Leonora udi hendes Huus. Nu har I ret Leylighed at insinuere jer saaledes, at I kand blive vis paa Bruden; thi naar Huset bliver anfaldet, maa I komme med nogle andre gode Venner at ophæve Beleyringen.

Leonard. Men om de blir mig for stærke?

Jesper. Det har ingen Fare. Naar de seer en blot Kaarde, saa løber de begge to, og naar Anførerne give sig paa Flugten, følger de andre strax. Thi andre Officiers saavel som Soldater foragte ham i deres Hierte, og holde kun Venskab med ham paa Skrømt.

---

28. Thi andre Officiers o. s. v.] Foran disse Ord synes Noget at være udfaldet, hvori først Stygotius og saa Tyboe omtaltes.

Leonard. Jeg veed ikke, hvordan jeg i Hast skal faae saa mange gode Venner samlet.

Jesper. Kommer I kun ind med jer blotte Kaarde, saa vil jeg være Mand for at de alle skal tage Flugten. I kand for Sikkerheds Skyld lade som der kommer andre efter. Men I maa ikke agte, at jeg stiller mig an som jeg er paa Tyboes Side; thi jeg vil ikke bryde aabenbare Venskab med ham, saalænge han har et Anker Viin i sin Kielder.

Leonard. Ach Jesper! jeg skal studere paa at giøre dig Tieneste igien og belønne din Troeskab mod mig.

Jesper. Jeg giør intet for Interesse, Monsieur! Jeg betinger mig alleene, naar I kommer i Stand, jus vitæ & necis, Hals og Haand over jer Kiøkken og Kielder, sampt Jagt-Frihed i jer Gaard over Høns, Kyllinger, Capuner, Giæs, Ænder &c. &c.

Leonard. Alting i mit Huus skal være dig til Tieneste. Min Farbroder ligger nu gandske syg, saa jeg troer, han døer denne Nat.

Jesper. Men jeg hører en Allarm. Løb til Side. Jeg troer, at de kommer. *Leonard gaaer ud.*

Scen. 10.

En Officierer. Jesper.

Officieren. Ha ha ha ha ha ha!

Jesper. Serviteur, Monsieur! Hvoraf leer han saa got?

Officier. See, Jesper! est du der? Jeg vil svære paa at du est Autor til alle disse Krumspring, Von Tyboe giør.

Jesper. Det er min Troe sandt. Jeg giør det for at befordre Monsr. Leonards Kierlighed.

Officier. Det er mig kiert; thi det er en god ærlig Karl. Jeg hører, at han formaliter vil beleyre Mad. Leonora i hendes Huus, og jeg har laant ham 8te Soldater, hvilke ere saa afretted, at de skal løbe, mindste Modstand de seer. Vi maa føye den Karl i alting; thi han er os en feed Steeg.

Jesper. Men jeg er kun bange, at det vil give Opsigt.

Officier. Ey, Lapperie! Om der kommer nogen og vil legge sig derimellem, saa skal jeg nok holde dem derfra; thi saa snart Folk faaer at vide, at det er Tyboe, kand de strax fatte, at saadan Krilg vil ikke være af stor Betydning. Jeg vil holde mig lidt til Side. Jeg troer, de kommer.

Scena 11.

Stygotius og Tyboe med en Hob Folk. Jesper. [Leonard.]

Tyboe med et Spiud i Haanden rangerer Soldaterne, og exercerer dem. Marcherer derpaa gandske sagte i Orden af Bataille med Tromme-Slag efter Tacten lige til Huset. Taler til Folket: Messieurs, ihr Herrens! Nu er den Tiid kommen, paa hvilken I kand bane jer Veyen til et udødeligt Navn ved eders Tapperhed. Denne Fæstning, som I har at bestorme, synes vel stærk; men jo stærkere den er, jo større er Æren og Seyeren. Jeg vil selv være først i Spidsen for at opmuntre eder til Tapperhed. Allons, speyler eder udi mig.

Løber til Dørren med sit Spiud. Fruentimmeret raaber udaf Vinduet: hvad det skal betyde.

Tyboe. Her er ingen andre Conditioner, end at I skal give jer paa Naade og Unaade.

Fruentimmeret skriger og hyler indenfor.

Leonard. Hey, omringer og griber disse Stratenrøvere, og seer vel til, at ingen undkommer.

Han skyder en Pistol af i Luften, hvorpaa de falde alle som Døde. Jesper holder paa Tyboe, ladende som det er for at bedekke ham.

Tyboe siger: Det war ein grausom Salbe. Die gantske Armee ruiniret auf ein Mahl.

Leonard. Det er vist Anføreren, ham maa jeg strax opoffre.

Jesper. Ach gunstige Herre! spar ham, og omkom heller mig.

---

19. Fruentimmeret raaber udaf Vinduet] Fruentimmerne.

Leonard. Her hielper ingen Bøn. Han skal døe.

Jesper. Ach Herre! betænk hvad I giør. I stiller Verden ved en Mand, der har vundet over fire tusinde Feldtslag.

Leonard. Ingen Snak! Han er Dødsens.

Jesper grædende. Der udi det Slag ved Amsterdam = =

Leonard. Fort fort, lad ham løs.

Jesper. Omkom med sin egen Haand = = =

Leonard. Hvis du ikke slipper ham = = =

Jesper. Over 5000 Mennesker = = =

Tyboe vifstende til ham. Siig ham ogsaa om de 3 Herren-Staten, jeg omkom.

Leonard. Om han var Alexander Magnus selv, saa skal han opoffres.

Jesper. Og stak 3 Herren-Stater ihiel = = =

Leonard. Jeg lader mig deraf ikke bevæge.

Jesper. Med eet Hugg.

Leonard. Des større Berømmelse er det for mig at omkomme ham.

Jesper. Der udi Brabands Beleyring løb alleene = = =

Leonard. Det hielper ham nu altsammen intet.

Jesper. Storm, og sloges paa Muren i en halv Time med den hele Guarnison.

Leonard. Saa seer jeg da, at jeg maa omkomme jer begge to.

Jesper. Ach løb, Herr von Tyboe! og salveer jer kostbare Liv.

Tyboe løber. Leonard forfølger ham, og stikker ham med Skaftet af Kaarden i Ryggen.

Tyboe. A = = = = = a = = = = = ich bin totlig blessiert, durch und durch gestochen, a = = = =

Løber ud.

Scen. 12.

Leonard. Jesper. Leonora. Lucilia. Pernille.

Leonard. Det gik min Troe rigtig an, Jesper!

Jesper. Ey, det vidste jeg nok forud. Naar han nu

lever op af sin formeente Blessure igien, saa gir han mig en Foræring oven i Kiøbet. Men der kommer de Beleyrede ud, holdt nu gode Miner.

Leonora. Ach min hierte Monsieur Leonard! er det han, som har forløset os fra denne Angest? Ach gid jeg kunde bevise ham nogen Tieneste.

Jesper. Madam! den største Tieneste, I kand giøre ham, det er at give ham jer Datter, som han saalænge har elsket. Synes jer, at det er en Mand at foragte?

Leonora. Jeg har alltid haft stor Estime for ham. Men som han ingen Midler har, og min Datter heller ingen, saa har jeg ikke holdet raadeligt, at de kom sammen.

Leonard. Hvad det er angaaende, saa haaber jeg nok at forsørge hendes Datter; thi saalænge min Farbroder lever, assisterer han mig nok saa meget, som dertil kand behøves, og naar han døer, saa arver jeg temmelige Midler.

Leonora. Jeg tilstæder da gierne, at I forlover jer sammen. Men I maa bie med Brylluppet, til han døer.

Leonard. Min Farbroder giør det ikke længe; thi jeg troer neppe, at han lever denne Nat over. Men der seer jeg hans Tiener kommer. Hør, Christoffer! hvorledes er det nu med din Herre?

Christoffer. Jeg kommer for at lade ham vide, at Monsieur Jeronimus er alt død.

Jesper. Ach det var min Troe en stor Høflighed af ham. Nu haaber jeg, Madam! at hun har intet meer at scrupulere over.

Leonora. Aldeles intet. Jeg skatterer min Datter for det lyksaligste Menneske i Verden.

Jesper. Saa lar os da giøre kort Procesʒ. I har længe biet efter hinanden. Kommer hid og gir hinanden Hænder.

De gir hinanden Hænder, og gaaer ud.

Indhold.

Side

